

ΒΕΡΟΙΑΣ

9

Β,

Ανθόσιος Κεντάρης & Βιβλιοθήκη Βέροιας

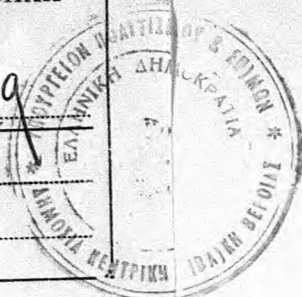
ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΒΕΡΟΙΑΣ

800
-18K
Αριθ. είδ.

2629

Εξ αγοράς

GAYER-00405

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΡΙΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΕΙΣ

ΑΙΣΧΥΛΟΥ ΣΥΣΤΗΛΑ ΛΥΣΙΑΝ ΠΛΑΤΩΝΑ
ΛΥΚΟΥΡΓΟΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΝ

ΥΠΟ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Ι. ΖΑΚΑ

Καθηγητοῦ

ΜΕΡΟΣ Α'.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ

*Πολλὰ γὰρ πολλὰ λέλεκται νεαρὰ δ' ἐξενόοντα
δόμην βασιάνη εἰς ἔλεγχον ἅπας κίνδυνος. "Πιν-
δάρου Νεμεονικῶν Η 20—21.*

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ «ΑΛΗΘΕΙΑΣ»

1890.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΗ:

ΙΕΡΑΙ ΣΚΙΑΙ

ΤΟΥ ΕΜΟΥ ΑΓΑΘΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΝΑΤΙΘΕΤΑΙ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὅστις τυχὸν ἀνέγνω δύο γραμμὰς μου προταχθείσας τῆς ἐν ἔτει 1882 ἐκδοθείσης ἐν Λειψίᾳ μικρᾷς διδακτορικῆς διατριβῆς μου, ἐνθυμεῖται ἴσως ὅτι ὑπισχνούμην νὰ ἐξενέγκω εἰς φῶς διατριβὴν τινα «Κριτικὰ καὶ ἐρμηνευτικὰ εἰς Θουκυδίδην» ἐπιγραφομένην ἐν βραχεῖ, καὶ φέγει με ὅτι τὴν ὑπόσχεσίν μου ταύτην παρέβην. Καὶ ἀληθῶς ἐγὼ τὴν ὑπόσχεσιν ἐκείνην ἐποιησάμην μετὰ τῆς βεβαίας ἐλπίδος ὅτι θὰ ἐδυνάμην ἐν Ἀθήναις ἢ ἐν τινὶ ἄλλῳ κέντρῳ φιλολογικῷ νὰ συμπληρώσω μέρη τινὰ τῆς διατριβῆς ἐκείνης καὶ τάχιστα αὐτὴν ἐκτυπώσω. Ἀλλὰ τῆς ἐλπίδος διεψεύσθην. Διότι ἐν ταῖς Ἀθήναις δὲν δύναται τις νὰ εὕρῃ θέσιν, ἃν μὴ τυγχάνῃ βουλευτοῦ προστάτου ἢ μὴ κατακλείσῃ ἑαυτὸν εἰς ἐταιρείαν (διότι ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι ὡς εἶνε τὰ πολιτικὰ κόμματα, οὕτω καὶ τῶν γραμμάτων ἡ πόλιτεία διαιρεῖται εἰς κόμματα τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ πνευματικοῦ συμφέροντος ἐνίοτε ὀλίγον φροντίζοντα), ἐν ἄλλοις δὲ φιλολογικοῖς κέντροις τῆς δούλης Ἑλλάδος ἰσχύουσι συστάσεις ἢ ἰσχυρῶν ἢ ἐταιρείας ἐν Ἀθήναις ἐδρευούσης ἢ κηδεστέται, ἐγὼ δὲ πάντων τῶν τοιούτων βοηθημάτων στεροῦμαι.

Διότι ἐξ Ἡπείρου μὲν καταγόμενος δὲν ἔχω οὔτε ψῆφρον οὔτε βουλευτήν, εἰς ἐταιρείαν δὲ οὐδέποτε ἔστέρξα νὰ κατακλεισθῶ εἴτε διὰ φύσεως ἰδιοτροπίαν εἴτε προνοῶν ἑμαυτοῦ καὶ οὐ συγκατανεύων νὰ παραιτηθῶ τὸ πολῦτιμον δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς τοῦ φρονήματος ἀνεξαρτησίας, ὅπερ οἱ ἄλλοτρίοις τῆς ἀληθείας τέλεσι δουλεύοντες ἐταῖροι ἀπολλύουσιν ἀναγκαζόμενοι ὡς ἐν χορῷ νὰ ἐπαινῶσι καὶ ψέγωσι παρὰ συνείδησιν, κηδεστειῶν δὲ καιρὸς πάλαι παρῆλθε. Διὰ ταῦτα λοιπὸν ἠναγκάσθην νὰ τραπῶ τὴν εἰς Μυτιλήνην καὶ Κυδωνίας ἄγουσαν, ὅπου οὔτε δημοσίαν βιβλιοθήκην δύναται τις νὰ μεταχειρίζηται ἢ τε ἐν τῷ Γυμνασίῳ διδασκαλία χρόνον ἐξ ἀνάγκης πολὺν ἀφαιροῦσα οὔτε πολλὰς δυνάμεις οὔτε πολὺν χρόνον καταλείπει πρὸς ἐργασίαν σπουδαιοτέραν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ χρόνος μὲν ἱκανὸς οὕτω παρῆλθεν, ἐμὲ δὲ ἐπείξεν ἡ ἀνάμνησις τῆς ὑποσχέσεως, διενεούμην νὰ ἐκτελέσω αὐτὴν ἐν τῷ παρόντι ἔτει, ὅτε ἑτέρα ἀσχολία παρεμπесоῦσα ἠνάγκατέ με νὰ ἀναβάλωμαι αὐτὴν εἰς τὸ ἐπὶδὼν ἔτος. Διότι θελήσας νὰ μετάσχω καὶ αὐτὸς τοῦ περὶ τῶν ἐκδόσεων τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ τυγραφέων ἀγῶνος, ὃν ἔθηκεν ὁ κ. Χριστάκης Ζωγράφος, καὶ αἰτήσας τὴν ἑκδοσιν τοῦ Λυσίου ἠθέλησα νὰ ὑποδείξω, τίνα καὶ ποῖα ἔμελλον νὰ νεωτερίσω περὶ αὐτὴν, φρονῶν ὅτι ἐπιδοκιμασθείσης τῆς βάσεως τοῦ κειμένου αἱ ὑπολειπόμεναι δυσκολίαι ῥαδίως ὑπερνικῶνται. Νομίζω δὲ ὅτι τῇ γνώμῃ μου ταύτῃ καὶ πᾶς εὖ φρονῶν συμφωνεῖ, διότι αἱ τε ὑπάρχουσαι ἐκδόσεις τῶν ποιητῶν καὶ τυγραφέων εἶνε πλήρεις σημειώσεων ἀναφερομένων εἰς τὸ πραγματικὸν μέρος καὶ συγγράμματα γενικώτερον σκοπὸν ἔχοντα βρίθουσι τοιαύτης ὕλης, ἐξ ὧν δὲν εἶνε δύσκολον τῷ ἀναλαμβάνοντι ἑκδοσὶν τίνα νὰ ἐκλέξη τὸ προσῆκον

προστιθείς καὶ αὐτὸς τῆς ἑαυτοῦ ἐμπειρίας τινὰ διδάγματα καὶ πορίσματα, ἐν ᾧ τὰ ἐν ταῖς ἐκδόσεσι κείμενα πολλὴ διαφέρουσιν ἀλλήλων καὶ ὑπάρχουσι πολλὰ χωρία ἢ τοι διεφθαρμένα ἢ διαφόρους ἐρμηνείας ἐπιδεχόμενα. Δὲν ἤθελον λοιπὸν νὰ προσαφθῇ τῇ ἐμῇ ἐκδόσει, ὑπὲρ ἧς χρήματα ἀλλότρια δαπανῶνται, φόγος τις ὑπερβαλλούσης συντηρητικότητος καὶ ἀκρισίας ἢ ὑπερβάλλοντος νεωτερισμοῦ καὶ ματαίων μεταβολῶν, αἵτινες εἶνε ἀμφοτέραι ἀκρότητες πλ. ἡμελεῖς, ἀλλ' ἐνόμισα ὅτι ὤφειλον ἐν ἐμοὶ αὐτοῦ δαπάνη νὰ ἀποκινδυνεύσω, ἵνα, ἐάν μὲν ἡ βᾶσις τοῦ κειμένου καὶ αἱ προτεινόμεναι ἐρμηνεῖαι καὶ κριτικαὶ μεταβολαὶ ἐπιδοκιμασθῶσι καὶ ἀναγκαῖαι κριθῶσι, συντελεσθῇ καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ἐκδόσεως, ἢ θὰ ἐλλείπη μόνον ἡ εἰσαγωγὴ καὶ αἱ μέλλουσαι νὰ τεθῶσιν ὑπὸ τῷ κειμένῳ σημειώσεις, ἐάν δὲ ἡ βᾶσις κριθῇ ὑπὸ τῶν ἐπαίοντων ἐπισφαλῆς, καὶ τὸ λοιπὸν μείνῃ ἀσυντέλεστον. Ἡ δὲ περὶ τοῦ πράγματος τούτου τοιαύτη δόξα μου εἶνε αἰτία τοῦ παρόντος πονήματος, ἄλλως τε καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀγνωστοῦ ἀπαιτουμένων ἐκδόσεων ἐκπαιδευτικὸν τε καὶ ἐπιστημονικὸν σκοπὸν ἔχουσιν.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους Ἑλλήνας ποιητὰς καὶ συγγραφεὰς ἐρμηνευτικὰς τε καὶ κριτικὰς παρατηρήσεις μέχρι τοῦδε ἐποίησά μιν ὑπὸ τε τῆς καθ' ἡμέραν πείρας ἀναγκαζόμενος καὶ ὑπὸ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀγάπης, ἐνόμισα ὅτι καιρὸς ἦν νῦν πολλὰς εἰς ἐνίους τούτων ἀναφερομένας νὰ συνεξενέγκω εἰς φῶς νομίζων ὅτι δὲν θὰ φανῶσιν ἀνωφελεῖς. Διότι καίπερ οὐκ ἀγνοῶν ὅτι ἐλάχιστοι τῶν Ἑλλήνων ἀναγιγνώσκουσι τοιαύτας ἐργασίας καὶ ὁ ἐκδιδούς οὐκ ὀλίγα ζημιοῦται, τῶν πλείστων ἀντιτύπων μενόντων παρ' αὐτῷ ἢ ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις, ἀναγκάζομαι ὅμως ὑπὸ τῆς ἐμῆς συνειδήσεως νὰ καταστήσω γνωστὸν, ἐάν τι ἀληθὲς νομίζω,

τοιαύτης μὲν οὐσης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν γένει, τοιαύτης δὲ τῆς τοῦ ἔθνους καταστάσεως, ὥστε ὁ ἐν τῷ πνευματικῷ αὐτοῦ ἀμπελῶνι ἐργαζόμενος νὰ ἀρκῇται εἰς μόνην τὴν ἠθικὴν ἐπιδοκιμασίαν, ἐὰν ἡ αὐτῆς ἄξιος. Ἡ δὲ παρατήρησις αὕτη ἄγει με εἰς ἑτέραν ἐχομένην ταύτης, ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ ἐκ τῶν ἀπωλήτων μενόντων ἀντιτύπων προσγιγνομένη τῷ ἐκδιδόντι ζημία, ἀλλ' ἀναγκάζεται ὁ μένων, ὡς ἔμπροσθεν εἶπον, ἐν τόπῳ δημοσίας βιβλιοθήκης κατ' ἀνάγκην στερουμένῳ νὰ ἀγοράζῃ τὰ ἀναγκαῖα βιβλία αὐτός, εἰ καὶ πολλάκις τὸ πενιχρὸν τοῦ διδασκάλου βαλάντιον καὶ αἱ οἰκογενειακαὶ ἀνάγκαι ἐναντιοῦνται. Φανερὸν λοιπὸν εἶνε ὅτι καίπερ πολλὰ ἀγοράσαντά με θὰ λανθάνωσί τινα ἐν βιβλίοις ἡ περιοδικοῖς τῆς Ἑσπερίας περιεχόμενα καὶ μάλιστα τὰ τελευταῖα καὶ νομίζω ὅτι θὰ κριθῶ δι' αὐτὸ ἄξιος τῆς ἐπιεικείας τοῦ ἀναγνώστου· ἀλλὰ πάλιν διαβεβαιουμαι αὐτῷ ὅτι πᾶν ὅ,τι ἀνέγνω ἀλλότριον καὶ εὖρον ὀρθόν, ἀπέδωκα τῷ κυρίῳ αὐτοῦ μετὰ πάσης δικαιοσύνης, διότι οὐδὲν οὐδέποτε οὕτως ἐν παντὶ τῷ βίῳ μου ἐμίσησα ὡς τὸν πνευματικὸν νοσφισμόν.

Τὸ δὲ πόνημα τὸδε κατ' ἀρχὰς μὲν διενερούμην νὰ καταστήσω ἐνιαῖον. Ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ τὸ πλῆθος τῆς ὕλης ἀπέβαιναν ὀγκῶδες, ἠναγκάσθην νὰ διέλω εἰς μέρη ἔξ. Ἐννοεῖται δ' οἶκοθεν ὅτι τὸ τοῦ Λυσίου καὶ τὸ τοῦ Πλάτωνος θὰ ἦ διεξοδικώτερον, διότι τὸ μὲν τοῦ Λυσίου κείμενον ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὅτι ἐν προσεχεῖ χρόνῳ μέλλοντι μέλλω νὰ ἐκδῶ, ὥφειλον ἀκριβῶς νὰ ἐξετάσω οὐδὲν παραλιπών, τὰ δὲ τοῦ Πλάτωνος συγγράμματα πολλὰ καὶ δυσχερῇ ὄντα πλείονας δυσχερείας μοι παρέσχον καὶ πλειόνων παρατηρήσεων παραίτια ἐγένοντο. Ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ ἔκτου μέρους τοῦ περιλαμβάνοντος τὰ εἰς Δημοσθένην ἀναφερόμενα θὰ προστεθῇ καὶ πῖναξ γενι-

κός. Ἐν δὲ τελευτῶν δέομαι τοῦ ἐπαίοντος ἀναγνώστου, νὰ ἀναγιγνώσκη μετὰ προτοχῆς τὰ ἐν ὅλῳ τῷ πονήματι γεγραμμένα καὶ μετὰ προτοχῆς νὰ κρίνῃ· διότι ἕκαστον αὐτῶν καὶ πόνον πολὺν καὶ χρόνου πολλοῦ δαπάνην ἀπῆτει. Ἀλλὰ δὲν πρέπει τις καὶ τόδε νὰ παρασιωπήσῃ, ὅτι πολλάκις εἶνε πολλῶ βελτίους αἱ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ εὕρισκόμεναι ἐρμηνεῖαι καὶ διορθώσεις ἢ αἱ μετὰ πολλοῦ πόνου, αἵτινες εἶνε τὰ πολλὰ βεβιασμένα. Διότι ὡς τὰ πολλὰ καὶ ἐν τῇ Κριτικῇ καὶ Ἑρμηνευτικῇ ἢ ἔμπνευσις μᾶλλον ὠφελεῖ καὶ αἱ μεγάλαι ἰδέαι ἐν τῇ στιγμῇ συλλαμβάνονται, ἀφ' οὗ μακρὰ πρότερον ἄσκησις γενικὴ τοῦ πνεύματος καθ' οἵανδὴποτε διεύθυνσιν τὴν ὁδὸν παρσκευάσεν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ.

Στίχ. 7 «Τὸ σὸν γὰρ ἄνθος, παντέχνου πυρὸς τέλας». Τὸ Κράτος προτρέπεται τὸν Ἥφαιστον νὰ κολάσῃ τὸν Προμηθεά, διότι ἐκλεψε τὸ πῦρ. Εἰς τὸ ἄ ν θ ο ς προσέκρουσάν τινες καὶ εἰς γ έ ρ α ς καὶ σ έ β α ς μετέβαλον. Εἰ ἦν ἀνάγκη μεταβολῆς, ὁ 48 «Ἥφ. ἔμπας τις αὐτὴν ἄλλος ὤφελεν λαχεῖν» καὶ τὸ ἀλλαχοῦ τοῦ Αἰσχύλου μνημονευόμενον λ ά χ ο ς ὤφειλον νὰ διδάξωσιν ὅτι ἔπρεπε νὰ γράψωμεν. «Τὸ σὸν λάχος γάρ». Ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἄ ν θ ο ς, ὅπερ καὶ κυρίως καὶ μεταφορικῶς φιλεῖ νὰ μεταχειρίζεται ὁ Αἰσχύλος, κεῖται ἀντὶ τοῦ ἁ ω τ ο ν καὶ δηλοῦ «τὸ ἐξαίρετον καὶ ἐξοχώτατον λάχος».

12—13 Ἥφ. Κράτος Βία τε σφῶν μεν ἐντολὴ Διὸς | ἔχει τέλος δὴ κούδεν ἐμποδὼν ἔτι». Ὁ Ἥφαιστος ἄρχεται νὰ σαφηνίσῃ διὰ τί μετὰ μεγίστης λύπης τὸν συγγενῇ θεὸν Προμηθεά θά δεσμεύσῃ. Ὁ Μ. ἔχει «ἔτι» καὶ μεταγενέστεροι κώδικες «μάτην ἔτι» ἢ καὶ μόνον «μάτην», ὅπερ πολλαχῶς ἐπεχειρήσαν νὰ μεταβάλωσιν. Τὸ μ ά τ η ν εἶνε μάταιον σχόλιον καὶ πρέπει νὰ ἐχώμεθα τῆς τοῦ Μ. γραφῆς. Ἀλλὰ ποῖον εἶνε τοῦ χωρίου τὸ νόημα; ὁ Wecklein λέγει ὅτι τὰ «οὐδὲν ἐμποδὼν» δηλοῦσι «nihil vos delinet.» Ἀλλὰ τίνος; καὶ τίνα λόγον ἔχει τὸ ε μ π ο δ ὼ ν ἐνταῦθα; μάταια εἶνε καὶ τὰ τοῦ σχολιαστοῦ «... ἔχει ἤδη τέλος καὶ οὐδὲν ἔστιν ἐμποδὼν τοῦ γενέσθαι»· διότι οὔτε ὑγίης εἶνε τοι-

οὗτον νόημα οὔτε κοινόν τι ἔχει μετὰ τοῦ προκειμένου.
 Ἀπαιτεῖται νόημα «ὅτι τὸ ἔργον ὑμῶν ἐπεράνατε καὶ
 νῦν δύνασθε νὰ λέγητε ὅτι θέλετε· διότι οὐδένα πόνον
 ἔχετε νὰ ἐκτελέσητε, ἀλλ' ἐμοὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ἄρχεται ὁ
 πόνος καὶ ἡ λύπη». Νομίζω λοιπὸν ὅτι πρέπει νὰ γρά-
 ψωμεν «κὺδὲν ἦ ν π ὁ ν ω ν ἔτι» = καὶ οὐδεὶς ἔτι πόνος
 ὑπῆρχεν, οὐδένα ἕτερον πόνον παρήγγειλεν ἡμῖν ὁ Ζεὺς.
 Διότι τὸ ἔτι ἀναφέρεται εἰς τὰ 5-4 λεγόμενα, εἰς τὸν
 χρόνον, καθ' ὃν ὁ Ζεὺς παρήγγελλε τοῖς ἀπάγουσι τὸν
 Προμηθεά. Διὰ δὲ τοῦ «πόνων» ὑπονοεῖ ὅτι αὐτὸς ἔ-
 χει νὰ ἐκτελέσῃ ἀγῶνας, περὶ ὧν τὸ Κράτος ἐν 46-47
 λέγει «πόνων γὰρ ὡς ἀπλῶ λόγῳ | τῶν νῦν παρόντων
 οὐδὲν αἰτία τέχνη»

49—50 «Ἄπαντ' ἐπράχθη πλὴν θεοῖσι κυριανεῖν· | ἐ-
 λεύθερος γὰρ οὔτις ἐστὶ πλὴν Διός.» Τὸ σχόλιον ἐνταυ-
 θα λέγει «ὠρίσται, ἐτυπώθη· τινὲς δὲ πάντα ἐκ Μοι-
 ρῶν δέδοται τοῖς θεοῖς πλὴν τοῦ ἄρχειν» καὶ οἱ φιλό-
 λογοι κατὰ ποικίλους τρόπους μεταβάλλουσι τὸ ἐ π ρ ἄ-
 χ θ η, οὓς ἰδὲ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Γερμανικῇ καὶ ἐν τῇ νε-
 ωτέρᾳ κριτικῇ ἐκδόσει τοῦ Wecklein (1885). Ἀλλὰ πᾶ-
 σαι αἱ μεταβολαὶ αὗται εἶνε μάταιαι καὶ μόνῃ ἡ τοῦ
 Stanley μεταβολὴ τοῦ ἐ π ρ ἄ χ θ η εἰς ἐ π ἄ χ θ ῆ ἤρε-
 σεν, ἣν ἄλλοι τε καὶ ὁ Wecklein παρέλαβον ἐν τῷ κει-
 μένῳ. Ἀλλὰ μέμνησο ὅτι ταῦτα λέγουσι τὸ Κράτος καὶ
 ἡ Βία, ἅπερ ὑπηρετοῦσι τῷ Διὶ καὶ δὲν θελουσι νὰ οὐ-
 κτείρωσι τοὺς ἄλλους θεοὺς ἐπὶ δουλείᾳ, καὶ πρέπει ἡ
 φράσις αὐτῶν νὰ εἶνε πικρὰ καὶ νὰ ὑπερασπίζῃ τοῦ Διός.
 Λέγει λοιπὸν κατωτέρω ἐν στιχ. 244-248 ὁ Προμηθεύς,
 «ὅπως τάχιστα (Ζεὺς) τὸν πατρῶον ἐς θρόνον | καθέξει»,
 εὐθὺς δαίμοσιν νέμει γέρα | ἄλλοισιν ἄλλα καὶ διεστοι-
 χίζετο | ἀρχήν » καὶ εἰς τὴν διανομὴν ἐκείνην ἀναφέρε-
 ται τὸ ἐ π ρ ἄ χ θ η, ὅπερ ἐξηνέχθη κατ' ἀόριστον, διότι
 ὡς στιγμή τοῦ παρελθόντος ἀναφέρεται εἰς τὸν χρόνον,
 καθ' ὃν ἐγένετο ἡ διανομή μετὰ τὴν τῆς ἀρχῆς τοῦ Κρό-
 νου κατάλυσιν. Ἰδὲ καὶ Ἡσιόδ. Θεογον. 402-405 «ὡς

δ' αὐτως πάντεσσι (θεοῖς) διαμπερές, ὥσπερ ὑπέστη, |
 ἐξετέλεσσ'· αὐτὸς δὲ μέγα κρατεῖ ἡδὲ ἀνάσσει.» Ἔτι δὲ
 ὑπὲρ τῆς γνησιότητος τοῦ ἐπ' ὁ χ θ η ἀποφαίνεται σα-
 φῶς ὁ ἐν Εὐμέν. 125 στίχος, ἐνθα λέγει ἡ Κλυταιμύ-
 στραταῖς Ἑρινύσι «τί σοι πεπρακται πρᾶγμα πλήν
 τεύχειν κακά;» Ἀλλ' οὐδὲ τὸ πλήν, πρέπει νὰ μετα-
 κινήθῃ ἐκ τῆς θέσεώς του· διότι γνωστὴ εἶνε ἡ περὶ τὴν
 θέσιν τῶν λέξεων ἐλευθερία, ἣ χρῶνται οἱ τραγικοί, καὶ
 ἄρκεϊ μοι νὰ παραπέμψω εἰς 229 «δόλω δὲ τοὺς ὑπε-
 ρέχοντας κρατεῖν», ὅπου τὸ δ ὁ λ α πρέπει νὰ συναφθῇ
 τῷ «τοὺς ὑπερέχοντας» καὶ αἱ ἄνευ ἀνάγκης γιγνόμεναι
 εἰκασταὶ νὰ νομισθῶσι περιτταί, καὶ εἰς τι χωρίον τῶν
 Εὐμενίδων 866 «θυραῖος ἔστω πόλεμος, οὐ μόλις πα-
 ρών», ὅπου πολλαχῶς καὶ ματαίως μεταβάλλουσιν οἱ
 κριτικοὶ τὰς λέξεις «οὐ μόλις παρών», ἐν ᾧ τὸ οὐ πρέπει
 στενῶς νὰ συναφθῇ τῷ παρὼν· διότι ἡ Ἀθηνᾶ λε-
 γουσα ταῦτα ἀναφέρεται εἰς τοὺς Περσικοὺς πολέμους,
 οὓς ὡς ἐπικειμένους παρίστησιν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ τῶν
 Εὐμενίδων λέγει ὅτι ταχέως μέλλει ἡ πόλις της νὰ δο-
 ξασθῇ. Ἐκ δὲ τῶν δύο λέξεων ἐπ' ὁ χ θ η π λ ἡ ν ἡ μὲν
 ἐπ' ὁ χ θ η ἀναφέρεται εἰς τὸ θ ε ο ἷ σ ι ἡ δὲ π λ ἡ ν
 εἰς τὸ κ ο ι ρ α ν ε ἷ ν, ὡς ἐν 223-224 τὸ μὲν «καρτεροῖς
 φρονήμασιν» συναπτέον τῷ «πρὸς βίαν» τὸ δὲ ἀ μ ο -
 χ θ ἰ τῷ δ ε σ π ὁ σ ε ι ν κατὰ τρόπον λέξεως πολὺ συ-
 νήθῃ. Τὸ δὲ νὰ ὑπολάβωμεν τὸ θ ε ο ἷ σ ι ἀντικείμενον
 τοῦ κ ο ι ρ α ν ε ἷ ν, ὅπερ ἐποίησεν ὁ Wecklein, ἀναιρεῖ-
 ται ὑπὸ τῆς καθόλου διανοίας τοῦ χωρίου γενικῆς οὔσης
 καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπομένου στίχου, οὗτινος τὸ ἐ λ ε ῦ θ ε ρ ο ς
 γενικὴν σημασίαν ἔχει· διότι τοῦ Αἰὸς ἡ ἐλευθερία εἶνε
 γενικὴ καὶ ἡ ἀρχὴ εἰς πάντα ἀναφέρεται, ὡς καὶ ὁ Ἡ-
 σίοδος ἐν Θεογ. 506 «τοῖς πύσυνος θνητοῖσι καὶ ἀ-
 θανάτοισιν ἀνάσσει» λέγει.

65 «δῆται βία φάραγγι πρὸς δυσχειμέρῳ» ὁ Μ. ἔχει
 «τῇ δυσχειμέρῳ» καὶ ὑπὲρ τὸ «τῇ» ἐγράφη ἡ π ρ ὁ ς, δι'
 ὃ ἔγραψεν ὁ Thiersch «φάραγγι τῇ δυσχειμέρῳ» καὶ ὁ

M. Schmidt «φάραγγι τῆδε δυσχεμῶ». Καὶ ἐγὼ νομίζω ὅτι ἡ π ρ ὀ ς εἶνε σχόλιον καὶ ἀπὸ τοῦ τ ι πρόπει νὰ ἐξορμήσωμεν καὶ νὰ τροφώμεν εἰς «γῆς δυσχεμέρον», ἐν ᾧ τὸ φ ἄ ρ α γ γ ι εἶνε δοτικὴ τοῦ τόπου. Ἐν δὲ 79-80 λέγει τὸ Κράτος τῷ Ἡφαίστῳ «Σὺ μαλθακίζου, τὴν δ' ἐμὴν αὐθαδλίαν | ὀργῆς τε τραχυτήτα μὴ 'πίπλησέ μοι». Τούτῳ τῷ χωρίῳ οὐδεὶς τῶν κριτικῶν προσέκρουσε, πλὴν ὅτι ἠθέλησέ τις τὸ «'πίπλησέ μοι» εἰς «'πίπλησ' ἐμοί» νὰ μεταβάλλῃ. Ἀλλὰ αὕτη θὰ ᾔην παρωνυχίς, εἰ ἦν ἀμάρτημα. Ἀλλ' εἶνε ἐνταῦθα πλημμελὴς αὕτη ἡ ἀντίθεσις τῶν νοσημάτων, ὧφειλε τοῦλάχιστον ἀντὶ τοῦ δευτέρου μὴ νὰ εἴπῃ μ ὀ ν ο ν ὁ ποιητής. Ἀλλὰ δὲν ἔγκειται ἐν τούτῳ τὸ σφάλμα καὶ νομίζω ὅτι οὗτος εἶπε «μὴ μαλθακίζου τὴν τ' ἐμὴν — μὴ 'πίπλησέ μοι.» διότι αὕτη εἶνε ἡ ἀπαιτουμένη τοῦ χωρίου διάνοια.

112 «τοιῶνδε ποινὰς ἀμπλακημάτων τίνω» Οἱ νεώτεροι κώδικες ἔχουσιν ἐν τούτῳ τῷ στίχῳ, ὃν μετὰ τοῦ ἐπομένου θέλει ἄνευ λόγου νὰ ἀποβάλλῃ ὁ Paley, τ ο ι ῶ ν δ ε, ὅπερ καὶ ὁ Wecklein ἐτήρησεν ἐν ἀμφοτέραις ταῖς ἐκδόσεσίν του, ἐν ᾧ ὁ M. ἔχει τ ο ι ᾱ ὁ σ δ ε. Ἀλλ' ἐνταῦθα καὶ ὁ M. εἰ εἶχε τ ο ι ῶ ν δ ε, ἔπρεπεν εἰς τ ο ι ᾱ ὁ σ δ ε νὰ μεταβάλλωμεν παραβάλλοντες τὰ νῦν λεγόμενα πρὸς τὰ προηγούμενα. Διότι τὰ μὲν «θηρῶμαι πηγὴν κτέ» ἐπεξηγοῦνται τὰ «γέρα πορῶν», τὰ δὲ «τοιῶνδε ποινὰς τίνω» τὰ «ἀνάγκαις ταῖσδ' ἐνέξενυμαι» καὶ τὸ «ἀμπλακημάτων» ἐπαναλαμβάνει τὰ «ναρθηκοπλήρωτον—πόρος». Ἐν ᾧ λοιπὸν ἐν 564 καὶ 647 χρήζει δείξεως τὸ ἀ μ π λ α κ ῖ α ς καὶ τὸ ἀ μ π λ α κ η μ ᾱ τ ω ν, χρήζει νῦν αὐτῆς τὸ π ο ι ν ᾱ ς, ὡς ἐν 189-190 «ποινὰς τε τίνειν | τῆς δ' αἰκίας ἐθελήσῃ» καὶ 259 «κακαῖσι ποιναῖς ταῖσδε μ' ἐξημέρωτο» καὶ 253 «τῷ τοι τοιαῖσδε πημοναῖσι κάμπτομαι» καὶ 284 «οὐ μὴν τι ποιναῖς γ' ὀμόην τοιαῖσί με» καὶ 322 «οὔ-αἰς ὑπ' αὐτοῦ πημοναῖσι κάμπτομαι» καὶ 487 «τῆς

νῦν παρούσης πημονῆς ἀπαλλαγῶ» καὶ 525 «τῶν δ' ἐκ δεσμῶν» καὶ 898 «ὅς πόνων ἐκ τῶν δ' ἐμὲ» καὶ 997 καὶ 1032 καὶ 1038 καὶ ἀλλαχοῦ τῆς τραγωδίας ταύτης.

1450-3 «Λεύσσω, Προμηθεῦ φοβερά | δ' ἐμοῖσιν ὅσοις | ὁμίχλη προσῆξε πλήρης | δακρύων κτλ.» Ὁ χορός συλλυπεῖται τῷ πάσχοντι Προμηθεῖ. Τὸ φοβερά δὲν ἔχει θέσιν καὶ ὁ Hartung γράφει «φοβεράς | ἐμοῖσι δ'», ὅπερ εἶνε ὅλως ἀπίθανον. Πιθανώτερον δὲ εἶνε ἡ τοῦ Hirshig μεταβολὴ τοῦ φοβερά εἰς δνοφερά, διότι τοιοῦτον νόημα ἀπαιτεῖται. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι δυσκολώτερα τις λέξις ἐνταῦθα ὑπῆρχε καὶ ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Ἡσυχίος μνημονεύει τῆς λέξεως ψαφαρός ἀποδομένης τῇ νεφέλῃ λέγει ὅτι κεῖται ἀντὶ τεῦ σκοτεινῆς, πρέπει ἐνταῦθα νὰ γράψωμεν «ψαφαρά | ... ὁμίχλη προσῆξε πλήρης κτέ».

165—6 «ὥς μήτε θεὸς μήτε τις ἄλλος | τοῖσδ' ἐπεγήθει». Ὁ Προμηθεὺς λέγει ὅτι ἐπεθύμει νὰ ἐρρίπτετο εἰς τὸν Τάρταρον, ἵνα ὑπὸ μηδενὸς ἐωρᾶτο. Ἀντὶ τοῦ πρώτου μήτε ἔχει ὁ M. μῆποτε, ὅπερ ὁρθῶς ὁ Turnebus εἰς μῆτε μετέβαλε, διότι πολλάκις ἐν τῷ κώδικι τούτῳ εὐρίσκονται λέξεις κακῶς ἐπηυξημέναι. Περὶ δὲ τῶν ἄλλων τὸ σχόλιον λέγει «καλῶς (οὐκ προσέθηκεν ἡ m') ἐπήνεγκε μήτε τις ἄνθρωπος· οὐ γὰρ ἐπέχαιρον οὗτοι αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ συνέπασχον». Ἀλλὰ πρῶτον παρατηρητέον ὅτι τὸ καλῶς δὲν συνάδει τῇ ἐπομένῃ αἰτιολογίᾳ καὶ πρέπει εἰς κακῶς νὰ τραπῇ· ἔπειτα δὲ ὅτι καὶ τὸ σχόλιον εἶχεν ἄνθρωπος καὶ ἐν τῷ M. ἦν ἄνος=ἄνθρωπος, ὅπερ ἠνάγκασε τὸν Dindorf νὰ εἰκάζῃ «μήτε θεῶν μήτε τις ἀνδρῶν» καὶ τὸν Wecklein «μήτε θεὸς μήτε τις ἀνδρῶν». Ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν εἶνε δυνατόν περὶ ἀνδρῶν καὶ ἀνθρώπων νὰ γένηται λόγος καὶ ἡ κατηγορία, ἣν ποιεῖται κατὰ τοῦ Αἰσχύλου τὸ σχόλιον, ἀναφέρεται μόνον εἰς τὴν πλημ-

μελῇ γραφήν τοῦ ἄ ν θ ρ ω π ο ς· διότι λέγει νῦν δια-
 ρήδην ἐ π ε γ ῆ θ ε ι, ἐν ᾧ ὁ Προμηθεὺς τοὺς ἀνθρώπους
 εἶχεν εὐεργετήσῃ, καὶ κατωτέρω 169—170 λέγει ὁ χο-
 ρὸς «Τίς ὧδε τλησικάρδιος | θεῶν ὅτω τάδ' ἐπιχαρῇ;»
 ὅπου οὐδείς λόγος περὶ ἀνθρώπων. Ὡσαύτως δὲ καὶ
 ἐν 121—125 «τὸν Διὸς ἐχθρόν, τὸν πᾶσι θεοῖς | δι' ἁ-
 πεχθείας ἐλθόντ' ὁπόσοι | τὴν Διὸς ἀνλὴν εἰσοιχνεῦσιν»
 λέγει καὶ ἐνταῦθα τοιοῦτον νόημα πρόπει νὰ ζητηθῇ.
 Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὸ θ ε ὸ ς εἶνε σχόλιον τοῦ ἄ λ λ ο ς
 καὶ, ὅτε τοῦτο εἰς ἄνος=ἄνθρωπος μετεβλήθη, εἰσείρ-
 πυσεν ἐκεῖνο εἰς τὴν θεσιν ἐτέρας λέξεως τῆς Ζ ε ὺ ς
 καὶ ὅτι ὁ ὕλος στίχος ὧδε πρόπει νὰ μεταγραφῇ «ὥς
 μήτε Ζεὺς μήτε τις ἄλλος | τοῖσδ' ἐπεγῆθει» ὅπου ἐκ
 τοῦ Ζ ε ὺ ς ῥαδίως τις κατανοεῖ ὅτι τὸ ἄ λ λ ο ς εἰς ἄλ-
 λους θεοὺς ἀναφέρεται. Κατωτέρω δὲ λέγεται 174
 «θέμενος ἄγραμπτον νόον». Ἐνταῦθα κατὰ τὴν ἀντι-
 στροφὴν 196 «γὰρ ἀμφὶ σαῖς τύχαις» ἀπαιτοῦνται δύο
 ἱαμβοὶ καὶ ἀμάρτημά τι κρούπτεται. Ἀλλὰ ἄ γ ν α μ-
 π τ ο ν δὲν εἶνε λέξις ἐπιτηδεῖα ἐτέραν νὰ ἐρμηνεύσῃ,
 διότι αὐτὴ δεῖται ἐρμηνείας, καὶ διὰ τοῦτο εἶνε ἐσφαλ-
 μέναι αἱ μεταβάλλουσαι αὐτὴν εἰκασίαι καὶ εἰκάζω ὅτι
 μετὰ τὸ θ έ μ ε ν ο ς ἐξέπεσε τὸ ο ἶ δι' οὗ ἔτι ἀπαξ τὴν
 ἐν τῷ θ έ μ ε ν ο ς μεσότητά παρῆσθησεν, οἷον εἶνε τὸ
 ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ ἐκδόσει τοῦ Wecklein παρατιθέμενον
 ὁμηρικὸν Ἰλ. I, 629 «ἄγχιον ἐν στήθεσσι θεῖτο μεγα-
 λήτορα θυμόν». Εἰ δὲ ἐν Περσ. 145—146 «φροντίδα
 κεδνὴν καὶ βαθύβουλον θώμεθα», λέγει μόνον, δὲν ἔ-
 πεται ὅτι δὲν ἐδύνατο τὸ ο ἶ νὰ τεθῇ νῦν. Περὶ δὲ τῆς
 ὀρθῆς ἐρμηνείας τοῦ 229 ἰδὲ ἔμπροσθεν 49—50.

255—6 «θνητοὺς δ' ἐν αἴκτῳ προθέμενος, τούτου
 τυχεῖν | οὐκ ἠξιώθην αὐτός». Ὁ Προμηθεὺς ἐκκαλύπτει
 τῷ χορῷ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ὑπὸ τοῦ Διὸς αἰκίζεται.
 Δικαίως ἀποδοκιμάζεται ἡ τοῦ Passow ἐξήγησις «ποι-
 ῆσας ἑμαυτῷ τοὺς θνητοὺς θέμα ἐν τῷ οἴκτῳ μου»
 καὶ καλλίων δὲν εἶνε ἡ τοῦ Wecklein «καλὴν ἀρχὴν ποι-

ησάμενος» ἐξηγουμένου τὴν πρὸ χρονικῶς διότι τὸ δι-
εσθαρμένον δὲν ἐρμηνεύεται. Λέγει μὲν ὁ Θουκυδίδης
1,55, 5 «εἶτα ἐν ἀδικήματι θήσονται πεισθέντων ὑ-
μῶν ἃ δεόμεθα.» Ἀλλὰ καὶ τὸ χωρίον τοῦτο δὲν δύ-
νεται νὰ ὠφελήσῃ τὸ ἔχον καὶ τὴν πρὸ χωρίον τοῦ
Αἰσχύλου. Ὁ δὲ Dindorf νομίζει τὸν στίχον interpolatum
καὶ ὁ A. Nauck γράφει «ἐν οἴκῳ θέμενος εἴτ' οἴκτου
τυχεῖν». Ἀλλ' οὔτε ὁ τρόπος τῆς τοιαύτης διαφθορᾶς
ἐννοεῖται ἢ τε μεταβολὴ πόρρω ἀφίσταται τοῦ παραδε-
δομένου. Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὸ ἀντὶ τοῦ θ γραπτέον σ
«προσέμενος» = προσλαβὼν, προσδεξάμενος, ὥς ἐν 255
«ἐφαίνετ' εἶναι προσλαβόντι μητέρα», ὅπου τὸ σχόλιον
λέγει «συναιρομένῳ τῇ μητρὶ» διότι καὶ νῦν ὁ Προ-
μηθεὺς συνήρατο τοῖς βροτοῖς.

529—550 «ὥστε σοι τὸν νῦν χόλον | παρόντα μό-
χθων παιδιὰν εἶναι δοκεῖν.» Ὁ Ὠκεανὸς λέγει τῷ Προ-
μηθεῖ ὅτι καὶ βαρυτέραν τιμωρίαν θὰ ἐπαγάγῃ αὐτῷ
ὁ Ζεὺς, ἂν μὴ τὴν γλώττιαν μετριάσῃ. Τὸ χόλον
εἶνε ἐσφαλμένον καὶ πολλαχῶς τὸ ὅλον χωρίον μετα-
βάλλεται, διότι ὁ χόλος εἶνε τοῦ Αἰὸς καὶ τὸ παρόν-
τα ἀναφέρεται εἰς τὰ παθήματα τοῦ Προμηθεύς. Εἴ-
κασα ὅτι τὸ χόλον πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς ὅτλον,
ὅπερ ὀρῶ νῦν τὸν Meineke προλαβόντα, καὶ ἀληθῶς
τοιοῦτον μόνον νόημα ἀρμόττει τῷ χωρίῳ, οὗτινος τὸ
μόχθων πρέπει νὰ συναφθῇ τῷ παιδιάν, ἐν ᾧ
τὸ ὅτλον δηλοῖ ὅτι ἁθλός ἐν 275 «οὐκ ἔστιν ἁ-
θλου τέρμα σοι προκείμενον», καὶ 278 «....ἁθλου δ' ἐκ-
λυσιν ζήτει τινά». Ἀλλὰ νῦν πέποιθα ὅτι τὸ ἀμάρ-
τημα κεῖται ἐν τῷ παρόντα καὶ ὅτι τηροῦντες τὸ ἐν
τοῖς μεταγενεστέροις κώδιξιν ὑπάρχον μόχθον πρέ-
πει νὰ μεταβάλωμεν τὴν μετοχὴν παρόντα εἰς πο-
ρόντα, ὅτε ὁ χόλος εἶνε τοῦ Αἰὸς, ὅστις ἔπορε, παρέ-
σχε τῷ Προμηθεῖ τὸν νῦν μόχθον. Διότι καὶ ἐν 592
λέγει «ἔστ' ἂν Αἰὸς φρόνημα λωπήσῃ χόλου» καὶ δύνα-
ται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ μεταβολὴ αὕτη παντάπασιν ἐπι-

κυροῦται ὑπὸ τοῦ 966 «ἀλλ' ἂν θλον ἂν σοι τοῦδ' ἐπ' ἀλγίω πόροιν».

546—7 «Ζηλῶ σ' ὀθούνεκ' ἐκτὸς αἰτίας κυρεῖς | πάντων μετασχῶν καὶ τετολμηκῶς ἐμοί». Ὅσοι τῶν ἐρμηνευτῶν ὀδηγοῦμενοι ὑπὸ τῶν ἀρχαίων σχολίων ἠθέλησαν νὰ διορθώσωσι τὴν ὑπάρχουσαν γραφὴν, παντελῶς τοῦ ὀρθοῦ ἠνυστόχησαν, διότι εἶνε ταῦτα ἐντελῶς ἐσφαλμένα καὶ ἐνταῦθα, ὡς πολλαχοῦ· διότι ἐν ᾧ ἐνταῦθα ὁ Προμηθεὺς λέγει ὅτι ὁ Ὁκεανὸς καίπερ ὢν συναίτιος εἶνε πάσης αἰτίας ἀπηλλαγμένος, τὰ σχόλια λέγουσιν ὅτι δὲν κολάζεται ὁ Ὁκεανὸς καίπερ συναλγῶν τῇ Προμηθεῖ. Σημειωτέον δὲ μόνον ἐν παρόδῳ ὅτι τὸ «καὶ τὰ περὶ σαντοῦ ποιήσας» τῶν σχολίων εἶνε βεβλαμμένον καὶ πρέπει εἰς «καὶ τὰ παρὰ σαντοῦ ποιήσας» νὰ μετατραπῇ, ὡς ἐν 527 τὸ «ὅπερ ἐμφαίνει» τῶν σχολίων ὁ Dindorf εἰς «ὃ παρεμφαίνει» ὀρθῶς μεταβάλλει. Ἐπειδὴ δὲ αἱ μετοχαὶ μετασχῶν καὶ τετολμηκῶς, δὲν δύνανται νὰ συναφθῶσιν, ὁ Weil ὀρθῶς ποιῶν μετέβαλε τὸ μετασχῶν εἰς μετασχεῖν καὶ ἤμαρτε θελήσας καὶ τὸ πάντων εἰς πόνων νὰ μεταβάλλῃ. Τῇ Weil ἠκολούθησε καὶ ὁ Wecklein ἐν τῇ Γερμανικῇ ἐκδόσει. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀρκεῖ καὶ νομίζω ὅτι ἡ πρώτη βλάβη ἐγεννήθη ἐκ τοῦ καί, ὅστις πρέπει νὰ μετατραπῇ εἰς ἴσα· διότι διαφθαρὲν τὸ ἴσα εἰς καὶ ἐποίησε καὶ τὸ μετασχεῖν νὰ διαφθαρῇ εἰς μετασχῶν, ἵνα αἱ δύο μετοχαὶ δῇθεν συναφθῶσιν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Προμηθεὺς ἐν 250 «καὶ τοῖσιν οὐδεὶς ἀντέβαινε πλὴν ἐμοῦ» λέγει, ἐφοβήθησαν οἱ ἐρμηνευταὶ μὴ ὑπάρχῃ ἀντίφασις μεταξὺ τῶν ἐκεῖ καὶ ἐνταῦθα λεγομένων καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰ σχόλια ἄλλως ἠθέλησαν νὰ ἐρμηνεύσωσι τὰ νῦν λεγόμενα. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἐκεῖ περὶ φανεράς ἀντιστάσεως πρόκειται, ἐν ᾧ ὁ Προμηθεὺς φαίνεται ὅτι εἶχε πρότερόν τινος αὐτῷ συμφωνοῦντας, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Ὁκεανός, περὶ οὗ ἐνταῦθα ὁ λόγος, καὶ τὴν συμμετοχὴν του ἠθέλησε νὰ φανερώσῃ

ὁ Προμηθεὺς. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι τὸν Ὀκεανὸν ἔτυπεν ἢ συνείδησις ὅτι εἶασε τὸν φίλον μόνον, καίτοι καὶ αὐτὸς μετεῖχε τῶν βουλευμάτων καὶ μόνον δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐκτελέσῃ αὐτά. Διότι καὶ αἱ λέξεις 512—515 «οὐ γὰρ ποτ' ἐρεῖς ὡς Ὀκεανοῦ | φίλος ἐστὶ βεβαιότερός σοι» τοιοῦτόν τι ὑποδηλοῦσιν· διότι συχνότατα συμβαίνει νὰ ἐπαινώμεν ἐκεῖνο, οὗτινος στερούμεθα. Καὶ ἐν 406 λέγει ὁ Προμηθεὺς «τοῦτον (τοῦ Διὸς) φυλάσσον μήποτ' ἀχθεσθῇ κέαρ» καὶ ἐν 408 «στέλλον, κομίζον, σῶξε τὸν παρόντα νοῦν» κατειρωνεύεται τοῦ Ὀκεανοῦ ἐπὶ τῇ παλαιᾷ συμπεριφορᾷ του καὶ συμβουλεύει αὐτῷ καὶ νῦν αὐτήν νὰ τηρήσῃ.

570 «Τυφῶ — θοῦρον, πᾶσιν ὅς ἀντέστη θεοῖς». Ὁ Προμηθεὺς διὰ παραδειγμάτων πειρᾶται νὰ ἀποτρέψῃ τὸν Ὀκεανὸν τῆς πρὸς τὸν Δία ὁδοῦ. Ἐνταῦθα νομίζεται ὅτι ὑπάρχει μετρικὸν ἁμάρτημα, ὅπερ κατὰ πολλοὺς τρόπους ἐπειράθησαν νὰ ἄρῳσιν οἱ κριτικοί. Ὁ Minckwitz ἔγραψε «πᾶσι δ' ἀντέστη», ὅπερ καὶ ὁ Hermann καὶ Wecklein ἐν τῇ Γερμανικῇ ἐκδόσει παρέλαβε, τῶν δὲ ἄλλων ἄλλος μὲν ἀποβάλλει τὸν στίχον, ἄλλοι δὲ ἄλλας ἀποβάλλουσι λέξεις καὶ εἰσάγουσι, περὶ ὧν ἰδὲ τὴν κριτικὴν ἐκδοσιν τοῦ Wecklein. Εἰ ἡθέλομεν νὰ ἀποβάλωμεν λέξιν, ἤρκει νὰ τεθῇ μέση στιγμὴ μετὰ τὸ θ ο ὕ ρ ο ν καὶ νὰ ἀποβληθῇ τὸ ὅ ς, ὅτε τὰ ἐπομενα θὰ ἐπεφέροντο εἰς ἐξήγησιν τῶν ἡγουμένων, ὅπερ παρ' Αἰσχύλῳ εἶνε συχνότατον. Ἀλλ' ἐνταῦθα καὶ τὸ ὅ ς εἶναι ἀναγκαῖον καὶ τὸ π ᾶ σ ι, δι' οὗ ἡ μεγίστη τοῦ Τυφῶνος ἀνδρεία δηλοῦται, ὡς καὶ ἐν Περσ. 751 «θνητὸς ὧν θεῶν δὲ πάντων ᾤει», οὐκ εὐβολία». Θὰ ἐδυνάμεθα τὸ μετρικὸν ἁμάρτημα νὰ δικαιολογήσωμεν λέγοντες ὅτι ἐν τῇ τετάρτῃ χώρᾳ συγχωρεῖται ἀνάπαιστος οὐ μόνον ἐπὶ κυρίων ὀνομάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἄλλων λέξεων ἀναγιγνώσκοντες Σοφ. Φιλ. 491 «Τραχινίαν τε δειράδα καὶ τὸν εὐροον», ὅπου μάταιαι εἰκάζονται μεταβολαί. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι

ἐνταῦθα μόνην τὴν κατάληξιν πρέπει νὰ ἀποβάλωμεν. Νομίζω δὲ ὅτι καὶ ἐν Περσ. 852 ἀκολουθοῦντες τῇ γραφῇ τῶν μεταγενεστέρων κωδίκων, οἵτινες πολλάκις ἐφύλαξαν τὴν ὀρθοτέραν γραφὴν, «ὕπαντιάζειν παιδί ἐμῷ πειράσσομαι» ὀφείλομεν μόνον τὴν κατάληξιν τοῦ παιδὶ νὰ ἀποβάλωμεν, ὅπερ ὁ Turnell εἰσηγήσατο, ἐν ᾧ ὁ Μ. ἔχει «ἐμῷ παιδί», ὅπερ κατὰ πολλοὺς καὶ ματαίους τρόπους μεταβάλλεται. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷδε τῷ δράματι 860-861 «προσηγορεύθης ἡ Διὸς κλεινὴ δάμαρ | μέλλονσ' ἔσσεσθαι τῶνδε προσσαίνει σέ τι;» νομίζω ὅτι ὁ αὐτὸς τρόπος ἐξηγήσεως πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ. Διότι καὶ τοῦτον τὸν στίχον, ὃν ἄλλοι ἠθέλησαν νὰ ἀποβάλωσιν ὅλον ἢ μέρος αὐτοῦ καὶ ἄλλοι κατὰ πολλοὺς τρόπους μεταβάλωσιν, οὓς περιττὸν νὰ καταλέξω, πρέπει νὰ ἀναγνῶμεν ἐν συνεχείᾳ «μέλλονσ' (ὡ) ἔσσεσθαι τῶνδε προσσαίνει σέ τι;» τιθέντες μέσσην στιγμὴν μετὰ τὸ δάμαρ. Διότι ὁ Προμηθεὺς, ἵνα πείσῃ τὴν Ἰὼ ὅτι ὅσα λέγει εἶνε ἀληθῆ, διηγῆθῃ αὐτῇ ὅσα τέως τῇ συνέβησαν καὶ εἰπὼν τινὰ ξρωτᾷ νῦν αὐτὴν «πέιθεσαι ἐκ τούτων τῶν ἀρτίως ὑπ' ἐμοῦ λεχθέντων ὅτι συνέβησάν σοι καὶ περὶ τῶν μελλόντων νὰ σοι συμβῶσιν;», ὡς καὶ ἐν 854 λέγει «τεκμήριον τοῦτ' αὐτὸ δοὺς μύθων ἐμῶν» καὶ 869 «ὥς δέρεται πλέον τι τον πεφασμένου». Τὸ δὲ μέλλο υ σ ι ν εἶνε δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς. Διὰ δὲ τοῦ τρόπου τούτου λύονται τριῶν χαλεπῶν χωρίων αἱ δυσκολίαι.

393—394 «Οὐκοῦν, Προμηθεῦ, τοῦτο γινώσκεις, ὅτι | ὀργῆς νοσοῦσης εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι;» Ὁ Ὠκεανὸς πείθει τὸν Προμηθεῖα νὰ ἐπιτρέψῃ αὐτῷ νὰ ἀπέλθῃ πρὸς τὸν Δία. Δὲν εἶνε δυνατόν καὶ τὸ ὀργῆς καὶ τὸ νοσοῦσης νὰ ὑγιαίνωσι, διότι τὸ νοσοῦσης δύναται μόνον νὰ συνάπτηται τῷ γνῶμης ἢ φρενὸς ἢ παρὰ πλῆσιν. Ἀλλ' οὕτε τὸ ὀργῆς δύναται τις ὡς νόσον νὰ ὑποπτεύσῃ, διότι ὁ Κικέρων ἐν Tusc. Disput. III, 31 μνημονεύει ἐκ τοῦ στίχου τὸ iracundiae λέγων «me-

deri posse rationem iracundiae», καὶ οὐκ ὁρθῶς εἶκασεν ὁ Weil «φρενὸς νοσοῦσης», οὔτε τὸ νοσοῦσης, ὅπερ ἀπαιτεῖται ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ, ὡς 489 λέγει «...κακὸς δ' ἰατρὸς ὥς τις ἐς νόσον», ἀφ' οὗ καὶ τὰ σχόλια τὸ νοσοῦσης ἐρμηνεύουσι διὰ τῶν παρατιθεμένων χωρίων, καὶ οὐκ ὁρθῶς ὁ Wecklein γράφει «ὀργῆς σφυδῶσης» καὶ ἄλλοι ἄλλα μάταια. Τοῦ δὲ Reisig ἡ εἰκασία ὀργῆς νοσοῦσιν, (ἢ καὶ ἐγὼ ἐνέπεσον μετὰ τῆς διαφορᾶς ὅτι δοτικὴν εἶκασα «ὀργῇ νοσοῦσιν» ὡς ἐν 400 «τῇδε τῇ νόσῳ νοσεῖν» κεῖται) θὰ ἦν προκριτωτέρα, εἰ μὴ ὑπῆρχεν ἄλλη διέξοδος καὶ θεραπεία ῥάστη. Διότι ὁ Ὁκεανὸς λέγει τῷ Προμηθεῖ 525 κέξ «γέγνωσκε σάντον καὶ μεθάρμοσαι τρόπους | εἰ δ' ὥδε τραχεῖς καὶ τεθηγμένους λόγους | ῥίψεις.... | ἀλλ' ὦ ταλαίπωρ' ἄς ἔχεις ὀργὰς ἄφες» καὶ 540 «σὺ δ' ἡσύχαζε μηδ' ἄγαν λαβροστόμει» καὶ γραπτέον «ὀργῆς, νόσου σῆς, εἰσιν ἰατροὶ λόγοι;» τοῦ Ὁκεανοῦ διδάσκοντος ὅτι ὀφείλει νὰ γινώσκῃ τὴν θεραπείαν τῆς ἀσθενείας, ἦν αὐτὸς οὗτος νοσεῖ. Κατωτέρω δὲ 404 «Πρ. μὴ γάρ σε θοῆρος οὐμὸς εἰς ἔχθραν βάλῃ» οἱ κριτικοὶ τοῦτω τῷ στίχῳ δὲν προσκρονοῦσιν. Ἀλλὰ τὸ θρῆνος δὲν εὐαρμοστεῖ· διότι δὲν θὰ θορηνήσῃ ὁ Ὁκεανὸς δεόμενος τοῦ Διὸς ὑπὲρ τοῦ Προμηθεῖος. Ἐν 541 λέγει ὁ Ὁκεανὸς «καὶ νῦν ἐγὼ μὲν εἶμι καὶ πειράσομαι» καὶ τὸ οὐσιαστικὸν τοῦ εἶμι τὸ οἶμος κρύπτεται ἐν τῷ οὐμὸς, ὅπερ εἰσηγεῖται καὶ τὴν τοῦ θρῆνος εἰς θρῆνον μεταβολὴν καὶ τὴν μετὰ τὴν εἰς τοῦ τ' παρενθήκην· διότι ἡ ἐννοια εἶνε ὅτι ἡ πρὸς τὸν Δία πορεία σου θὰ σε ἐμβάλῃ εἰς θοῆρον καὶ εἰς ἔχθραν πρὸς αὐτόν, ὑπονοουμένης τῆς εἰς εἰς τὸ θρῆνον ἐκ τῶν ἐπομένων.

415—17 «Στένω σε . . . δακρυσίστακτον δ' ἀπ' ὄσων | ῥαδινῶν λειβομένα ῥέος παραιάν | νοτίαις ἔτεγξα παγαῖς». Ὁ χορὸς ᾄδει ὅτε καὶ αὐτὸς καὶ αἱ χῶραι πᾶσαι καὶ οἱ ἄνθρωποι συνάχθονται τῷ ταλαίπωρῳ

Προμηθεΐ. Ὁ μετὰ τὸ δακρυσίστακτον ὑπάρχων δ' ποιεῖ τὴν συλλαβὴν ο ν μακράν, ἐν ᾧ κατὰ τὴν ἀντιστροφὴν ἀπαιτεῖται νὰ εἴνε βραχεῖα, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Minckwitz τρέπει τὸ δακρυσίστακτον εἰς δακρυσίστακτα, ἐν ᾧ ἄλλοι ἄλλως μεταβάλλουσιν αὐτόν. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι ὁ δ' προσετέθη ἔκ τινος ἄλλης διαφθορᾶς· διότι τὰ «στένω σεῖα» οὐλομένας | τίχας» πρέπει νὰ μεταβληθῶσιν εἰς «στένουσα σὰς | οὐλομένας τίχας» καὶ μετὰ τὴν διαφθορὰν ταύτην εἰσῆχθη ὁ δ', ἵνα συνδέῃ τὸ στένω, ὅπερ καὶ ὁ σχολιαστὴς εἶχε, μετὰ τοῦ ἔτεγξα. Τὸ δὲ ῥαδινῶν, ὅπερ ἔχει μὲν ὁ Μ. ἀλλὰ δὲν δύναται μετὰ τοῦ ὅσσων νὰ συναφθῇ καὶ εἰς ῥαδινὸν μεταβάλλεται, νομίζω ἀναγκαῖον νὰ μεταβληθῇ εἰς ῥαδινὰν (ὅπερ καὶ Hartung ὁρῶ εἰκάζοντα), γενομένης τῆς διαφθορᾶς διὰ τὴν πρὸς τὸ ὅσσων ἀφομοίωσιν, ὅπερ κάλλιστα ἀναφέρεται εἰς τὸ παρειά ν, ὅπως τὸ δακρυσίστακτον εἰς τὸ ῥέος. Κατωτέρω δὲ 424—426 μεγαλοσχήμενά τ' ἄρχαι | οπρεπῇ-νυ- στένουσι τὰν σὰν | ξυνομαιμόνων τε τιμάν», ἔπесе λέξεις τις, ἣν πολλὰ ὥς οἱ κριτικοὶ συμπληροῦσι. Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἀναπληρώσωμεν ὧδε «ἀρχαιοπρεπῇ τέθμια νῦν στένουσι» ὥς μάλιστα τὸ μεγαλοσχήμενα καὶ τὸ ἀρχαιοπρεπῇ διδάσκουσι, διότι οἱ θεσμοὶ οὗτοι εἶνε τῶν χρόνων τοῦ Κρόνου.

436 «Ἀραβίας τ' ἔρειον ἄνθος». Εἶνε ἀκατανόητον πῶς οἱ Ἀραβες μνημονεύονται κατοικοῦντες ἐν Κανκάσῳ καὶ διὰ τοῦτο οἱ κριτικοὶ πολλαχῶς ἠθέλησαν νὰ ἀντικαταστήσωσι τὴν λέξιν ταύτην. Νομίζω ὅτι ἐν ταῦθα θὰ εἴνε δήλωσις τῶν αὐτόθι κατοικούντων Ἀλβανῶν καὶ κρύπτεται τὸ ὄνομα Ἀρβίτας, ὡς ἀπαιτεῖ καὶ ἡ στροφή. Κατωτέρω δὲ 441—446 «μόνον δὴ πρόσθεν ἄλλον ἐν πόνοις | ... νῶτοις ὑποστενάζει»· τὸ χωρίον ὑπέστη πολλὰς ὑπὸ τῶν κριτικῶν μεταβολάς. Πρῶτον νομίζω ὅτι ἀντὶ τοῦ «πρόσθεν ἄλλον» εἶνε

ἀναγκαῖον νὰ διαχωρίσωμεν «πρόσθ' ἐν' ἄλλον»· ἐπει-
τα περὶ τοῦ «ὑπέροχον σθένος» καὶ τῶν ἄλλων πρέπει
νὰ παραβάλωμεν τὸ 565—566, «(Ἄτλας) ἔσθηκε κίον'
οὐρανοῦ τε καὶ χθοῖνος | ὥμοις ἐρείδων», καὶ τὸ ὑπέ-
ροχον, ὡς καὶ ἄλλοι εἰσηγήσαντο, νὰ μεταβάλωμεν
εἰς ὑπέρεχον καὶ τὸ ὑπὸ τινων εἰκότως ἐπινοήθην
γὰρ νὰ εἰσαγάγωμεν μετὰ τὸ σθένος, ἐν ᾧ πᾶσα
ἄλλη μεταβολὴ εἶνε περιττή. Ἀλλὰ καὶ κατωτέρω 449
«κελαινὸς δ' Ἄιδος ὑπεσρέμει μυχὸς γᾶς» ὁ Lachmann
θέλει νὰ ἀποβάλῃ τὸν δ' καὶ ἄλλοι μετατιθέασιν ἀν-
τὸν μετὰ τὸ Ἄιδος. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἡ γενικὴ Ἄ-
ιδος ἐνταῦθα εἶνε ἀνεξήγητος καὶ ὅτι τὸ μυχὸς
γὰρ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «μυχῷ γᾶς» ὅπερ δι-
δάσκει ὅτι καὶ τὸ Ἄιδος πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς
Ἄιδης διότι ὁ ποιητὴς λέγει ὅτι ὁ Ἄιδης εὐρίσκειται
ἐν τῷ μυχῷ τῆς γῆς.

456—457 «τὰν βροτοῖς δὲ πῆματα | ἀκούσαθ' ὡς σφᾶς
ἐννοους» κτλ. Ὁ Προμηθεὺς διηγείται τίνα ἦσαν τὰ κακὰ
τῶν ἀνθρώπων καὶ πῶς αὐτὸς ἐθεράπευσεν αὐτά. Κρι-
τικοί τινες προσέκρουσαν τῷ πῆματα καὶ ἠθέλησαν
νὰ μεταβάλωσιν, ἐν ᾧ ὁ Wecklein ἐν τῇ Γερμ. ἐκδόσει
νομίζει ὅτι τὸ παραδεδομένον ἔχει ὀρθῶς. Ἀλλὰ καὶ
ἐγὼ νομίζω ὅτι τὸ πῆματα εἶνε ἐσφαλμένον, διότι
εἶνε μὲν ἄληθές ὅτι κατωτέρω ποιεῖται λόγον περὶ τῆς
πρώην ἀθλίας καταστάσεως· ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα
προστίθῃσι τὴν θεραπείαν καὶ πρὸ μικροῦ 455—456
εἶπε «καὶ τοι θεοῖσι τοῖς νέοις τούτοις γέρα | τίς ἄλλος
ἢ γὰρ παντελῶς διώρισεν» καὶ περιμένει τις λέξιν δη-
λοῦσαν περὶ τῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους εὐεργεσιῶν, ἀφ'
οὗ καὶ ἐν τῇ ἐπεξηγήσει λέγει 460 «ἐννοους ἔθνη καὶ
φρενῶν ἐπηβόλους». Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἀθλία τῶν ἀν-
θρώπων κατάστασις δὲν ἐδύνατο νὰ ὀνομασθῇ πῆ-
ματα· διότι καὶ ἐν 279 «ὅστις πημάτων ἔξω πόδα»
καὶ 429—430 «μεγαλοστόνοισι σοῖς πῆμασι» καὶ ἄλλα-
χοῦ ἀναφέρεται τὸ πῆματ' αἰς δυστυχήματα ἐπελ-

Θόνα, ἐν ᾗ ἡ κατάστασις τῶν ἀνθρώπων ἦν ἐξ ἀρχῆς τοιαύτη. Ὑπάρχει παρὰ τοῖς παλαιοῖς λέξεις ἡ π ἄ ο μα ι = θεραπεύω ὑποδήματα, ἱμάτια, καὶ ἡ π η τ ῆ ς, καθ' ὧν οἱ παλαιοὶ γραμματικοὶ ἐκίρουν ἀκίρουντον πόλεμον ὀνομάζοντες βαρβαρικάς, εἰ καὶ καλῶς μαρτυροῦνται, καὶ νομίζω ὅτι ὁ Αἰσχύλος ἔγραψε ΔΕΠΕΜΑΤΑ, ὅπερ ἔπρεπε ν' ἀναγνωσθῇ «δ' ἡπλήματα» λεχθῆν ἀντὶ τοῦ ἀλλαγῆν παρ' Αἰσχύλῳ κειμένου «ἀκῆσματα» καὶ 485 «τοιαῦτα μηχανήματα». διότι καὶ ἐν 265 «τὸ ποῖον εὐρὼν τῆςδε φάρμακον νόσον» καλεῖ νόσον τὸ προδέρκεσθαι τὸν μόρον. Κατωτέρω δὲ 478—479 «κᾶ' ξευξα πρῶτος ἐν ζυγοῖσι κνώδαλα | ζεύγλοισι δουλεύοντα σώμασιν θ' ὅπως» τὸ σώμασιν εἶνε προφανῶς ἐσφαλμένον καὶ ὁ Pauw ἔγραψε σάγμασιν, ὅπερ ὁ Wecklein καὶ ἐν τῇ παλαιότερᾳ ἐκδόσει παρέλαβεν ἐν τῷ κειμένῳ καὶ ἐν τῇ κριτικῇ παρατίθεται ἐν ταῖς ὑπὸ τῷ κειμένῳ σημειώσεσιν, ὅπου τὴν πιθανωτέραν αὐτῷ δοκοῦσαν γραφὴν γράφει. Ἀλλ' ἡ εἰκασία εἶνε ἐσφαλμένη, διότι τὰ «ζεύγλαισι δουλεύοντα σώμασιν θ'» προφανῶς ἀναφέρονται εἰς τὰ ἐν ζυγοῖσι κνώδαλα τοὺς βόους ἢ ἡμιόνους, ὅπου οὐδεμίαν χρεια σαγμάτων ἐν ἀρόσει. Τὸ δὲ εἰκασθῆν σήμασιν εἶνε ἀκατανόητον καὶ τὸ κέντροισιν τοῦ Brunck κατὰ μὲν τὸ νόημα ἔχει καλῶς, ἀφίσταται δὲ πολὺ τῆς παραδιδομένης γραφῆς καὶ φρονῶ ὅτι ἡ λέξις πρέπει νὰ ζητηθῇ ἐν τοῖς τῆς ἀρόσεως ὀργάνοις. Δηλώσας τὸν ζυγὸν καὶ τὰς ἐπὶ τῶν τραχήλων ἐπιτιθεμένας ζεύγλας, δηλοῖ νῦν καὶ τὰ σχοινία, δι' ὧν ὁ γεωργὸς διευθύνει τὴν κεφαλὴν τοῦ ὑποζυγίου κατὰ τὴν ἀροσιν, καὶ διὰ τοῦτο νομίζω γραπτέον «δύμασιν θ'».

504—5 «γαμφωνύχων τε πτήσιν οἰωνῶν σκεθρῶς | διώρις' οἵτινές τε δεξιοὶ φύτιν . . .» Εἶνε περίεργον ὅτι τούτῳ τῷ χωρίῳ οὐδεὶς τῶν κριτικῶν προσέκρουσε πλὴν τοῦ Heinsweeth τοῦ πληρώσαντος τὸν Αἰσχύλον

πλείστων καὶ ματαίων μεταβολῶν, ὅστις ἐνταῦθα εἶχε δίκαιον νὰ προσκρούσῃ, διότι τὸ *φύσιν* εἶνε ἀνεξήγητον. Ἀλλὰ πάλιν ἡ μεταβολὴ αὐτοῦ εἰς «δεξιοὶ φορὰν» εἶνε ἐσφαλμένη διότι τὸ *φορὰν* εἶνε φοβερά μετὰ τὸ *πτῆσιν* παλλιλλογία. Σκεπτεόν λοιπὸν ὅτι εἰς τὸ *δεξιό* καὶ εἰς τὸ *ἐνὼν ὕμους* πρέπει ἐκ τῶν ἐμπροσθεν νὰ ἐπαναλάβωμεν τὸ *πτῆσιν*, ἡ δὲ παρατήρησις αὕτη καθιστάσα ὅλως περιττὴν τὴν λέξιν *φύσιν* εἰσηγεῖται ὅτι πρέπει νὰ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ ἐτέρας ἀναγκαίας καὶ χρησίμης. Διὰ τοῦτο λοιπὸν πάντως γραπτεόν «οὔτινές τε δεξιοὶ σφίσιν» ὡς ἐν 497 λέγει «πρὶν γ' ἐγὼ σφίσιν.»

556 «Τοῦτ' οὐκ ἂν οἶν πύθοιο μηδὲ λιπάρει» Ὁ Προμηθεὺς δὲν θέλει νὰ δηλώσῃ τῷ χορῷ περὶ τοῦ περωμένου τῷ Διὶ κινδύνου. Ὁ οὖν εἶνε ἐσφαλμένος καὶ διὰ τοῦτο οἱ μεταγενέστεροι κώδικες ἔχουσι ποικίλας γραφάς, ὧν μίαν «τοῦτ' οὐκ ἂν ἐκπύθοιο» ἔχει ἐν τῇ Γερμανικῇ ἐκδόσει ὁ Wecklein, ὅστις ἐν τῇ παραρτήματι τῆς κριτικῆς ἐκδόσεως εἰκάζει νῦν «τοῦτ' ἂν οὐ πύθοιο», ὅπερ καὶ διὰ μόνην τὴν ἀπὸ τῆς τοῦ Μ. γραφῆς ἀπομάκρυνσίν του καθίσταται ἀπίθανον. Ὁ Αἰσχύλος ἔγραπεν «οὐκ ἂν ΟΝ πύθοιο» ὅπερ κακῶς ἀνεγνώσθη οὖν, ἐν ᾧ ὧν ἔπρεπε νὰ ἀναγνωσθῇ καὶ ὁ Προμηθεὺς λέγει «τοῦτο οὐκ ἔστι τούτων ἃ ἂν πύθοιό μου». ἴσως δὲ καὶ ἡ περιέργος τοῦ ἃ ν θέσις συνεβάλετο εἰς τὴν ἐσφαλμένην ἀνάγνωσιν, ἂν οὗτος τῷ πύθοιο. Ἀλλὰ καὶ τὸ εἶη δύναται νὰ ὑπονοηθῇ καὶ τούτω νὰ ἀποδοθῇ ὁ ἃ ν.

556—8 «φρίσσω δέ σε δερκομένα | μυρίοις μόχθοις διακνατόμενον» ὁ χορὸς φρίττει βλέπων τὸν Προμηθεῆα κολαζόμενον διὰ τὴν πρὸς τὸν Δία ἀφοβίαν του. Εἶνε δῆλον ὅτι ἐξέπασε μία λέξις (ἢ δύο) μετὰ τὸ διακνατόμενον, ὡς δείκνυσιν ἡ στρουφή, ἥτις κατὰ τὸν Hermann ἐδήλου crudeliter καὶ ὑπὸ ἄλλων κριτικῶν

κατὰ πολλοὺς τρόπους ἀναπληροῦται. Ἐν τοιούτοις χω-
ρίοις φρονιμώτατον εἶνε νὰ ἐπέχη τις, ἕως ἂν εὐρεθῶσι
καὶ ἄλλα χειρόγραφα, διότι εἶνε καὶ εὐκολωτάτη ἡ εὐ-
ρεσις λέξεως περιχούσης σπονδεῖον καὶ ἱαμβον καὶ ἁ-
πιθανωτάτη, πλὴν ἂν ὑπάρχωσι σαφέστεραι περὶ τοῦ
χωρίου ἀποδείξεις, ὥς ἐν τῇ παρόντι χωρίῳ νομίζω ὅτι
πρέπει νὰ ὀδηγηθῶμεν ὑπὸ τῶν 93—95 «δερχθηθ' οἴ-
αις αἰκίαισιν | διακναιόμενος τὸν μυριετῇ | χρόνον ἁ-
θλεύσω»· διότι καὶ τὸ δερκομένα ἀντιστοιχεῖ πρὸς
τὸ δερκομαὶ καὶ τὸ μυρίοις μὲν ὁχθοῖς πρὸς
τὸ οἴαις αἰκίαισιν καὶ τὸ διακναιόμε-
νον πρὸς τὸ διακναιόμενος καὶ ἐν τοῖς ἐλλεί-
πουσι περιέχεται τὸ μυριετῇ χρόνον, ἐν ᾧ ἔλευ-
θέρως παραλαβὼν ἐκ τοῦ μυριετῇ τὸ μυρίοις
συνῆψε τῷ μὲν ὁχθός, καὶ νομίζω ὅτι γραπτέον εἶνε
«διακναιόμενον | δαρόν χρόνον», διότι ἔχει κατὰ νοῦν
κνρίως τὸν μέλλοντα χρόνον.

594 «ὁ δὲ (Ἄργος) πορεύεται δόλιον ὄμμ' ἔχων». Ἡ
ἰὼ θρηνεῖ ἐπὶ τοῖς παθήμασί της. Μεταγενέστερα χει-
ρόγραφα ἔχουσι δολερόν καὶ θολερόν, ὅπερ καὶ
προτιμᾷ ὁ Hartung, ἐν ᾧ ἄλλοι ἄλλως μεταβάλλουσι
καὶ ὁ Wecklein νομίζει ὅτι ἔχει ὑγιῶς δηλοῦν τὸν ἐνε-
δρεῦντα Ἄργον. Ἀλλ' οὔτε δόλου οὔτε ἐνέδρας ὑπάρ-
χει ἐνταῦθα ἐννοία καὶ τὸ δόλιον ἄλλως πρέπει νὰ
ἐξηγηθῇ. Ὁ Εὐριπίδης ἐν Ἑλέν. 1151 λέγει «δόλιον ἁ-
στέρα λάμπας», ὅπου τὸ δόλιον δηλοῖ τὸ πρὸ μι-
κροῦ 1126 «φλογερόν». Καὶ ἐνταῦθα λοιπὸν ἡ λέξις οὐ-
δὲν κοινὸν ἔχει τῷ δόλῳ, ἀλλ' εἶνε τοῦ δαίω καὶ
δαλὸς συγγενὲς δηλοῦσα φλογερόν. Ὅμοίως τὸ δαῖος
ὁσάκις δηλοῖ=καυόμενος, miser εἶνε τῆς αὐτῆς ἀρχῆς
καὶ ὥς ἐν τῇ Λατινικῇ dolus καὶ dolor, οὕτω καὶ ἐν τῇ
ἐλληνικῇ αἱ σημασίαι αὗται πρέπει νὰ διαστελλῶνται.
Ἀλλ' οὐδὲ τὸ δεῖλαῖος πρέπει τοῦ δαίω νὰ ἀ-
ποχωρίζεται καὶ ὀρθῶς ὁ Κ. Α. Βερναρδάκης ἐν 1504
στίχ. τῶν Φοινισσῶν ἐξηγεῖται διὰ τοῦ δόλιος καὶ

ὁ Κ. Μ. Δέφνερος τὸ δ α ῖ α Τέκμησσα τοῦ Σοφοκλέους διὰ τοῦ δ ὀ λ ι α, κ α ῦ μ ε ν η.

695—95 «ἄφετον ἄλῃσθαι γῆς ἐπ' ἐσχάτοις ὄροις | κεῖ μὴ θέλοι, πυρωπὸν ἐκ Διὸς μολεῖν | κεραυνόν, ὅς πᾶν ἐξαῖστώσοι γένος». Ἦ Ἰὼ διηγεῖται πῶς ὁ πατήρ ἐξεβαλεν αὐτὴν τῶν οἴκων. Τὸ μ ο λ ε ῖ ν δὲν κεῖται ἀντὶ τοῦ μ ο λ ε ῖ σ θ α ι, ἀλλ' ἂν ἀναλυθῇ εἰς εὐκτικήν, κεῖται ἄνευ τοῦ ἂν, ὡς ἐν στιχ. 611 Ἀγαμέμνωνος τὸ μ ὀ λ ο ι. Ἀλλὰ φαίνεται μοι πολὺ ὀρθή ἡ τοῦ Naher εἰκασίς «ὄροις, | εἰ μὴ θέλοι πυρωπὸν ἐκ Διὸς μολεῖν» καὶ δὲν πρέπει νὰ νομίσῃ τις ὅτι δὲν ἔχει διάθεσιν ἡ Ἰὼ νὰ μεταχειρίζηται τοιαύτην φράσιν εἰρωνικήν διότι ἡ Ἰὼ ἀποδίδωσι τὸ νοῦμα τοῦ χρησμοῦ καὶ ὁ Ἑρμῆς ἐν 1059—1061 λέγει «πρὶν ἂν θεῶν τις | φανῇ θ ε λ ῆ σ η τ' εἰς ἀναύγητον μολεῖν | Αἴδην κνεφαῖά τ' ἀμφὶ Ταρτάρου βάθῃ», ὅπου ὁμοίως εἶνε εἰρωνεία.

Κατωτέρω δὲ 703—704 «ἦτσον πρὸς εὐποτόν τε Κερχναίας ῥέος | λέρνης ἄκρην τε». Τὸ ἄ κ ρ η ν εἶνε προφανῶς ἐσφαλμένον καὶ ποικίλα εἰκάζουσιν οἱ κριτικοί. Τοῦ Canter ἡ γνώμη ὅτι γραπτέον «λέρνης τε κρήνην», ἣτις ἐπέρχεται εἰς τὸν νοῦν παντός καὶ εἶνε προχειροτάτη εἶνε προτιμότερα πασῶν τῶν τέως ἐξενεχθεῖσών, μεταβολῶν. Διότι καὶ τοῦ Wecklein ἡ εἰκασία «λέρνης τε νᾶμα», εἰς ὃ προσετέθη δῆθεν τὸ κ ρ ῆ ν η ὡς σχόλιον εἶνε ἐντελὲς ἀπίθανος διότι οὔτε τὸ κ ρ ῆ ν η δύναται νὰ εἶνε σχόλιον τοῦ ν ᾶ μ α ἢ τε παρούσα γραφή θὰ ἐγεννᾶτο ἐκ τοῦ σχολίου, ἅπερ εἶνε ἀναπόδεικτα. Ἀλλὰ καὶ ἡ μνημονευθεῖσα τοῦ Canter μεταβολὴ τῆς τε παραδεδομένης γραφῆς ἀφίσταται καὶ δὲν κατανοεῖ τις τὴν τοῦ τ ε μεταθέσιν οὐδὲ ὅτι γνωστὴ λέξις, ἡ κ ρ ῆ ν η, οὕτω θὰ διεφθέρετο. Ἄν τις πρόσσχη τὸν νοῦν εἰς τὸ ἐπίθετον ε ῦ π ο τ ο ν καὶ συλλογισθῇ ὅτι καὶ τὸ λ ε ρ ν η πρέπει νὰ ἔχη τὸ ἐπίθετόν του καὶ ὅτι αἱ κρή-

ναι καὶ οἱ ποταμοὶ φέρουσι παρὰ τοῖς ποιηταῖς τὸ ἐπιδετοὺν ἄ γ ν ὀ ς, πείθεται ὅτι γραπτεόν πάντως «λερηνήν ἄγνῃν τε». Αὐτόθι ὑπάρχει σχόλιον «Τὸ ἀπὸ Κέρχνης κατιόν, ὃ ἐστὶν ὄρος», ἔχομεν καὶ ἐνταῦθα δύο ἐξηγήσεις, ὡς καὶ ἐν στίχ. 2. τοῦ Ἀγαμ. θὰ ἴδωμεν, μίαν ὁρθήν, ὅτι ἡ Κέρχνη εἶνε κρήνη καὶ δευτέραν ψευδῇ ὅτι εἶνε ὄρος. Ὁ Vitelli γράφει «ὃ ἐστὶν ὕδωρ», ὅπερ ἦν ὅλως περιττὸν νὰ λεχθῇ, καὶ ὁ Wecklein «ἡ ἐστὶν ὄρος». Καὶ ὅντως τοιοῦτόν τι θέλει νὰ εἴπῃ καὶ ὁ σχολιαστὴς καὶ νομίζω ὅτι ἔγραψεν «ὃ τε ἐστὶν ὄρος». Περὶ δὲ τοῦ 707 στίχου ἰδὲ τὰ ἐν 260—261 λεγόμενα.

758-759 «οἷς μὴ πελάζειν, ἀλλ' ἀλιστόνοισι γύποδας χρίμπτουςα, ῥαχίαισιν ἐκπερᾶν χθόνα». Ὁ Προμηθεὺς συμβουλεύει τῇ Ἰοῦ περὶ τῆς πορείας. Τὸ γύποδας, ὅπερ καθίστησι τὸν στίχον ἄμετρον, πολλαχῶς μετεβλήθη καὶ ὁ Hermann ἔγραψεν «ἀλλὰ γινῖ ἀλιστόνοισι» ὅπερ ὁ Wecklein ἐν τῇ Γερμανικῇ ἐκδόσει παρέλαβεν. Ἀλλὰ τὸ σχόλιον «ὑπ' ἀλὸς τινασσομένης» διδάσκει ὅτι τὸ γύποδας δὲν πάσχει καὶ εἶνε λέξις ἐκ τοῦ γυῖον καὶ πούς συγκειμένη καὶ εἶνε ἀξία νὰ εἰσαχθῇ ἐν τοῖς λεξικοῖς καὶ τὸ ἀμάρτημα κεῖται ἐν τῷ ἀλιστόνοισι, ὅπερ εἰς ἀλιδόνοισι πρέπει νὰ μεταβληθῇ, ὅπερ καὶ ἐν Πέρσαις ὁ ποιητὴς μεταχειρίζεται 278 «ἀλίδονα σώματα» λέγων. Κατωτέρω δὲ 765-764 «τῇδε γὰρ θνητῇ θεὸς | χοῆζων μιγῆναι τάσδ' ἐπέριψε πλάνας». Οἱ προσκρούσαντες τῷ ἐπέριψε καὶ θελήσαντες νὰ μεταβάλλωσιν αὐτὸ εἰς ὑπέριψε καὶ ἡ ἐπέσκηψε κριτικοὶ εἶχόν πως δίκαιον διότι ἐπιρρίπτω πλάνας οὐδεμίαν σημασίαν ἔχει τοῦλάχιστον θὰ ἐδύνατό τις νὰ νοήσῃ μᾶλλον τὸ «ταῖσδ' ἐπέριψε πλάναις». Ἀλλὰ τὸ μὲν ὑπέριψε ὅλως ἀνάρμοστον εἶνε, τὸ δὲ ἐπέσκηψε ἀπομακρύνεται πολὺ τῆς παραδόσεως. Νομίζω ὅτι ὁ ποιητὴς εἶπε «ταῖσδ' ἐπέριψε πλάναις». Καίτοι δὲ ἡ Ἰὼ πάιντας τοὺς πόνοους δὲν διήντηλησεν, ἐλέχθη τὸ ἐπέτρι-

ψε κατὰ χρόνον ἀόριστον, διότι οὗτοι εἶνε θεόθεν προ-
ωρισμένοι.

778 «Πρ. ἡ δυσπετώς ἂν τοὺς ἐμοὺς ἄθλους φέροις
κτέ» ὁ Προμηθεὺς φράζει τῇ 'Ιοῖ ὅτι αἱ συμφοραὶ αὐ-
τοῦ εἶνε πολλῶ μείζους τῶν ἐκείνης. 'Εν τῷ Μ. εἶνε «ἡ-
δυσπετώς» καὶ διωρθώθη, ὡς φαίνεται (ὡς λέγει ὁ
Wecklein ἐν σημειώσει τῆς Λατιν. ἐκδόσεως) εἰς ἡ δ υ-
πετώς. 'Αλλ' ὁ λόγος εἶνε ἐνταῦθα εἰρωνικὸς καὶ τὸ
ἡ δ υ πετώς τοῦ Μ. διδάσκει ὅτι ὁ ποιητὴς ἔγραψεν
«ἡ δὲ εὐπετώς ἂν τοὺς ἐμοὺς ἄθλους φέροις». 'Ομοίως
ἐν 1015 λέγει ὁ Προμηθεὺς τῷ 'Ερμῇ «σὲ γὰρ προσήν-
δων οὐκ ἂν ὄνθ' ὑπηρετήν» εἰρωνικῶς ἐπιπλήττων ἐαν-
τῷ ὅτι οὐπω σωφρονεῖν ἐπίσταται.

786 «ὥς τοίνυν ὄντων τῶνδε μαθεῖν σοι πάρα». 'Ο
Προμηθεὺς διδάσκει τὴν 'Ιώ, ὅτι ὁ Ζεὺς μέλλει νὰ ἐκ-
πέσῃ τῆς ἀρχῆς. Τὸ μαθεῖν διαφθείρει τὸ μέτρον
καὶ συνέβη σφάλματι τοῦτο δὲ διδάσκει ὅτι καὶ τὸ
μαθεῖν εἶνε ἐσφαλμένον καὶ εἰς «τῶνδε σοι γαθεῖν
πάρα.» μεταβάλλει ὁ Schuylz καὶ εἰς «ὄντων σοι γεγα-
θέναι πάρα.» ὁ Wecklein, (ὅστις κατὰ τοῦ τῶν δ ε ἐ-
κήρυνε πόλεμον, ὡς καὶ ἐν 898 τὸ «ἐκ τῶνδ'» θέλει ἄ-
νευ λόγου νὰ ἀποβάλλῃ), ὅπερ ὅλως αὐθαίρετον εἶνε,
καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἄλλοι. Καὶ ἐγὼ ἀναγινώ-
σκων τὸ ἐν Χοηφόρων στιχ. 768 «τάχιστα γαθοῦσῃ
φρενὶ» νομίζω ὅτι τὸ μαθεῖν πρόπει εἰς γαθεῖν
νὰ μεταβληθῇ καὶ τὸ σοι νὰ τηρηθῇ, διότι εἶνε πλά-
σμα ἀνωφελές ὅτι ἐν τῇ πέμπτῃ χώρᾳ τοῦ ἱαμβικοῦ
στίχου πρόπει νὰ εἶνε μία λέξις, οἷα εἶνε καὶ ἄλλα πάμ-
πολλα, ἃ ἐπινοηθέντα ὑπὸ ἀρχαιοτέρων μετρικῶν δογ-
ματικῶν καὶ σήμερον νομίζονται ὀρθά.

796 «οὐ δῆτα πλὴν ἔγωγ' ἂν ἐκ δεσμῶν λυθείς». 'Ο
Προμηθεὺς λέγει ὅτι δὲν δύναται νὰ σωθῇ ὁ Ζεὺς, ἂν
μὴ αὐτὸς λυθῇ. 'Ως εἶνε νῦν γεγραμμένος ὁ στίχος, εἶνε

ἡ γραφή τοῦ *M.*, ἣν ἐξηγοῦνται ἀναπληροῦντες «πλὴν ἔγωγ' ἐκ δεσμῶν λυθεὶς ἂν εἶην ἀποστροφή». Ἀλλ' ἐκ τοιαύτης γραφῆς καὶ ἀναπληρώσεως γεννᾶται πλημμελής ἔννοια· διότι καὶ τὸ «εἶην ἂν ἀποστροφή» καὶ ἡ ἀνάλυσις τῆς μετοχῆς *λυθεὶς* διὰ τοῦ *εἶ* *λυθεῖην* (διότι ἄλλος τρόπος δὲν εἶνε δυνατός) καθιστᾷσι τὸ νόημα ἀμφίβολον, ἐν ᾧ ὁ Προμηθεὺς παρίστησι κατωτέρω 797—800 τὸ πρᾶγμα ὡς βέβαιον καὶ ἐν 898—899 λέγει δητῶς «ὅς πόνων ἐκ τῶνδ' ἐμὲ λύσει». Ἰδὲ καὶ ἐμπροσθεν 207—208. «*Ἄν* δὲ ἀναμνησθῶμεν ὅτι *πρὶν* καὶ *πλὴν* συγχέονται καὶ ὁ *M.* ἐν 555 ἔχει τὸ ἐσφαλμένον *πρὶν* ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τῶν νεωτέρων χειρογράφων παρεχομένου ὁρθοῦ *πλὴν*, θὰ πεισθῶμεν ὅτι καὶ ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται τὸ *πρὶν*, ὅπερ καὶ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων χειρογράφων παρέχεται, ὡς καὶ 1025 ὁ Προμηθεὺς λέγει «*πρὶν* ἂν χαλασθῇ δεσμὰ λυμαντήρια». Ἀλλ' ἐπεὶ ταῦτα παρέχουσι γραφὴν ἄνευ μέτρου «*πρὶν* ἔγωγ' ἂν (ἢ ἂν ἔγωγ') ἐκ δεσμῶν λυθῶ», οἱ κριτικοὶ κατὰ πολλοὺς τρόπους μετέβαλον τὸ κείμενον. Ἐγὼ ἐξ ἀρχῆς ἐνόμισα ὅτι πρόκειται περὶ χωρίου, ὅπου δις τίθεται ὁ ἂν καὶ ἔγραψα «*πρὶν* ἂν ἔγωγ' ἂν» καὶ νῦν ὁρῶ ὅτι καὶ ὁ Bloomfield τοῦτο εἴκασεν. Διότι ὑπάρχουσι πολλὰ χωρία, ἐν οἷς ὁ ἂν καὶ μετὰ μίαν λέξιν ἐπαναλαμβάνεται, ὅστις καὶ ἐνταῦθα δις τεθεὶς χρησιμεύει νὰ δείξῃ ἰσχυρῶς ὅτι ἡ σωτηρία τοῦ Διὸς κρέμαται μόνον ἐκ τῆς λύσεως τοῦ Προμηθέως. Ἰδὲ Περσ. 708 «*ἀνθρώπειά* δ' ἂν τοι πῆματ' ἂν τύχοι βοροτοῖς» καὶ πολλαχοῦ.

802 «καὶ μηδὲ σαρτῆς ἐκμαθεῖν ζῆτει πόνους». Τὸν στίχον τοῦτον δὲν δύναμαι νὰ κατανοήσω. Ὁ Wecklein λέγει ἐν τῇ Γερμαν. ἐκδόσει «σὺ δὲν κατανοεῖς τὴν χρησιμὴν ταύτην καὶ εἰ θὰ ἐπεθύμεις νὰ μάθῃς ταύτην, θὰ ἤθελες νὰ μάθῃς καὶ τοὺς σὺς πόνους». Τοῦτο εἶνε φυσικόν, διότι ὁ ἐλευθερωτὴς τοῦ Προμηθέως Ἡρακλῆς θὰ κατάγῃται ἐκ τῆς Ἰοῦς.

Ἀλλὰ πῶς οἱ λόγοι οὗτοι θὰ ἀποτρέψωσι τὴν Ἰῶ, ἅφ' οὗ εἶπεν ἐν 656 αὕτη «μὴ μου προκήδου μᾶσσον ὥς ἐμοὶ γλυκὺν» καὶ ἅφ' οὗ μετ' ὀλίγον ὁ Προμηθεὺς λέγει αὐτῇ ὅτι ἐκ δύο λόγων τὸν ἕνα θὰ δωρήσῃται αὐτῇ 806-807 «ἢ πόνων τὰ λοιπὰ σοι | . . . ἢ τὸν ἐκλύσοντ' ἐμέ.» καὶ θέλει νὰ ἀποχωρίσῃ αὐτούς; Αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ νόημα τὸ περιεχόμενον ἐν τοῖς τελευταίοις τούτοις στίχοις περιέχεται καὶ ἐν τῷ 802, ὅπου οὐδὲν κερδαίνομεν ἐκ τῆς τοῦ Bloomfield μεταβολῆς «καὶ μήτε σσαντῆς»· διότι ὁ καὶ μένει πάντοτε ἀνεξήγητος. Πρῶτον λοιπὸν μεμνώμεθα ὅτι ἡ καὶ καὶ πολὺ ἐναλλάττονται καὶ δεύτερον σκοπῶμεν ὅτι ὁ ἡ ἐναυθα θὰ ἀρμόττῃ ἴσα δυνάμενος καὶ «εἰ δὲ μὴ»· διότι τὸ νόημα εἶνε· «κατανόησον ὅλκοθεν»· εἰ δὲ μὴ δύνασαι νὰ κατανοήσῃς τὴν χρησιμωδίαν ταύτην καὶ ζητεῖς ταύτης ἐξήγησιν, ἅψες τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ μάθῃς τοὺς πόνοους· διότι ἐγὼ ἕνα λόγον θὰ σοι σαφηνίσω». Ἀλλ' ἐπειδὴ βραδύτερον ὁ χορὸς ἐδείχθη τοῦ Προμηθεὺς νὰ συνάψῃ καὶ τὸν περὶ τοῦ ἐλευθερωτοῦ του λόγον, ὁ Προμηθεὺς λέγει κατωτέρω καὶ περὶ αὐτοῦ. Νομίζω λοιπὸν ὅτι γραπτέον «ἢ μὴ σσαντῆς ἐκμαθεῖν ζῆτει πόνοους».

807-808 «Τούτων τοίνυν σὺ τὴν μὲν τῇθδε, τὴν δ' ἐμοὶ χάριν | θέσθαι θέλησον, μὴδ' ἀτιμάσῃς λόγους». Ὁ χορὸς δεῖται τοῦ Προμηθεὺς ἀμφοτέρους τοὺς λόγους νὰ διηγῇ. Ὁ Μ. ἔχει λόγους, ὅπερ ὁ Elmsley εἰς λόγους καὶ ὁ Wecklein εἰς λόγους καὶ ὁ Heimsöckh εἰς μ' ἐποὺς θέλονσι νὰ μεταβάλωσιν. Ἀλλ' ἐναυθα τὸ ἀτιμάσῃς δηλοῖ κυρίως «ἀπαξιώσῃς, ἀπορρίψῃς τὴν παράκλησιν», καὶ τὸ λόγους εἶναι ἐντελῶς ἐσφαλμένον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἰῶ θὰ προὔτιμα νὰ ἀκούσῃ τῶν πόνων καὶ ὁ Προμηθεὺς ἐμελλε κατὰ τὰ ἡγούμενα νὰ διηγῇ αὐτούς, εἰ μὴ διηγείτο καὶ τὰ περὶ τοῦ ἐλευθερωτοῦ του, θὰ ἐλύπει τὸν χορὸν καὶ διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι ἐν τῷ λόγους λαμβάνει οὕσα

λέξεις περιέχουσα τὴν αἰτίαν, δι' ἣν δὲν πρέπει νὰ ἀπορρίψῃ τὴν παράκλησιν τοῦ χοροῦ ὁ Προμηθεὺς. Πάντως λοιπὸν γραπτέον «μηδ' ἀτιμάσης φίλους», ὡς καὶ ἐν 439—41 λέγει ὁ χορὸς «φιλία | γὰρ ἦδε τάξεις» καὶ ὁ Προμηθεὺς 262 «καὶ μὴν φίλοις ἐλαινὸς εἰσορᾶν ἐγώ», τὸν χορὸν ὑπονοῶν.

818 «πόντου περῶσα φλοῖσθον | ἔστ' ἂν ἐξίκη κτλ.» Ὁ Προμηθεὺς ἀναλαμβάνει τὴν ἐν 761 διακοπεῖσαν διήγησιν τῶν πόνων τῆς Ἰοῦς. Ἐπειδὴ τὸ περῶσα δὲν ἔχει ῥῆμα ὡς ῥοισμός, ὁ Brunek ἐνόμισεν ὅτι μετὰ τὸν 817 στίχον ὑπάρχει χάσμα· ἀλλὰ περὶ τοῦ εἶτε ὑπάρχει χάσμα, ἐξ οὗ ἐξέπεσεν ἀπόσπασμά τι, εἶτε μὴ, πρέπει ἐνταῦθα νὰ βοηθήσῃ ἡμῶν ὁ 856 στίχος «τοῦτου παρ' ὅχθας ἔρφ', ἕως ἂν ἐξίκη» καὶ ἡ παρατήρησις ὅτι ἐν 738—739 κεῖνται ἀπαρέμφατοι ἀντὶ προστακτικῆς καὶ νομίζω ὅτι γραπτέον νῦν «πόντου περᾶσαι φλοῖσθον ἔστ' ἂν ἐξίκη». Περὶ δὲ τοῦ 860—861 ὅρα ἐμπροσθεν στίχ. 570 πῶς πρέπει τὸ μέλλουσ' νὰ ἐρμηνευθῇ.

874 «ἐνταῦθα δὴ σὲ Ζεὺς τίθησιν ἔμψρονα | ἐπαφῶν ἀταρβεῖ χειρὶ καὶ θιγῶν μόνον». Ὁ Προμηθεὺς λέγει τῇ Ἰοῖ πῶς θὰ ἀναλάβῃ τὴν προτέραν μορφήν. Τὰ ἐπαφῶν καὶ θιγῶν περιέχουσιν ἀσύγγνωστον ταυτολογίαν καὶ διὰ τοῦτο τὸ θιγῶν εἶνε διεφθαρμένος. Ἀλλ' αἱ προτεινόμεναι μεταβολαὶ εἶνε ἐσφαλμέναι. Ἐν Ἰκέτισι 1076—1077 περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος λέγει «πημοναῖς ἐλύσατ' εὖ χειρὶ παιωνίᾳ κατασχεθῶν» καὶ τοῦτο ἐγένετο διὰ τοῦ «θέλων», ὅπερ πρέπει καὶ νῦν νὰ γράψωμεν ἀντὶ θιγῶν, ἀφ' οὗ ὁ αὐτὸς ποιητὴς ἐν 580—582 τῶν Ἰκετίδων λέγει «καὶ τότε δὴ τίς ἦν ὁ θεῖος πολὺπλαγκτον ἀθλίαν | οἰστροδόνητον Ἰώ;» Ὁμοίως ἐν τῷ ἐπομένῳ στίχῳ «ἐπώνυμον δὲ τῶν Αἰὸς γεννημάτων», ὅπου τὸ γεννημάτων οὐδὲν νόημα παρέχει καὶ ὑπὸ ἄλλων πολλαχῶς μετεβλήθη καὶ ὑπὸ

τοῦ Wieseler εἰς «γέννημ' ἀφών», ὅπερ καὶ ὁ Dindorf ἐδέξατο, νομίζω ὅτι κρύπτεται τὸ θ ε λ γ η μ á τ ω ν, ὅπερ ἐγένετο διὰ τῆς ἐπαφῆς. Ὁ δὲ Σχολιαστὴς λέγει αὐτόθι «ἢ τῶν ἐκ Διὸς γεννηθέντων ἢ τῆς Διὸς ἐπαφήσεως». Ἀλλὰ πῶς εἶνε ὁ ἐπαφος ἐπώνυμος τῶν ἐκ Διὸς γεννηθέντων; τοιαύτην ἀνοησίαν δὲν ἐδύνατο νὰ εἴπῃ ὁ Σχολιαστὴς, ἀλλ' οὗτος ἔχων τὸ αὐτὸ καὶ ἡμεῖς κείμενον σημειοῦται «τῶν ἐκ Διὸς γεννηθέντων ἢ τῆς Διὸς ἐπαφήσεως;» καὶ εἶχε δίκαιον νὰ ἐρωτᾷ· διότι τὸ χωρίον εἶνε διεφθαρμένον ἅτε ψευδῇ ἔννοίαν παρέχον.

Κατωτέρω δὲ 885 «κίρκοι πελειῶν οὐ μακρὰν λελειμμένοι». Τῶν κριτικῶν οὐδεὶς ἐνταῦθα προσκροῦει. Ἀλλ' ὅμως εἶνε ὅλως ἀργὸν τὸ «λελειμμένοι» καὶ ἐγγύτατα κεῖται ἢ εἰς λ ε λ ι μ μ ε ν ο ι μεταβολή, ἥτις καὶ ἐν Ἀγαμέμνονος στίχ. 867 εἶνε ἀναγκαία. Ὁρᾷς δὲ νῦν τὴν καλὴν τοῦ πελειῶν μετὰ τοῦ λ ε λ ι μ μ ε ν ο ι καὶ τοῦ ο ὐ μ α κ ρ ᾶ ν μετὰ τοῦ ἦ ξ ο υ σ ι σύναψιν· διότι ἡ ἔννοια εἶνε «οἱ κίρκοι ἐπειδὴ σφόδρα ἐπιθυμοῦσι τῶν πελειῶν, θὰ ἔλθωσιν οὐκ εἰς μακρὸν χρόνον». Ἀλλὰ προσέτι καὶ τὸ «ἐπτοημένοι φθόνας» ἐρμηνεύεται σαφέστερον ὑπὸ τοῦ «πελειῶν λελειμμένοι». Εὐθύς δὲ προστίθῃσιν ὁ Προμηθεὺς 885 «ἦξουσιν θηρεύοντες οὐ θηρασίμους | γάμους, φθόνον δὲ σωμάτων ἔξει θεός. | Πελασγία δὲ δέξεται θηλυκτόνῳ κτλ.» Τὸ χωρίον τοῦτο περιέχει βλάβην, ἣν ἄλλοι μὲν ἐνορῶσιν ἐν ταῖς «φθόνον-ἔξει θεός» ἄλλοι δὲ ἐν τῷ δέξεται καὶ ἄλλοι ἄλλως τὰς λέξεις μεταβάλλουσιν. Φαίνεται μοι ὅτι τῆς διανοίας τοῦ χωρίου καλῶς συνήσθετο ὁ Jacobs, ὅστις εἶκασε «φθόρον δὲ σωμάτων θήσει θεός»· διότι τηρουμένου τοῦ σ ω μ á τ ω ν ἐρμηνεύεται καλῶς καὶ τὸ δέξεται· διότι ἡ Πελασγία τὰ σώματα τῶν ἀνεπιῶν θὰ δέξεται εἰς ταφὴν ὑπὸ τῶν θυγατέρων ἀποθανόντων. Τοιοῦτο νόημα ἀνεῦρεν ἐν τῷ στίχῳ καὶ τὸ σχόλιον «αὐτοῖς τοῖς σώμασι τιμωρηθήσονται θεῶν νεμεσησάντων αὐτοῖς» ἐλευθέρως τὸ νόημα παρα-

φράζον. Ἔτι δὲ καὶ τὸ ἔμπροσθεν «θηρασίμους» τοι-
οῦτον νόημα πρὸς ἀντίθεσιν ἀπαιτεῖ. Ἀλλ' ἡ μεταβο-
λὴ τοῦ Jacobs εἶνε ἀπίθανος· διότι τὸ θ ἤ σ ε ι πόρρω
κεῖται τοῦ ἔ ξ ε ι. Καὶ τὸ φ θ ὀ ν ο ν λοιπὸν πάντως
εἰς φ ὀ ν ο ν πρέπει νὰ μεταβληθῇ καὶ τὸ ἔ ξ ε ι εἰς ἔ ρ
ξ ε ι ὥδε «φόνον δὲ σωμάτων ἔρξει θεὸς» καὶ τὸ δέ-
ξ ε τ α ι, ὡς ἔμπροσθεν εἶπομεν, ἀναφερομένων τῶν
σ ω μ ά τ ω ν εἰς τοὺς παῖδας, ἔχει πάνυ καλῶς, ἀφ' οὗ
καὶ ἐν Περσῶν 259 λέγεται «καὶ στρατὸς τοιοῦτος ἔρ-
ξας πολλὰ δὴ Μήδους κακά». Θεὸς δέ, ὡς διδάσκει ὁ
890, εἶνε ἡ Ἀφροδίτη. Ἐν δὲ Ἑπτ. ἐπὶ Θήβ. 258 ἔ-
χει ὁ Μ. φ ὀ ν ο ν καὶ ἡ πρώτη χεὶρ μετέβαλεν αὐτὸ
εἰς τὸ ὀ ρ θ ὀ ν φ θ ὀ ρ ο ν. Κατωτέρω δὲ 897—899 λέγει
«σπορᾶς γε μὴν ἐκ τῆςδε φύτεται θρασὺς | τῶχοισι κλει-
νός, ὅς πόνων ἐκ τῶνδ' ἐμέ | λύσει». Οἱ κριτικοὶ δὲν
προσέκρουσαν ἐνταῦθα καὶ μόνος ὁ Wecklein, ἐπειδὴ ἐν
τοῖς μεταγενεστέροις κώδιξιν ὑπάρχουσι περὶ τοῦ «πό-
νων ἐκ τῶν δ'» ποικιλίαι γραφῆς καὶ τινες παραλεί-
ψεις, θέλει νὰ γράψῃ «κλεινὸς ἴνις ὅς πόνων ἐμέ».
Ἀλλ' οὐδὲν ἀμάρτημα ἐν τούτῳ κεῖται. Ὁ Μ. ἔχει
κ λ ε ι ν ο ῖ ς ἐν ᾧ οἱ μεταγενεστέροι κώδικες ἔχουσι
κ λ ε ι ν ὅ ς. Δὲν ἀμφιβάλλω μὲν ὅτι κ λ ε ι ν ὅ ς εἶνε
τὸ ὀ ρ θ ὀ ν, νομίζω δὲ ὅτι διὰ τὸ θ ρ α σ ὺ ς ἠθέλησέ τις
νὰ ἀποδῶ τὸ κ λ ε ι ν ο ῖ ς τοῖς τ ὀ ξ ο ι ς, ἵνα μὴ δύο
ἐπίθετα τοῦ Ἡρακλέους ὑπάρχωσιν. Ἀλλ' ἔχει με ὑπό-
νοια ὅτι τὸ θ ρ α σ ὺ ς εἶνε πλημμελές, διότι τὸ «τό-
ξοισι κλεινός» εἶνε ἱκανὸν ἐπίθετον αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ
θ ρ α σ ὺ ς περιέχεται ο ὕ σ ι α σ τ ι κ ὄ ν, ὅπερ ἀπαιτεῖ-
ται καὶ ὑπὸ τοῦ φ ὕ σ ε τ α ι. Τὸ δὲ τούτῳ τῷ ῥήματι
προσφυγὲς οὐσιαστικὸν εἶνε τὸ «στάχυν» μεταφορικῶς
ῥηθέν.

915—958. Διὰ τοῦ στασίμου τούτου ἄδει ὁ χορὸς
ὅτι οἱ γάμοι πρέπει νὰ γίνωνται μεταξὺ ἴσων, ὥς δι-
δάσκει τῆς Ἰοῦς ἡ συμφορά. Ἐν 925 πρὸ τοῦ Μοῖ-
ρ α ι ἐξέπεσεν ἀμφίμακρός τις λέξις, ὡς τὸ μέτρον τῆς

στροφῆς διδάσκει, ἣν ἄλλοι ἄλλως ἀναπληροῦσιν. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἐπειδὴ περὶ εὐδαιμονίας εἶνε νῦν ὁ λόγος, ταύτης δηλωτικὸν πρέπει νὰ εἶνε τὸ ἐπιθετον καὶ ὁ ποιητὴς ἔγραψεν «ὦ | ὀλβιαὶ Μοῖραι». Ἐν δὲ 951—952 «ἐμοὶ δ' ὅτι μὲν ὁμαλὸς ὁ γάμος | ἄφοβος οὐδέδια, μηδὲ κτλ.» ποικίλαι εἶνε αἱ μεταβολαὶ τοῦ χωρίου. Ἀλλ' οὐδεμία ἀνάγκη μεταβολῆς εἶνε καὶ δύο ἀναγκαῖαι παρατηρήσεις λαμβάνουσι τοὺς κριτικούς, πρῶτον ὅτι πρέπει νὰ ὑπονοηθῇ τὸ ἔσται, ὅπερ καὶ ἀλλαχοῦ ὁρῶμεν ὑπονοούμενον, καὶ δευτέρα ὅτι τὸ οὐ δὲν πρέπει τῷ δέδια νὰ συναφθῇ, ἀλλὰ τῷ ἄφοβος ἐπιταχθῇ μετὰ δυνάμεως· διότι ἡ ἔννοια εἶνε «ὅτι μὲν ἐγὼ γάμον ἴσον θὰ συνάψω, περὶ τούτων οὐκ οὔσα ἄφοβος κατέχομαι ὑπὸ φόβου περὶ τῆς τύχης μου, εὐχομαι δὲ νὰ μὴ προσβλέψῃ με θεὸς τις δι' ἐρωτικῶν βλέμματος»· διότι ἐν τῷ μὴ δὲ χωρὶς πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ τό τε μὴ καὶ ὁ δὲ ὁ ἀντιτιθέμενος τῷ μὲν.

1017—1018 «καὶ μὴν ὑφείλων γ' ἂν τίνοι μ' αὐτῷ χάριν. | Ερ. ἐκερτόμησας δῆθεν ὡς παῖδά με». Ὁ Προμηθεὺς λέγει εἰρωνικῶς τῷ Ἑρμῇ, ὅτι παῖς ὢν τοῦ Διὸς ὀφείλει αὐτῷ χάριτας, ἐν ᾧ αὐτὸς οὐδεμίαν ἐκείνῳ ὀφείλει. Ὁ δεύτερος στίχος εἶνε ἄμετρος ὡς εἶνε ἐν Μ. ἐν ᾧ οἱ μεταγενέστεροι κώδικες ἔχουσιν «ὡς παῖδ' ὄντα με» καὶ ὁ Hermann γράφει «ὥστε παῖδά με» ἵνα ἡ ἀμετρία ἀρθῇ. Ἀλλ' ἐνταῦθα εἶνε ἐν τῇ πέμπτῃ χώρᾳ δάκτυλος (καὶ οἱ ἀφορισμοὶ δὲν πρέπει νὰ ταράττωσιν ἡμᾶς, ὡς καὶ ἐν 786 εἴπομεν) καὶ ἐξέπesse μετὰ τὸ παῖ δ ἄ με ἢ λέξις Διὸς καὶ «ὡς παῖδά με Διὸς» πρέπει νὰ γράψωμεν Τὸ δὲ δ ἦ θ ε ν δὲν περιέχει εἰρωνείαν, ἀλλ' ὡς ἐν 218 ἴσα δύναται καὶ δ ἦ π ο υ θ ε ν.

1062—1063 «ὡς ὅδ' οὐ πεπλασμένος | ὁ κόμπος, ἀλλὰ καὶ λίαν εἰρημένος». Εἰπὼν ὁ Ἑρμῆς τῷ Προμηθεῖ ὅσα μέλλουσι νὰ συμβῶσιν αὐτῷ κακὰ λέγει ὅτι

ταῦτα δὲν εἶνε πεπλασμένα. Τὸ *λίαν εἰρημένος* εἶνε ἀνεξήγητον καὶ πολλαχῶς μεταβάλλεται. Ἀναγινώσκων ἐν Ἀγαμ. 904 «Θήσει δικαίως σὺν θεοῖς εἰμαρμένα» ἐνόμισά ποτε ὅτι καὶ ἐνταῦθα ἴσως ἔκειτο ἡ αὐτὴ λέξις καὶ νῦν ὁρῶ τὸν Wecklein ὅτι τοῦτο εἰκάσας παρέλαβεν ἐν τῇ Γερμ. ἐκδόσει του. Ἀλλ' εἶνε δυνατόν νὰ λέγεται τοῦτο περὶ βουλῆς τοῦ Διὸς καὶ ἐπιτρέπει ἡ τοῦ *πεπλασμένος* ἀντίθεσις; Ἀλλὰ νομίζω ὅτι οὐδὲ τόδε «καὶ *λίαν* εὐρημένος» γραπτέον, ὅπερ θὰ ἐδήλου=μεμηχανημένος καὶ ἐπομένως δὲν εἶνε πεπλασμένος, ἀλλὰ πάντως ὁ καὶ πρέπει νὰ τραπῇ εἰς «κού» «ἀλλὰ *κού* *λίαν* εἰρημένος»=οὐ μόνον δὲν εἶνε πεπλασμένος, ἀλλὰ καὶ ἐλέχθη κατὰ τρόπον κατώτερον ἢ εἶνε ἀληθῶς. Δυσκολίαν δέ τινα περιέχει καὶ τὸ ἄρθρον τοῦ ὁ κόμπος, διότι οὕτω καλεῖ ὁ Ἑρμῆς τὸν λόγον τοῦ κόμπου, ἐν ᾧ δὲν εἶνε τὸ ὁ κόμπος κατηγορούμενον. Ἀλλ' ἡ δυσκολία αὕτη αἴρεται, ἐὰν ἀναμνησθῶμεν ὅτι ἐν 979 λέγει ὁ Ἑρμῆς «πατὴρ ἄνωγέ σ' οὓς τινες κομποῖς γάμους» | διότι καὶ νῦν βούλεται ὁ Ἑρμῆς νὰ εἴπῃ ὅτι ὁδε ὁ κομπώδης λόγος μου δὲν εἶνε, ὡς ὁ σὸς λόγος, κόμπος πεπλασμένος καὶ τὸ ἄρθρον εἰς ἐκείνον τὸν στίχον ἀναφέρεται. Κατωτέρω δὲ λέγεται 1064—1065 «σὺ δὲ | πάπταινε καὶ φρόντιζε, μηδ' αὐθαδίην | εὐβουλίας ἄμεινον ἡγήσῃ ποτέ». Παρατηρῶ ὅτι καὶ ἐνταῦθα ὁ Heimsoeth προσέκρουσε καὶ ἔγραψε «μὴ δυσβουλίαν φρονήσεως ἄμεινον» καὶ ὁ Weil μεταξὺ τοῦ ἡγήσῃ κοί τοῦ ποτὶ πάλαι ἐνόμιζεν ὅτι ἐπῆρχε χάσμα. Ἀλλ' οὔτε ὑπὸ τῶν ἀνθαιρέτων καὶ ἀπιθάνων μεταβολῶν ὠφελοῦνται οἱ συγγραφεῖς (ἀφ' οὗ διὰ τῆς μεταβολῆς ταύτης καὶ τὸ αὐθαδίαν καὶ τὸ εὐβουλίαις γίγνονται ἐκποδῶν, ἐν ᾧ κατὰ τοὺς 1069—1070 εἶνε ἀμφότερα ἀναγκαῖα) οὔτε ὑπὸ τῶν περὶ ἀναποδέκτων χασμάτων ὑποθέσεων. Ὁ δὲ Wecklein νομίζων ὅτι οὐδεμίαν βλάβην ἐπέστη ὁ στίχος ἐξηγεῖται τὰς λέξεις «ἄρξαι τέλειος πάντων ἅπαξ νὰ πιστεύης» παραπέμπων εἰς

τὸν 1051 «τόλμησόν ποτε» καὶ λέγει ὅτι τὸ μὲν ἡ γή-
 σ η ἐξηρέχθη κατὰ τὸ μ η δ ε, ἡ δ' ἄρρησις ἀναφέρε-
 ται μόνον εἰς τὰ «αὐθαδίαν εὐβουλίας ἄμεινον». Ἀλλ'
 αἱ τελευταῖαι αὐταὶ λέξεις μὴνύουσιν ὅτι ἡ ἐξήγησις
 αὕτη εἶνε βεβιασμένη καὶ αἱ προστακτικαὶ π ά π τ α ι-
 ν ε καὶ φ ρ ό ν τ ι ζ ε ἄλλο νόημα ἀπαιτοῦσιν. Πρῶτον
 εἶνε βέβαιον ὅτι ὅπως ἂν ἐρμηνευθῇ τὸ χωρίον, τὸ
 μ η δ' ἴσα δύναται καὶ καὶ μ ῆ ἄλλὰ τὸ μ ῆ τοῦτο ἦτοι
 ἀπαγορευτικὸν (καὶ οὕτως ἐρμηνεύει αὐτὸ ὁ Wecklein)
 εἶνε ἢ ὅπερ ὀρθότερον ἐξαρτάται ἐκ τοῦ ὑπονοουμένου
 ὁ ρ α ἢ σκόπει, ὅπερ εἰσηγοῦνται τὰ προηγούμενα «πά-
 πταινε καὶ φρόντιζε» καὶ τὸ 550 «πάπταινε δ' αὐτὸς
 μήτι πημανθῆς ὁδῶ». Νῦν δὲ ἐξηγεῖται καὶ τὸ π ο τ ε
 κατὰ τὴν συνήθη του σημασίαν, ἐν ᾧ ἦν ἀποδίδωσιν
 αὐτῷ ὁ Wecklein κάλλιστα μὲν ἔχει ἐν τῷ 1051, ὡς δι-
 δάσκει τὸ διπλοῦν τ ό λ μ η σ ο ν, οὐκ ὀρθῇ δὲ εἶνε ἐν-
 ταῦθα, ὅπου οὔτε ἡ θέσις του οὔτε ἄλλη λέξις δικαιο-
 λογεῖ αὐτήν. Ὁρισθείσης δὲ τῆς τοῦ μ ῆ σημασίας, οἵ-
 κοθεν ἐπέρχεται καὶ ἡ ἀπαιτουμένη τοῦ χωρίου μετα-
 βολή· διότι ἐγένετο ἐνταῦθα ἡ καὶ πολλαχοῦ παρατη-
 ρουμένη ἀνταλλαγὴ τῶν καταλήξεων δύο ὀνομάτων
 καὶ πρέπει νὰ γράψωμεν «μηδ' αὐθαδίας | εὐβουλίας
 ἄμεινον ἡγήσῃ ποτέ»· διότι ὁ Ἑρμῆς λέγει «καὶ πρό-
 σεχε μὴ νομίσης ποτὲ ὅτι εἶνε ἄμεινον ἡ εὐβουλία τῆς
 αὐθαδίας, ὅτε θά σοι συμβῶσι χεῖρονα τῶν νῦν ὄντων
 καὶ θά εἶνε ἤδη ὀψέ»· οὐδὲν δὲ κώλυμα εἰς τὴν ἐξή-
 γησιν καὶ μεταβολὴν ταύτην παρέχουσιν οἱ στίχοι
 1069—1070 «ἄνω γε γάρ σε τὴν αὐθαδίαν | μεθέντ'
 ἐρευνᾶν τὴν σοφὴν εὐβουλίαν»· διότι ὁ χορὸς τὴν τε-
 λευταίαν ἀπειλὴν τοῦ Ἑρμοῦ μεταβάλλει εἰς συμβου-
 λὴν τὸ αὐτὸ νόημα περιέχουσαν. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς
 στίχοις τούτοις περιέχεται βλάβη. Τί δηλοῖ «ἐρευνᾶν
 τὴν σοφὴν εὐβουλίαν» δὲν δύναμαι νὰ κατανοήσω. Ἐ-
 γένετο λοιπὸν ἐνταῦθα ἡ ἐναντία βλάβη τῆς ἐν Φιλο-
 κτήτῃ Σοφ. 452 «τὰ θεῖ' ἐπαινῶν τοὺς θεοὺς εὖρω
 κακούς», ὅπου ὀρθῶς ὁ Schneidewin ἔτρεψε τὸ ἐ π α ι-

ν ὦ ν εἶς ἐρευνῶ ν. Τούναντιον δὲ νῦν τὸ ἐρευνᾶν
πρέπει νὰ τραπήῃ εἰς ἐπ' αἴ' ν εἶν, ὅπερ καὶ τοῦ Ἑρ-
μοῦ ὁ λόγος συνίστησιν.

1089—1090 «Τί γὰρ ἐλλείπει μὴ οὐ παραπαίειν |
ἢ τευδ' εὐχή, τί χαλᾶ μανιῶν;» Ὁ Ἑρμῆς λέγει ὅτι οἱ
λόγοι τοῦ Προμηθεύς εἶνε φρενολήπτου. Ὁ Μ. ἔχει
«ἢ τοῦδ' εὐτυχῇ» ἢν γραφὴν κατὰ τὸ ἔθος ὁ Wecklein
νομίζει ὅτι ἐγεννήθη ἐκ τῶν «ἢ τοῦδ' εὐχή» καὶ «ἢ
τοῦδε τύχη». Ἀλλὰ νομίζω ὅτι δὲν θὰ ἐβλάπτετο ἡ
φιλολογία, εἰ ἐκποδῶν ἐποιοῦντο οἱ φιλόλογοι τοιαύτας
δόξας. Ὁ δὲ Winckelmann ἔγραψεν «ἢ τοῦδ' εὐχή», ὅ-
περ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς ἐκδόσεσι παρέλαβε καὶ ὁ Weck-
klein. Παραλείπω ὅτι δὲν ἐνε εὐχή τὰ ὑπὸ τοῦ Προ-
μηθεύς λεγόμενα διότι θὰ εἴπη τις ὅτι τὰ ἐν προστα-
κτικαῖς καὶ εὐκτικαῖς λεγόμενα ὡς εὐχὴν ἠθέλησεν νὰ
παραστήσῃ ὁ Ἑρμῆς. Ἀλλ' ἀρμόττει ὁ ἐνικὸς ἀριθμὸς,
ἀφ' οὗ περὶ πολλῶν ἠῦξато ὁ Προμηθεύς; Ἐπειτα πῶς
δύναται νὰ δικαιολογηθῇ τὸ «τί χαλᾶ μανιῶν»; δύ-
νεται τὸ χα λ ᾶ νὰ ἔχῃ ὑποκειμενον τὸ εὐ χ ῇ ἢ ἀλλ'
εἶνε δυνατόν «εὐ χ ῇ νὰ παραπαίῃ; Τοῦτο δὲ τις κα-
τανοήσας ἔγραψεν ἐν τοῖς σχολίοις τὴν μεταγενεστέ-
ραν γλῶσσαν αὐτόν. Ἐνθυμούμενος λοιπὸν ὅτι τ ὕ-
χ η καὶ ψυχῇ ἐν τοῖς ἀντιγράφοις διαφθείρονται εἰς
ἄλληλα ἐνόμιζον ὅτι πρέπει νὰ γράψωμεν «τοῦδ' ἢ
ψυχῇ, τί χαλᾶ μανιῶν;», ὡς ὁ Gesner ὀρθῶς ἐν Εὐριπ.
ἀποsp. 755 (Εκδ. Nauck) τὸ ἄμετρον καὶ ἄτοπον ψυ-
χ ῇ s μετέβαλεν εἰς τ ὕ χ η s, ἀφ' οὗ καὶ πρὸ ὀλίγου εἴ-
πε 1087 «τῶν φρενοπλήκτων» καὶ ἐν 1054—1055
περὶ τοῦ Διὸς εἶπεν «ὡς ἐγὼ Διὸς | γ ν ὦ μ η ν φοβη-
θεῖς θηλύνους γενήσομαι». Ὁρῶ δὲ ἐν τῷ παραρτήματι
τοῦ Wecklein ὅτι καὶ ὁ Reisig εἶκασεν «ἐτι δὲ ψυχῇ τί
χαλᾶ μανιῶν;», ἐξ ὧν μόνον τὸ ψυχῇ θὰ ἦν ὀρθόν
καὶ τῷ παραπαίει καὶ τῷ χα λ ᾶ εὐαρμостоῦν.
Ὁμοίως ἐν 280 ἀποsp. τοῦ Αἰσχύλου (συλλ. Nauck)
«πᾶσα γὰρ Τροία δέδορκεν Ἐκτορος τύχης διαί», ὅπου

ὁ Bernhardt γράφει «δέδουπεν», νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γράψωμεν «Ἐκτορος ψυχῆς διαί», ὅτε καὶ τὸ δ' ἔδ ο ρ κ ε ν ἔχει πάνυ ὀρθῶς. Ἀλλ' αἱ ἔμπροσθεν ὑπ' ἐμοῦ προτεινόμεναι ἐνστάσεις δὲν εἶνε ἰσχυραί, διότι ἡ εὐχὴ προσωποποιεῖται καὶ τῇ ὀρθῇ εἰκασίᾳ τοῦ Winkelmann ἀποχρῶμαι εἰς θεραπείαν δυσκόλου τινὸς χωρίου τοῦ Ἐπιταφίου τοῦ Περικλέους τοῦ παρὰ Θουκυδίδη II, 45 «τοὺς δὲ λοιποὺς χρὴ ἀσφαλεστέραν μὲν εὐχεσθαι, ἀτολμοτέραν δὲ μηδὲν ἀξιοῦν τὴν εἰς τοὺς πολλοὺς διάνοιαν ἔχειν», περὶ οὗ ἤκουσά ποῦ λεγόμενον ἐν δημοσίαις ἐξετάσεσιν, ὅτι κατὰ τὸ δ ι ἄ ν ο ι ᾶ ν ὤφειλε νὰ εἴπῃ ἡ σ υ χ ω τ έ ρ α ν. Ἀλλὰ τοιαῦτα ἄτοπα πολλάκις ἤκουσα ἐν ἐξετάσεσι, διότι αἱ Κοινότητες πολλάκις ἐγχειρίζουσι τὴν νεότητά των διδασκάλοις ὅλως ἀπέροισ γραμμάτων, οἵτινες πολλαχῶς παρερμηνεύοντες τὰ ἀρχαῖα συγγράμματα τολμῶσι νὰ διδάσκωσι καὶ πῶς ὤφειλε νὰ εἴπῃ παλαιὸς συγγραφεύς, ὃν δὲν κατανοοῦσιν. Ἀλλὰ καὶ ἡ γνώμη ὅτι ἐκ τοῦ δ ι ἄ ν ο ι ᾶ ν πρέπει νὰ ὑπονοηθῇ κατὰ ζεῦγμα ἄλλη λέξις τῇ ἀ σ φ α λ ε σ τ έ ρ α ν εὐαρμοστοῦσα εἶνε ψευδής καὶ αὕτη καλεῖται κατάχρησις τοῦ σχήματος καὶ νομίζω ὅτι πρὸ τοῦ εὐ χ ε σ θ α ι ἐξέπεσε τὸ τ ὕ χ η ν» ἀσφαλεστέραν μὲν τ ὕ χ η ν εὐχεσθαι».

ΠΕΡΣΑΙ

8—13 «ἀμφὶ δὲ νόστῳ τῷ βασιλείῳ | καὶ πολυχρῶ
 σου στρατιᾷς ἤδη | κακόμεναις ἄγαν ὀρσολοπεῖται | θυ
 μὸς ἔσωθεν | πᾶσα γὰρ ἰσχὺς Ἀσιατογενῆς | ὥχωκα
 νέον δ' ἄνδρα βαῦζει | κοῦτέ τις ἄγγελος κτέ». Ὁ χο
 ρὸς φοβεῖται περὶ τῶν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσαμέ
 νων. Πρῶτον σημειωτέα ἢ τοῦ σχολιαστοῦ τοῦ Μ. ἐξηγή
 γησις τοῦ ο ἴχ ω κ ε ν (διότι οὕτως αὐτὸς ἀνέγνω) «ἀ
 πόλωλε γὰρ ἢ πᾶσα δύναμις τῶν Περσῶν», ἐν ᾧ ἐδύ
 νατο ἐκ τῶν «τάδε μὲν Περσῶν τῶν οἰχομένων | Ἑλ
 λάδ' ἐς αἶαν πιστὰ καλεῖται» νὰ κατανοήσῃ ὅτι νῦν τ
 ὥ χ ω κ ε ν εἶνε μόνον ἐ σ τ ρ ά τ ε υ τ α ι καὶ φαίνεται
 ὅτι τὸ β α ῦ ζ ε ι ἐξηπάτησεν αὐτὸν νομίσαντα ὅτι πρό
 κείται περὶ θρήνου ἐπὶ γενομέναις συμφοραῖς. Ἀλλὰ
 καὶ ἐκ τοῦ χωρίου τούτου διδασκόμεθα πόσον πρόπε
 νὰ προσέχωμεν τὸν νοῦν τοῖς ἀρχαίοις τούτοις σχολίοις
 Δεύτερον πολὺν ἐτάραξαν τοὺς ἐρμηνευτὰς τὰ «νέον δ'
 ἄνδρα βαῦζει» καὶ ἄλλοι μὲν μεταβάλλουσι ταῦτα, ἄλ
 λοι δὲ μετατιθέασιν τινὰ τούτων μετὰ τὸ ἔ σ ω θ ε ν
 Νομίζω ὅτι πάντα εἶνε μάταια, διότι ὡς ἐν τῇ Ἑλλην
 νικῇ γλῶσσῃ συνάπτεται ἀπειράκις ἡ πρώτη λέξις τ
 τρίτῃ καὶ ἡ δευτέρα τῇ τετάρτῃ, οὕτω καὶ προτάσει
 συνάπτονται καὶ νῦν ἡ πρώτη «κακόμεναις ἄγαν ὀρσο
 λοπεῖται | θυμὸς ἔσωθεν | » τῇ τρίτῃ «νέον δ' ἄνδρ
 βαῦζει », ἡ δὲ δευτέρα «πᾶσα γὰρ ἰσχὺς Ἀσιατογενῆς
 — ὥχωκα» τῇ τετάρτῃ «κοῦτε τις—ἀφικνεῖται» καὶ δι
 αὐτὸ τὸ τελευταῖον τοῦτο διὰ τοῦ κ α ι καὶ οὐχὶ δι
 τοῦ γ ἄ ρ τοῖς ἐμπροσθεν συνήφθῃ. Περὶ δὲ τῆς τοῦ χω
 ρίου διανοίας, τὸ μὲν ν έ ο ν ἄ ν δ ρ α ἀναφέρεται εἰ

πᾶσαν τὴν στρατιὰν τὴν ἐκ νέων τὸ πλεῖστον συγκει-
 μένην καὶ ἀντιτίθεται τῷ ἔμπροσθεν 4 «κατὰ πρεσ-
 βείαν», τὸ δὲ βαῦξ ει δηλοῖ μὲν θρηνηεῖ, ἀλλὰ
 τοῦ θρήνου τούτου ὁ φόβος εἶνε παραίτιος καὶ τὰ
 117—120 «Ταῦτά μου μελαγχτῶν | φορὴν ἀμύσσειται
 φόβῳ (ὁῶ) Περσικοῦ στρατεύματος» εἶνε σφόδρα περὶ
 τοῦ χωρίου τούτου διδακτικὰ ἵνα δὲ αὐτὸ μᾶλλον
 κατανοήσωμεν, παραβάλλωμεν τὸ δυσβάϋκτος ἐν
 277—278 «τεῖνε δὲ δυσβάϋκτον | βοᾷτιν τάλαιναν αὐ-
 δάν», ὅπου γλῶσσα τοῦ Μ. μεταφράζει αὐτὸ διὰ τοῦ
 θρηνητικῆν. Ἐπανιόντες δὲ εἰς τὸ ἔμπροσθεν ση-
 μειωθὲν σχῆμα τοῦ λόγου παρατιθέμεθα τὸ τῶν Ἰκε-
 τίδων χωρίον 629—632, ὅπου τὰ μὲν πρῶτα «τοιαῦτ'
 ἀκούων» ἐπαναλαμβάνονται διὰ τῶν τρίτων «δημηγό-
 ρους δ' ἤκουσεν εὐπειθεῖς στροφάς· | δῆμος Πελασγῶν»,
 τὰ δὲ δεύτερα «Ἀργεῖος λεῶς | ἔκραν' ἄνευ κλητῆρος
 ὡς εἶναι τάδε» διὰ τῶν τετάρτων «Ζεὺς δ' ἐπέκρανεν τέ-
 λος» ὅπου πάλιν οἱ ἐρμηνευταὶ παρανοήσαντες τὸ σχῆ-
 μα τοῦ λόγου μεταβάλλουσιν ὁ μὲν Hermann τὸ δ' ἤ-
 κουσεν εἰς δ' ἔλυσεν καὶ τὸ «ἐπέκρανεν» εἰς
 «δὲ κράνειεν», ὁ δὲ Dindorf τὸ τελευταῖον τοῦτο εἰς «δ'
 ἐπικράναι» καὶ ἄλλους ἔπεισαν, ἐν ᾧ ἄλλοι καὶ ἄλλαις
 μεταταῖαις καὶ τούτων καὶ ἄλλων λέξεων τοῦ χωρίου ἐ-
 πεχείρησαν μεταβολαῖς.

27—28 «φοβέροι μὲν ἰδεῖν, δεινοὶ δὲ μάχην | ψυχῆς
 ἐν τλήμονι δόξῃ». Ὁ χορὸς τῶν πρεσβυτῶν λέγει περὶ
 τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα στρατευσαμένων. Ὁ Μ. ἔχει ἐν
 τλήμονι δόξῃ καὶ ταύτην τὴν γραφὴν εἶχε καὶ ὁ
 σχολιαστὴς λέγων «γνώμη ἢ φιλοτιμία· ἄλλως ἐνυποστά-
 τω δοκῇσι καὶ πείσματι ψυχῆς», ἐν ᾧ οἱ μεταγενέστε-
 ροι κώδικες ἔχουσιν ἐν τλήμονι δόξῃ, καὶ οἱ κρι-
 τικοὶ μεταβάλλουσι τὸ δόξῃ πολλαχῶς, ὡς ὁ Hirschfeld
 εἰς «πέιση», ἀλλ' αὐτ. ἐν οὔτε ὀλίγα εἶναι τὰ χωρία τῶν
 ποιητῶν, ἐν οἷς χώραν λαμβάνει ὑπαλλαγή, διότι καὶ
 νῦν τὸ τλήμονι κυρίως προσήκει εἰς τὸ ψυχῆς καὶ

τὸ νόημα εἶνε «ἐν ᾧ φαίνονται εἰς τοὺς ἄλλους ὅτι ἐ-
χουσι ψυχὴν καρτερικὴν.»

42—44 «ἀβροδιαίτων δ' ἔπεται λυδῶν | ὄχλος, οἷτ' ἐ-
πίπαν ἡπειρογενὲς | κατέχουσιν ἔθνος, τοὺς Μητρογάθης
κτλ.» Ὁ αὐτὸς χορὸς αἰεὶ περὶ τῶν αὐτῶν διατελεῖ λέ-
γων. Τὸ κατέχουσιν ἔθνος δὲν ἐπιδέχεται ἐξή-
γησιν. Ὁ σχολιαστὴς λέγει «οἱ δι' ὅλον τὴν ἡπειρον
οἰκοῦντες» καὶ τὸ ἡπειρογενὲς νομίζει πτώσεως
ὀνομαστικῆς, ὡς καὶ ὁ Bothe. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀληθὴς
αὕτη παρατήρησις δὲν ἐξηγεῖται τὴν λέξιν κατέχου-
σιν, δι' ὃ καὶ ἡ ὅλη φράσις ποικίλως ὑπὸ τῶν κριτι-
κῶν μεταβάλλεται. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὴν γραφὴν τοῦ
Αἰσχύλου ΕΠΗΙΡΟΓΕΝΕΣ πρόπει νὰ ἀναγνῶμεν ἡ-
πειρογενεῖς τεθέντες ὑποστιγμὴν μετ' αὐτὸ καὶ
ὑπονοοῦντες τὸ εἶσιν, ὡς Ξενοφῶν Κύρ. Ἀν. 1, 3,
18 λέγει «οἵτινες ἐπιτήδειοι» καὶ ἀποδεχόμενοι τὸν
τοῦ Schuetz χωρισμὸν οἷτ', ὅστις ἡμαρτε μόνον ὅτι
ἀποβάλλων τὸ τοῦ ἐνόμιζεν ὑποκείμενον τοῦ κατέ-
χουσιν τὰ Μητρογάθης καὶ Ἀρχτεῦς· διότι
ταῦτα μὲν μετὰ τοῦ Σάρδεῖς εἶνε ὑποκείμενον τοῦ
ἐξορμῶσιν, τὸ δὲ κατέχουσιν δὲν εἶνε ὄνομα
ἀλλὰ μετοχὴ ἐξαρτωμένη ὡς ἀντικείμενον ἐκ τοῦ ἔπε-
ται καὶ ἀναφερομένη εἰς τοὺς εὐθὺς μνημονευομένους
Μητρογάθην καὶ Ἀρχτέα, οἵτινες κυβερνῶσιν ὡς σα-
τράπαι τοῦ βασιλέως τὸ ἔθνος. Κατωτέρω δὲ 52
«Μάρδων, Θάρυβις, λόγχης ἄκμονες», οἱ μὲν ἐπιδοκι-
μάζουσι τὴν τοῦ σχολιαστοῦ ἐξήγησιν «ἀκίνητοι ὑπὸ
λόγχης, ὡς ἄκμων ὑπὸ σφύραν», οἱ δὲ ἐξηγοῦνται τὸ
ἄκμονες διὰ τοῦ ἀκμητεῖς οἱ δὲ εἰς λόγχης
ἢ εἰς ἄγμονες τρέπουσιν. Πάντα εἶνε ἀνωφελῆ καὶ
ψευδῆ. Ὁ Αἰσχύλος λέγει ἐν 1001 «τόλμοντ' ἀλχ-
μᾶς ἀκόρεστον» καὶ ἡ ἔννοια αὕτη ἐκφράζεται
καὶ ἐνταῦθα· διότι αἱ ὀρίζαι καμ καὶ κορ εἶνε αἱ
αὐταὶ καὶ ὁ κόρος εἶνε ἡ κυρία σημασία ἀμφοτέρων
τῶν λέξεων. Εἶνε δὲ περίεργον ὅτι τὸ παρὰ τὸ κόρος

σχηματιζόμενον τῆς νέας ἐλληνικῆς ῥήμα κ ο υ ρ ά ζ ο -
μ α ι ἔχει τὴν αὐτὴν καὶ τὸ κ ά μ ν ω τῆς ἀρχαίας ση-
μασίαν. Ἐσφαλμένως δὲ ὁ ἀσίδιμος Γ. Κούρτιος ἐνό-
μιζεν ἐν τινι σημειώσει τῆς 104 σελ. τοῦ Ἑτυμολο-
γικοῦ τοῦ ὅτι τοῦ κ ά μ ν ε ι ν ἡ παρ' ἡμῶν σημασία
τοῦ π ο ι ε ῖ ν εἶνε πρώτη· διότι ἡ σημασία αὕτη εἶνε
παράγωγος.

60—53 «τοιόνδ' ἄνθος Περσίδος αἶας | οἷχεται ἀνδρῶν
| οὓς πέρι πᾶσα χθών Ἀσιᾶτις | θρέψασα πόθῳ στένε-
ται μαλερῷ». Ὁ χορὸς λέγει ὅτι περὶ τοῖς πεμφθεῖσιν
εἰς Ἑλλάδα φοβοῦνται οἱ ἐν Ἀσίᾳ. Τῶν κριτικῶν οὐ-
δεὶς ἐνιαυθα προσέκρουσεν. Ἀλλὰ οὔτε τὸ ο ὕ ς π ε ρ ι
ἔχει θέσιν οὔτε τὸ θ ρ έ ψ α σ α, καὶ τὸ ο ὕ ς πρέπει
νὰ εἶνε ἀντικείμενον ἄλλῃς ἐν τῇ μετοχῇ θ ρ έ ψ α σ α
κρυπτομένης ἀναγκαίως λέξεως. Ἐν 149—142 λέγεται
«τὸν αἰχμήνεντα θούρον εὔνα | τῆρ' ἀπαπεψαμένη |
λείπεται μονόζυξ» καὶ ἐν 272—274 «τὰ πολλὰ βέλια
παμμιγῇ | γὰρ ἂν' Ἀσίδος ἦλθ' ἐπ' αἶαν | δῆαν Ἑλ-
λάδα χώραν καὶ τὰ χωρία ταῦτα διδάσκουσιν ὅτι
καὶ νῦν πρέπει νὰ γράψωμεν πάντως «οὓς π ε ρ ι πᾶσα
χθών Ἀσιᾶτις | π έ μ ψ α σ α πόθῳ στένεται μαλερῷ».

Περ. 119—122 «ὅα | Περσικοῦ στρατεύματος | τοῦδε
μὴ πόλις πύθη | παὶ κένανδρον μέγ' ἄστν Σουσίδος». Ὁ
χορὸς φοβεῖται μὴ ὁ ἀπελθὼν στρατὸς δυστυχήσῃ.
Τὰ δύο σχόλια τοῦ Μ. ταύτην τὴν γραφὴν ἔχοντα εἶνε
ἀντιφατικά· διότι ἐν ᾧ ἐν τῷ πρώτῳ ὑποκείμενον τοῦ
πύ θ η τ α ι εἶνε τὸ π ό λ ι ς «μὴ πύθηται τις τῶν δ-
τέρων πόλεων», ἐν τῷ δευτέρῳ εἶνε τὸ ἄ σ τ ν «μὴ τὸ
τῆς Σουσίδος ἄστν κένανδρον ἀκούσῃ.» Ἀλλ' ἀμφότερα
εἶνε ἐσφαλμένα καὶ ἡ ταυτολογία τοῦ π ό λ ι ς καὶ τοῦ
ἄ σ τ ν πρέπει ἐκπαδῶν νὰ γένηται καὶ δι' αὐτὸ οἱ
κριτικοὶ πολλὰ εἰκάσαν, ὧν μνημονεύω μόνον τῆς ἐν
τῷ παραρτήματι τῆς ἐκδόσεως Wecklein εἰκα-
σίας αὐτοῦ «ὅα | Περσικοῦ στρατεύματος, | τοῦτο μὴ

πολὺ στένεται», ἣν ἴσως ἐποίησατο ἔχων ἐν νῷ τὰ 514-515 «ὥς στένειν πόλιν Περσῶν, ποθοῦσαν φιλιτάτην ἡβρην χθονός»· καὶ 674 καὶ 752. Ἀλλὰ καὶ αὕτη στερεῖται πάσης πιθανότητος, διότι πολὺ ἀπομακρύνεται τῆς παραδεδομένης γραφῆς. Ὡς τὸ 125 «ὁᾶ» διδάσκει, καὶ τὸ πρῶτον ὁ ᾶ εἶνε ἀντικείμενον τοῦ πύθεται καὶ τὸ Περσικοῦ στρατεύματος μετὰ τε τοῦ πόλεις καὶ τοῦ ἄστιν πρόπει νὰ ἐνωθῇ. Ἄν λοιπὸν ἀναμνησθῶμεν ὅτι ὀρθῶς ἐν 492 ὁ L. Schiller ἔτρεψε τὸ πόλεις εἰς τὸ πόλεις τὸ ἀναγκαῖον διὰ τὸ ἐδέξατο, θὰ συμπεράνωμεν ὅτι καὶ νῦν τὸ πόλεις πρόπει νὰ τραπῇ εἰς πόλεις, ὅπερ συνεπάγεται καὶ τὴν τοῦ πύθεται εἰς πύθωνται μεταβολήν. Ὡς δὲ τὸ τοῦτ' ἔπος ἐν 126 ἐπαλαμβάνον τὸ ὁᾶ εἶνε ἀντικείμενον τοῦ ἀπύων, οὕτω τὸ τοῦδε, ὅπερ τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος πρόπει νὰ ἀποχωρισθῇ, ἐπαλαμβάνον τὸ πρῶτον ὁᾶ εἶνε μετ' αὐτοῦ ἀντικείμενον τοῦ πύθωνται, μεθ' ὃ πρόπει νὰ τεθῇ ὑποστιγμή.

156—9 «Λέκτρα δ' ἀνδρῶν πόθω | πέμπλῃται δακρύμασιν | Περσίδες δ' ἀκροπεν | θεῖς ἐκάστα πόθω φιλόνορι κτλ.» Ὁ χορὸς λέγει ὅτι αἱ Περσίδες κλαίουσι τοὺς ἀπόντας συζύγους των. Ἐπειδὴ τὸ σχόλιον τοῦ «ἀκροπενθεῖς» λέγει «ἐπιμόνως πενθοῦσαι, ὥς δοκεῖν ἀβρύνεσθαι, ἐπὶ τὸ (τῷ) πενθεῖν», ὁ Paley εἰκασεν «ἀβροπενθεῖς» καὶ τοιαύτην γραφὴν εἶχεν ὁ σχολιαστής. Ἀλλ' ἡμεῖς πρόπει νὰ πρόσχωμεν τὸν νοῦν τῇ διανοίᾳ τοῦ χωρίου. Ἀφ' οὗ ἔμπροσθεν εἶπε «Λέκτρα δ' ἀνδρῶν πόθω | πέμπλῃται δακρύμασιν», πῶς δύνανται τὰ ἐπόμενα «Περσίδες δ' ἀκροπενθεῖς» διὰ τοῦ δὲ τοῖς ἡγουμένοις νὰ συνάπτωνται, ἐν ᾧ ταῦτά ἐκείνοις λέγουσιν; Πρόπει ταῦτα τὰ ἐπόμενα νὰ ἐπιφέρωνται εἰς ἐρμηνείαν μόνον τῶν προηγουμένων καὶ διὰ τοῦτο πρόπει νὰ γράψωμεν «Περσίδες δακροπεν | θεῖς κτέ.» Ἄν δὲ μηδαμοῦ εὕρηται ἡ λέξις ἀλ-

λαχοῦ, τοῦτο οὐδὲν σημαίνει, διότι καὶ τὸ δ α κ ρ υ-
σίσ τ α κ τ ο ς, ὅπερ εἰς 415 τοῦ Προμηθεῶς μετα-
χειρίζεται ὁ ποιητής, ἀπαξ μόνον κεῖται.

148 «Δαρειογενής, τὸ πατρωνύμιον | γένος ἡμέτε-
ρον.» Ὁ χορὸς ἀνησυχεῖ περὶ τοῦ Ξέρξου. Ἀκατανόη-
τος εἶνε ἡ λέξις γένος, διότι τὸ πατρωνύμιον
δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀνεφέρηται εἰς τὸν πρόγονον Περ-
σέα, ὡς θέλει ὁ S. Schiller, οὐδὲ παρέχουσι νόημα αἱ λέ-
ξεις τοῦ σχολίου «ὅτι κατὰ πατέρα συγγενῇ ἡμῖν, τοῦ-
τέστιν ὁ ἐκ προγόνου Ἰθαγενής,» αἵτινες οὐδ' ἐκ τοῦ ὑ-
πάρχοντος κειμένου συνάγονται. Ἐντεῦθεν καὶ οἱ κριτι-
κοὶ ἄλλος ἄλλα εἴκασαν. Πάντως τὸ πατρωνύμι-
ον ἀναφέρεται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς Δαρείου καὶ
εἰς τὴν προλεχθεῖσαν λέξιν Δαρειογενής καὶ ἂν
ἀναμνησθῶμεν πόσον ἐναβρύνεται ὁ χορὸς ἐπὶ τῷ Δα-
ρεῖῳ, πειθόμεθα ὅτι πρέπει τὸ γένος νὰ τραπῇ εἰς
γάνος, διότι ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ γάνυται καὶ ἡ-
δεται ὁ χορὸς. Ὁ ὧ δὲ ἐν τοῖς Addendis τοῦ Wecklein
ὅτι καὶ ὁ Vinelli τὴν αὐτὴν μεταβολὴν ἐποίησατο. Κατω-
τέρω δὲ 153—154 «ἀλλ' ἴδε θεῶν ἴσον ὀφθαλμοῖς |
φάος ὁρμᾷται μῆτηρ βασιλέως», πολλάκις ἐνέπεσον
τῇ ἀναγκαίᾳ μεταβολῇ τοῦ | θ ε ῶ ν ὀ φ θ α λ μ ο ῖ ς
εἰς θ ε ο ῖ ς ὀ φ θ α λ μ ῶ ν καὶ ὁρῶ καὶ Bloomfield τοῦ-
το πάλαι εἰκάσαντα. Καὶ ὁμοῦς ὁ Wecklein μνημονεύει
τῆς ἀναγκαίας ταύτης μεταβολῆς ἐν τῷ παραοτήματι.
Ἀλλ' ὁ Αἰσχύλος ἐν 859 λέγει «ἰσόθεος Δαρεῖος ἄρχε
χώρας. «Τὸ δὲ θ ε ο ῖ ς δηλοῖ βραχυλογικῶς, ὡς παν-
ταχοῦ «ἴσον φῶς τῷ φωτὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν θεῶν»
ἰσόθεος. Ἰδὲ καὶ κατωτέρω 460.

164 «εἰς δ' ὕμῃς ἐρῶ | μῦθον οὐδαμῶς ἐμαυτῆς
οὔσ' ἀδείμαντος, φίλοι». Ἡ Ἀποσσα συμφωνεῖ τῷ χο-
ρῷ κατὰ τοὺς περὶ τῶν πραγμάτων φόβους. Τὸ ἐμαυ-
τῆς πρέπει νὰ συναφθῇ τῷ μῦθον δηλοῦν ὅτι ὁ μῦ-
θος δὲν εἶναι ἐμός, ἀλλὰ τοῦ ὀνείρου, ὡς περὶ τούτου

κατωτέρω θὰ γένηται λόγος καὶ νῦν δὲν εἶνε ἀνωφελεὶς
 νὰ προδηλωθῇ καὶ οὐχὶ τῷ ἁ δ ε λ μ α ν τ ο ς διότι δὲν
 φοβεῖται περὶ ξαντῆς ἢ Ἀγοσσα ἢ φοβουμένη περὶ τῆς
 ὅλης ἀρχῆς καὶ τοῦ Ξέρξου. Φαίνεται μοι λοιπὸν ὅτι τὸ
 «οὐδ' ἀδείμαντος» εἰς «οὔσα δειματος» πρέπει νὰ μετα-
 βληθῇ καὶ ἡ μεταβολὴ αὕτη συνεπάγεται καὶ τὴν τοῦ
 φ ι λ ο ι εἰς π λ έ α. Προδῆλον δὲ εἶνε ὅτι τὸ μὲν μ ῦ-
 θ ο ς ἀναφέρεται εἰς τὰ 173—174 «σύμβουλοι λόγου |
 τοῦδε» μετὰ δὲ τὸ π λ έ α πρέπει νὰ τεθῇ ὑπο-
 στιγμὴ (ἐν ᾧ ὁ Wecklein ἔχει μετὰ τὸ φ ι λ ο ι μέ-
 σην στιγμὴν), διότι τὰ ἐπόμενα ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ
 «δειματος πλέα» καὶ εἶνε τοῦ δ ε λ μ α τ ο ς ἐπεξή-
 γησις.—Κατωτέρω δὲ 168 «ταῦτά μοι διπλῇ μέρι-
 μνα ἄφραστός ἐστιν ἐν φρεσὶ» δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐ-
 ξηγηθῇ τὸ ἄ φ ρ α σ τ ο ς καὶ ὡς ἐξηγοῦνται αὐτὸ «ἦ-
 τις κατὰ τρόπον ἀπερίγραφτον κινεῖ τὴν βασιλισσαν»,
 δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῷ τοιοῦτος νοῦς. Δι' αὐτὸ καὶ οἱ
 κριτικοὶ κατὰ πολλοὺς τρόπους αὐτὸ μεταβάλλουσιν.
 Νομίζω ὅτι τὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος 103 «ἐλπίς ἀμύνει
 φροντίδ' ἀπληστον» δύναται νὰ ἀρμόσῃ τῷ ἡμετέρῳ χω-
 ρίῳ καὶ ὅτι τὸ ἄ φ ρ α σ τ ο ς πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς
 ἀ π λ η σ τ ο ς. Ἐν δὲ 169 «μήτε χρημάτων ἀνάνδρων
 πλῆθος ἐν τιμῇ σέβειν» εἶνε δῆλον ὅτι καὶ τὸ σ έ β ε ι ν
 εἶνε εἰδικὴ ἀπαρέμφατος, ὡς καὶ τὸ ἐπόμενον λ ά μ-
 π ε ι ν. Ἀλλ' εἶνε περίεργον πῶς ἀπλούσταται δυσχέρεαι
 διαφεύγουσι τὴν ὀξύνοϊαν τοιούτων καὶ τοσοῦτων φιλο-
 λόγων, διότι καὶ ἐνταῦθα ποικίλα καὶ μάταια εἰκάζου-
 σιν, ἐν ᾧ ὁ ἐπόμενος στίχος καὶ μάλιστα τὸ σ θ έ ν ο ς
 βοᾷ τὴν ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται. Διότι ἐν τῷ ἐπομένῳ στίχῳ
 λέγεται «ὑπάρχει μὲν τὸ σ θ έ ν ο ς τοῖς ἀχρημάτοις, ἐλ-
 λείπει δὲ τὸ φῶς», ἐν δὲ τῷ παρόντι στίχῳ «λάμπει μὲν
 τὸ φῶς, ἐλλείπει δὲ τὸ σθένος» καὶ δι' αὐτὸ γραπτέον
 «ἐν τιμῇ σθένειν» = τιμᾶται, ἀλλὰ δὲν ἰσχύει τὸ πλῆ-
 θος τῶν χρημάτων.

176—7 «Εἰ τόδ' ἴσθι, γῆ; ἄνασσα τῆςδε, μή σε δις

φράσαι | μητ' ἔπος μητ' ἔργον ὧν ἂν δύναμις ἦγε σθαι
 θέλῃ». Ἐκδηλοῦ ὁ χορὸς πρὸς τὴν Ἀτοσσάν τὴν ἀφοσί-
 ωσίν του. Οὕτε τοῦ Stanley τὸ φράσαι ν οὕτε τοῦ
 Hartung τὸ «σ' ἂν δις φράσαι», πρέπει ἐνταῦθα νὰ εἰ-
 σαχθῇ, ἵνα ἐκλείπῃ ἡ ἐκ τοῦ φράσαι δυσκολία, ἀλλ'
 ὁ ἂν ἐξέπεσε μετὰ τὸ ἴσθ' διὰ τὸ ἐπόμενον «γῆς ἄ-
 νασσα», ὡς ἐν 540 λέγει «πλήθους μὲν ἂν σάφ' ἴσθ'
 ἑκατὶ βαρβάρων», διότι ἡ ὁμοιότης τῶν χωρίων εἶνε
 μεγάλη. Ἀλλ' ἡ δυσκολία εἶνε ἐν τῷ ἐπομένῳ στίχῳ.
 Ὁ Bloomfield νομίσας ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἔγρα-
 ψεν οὕτως ὁ Αἰσχύλος μεταβάλλει εἰς «δύναμις ἠγεῖ-
 σθαι σε δεῖ» καὶ ἄλλοι κατ' ἄλλους τρόπους. Ἀλλ' ἡ ἀ-
 πύπειρα τοῦ ἐκποδῶν ποιῆσθαι τὸ θελῇ ἴσα δύναται
 καὶ ἡ τοῦ εἰσάγειν εἰς τὸν τόπον γνησίων ποιητικῶν ῥή-
 σεων πεζάς. Δὲν κεῖται λοιπὸν ἡ δυσκολία ἐν τῷ θελῇ,
 ἀλλ' ἐν τῷ ὦν, ὅπερ οὐδεὶς τῶν δεινῶν κριτικῶν ὑπό-
 πτευσεν. Μεταφράζουσιν αὐτὸ Worin ἀλλ' ἐγὼ δὲν κα-
 ταλαμβάνω οὕτε τι δηλοῦ ἢ φράσις «ὧσαν ἂν θελῇ νὰ
 ἠγῇται ἡ δύναμις» (διότι δὲν ἠγεῖται ἡ δύναμις
 τοῦ ἔργου) οὕτε πῶς ἐκ τοῦ ὦν συνάγεται τὸ «worin»,
 ὅπερ εἶνε ἀναγκαῖον, καὶ νομίζω ὅτι πρέπει ἀντὶ τοῦ νὰ
 χωρίσωμεν τὰ γράμματα «ῶν ἂν» = ἐν ῶν, ἐν ῶ
 εἰς τὸ ἠγεῖσθαι ὑπονοεῖται ἀντικείμενον τὸ ἡμῶν.

192—195 «παῖς δ' ἔμρος μαθὼν | κατεῖχε κάπρ' ἄνεν».
 Ἡ Ἀτοσσα διηγείται τῷ χορῷ τὸ ὄνειρον. Τὸ μαθὼν
 ἠθέλησεν ὁ Tourgnier εἰς μολὼν νὰ μεταβάλλῃ, ὅπερ
 καὶ ὁ Wecklein ἐν ταῖς ὑπὸ τοῖς τοῦ M. σχολίοις κει-
 μέναις κριτικαῖς σημειώσεσι περιέλαβεν. Ἀλλὰ τί βέλ-
 τιον εἶνε τὸ μολὼν τοῦ μαθὼν; διότι εἴτε κατεῖχε
 τὰς γυναῖκας, ἀφ' οὗ κατενόησε τὴν στάσιν των, εἴτε
 ἀφ' οὗ ἤλθε, κατὰ τὸ νόημα πολὺ ἀλλήλων δὲν δια-
 φέρουσιν. Ἀλλ' ὅμως βέβαιον εἶνε ὅτι τοιαῦται μετο-
 χαὶ τῷ νοήματι τοῦ χωρίου οὐδὲν προστιθέασιν καὶ
 εἶνε περιτταί, ἐν ῶν ἂν τρέφωμεν τὸ μαθὼν εἰς ἐπα-
 φῶν, δι' οὗ δηλοῦται ὅτι ἀπτόμενος αὐτῶν, ὥπερ

ἔππων ἐπράυνε, λαμβάνομεν τὸ ἀπαιτούμενον νόημα.
Τὸ ἐ π α φ ῶ ν μεταχειρίζεται ὁ ποιητὴς καὶ ἐν Προμ.
875 ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας.

197—9 «ἡ δ' ἐσφάδαζε καὶ χεροῖν ἔντη δίφρου |
διασπαράσσει, καὶ ξυναρπάζει βίᾱ | ἄνευ χαλινῶν καὶ
ζυγὸν θραύει μέσον». Ὁ Weil γράφει «ἀχάλινος ἄρμα»
καὶ ἄλλοι ἄλλα, ἐν ᾧ ὁ Schiller οὐδαμῶς προσκρούει
τῷ κειμένῳ. Ἀλλ' ἐν τῷ παρόντι χωρὶς πρέπει εἰς
εὐρεσιν τῆς ἁληθείας νὰ ὀδηγηθῶμεν ὑπὸ τῶν τοῦ Μ.
σχολίων 197 «ἐν τῇ βίᾳ δίφρου χαλινὰ ῥήσσει» καὶ
199 «τὸν δίφρον ἀχαλίνωτον γενόμενον». Διότι ἂν τις
πρόσσχῃ τὸν νοῦν αὐτοῖς, θὰ ἴδῃ ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν
ὁ σχολιαστὴς νὰ συνενεοῖ τὸ ἐ ν τ ῇ τοῦ Μ. ὅπερ ὁρ-
θῶς ὁ Scaliger εἰς ἐ ν τ η μετέβαλε, τῷ β ῖ α τοῦ ἐπο-
μένου στίχου οὔτε δ ῖ φ ρ ο υ νὰ ἐξηγητῇ δ ῖ φ ρ ο υ χ α-
λ ι ν ᾶ, ἀλλ' εἶνε πρόδηλον ὅτι ὁ σχολιαστὴς ἀναφέρε-
ται εἰς κείμενον «ἐντῇ βίᾳ» καὶ τὸ ἐ ν τ η μεταφράζει
διὰ τοῦ δ ῖ φ ρ ο υ χ α λ ι ν ᾶ. Ἐτι δὲ σαφέστερον εἶνε
τὸ δεύτερον σχόλιον διότι καὶ ἐκεῖ εἶχεν ὁ σχολιαστὴς
κείμενον «καὶ ξυναρπάζει δίφρον | ἄνευ χαλινῶν» καὶ
διὰ τοῦτο ἐξημενεύει «δίφρον ἀχαλίνωτον γενόμενον».
Ἐν τῇ θέσει λοιπὸν τοῦ δ ῖ φ ρ ο υ πρέπει νὰ θῶμεν
τὸ β ῖ α καὶ ἐν τῇ θέσει τοῦ β ῖ α τὸ δ ῖ φ ρ ο ν καὶ
τὸ ἐ ν τ η νὰ παραλάβωμεν παρὰ τοῦ σχολίου· οὕτω δὲ
τὰ μὲν ἐ ν τ η εἶνε χαλινός, τὸ δὲ ἀντικείμενον τοῦ
ξ υ ν α ρ π ᾶ ζ ε ι εἶνε δ ῖ φ ρ ο ν καὶ ἕκαστον ῥῆμα ἔ-
χει τὸ προσήκον ἀντικείμενον καὶ διὰ τῆς ἀντιμετατά-
ξεως ταύτης εἰσάγεται τάξις ἐν τῇ ἀταξίᾳ. Ὅτι δὲ αἱ
τελικαὶ τῶν στίχων λέξεις πολλάκις συνεχύθησαν,
εἶνε γνωστότατον. Κατωτέρω δὲ 210—211 «με-
θύστερον δὲ κίρκον εἰσορῶ δρόμῳ | πτεροῖς ἐρορμαίνον-
τα. . .» ἐπειδὴ τὸ δ ρ ό μ ω δὲν εἶνε δυνατόν περὶ κίρ-
κου νὰ λέγηται, πολλαχῶς μεταβάλλεται ὑπὸ τῶν κρι-
τικῶν, οὔτινες καὶ ἄλλας λέξεις ἀτόπως μεταβάλλου-
σιν. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἐν τῷ δ ρ ό μ ω περιέχεται λέξις

τὸ ἐλσὸρ ὦ προσδιορίζουσα. Ὡς λοιπὸν εἶπε πρὸ μικροῦ «φόβῳ δ' ἄφθογγος ἐστάθην, φίλοι», οὕτω νῦν ὑπερβᾶλλον λέγει «ἐλσὸρ ὦ τρόμῳ», διότι καὶ θαυμαστότερον νῦν ἑώρα. Κατωτέρω δὲ 214—216 «... εὔ γὰρ ἴσπε, παῖς ἐμός | πράξας μὲν εὔ θαυμαστός ἄν γένοιτ' ἄν- νῆρ, | κακῶς δὲ πράξας — οὐχ ὑπεύθυνος πόλει, | σω- θεῖς δ' ὁμοίως τῇσδε κοίρανεῖ χθονός.» καὶ ὁ Wecklein τίθησι μετὰ τὸ π ρ ᾱ ῥ α ς παῦλαν ὑπολαμβάνων μετὰ τοῦ Weil ὅτι εἶνε σχῆμα ἀποσιωπήσεως. Ἐν τῷ δυσκόλῳ πως τούτῳ χωρίῳ πρέπει νὰ προσέχωμεν πολὺ τὴν διάνοιαν τῇ ἐννοίᾳ αὐτοῦ. Τὸ κοίρανεῖ καὶ κατὰ τὸ σχῆμα τῆς ἀποσιωπήσεως εἶνε ἀνεξήγητον, διότι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ κεῖται ἐνεστῶς ἀντὶ μέλλοντος, καὶ ἀναγκαίως πρέπει νὰ συναφθῇ μετ' αὐτοῦ τὸ «οὐχ ὑπεύθυνος πόλει», ὅτε πρέπει νὰ ἐξαλειφθῇ ἡ με- τὰ τὸ π ό λ ε ι ὑποστιγμὴ, διότι τὸ κοίρανεῖ ἔχει γενικὴν σημασίαν καὶ ἡ ἐννοια εἶνε «ἐὰν δὲ νικηθῇ, εἴ- νε ἄρχων τῆσδε τῆς χώρας ἀνεύθυνος καὶ ἐπομένως πάλιν ἄρχων θά εἶνε. Ἡ δὲ παρατήρησις μου αὕτη ἀ- ναιρεῖ τὰς μέχρι τοῦδε γενομένας περὶ τοῦ χωρίου τού- του εἰκασίας καὶ διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ὁ δ' ὁ μετὰ τὸ σ ω θ εῖ ς, ὃν καὶ Weil ἐξοβελίζει, δὲν ἔχει τόπον ἐν- ταῦθα. Καὶ ἀληθῶς τὸ δ' ὁ μ ο ί ω ς πρέπει νὰ μετα- βληθῇ εἰς «δόμοισι» μετὰ τοῦ σ ω θ εῖ ς συναπτόμε- νον, δηλοῦσης τῆς δοτικῆς στάσιν μετὰ κινήσεως. Κα- τωτέρω δὲ 220—221 «αἰτοῦ τῶν δ' ἀποτροπὴν τελεῖν, | τὰ δ' ἄγάθ' ἐκτελῇ γενέσθαι σοί τε καὶ τέκνοις σέθεν.» ὁρθῶς οἱ μεταγενέστεροι κώδικες ἔχουσι τ έ κ ν ω, ὅ- περ ἐκδύται τινὲς παρέλαβον, διότι καὶ ὁ σχολιαστὴς λέγει «σοὶ καὶ τῷ Ξέρξῃ» καὶ περίεργον εἶνε ὅτι ὁ We- cklein ὁ ἐν 171 παραλαβὼν τὴν τοῦ Heimsoeth μετα- βολὴν τοῦ ὁ φ θ α λ μ ο ῖ ς εἰς ὁ φ θ α λ μ ό ς, διότι καὶ ἐκεῖ περὶ ἐνὸς ὁφθαλμοῦ πρόκειται, περὶ τοῦ Ξέρξου, νῦν δὲν παρέλαβε τὴν μεταβεβλημένην γραφὴν τ έ κ ν ω ἐν ᾧ περὶ τοῦ αὐτοῦ Ξέρξου πρόκειται. Ἀλλὰ δυσκο- λίαν παρέχει ὁ ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου τριβράχυς, ἀνθ' οὗ

ὁ μὲν Hermann γράφει «τὰ γὰθ' ἐκτελῇ γενέσθαι» καὶ ὁ Heimsoeth «κεδνὰ δ'». Πρῶτον ὅρα ὅτι οἱ μεταγενέστεροι κώδικες ἔχουσι «τὰ δ' ἀγάθ'», ἐν ᾧ ὁ Μ. ἔχει «τὰ δ' ἀγαθὰ γ'» καὶ δεύτερον ὅτι ἐν 225 λέγεται «εὐσθλά σοι πέμπειν.» Διότι νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γράψωμεν «τὰ εὐθλὰ δ' ἐκτελῇ» (προσπεθέμενος τοῦ ἀ γ α θ ὶ ὡς σχολίου), ὅπερ ἐν 231 λέγεται «ἐκτελοῖτο δὴ τὰ χρηστά». Κατωτέρω δὲ 242 «Πότερα γὰρ τοξουλκὸς αἰχμὴν διὰ χειρὸς αὐτοῖς πρέπει;» περὶ τοῦ α ἰ χ μ ῆ σημειοῦται γλῶσσά τις «τοξικὴ βολή». Ἀλλ' εἶνε δυνατόν νὰ λέγεται ἡ βολὴ τ ο ξ ο υ λ κ ὸ ς; εἶνε καὶ ἡ γλῶσσα αὕτη ὡς τοσαῦτα σχόλια ὅλως πλημμελής. Καὶ ὁ L. Schiller σημειοῦμενος ἐνταῦθα «Τὰ κύρια ὅπλα τῶν βαρβάρων τ ὁ ξ α καὶ α ἰ χ μ ῆ β ρ α χ ε α μνημονεύονται τούναντιον μετὰ περιφρονήσεως ἐν Ἡροδ. 5, 49.» παρανοεῖ παντάπασιν τὸ α ἰ χ μ ῆ, ὅπερ δὲν εἶνε εἶδος ὅπλου, ἀλλ' ὡς ἐν 56 λέγεται «τοξολκῶ λήματι πιστούς», ἔχει καὶ ἐνταῦθα α ἰ χ μ ῆ τὴν αὐτὴν εἰκασίαν, ἣν καὶ τὸ λ ῆ μ α καὶ μόνον εἰς τοιαύτην σημασίαν προσάπτεται ὀρθῶς τὸ τ ο ξ ο υ λ κ ὸ ς, ἀφ' οὗ καὶ ἐν 140 λέγεται «τὸν αἰχμηέντα θοῦρον» = πολεμικόν, ἀνδρεῖον. Τὸ δὲ δ ι ᾶ χ ε ρ ὸ ς ἐπειδὴ μετρικῶς εἶνε ἡμαρτημένον, μεταβάλλεται εἰς χ ε ρ ὸ ς γ' ἢ χ ε ρ ὦ ν ἢ χ ε ρ ο ῖ ν καὶ ἄλλα. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι πρὸ τῆς δ ι ᾶ ἐξέπεσεν ὁ σύνδεσμος δ ε, δι' οὗ ζωηροτέρως καθίσταται ἡ ἐκ τῶν ἡγούμενων εἰς τὰ ἐπόμενα μετάβασις. Κατωτέρω δὲ 294 — 295 «Ὑπερβάλλει γὰρ ἤδε συμφορὰ | τὸ μῆτε λέξαι μῆτ' ἐρωτῆσαι πάθῃ.» εἶνε περίεργον ὅτι οἱ κριτικοὶ δὲν προσέκρουσαν τῷ λ ε ξ α ι, ὅπερ ὁ L. Schiller μᾶλλον καθ' ἑαυτὸ λαμβάνει ἢ τῷ π ᾶ θ ῃ συνάπτει. Ἀλλὰ τὸ μ ῆ τ ε καὶ ἡ φύσις τοῦ λ ε ξ α ι σαφῶς διδάσκουσιν ὅτι τὸ π ᾶ θ ῃ εἶνε κοινὸν τῶν ἀπαρεμφάτων ἀντικείμενον, καὶ μόνον ὁ Wecklein ἐν ταῖς κριτικαῖς του σημειώσεσιν εἰκάζει ὅτι γραπτέον «τὸ μῆτε φωνεῖν». Ἀλλὰ τί κερδαίνει ἐκ τῆς μεταβολῆς ταύτης, ἥτις καὶ τοῦ κειμένου πολὺ ἀφίσταται; ἢ δύναται οὕτω τὸ φ ω-

ν εἶν νὰ φαίνεται τοῦ π ᾱ θ ἡ ἀλλότριον ; Ἡ μεταβολή αὕτη εἶνε ἐσφαλμένη καὶ τὰ 299 « τίς οὐ τέθνηκε, τίνα δὲ καὶ πενθήσομεν » διδάσκουσιν ὅτι καὶ ἐνταῦθα ἀπαιτοῦνται δύο ἀπαρέμφατοι, ὧν ἡ μὲν ἀναγέρεται εἰς τὰ « τίς οὐ τέθνηκε », ἡ δὲ ἑτέρα εἰς τὰ « τίνα δὲ καὶ πενθήσομεν » καὶ φρονῶ ὅτι ἀναγκαῖον εἶνε τὸ « τὸ μήτε λέξαι » εἰς « τὸ μήτ' ἐλέγξαι » νὰ μεταβάλῃμεν ὡς ἐν Χοηφ. 850 λέγει ὁ Αἰγισθος « ἰδεῖν ἐλέγξαι τ' αὐθελῶ τὸν ἄγγελον », ὅπου καὶ τὸ αὐτὸ καλῶς ἔχει, διότι ἐκεῖ ὁ ἄγγελος εἶχεν ἐρωτηθῆ. Τὸ δὲ τοῦ Μ. σχόλιον « λείπει ἡ πρὸς, προσλέξαι, τοιοῦτοι δὲ οἱ συμφοραῖς κατεχόμενοι » εἶνε ὅλως πλημμελὲς καὶ διδάσκει ὅτι καὶ αὐτὸ εἶχε βεβλαμμένον κείμενον καὶ ἡ βλάβη αὐτῇ εἶνε παλαιά.

512—513 « οἱ δ' ἄμφι νῆσον τὴν πελειοθρέμμονα |
νικώμενοι κύρισον ἰσχυρὰν χθόνα ». Διηγείται ὁ ἄγγελος τὰς συμφορὰς τῶν Περσῶν. Τὸ νικώμενοι εἶνε πάντως ἐσφαλμένον καὶ ὁ Wecklein ἐν Aeschyl. Studien σελ. 75—74 τὴν τοῦ Vind κώδικος γραφὴν νικώμενος, ἣν Heimsöeth εὗρεν, ὁρῶν ὑπολαμβάνων τρέπει τὸ ἰσχυρὰν εἰς « εἰς σκιρὰν », ἐν τῇ νῦν ἐν ταῖς σημειώσεσι τῆς κριτικῆς ἐκδόσεως εἰκάζει « δινούμενοι κύρισον εἰς σκιρὰν ». Ἀλλὰ νομίζω πρῶτον ὅτι αὐτὸ τὸ χ τὸ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς λέξεσιν « ἰσχυρὰν χθόνα » ὃν ὡς τὸ κ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς προτέραις ἰσχυρῶς ἀντέχεται τοῦ ἰσχυρὰν δηλοῦντος « ἀντέχουσαν καὶ οὐχ ὑπέλκουσαν », περὶ οὗ ὁ Dindorf ἐν τῇ Αἰσχ. λεξικῇ λέγει « de terra dura et firma, quae saepe scholastica dicitur ». Τοῦ δὲ νικώμενοι θὰ ἐδυνάμην καὶ ἐγὼ νὰ προσαγάγω τοὺς 61—62 στίχους τοῦ 15 ἀποσπάσματος τοῦ Σόλωνος « τὸν δὲ κακῶς νοῦσοισι νικώμενον ἀργαλλέαις τε | ἀψάμενος χεροῖν ἀΐψα τίθης » ὕγιᾳ καὶ τὸ ἐν τῇ « περὶ συνθέσεως ὀνομάτων Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσεῶς XVII « θυμέ, θυμέ ἀμαχάνοισι κήδεσι νικώμενε ». Ἀλλὰ τὸ κ ὕ ρ ι σ σ ο ν,

ὅπερ ἠνάγκασε τὸν Dindorf νὰ γράψῃ ἐν λέξει νικῶ
ὅτι ἀπαιτεῖται πεπτωκότες ἢ δεδουπότες,
ἐν ᾧ πρότερον πεπληγμένοι εἵκαζεν, εἰσηγεῖται
τὴν ὀρθὴν γραφὴν, ἣτις εἶνε μὲν κώμενοι, ὅλην τὴν
εἰκόνα ἀπὸ τῶν βοῶν παραλαβόντος τοῦ ποιητοῦ. Ὁ
ἀοίδιμος Γ. Κούριος ἐξετάζων ἐν Λειψία τὴν τοιαύτην
τοῦ χωρίου διόρθωσιν μου ἐν τινὶ διατριβῇ προσέγρα-
ψεν «ἀδύνατον». Γινώσκω ὅτι τοῖς νῦν κριτικοῖς ἀρέ-
σκουσιν αἱ πρόχειροι διορθώσεις, αἱ μεταβολαὶ τῶν
καταλήξεων τῶν πτώσεων, αἱ προσθῆκαι μικρῶν τι-
νων συνδέσμων καὶ τὰ παρόμοια, ἀφ' οὗ καὶ ἡ ἀναγ-
καία αὕτη μεταβολή μου φαίνεται αὐτοῖς ἀδύνατος.
Διότι αὐτὸς ὁ Δισχύλος λέγει ἐν Προμ. 1095 «βροντῆς
μύκημ' ἀτέραμνον» καὶ 1016 «βρονχία δ' ἤχῳ παραμυ-
κᾶται» καὶ ἐν Ἰκετ. 555 «ἴν' ἀλκᾶ | πίσυνος μέμυκε
| φράζουσα βοτῆρι μόχθους», ὅπου μεταφορικῶς λέγει
περὶ δαμάλεως, καὶ ὁ Ὅμηρος ἐν Ἰλιάδ. Ρ 263—265
«ὥς δ' ὅτ' ἐπὶ προχοῇσι δαῖπτεός ποταμοῖο | βεβρύχη
μέγα κῦμα ποτὶ ῥόον, ἀμφὶ δὲ τ' ἄκραι | ἠτόνες β ο ὀ-
ω σ ι ν ἔρευγομένης ἄλῃς ἔξω», περὶ οὗ ἰδὲ καὶ Ἀριστο-
τέλους Ποιητ. κριτ. 22 § 8. Ὁμοίως δὲ καὶ Εὐριπίδης
ἐν Ἡρακλεῖ Μαινομένῳ λέγει 869—870 «ἀμνησὶς δ'
(Ἡρακλῆς) οὐ σφραγισμένη, ταῦρος ὡς εἰς ἐμβολήν, | δει-
νὰ μυνκᾶται δὲ Κῆρας ἀνακαλῶν τὰς Ταρτάρου» καὶ
παρ' Ἀθηναίῳ Β, 7 «ταῦροι δ' ὑβρίζται κεῖς κέρας
θυμούμενοι».

540—541 «πλήθους μὲν ἂν σάφ' ἴσθ' ἕκατι βαρβά-
ρων | ναυσὶν κρατῆσαι.» Ὁ ἄγγελος διηγεῖται περὶ τοῦ
πλήθους τῶν Ἑλληνικῶν καὶ βαρβαρικῶν νεῶν. Κατὰ
πολλοὺς τρόπους μεταβάλλεται καὶ τοῦτο τὸ χωρίον καὶ
ὁ Heath τρέπει τὸ βαρβάρων εἰς βάρβαρον,
ὅπερ καὶ ὁ Schiller παρέλαβεν ἐν τῷ κειμένῳ καὶ ὁ Weck-
lein ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσιν. Ἀλλ' ἐπὶ τε ἄλλων χω-
ρίων καὶ ἐπὶ τοῦδε κατενόησα ὅτι ὁ κοινὸς μᾶλλον νοῦς
ἀπαιτεῖται εἰς ἐρμηνείαν καὶ διόρθωσιν τῶν ἀρχαίων.

ἡ ἀγχίνοια καὶ ὀξύνοια κριτικῶν ματαίως ἐφ' ἃ μὴ δεῖ δαπανωμένων. Διότι ἐνταῦθα δὲν εἶνε δυνατόν τὸ β ἄ ρ β α ρ ο ν, ὡς μεταβάλλεται τὸ β α ρ β ἄ ρ ω ν, νὰ εἶνε ὑποκείμενον τοῦ κ ρ α τ ῆ σ α ι, διότι ἔμπροσθεν εἶπεν ἡ Ἀτοσσα 557—559 « πόσον δὲ πλῆθος ἦν νεῶν Ἑλληνίδων, | ὥστ' ἄξιῶσαι Περσικῶν στρατεύματι | μάχην συνάψαι ναῦοισιν ἐμβολαῖς, » καὶ ἡ παρατήρησις ὅτι τοῦ ἄ ξ ι ῶ σ α ι καὶ σ υ ν ἄ ψ α ι εἶνε ὑποκείμενον τὸ π λ ῆ θ ο ς ν ε ῶ ν Ἑ λ λ η ν ἰ δ ω ν ἄγει εἰς τὴν ἀναγκαίαν μεταβολὴν τοῦ κ ρ α τ ῆ σ α ι εἰς κ ρ α τ ε ῖ σ θ α ι, οὗτινος ὑποκείμενον εἶνε τὸ αὐτό. Τότε δὲ καὶ τὸ β α ρ β ἄ ρ ω ν δύναται καλῶς ἐκ τοῦ ν α ν σ ῖ ν ἂ ἐξαρτῶται. Καὶ ἐν 547 λέγει παθητικῶς « μὴ σοι δοκοῦμεν τῇδε λειφθῆναι μάχῃ; » περὶ τῶν βαρβάρων, ὡς νῦν περὶ τῶν Ἑλλήνων.

551—552 « Ἀτ. ἐτ' ἄρ' Ἀθηνῶν ἔστ' ἀπόρρητος πόλις; | Ἀγ. ἀνδρῶν γὰρ ὄντων ἕρκος ἐστὶν ἀσφαλές. » Ἡ Ἀτοσσα ἐγίνωσκεν ἐξ ἀγγέλματος, ὅτι αἱ Ἀθηναῖαι ἦσαν ἐαλωκυῖαι, ὅπερ ὁ Ξέρξης ἅμα καταλαβὼν τὰς Ἀθήνας ἐπεμψεν εἰς Ἀσίαν, καὶ νῦν ἀκούει ὅτι οἱ θεοὶ σφύζουσι τὴν πόλιν τῆς Παλλάδος θεᾶς. Ὁ ἄγγελος εἶπε τοῦτο νεῶν ὅτι ἕως οἱ ἄνδρες σφύζονται σφύζεται καὶ ἡ πόλις, ἥτις νῦν καταστραφεῖσα εὐθὺς θὰ οἰκοδομηθῇ. Τοῦτο πρέπει νὰ εἶνε τὸ νόημα τοῦ στίχου τοῦ ἀγγέλου. Οἱ κριτικοὶ ἐνταῦθα δὲν προσέκρουσαν καὶ μόνος ὁ Porson μεταβάλλει τὸ ὄ ν τ ω ν εἰς ο ὕ τ ω ς. Ἀλλὰ καὶ ἐκ ταύτης τῆς μεταβολῆς δὲν συνάγεται τὸ ἀπαιτούμενον νόημα, οὐπερ καὶ οὗτος, ὁ ἀνὴρ ἦσθετο καὶ ἐπεξήτησε ματαίως διὰ τῆς μεταβολῆς του καὶ τὸ σχόλιον τοῦ Μ. ἀπαιτεῖ καὶ ὁ Schiller, καὶ νομίζω ὅτι πρέπει αἱ γενικαὶ νὰ μεταβληθῶσιν εἰς ὀνομαστικὰς, ὡς καὶ τὰ ἐν τῇ σημειώσει τοῦ Schiller παραδείγματα διδάσκουσιν. Τὸ δὲ ὄ ν τ ε ς δηλοῖ « διότι οἱ ἄνδρες, ὅταν ὑπάρχωσιν, ὡς νῦν ὑπάρχουσιν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ νικῶσιν, εἶνε φρούριον ἀσφα- »

λές». Τὸ δὲ ἐστὶν συμφώνησε τῷ κατηγορουμένῳ, οἷα πλεῖστα παραδείγματα ὑπάρχουσιν. Κατωτέρω δὲ 360 «ὥς εἰ μελαίνης νυκτὸς ἔξεται κνέφας» οὐδένα τῶν κριτικῶν ὁρῶ προσκρούοντα τῷ χωρίῳ, καίτοι οὐδεὶς σαφηνίζει τί θέλει ὁ εἰ· λέγεται μὲν καὶ ἐν 372 «ὥς εἰ μόρον», ἀλλ' ἐκεῖ εἶνε ἀναγκαῖον, ἐν ᾧ ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται χρονικὸς διορισμός, καὶ δι' αὐτὸ νομίζω ὅτι ὁ εἰ εἰς ἧς πρέπει νὰ μεταβληθῇ=ταύτῃ τῇ μελαίνῃ νυκτί, ἧς ἔξεται κνέφας. Ἀλλὰ καὶ κατωτέρω 364—365 «...οὐ ξυνεὶς δόλον Ἑλληνας ἀνδρὸς οὐδὲ τὸν θεῶν φθόνον», μόνος ὁ Weil προσέκρουσε τῷ «τὸν θεῶν» διὰ τὸ ἄρθρον καὶ ἠθέλησε νὰ μεταβάλῃ αὐτὸ εἰς «δαιμόνων». Ἐχει δίκαιον μόνον καθ' ὅτι τὸ ἄρθρον δὲν ἔχει ἐνταῦθα λόγον, ἀφ' οὗ ἀναρθρον ὁ ὅλον προηγῆθη, ἐν ᾧ ἡ μεταβολὴ εἶνε ἐσφαλμένη. Εἶνε προφανὲς ὅτι πρέπει νὰ γράψωμεν «οὐδέ του θεῶν φθόνον», ἀφ' οὗ ὁ Θουκυδίδης ἐν 7, 77, 4 λέγει «καὶ εἴτω θεῶν ἐπίφθονοι ἐστρατεύσαμεν, ἀποχρώντως ἤδη τετιμωρήμεθα.»

391—392 «πρῶτον μὲν ἡχῇ κέλαδος Ἑλλήνων πάρα μολπηδὸν ἠυφήμησεν, ὄρθιον δ' ἄμα». Ὁ ἄγγελος διηγεῖται περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς μάχης. Ἡ χῇ ἔχει ὁ M. καὶ οἱ μεταγενέστεροι κώδικες ἡ χ ε ῖ, ὅπερ ὁ Wecklein θέλει ἐν τῇ ὑποσημειώσει νὰ μεταβάλῃ εἰς «ἡχει—πάρα;» ἐν ᾧ ἄλλοι κριτικοὶ πολλαχῶς μεταβάλλουσι τὸ ἡ χ ῇ. Νομίζω ὅτι ἡ τε τοῦ Wecklein μεταβολὴ διαφθείρει τὸ νόημα καὶ αἱ λοιπαὶ καὶ ἀναγκαῖον εἶνε τὸ ἡ χ ῇ νὰ τραπῇ εἰς ε ὕ χ ῇ, ὅπερ ὁρῶ νῦν ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Wecklein ὅτι καὶ ὁ L. Schmidt μετέβαλεν, ἐν ᾧ ὁ Meineke γράφει «εὐχῆς». Καὶ πῶς μὲν ὁ L. Schmidt ἐμπέδοι τὴν μεταβολὴν ἀγνοῶ, ἐμὲ δὲ εἰς τοῦτο ἐκίνησε τὸ τοῦ Ἀγαμ. ὁμοιον χωρίον 27—29 «εὐνῆς ἐπαντείλασαν ὡς τάχος δόμοις | ὀλολυγμὸν εὐφημοῦντα τῇδε λαμπάδι | ἐπορθιάζειν κτλ.» διότι τὸ ἐ π ο ρ θ ι ᾶ ζ ε ι ν ἀναμιμνήσκει τὸ ὅ ρ θ ι ο ν καὶ τὸ ὀ λ ο λ υ γ μ ὸ ν ἀντι-

στοιχεῖ τοῖς κέλαδος μολπηδὸν καὶ τὰ τῇδε
 λαμπάδι τῷ εὐχῇ, καὶ ὡς τῷ εὐφημοῦντα
 ἀναγκαίως τὸ τῇδε λαμπάδι συνάπτεται, οὕτω τὸ
 εὐφήμησεν ἀπαιτεῖ ἀναγκαίως τὸ εὐχῇ. Τοιοῦτον
 δὲ εἶνε καὶ τὸ κατωτέρω 595—596 «ρὺ γὰρ ὡς φυγῇ |
 παιᾶν' ἐφύμνουں σεμνὸν Ἕλληνες τότε»· διότι τὴν εὐχὴν
 συνῶδενον δι' ἁσμάτων. Ὁμοίως δὲ 622—623 «ἀλλ', ὦ
 φίλοι, χοαῖσι ταῖςδε νερετέρων | ὕμνους ἐπευφημεῖτε»,
 ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τῇ γενομένη εὐχῇ ἠϋφήμησαν.

448—449 «Ἄτ. οἱ ἄγε τάλαινα συμφορᾶς κακῆς,
 φίλοι· | ποῖω μόρῳ δὲ τοῦτδε φῆς ὀλωλέναι;» Ἡ Ἀτοσ-
 σα ἀκούσασα ὅτι οἱ κράτιστοι τῶν Περσῶν ἀπέθανον
 ὀδύρεται. Δὲν δύναμαι νὰ κατανοήσω τὴν κλητικὴν φέ-
 λ ο ι, διότι καὶ περιττὴ καὶ βλαβερά εἶνε· διότι δὲν
 ἐσχόλαζε νὰ στραφῇ πρὸς τὸν χορόν. Νομίζω ὅτι εἰς
 φίλων πρέπει νὰ τραπῇ τῷ συμφορᾶς συνα-
 πτόμενον καὶ εἰς τοὺς δυστυχήσαντας ἀναφερόμενον.

516 «Ταῦτ' ἐστ' ἀληθῆ· πολλὰ δ' ἐκλείπω λέγων»·
 Ὁ ἄγγελος περαινῶν τὴν διήγησιν λέγει ὅτι πολλὰ
 τῶν δεινῶν παραλείπει. Ἀπορίαν γεννᾷ τὸ ταῦτ' ἐστ'
 ἀληθῆ, διὰ τὴν ἠθέλησε νὰ διαβεβαιώσῃται ὅτι ἡ δι-
 ἡγήσις του εἶνε ἀληθὴς καὶ δι' αὐτὸ πολλοὶ πολλαχῶς
 μεταβάλλουσι τὸ κείμενον. Ἡ τοῦ Weil μεταβολὴ «ταῦ-
 τ' ἐστὶν ἔτυμα» δι' ἄλλων λέξεων τὸ αὐτὸ νόημα εἰ-
 σάγει καὶ ὁμοίως καὶ αἱ ἄλλαι πολὺ τοῦ κειμένου
 ἀπομακρύνονται οὐδὲν ὠφελοῦσαι τὸ νόημα. Φαίνεται
 ὅτι, ἐπειδὴ ἡ Ἀτοσσα ἐν 482 ἠρώτησεν αὐτὸν «οἷσθα
 σημῆναι τορῶς;», ὁ ἄγγελος ἠθέλησε νὰ διαβεβαιώσῃ-
 ται αὐτῇ περὶ τῆς ἀληθείας καὶ ἄλλως οἱ ἄγγελοι πε-
 ραινόντες τὴν διήγησιν διαβεβαιοῦνται τοῖς ἀκούουσιν
 ὅτι ἀληθῆ εἶνε τὰ λεγόμενα, ὡς ἐν Ἀγαμ. ὁ κήρυξ
 685 λέγει «τοσαῦτ' ἀκούσας ἴσθι τὰληθῆ κλύων»·
 Ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο τὸ χωρίον μηνύει ὅτι ὑπάρχει ἐν τῷ
 ἔστι τι τὸ ἐνοχλοῦν καὶ εὐλόγως προσέκρουον οἱ ἐρ-

μηνευταὶ τῷ χωρίῳ, οἵτινες μόνον ὄφειλον οὐχὶ τὸ ἀναγκαῖον τὰ ἀληθῆ νὰ μεταβάλωσιν, ἀλλὰ τὸ ἔσθ'. Ἐν 454 λέγει ὁ αὐτὸς «εὖ γὰρ τόδ' ἴσθι, μηδ' αὖ ἡμέρα μιᾶ» καὶ φαίνεται ὅτι καὶ ἐνταῦθα γραπτέον «ταῦτ' ἴσθ' ἀληθῆ» καὶ ὅρα ὅτι ὁ ἄγγελος νῦν ὁμιλεῖ οὐ μόνον πρὸς τὴν Ἀτοσσαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν χορόν, ὅστις εὐθὺς διεδέξατο τὸν λόγον, ἐν ᾧ ὁ ἄγγελος ἀπῆλθεν, ἵνα ὑποδυθῇ μετ' ὀλίγον τὸ πρόσωπον τοῦ Δαρείου.

550—551 «ὕμᾱς δὲ χρὴ 'πὶ τοῖςδε ταῖς πεπραγμένοις | πιστοῖς πιστὰ συμφέρειν βουλευμάτα.» Ἡ Ἀτοσσα συμβουλεύει τῷ χορῷ νὰ φανῇ ἐν τῷ νῦν καιρῷ πιστός. Τὸ πιστοῖς τοῦ Μ. εἶνε ἑλλιπὲς κατὰ μίαν συλλαβὴν, ἣν οἱ μεταγενέστεροι κώδικες ἔχουσι γράφοντες πιστοῖσι, ὁ πολλοὶ τῶν κριτικῶν ἀποδοκιμάζοντες γράφουσιν ἄλλοι ἄλλα, οἷον ὁ Bloomfield «πιστῶς τὰ πιστὰ» καὶ ὁ Wecklein «πίστ' εἰς ἄπιστα». Ἀλλὰ τὸ μόνον ὀρθὸν εἶνε τὸ πιστοῖσι, ὅπερ πρέπει θεόντως νὰ ἐρμηνευθῇ. Ὁ L. Schiller λέγων ὅτι τὸ σχόλιον λέγει «ἡμῖν πιστοῖς οὖσιν εἰς ὕμᾱς» καὶ ὅτι ὁ Brunck ἐξηγεῖται «τοῖς πρόσθεν πιστοῖς βουλευμασι καινὰ συμφέρειν πιστὰ βουλευμάτα» οὐδεμίαν οἰκείαν γνώμην ἐκφέρει. Ἀλλ' οὔτε οἱ τοιοῦτοι τρόποι τῆς ἐρμηνείας εἶνε προσφυνεῖς τῷ χωρίῳ οὔτε εἶνε ἐπιτετραμμένον ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης νὰ μεταβάλωμεν κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Donner τὸ ὕμᾱς εἰς ὕμῃν καὶ εἰς τοῦτο νὰ ἀναφέρωμεν τὸ πιστοῖσι. Πάντως εἰς τὸ πιστοῖσι ὑπονοεῖται τὸ ἡμῖν, ὥς καὶ ὁ Σχολιαστὴς λέγει, ἐνῷ ἡ ἐρμηνεία αὐτοῦ εἶνε πλημμελής. Διότι ἐνταῦθα ὁδηγὸς πρέπει νὰ χρησιμεύσῃ τὸ ἐν 685 «ὦ πιστὰ πιστῶν ἡλικές θ' ἡβης ἐμῆς | Πέρσαι γεραίοι, ὅπου οὔτε κατὰ τὸ σχόλιον τοῦ Μ. πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ «πιστῶν πατέρων πιστοὶ υἱοὶ» οὔτε κατὰ ἄλλον σχολιαστήν, «ὥσπερ φαιμέν κάλλιστα καλίστων, βουλόμενοι μεγίστην ὑπεροχὴν δηλῶσαι», ᾧ

καὶ Schiller συμφωνεῖ, ἀλλ' ὥς ἐν στιχ. 1 οἱ γέροντες καλοῦσιν ἑαυτοὺς πιστὰ Περσῶν, οὕτω νῦν οἱ γέροντες καλοῦνται ὑπὸ τῆς Ἀτόσσης πιστὰ τῶν ἄρχόντων, οἵτινες καλοῦνται πιστὰ τῆς χώρας, καὶ ἡ γενικὴ πιστῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ πιστά, ὥς τὰ ἡβης ἐμῇ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἡλικεσ· διότι, ὥς οἱ γέροντες ἐμπιστεύονται ὑπὸ τῶν ἀρχόντων, οὕτως οἱ ἄρχοντες ἐμπιστεύονται ὑπὸ τῶν ἀρχομένων, τῶν Περσῶν καὶ τὸ πιστοῖσι ἴσα δύναται καὶ τοῖς ἄρχουσιν. Ὁ Αἰσχύλος ἐννοεῖ ἐνταῦθα αὐτὴν τὴν Ἀτοσσαν, ἣν ὁ χορὸς ἐν 174 καλεῖ «γῆς ἄνασσα τῆσδε», καὶ ἐπίτηδες ἐχρήσατο τῷ προσγραμματισμῷ.

540—545 «πολλὰ δ' ἀπαλαῖς χερσὶ καλύπτραις—τέγγουσ' ἄλγους μετέχουσαι». Ὁ χορὸς λέγει τίνες θρηνοῦσιν ἐπὶ τοῖς γενομένοις δυστυχήμασιν. Ἦντε φιλονεικία, εἰ τὸ πᾶσι ἀναφέρεται εἰς τὰς μητέρας ἢ εἰς τὰς παρθένους, καὶ πολλαχῶς μεταβάλλεται. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὸ «ἄλγους μετέχουσαι» ὑποδηλοῖ ὅτι αὗται δὲν εἶνε κύρια πρόσωπα, ἅπερ κλαίουσιν οἷα εἶνε αἱ μητέρες ἢ αἱ παρθένοι, καὶ ὅτι ἐνταῦθα πρέπει νὰ ὀδηγηθῶμεν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀντιγ 1248—1249 χωρίου τοῦ Σοφοκλέους «ἀλλ' ὑπὸ στέγης ἔσω | δμωαῖς προθήσειν πένθος οἰκεῖον στένειν» καὶ ὅτι τὸ πᾶσι εἶνε διαφθορά τοῦ πναι τῆς λέξεως θεράπναι. Διερογγυον δὲ καὶ αὗται τὰς καλύπτρας, διότι καὶ αὗται ἦσαν κεκαλυμμέναι.

604—605 «φίλοι, κακῶν μὲν ὅστις ἔμπορος κυρεῖ | ἐπίσταται βροτοῖσιν ὥς, ὅταν κλύδων | κακῶν ἐπέλθῃ, πάντα δαιμαίνειν φιλεῖ». Ἡ Ἀτοσσα ἐπαρελθοῦσα λέγει ὅτι κατέχεται ὑπὸ μεγίστου φόβου. Οἱ ἐρμηνευταὶ ἐνταῦθα πολλὰ μεταβάλλουσι καὶ φιλονεικοῦσιν, ἐν ᾧ οἱ μεταγενέστεροι ἐκδύται ἔχουσιν ἔμπερος ἀντὶ ἔμπερος. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκ διορθώσεως προελθοῦσα αὕτη γραφὴ καὶ αἱ ἄλλαι εἰκασίαι μεταβάλλουσιν ἄ-

νευ ὠφελείας τὴν ποιητικὴν εἰς πεζὴν ἐκφρασιν. Διότι τὸ ἔμφορος ἐλέχθη μεταφορικῶς, ὡς διδάσκει τὸ κλύδων καὶ τὸ πρῶτον κακῶν ἴσα δύναται καὶ πελάγους. Ὁμοίως τὸ πάντα, ὡς διδάσκει ὁ 606 στίχος «ἐμοὶ γὰρ ἤδη πάντα μὲν φόβον πλέα», εἶνε ὑποκειμενον τοῦ δειμαίνειν φιλεῖ καὶ εἶνε γένους οὐδετέρου καὶ κακῶς ἐνομίσθη ἀρσενικοῦ καὶ ἴσα δύναται καὶ «πάντα ἐστὶ δειμαλέα». Ἐννοεῖται δὲ ὅτι καὶ τὸ βροτοῖσιν συναπτεόν εἶνε τῷ δειμαίνειν φιλεῖ καὶ μετὰ τὸ ἐπίσταται πρέπει νὰ τεθῇ ὑποστιγμὴ. Δυσκολίαν δὲ παρέχει μόνον ὁ μὲν τοῦ κακῶν μὲν. Ἀλλ' ἡ Ἀτοσσα διενοήθη κατ' ἀρχὰς νὰ συνάψῃ τὸ κακῶν μὲν τῷ κλύδων ἐπειδὴ δὲ κατόπιν τὸ κακῶν συνῆψε τῷ ἔμφορος μεταχειρισαμένη τὴν μίαν λέξιν κυρίως καὶ τὴν δευτέραν μεταφορικῶς, ἠναγκάσθη τὸ κακῶν νὰ ἐπαναλάβῃ. Ἐν γένει δὲ σημειωτέον ὅτι ὁ ποιητὴς ἐπλάσατο τὸν λόγον τετραγυμένον κατὰ τὴν κατάστασιν τῆς Ἀτόσσης. Κατωτέρω δὲ 607 «ἐν ὄρμασιν τάνταῖα φαίνεται θεῶν», ὀρθῇ μὲν εἶνε τοῦ σχολιαστοῦ ἡ ἐξήγησις «ἐναντία μοι φαίνεται τὰ θεῶν». ἀλλ' αὕτη δὲν παρέχεται ὑπὸ τῆς παρούσης γραφῆς. Ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ Wecklein εἰκασία «ἐν τ' ὄρμασιν... βοᾷ τ' ἐν» ματαίας μεταβολὰς ποιουμένη οὐδὲν ὠφελεῖ τὴν φράσιν «τάνταῖα θεῶν». Νομίζω ὅτι ὀρθῶς ὁ M. ἔχει «τ' ἀνταῖα» διότι ὁ τε χρησιμεύει νὰ συνάπτῃ ταῦτα τοῖς ἡγουμένοις, πάντα δ' ὁμοῦ ἀντιτίθενται τοῖς ἐπομένοις «βοᾷ δ' ἐν ὣσιν» καὶ μόνον ἀντὶ «φαίνεται θεῶν» πρέπει νὰ γραφῇ «φαίνεται ἐκ θεῶν».

628—630 «ἡμεῖς θ' ὕμνους αἰτησόμεθα | φθιμένων πομπούς | εὐφρονας εἶναι κατὰ γαίας». Ὁ χορὸς λέγει ὅτι θὰ αἰτήσῃ τοὺς χθονίους θεοὺς νὰ πέμψωσιν ἄνω τὸν Δαρεῖον. Οἱ πολλαχοῦ πολλὰ ἄνευ λόγου ὑποπτεύοντες κριτικοὶ ἐνταῦθα δὲν προσκρούουσι καὶ μόνος ὁ

Weil γράφει «εἶναι | [Περσῶν θεῶ τῷ] κατὰ γαίας», ὅστις οὔτε καλῶς ἤσθετο πάσης τῆς δυσχερείας τοῦ χωρίου οὔτε καλῶς ἀνεπλήρωσεν. Διότι ἡ πρώτη δυσκολία εἶνε ἐν τῷ «φθιμένων πομπούς». διότι ἂν εἶνε πομπὸς τῶν φθιμένων οἱ ἄνω πέμποντες τοὺς νεκρούς, τοῦτο ἢ οὐδέποτε ἢ σπανιώτατα γίνεται καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ τοιοῦτος χαρᾶς κτηρισμός· ἂν δὲ εἶνε οἱ κάτω πέμποντες τοὺς νεκρούς, τί ὠφελεῖ τὸ νὰ εἶνε εὐφρονες κατὰ γῆς; ἔπειτα δὲν καταλαμβάνει τις διατὶ ὁ χορὸς θὰ ὠμίλει οὕτω γενικῶς καὶ ἀορίστως, ἐν ᾧ πρόκειται περὶ ὠρισμένου πράγματος. Ἀλλὰ καὶ τὰ εὐφρονες καὶ κατὰ γαίας καθ' ἑαυτὰ λεγόμενα δὲν ἐπιδέχονται ἐξήγησιν. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι τὸ ματαιῶς ἐπιζητηθὲν ὑπὸ τοῦ Weil «Περσῶν θεῶ» εὐρίσκομεν μεταβάλλοντες τὸ φθιμένων εἰς φθιμένω, ὅπερ πρέπει νὰ ἐνωθῇ μετὰ τοῦ εὐφρονας, ἵνα ἔχῃ τὸν ἀναγκαῖον προσδιορισμὸν, καὶ τὸ κατὰ γαίας καλῶς ἐρμηνεύεται, ἂν γράψωμεν «τοὺς κατὰ γαίας», οἵτινες εἶνε οἱ χθόνιοι θεοί. Τὴν δὲ διόρθωσιν καὶ ἐξήγησιν ταύτης εἰσηγεῖται καὶ τὸ 633 «πέμψατ' ἔνερθεν», ὅπερ διδάσκει ὅτι τὸ πομπὸς εὐφρονας πρέπει νὰ εἶνε κατηγορούμενον τοῦ «τοὺς κατὰ γαίας».

634 «εἰ γάρ τι κακῶν οἶδε πλέον, | μόνος ἂν θνητῶν πέρας εἴποι». Ὁ χορὸς λέγει ὅτι μόνος ὁ Δαρεῖος δύναται νὰ θεραπεύσῃ τὰ παρόντα κακά, ἂν δύνωνται νὰ διορθωθῶσιν. Καὶ ὁ Hermann καὶ ὁ Schiller φιλᾶν τοῦσι τὴν γραφὴν ταύτην τῶν κωδίκων, ἐν ᾧ ὁ Pauw τρέπει τὸ ἄχος εἰς ἄχος καὶ ὁ Weil τὸ πλέον εἰς πέλον. Ἀλλ' οὔτε ἐκ τοῦ κειμένου οὔτε ἐκ τῶν τοιούτων μεταβολῶν ἀῖρεται ἡ ἀτοπία τοῦ νοῦ τῆς προτάσεως καὶ ἀποδόσεως πολυλογία. Διότι λέγει καὶ ἡ ἄσκοπος ἂν ὁ Δαρεῖος γινώσκῃ προσέτι (πλὴν τῆς ἐξιλέωσεως τῆς Ἀτόσεως) θεραπεῖαν τινά, μόνος ἐκ τῶν θνητῶν ἤθελεν εἶπῃ τὸ τέλος τῶν κακῶν.» Ἀλλ' οὐ-

τε ἡ ἐξιλέωσις εἶνε θεραπεία οὔτε ἄλλος τις, εἰ ἐγὼ
 γινώσκει, θὰ ἐσιώπα. Κατ' ἀρχὰς μὲν λοιπὸν ἐνόμισα
 ὅτι ὡς διὰ τοῦ μόνου θνητῶν ἐξαίρεται ὁ Δαρ-
 ρεῖος ὡς ὁ μόνος ἐκ τῶν ἀνθρώπων δυνάμενος νὰ εἴ-
 πῃ τὸ τέλος τῶν κακῶν, οὕτω καὶ ἐν τῇ προτάσει οὗ-
 τος παρίσταται ὡς πλεον παντὸς ἄλλου γινώσκων
 τῶν κακῶν τὴν θεραπείαν καὶ εἴκασα ὅτι τὸ τι τρέ-
 πτεον εἰς τις καὶ τὸ κακῶν θεωρητέον σχόλιον το-
 «τῶνδε» καὶ γραπτέον «εἰ γάρ τις τῶν δ' ἄκρος οἶδ'
 πλεον,» = εἰ ὑπάρχει τις ὁ γινώσκων πλεον παντὸς
 ἄλλου τὴν θεραπείαν τῶνδε τῶν παρόντων κακῶν, οὗ-
 τος εἶνε ὁ Δαρρεῖος καὶ μόνος οὗτος ἐκ τῶν ἀνθρώπων
 κτλ. νομίζων ὅτι αἱ ὑπὸ τοῦ Schiller παρατιθέμεναι
 Ἑλληνικαὶ φράσεις «πλεον τι ποιῆσαι ἀπολογούμενοι
 οὐδὲν μοι πλεον γέγονε» οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι πρὸς τὸ
 τὸ χωρίον, οὐ τὸ πλεον ἴσα δύναται καὶ μᾶλλον.
 Ἡ τελευταία αὕτη παρατήρησις εἶναι ἀληθής· διότι
 πολλαχοῦ τὸ πλεον κεῖται ἀντὶ τοῦ μᾶλλον. Ἀλλ'
 αἱ πρότεραί μου μεταβολαὶ εἶνε βίαιαι καὶ πολλῶν πε-
 ςανώτερον εἶνε νὰ γράψωμεν «μόνος ἂν θνητῶν πε-
 ςας ἂν ποιοῖ» διότι ἡ μὲν ἐπανάληψις τοῦ ἂν ἐν ἀρνη-
 τικῷ λόγῳ παρίστησι τὴν δυνατότητα τοῦ πράγματος
 (διότι ἐσφαλμένη εἶνε ἡ γνώμη ὅτι ἐξασθενοῖ τὸν λό-
 γον, ἐν ᾧ δυνατότερος δι' αὐτοῦ γίνεται), τὰ δὲ ῥή-
 ματα ποιεῖν καὶ εἰπεῖν εἰς ἀλληλα διαφθεύρου-
 νται. Αὐσιτελὲς δὲ νομίζω νὰ ἐπικουρήσω ἑτέροις δυ-
 χωρίοις. Ὁ Ξενοφῶν ἐν Οἰκονομ. XII, 18 λέγει «χαλε-
 πὸν γάρ, τοῦ διδασκάλου πονηρῶς τι ὑποδεικνύοντο
 καλῶς τοῦτο ποιεῖν μαθεῖν, καὶ ἀμελῶς γε ὑποδει-
 κνύοντος τοῦ δεσπότου, χαλεπὸν ἐπιμελῆ θεράποντι
 γενέσθαι.». Ὁ Breitenbach οὐδὲ λέξιν σημειοῦται πε-
 τοῦ χωρίου τούτου ἐν τῇ ἐκδόσει του οὐδὲ ἐν τῇ ἐκδο-
 σει τοῦ Sauppe ὁρῶ τινα προσκρούσαντα αὐτῷ. Καὶ ἐ-
 μως ποιεῖν μαθεῖν, προλεχθέντος ὑποδει-
 κνύοντος, ὡς μάλιστα δεικνύουσι τὰ ἐπόμενα κα-
 μάλιστα τὸ γενέσθαι ἀορίστου χρόνου ὅν, δ

δύναται νὰ ὑγιαίνῃ. Νομίζω λοιπὸν ὅτι εὐθὺς πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «καλῶς τοῦτο (τὸ ὑποδεικνυόμενον) εἰπεῖν μαθῆναι» καὶ ἀποτρέπω τινὰ τῆς μεταθέσεως «ὑποδεικνύοντος ποιεῖν, καλῶς τοῦτο μαθεῖν», διότι ὡς τὸ *Θεράποντα ἀντιτίθεται τῷ δεσπότην*, οὕτω τὸ *μαθῆναι τῷ διδασκάλῳ*. Ὁ δὲ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ Εὐρήνης λόγῳ § 24 λέγει «ἀλλ' ὥς οὔτε πράξομεν οὐδὲν ἀνάξιον ἡμῶν αὐτῶν οὔτ' ἔσται πόλεμος, νοῦν δὲ δόξομεν πᾶσιν ἔχειν καὶ τὰ δίκαια λέγειν, τοῦτ' οἶμαι δεῖν ποιεῖν». Ὁ Σ. ἔχει «δεῖν ποιεῖν» καὶ τοῦτο φυλάττουσι καὶ ἐξηγοῦνται οἱ νεώτεροι ἐρμηνευταὶ Rohdantz καὶ Emil Mueller, ἐν ᾧ τὸ κοινὸν εἶνε *δεῖξαι*, οὐπερ ὑπερασπίζει ὁ Dobree λέγων ὅτι ὁ λόγος εἶνε ἀπόσπασμα. Τὸν μὲν λόγον ἀπόσπασμα δὲν δύναται τις νὰ θεωρήσῃ, ἀλλὰ τὰς ἀποκρίσεις μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου ἐποίησατο ὁ Δημοσθένης τοῖς πρόσβεσι τοῦ Φιλίππου καὶ τῶν Ἀμφικτυόνων, ὅπερ καὶ Ἑγήσιππος ἐν τῷ περὶ Ἀλονήσου λόγῳ καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ Βω Φιλιππικῷ ποιοῦσιν. Ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ ἀρνήσεις οὕτε οὕτε μηνύουσιν ὅτι τὸ *ποιεῖν* δὲν εἶνε ὀρθόν καὶ ἐν αὐτῷ πρέπει νὰ ἀναζητῶμεν ἀμελοῦντες τοῦ σχολίου *δεῖξαι* τὴν ὀρθὴν γραφήν, ἣτις εἶνε «δεῖν εἰπεῖν», ὅπερ ὁ Δημοσθένης ἐποίησε μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου ἀποκρινόμενος διὰ ψηφίσματος. Ἀλλὰ περὶ τῶν παρὰ Δημοσθένει ἡμεροτημένων θὰ εἰπώμεν ἄλλαχού. Διότι καὶ ἐν τῷ κατ' Ἀριστοκράτους λόγῳ § 85 «μηδεμίαν κρίσιν εἰπεῖν» διατείνομαι ὅτι τούναντίον τὸ *εἰπεῖν* εἰς *ποιεῖν* πρέπει νὰ μεταβληθῇ, ὡς πολλὰ ἀναγκάζουσιν.

754 «Ἄτ. Βακτρίων δ' ἔρρει πανώλης δῆμος οὐδέ τις γέρων». Ἡ Ἀτοσσα φράζει τῷ Δαρείῳ τὰς ἐκ τοῦ Περσικοῦ πολέμου συμφοράς. Ἀκατανόητον εἶνε τὸ «οὐδέ τις γέρων», ὅπερ ὁ σχολιαστὴς θέλει διὰ τοῦ «ὅ ἐστι πάντες νέοι» νὰ ἐξηγήσῃται ὑπονοῶν τὸ *ἔρρει*. Ἀλλὰ τὸ *πανώλης* ἐναντιοῦται τῇ ἐξηγήσει ταύτῃ

καὶ τὸ π α ν ὡ λ η ς ἐναντιοῦται καὶ τῇ τοῦ Heimsœth εἰκασίᾳ «εἰ μὴ τις γέρων», ἣτις καὶ τοῦ κειμένου ἀπομακρύνει ἡμᾶς. Καὶ αἱ ἄλλαι τοῦ χωρίου μεταβολαὶ εἶνε ἡμαρτημέναι καὶ νομίζω ὅτι τὸ οὐδ' πρέπει εἰς «ἡδ'» νὰ μεταβληθῇ, ὅπερ συχνάκις καὶ ἐν τοῖς διαλόγοις ὁ Αἰσχύλος μεταχειρίζεται. Ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἡ λέξις «Αἰγυπτίων» κρύπτεται, δι' οὗ ἐπανξάνεται ὁ ὀλεσθρος. Τὴν δὲ εἰκασίαν μου ταύτην συνίστησι καὶ τὸ ἔμπροσθεν ἐ π ι κ ο υ ρ ί α ς· διότι οἱ Αἰγύπτιοι ὑπὸ τοῦ Καμβύσου ἐδουλώθησαν καὶ ὡς σύμμαχοι φόρου ὑποτελεῖς παρίστανται.

751—752 «Θνητὸς ὢν θεῶν δὲ πάντων ᾤετ', οὐκ εὐβουλία, | καὶ Ποσειδῶνος κρατήσειν». Ὁ Δαρεῖος τοῦ Ξέρξου τὰ ἡμαρτήματα ἀπαριθμεῖ. Οἱ κριτικοὶ προσκρούουσιν ἐνταῦθα τῇ θέσει τοῦ δέ. Ἀλλ' οὐχὶ ἀπαξ παρ' Αἰσχύλῳ ἔχει ὁ δὲ θεῶν ἀσυνήθῃ καὶ δι' αὐτὸ τοῦ Doederlein ἡ γραφὴ «ὢν δὲ θεῶν τε» καὶ αἱ τῶν ἄλλων εἶνε περιτταί. Ὡφειλον δ' ὅμως νὰ προσκρούσωσι τῇ διανοίᾳ τοῦ χωρίου. Διότι τίς εἶνε ἡ μεταξὺ τῶν «οὐκ εὐβουλία καὶ κρατήσειν ἀντίθεσις; Τὸ οὐκ εὐβουλία πρέπει εὐθὺς νὰ μεταβληθῇ εἰς «ἐκ δυσβουλίας» καὶ αἱ ὑποστιγμαὶ νὰ ἐξαλειφθῶσι, διότι πρέπει νὰ συναφθῇ τῷ ᾤετο ὁ διορισμὸς οὗτος, ὡς ἐν Ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας 686 «μελάναιγίς δ' οὐκ» μετεβλήθῃ, ὁρθῶς ὑπὸ τοῦ Arnald καὶ Weil «μελάναιγίς ἐκ δ'».

753—754 «δέδοικα μὴ πολὺς πλούτου πόνος | οὐμὸς ἀνθρώποις γένηται τοῦ φθάσαντος ἀρπαγῇ.» Ὁ Δαρεῖος φοβεῖται μήπως ἄλλος τις ἀρπάσῃ τὸν πλοῦτόν του. Ἐνταῦθα οὐδεὶς τῶν κριτικῶν προσέκρουσεν, εἰ καὶ ἀ ν θ ρ ὡ π ο ι ς καὶ τοῦ φ θ ᾶ σ α ν τ ο ς πολὺ δὲν συμβιβάζονται. Εἰςάπαξ σημειωτέον ὅτι οὔτε ὅπου προσκρούουσιν οἱ κριτικοὶ πρέπει νὰ νομίσωμεν ὅτι ἐξ ἅπαντος ὑπάρχει ἁμαρτήμα οὔτε ὅπου δὲν προσκρούουσιν εἶνε τὸ χωρίον ἀπηλλαγμένον βλάβης· διότι οἱ παλαιοὶ

συγγραφεῖς δέονται πολλῆς ἐτι ἐρεῦνης καὶ ἴσως θὰ εἴ-
 νε ἀνάγκη αὐτοῖς μεγάλοι φιλόλογοι νὰ γεννηθῶσιν,
 οἱ οἱ ἦσαν πολλοὶ τῶν πρότερον ἀποθανόντων, ἵνα
 βέλτιον ἀνακαθαρθῶσι καὶ ἐρμηνευθῶσιν. Αὐτίκα ὁ
 Schiller ἐν τῷ παρόντι χωρίῳ λέγει ὅτι εἶπε τοῦ φθά-
 σαντος οὐδαμῶς ἀποβλέψας εἰς τὸ ἀνθρώποις
 καὶ παρηγορεῖται τοῖς λόγοις τοῦ σχολιαστοῦ «τῷ δι-
 πλῷ τῆς συντάξεως τὸν λόγον ἐποικιλῆεν.» Ἀλλὰ διὰ
 τοιούτων γνωματευμάτων πάντα δύνανται νὰ δικαιο-
 λογηθῶσιν, ἐν ᾧ τὸ ἀνθρώποις ἐνταῦθα οὐδένα ἔ-
 χει λόγον. Ἡ Ἀποσσα 166—167 λέγει «μὴ μέγας πλοῦ-
 τος κοίνας οὐδας ἀντρέψῃ ποδὶ | ὄλβον, ὃν Δαρεῖος
 ἦρεν οὐκ ἄνευ θεῶν τινος» καὶ ἡ ἀπλῇ τῶν χωρίων
 ἀντιβολὴ διδάσκει ὅτι τὸ ἀνθρώποις πρέπει νὰ
 μεταβληθῇ εἰς ἀντράπεῖς, ὅπερ καὶ ἡ ἔννοια τοῦ
 χωρίου ἀπαιτεῖ. Ἐν Εὐμενίδων 771 λέγεται «τοῖς
 τὰμὰ παρβαίνουσι νῦν ὀρκώματα» καὶ ἀλλαχοῦ ἁμ-
 πέμψομεν, ὁ Εὐριπίδης ἐν Ἰφιγ. Ταύρ. 92 «ἁμ-
 πνοᾶς ἔξειν πόρων», ὁ δὲ Σοφοκλῆς ἐν 752 τοῦ Οἰδ.
 Κολ. λέγων «ἀλλὰ τοῦπιόντος ἀρπάσαι» ἐπαναλαμβάνει
 ὅτι καὶ ὁ Αἰσχύλος λέγει «γένηται τοῦ φθάσαντος
 ἀρπαγή.» Ὁμοίως δὲ ἐν Ξενοφῶντος Κύρ. Ἀναβ. 6, 4,
 21 «καὶ Ξενοφῶν Κλεάνορος ἐδεήθη τοῦ Ἀρχάδος
 προθυμεῖσθαι εἴ τι ἐν τούτῳ εἴη», ὅπου τὸ προθυ-
 μεῖσθαι εἶνε ἐσφαλμένον καὶ εἰς προθυεσθαι
 (ὃ καὶ Hug ἔχει) καὶ προμηθεῖσθαι ἀνωφελῶς
 μετεβλήθη, νομίζω ὅτι ὑπάρχει σύγχυσις τῶν θ' καὶ π'
 καὶ πρέπει νὰ μεταγράψωμεν «προστατῆσαι»· διότι
 ἐνόμισεν ὁ Ξενοφῶν ὅτι ὑπάρχει ἐν τούτῳ αἰτία τις καὶ
 δι' αὐτὸν προστατοῦντα δὲν γίνονται τὰ ἱερὰ διὰ τινα
 ἴσως ἁμαρτίαν του. Ἰδὲ καὶ 4, 8, 25 Κύρ. Ἀναβ. «δρό-
 μου τ' ἐπιμεληθῆναι καὶ τοῦ ἀγῶνος προστατῆσαι.» Ὁ-
 μοίως Ἐπι. ἐπὶ Θηβ. 669 «ναῦν θέλονσ'» ἔχει ὁ Μ. καὶ ὁρ-
 θῶς ὁ Gassaubon «ναυστολοῦσ'» ἔγραψε καὶ πολλαχοῦ τὰ
 γράμματα ταῦτα εἰς ἄλληλα διαφθείρονται Ἰδὲ καὶ Ἀ-
 ποσσ. Αἰσχύλ. 94 ἐν τοῖς ὀπισθεν καὶ τὰ ἐκεῖ εἰρημμένα μοι.

784—785 «Ξέρξης δ' ἐμὸς παῖς νέος ἐὼν νέα φρονεῖ |
 κοῦ μνημονεύει τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς.» Ὁ *Δαρεῖος* λέγει
 ὅτι τοῦ *Ξέρξου* ἡ νεότης αἰτία πάντων τῶν κακῶν ἐ-
 γένητο. Δικαίως οἱ κριτικοὶ πείρῳνται τὸν ἐπικὸν τύπον
 τῆς μετοχῆς ἐὼν νὰ ποιήσωνται ἐκποδῶν· ἀλλὰ πλα-
 νῶνται περὶ τὴν *θεραπείαν*. Ὁ *Δαρεῖος* διαλέγεται πρὸς
 τὴν *Ἀτοσσαν*. Διὰ τί λοιπὸν λέγει μόνον «ἐμὸς παῖς»
 μὴ καὶ τῆς *Ἀτόσσης* οὐκ ἦν; Τοῦτο εἶπε ἀναγκαῖον νὰ
 ῥηθῇ καὶ πάντως ὁ ποιητὴς ἔγραψεν «Ξέρξης δ' ἐμὸς
 παῖς σὸς τε νέος ὢν νέα φρονεῖ.»

851—852 «πρὸς ταῦτ' ἐκείνον σωφρονεῖν | κεχρημέ-
 νοι πινύσκετ' εὐλόγοις νοουθετήμασιν». Ὁ *Δαρεῖος* παραι-
 νεῖ τῷ χορῷ νὰ συμβουλευῇ τῷ *Ξέρξῃ* νὰ εἴνε σώφρων.
 Πολλαχῶς μεταβάλλεται τὸ κεχρημένοι καὶ τὰ
 ἄλλα καὶ ὁ Schiller ἔχει «σωφρονεῖν κεχρημένον». Ἀλλ'
 ἐνταῦθα δεόμεθα ἐξηγητίας μᾶλλον ἢ διορθώσεως, διότι
 ὁ *Αἰσχύλος* λέγει ἐν *Ἀγαμέμνονι* 1619—1620 «γνώση
 γέρον ὦν ὡς διδάσκεισθαι βαρὺ | τῷ τηλικούτῳ σωφρο-
 νεῖν εἰρημένον», ὅπου πάλιν τὸ εἰρημένον πολλαχῶς
 μεταβάλλεται. Ἀλλ' ἀμφότεραι αἱ λέξεις κεχρημέ-
 νοι καὶ εἰρημένον μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν
 παρέχουσιν οὔσαι γένους ἁρσενικοῦ. Πρῶτον μὲν λοιπὸν
 σημειωτέον ὅτι εἶπεν εἰρημένον μετὰ τὸ «τῷ τη-
 λικούτῳ», διότι εἶπεν αὐτὸ κατὰ τὸ ὑποκείμενον τοῦ
 σωφρονεῖν, ὡς ἐν *Ἀγαμ.* 1610—1611 «οὕτω κα-
 λὸν δὴ καὶ τὸ κατθανεῖν ἐμοί, | ἰδόντα» ἐξενεχθείσης
 τῆς μετοχῆς κατὰ τὸ ὑποκείμενον τοῦ κατθανεῖν.
 Ἐπεὶ πρὸς νὰ παραβάλωμεν Περσ. 7 «εἴλετο
 (*Ξέρξης*) χώρας ἐφορεύειν» καὶ 175 λέγει ἡ *Ἀτοσσα*
 «πάντα γὰρ τὰ κέδν' ἐν ὑμῖν ἐστί μοι βουλευμένα» καὶ
 νὰ διανοηθῶμεν ὅτι ταῦτα ἐγένοντο, διότι οἱ γέροντες
 εἶνε σώφρονες, ὅπερ σημαίνει ὅτι εὖ βουλευόμενοι·
 διότι ἐν Πέρσαις σώφρων καὶ εὐφρων μεταχειρί-
 ζεται ὡς συνώνυμα ἐν τισι χωρίοις ὁ *Αἰσχύλος*. Τὸ
 σωφρονεῖν λοιπὸν ἐν ἀμφοτέροις τοῖς χωρίοις ἐξ-

αργάται ἐκ τῶν ῥημάτων *πινύσκετε* καὶ διδάσκεισθαι, ἐν ᾧ τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ ἐπινοηθῇ εἰς μὲν τὸ *κεχρημένοι* ὡς δοτικὴ «αὐτῶ» εἰς δὲ τὸ *ἐλρημένον* ὡς εἰδικὴ ἀπαρξέματος ὥδε «νουθετεῖτε αὐτὸν δι' ἐυλόγων νουθετημάτων νὰ εἶνε σώφρων ὑμεῖς, οὔτινες ἔχετε τὴν φρόνησιν, (διὰ τὸ γῆρας, ὡς ἐυκόλως ἐννοεῖται)» καὶ «εἶνε βαρὺ εἰς τὸν ἔχοντα τοιαύτην ἡλικίαν νὰ διδάσκηται νὰ εἶνε φρόνιμος, διότι εἶνε ἐξημέρον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὅτι ἔχει φρόνησιν (διὰ τὸ γῆρας)». Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν τῇ χωρῇ τῶν Περσῶν τὸ *σωφρονεῖν* ἀναφερόμενον μὲν εἰς τὸν Ξερξην δηλοῖ προσέτι «εἶναι μετρίοφρονα», λεγόμενον δὲ περὶ τῶν γερόντων «εἶναι φρόνιμοι». Περὶ δὲ τοῦ 852 ὅρα ἔμπροσθεν Προμ. 570 πῶς πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ.

891—892 «καὶ τὰς ἀγχιάλους | ἐκράτυνε μεσάκτους». Ὁ χορὸς περιγράφει μεγαλοπρεπῶς τὴν ἐπὶ Δαρεῖον μεγάλην αὔξησιν τοῦ κράτους. Τὸ μεσάκτους ἔχουσιν οἱ μεταγενέστεροι κώδικες ἐν ᾧ ὁ Μ. ἔχει μεσάγκτους καὶ ὁ Wecklein εἰκάζει «μετάκτους» νομίζων ὅτι τὸ ἀγχιάλους εἶνε ἐξήγησις καὶ σχόλιον αὐτοῦ. Ἀλλὰ τότε πῶς θὰ ἀντικαταστήσωμεν τὸ ἀγχιάλους; Τοιαῦται μεταβολαὶ καθιστᾷσι τὸ κακὸν χειρόν. Ἀλλὰ δὲν εἶνε βελτίονες καὶ αἱ τῶν ἄλλων μεταβολαί, οἷον τοῦ Bloomfield «ἐπάκτους». Αἱ ἐν τοῖς ἐπομένοις μνημονευόμεναι νῆσοι δὲν χρῆζουσιν ἄλλου ἐπιθέτου ἔχουσαι τὸ ἀγχιάλους καὶ ἐνταῦθα, ὡς ἐν 902—905 τίθεται μετὰ τὸ ἐκράτυνεν τὸ «σφετέραις φρεσίν», ἀπαιτεῖται προσδιορισμὸς τῆς τοῦ Δαρείου. Νομίζω λοιπὸν ὅτι ἡ κατάληξις τοῦ μεσάκτους ἐγεννήθη κατ' ἀφομοίωσιν πρὸς τὸ ἀγχιάλους, οἷαι διαφθοραὶ ὑπάρχουσι πάμπολλαι ἐν τοῖς ἀντιγράφοις, καὶ ἐν τῷ ακτους κορύπεται ἡ λέξις ἄκτωρ, ὡς καὶ ἀλλαχού τῶν Περσῶν καλεῖ ὁ χορὸς τὸν Δαρεῖον, ἐν δὲ τοῖς «ἐκράτυνε μεσά» τὰ «ἐ-

κράτυν' ἐμὸς» ὥστε τὸ ὅλον ἀναγνωστέον «ἐκράτυν' ἐ-
μὸς ἄκτωρ».

926—927 «ἀγδαῖάται γὰρ | πολλοὶ φῶτες, χώρας
ἄνθος». Ὁ χορὸς μετὰ τοῦ Ξέρξου θορνεῖ τὰς συμφο-
ράς. Οἱ ἐκδύται δέχονται τὴν τροπὴν τοῦ ἀ γ δ α β ἄ-
τ α ι εἰς ἄ δ ο β ἄ τ α ι τοῦ Hermann, ὅστις ἐπλάσατο
αὐτὴν κατὰ τὸ ἄ δ ο φ ο ἷ τ α ι τοῦ Ἀριστοφάνους. Ἀ-
ληθῶς ὁ Ἀθηναῖος ἐν IB, 75 μνημονεύει στίχου τοῦ
Ἀριστοφάνους ἐν Γηροτάδῃ «οὓς ἤσμεν ὄντας ἄδοφοί-
τας καὶ θαμὰ | ἐκεῖσε φιλοχωροῦντας. Α. εἰσὶ γάρ
τινες ἄνδρες παρ' ἡμῖν ἄδοφοῖται;». Ἀλλὰ οὐδεμίαν
βεβαιότητα τοιαύτη εἰκασία δύναται νὰ ἔχῃ. Ὁμοίως
δὲ ἡ εἰκασία Ἀ γ β α τ ἄ ν ω ν τοῦ Brunck δὲν εἶνε πι-
θανή, διότι δὲν εἶνε δυνατόν τὰ Ἀ γ β ἄ τ α ν α μόνον
τῆς Μηδίας νὰ μνημονεύωνται, ἐν ᾧ ὑπῆρχον καὶ τῆς
Περσίδος πόλεις ἐνδοξότεραι. Εἰκασά ποτε ἄ β ρ ο β ἄ-
τ α ι, ὡς ἐν 1073 λέγεται «γοᾶσθ' ἄβροβάται», ὅπερ
καὶ τὸν Gh. Schuetz ὁρῶ ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Weck-
lein εἰκάζοντα. Ἀλλὰ τί ὠφελεῖ τὸ νόημα καὶ
τοῦτο τὸ ἐν τῷ παρόντι χωρίῳ ὃν ἀργὸν ἐπίθεται;
Ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται ἐπίθεται τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἀ-
πώλοντο οἱ Πέρσαι, δηλοῦν καὶ νομίζω ὅτι γραπτέον
«ναυσιβάται γάρ», ἀνθ' οὗ ἀλλαχοῦ χρῆται ὁ ποιητὴς
τῷ ν α υ β ἄ τ α ι Τὴν λέξιν ταύτην ὁρῶ ὅτι οἱ Ἀτ-
τικοὶ δὲν μετεχειρίσαντο, ἀλλὰ μόνον οἱ μεταγενέστε-
ροι. Ἀλλ' ὡς ἔλεγον οἱ Ἀττικοὶ ν α ὕ π ο ρ ο ς καὶ
ν α υ σ ἱ π ο ρ ο ς, οὕτω καὶ τὸ ν α υ β ἄ τ η ς καὶ ν α υ-
σ ι β ἄ τ η ς ἠδύναντο νὰ μεταχειρίσωνται.

988—989 «ἔλιπες, ἔλιπες, ὦ ὦ ὦ δάων.» Ὁ χορὸς
λέγει τίνες ἀπώλοντο. Τὴν γενικὴν ἐξηγοῦνται κατὰ
τὸ heumiseros. Ἀλλ' ὁ σχολιαστὴς τοῦ M λέγει «δια-
κοπτικῶν πολεμίων κακῶν», ἅπερ ὁρῶ ὅτι οὐδεὶς τῶν
κριτικῶν μεταβάλλει, ἐν ᾧ οὐδὲν νόημα περιέχουσιν.
Νομίζω λοιπὸν ὅτι πρέπει νὰ μεταγραφῶσι «δια-

κοπτικόν» (διότι ἀναφέρεται εἰς τὰ διακόπτοντα τὸν λόγον ὦ ὦ ὦ) «πολεμίων κακῶν», ἅπερ ἀναφέρονται εἰς τὸ δ ἄ ω ν. Τῇ δὲ μεταβολῇ μου ταύτῃ ἐπικουρεῖ τὸ ἐν Ἐπιτὰ ἐπὶ Θήβ. 514 «ἔ ἔ, νέας τε καὶ παλαιάς», ὅπου κεῖται τὸ σχόλιον «διέκοψε τὸν λόγον Θρήνην». Διότι νομίζει ὁ σχολιαστής ὅτι καὶ ἐνταῦθα τὸ δ ἄ ω ν πρέπει νὰ συναφθῇ τῷ ἔ λ ι π ε ς, ὡς ἐκεῖ λέγεται «τὰς δὲ κεχειρωμένους ἄγεσθαι, ἔ ἔ, νέας τε καὶ παλαιάς». Ἀλλὰ πῶς εἶνε δυνατόν τὸ δ ἄ ω ν, ὅπερ καὶ ὁ σχολιαστής ἀνέγνω, νὰ συναφθῇ τῷ ἔ λ ι π ε ς; Νομίζω ὅτι ὁ ποιητὴς εἶπεν «ἔλιπες, ἔλιπες, ὦ ὦ δάοις». Ἀλλὰ καὶ τὸ δ ἄ ο ι ς τοῦτο δὲν νομίζω μετὰ τοῦ σχολιαστοῦ ὅτι μετὰ τοῦ ἔ λ ι π ε ς πρέπει νὰ συναφθῇ· διότι τὸ δ ἄ ο ι ς πρέπει νὰ συναφθῇ τῷ ἐπομένῳ Πέρσαις δηλοῦν=τοῖς δειλαίοις Πέρσαις, ὡς ἐν 284-285 «Πέρσαις δάοις».

1019 «Τί δ' οὐκ ὄλωλεν; μέγῃ τὰ Περσᾶν». Ὁ χορὸς ἀποκρίνεται τῷ Ξέρξῃ λέγοντι ὅτι τοσοῦτον στρατὸν ἀπώλεσεν. Ὁ Schiller παρέλαβε τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην τοῦ Hermann, ἐν ᾧ ὁ M. ἔχει «μεγάλα τε Περσῶν», ὅπερ ἄλλοι ἄλλως μεταβάλλουσι καὶ ὁ Weil εἰς μ ε γ' ἄ γ α λ μ α Π ε ς ᾶ ν καὶ ὁ Wecklein εἰς «μέγ' ἄλαστε Περσᾶν», ὅπερ καὶ ἐν τῷ κειμένῳ παρέλαβεν. Ἀλλ' οὕτω παρήνεσε λοιπὸν ὁ Δαρεῖος τῷ χορῷ ἐν 851-852 νὰ νουθετῇ τὸν Ξέρξην εὐλόγοις νουθετήμασιν; ὁ χορὸς φεῖδεται πολὺ τοῦ Ξέρξου, ὃν ἐν 920 β α σ ι λ έ α καὶ 926 σ ά κ τ ο ρ α εἶπεν. Ὁμοίως λοιπὸν καὶ ἐνταῦθα γραπτέον «τί δ' οὐκ ὄλωλεν, μέγα ταγὲ Περσᾶν».

ΕΠΤΑ ΕΠΙ ΘΗΒΑΣ

10-15 «ἡμᾶς δὲ χρή... | ὦραν ἔχονθ' ἕκαστον, ὥστι συμπρεπές». Ὁ Ἑτεοκλῆς παρακελεύεται πᾶσι τοῖς Θηβαίοις νὰ ἀγωνίσωνται ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Ἀναμφιβόλως ἐξέπεσεν ἐνταῦθα στίχος τις, διότι τὰ μὲν «καὶ τὸν ἐλλείποντ' ἔτι ἦβης ἀκμαίας» ἀναφέρονται εἰς τοὺς νεωτέρους, τὰ δὲ «τὸν ἔξῃβον χρόνον» εἰς τοὺς πρεσβυτέρους καὶ νῦν ἀπαιτεῖται στίχος, ἐν ᾧ γίνεται λόγος περὶ τῶν τελείων ἀνδρῶν, εἰς οὓς ἀναφέρονται καὶ τὰ «βλαστημὸν ἀλδαίνοντα σώματος πολύν». διότι διὰ δύο στίχων περιέγραψε τὴν ἡλικίαν τῶν ἀνδρῶν ὁ ποιητὴς διὰ τὴν ἐν τῇ μάχῃ μεγάλην αὐτῶν χρείαν. Δικαίως λοιπὸν ὁ M. Schmidt παρεδέξατο χάσμα μετὰ τὸν 11 στίχον καὶ ἀποδίδωσι τὰς τοῦ Ἡσυχίου λέξεις «ἐνόρχην λαὸν» τῷ ἐκπεσόντι στίχῳ. Δυσκολίαν δὲ παρέχει τοῦ ἐπομένου στίχου τὸ «ὥστι συμπρεπές», ὅπερ πολλαχῶς μεταβάλλεται. Ἀλλ' αἱ λέξεις αὗται ἔπρεπε μόνον ἰσθῶς νὰ μεταχαρακτηρισθῶσι, διότι ὁ ποιητὴς ἔγραψεν ΟΥΤΙΣΥΜΠΡΕΠΕΟ ὅπερ ἔπρεπε νὰ ἀναγνωθῇ «οὔστι συμπρεπές» = ἐν ᾧ ἕκαστος ποιεῖται πρόνοιαν τοῦ οὗ του ὃ ἐστὶν αὐτῷ καὶ τῇ ἡλικίᾳ του σύμφωνον. Κατωτέρω δὲ 55 «εὖ τελεῖ Θεός» λέγοντος τοῦ Σχολιαστοῦ «καλὰ Θεὸς παρέχει» πάντες αὐτῷ πείθονται. Ἀλλὰ πόθεν δύναται τοῦτο ὁ Ἑτεοκλῆς νὰ συναγάγῃ; Δύναται μὲν νὰ προτρέπηται τοὺς Θηβαίους εἰς ἀγῶνα· ἀλλὰ τὰ τῶν Θεῶν εἶνε ἄδηλα καὶ τὸ τελεῖ εἰς τελοῖ πρέπει νὰ μεταβληθῇ, ὥς ἐν Ἰκετ. 515 τὸ κίοι τούναντιον εἰς κίει

Κατωτέρω δὲ 74-75 «ἐλευθέραν δὲ γῆν τε καὶ Κάδμου πόλιν | ζυγοῖσι δουλείοις μῆποτε σχεθεῖν»· πολλαχῶς μετεβλήθη τὸ σχεθεῖν. Ἀλλ' οὔτε ὁ σχολιαστὴς λέγει ὁρθῶς «μὴ ὑπελθεῖν (οὕτω διώρθου ὁρθῶς ὁ Weil ἀντὶ ὑπεξελεθεῖν) ζυγὸν δουλείας»· οὔτε οἱ πεισθέντες αὐτῷ κριτικοί· διότι τὸ ἐλευθεῖραν πόλιν δὲν εἶνε ὑποκείμενον, ἀλλ' ἀντικείμενον τοῦ σχεθεῖν, ὅπερ εἶνε ἐναργητικὸν ὡς ἐν 416 τὸ σχεθεῖν καὶ 440 τὸ ἐπισχεθεοι. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ κατανοηθῇ καλῶς πρῶτον ἡ τοῦ ἐλευθεῖραν (παρὰ τὸ ἐλεῦθω παραγομένου) καὶ τοῦ σχεθεῖν (=δησαι, κωλύσαι) ἀντίθεσις καὶ ἔπειτα ἡ διάνοια τοῦ χωρίου «οἱ θεοὶ ἐὰν ἐγκαταλίπωσι τὴν πόλιν, καὶ θὰ ἐκθαμνίσωσιν αὐτήν καὶ νῦν κινουμένην ἐλευθέρως θὰ δεσμεύσωσιν· ἂν δὲ γένωνται τῆς πόλεως προπύργιον, ἡ πόλις θὰ σωθῇ.» Τοῦ σχεθεῖν λοιπὸν ὑποκείμενον εἶνε «ὕμεῖς οἱ θεοὶ», τῆς μεταβάσεως ἀπὸ παρεμφατικῆς εἰς ἀπαρέμφατον ἔγκλισιν οὔσης συχρῆς. Ἐν δὲ 166 «ἡ ταῦτ' ἄριστα καὶ πόλει σωτήρια» εἰς ἀρεστὰ καὶ χρηστὰ μεταβάλλεται καὶ ὑπὸ τοῦ Weil εἰς ἀρωγά, ὅπερ καὶ ἐν ταῖς σημειώσεσιν ὁ Wecklein κατεχώρισεν. Ἀλλὰ τὸ ἄριστα ἴσα δύναται καὶ ὠφέλιμα, ὡς ὁ Θουκυδίδης 7, 64, 2 λέγει «οὐκ ἂν ἐν ἄλλῳ μᾶλλον ἀποδειξάμενος αὐτός τε αὐτῷ ὠφέλιμος γένοιτο καὶ τοῖς ξύμπασι σωτήριος.»

192—194 «Τί οὖν ὁ ναύτης... νεῶς ἐν κύματι;» Ὁ Ἐτεοκλῆς διδάσκει τὸν χορὸν ὅτι ἐν τῷ κινδύνῳ δὲν ὠφελεῖ ὁ βίος, ἀλλ' ἀπαιτεῖται γενναιότης. Τὸ ἐν κύματι διὰ τὴν χασμωθίαν εἶνε ἐσφαλμῶνον καὶ δὲν εἶνε γραφὴ τοῦ Μ. ἀλλὰ τὸ ἐν αὐτῷ χάσμα ἀναπληρώσεν ὁ διορθωτὴς διὰ τοῦ ἐν κν, ἐν ᾧ οἱ μεταγενέστεροι κώδικες ἔχουσι «πρὸς κύματι». Διὰ τοῦτο ὁ Weil ἔγραψε κλνδωνίω καὶ ἄλλοι ἄλλα. Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἀναπληρώσωμεν «δραμήματι». Κατωτέρω δὲ λέγεται 202—204 «Ἐτ. πύργον—ἐκλείπειν λόγος».

Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι στίχοι πάντως ὑπὸ τοῦ Ἑτεοκλέους ἀπηγγέλθησαν· ἀλλ' ὥς ἔχουσι σήμερον, οὐδὲν νόημα παρέχουσι καὶ πολλαχῶς μεταβάλλονται. Καὶ ἐνταῦθα τοῦ κειμένου πρέπει νὰ ζητήσωμεν τὸ νόημα. Τοῦτο ἀποκαθίσταται, ἐὰν μόνον γράψωμεν οὐκ οὖν καὶ τὸ ἐρωτηματικὸν σημεῖον εἰσαγάγωμεν καὶ τὸ ἀλλ' οὖν εἰς ἀλλ' οὖν μεταβάλλωμεν (ὅπερ καὶ ἄλλοι ἐποίησαν)· διότι τοιοῦτον μόνον κείμενον δύναται νὰ δηλώσῃ ὅτι ὁ Ἑτεοκλῆς διανοεῖται «δόρον | οὐκοῦν τάδ' ἔσται πρὸς θεῶν, ἀλλ' οὐ θεοὺς | τοὺς τῆς ἀλούσης πόλεως ἐκλείπειν λόγος;» Διότι ὁ Ἑτεοκλῆς λέγει τῷ χορῷ· «εὐχέσθε νὰ ἀντίσχη ὁ πύργος τοῖς πολεμίοις· ὅσα λοιπὸν εὐχέσθε ὑμεῖς νομίζετε ὅτι θὰ ποιήσωσιν οἱ θεοί; ἀλλὰ δὲν λέγεται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὅτι οἱ θεοὶ ἐγκαταλείπουσι τὴν ἀλούσαν πόλιν;» Τὸ σχόλιον τοῦ Μ. λέγει περὶ τοῦ εὐχέσθε «τοῦτο εὐχέσθε, διαμένειν ἡμῖν τείχη κτλ.» ἔξ οὗ δηλοῦται ὅτι νομίζει τὸ εὐχέσθε ἐγκλίσεως προστακτικῆς· ἀλλ' οὐπω ἦλθεν ὁ καιρὸς νὰ παραινέσῃ ὁ Ἑτεοκλῆς τῷ χορῷ καὶ ἐνταῦθα εἶνε ὀριστικῆς καὶ ὁ Ἑτεοκλῆς ἐξελέγχει τὸν χορὸν ὅτι πράττει ἐναντία ὧν εὐχεται. Κατωτέρω δὲ εἰς τὸ ἀλούσης κεῖται τὸ σχόλιον τοῦ Μ. «εἰς τὴν Τροίαν γὰρ τοιοῦτόν τι ἐφαίνετο»· εἶνε περιεργον ὅτι οὐπω ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν τινος τῶν ἐρμηνευτῶν τοῦ Αἰσχύλου ὅτι τὸ ἐφαίνετο πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς ἐγένετο· τὸ δὲ Τροίαν ὥς παράδειγμα μετεχειρίσατο ὁ σχολιαστὴς καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπέλθῃ οὐδενὶ τῶν κριτικῶν ἢ ἄτοπος δοξασία νὰ εἰσαγάγῃ τὸ Τροίαν εἰς τὸ κείμενον τοῦ ποιητοῦ· διότι δὲν ἐδύνατο τοιοῦτον ἀναχρονισμόν νὰ εἴπῃ ὁ Ἑτεοκλῆς οὐδὲ εἶνε συγγνωστός ὁ ἀναχρονισμὸς πανταχοῦ. Κατωτέρω δὲ 207—208 «ἀστυδρομουμένην πόλιν καὶ στρατεύμ' | ἀπτόμενον πυρὶ δαΐφ», οἱ κριτικοὶ μεταβάλλουσιν εἰς στρατοῦ ἢ στρατὸν ἢ πύργωμα τὸ στρατεύμα. Ἀλλὰ τοῦτο οὐδεμιᾶς χρήζει μεταβολῆς καὶ ἐνταῦθα περιέχεται τὸ αὐτὸ νόημα, ὅπερ καὶ ἐν 527—

528 «ἄλλος δ' ἄλλον ἄγει φονεύ | εἰ, τὰ δὲ πυρφορεῖ». καὶ τὸ σ τ ρ ἄ τ ε υ μ α ἴσα δύναται καὶ λ α ὁ ς. Ὅμοίως δὲ κεῖται καὶ ἐν Ἀγαμέμνωνος 552 «πόθεν τὸ δύσφρον τοῦτ' ἐπὴν στύγος στρατῷ», ὅπου πολλαχῶς οἱ κριτικοὶ ὑπόπτευσαν τὸ σ τ ρ α τ ῷ δηλοῦν «τῷ λαῷ». διότι δη-
θεν ἐν 550 «στρατὸν λέγεις» ἀναφέρεται εἰς τὸν ἐν Τροίᾳ στρατὸν τῶν Ἀχαιῶν. Ἀλλὰ δι' αὐτὸ δὴ τοῦτο μετεχειρίσατο ὁ ποιητὴς οὕτως ἐγγὺς ἐπὶ δύο διαφόρων σημασιῶν τὴν αὐτὴν λέξιν, ὅπερ καὶ ἀλλαχοῦ ποιεῖ. Ὅ-
μοίως ἐν Εὐμενίδων 889—890 λέγει «οὐ τὰν δικαίως τῇδ' ἐπιρρέποις πόλει | μῆνιν τιν' ἢ κότον τιν' ἢ βλάβην στρατῷ» ὅπου οὐδεμιᾶς μεταβολῆς χρήζει τὸ σ τ ρ α-
τ ῷ, καὶ ἴσα δύναται καὶ λ α ῶ ἐρμηνεύον σαφέστερον τὸ π ὁ λ ε ι. Ὅμοίως τίθεται καὶ ἡ λέξις σ τ ὁ λ ο ς καὶ ὁ γινώσκων τὴν γλῶσσαν τῶν τραγικῶν τοῖς τοι-
ούτοις παντάπασιν δὲν προσκροῦει.

210-111 «πειθαρχία γάρ ἐστι τῆς εὐπραξίας | μήτηρ, γυνὴ σωτήρος· ᾧδ' ἔχει λόγος». Ὁ Ἐτεοκλῆς συμβου-
λεύει τῷ χωρῷ νὰ πειθαρχῇ. Ὁ σχολιαστὴς προσέθη-
κε τῇ λέξει σωτῆρος τὰ «γυνὴ Διὸς σωτήρος» τὸ ἐπελθὼν δηλὸν ὅτι διότι ἐγίνωσκεν ὅτι ἐκαλεῖτο Ζεὺς σωτὴρ καὶ μάλιστα ἐν τῇ φράσει «ἐκ τρίτων» τῷ σω-
τήρι. Ἀλλ' οὐδὲν κοινὸν ἔχει ἡ χρῆσις αὕτη πρὸς τὸ ἡμέτερον χωρίον, ὥς διδάσκει ἡ ἀπόκρισις τοῦ χοροῦ
212 «ἔστι Θεοῦ δ' ἔτ' ἰσχύς καθυπερτέρα»· διότι ὁ
Ἐτεοκλῆς λέγει περὶ τῆς ἐξ ἀνθρώπων σωτηρίας. Διὰ
τοῦτο λοιπὸν ὑποπτεύσαντες ὅτι τὸ χωρίον νοσεῖ ἔγρα-
ψαν ὁ μὲν Bloomfield «γύναι, σωτήρος», ὁ Welcker
«γύναι σωτήρος ᾧδ'... λόγος»· ὁ Hermann «γονῆς σω-
τήρος», ὅπερ εὐφυνὲς καλεῖ ὁ Weil, καὶ ἄλλοι ἄλλα.
Ἀλλ' ὥς συμβαίνει περὶ τὰς λέξεις καὶ τὰς φράσεις τῶν
ἀρχαίων συγγραφέων, οὕτω συμβαίνει καὶ περὶ τὰ νοή-
ματα· ὅπου ἐκφέρεται τι ἀήθως καὶ ποιητικῶς πως, προσ-
κρούοντες οἱ κριτικοὶ ὑποπτεύουσιν ἀμαρτημά τι· οὕτω
συμβαίνει ἐνταῦθά τε καὶ ἀλλαχοῦ καὶ μάλιστα παρὰ τῷ

Αἰσχύλω, περὶ οὗ συχνάκις ἐπιλανθάνονται ὅτι εἶνε πολ-
 τολήμῃ ποιετῆς. Διότι οὗτος θέλει ἐνταῦθα νὰ εἴπῃ
 «τίς ποιεῖ τὸ εὖ πράττειν; ἢ τῷ ἄρχοντι πειθαρχία»
 Ἄλλὰ τοῦτο σφόδρα ποιητικῶς εἶπεν «ἡ πειθαρχία εἶναι
 μήτηρ τῆς εὐπραξίας». Ἄλλὰ τίς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ αὐ-
 τη τίκτει τὴν εὐπραξίαν; ὁ σωτήρ, ὁ ἄρχων». Πάν-
 τοις ὁ ποιετῆς πρὸς τὴν πειθαρχίαν ἐξήνεγκε καὶ
 πάντα εἶνε ὁρισμὸς αὐτῆς. Τί εἶνε πειθαρχία; γυ-
 νῇ τοῦ ἄρχοντος καὶ ἐξ αὐτοῦ τίκτουσα τὴν εὐπραξί-
 αν. Καὶ περὶ μὲν τῆς εἰκόνης παράβαλλε *Αἰσχ.* Ἀγαμέμνων
 217 «ἔως γένοιτο μητρὸς εὐφρόνης πάρα», καὶ Ἀθη-
 ναίου *ΙΕ*, 36 «καὶ ὁ Σοφοκλῆς δὲ τὰς ἀπολελυμένας
 τοῦ φόβου πεποίηκε λεγούσας» θυμῷ δ' οὐκέτι καρ-
 δία | χορεύει τάρβους θυγάτηρ» καὶ Ἀθην. *Γ*, 55 λέ-
 γει πάλιν ὁ Σοφοκλῆς «θάρσει, μέγας σοι τοῦδ' ἐγὼ
 φόβου μοχλός», ὅπου τὸ μ ο χ λ ὅ ς κεῖται ἀντὶ τοῦ
 φύλαξ, ὡς λέγει ὁ Ἀθηναῖος. Περὶ δὲ τῆς ἐννοίας καὶ
 εἰκόνης ἰδὲ Σοφοκλέους *Φιλ.* 1360-1361 «οἷς γὰρ τῇ
 γνώμῃ κακῶν | μήτηρ γένηται, τὰλλα παιδεύει κακούς»
 καὶ τὰ ἐκεῖ ὑπ' ἑμοῦ λεγόμενα καὶ Ξενοφ. *Κυρ.* Ἀναβ. *Β*, 4, 29
 «νομίζω γάρ, ὅστις ἐν πολέμῳ ὢν στασιάξει
 πρὸς ἄρχοντα, τοῦτον πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν στα-
 σιάζειν». Ὁμοίως δὲ 610-611 «ποδῶκες ὄμμα, χεῖρ
 δ' οὐ βραδύνεται | παρ' ἀσπίδος γυμνωθὲν ἀρπάσσει
 δόρυ» ἐν ᾧ ἐλέγχθησαν ποιητικῶς, ὁ μὲν Dindorf τὸν
 πρῶτον στίχον ἀποδίδωσιν εἰς interpolatorem, ὁ δὲ Wei-
 πρότερον ἔγραψε «ποδῶκες εἰς χεῖρωμα δ'» καὶ ἔπειτα
 «ποδῶκες οἶμα» καὶ Hasting χ ε ρ ι καὶ ἄλλοι ἄλλα.
 Εἶνε δὲ ταῦτα μάταια, διότι ὁ ποιετῆς λέγει ὅτι ὁ μὲν
 Ἀμφιάραος εἶνε γέρον τὸ σῶμα καὶ παῖς τὸν νοῦν, ὁ δὲ
 Λασθένης εἶνε γέρον τὸν νοῦν καὶ νέος τὸ σῶμα.
 Ἐκεῖνος οὔτε καλῶς βλέπει οὔτε διὰ τῆς χειρὸς ἐκτελε-
 τὸ ὁρώμενον, οὗτος δὲ βλέπει ὀξύτατα καὶ ἡ χεῖρ ἐκ-
 τελεῖ τάχιστα· ὠνομάσθη δὲ ἔμπροσθεν σιωπηλῶς παῖς
 τὴν διάνοιαν ὁ Ἀμφιάραος, διότι ἐνεπαύθη ὑπὸ τῆς
 Ἐριφύλης. Κατωτέρω δὲ 216-217 «Ἔτ. ἀνδρῶν τὰδ'

ἔστι σφάγια καὶ χρηστήρια | Θεοῖσιν ἔρδειν, πολεμίων
πειρωμένοις» ἔχει ὁ Μ. ἐν ᾧ ἡ m' ἔγραψε «πειρωμένων»,
ἵνα συμφωνῇ τῷ ἀ ν δ ρ ῶ ν. Οὔτε ἡ δοτικὴ ἐπιτρέπε-
ται, ἀφ' οὗ εἶπεν ἀ ν δ ρ ῶ ν, οὔτε ἡ γενική, προηγου-
μένου τοῦ ἔ ρ δ ε ι ν, ὅπερ ἀπαιτεῖ νὰ γράψωμεν «πει-
ρωμένους».

230 «Τούτω γὰρ Ἀρης βόσκεται, φόνω βροτῶν. «Ὁ
Ἑτεοκλῆς συμβουλεύει τῷ χορῷ νὰ μὴ θρηνῇ ἐπὶ τοῖς
ἀποθνήσκουσιν ἢ τετρωμένοις. Ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Μ
λέγει ἐνταῦθα «ταῦτα νόμιμα Ἀρεως», ἐξ οὗ ὁ Paley
εἰκάζει ὅτι ἀνέγνω ν ὁ μ ω, ἐν ᾧ ἄλλοι κριτικοὶ ἄλλα
εἰκάζουσιν. Τὸ χωρίον δὲν εἶνε μὲν τῶν ἀναγκαίως
μεταβολῆς τιнос χρηζόντων ἀλλὰ πάλιν καὶ αἱ λέξεις
τοῦ σχολιαστοῦ ἀναφερόμεναι εἰς πλείω καὶ αἱ «θνή-
σκοντας ἢ τετρωμένους» διδάσκουσι πού ὅτι πρέπει ἴ-
σως νὰ γράψωμεν «φόνω, βρότῳ (=λύθρῳ)» ἀναφε-
ρομένων τῆς μὲν φ ὁ ν ω εἰς τὸ θ ν ῆ σ κ ο ν τ α ς, τῆς
δὲ β ρ ὁ τ ω εἰς τὸ τ ε τ ρ ω μ έ ν ο υ ς. Ὁμοίᾳ δὲ πα-
ραδειγμάτων σχήματος ἀσυνδέτου ἐπὶ δύο λέξεων ὑπάρ-
χουσι καὶ ἄλλα.

235 «χορ. δέδοικ', ἀραγμὸς δ'—ὀφέλλεται». Ἐν ᾧ ὁ
Ἑτεοκλῆς κελεύει τὸν χορὸν νὰ σιγήσῃ, οὗτος ἄρχεται
αὐτῆς τῶν ἐπικλήσεων. Τὸ δὲ δ έ δ ο ι κ' εἶνε ψυχρὸν
καὶ ἄτοπον. Ὁμοίως ἄτοπον εἶνε καὶ τὸ π έ π ο ι θ'
τοῦ Heimsoeth, διότι ὁ χορὸς ὅλος ὑπὸ τοῦ φόβου κα-
τειλημμένος δὲν σχολάζει νὰ χρησῇται ἀστείῳ πρὸς τὸν
Ἑτεοκλέα λόγῳ. Οἱ δὲ ἄλλοι κριτικοὶ οὐδαμῶς προ-
σέκρουσαν τῷ δ έ δ ο ι κ' οὕτως ἀτόπως ἔχοντι. Ἐν
234 λέγει ὁ χορὸς «καὶ μὴν ἀκούω γ' ἱππικῶν φρυαγ-
μάτων». Προσέτι ἐνθυμοῦ ὅτι ὁ χορὸς εὐρίσκεται νῦν
ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ὁπόθεν πάντα εἶνε περίοπτα. Διὰ
τοῦτο νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γράψωμεν «δέδορκ', ἀραγ-
μὸς δ' ἐν πύλαις ὀφέλλεται». Ὅτι τὰ «ἀραγμὸς δ'—ὀ-
φέλλεται» ἀναφέρονται εἰς τὸ ἀ κ ο υ έ ι ν, οὐδὲν τοῦ

το ἐναντιοῦται τῷ δέδορκ' διότι αὕτη καὶ δέρεται ἄνωθεν καὶ ἀκούει καὶ ὁ αὐτὸς χορὸς ἐν 97—100 λέγει «'Ακούετ' ἢ οὐκ ἀκούετ' ἀσπίδων κτύπον | . . . Κτύπον δέδορκα· πάταγος οὐχ ἐνὸς δορός.» ἄπερ ἔχουσι πολλήν πρὸς τὸ παρὸν χωρὶν ὁμοιότητα.

238 «οὐκ ἐς φθόρον σιγῶς' ἀνασχῆσθι τάδε,» 'Ο 'Ετεοκλῆς ἀναγκάζει τὸν χορὸν νὰ σιωπήσῃ, διότι ἐμβάλλει καὶ τοὺς ἄλλους εἰς φόβον βοῶν. Οὐδεὶς τῶν κριτικῶν προσέκρουσεν εἰς τὸν στίχον τοῦτον. Ἡ ἔλλειψις τομῆς αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ μηνύῃ ὅτι κρύπτεται ἁμάρτημά τι, διότι καὶ ἄλλοι στίχοι ὁμοιοῦνται ὑπάρχουσιν, οὓς θρασεῖς μετρικοὶ πειρῶνται νὰ μεταβάλλωσιν. Ἀλλὰ τὸ «οὐκ ἐς φθόρον», ὅπερ καθ' ἑαυτὸ εἰ ἐλέγετο, θὰ εἶχε πάνυ καλῶς, νῦν δὲν συνάπτεται καλῶς μετὰ τοῦ σιγῶσα καὶ ἀνασχῆσθι. Τὸ ἁμάρτημα κεῖται ἐν τῷ σιγῶσα, ἀνθ' οὗ πρὸς νὰ ἀναγνώμεν «οὐκ ἐς φθόρον σύγ' ; οὐκ ἀνασχῆσθι τάδε;» Ἡ ἔννοια τῆς σιγῆς περιέχεται ἐν τῷ ἀνασχῆσθι καὶ ἐνταῦθα ἦν περιττὸν πάλιν νὰ λεχθῇ, ἀφ' οὗ ὁ 'Ετεοκλῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ στίχῳ 236 εἶπεν «οὐ σῖγα μηδὲν τούτων ἐρεῖς κατὰ πόλιν;» Μετ' ὀλίγον δὲ 240 «αὐτὴ σὺ δουλοῖς καὶ μὲ καὶ πᾶσαν πόλιν», ὅπου εἶνε ἀναγκαῖα ἡ δῆλωσις ὅτι καὶ ὁ χορὸς θὰ δουλωθῇ· εἵκασα ἐν σελ. 7 τῆς διδακτορ. διατριβῆς μου ὅτι πρὸς νὰ γραφῇ αὐτὴ σὲ δουλοῖς καὶ μὲ καὶ πᾶσαν πόλιν, ἀγνοῶν ὅτι καὶ ὁ Bloomfield τὴν αὐτὴν εἰκασίαν ἐποίησατο, ὅπερ νῦν ὁρῶ ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Wecklein, ὅστις ὡς πιθανωτέραν δῆθεν παρατίθεται ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσι τὴν τοῦ Wunderlich «δουλοῖς καὶ σὺ καὶ πᾶσαν» ἐν ᾧ καὶ ἡ τοῦ ἐμὲ δῆλωσις εἶνε ἀναγκαῖα· διότι ἐν ᾧ ὁ χορὸς αἰτεῖ παρὰ τῶν θεῶν νὰ μὴ τύχῃ δουλείας, ὁ 'Ετεοκλῆς λέγει ἐν ᾧ θέλεις νὰ εἶσαι ἐλευθέρου, διὰ τῆς διαγωγῆς σου καὶ σπαντὴν καὶ ἐμὲ καὶ ὅλην τὴν πόλιν δουλοῖς. Ἰδὲ Σοφοκλ. Οἰδ. Τύρ. 64—65 «ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ πὸ λῆν τε καὶ σ' ὁ

μοῦ στένει» καὶ 312 «ῥῦσαι σε αὐτὸν καὶ πόλιν,
ῥῦσαι δ' ἐμέ.» Ἄλλ' ὁ Wecklein πολλάκις ἀμαρτάνει
τῆς ὁρθῆς τῶν πιθανωτέρων ἀπὸ τῶν ἀπιθανωτέρων
διακρίσεως. Κατωτέρω δὲ 246—247 «Ἐτ. αἰτουμένω μοι
κοῦφον εἰ δοίης τέλος. | Χορ. Λέγοις ἂν ὥς τάχιστα καὶ
τάχ' εἴσομαι»· μόνος ὁ Meineke προσέκρουσε τῷ τ ἄ χ',
ὅπερ εἰς τὸ τ' θέλει νὰ μεταβάλλῃ. Ἄλλ' ἡ μεταβολὴ
δὲν ὠφελεῖ. Ἐπρεπε νὰ διανοηθῇ ὁ Meineke τὴν δηλοῦ
τὸ «ὥς τάχιστα»· διότι διὰ τοῦ τ ὅ τ' παρίσταται ὁ
χορὸς συλλογιζόμενος ἂν πρέπη νὰ δῶ τὸ κοῦφον τέ-
λος. Ὁ χορὸς διὰ τοῦ ὥς τ ἄ χ ι σ τ α παραινεῖ τῷ
Ἐτεοκλεῖ νὰ εἴπῃ ὥς τάχιστα τί αἰτεῖται, διότι μέλλει
νὰ ὑπακούσῃ. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γράψω-
μεν «Χορ. Λέγοις ἂν ὥς τάχιστα καὶ τὰ πείσομαι».

257—265 «ἐγὼ δὲ χώρας—στέψω πρὸ ναῶν πο-
λεμίων δ' ἐσθήματα.» Ὁ Ἐτεοκλῆς ὑφηγεῖται τῷ χο-
ρῷ πῶς πρέπει νὰ εὐχῇται τοῖς θεοῖς. Καὶ τὸ χωρίον
τοῦτο ὑπέστη μεγάλας μεταβολὰς ὑπὸ τῶν κριτικῶν,
οἵτινες καὶ πολλὰς λέξεις μεταβάλλουσι καὶ τοὺς στί-
χους ἢ μέρη στίχων ἀποβάλλουσι καὶ ὁλόκληρον σελλί-
δα τοῦ παραρτήματος τῆς ἐκδόσεως τοῦ Wecklein κα-
τέχει ἡ βραχυτάτη αὐτῶν μνεία. Ἄλλ' ἐν γένει πρέπει
πρῶτον νὰ παρατηρηθῇ ὅτι ἐνταῦθα εἶνε εὐχή καὶ πρό-
πει πάντα νὰ λέγονται ἀκριβῶς καὶ σαφῶς καὶ ἡ ἐπα-
νάληψις δὲν πρέπει καὶ ἐνταῦθα καὶ ἀλλαγῶν νὰ νο-
μίζεται αἰτία ἀποχορῶσα ἀποβολῆς λέξεων. Διότι καὶ
ἐν Χορηγόρων 145—146 λέγεται «ταῦτ' ἐν μέσῳ τίθη-
μι τῆς κακῆς ἀράς, | κελύοις λέγουσα τήνδε τὴν κακὴν
ἀράν» ὅπου οὐκ ὁρθῶς ὁ Schüli μετέβαλε τὸ κ α κ ῆς
εἰς κ α λ ῆς καὶ ὁρθῶς ποιῶν ὁ Weil τηρεῖ τὸ «τῆς
κακῆς ἀράς.» Ἄλλ' ἐν ᾧ ἐκεῖ ὁρθὰ λέγει περὶ τῶν εὐ-
χῶν, οἷον ἐπιλαθόμενος ἑαυτοῦ ἐνταῦθα πολλὰ τολ-
μᾷ. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ταράξῃ ἡμᾶς τὸ θ ε ο ῖ σ ι ν,
διότι προηγήθη τὸ «τοῖς πολισσούχοις θεοῖς» καὶ τὸ
«θεῶν.» Δυσκολίαν δὲ μεγάλην παρέχει τὸ ἐ σ θ ἡ μ α-

σ ι καὶ τὸ ἐσθ ἡ μ α τ α καὶ τινὰ ἄλλα. Ἄλλὰ μὴν ἐνταῦθα δὲν ὑπάρχει καὶ ἐπανάληψις, ἃν ὁρθῶς κατανοήσωμεν τὸ χωρίον. Ἐν Ἀγαμέμνωνος 585—584 λέγεται «θεοὶς λάφυρα ταῦτα τοῖς καθ' Ἑλλάδα | δόμοις ἐπασσάλευσ' ἄκασκαῖον γάνος» (κατὰ τὴν ἐμὴν εἰκασίαν, περὶ ἧς ἰδὲ ἐν τοῖς ὀπισθεν). Ἄλλ' ἐνταῦθα ὁ Ἐτεοκλῆς ἐτι πλείω ποιεῖ. Πρῶτον θὰ κελεύσῃ νὰ θύσωσιν ἐπὶ τῶν ἐστιῶν τῶν θεῶν πρόβατα καὶ τάνυρους, ἔπειτα θὰ στήσῃ τροπαια, ἣτις εἶνε καὶ τῶν θεῶν τιμὴ. Ἀλλὰ ποῖν ἂν μεταβῶμεν εἰς τὰ ἐπόμενα, πρόπει νὰ ἐξετάσωμεν τὴν λέξιν δ ο υ ρ ῖ π λ η χ θ'. Ὅτι αὕτη οὐδεμίαν σημασίαν ἔχει πάλαι κατενοήθη καὶ δι' αὐτὸ ὁ Porson εἰκάσε δ ο υ ρ ῖ λ η φ θ' καὶ ὁ Dindorf δ ο υ ρ ῖ π η χ θ'. Ἀλλ' ἂν ὁρμηθῶμεν ἀπὸ τῆς γνώμης ὅτι τὸ ἐσθ ἡ μ α σ ι ἔχει ὕγιως καὶ ἕτερα μὲν εἶνε ταῦτα τὰ ἐσθ ἡ μ α τ α, ἕτερα δὲ τὰ κατωτέρω μνημονευόμενα, συμπεραίνομεν ὅτι τοῦ δουρίπληχθ' τὸ Ε, ὡς ἔγραψεν ὁ Αἰσχύλος, δὲν ἔπρεπε νὰ μεταχαρακτηρισθῇ εἰς Η ἄλλ' ἔπρεπε νὰ μείνῃ Ε δ ο υ ρ ῖ π λ η χ θ', μεθ' οὗ πρόπει νὰ συναφθῇ τὸ ἐσθ ἡ μ α σ ι, ὅτε ἔχομεν τήνδε τὴν διάνοιαν, ὅτι ὁ Ἐτεοκλῆς μετὰ τῶν ἐνδυνάτων τῶν πολεμίων θὰ συνενώσῃ λάφυρα τῶν αὐτῶν πολεμίων καὶ μάλιστα ὅπλα καὶ διὰ τούτων θὰ κατασκευάσῃ τὰ τροπαια, τὰ ἐν τοῖς ἀγνοῖς δόμοις μέλλοντα νὰ σταθῶσιν ἐν τοῖς ναοῖς. Ὅσα λοιπὸν λέγει νῦν ὁ Ἐτεοκλῆς εἶνε ἐρμηνεία τῶν ἡγουμένων καὶ τὸ ὧδ' προεξαγγέλλει τὰ ἐπόμενα καὶ τὸν δ' τὸν μετὰ τὸ π ο λ ε μ ῖ ω ν ὑπάρχοντα πρόπει νὰ ἀποβάλωμεν, διότι ἐν τούτοις περιέχεται ἡ ἐξήγησις τῶν τροπαίων. Ταῦτα δὲ διδάσκουσιν ὅτι μετὰ τὸ δ ὁ μ ο υ ς πρόπει νὰ θῶμεν ὑποστιγμὴν, διότι ἀπὸ τοῦ σ τ ε ψ ω ἄρχεται τρίτον μέρος τῆς εὐχῆς, καθ' ὃ ὁ Ἐτεοκλῆς πρὸ τῶν ναῶν θὰ κρεμάσῃ ἄλλα ἐνδύματα τῶν αὐτῶν πολεμίων, ἀλλὰ ταῦτα δὲν θὰ εἶνε συμπεπλεγμένα διὰ δοράτων λαφύροις τῶν πολεμίων. Ἄν πρόπει δὲ νὰ τὰ ράξῃ ἡμᾶς ἢ μετὰ τὸ δεύτερον π ο λ ε μ ῖ ω ν θέσις τοῦ

δ'. Ἀλλὰ πᾶσαι αἱ δυσκολίαι οὕτω ἐξωμαλλισθῆσαν· διότι τοῦ ἐπεύχομαι ἡ σημασία καὶ ἡ τῆς ἐπὶ δὲν φαίνονται καὶ αἱ αἰτιατικαὶ αἰμᾶσσοι ντας καὶ ταυροκτονοῦντας δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐξηγηθῶσιν ὑπονοουμένου τοῦ ἡμᾶς, διότι ὁ τοιοῦτος λόγος δὲν εἶνε Ἑλληνικὸς καὶ τοῦ θήσειν ὑποκειμενον εἶνε τὸ ἐγὼ, ὥς καὶ τὸ στέψω διδάσκει. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι καὶ τὸ αἰμᾶσσοι ντας καὶ τὸ ταυροκτονοῦντας, πρέπει νὰ μεταβληθῶσιν εἰς «αἰμᾶσσουσι» καὶ «ταυροκτονοῦσι», ἅπερ εἶνε γένους ἀρσενικοῦ «κελεύσας ἄλλους νὰ βρέχωσι διὰ τοῦ αἵματος προβάτων τὰς ἐστίας τῶν θεῶν καὶ νὰ ἀποκτείνωσι ταύρους εἰς τιμὴν τῶν θεῶν, ἔπειτα εὐχομαι κτλ». Τελευταῖον δὲ παρατηρῶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑποπτεύσωμεν ὅτι τὸ πολεμίων εἶνε σχόλιον τοῦ δαῖων, διότι ὁ ποιητὴς ἔχει τὴν συνήθειαν ἀντὶ νὰ μεταχειρίζεται ἀντωνυμίαν νὰ προτιμᾷ τὴν χοῆσις συνωνύμου οὐσιαστικοῦ, ὥς καὶ ἐν 46—47 «ἡ πόλει κατασκαφᾶς | θέντες λαπάξιν ἄστν Καδμείων βίαν», διότι οὐδεμία διαφορά εἶνε ἐν τούτῳ τῶν πόλεις (περὶ ἀκροπόλεως δὲν πρέπει τις ἐνταῦθα νὰ διανοηθῇ) καὶ ἄστν.

269—271 «ἐγὼ δ' ἐπ' ἄνδρας ἕξ ἐμοὶ σὺν ἐβδόμεν | ἀντηρέτας ἐχθροῖσι τον μέγαν τρόπον | εἰς ἐπτατειχεῖς ἐξόδους τάξω μολών». Ὁ Ἑτεοκλῆς προλέγει πῶς μέλλει νὰ παρατάξῃ τὸν ἑαυτοῦ στρατόν. Νομίζεται τὸ ἐπ' ἄνδρας ἡμαρτημένον, ἀνθ' οὗ ἄλλοι ἄλλα εἶκασαν καὶ ὁ Cantabrigiae ἐπάρχος. Ἀλλ' εἰ ἐξῆν οὕτω νὰ ἀπομακρυνώμεθα τῆς παραδεδομένης γραφῆς, θὰ ἐδυνάμην καὶ «ἀπάρχους» νὰ προτείνω, ὥς ἐν Πέρσῃς 550 λέγεται. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι τό τε ἄνδρας εἶνε γνησιώτατον, ὥς διδάσκει ὁ ἀντίστοιχος 42 «ἄνδρες γὰρ ἐπτά, θούριοι λοχαγέται» καὶ ἡ ἐπὶ, ἣν θὰ ἴδωμεν καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ ἔχουσαν ἐπιρρηματικὴν σημασίαν=προσέτι, ἣτις ἐνταῦθα πάννευαρμοστεῖ. Δι-

ὅτι εἰπὼν ἔμπροσθεν ὁ Ἑτεοκλῆς 257—262 «ἐγὼ δὲ χώρας—ἐπενύχομαι» προστίθῃσι νῦν τι μέλλει νὰ ποιήσῃ μετὰ τὴν εὐχήν. Τὸ ἐ π ά ρ χ ο υ ς εἶνε ἡμαρτημένον, καίτοι εἴκασεν αὐτὸ ὁ Canter καὶ ἐπῆνεσεν ὁ Weil καὶ ἄλλοι. Διότι οὐδὲν σημαίνει ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ὁ ἀριθμὸς καὶ τὰ μεγάλα τῶν φιλολόγων ὀνόματα.

359—360 «καὶ μὴν ἀναξ ὁδ' αὐτὸς Οἰδίπου τόκος | εἶτ' ἀρτίκολλον ἀγγέλου λόγον μαθεῖν». Τὸ δευτέρον ἡμιχόριον λέγει ὅτι ἔρχεται ὁ ἄγγελος. Τὸ εἶσ' ἐτάραξε τινὰς τῶν κριτικῶν καὶ δι' αὐτὸ ἀνώνυμός τις ἐγραψεν «εἰς ἀρτίκολλον» καὶ ὁ Bloomfield «ὡς ἀρτίκολλον» ὅπερ καὶ ὁ Weil ἐδέξατο, ἐν ᾧ ὁ Dindorf πρότερον ἐγραψεν «εἰς ἀρτίκολλον . . . λόγον πάρα» καὶ νῦν «ὥστ' . . . μαθεῖν», καὶ ὁ Paley τρέπει τὸ ἀ ρ τ ι κ ο λ λ ο ν εἰς ἀ ρ τ ι κ ο λ λ ο ς. Νομίζω ὅτι ἔπρεπε νὰ ταράξῃ πάντας τοὺς κριτικούς τὸ εἶσ' κείμενον ἀντὶ τοῦ ἔ ρ χ ε τ α ι, ἐν ᾧ ὅπου μεταχειρίζεται αὐτὸ ὁ Αἰσχύλος ἔχει σημασίαν μέλλοντος, ὡς ἢ τε ἐννοία ἐν τοῖς χωρίοις ἐκείνοις καὶ τὰ συμφραζόμενα ἀπαιτοῦσι, καὶ κεῖται ἀντὶ τοῦ ἐ λ ε ὑ σ ε τ α ι, ὅπερ μεταχειρίζεται ὡσαύτως ὁ ποιητής, εἰ καὶ σπανιώτερον. Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὸ εἶσ' εἶνε σχόλιον προστεθὲν εἰς ἀναπλήρωσιν λέξεως ἐκλιπούσης, ἣτις εἶνε αὐτὴ ἢ πρόθεσις π ά ρ α, ἣν καὶ ὁ Dindorf ἐν τέλει τοῦ στίχου ἀντὶ τοῦ μ α θ ε ῖ ν ἐθήκεν ἐν τῇ πρώτῃ εἰκασίᾳ του, ἐν ᾧ ὧφειλε νὰ γράψῃ «πάρ' ἀρτίκολλον ἀγγέλου λόγον μαθεῖν» = πάρεστι . . . μαθεῖν. Τὸ εἶσ ι δὲν ἀποδοκιμάζεται ὑπὸ τοῦ μ α θ ε ῖ ν, διότι τίθεται κατ' ἀπαρέμφατος ἐνίοτε ἀντὶ μετοχῆς. Ἐν δὲ Χοηφόρ. 540 λέγεται «κρίνω δέ τοι νιν ὥστε συγκόλλως ἔχειν» καὶ Χοηφ. 578 «ὅπως ἂν ἀρτίκολλα συμβαίῃη τάδε». Ἐν δὲ τῷ ἐπομένῳ στίχῳ «σπουδῇ δὲ καὶ τοῦδ' οὐκ ἀπαρτίζει πόδα» προσέκρουσαν οἱ κριτικοὶ καὶ ὁ Hermann γράφει «οὐ καταρτίζει» καὶ ὁ Weil «εὖ καταρτίζει» καὶ ἄλλοι ἄλλα. Πρῶτον εἶνε βέβαιον ὅτι εἶνε πλημμελὲς τὸ τοῦ Μ. σχόλιον «ἢ

τούτου δὲ σπουδὴ οὐπω τέλος ἔχει, ἀλλ' ἐπείγεται κτλ.» διότι ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον θέλει νὰ εἴπῃ τὸ ἡμιχόριον. Δεύτερον σημειωτέον ὅτι τὸ τ ο ὕ δ' πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸν Ἑτεοκλέα, εἰς ὃν ἀναφέρεται καὶ τὸ ἔμ- προσθεν ὁ δ', διότι ὡς τοῦ πρώτου ἡμιχορίου ἀναφέ- ρονται πάντες οἱ στίχοι εἰς τὸν ἄγγελον, οὕτω τοῦ δευτέρου καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸν Ἑτεοκλέα. Τὸ δὲ ἁ πα ρ τ ῖ ε ι ἔχει προφανῶς τὴν ἀντίθετον τοῦ κα τ α ρ τ ῖ ε ι σημασίαν καὶ μετὰ τοῦ ο ὕ κ ἀποτελεῖ αὐτὴν τὴν σημασίαν τοῦ κα τ α ρ τ ῖ ε ι, ὅπερ ματαίως καὶ οἱ μεταγενέστεροι κώδικες καὶ οἱ κριτικοὶ ἠθέλη- σαν νὰ εἰσαγάγωσιν. Ὁ Hermann γράφων «οὐ καταρ- γῆσει» ὡς ὁ L. Schmidt «οὐκ ἄγαν ἵξει» ἀπέβλεψαν εἰς τὸν 358 «σπουδῇ διώκων πομπίμους χνόας ποδῶν.» καὶ ἐπεξήτησαν ἔννοιαν ἴσην τῇ τούτου. Ἀλλὰ τὸ οὐκ ἁ πα ρ τ ῖ ε ι δηλοῖ ταῦτόν καὶ τὸ ἁ ρ τ ῖ κ ο λ λ ο ν περὶ τοῦ ἀγγέλου λεγόμενον καὶ ἴσα δύναται καὶ ἁ ρ τ ῖ ε ι· ὁ λόγος πρέπει νὰ εἴνε καλῶς προσηρμοσμέ- νος καὶ σύμμετρος τῇ πορείᾳ τοῦ Ἑτεοκλέους καὶ ἡ πο- ρεία τοῦ Ἑτεοκλέους πρέπει νὰ εἴνε σύμμετρος τῇ λό- γῳ τοῦ ἀγγέλου, ὥστε ἀμφοτέρω νὰ συμπέσωσι καὶ ἀρτιωθῶσιν». Ἡ ἔννοια λοιπὸν αὕτη ἀποστέργει τὸ π ό δ α, ὅπερ δὲν δύναται νὰ εἴνε ἀντικείμενον τοῦ ἁ πα ρ τ ῖ ε ι ἀλλὰ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς πο- δ ῶ ν καὶ ἐξαρτηθῇ ἐκ τοῦ σ π ο υ δ ῆ, ἐν ᾧ τὸ τ ο ὕ δ' ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ π ο δ ῶ ν. Εἰς τὸ ο ὕ κ ἁ- πα ρ τ ῖ ε ι λοιπὸν ὑπονοεῖται τὸ λό γ ο υ. Εὐθὺς δὲ λέγει ὁ ἄγγελος 562—563 «λέγοιμ' ἂν εἰδὼς εὐ τὰ τῶν ἐναντίων, | ὥς τ' ἐν πύλαις ἕκαστος εἴληχε πάλον». Τί θέλει ὁ τ' τοῦ «ὥς τ'», ἀφ' οὗ περὶ τῆς κληρώσεως μόνον ταύτης ἦλθεν, ἵνα ἀπαγγεῖλῃ; διότι τὰ ἄλλα εἴνε ποιητικὰ κοσμήματα. Ὁ Bloomfield γράφει «ὥς ἐν» καὶ δύο μεταγενέστεροι κώδικες ἔχουσι π ά λ ω ἀντὶ π ά λ ο ν. Ἡ τελευταία αὕτη τῶν κωδίκων γραφὴ ἡ ἐξ εὐφυοῦς εἰκασίας κριτικοῦ τινος γεννηθεῖσα φαίνεται μοι ἀναγκαία, ἀφ' οὗ καὶ ἐν 55—56 λέγεται «κληρου-

μένους δ' ἔλειπον, ὡς πάλῳ λαχὼν | ἕκαστος αὐτῶν πρὸς
 πύλας ἄγοι λόχον»· καὶ κατ' αὐτὰ νομίζω ὅτι καὶ τὸ
 ὅλως ἐσφαλμένον «ὥς τ' ἐν πύλαις» πρέπει νὰ μετα-
 βληθῇ εἰς «τίνας πύλας ἕκαστος εἴληχε πάλῳ». Κατω-
 τέρω δὲ 572 «σείει, κράνους χαίτωμ', ὑπ' ἀσπίδος δ'
 ἔσω», ἔχει ὁ M. «δ' ἔσώ», ἐξ οὗ πολλοὶ κριτικοὶ δ' ἔσω
 ἔγραψαν, περὶ οὗ δικαίως λέγει ὁ Weil ὅτι διὰ τὸ ὑπ'
 ἀσπίδος καθίσταται περιττόν. Ἀλλὰ καὶ ἡ μετα-
 βολὴ αὐτοῦ εἰς δέπουν εἶνε ψευδὴς (διότι δὲν πρόκει-
 ται περὶ πολλοῦ χώρου) καὶ αἱ τοῦ Pauw εἰς δέ τοι
 καὶ τοῦ M. Schmidt εἰς δ' ἴσον καὶ νομίζω ὅτι ὁ ποι-
 ητὴς ἀναμιμνησκόμενος τοῦ ὁμηρικοῦ «πάντος' εἴσην»
 ἔγραψε νῦν «δ' ἴσης», ὅπερ ἐν 525 λέγει «κυκλωτῶ
 σώματος προβλήματι» καὶ 629 «καινοπηγὲς εὐκυκλον
 σάκκος». —

379—584 «βοᾷ παρ' ὄχθαις ποταμίαις, μάχης ἐρῶν
 | ἵππος χαλινῶν ὡς κατασθμαίνων μένει, | ὅστις βο-
 ῆν σάλπιγγος ὁρμαίνει μένων.» Ὁρθῶς συνείδεν ὁ Frey
 ὅτι τὰ μαίνεει μένων τοῦ τρίτου στίχου ἐπανελή-
 φθησαν ἐκ τοῦ τέλους τοῦ δευτέρου στίχου, ὡς καὶ ἐν
 Χοηφόρων 769 ἐγένετο, καὶ διὰ τοῦτο πολλοὶ πολλὰ εἴ-
 κασαν περὶ τῶν ἐκλιπουσῶν τούτων λέξεων. Ὁ Weil
 γράφει «ὀρθίαν κλύει», ὁ Frey «εἴργεται κλύων»,
 καὶ ἄλλοι ἄλλα καὶ ὁ Wecklein ἐπερειδόμενος τοῖς
 σχολίοις τοῦ M. καὶ μάλιστα ταῖς λέξεσιν αὐτῶν «ἐ-
 πιθυμῶν πολέμων» πέποιθεν ὅτι πρέπει νὰ διορθωθῶ-
 σιν εἰς «ὀργᾶται κλύων» νομίζων ὅτι τὸ χωρίον τοῦτο
 εἶνε λαμπρὸν παράδειγμα τῆς ἱστορικῆς ἀναπτύξεως
 τῆς Κριτικῆς καὶ τῆς κριτικῆς μεθόδου. Νομίζω ὅτι
 ὁ Wecklein πλανᾶται. Διότι τὰ σχόλια ταῦτα δὲν πα-
 ρέχουσι καλὸν θεμέλιον καὶ τὸ «ἐπιθυμῶν πολέμων» ἀ-
 πέδωκεν ὁ σχολιαστὴς τῷ ἵππῳ λαμβάνων αὐτὸ ἐκ τοῦ
 «ἐρῶν μάχης» τοῦ εἰς τὸν Τυδεᾶ ἀναφερομένου, ὡς
 πάλιν ἀποδίδωσι τῷ Τυδεῖ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἵππου
 «ἀσθμαίνει καὶ σπενύδει». Ἐνταῦθα λοιπὸν ἀπαιτεῖται,

καλὴ ἀναπλήρωσις καὶ τὸ σχόλιον πειρᾶται μόνον τὴν εἰκόνα νὰ καταστήσῃ τελείαν. Ἐνθυμούμενος δὲ τῆς ἐν Σοφοκλ. Ἡλεκτρ. 27 εἰκότος «ὀρθὸν οὗς ἴστησιν» νομίζω ὅτι καὶ ἐνταῦθα πρέπει νὰ γράψωμεν «σάλπιγγος οὗς ὀρθοῖ κλύων» καὶ ἐκπεσόντος τοῦ οὗς μετὰ τὸ ος ἐλήφθησαν καὶ τὰ ἄλλα ἐκ τοῦ τέλους τοῦ ἔμπροσθεν στίχου. Περὶ δὲ τοῦ «κατασθμαίνων μένει» ἰδὲ Εὐμεν. 655-654 «τὰ δ' ἄλλα πάντ' ἄνω τε καὶ κάτω | στρέφων τίθησιν οὐδὲν ἀσθμαίνων μένει». Διότι ἐν ἀμφοτέροις τοῖς χωρίοις τὸ μένει εἶνε πτώσεως δοτικῆς.

389 «τάχ' ἂν γένοιτο μάντις ἡ ἀνοία τινί». Ὁ Ἐτεοκλῆς λέγει ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τοῦ Τυδέως παρασταμένη νύξ προμηνύει τὸν θάνατον αὐτοῦ. Πολλὰ τοῦ ἡ ἀνοία μεταβάλλεται καὶ ὁ Bloomfield γράφει «μάντις ἐννοία τινί», ἐν ᾧ ὁ Weil τηρῶν τὸ κείμενον συνενοῖ διὰ κράσεως τὸ ἡ ἀνοία εἰς ἀνοία. Αὕτη εἶνε ἡ ὀρθότερα τοῦ χωρίου μεταχειρίσις, παραλειπομένης μόνον τῆς κράσεως, διότι τὸ ἡ ἀ συνεκφωνοῦνται, οἷα ὑπάρχουσι πολλὰ παρ' Αἰσχύλῳ. Καὶ ὁ μὲν ἐπόμενος 390 εἰσηγεῖται μεταβολὴν τινα· διότι ἐν αὐτῷ ὁ Ἐτεοκλῆς, εἰς ὃν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναφέρεται τὸ τινί, συλλογίζεται περὶ τοῦ πράγματος, ὡς οἱ στίχοι 391 καὶ 392 ἀναφέρονται εἰς τὸ μάντις. Ὡς δὲ ἐν Σοφοκλ. Φιλοκλήτ. 129 λέγεται ἐννοία, οὕτω καὶ νῦν θὰ ἔπρεπε νὰ γράψωμεν «ἡ ἐννοία τινί». Διότι ὁ ποιητὴς ὁ εἰπὼν ἐν Προμηθεῖ εὐηθία ν ἐδύνατο καὶ νῦν νὰ εἴπῃ ἐννοία. Ἀλλ' ἂν ἀποβλέψωμεν εἰς τὸν 393 «αὐτὸς καθ' αὐτοῦ τήνδ' ὑβριν μαντεύσεται», ὀφείλομεν νὰ τηρήσωμεν τὸ «ἡ ἀνοία» καὶ τὸ τινί εἰς αὐτὸν τὸν Τυδεά νὰ ἀναφέρωμεν· διότι περὶ αὐτοῦ τούτου ἡ ἀνοία του θὰ μαντεύσῃται. Ὁρθότατα λοιπὸν λέγει καὶ τὸ σχόλιον τοῦ M. «τὰ ἐξ ἀνοίας τινῶν (=Τυδέως) γενόμενα τάχα τῶν κακῶν αὐτοῖς (=Τυδεῖ) ἔσται σύμβολα».

411—12 «γίγας δδ' ἄλλος τοῦ πάρος λελεγμένου
 | μείζων, ὁ κόμπος δ' οὐ κατ' ἄνθρωπον φρονεῖ», «Ὁ ἄγ-
 γελος λέγει νῦν περὶ τοῦ Καπανέως. Ἐνταῦθα δὲν κα-
 τανοῶ διὰ τί ὁ ἄγγελος θὰ ἐταπεινὸν τὸν Τυδεά, ἀφ'
 οὗ γινώσκουμεν, οἷος ἦρως ἦν ὁ Τυδεὺς καὶ πόσους ἐ-
 φόνευσε Θηβαίους πρότερον ἐνεδρεύσαντας αὐτῷ, ἐκ
 τοῦ τῆς Ἰλιάδος Ε. Ἐπεὶ δὲ ἀκατανόητον εἶνε καὶ
 τὸ «ὁ κόμπος οὐ φρονεῖ κατ' ἄνθρωπον», διότι δὲν δύ-
 νηται ποιητικὴ ἄδεια νὰ δικαιολογήσῃ τὴν φράσιν ταύ-
 την. Νομίζω λοιπὸν ὅτι πρέπει νὰ στίξωμεν «τοῦ πά-
 ρος λελεγμένου, | μείζων ὁ κόμπος δ', οὐ κατ' ἄνθρω-
 πον φρονεῖ», ὅτε ὑποκείμενον τοῦ φ ρ ο ν ε ῖ εἶνε ὁ
 Καπανεὺς καὶ τὸ «οὐ κατ' ἄνθρωπον φρονεῖ» ἐλέχθη
 εἰς πληρεστέραν τοῦ «μείζων ὁ κόμπος δ'» ἐξήγησιν,
 ἐν ᾧ ἡμεῖς προσεδοκῶμεν, «ἢ κατ' ἄνθρωπον» μόνον.
 Καίτοι δὲ μετρικῶς ἐδύνατο τὸν δ' νὰ θῇ καὶ μετὰ
 τὸ μ ε ῖ ζ ω ν, ἐθῆκεν αὐτὸν μετὰ τὸ κ ό μ π ο ς, ὥς
 πολλαχοῦ τίθησιν αὐτὸν μετὰ πλειονας λέξεις ἐξεπίτη-
 δες, ὅπου ἄνευ λόγου, ὥς καὶ ἀλλαχοῦ λέγομεν, προς-
 κρούουσιν οἱ κριτικοί. Τὸ δὲ «τοῦ πάρος λελεγμέ-
 νου» συνάπτεται τῷ ἄ λ λ ο ς καὶ αἱ λέξεις αὗται
 ἀπ' ἀλλήλων δὲν πρέπει νὰ ἀποσπῶνται. Κατωτέρω δὲ
 415—416 «οὐδὲ τὴν Διὸς | ἔριν πέδοι σκήψασαν ἐμπο-
 δὼν σχεθεῖν»· ὁ Heimsueth μετέβαλε τὸ τ ῆ ν εἰς ν ι ν,
 ὅπερ ἐδέξατο ὁ Weil ἄνευ ἀνάγκης, ἐν ᾧ ἄλλοι ἄλλως
 προσπαθοῦσι τὸ ἔ ρ ι ν νὰ ἀντικαταστήσωσι δι' ἄλλης
 λέξεως καὶ νὰ εἰσαγάγῃσι τὸν ἄ ν. Καὶ τὸ τελευταῖον
 τοῦτο δὲν εἶνε ἀναγκαῖον, διότι ἡ ἀπαρέμφατος ἀνα-
 λύεται ἐνταῦθα καὶ ἐν ἄλλοις χωρίοις εἰς εὐκτικὴν ἄνευ
 τοῦ ἄ ν καὶ μόνον τὸ ἔ ρ ι ν εἶνε ἀνάγκη νὰ μεταβλη-
 θῇ. Ἄν πρόσχωμεν τὸν νοῦν τοῖς ἐπομένοις στίχοις,
 βλέπομεν ὅτι ὁ Καπανεὺς ἐνέπαιξε τῷ Αἰῶ καὶ ἡ μετά-
 βασις «τὰς δ'» διδάσκει ὅτι καὶ ἐν τῷ ἔ ρ ι ν, ἐμπεριέ-
 χεται λέξις ἐμπαίζουσα τῷ ὅπλῳ τοῦ Διὸς, τῷ κεραυ-
 νῷ, ἢ μᾶλλον τῇ αἰγίδι, διότι κατωτέρω θὰ ἐμπαίξῃ
 τῷ κεραυνῷ. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ εἴπῃ νῦν «τὴν Διὸς

αλγίδα», ἀνθ' οὗ νομίζω ὅτι εἶπε «τὴν Διὸς | δειρὴν πέ-
δοι κτλ.» ὑπαινιττομένου τοῦ ποιητοῦ ὅτι ἡ α ἰ γ ἰ ς ὤ-
νομάσθη, διότι εἶνε δειρὴ, δέσμα τῆς αἰγὸς τῆς θηλα-
σάσης τὸν Δία, ὅστις κατὰ τὴν μυθολογίαν κατεσκεύα-
σε τὴν αλγίδα ἐκ τοῦ δέσματος αὐτῆς τελευτησάσης.

Κατωτέρω δὲ 422 «τοιῷδε φωτὶ πέμπε τίς ξυστήσε-
ται» εἶνε τὸ πέμπε ἐσφαλμένον καὶ εἰς «φράζε» ἢ
«γνώθι» «φωτὶ δ' ἐνεπε» «φωτὶ δ' εἰπὲ» καὶ ἄλλα
μετεβλήθη. Τὰ τοιαῦτα πρόχειρα φαίνονται μοι καὶ
νομίζω ὅτι τὸ πέμπε πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς πρ ᾱ σ-
σ ε, ὡς δις ἐν Εὐμενίσιν ὡς θὰ ἴδωμεν τὸ πέμψαι
πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς π ρ ᾱ ξ α ι καὶ τὸ «ἄμηχά-
νοισι πράξομεν» εἰς «ἄμηχάνους ἀμπέμψομεν» ἀναγ-
καίως. Διότι καὶ νῦν ὁ ἄγγελος λέγει = ἐνέργει, φρόν-
τιζε τίς κτλ. Ἀλλ' ἐν 415 «καὶ τῷδε κέρδει κέρδος ἄλλο
τίκτεται», ὅπου τὸ κέρδε νομίζεται ἡμαρτημένον
καὶ ὑπὸ τοῦ Weil καὶ Wecklein νομίζεται πιθανῇ
ἢ τοῦ Keck εἰς κόμῃω μεταβολή, νομίζω ὅτι τὸ
κεῖμενον ἔχει ὑγιῶς καὶ ὀλίγος νοῦς κοινὸς ἀπαι-
τεῖται εἰς εὖρεσιν τοῦ ὀρθοῦ· διότι τὸ «τῷδε κέρ-
δει» ἀναφέρεται εἰς τὸν κόμπον τοῦ Καπανέως, ὡς
διδάσκουσιν οἱ δύο ἐπόμενοι στίχοι, διότι κέρδος ἵνε
ὅτι ὁ Καπανεὺς εἶνε ἄνανδρος, τὸ δὲ «κέρδος ἄλλο» εἰς
τὰς πρὸς τὸν Ζῆνα ὑβρεῖς, διότι ὡς διδάσκουσιν οἱ
427-455, θὰ τιμωρηθῇ ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ καὶ τοῦ «καὶ
τῷδε κέρδει» δηλοῖ «δὲν ἀρκεῖ ὅτι καὶ τοῦτο τὸ κόμ-
πάζειν εἶνε κέρδος, διότι μηνύει τὴν ματαιότητα αὐτοῦ,
ἀλλὰ συνεπάγεται καὶ ἕτερον κέρδος, τὴν τοῦ Ζηνὸς ἐπ'
αὐτὸν ὀργήν. Ὁ δὲ σχολιαστὴς τοῦ Μ. οὐ συλλαβῶν τοῦ
χωρίου τὴν διάνοιαν γράφει «πρὸς τῷ μεῖναι τὸ νικῆ-
σαι» νομίσας ὅτι τὸ πρῶτον κέρδος περιέχεται ἐν τῷ
μενεῖ τοῦ 425 καὶ ἐσφαλμένως ὁ Wecklein θέλει
νὰ τρέψῃ τὸ «μεῖναι» εἰς «μανῆναι». Ἀλλ' ἐν τῷ ἐν
τῷ 424 στίχῳ ἀμάρτημα δὲν ὑπάρχει, ὡς οἱ ἐπόμενοι
στίχοι διδάσκουσι, νομίζω ὅτι ὁ 425 «τῶν τοι ματαί-

ων ἀνδράσι φρονημάτων», ὃ οὐδεὶς τῶν κριτικῶν προσέκρουσε, περιέχει ἁμάρτημα· διότι τὸ «τῷδε κέρδει» ἐρμηνεύεται καλῶς ὑπ' αὐτοῦ, ἂν τρέψωμεν τὸ «φρονημάτων» εἰς «φρουαγμάτων» — ἡ γλῶσσα ἀληθῶς μηνύει τὰ ἀλαζονικά φρουάγματα καὶ καυχήματα. Ἐν Προμηθεύς 545 «γλῶσση ματαία ξημίᾳ προστρίβεται» λέγεται.

427—428 «Καπανεὺς δ' ἀπειλεῖ δρᾶν παρσκευασμένος· | θεοὺς ἀτίζων κάπογυμνάζων στόμα κτλ.» Ὁ Ἑτεοκλῆς λέγει ὅτι ὁ Ζεὺς θὰ κολάσῃ τὴν αὐθαδίαν τοῦ Καπανεὺς. Ὁ Wecklein τίθησι τελείαν στιγμὴν μετὰ τὸ παρσκευασμένος, ἣν δὲν ἔχει ὁ M, ὁρθῶς ποιῶν, διότι ἡ μετοχὴ ἀτίζων πρέπει νὰ συναφθῇ τῷ ἀπειλεῖ, ὅπερ συνάπτεται τῷ ἐπομένῳ ῥήματι πέμπει διὰ τοῦ καὶ τοῦ κάπογυμνάζων. Ἀλλ' οἱ κριτικοὶ ἐνταῦθα προσκρούουσι καὶ ἄλλοις καὶ τῷ παρσκευασμένος καὶ ὁ Wecklein ἐν ταῖς σημειώσειςι θέλει νὰ γράψῃ μόνον, «Καπανεὺς δ' ἀτίζων κάπογυμνάζων στόμα» ἀποβάλλων τὰ ἄλλα καὶ ὁ Ritschl «δὲ δεινὰ δρᾶν» καὶ ἄλλοι ἄλλα τὰ μὲν μάταια, τὰ δὲ ἐπιβλαβῆ. Τὰ ἐνταῦθα λεγόμενα πρέπει νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ ἐν Ἀγαμ. 1421—1424 «λέγω δέ σοι | τοιαῦτ' ἀπειλεῖν, ὡς παρσκευασμένης | ἐκ τῶν ὁμοίων χειρὶ νικήσαντ' ἐμοῦ | ἄρχειν», ὅπου πάλιν κατὰ πολλοὺς τρόπους μεταβάλλεται τὸ παρσκευασμένης καὶ ἄλλα καὶ μεταθέσεις στίχων προτείνονται καὶ ὁ Euger θέλει τὸν στίχον 1412 νὰ ἀποβάλῃ, ὅπερ καὶ Wecklein δὲν ἀποδοκιμάζει. Ἀλλὰ τίς ἦν ὁ θελήσας καὶ τὸν περιέχοντα τὸ παρσκευασμένος στίχον τῶν Ἐπτ. ἐπὶ Θήβ. καὶ τὸν τὸ παρσκευασμένης τοῦ Ἀγαμέμν. νὰ κατασκευάσῃ; Ἄν εἴνε τοῦναντίον πιθανώτερον ὅτι ὁ ἕτερος στίχος τοῦ ἑτέρου ὑπερμαχεῖ; Καὶ τῷ ὄντι καὶ ὁ στίχος τοῦ Ἀγαμ. εἴνε ὑγιὲς καὶ μόνον ὁρθῆς ἐξηγήσεως δεῖται. Διότι τὸ ὡς δὲν πρέπει νὰ συναφθῇ τῷ παρσκευασμένης ἀλλὰ τῷ ἄρχειν καὶ δηλοῖ τὸν

ὄρον = ὥστε, ἐφ' ᾧ, ὥς ἐν 520—551 τοῦδε τοῦ δρά-
 ματος «φέρει δ' . . . | ὥς πλεῖστ' ἐπ' ἀνδρὶ τῷδ' ἰάπτε-
 σθαι βέλη», ἐν ᾧ τὸ παρ ε σ κ ε υ α σ μ ἔ ν η ς εἶνε ἀν-
 τικείμενον τοῦ ἄ ρ χ ε ι ν καὶ τὸ ἐ κ τ ῶ ν ὁ μ ο ῖ ω ν ἴ-
 σα δύναται καὶ «χειρὶ νικήσασαν σοῦ ἄρχειν». Σημειω-
 τέον δὲ ὅτι καὶ ἐν σχολίῳ τοῦ Ἀγαμ. 1422 «ἀναγκαίως
 ἀπειλεῖ» ὁ Wecklein μετὰ πεποιθήσεως τρέπει τὸ ἀ ν α γ-
 κ α ῖ ω ς εἰς κ α ι ρ ῖ ω ς. Ἀλλ' ὥς ἔμπροσθεν οἱ δύο
 στίχοι ἀλλήλοις ἐβοήθησαν, οὕτω καὶ νῦν σχολίων τι-
 τῶν Ἐπιτὰ ἐπὶ Θήβ. στ. 1 «καίρια δὲ τὰ ἀναγκαῖα
 παρακαίρια γὰρ τὰ ἄδικα», ὅπου πάλιν ὁ Wecklein με-
 τὰ πεποιθήσεως τρέπει τὸ ἀ ν α γ κ α ῖ α εἰς δ ῖ κ α ι α,
 θὰ ἐπικουρήσῃ. Ἀμφότεραι αἱ μεταβολαὶ εἶνε ἐσφαλ-
 μέναι· διότι ὥς ἐν τούτῳ λέγει τὰ κ α ῖ ρ ι α ἀ ν α γ-
 κ α ῖ α, οὕτως ἐν τῷ σχολίῳ τοῦ Ἀγαμ. χοῦται τῷ ἀ-
 ν α γ κ α ῖ ω ς ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἐ π ι κ α ι ρ ῖ ω ς,
 ἐ ν κ α ι ρ ῳ, καὶ ἡ μεταβολὴ τοῦ Wecklein μόνον εἰς
 ἐξήγησιν τοῦ ἀ ν α γ κ α ῖ ω ς δύναται πως νὰ συντελέσῃ.
 Ἐν δὲ τῷ σχολίῳ τῶν Ἐπιτ. ἐπὶ Θήβ. παρηνέχθη ὑπὸ
 τοῦ «παρακαίρια γὰρ τὰ ἄδικα,» ἐν ᾧ καὶ τὸ κ α ῖ ρ ι α
 ἐν τῷ στίχῳ σημαίνει τὰ ἀ ν α γ κ α ῖ α καὶ τὰ ἄ δ ι-
 κ α μεταχειρίζεται ὁ σχολιαστὴς ἀντὶ τοῦ μὴ ἐν δ ῖ-
 κ η λ ε γ ὀ μ ε ν α καὶ ἐν τῷ καιρῷ καὶ μὴ βάλλοντα
 κατὰ σκοποῦ. Ἐπανιώντες δὲ εἰς τὸν στίχον 427 πα-
 ρατηροῦμεν ὅτι τὸ δ ρ ᾶ ν ἐξαορτάται ἐκ τοῦ π α ρ ε-
 σ κ ε υ α σ μ ἔ ν ο ς καὶ ὁ Ἑτεοκλῆς θέλει νὰ εἴπῃ ὅτι
 ὁ Καπανεὺς ἐτοιμάζεται νὰ δράσῃ, ὅπερ δὲν θὰ ποι-
 ῇ, διότι πρότερον ὁ κεραυνὸς τοῦ Διὸς θὰ προσ-
 βάλῃ αὐτῷ.— Ἐν δὲ 458 ὑπάρχει ὁ στίχος «λέγ' ἄλ-
 λον ἄλλαις ἐν πύλαις εἰληχότα». Ὁ Πλάτων ἐν Πο-
 λιτείας 550 λέγει «οὐκοῦν μετὰ τοῦτο τὸ τοῦ Αἰσχύ-
 λου, λέγωμεν ἄλλον ἄλλῃ πρὸς π ὁ λ ε ι τεταγμένον»
 τοῦτον τὸν στίχον ἔχων ἐν νῷ καὶ ἀντὶ τοῦ ε ἰ λ η χ ὁ-
 τ α παραλαβὼν τὸ τεταγμένον, ὅπερ ἐν ἄλλοις
 στίχοις τοῦ αὐτοῦ δράματος μεταχειρίζεται ὁ ποιητής.

450—451 «φιμοὶ δὲ ουρίζουσι βάρβαρον τρόπον | μυκτηροκόμποις πνεύμασιν πληρούμενοι». Ὁ ἄγγελος λέγει ταῦτα περὶ τῶν φρουατιόντων ἵππων τοῦ Ἑτεόκλου. Τῷ τ ρ ό π ο ν, ὅπερ καὶ ἐν 452 ἐπαναλαμβάνεται, προσκρονοῦσιν οἱ κριτικοὶ καὶ ὁ μὲν Schuetz εἰς β ρ ό μ ο ν ἢ τ ρ ό μ ο ν μεταβάλλει, ὁ δὲ Prien εἰς ν ό μ ο ν καὶ ἄλλοι ἄλλως. Νομίζω ὅτι ἐν αὐτῷ κρύπτεται ἔννοια, ἣτις καὶ ἐν τῷ κ α ν α χ ῆ ς τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλ. 150 ὑπάρχει, «καὶ τὸ τ ρ ό π ο ν δηλοῖ ταῦτόν καὶ κ ρ ό τ ο ν, εἰς ὃ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ μεταβληθῇ. Ἰδὲ τὰ περὶ τοῦ στίχου τοῦ Σοφοκλέους ἐν τῇ ἐμῇ Κρίσει τῆς Ἀντιγόνης καὶ τῶν Φοινισσῶν λεγόμενα.

467 «κόμπαζ' ἐπ' ἄλλῳ, μηδὲ μοι φθόνει λέγων». Ὁ Ἑτεοκλῆς παρακελεύεται τῷ ἀγγέλῳ νὰ λέγῃ καὶ περὶ τῶν ἄλλων μετὰ κόμπου. Ὁ Valckenaer τρέπει τὰ «φθόνει λέγων» «εἰς φθόνει λόγων», ὅπερ καὶ Weil ἐδέξατο, ἐν ᾧ ὁ Wecklein εἰκάζει «λήρων φθόνει» ἐπειριδόμενος τῷ σχολίῳ «μηδὲ ἀποκρίψῃ με τῶν ἀλαζονειῶν.». Ἀλλὰ τὸ σχόλιον περιφράζει μόνον τὸ νόημα καὶ δύναται τις νὰ διίσχυρισθῇ ὅτι πρέπει νὰ μεταγράψωμεν ὥδε «μέ τινα τῶν ἀλαζονειῶν.». Ὁ δὲ στίχος τοῦ ποιητοῦ οὐδεμιᾶς χρήζει μεταβολῆς· διότι ὡς ἐν Ἰκετίδων σι. 234 λέγεται «ἀφθόνῳ λόγῳ», οὕτω νῦν τὰ «μηδὲ μοι φθόνει λέγων» ἴσα δύνανται καὶ «κόμπαζ' ἐπ' ἄλλῳ ἀφθόνῳ λόγῳ.». Κατωτέρω δὲ 468—469 «ἐπεύχομαι—δυστυχεῖν» φαίνεται μοι ἄστοχος ἢ τοῦ Wecklein μεταβολὴ τοῦ δ υ σ τ υ χ ε ῖ ν εἰς δ υ σ τ ο μ ε ῖ ν· διότι δὲν εὔχεται ὁ χορὸς νὰ ὑβρίζωσιν οἱ ἀντίπαλοι εἰς θεοὺς καὶ τὴν Νέμεσιν νὰ ἐπισπῶνται, ἀλλὰ τὸ ἐμπροσθεν ε υ τ υ χ ε ῖ ν ὑπερασπίζει τοῦ δ υ σ τ υ χ ε ῖ ν. Ἀλλ' ὁ 468 στίχος, ὃν πολλαχῶς μεταβάλλουσι, νομίζω ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ ὥδε «ἐπεύχομαι Διὶ (ἰδὲ τῆς ἀντιστροφῆς στίχ. 508) τ ό ν μὲν εὐτυχεῖν | ἰώ | (καθ' ἑαυτὸ λεγόμενον) πρόμαχ' κτέ».

487 «Φόβος γὰρ ἤδη πρὸς πύλαις κομπάζεται.» «Ὁ ἄγγελος λέγει περὶ τοῦ Ἱππομέδοντος τοῦ πρὸς ταῖς πύλαις νῦν ὄντος. Τὸ ἐν 485 «φόβον βλέπων» κακῶς ποιῶν ὁ Canter μεταβάλλει εἰς «φόνον βλέπων»· διότι καὶ ἐν 575 λέγει «χαλκήλατοι κλάζουσι κώδωνες φόβον.» Ἀλλὰ τὸ τοῦ 487 φ ό β ο ς εἶνε ἐσφαλμένον καὶ δικαίως αὐτῷ οἱ κριτικοὶ προσέκρουσαν, οἵτινες πολ-
λαχῶς αὐτὸ μεταβάλλουσιν, ὥς εἰς φ ό ν ο ς, φ ό ν ο ν, φ ο ἷ τ ο ς καὶ ἄλλα. Εἰς τὴν εὐρεσιν τοῦ ὀρθοῦ θὰ ὀδηγήσῃ ἡμᾶς ὁ 525 «οὐ μὴν ἀκόμπαστός γ' ἐφίσταται πύλαις» καὶ ὁ κόμπος εἶνε ἡ εὐθὺς μνημονευομένη Σφίγξ. Ὁμοίως λοιπὸν καὶ ἐνταῦθα κόμπος εἶνε ὁ ἔμπροσθεν μνημονευθεὶς Τυφῶν ἢ Τυφῶς καὶ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «Τυφῶ γάρ—κομπάζεται.» Διότι καὶ γενικῇ Τυφῶ 504 λέγεται καὶ δοτικῇ Τυφῶ ἐπίσης εὐρεῖται.

488—489 «Πρῶτον μὲν Ὀγκα Παλλὰς, ἥτ' ἀγχί-
πτολις | πύλαισι γείτων, ἀνδρὲς ἐχθαίρουσ' ὕδριν,». Ὁ Ἑτεοκλῆς διδάσκει ὅτι τὸν Ἱππομέδοντα ἢ Ἀθηνᾶ θὰ ἀπείρξῃ τῆς πόλεως. Μεταξὺ τοῦ ἀ γ χ ἱ π τ ο λ ι ς καὶ γ ε ἱ τ ω ν ὑπάρχει ταὐτολογία, ἣν ὁ Ritschl καὶ Dindorf αἴρουνσι τρέποντες τὸ γ ε ἱ τ ω ν εἰς γ ε ἱ τ ο ν'. Ἀλλ' ὀρθῶς λέγει ὁ Weil ὅτι οὐδὲν ἐκ τούτου κερδαίνομεν, ὅστις εἶκασεν ὅτι τὸ γ ε ἱ τ ω ν εἶνε τοῦ ἀ γ χ ἱ π τ ο λ ι ς σχόλιον, ἀνθ' οὗ ἄλλοι ἄλλα γράφουσι καὶ ὁ Wecklein εἰκάζει ἐν ταῖς σημειώσεσι «πύλαισιν ἵσται τὰνδρός». Ἀλλ' ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς διορθώσεως τῶν παλαιῶν κειμένων πολλὴν βεβαιότητα δὲν παρέχει καὶ νομίζω ὅτι αὐτὸ τὸ ἀ γ χ ἱ π τ ο λ ι ς κατέχει τὴν θέσιν ἄλλης σπανίας λέξεως καὶ τολμῶ νὰ εἰσαγάγω εἰς τὸν Αἰσχύλον τὴν λέξιν ἀ ρ χ ἱ π τ ο λ ι ς, ὥς ἐν 121 ἢ αὐτὴ Ἀθηνᾶ καλεῖται ῥ υ σ ἱ π ο λ ι ς ἢ κατὰ τὸν Μ ῥ υ σ ἱ π τ ο λ ι ς· διότι οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ λέγεται ἢ αὐτὴ ἀ ρ χ ἱ π τ ο λ ι ς, ὥς κυρία οὔσα τῆς πόλεως καὶ δι' αὐτὸ φροντίδα αὐτῆς ποιουμένη.

491—495 «Ὑπέρβιος δέ... | ...θέλων | ἐξιστο-

ρῆσαι μοῖραν ἐν χρεῖα τύχης». Ὁ Ἐτεοκλῆς λέγει ὅτι τὸν Ὑπερβίον θὰ ἀντιτάξῃ τῷ Ἱππομέδοντι. Τὸ «ἐν χρεῖα τύχης» ἐνομίσθη ὑπὸ Burges καὶ Wecklein ἐσφαλμένον καὶ ἐκεῖνος μὲν γράφει «ἐν γε χρῶ τύχης», οὗτος δὲ εἰκάζει «χρεῖα δορός». Νομίζω ὅτι τὸ χωρίον δὲν πρέπει νὰ πειράσωμεν παραβάλλοντες πρὸς τὸ τῶν Περσῶν 605 «τὸν αὐτὸν αἰεὶ δαίμον' οὐριεῖν τύχης»· διότι μοῖραν τύχης καὶ δαίμον' τύχης εἶνε τὰ αὐτὰ καὶ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Αἰσχύλος παρὰ τὸ δαίμων παρὰ τὸ δαίω (=μοιράζω) καὶ ἡ ἐτυμολογία αὕτη δὲν εἶνε ἀπόβλητος. — Κατωτέρω δὲ λέγεται 502 — 507 «τοιὰδε μὲν τοι προσφίλεια δαιμόνων | . . . ἐπ' ἀσπίδος τυγῶν». Οἱ κριτικοὶ καὶ πολλὰς μεταθέσεις τῶν στίχων ποιοῦνται καὶ πολλὰ μεταβάλλουσιν. Ἀλλὰ αἱ μὲν μεταθέσεις εἶνε μάταιαι, λέξεις δὲ χρήζουσαι διορθώσεως εἶνε αἱ μέντοι καὶ πρᾶξιεν, αἵτινες ἐξηγήσιν δὲν ἐπιδέχονται. Ὁ Hermann ἔγραψε «τοιὰδε μὲν τις». Ἀλλ' εἶνε ἡ μεταβολὴ πρόχειρος καὶ νομίζω ὅτι ὁ τε τοῦ «Ὑπερβίω τε» πρέπει ἡμᾶς νὰ ὀδηγήσῃ ἐνταῦθα. Διότι ἀπαιτεῖται καὶ ἄλλος τε καὶ πρέπει νὰ γράψωμεν «τοιὰδε τ' ἡμῖν προσφίλεια δαιμόνων», ἐν ᾧ τὰ ἐπόμενα «πρὸς τῶν κρατούντων δ' ἐσμέν, οἳ δ' ἡσσωμένων», ἐρμηνεύουσι σαφέστερον τὰ ἔμπροσθεν καὶ συγκεφαλαιῶσιν αὐτά. Τὸν δὲ περιέχοντα τὸ πρᾶξιεν στίχον ὁ μὲν Francken ἀποβάλλει ὅλον, ἄλλοι δὲ μετατιθέασιν. Ἀλλὰ ταῦτα οὔτε ἀληθῆ καὶ εὐλόγα εἶνε οὔτε τὴν τοῦ πρᾶξιεν ἐξηγήσιν ὠφελοῦσιν. Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὸ πρᾶξιεν μετεβλήθη ἐκ τοῦ ἀήθους ῥᾶξιεν (μελλόντος τοῦ δάσσω) καὶ μετηνέχθη ἐκ τοῦ παλαίειν. Ἡ δὲ δοτικὴ Ὑπερβίω συνάπτεται τῷ ἐλκός καὶ εἶνε τοῦ ῥᾶξιεν ὑποκείμενον· διότι ὁ Ὑπερβίος θὰ καταβάλλῃ ἀνδρας, οἵτινες ὧδε, τὸν τυφῶ δῆλον ὅτι βοηθὸν ἔχοντες, ἀνθίστανται αὐτῷ, ᾧ αὐτὸς ὁ Ζεὺς βοηθεῖ. Πληθυντικὸν δὲ «ἀντιστάτας» μετεχειρίσατο, ὡς ἐν 582 «ἀντηρέτας» περὶ ἐνὸς λεγόμενον.

516 «ὄμνυσι δ' αἰχμήν ἣν ἔχει, μάλλον θεοῦ | σέβειν
 πεποιθώς ὁρμάτων ὃ' ὑπέρτερον.» Ὁ ἄγγελος διηγείται
 ὅτι ὁ Παρθενοπαῖος καυχᾶται πολὺ ἐπὶ τοῖς ὅπλοις. Δὲν
 θὰ ἔπρεπε νὰ προσκρούσῃ τις τοῖς «μάλλον θεοῦ σέ-
 βειν», διότι καὶ ἐν Φιλοκτήτῃ Σοφοκλέους 657 λέγει ὁ
 Νεοπτόλεμος περὶ τῶν τόξων τοῦ Ἡρακλέους «καὶ βα-
 σιάσαι με προσκύσαι θ' ὥσπερ θεόν». Ἀλλὰ τὸ ἔχει
 τί ὠφελεῖ ἐνταῦθα; Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γράψω-
 μεν «αἰχμήν, ἣν σέβει μάλλον θεοῦ». Ὁμοίως τὸ πε-
 ποιθὼς δὲν εἶνε δυνατόν τῷ σέβειν νὰ συνα-
 φθῇ. Ὡς λοιπὸν ἐν Περσῶν 169 εἶδομεν ὅτι ἀναγ-
 καίως τὸ σέβειν ἔπρεπε εἰς σθένειν νὰ μετα-
 βληθῇ, ἡ αὐτὴ πειθανάγκη ὑπάρχει καὶ ἐνταῦθα καὶ
 ὁ στίχος πρέπει νὰ μεταγραφῇ «σθένειν πεποιθώς».
 Νῦν δὲ ὁρᾷς ὅτι καὶ τὸ ὑπέρτερον εἶνε ἐπίρρημα
 καὶ, ὥς τὸ μάλλον συνάπτεται τῷ σέβει, οὕτω
 καὶ τοῦτο μετὰ τοῦ σθένειν πρέπει νὰ συναφθῇ. Ἐπί-
 σης δὲ ἀναγκαῖον εἶνε ὥς τὸ ὑπέρτερον διδάσκει,
 καὶ τὸ ὁ μῦθων νὰ μεταβληθῇ εἰς «δαιμόνων», ὅ-
 περ ὁρῶ Naber ἐκλάζοντα, καὶ ὁ θ' νὰ ἀποβληθῇ γεννη-
 θεῖς ἐκ παρανοήσεως. Ἰδὲ καὶ 557 «ὣν φρονούσι».
 Κατωτέρω δὲ 550—551 «φέρει δ' ὑφ' αὐτῇ φῶτα
 Καδμείων ἕνα, | ὥς πλεῖστ' ἐπ' ἀνδρὶ τῷδ' ἰάπτεσθαι
 βέλη.» δὲν εἶνε δυνατόν οὔτε τὸ ἕνα νὰ ἐξηγηθῇ οὔτε
 τί δηλοῦσι τὰ «ὥς πλεῖστα—βέλη» ἐν τῇ εἰκόνι εἶνε
 σαφές. Ὁ Naber ἐν σελ. 74 τῆς Μνημοσύνης (1881)
 μεταβάλλει τὸ φέρει εἰς σφίγγει καὶ ὁ Wackefield
 γράφει «ὑφ' ὀπλῇ» καὶ ὁ Hartung «ἐφ' αὐτῇ» καὶ ὁ Halm
 ἐξοβελίζει τὸν 550 στίχον. Ἀλλ' αἱ τοιαῦται μεταβο-
 लाὶ καὶ ψευδεῖς εἶνε καὶ ἀνωφελεῖς. Οὐδὲν δὲ κερδαίνο-
 μεν καὶ ἐκ τῆς τοῦ Meineke «Καδμείων ἐνὶ» καὶ τῆς
 τοῦ Heimsoeth «ἕνα—ἰάπτεται» διότι οὐδὲν ἐξ αὐτῶν νό-
 ημα συνάγεται. Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γράψωμεν καὶ
 στίξωμεν «φῶτα Καδμεῖον μέγαν» καὶ τὰ ἐπόμενα «ὥς
 πλεῖστ'—βέλη» νὰ νομίσωμεν ὅτι εἶνε προτροπὴ τοῦ ἀγ-
 γέλου πρὸς τὸν Ἑρεοκλέα νὰ πέμψῃ πολλοὺς ἐπ' αὐτόν.

555—556 « Ἄργει δ' ἐκτίνων καλὰς τροχὰς | πύργοις ἀπειλεῖ τοῖσδ' ἃ μὴ κρῖνοι θεός ». Διηγείται ὁ ἄγγελος τίνα ἀπειλεῖ ὁ Παρθενοπαῖος. Τὸ τοῖσδ' φαίνεται μοι ὅλως ἄργον καὶ δὲν πρέπει, ἐπειδὴ ὁ στίχος οὗτος κεῖται ἐν 415, νὰ ἀντικαταστήσωμεν τὸ ἐκεῖ δ' εἰν διὰ τοῦ ἐνταῦθα τοῖσδ' μηδὲ τὸν στίχον ἐκεῖ νὰ ἀποβάλωμεν τῷ Lachmann πειθόμενοι, ἀλλὰ συμφωνότερον πρὸς τὴν ἔννοιαν εἶνε νὰ ἀντικαταστήσωμεν τὸ ἐνταῦθα τοῖσδ' διὰ τοῦ δ' εἰν³, ὅπερ προστίθῃσι τι τῷ λόγῳ. Κατωτέρω δὲ 557—558 « εἰ γὰρ τύχοιεν ὧν φρονοῦσι πρὸς θεῶν, | αὐτοῖς ἐκείνοις ἀνοσίους κομπάσματος » τὸν 558 στίχον ὁ Doederlein μετατίθῃσι μετὰ τὸν 559, ἐν ᾧ ὁ Weil νομίζει ὅτι μετὰ τὸ « πρὸς θεῶν » ἐξέπεσε στίχος καὶ ὁ Heimsöeth ὑπερασπίζων τοῦ κειμένου τρέπει τὸ π ρ ὅ ς θ ε ῶ ν εἰς δ υ σ θ ἔ ω ν καὶ ἐν 559 τὸ ὁ λ ο ῖ α τ ο εἰς ὁ λ ο ῖ μ ε θ α, ἐν ᾧ ὁ Dindorf τολμηρότερος πάντων ἀναφανείς τοὺς 557 καὶ 559 ἐξοβελίζει νομίζων ὅτι δέκα στίχοι ἐξέπεσον. Ταῦτα εἶνε παίγνια τῆς φαντασίας. Ἄξιον δὲ εἶνε νὰ παραθώμεθα καὶ τὸ σχόλιον τοῦ M., ἵνα καὶ αὐθις καταστή ὁδηγὸν πόσης πίστεως πρέπει νὰ ἀξιῶνται τὰ σχόλια καὶ πόσον πρέπει νὰ ὁδηγώμεθα ἐνίοτε ὑπ' αὐτῶν εἰς τὴν ὀρθὴν τῶν κειμένων ἀποκατάστασιν. Λέγει λοιπὸν ἐνταῦθα τὸ σχόλιον « εἴθε γὰρ παρὰ θεῶν τύχοιεν ἐπ α ξ ί ω ς ὧν φρονοῦσιν ἀνοσίων καὶ ἀ λ α ξ ο ν ε ὑ ο ν τ α ι, ἐπὶ τῶν ἀσπίδων κομπάσματα ἔχοντες ». Θὰ ἐνόμιζε τις ἴσως ὅτι εἶχε κείμενον « ἀνοσίων κομπασμάτων ». Ἀλλὰ θὰ ἤπατατο, διότι εἶχεν αὐτὸ τὸ κείμενον, ὅπερ ἔχομεν καὶ ἡμεῖς, καὶ οἴκοθεν εἰσάγει τὸ ἐπ α ξ ί ω ς, ἵνα ἐξηγησῇται τὸ ὧ ν φ ρ ο ν ο ῦ σ ι, καὶ τὸ ἀ λ α ξ ο ν ε ὑ ο ν τ α ι παραλαβὼν ἐκ τοῦ κομπάσματος, ὅπερ εἶχε κατὰ δοτικὴν, ὡς διδάσκει ἡ προσθήκη « κομπάσματα ἔχοντες ». Παραφράζει λοιπὸν ὁ σχολιαστὴς αὐτῆς καὶ διαφθεῖρει τὸ νόημα συνάπτων τὰ ἀσύναπτα. Ἀλλ' ἡ θεραπεία τοῦ κακοῦ καὶ ἡ ἀποκατάστασις τοῦ κειμένου εἶνε εὐχερής, εἰ μόνον τὸ τ ὕ χ ο ι ε ν εἰς π ά-

θοιεν μεταβληθῇ· διότι ὁ νοῦς εἶνε «εἶθε ὑπὸ τῶν θεῶν δι' ἃ φρονοῦσι νὰ πάθωσι μετ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν ἀνοσιῶν κομπασμάτων καὶ ἐπὶ τῶν ἀσπίδων φαντασμάτων.» Ὁ ποιητὴς εἶπε μόνον «πάθοιεν» ἐπίτηδες· διότι τοῦτο εὐθὺς ἐρμηνεύεται ὑπὸ τῶν ἐπομένων δηλούντων «εἰ τοῦτο συμβαίη ἀληθῶς, ἄρδην ἂν καὶ μετὰ πάσης δυστυχίας ἀπόλουντο.

540-541 «ἔστιν δὲ καὶ τῷδ', ὃν λέγεις τὸν Ἀρχάδα, | ἀνὴρ ἄκομπος, χεῖρ δ' ὄρᾳ τὸ δράσιμον». Ὁ Ἑτεοκλῆς λέγει ὅτι τὸν Ἀκτωρὰ θὰ ἀντιτάξῃ τῷ Παρθενοπαίῳ. Δὲν καταδικάζω μὲν τῆς φράσεως «χεῖρ δ' ὄρᾳ τὸ δράσιμον» ὅτι εἶνε λίαν ποιητικὴ, ἀλλὰ δὲν βλέπω πόθεν ἔλαβε τὸ ἐνδόσιμον ὁ ποιητὴς νὰ μεταχειρισθῇ τὸ ὁ ρ ᾱ. Ὁ Reissig ἔγραψε «δ' ἔρ ᾱ» καὶ ὁ Winckelmann «δὲ δρ ᾱ» ὅπερ καὶ ἐν ταῖς σημειώσεσιν ἐπέθηκεν ὁ Wecklein. Ἀλλ' εἶνε καὶ αὕτη πρόχειρος διόρθωσις οὐδὲν ὠφελοῦσα τὴν διάνοιαν τοῦ χωρίου. Διότι νομίζω ὅτι ἐνταῦθα κυρίως πρέπει νὰ ὀδηγηθῶμεν ὑπὸ τοῦ 460 «καὶ δὴ πέπεμπται κόμπον ἐν χερσὶν ἔχων», ὡς διδάσκει καὶ τὸ 'ἀ ν ἡ ρ ἄ κ ο μ π ο ς, καὶ ἡ ἔννοια εἶνε ὅτι ὁ ἀνὴρ κόμπον δὲν ἔχει ἐν τῇ γλώττῃ, ἀλλ' ἐν ταῖς χερσὶ, καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο λαμβάνομεν μεταβάλλοντες τὸ ὁ ρ ᾱ εἰς ἔ ρ ε ῖ. Διότι ὁ Ἑτεοκλῆς λέγει ὅτι ὁ Ἀκτωρ δὲν κομπάζει διὰ λόγων, ἀλλ' ἡ χεῖρ θὰ κομπάσῃ καὶ θὰ εἴπῃ τί τὸ δραστήον. Ἡ τοιαύτη ἔννοια καὶ ὑπὸ τῶν συμφραζομένων ἀπαιτεῖται καὶ ποιητικὴ εἶνε. Ὁ Σοφοκλῆς ἐν Οἰδ. Τυρ. 266-267 λέγει «ἔπει τὰ γ' ἔργα μου | πέπονθ' ὅτ' ἐστὶ μᾶλλον ἢ δεδρακότα». Κατωτέρω δὲ 549 «θεῶν θελόντων δ' ἂν ἀληθεύσαιμ' ἐγώ», ὁ στίχος πάσχει κατὰ τὸ μέτρον καὶ τὸ δ' ἂ ν πολλαχῶς ἐδοκίμασαν νὰ ἀποβάλωσιν. Ἀλλ' ὁ Weil προσέκρουσε τῷ ἐ γ ὠ καὶ δι' αὐτὸ ἔγραψε «τὸ δ' ἂν ἀληθεύσαιμ' ἔπος», ἐν ᾧ ὁ Wecklein συμπληρῶν τὴν εἰκασίαν ταύτην εἰκάζει ἐν ταῖς σημειώσεσιν «δ' ἂν κατορθώσαιμ' ἔπος». Ἀλλὰ τὸ ἐ γ ὠ εἶνε ἀ-

ναγκαῖον, διότι ἀντιτίθεται τῷ Θεῶν καὶ μόνον τὸ δ' ἄν ὄφειλον νὰ μεταβάλλωσιν εἰς πᾶν «Θεῶν θελόντων πᾶν ἀληθεύσαιμ' ἐγώ» διότι πολλάκις τίθεται ἡ εὐκτική ἀνευ τοῦ ἄν. Τὸ δὲ ἀσύνδετον παρίστησι τὸν λόγον ὡς συγκεφαλαίωσιν τοῦ ὅλου λόγου τοῦ ἐμπροσθεν.

565-566 «καὶ τὸν σὸν αὖθις προσμόραν ἀδελφεόν, | ἐξυπτιάζων ὄνομα, Πολυνείκους βία | δῖς τ' ἐν τελευτῇ τοῦνομ' ἐνδατούμενος». Ἐν ᾧ ἐμπροσθεν 569-570 λέγει ὁ ἄγγελος, ὅτι ὁ Τυδεὺς ὀνειδίζει τῷ Ἀμφιαράῳ, νῦν ὁ αὐτὸς ἀφθονώτερον λέγει πῶς ὁ μάντις ὀνειδίζει τῷ Τυδεΐ καὶ τῷ Πολυνείκει. Τὸ προσμόραν εἶνε ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ λέξις Ἑλληνική καὶ τοῦ πρὸς-μορος, οὐπερ μνημονεύουσι τὰ λεξικά ὡς λέξεως ἀμφιβόλου, ἢ σημασία=ὁ ὑπὸ τῆς μοίρας προωρισμένος, ἐνταῦθα ὅλως ἀνάρμοστος εἶνε καὶ διὰ τοῦτο πλεῖσται ἀπόπειραι διορθώσεως τοῦ χωρίου ὑπὸ κριτικῶν ἐγένοντο ἅς ἰδὲ ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Wecklein. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξυπτιάζων ὄνομα καὶ τὸ ἐν τελευτῇ καὶ τὰλλα ἀπήρθεσαν πολλοῖς κριτικοῖς, οἵτινες πολλαχῶς μεταβάλλουσι καὶ ὧν ὁ Schuetz τρέπει τὸ ὄνομα, εἰς ὅμμα ὃ ἐν τῷ κειμένῳ παρέλαβεν ὁ Wecklein. Ἀλλὰ τὸ ὄνομα εἶνε ἀναγκαῖον καὶ οὐδὲν κωλύει νὰ ἐπαναλαμβάνηται αὖθις ἐν τῷ ἐπομένῳ στίχῳ «τοῦνομ'» διαρρηδην, διότι καὶ ἀλλαχοῦ ὁ Αἰσχύλος ἐπαναλαμβάνει τὴν λέξιν οὕτως ἐγγὺς οὐ χρώμενος ἀντωνυμίᾳ. Νομίζω δὲ ὅτι τὸ δῖς τεθὲν ἐνταῦθα ὄνομα καὶ τὸ ἐν 566 ὑπάρχον καλεῖται πρέπει νὰ ὁδηγήσωσιν ἡμᾶς εἰς διόρθωσιν τοῦ ἀνυπάρχοντος προσμόραν. Διότι ταῦτα πάντως ἀναφέρονται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πολυνείκους καὶ ἐνταῦθα ὑπάρχει τὸ αὐτὸ νόημα, ὅπερ καὶ ἐν 814-816 «οἱ δὴτ' ὀρθῶς κατ' ἐπωνυμίαν | καὶ πολυνεικεῖς | ὧλοντ' ἀσεβεῖ διανοίᾳ». Ὁ Ἀμφιαράος λοιπὸν προσφωνῶν τὸν Πολυνείκη καὶ ὀνειδίζων αὐτῷ προσφέρει πᾶσαν συλλαβὴν καθ' ἑκάστην, ἐν ᾧ ἀναπτύσσει τὸ ὄνομα αὐτοῦ,

καὶ τὸ δεύτερον συνθετικὸν μέρος *νείκης* περιέχον τὸ νόημα τοῦ *νείκους* δις ὀνειδιστικῶς ἐπαναλαμβάνει. Νομίζω λοιπὸν ὅτι ἐν τῇ προσηύρα κρύπτεται μετοχή, ἣ ὑποτάσσεται ἢ ἐξυπτιάζων καὶ ἢ συνάπτεται διὰ τοῦ τε τῇ ἐπομένῃ ἐνδατοῦ μενος καὶ ἢ μετοχή αὕτη εἶνε ἢ προσημετρῶν ἀναφερομένη εἰς τὴν καταμέτρησιν τῶν συλλαβῶν, ἐν ᾧ ὁ Ἀμφιάραος τὸ ὄνομα ἀνέπτυσσε· διότι τὸ ἐξυπτιαζὼν ἐκ τοῦ ἐξ ὑπτίας (π.χ. ἐξ ὑπτίας νεῖν) κατασκευασθὲν δηλοῖ ὅτι τὸ ὄνομα καθίστη κατάδηλον στρέφων αὐτὸ ὑπτιον.

574—575 «ἐγώ γε μὲν δὴ τήνδε πιανῶ χθόνα, | μάντις κεκευθὼς πολεμίας ὑπὸ χθονός». Ὁ Ἀμφιάραος προλέγει ἑαυτῷ θάνατον. Οἱ μεταγενέστεροι κώδικες πάντως ἐκ διορθώσεως ἔχουσιν «ὑπὸ χθονός», ἐν ᾧ ὁ Μ. ἔχει «ἐπὶ χθονός». Ἔτι παρατηρῶ ὅτι τὸ κεῦθω εὔρηται μὲν παρὰ Σοφοκλεῖ ταῦτόν δηλοῦν καὶ τὸ κρύπτομαί, οὐχὶ δὲ καὶ παρ' Αἰσχύλῳ. Ἐπεὶ τὸ πιανῶ καὶ ὁ ἐπόμενος στίχος «μαχόμεθ', οὐκ ἄτιμον ἐλπίζω μόρον.» διδάσκουσιν ὅτι ὁ Αἰσχύλος δὲν ἔπεται τῷ μύθῳ ὅτι ἡ γῆ ἀνοιχθεῖσα περιέλαβε τὸν Ἀμφιάραον μετὰ τοῦ ἅρματος του καὶ δοξάζει ὅτι οὗτος ἐπολέμησε καὶ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἔπεσεν, ὥς καὶ 604 λέγει «ἀλλ' οἶδεν ὧς σφεχρὴ τελευτήσαι μάχη». Μνημονεύει μὲν δις ὁ Πίνδαρος τοῦ μνημονευθέντος μύθου καὶ τοῦτ' ἐπεται καὶ ὁ Εὐριπίδης ἐν Ἰκετ. 500. Ἀλλ' αἱ λέξεις τοῦ Αἰσχύλου ἕτερόν τι διδάσκουσιν. Αἱ παρατηρήσεις αὗται πείθουσίν με ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ Μ. ἔχει ὀρθῶς καὶ ἐν τῇ κεκευθῶς, εἰς ὃ οἱ κριτικοὶ δὲν προσέκρουσαν, κρύπτεται λέξις τις τοῦ Ἑσυχίου «κέκρηφε, τέθνηκε» καὶ πρέπει νὰ γράψωμεν «μάντις κεκρηφὼς πολεμίας ἐπὶ χθονός», οὐδὲν κωλύοντος τοῦ μάντις.

589—591 «ἣ γὰρ ξυνεισβάς πλοῖον εὐσεβῆς ἀνὴρ | ναύταισι θερμῶς καὶ πανουργίᾳ τινὶ | ὄλωλεν ἀνδρῶν

σὺν θεοπτύστῳ γένει,». Ὁ Ἑτεοκλῆς μαντεύεται ὅτι ὁ δίκαιος Ἀμφιάραος διὰ τὴν κακίαν τῶν συστρατενομένων θὰ ἀπόληται. Φιλονεικίαν ἐγείρει τὸ τινὶ καὶ ἀληθῶς τὸ «πανουργία τινὶ» ἀγνοῶ πῶς δύναται νὰ δικαιολογηθῇ ὡς ποιητικὴ ἔκφρασις «ξυνεισβάς πανουργία τινὶ» καὶ δι' αὐτὸ ἄλλοι ἄλλως μεταβάλλουσι καὶ ὁ Dindorf «πανουργίας πλέως», ὅπερ εἶνε μὲν τῶν ἄλλων εὐφυστερον, ἀπομακρύνεται δὲ πολὺ τῆς παραδεδομένης γραφῆς. Δι' αὐτὸ νομίζω ὅτι τὸ τινὶ πρέπει νὰ μείνῃ καὶ τὸ «πανουργία τινὶ» νὰ μὴ ἀποδοθῇ εἰς τοὺς ναύτας, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν εὐσεβῆ ἄνδρα. Ἀλλ' ἵνα τοῦτο γένηται, ἀναγκαίως ἡ πανουργία πρέπει νὰ ἐκφέρηται ἀρητικῶς καὶ ὁ καὶ νὰ τραπῇ εἰς οὐ, «ναύταισι θερμοῖς οὐ πανουργία τινὶ», ὅτε ἡ δοτικὴ συνάπτεται τῷ ὁ λ ω λ ε ν. Ἡ μεταβολὴ αὕτη φαίνεται μοι ἀναγκαία, ἂν μάλιστα ἀποβλέψωμεν εἰς τὸ ἐ κ δ ι κ ω ς τοῦ 594, ὅπερ δηλοῖ ταὐτὸν καὶ τὸ ἐνταῦθα λεγόμενον «οὐ πανουργία τινὶ». Περὶ δὲ τοῦ νοήματος ἴδὲ Εὐριπ. Ἡλέκτρ. 1555 «μηδ' ἐπιόρκων μέτα συμπλείτω.» καὶ περὶ τοῦ θ ε ρ μ ο ῖ ς τὸ Εὐριπ. Ἰφιγ. Ταύρ. 275 «ἄλλος δέ τις μάταιος, ἀνομίᾳ θρασύς».

598—604 «μέγας προφῆτης, ἀνοσίτοισι συμμιγείς | θρασυστόμοισιν ἀνδράσιν βία φρενῶν | τείνουσι πομπὴν τὴν μακρὰν πάλιν μολεῖν, | Διὸς θέλοντος συγκαθελκυσθήσεται». Ὁ Ἑτεοκλῆς τὴν περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ Ἀμφιαράου γνώμην του ἐμπεδοῖ. Πρέπει νὰ φυλάττωμεν τὸ π ά λ ι ν τοῦ Μ. ἐν ᾧ πάμπολλοι κώδικες ἔχουσι τὸ ἐσφαλμένον π ό λ ι ν διότι ὁ σχολιαστής λέγει «ἐπὶ τὴν εἰς Αἶδην ἀποικίαν ἐλκυσθήσεται μολεῖν τὴν ἐναντίαν τῇ εἰς Ἄργος» καὶ ὁρᾷς ὅτι τὸ π ά λ ι ν δηλοῖ ταὐτὸν καὶ τὸ ἐ μ π α λ ι ν, τ ο ὗ μ π α λ ι ν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ. Ματαίᾳ δὲ εἶνε ἡ τοῦ Heimsoeth μεταβολὴ «καμπὴν τὴν μακράν». Διότι πομπὴ οὐδὲν ἄλλο νῦν εἶνε ἢ πορεία καὶ ἡ εἰς Αἶδου νομίζεται μακρά, ὡς πον καὶ τῆς Ἰφιγενείας τῆς ἐν Ταύροις τοῦ Εὐρ.

λέγεται. Ἄλλ' οὐδὲ τὸ *τείνουσι* δεῖται μεταβολῆς, ἀλλὰ μόνον ἐρμηνείας. Διότι νομίζω ὅτι τὸ *πάλιν* πρέπει νὰ συναφθῇ τῷ *τείνουσι* καὶ τὸ *πάλιν* *τείνειν* ἀναμνησκει μετὰ *παλίντονα* τόξα τὰ τοῦ *μπαλιντεινόμενα*. Πρέπει λοιπὸν τὴν μετὰ τὸ *μολεῖν* ὑποστιγμὴν νὰ ἐξαλείψωμεν, διότι τὸ *τείνουσι* στενῶς πρέπει νὰ ἐνωθῇ τῷ *συγκαθελκυσθήσεται*, ὡς αἰδοτικά «*θραυσυτόμοισιν ἀνδράσιν*» ἀναφέρονται ὁμοῦ μετὰ τοῦ «*βία φρενῶν*» εἰς τὸ *συμμιγείς*. Τὸ *τείνουσι* *πάλιν* λοιπὸν δηλοῖ ὅλως τὸ αὐτὸ, ὅπερ καὶ τὸ ἐν *Προμ.* 218—219 «οἱ δὲ τοῦμπαλιν | σπενδόντες», ὅπερ ὑποστηρίζει τὸ ἡμέτερον χωρίον καὶ ἀπαγορεύει διανδρήποτε μεταβολὴν νὰ τολμήσωμεν. Ἐκ δὲ τοῦ *τείνουσι* ἐξαορτᾶται καὶ τὸ *μολεῖν*, ἐν ᾧ τὸ «*συγκαθελκυσθήσεται*» μετηνέχθη ἀπὸ τῆς πλάστιγγος, ὅπερ καὶ ἐν *Οἰδίποδι* ἐπὶ *Κολωνῷ* τοῦ *Σοφοκλέους* θὰ ἴδωμεν ἐν τῷ *Βῳ Μέρει*. Πᾶσαι λοιπὸν αἱ γενόμεναι περὶ τὸ χωρίον τοῦτο εἰκασταὶ εἶνε μάταιαι καὶ διαφθεύρουσι μᾶλλον τὸν νοῦν τοῦ ποιητοῦ, ἐν ᾧ τὸ ἔργον τῆς Ἑρμηνευτικῆς καὶ τῆς Κριτικῆς εἶνε νὰ ἀναφαίνῃ τὴν ἀξίαν τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων καὶ ἀποκαθιστῇ τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν κείμενα.—Κατωτέρω δὲ 610—611 περὶ μὲν τοῦ νοήματος τοῦ πρώτου στίχου ἔμπροσθεν ἐν *στ.* 210—211 εἶπον, περὶ δὲ τοῦ δευτέρου προστίθημι ὅτι τὸ *δόρυ* δὲν ἔχει ὕγιως οὐδὲ τὸ *ξίφος*, ὃ εἰκάζει ὁ Lowinski, διότι τὸ *ἀρπάσαι* ἄλλο ἀντικείμενον ποθεῖ. Ματαία δὲ εἶνε καὶ ἡ περὶ τοῦ ὅλου στίχου ὑπόψια τοῦ Schueli· διότι νομίζω ὅτι τὸ *γυμνωθὲν* εἶνε τὸ ἀντικείμενον τοῦ *ἀρπάσαι* δηλοῦν μέρος τοῦ σώματος, ᾧ διὰ τοῦ δόρατος ὁ *Λασθένης* δὲν βραδύνεται νὰ προσβάλλῃ, ἐν ᾧ τὸ *δόρυ* πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς *δόρυ*.

618—619 «Ἀγ. Τὸν ἑβδόμενον δὴ τόνδ' ἐφ' ἑβδόμαις πύλαις | λέξω». Ὁ Ἀγγελος μέλλει περὶ τοῦ *Πο-*

λυνείκους νὰ διηγηθῇ. Ὑπάρχει ἀληθῶς βλάβη τις ἐν
 τοῖς «τόνδ' ἐφ'», ἣν κατὰ πολλοὺς τρόπους ἐπειράθησαν
 νὰ θεραπεύσωσιν οἱ φιλόλογοι, καὶ ὁ Dindorf γράφει
 «τὸν πρὸς ἐβδόμαις» καὶ ὁ Wecklein «τὸν πύλαις ἐφ'
 ἐβδόμαις» καὶ οἱ ἄλλοι βιαιότερα, ἐν ᾧ ἡ διόρθωσις
 τοῦ χωρίου κεῖται ἐγγύτατα, ἂν μόνον τρέψωμεν τὸ δ
 εἰς τ «τὸν ἐβδομον δῆτ' ὅντ' ἐφ' ἐβδόμαις πύλαις»,
 ὅπερ καὶ ἀπαιτεῖται, ἀφ' οὗ καὶ ἀλλαχοῦ τὰ σύμφωνα
 ταῦτα εἰς ἄλληλα διαφθεύρονται. Κατωτέρω δὲ 620 --
 625 «οἷας ἀρᾶται... | ἡ ζῶντ' ἀτιμαστῆρα τῶς ἀνδρηλά-
 την | φυγῇ τὸν αὐτὸν τόνδε τίσασθαι τρόπον» καὶ στί-
 χους θέλουσιν οἱ κριτικοὶ νὰ ἀποβάλλωσι καὶ πολλὰ
 μεταβάλλουσιν. Ἀλλὰ οὐδεὶς στίχος πρέπει νὰ ἀπο-
 βληθῇ, διότι καὶ τὸ ἐπ ε μ β ἄ ς καὶ τὸ ἐ π ι κ η ρ υ-
 χ θ εῖ ς μέλλουσι νὰ γένωνται, ἐπειδὴν νικήσῃ καὶ ἀ-
 ναβῇ τὰ τείχη, καὶ περιέχονται ἐν ταῖς ἀ ρ αῖ ς καὶ
 ταῖς τ ὕ χ α ς, ἃς κατεύχεται. Ἡ δυσκολία λοιπὸν ὑ-
 πάρχει μόνον ἐν τῷ 604 «ἡ ζῶντ' ἀτιμαστῆρα τῶς ἀν-
 δρηλάτην» ἀνθ' οὗ ἄλλοι ἄλλα εἰκάζουσι, καὶ ὁ Madwig
 (ἐν σελ. 195 I Τομ Advers (rit.) γράφει «ὥς ἀνδρη-
 λάτης», ἣν νομίζει certissimam emendationem. Τὸ σ ῶ ς
 εἶκασε καὶ ὁ Prien καὶ τὸ ἀ ν δ ρ η λ ἄ τ η ς μόνον αὐ-
 τῷ προσήκει. Ἀλλὰ ἡ μεταβολὴ εἶναι ἐσφαλμένη, δι-
 ὅτι δὲν πρέπει τὸ ἀ ν δ ρ η λ ἄ τ η ς νὰ ἀποδιδῶται τῷ
 Πολυνείκει, ἀφ' οὗ ἡ αὐτὴ ἐννοία λέγεται ἐν τῷ 625
 «φυγῇ τὸν αὐτὸν τόνδε τίσασθαι τρόπον», καὶ τὰ ἀ-
 τ ι μ α σ τ ῆ ρ α καὶ ἀ ν δ ρ η λ ἄ τ η ν ἀναγκαιῶς πρέ-
 πει ὁμοῦ νὰ ἀναφέρονται, ἵνα γίγνηται ἡ ἀντιθεσις
 τῶν νοημάτων «ὥς ἐκεῖνος ἡτίμαζε καὶ ἤλανε φυγῇ τὸν
 Πολυνείκην, οὕτω νῦν οὕτως θὰ τιμωρήσῃται αὐτὸν τῷ
 ἅμα ἀτιμάζειν καὶ ἐλαύνειν.» Ἐν τῷ τ ὶ ς λοιπὸν πε-
 ριέχεται τὸ σφάλμα καὶ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ μεταβλη-
 θῇ εἰς τ ῑ ς, συνεκφωνουμένων αὐτοῦ τῶν φωνηέντων
 διότι τὸ νόημα εἶνε «ἡ σὲ τὸν μέχρι τοῦδε ἀτιμάζοντα
 καὶ ἀνδρηλατοῦντα αὐτὸν νὰ τιμωρήσῃται διὰ φυγῆς
 κατὰ τὸν αὐτὸν τοῦτον τρόπον, ἀτιμάζων καὶ ἀνδρηλα-

τῶν.—Κατωτέρω δὲ 629 «ἔχει δὲ καινοπηγὰς εὐθετον
σάκος» παρεδέξατο ἐν τῷ κειμένῳ ὁ Wecklein τὴν τοῦ
σχολίου γραφὴν «εὐθετον» ἀντὶ τῆς τοῦ Μ. «εὐκκλον»
τῆς μόνης ὁρθῆς· διότι καὶ τοῦ σχολιαστοῦ ἡ ἐξήγησις
τοῦ εὐθετον εἶνε ὅλως ἐσφαλμένη καὶ ἀλλαχοῦ λέ-
γει «γρ.» καὶ παρατίθεται ἐσφαλμένης γραφάς. Τοῦτο
δὲ συμβαίνει οὐ μόνον ἐν τοῖς σχολίοις τοῦ Αἰσχύλου,
ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς τοῦ Σοφοκλέους.

640 «ὦ θεομανές τε καὶ θεῶν μέγα στύγος», 'Ο 'Ετεο-
κλῆς μαθὼν ὅτι ἐπὶ ταῖς ἐβδόμαις πύλαις ἐτάχθη ὁ Πο-
λυνείκης προαισθάνεται τὴν μέλλονσαν τῆς ἀλληλοκτο-
νίας συμφορὰν. Οὐδένα ὁρῶ τῶν κριτικῶν προσκροῦντα
τῷ χωρίῳ τούτῳ καὶ νομίζω ὅτι ἀρκοῦνται εἰς τὰ τοῦ
σχολιαστοῦ «ὦ θεοῖς ἐπιμαϊνόμενε· ἐπιστρατεύη γὰρ
πατρίδι καὶ πατράοις θεοῖς», ἀφ' οὗ καὶ ὁ κήρυξ ἐν
1009 λέγει «θεῶν πατράων, οὓς ἀτιμάσας ὁδε». Ἀλλὰ
νομίζω ὅτι περὶ τούτου νῦν δὲν πρόκειται καὶ ὁ 'Ετεοκλῆς
οἰκτελεῖ τὴν ἀναπόδραστον συμφορὰν τῆς μονομαχίας
τὴν προσγιγνομένην, διότι οἱ θεοὶ μισοῦσι τὸ γένος τοῦ
Οἰδίποδος θέλοντες νὰ ἐξαφανίσωσιν αὐτὸ καὶ περὶ τοῦ
γένους νῦν λέγει. Καὶ ἐν 678 λέγει ὁ 'Ετεοκλῆς «ἴτω κατ'
οὔρον κῦμα Κωκυτοῦ λαχὼν | Φοῖβω στρυγηθὲν πᾶν τὸ
Λαΐου γένους» καὶ τοῦτο τὸ νόημα πρέπει ἐνταῦθα νὰ
ἀναζητήσωμεν. Ἡ παρατήρησις αὕτη ἄγει εἰς τὴν
γνώμην ὅτι τὸ θεομανές πρέπει νὰ μεταβληθῇ
εἰς θεομυσές. Διότι περὶ τοῦ Πολυνείκου λέγει
μόνον ἀπὸ τοῦ 645 καὶ ἑξῆς. Ἐν Εὐμενίδων 40-41
εἶνε «ἄνδρα θεομυσῇ | ἔδραν ἔχοντα προστρόπαιον»,
ὅπου πρόκειται περὶ τοῦ 'Ορέστου, καὶ ἐν Χοηφ. 1026
«πατροκτόνον μίasma καὶ Θεῶν στύγος» περὶ τῆς Κλυ-
ταιμνήστρας ὑπὸ τοῦ 'Ορέστου λεγόμενον.

664-665 «Μὴ, φίλτατ' ἀνδρῶν, Οἰδίπου τέκος, γένῃ
| ὀργὴν ὁμοῖος τῷ κάκιστ' αὐδωμένῳ». 'Ο χορὸς συμ-
βουλεύει τῷ 'Ετεοκλεῖ νὰ μὴ προσφέρηται, ὥσπερ ὁ ἀ-

δελφός του. Τὸ αὐδωμένω ὁ μὲν σχολιαστής ἐξηγεῖται διὰ τοῦ βλασφημοῦ μένω, ὁ δὲ Hermann ἀποδίδωσιν αὐτῷ ἐνεργητικὴν σημασίαν. Ἀμφότερα εἶνε ἐσφαλμένα καὶ ἡ γνώμη ὅτι διὰ τούτων γίνεται ὑπαινιγμὸς τοῦ ὀνόματος τοῦ Πολυνείκους, διότι ἡ λέξις αὐδωμένω ἐνταῦθα δὲν ἔχει θέσιν. Νομίζω ὅτι ἀπαιτεῖται «τῷ κάκιστ' ἀπολομένῳ» περιέχον κατάραν κατὰ τὸ οὐλομένην τῆς Ἰλιάδος = τῷ Πολυνείκει, ὅς εἶθε κάκιστα ἀπόλοιτο. Ἐπιτρέπεται δὲ καὶ ἐν τῇ πέμπτῃ χώρᾳ τοῦ λαμβικοῦ στίχου τριβραχυς καὶ ὅσα τις ἐν μετρικοῖς συγγράμμασιν ἀναγινώσκει δὲν εὗρισκει πολλάκις ἐπικυρούμενα ὑπὸ τῶν πραγμάτων.

670—672 «Ἔτ. Εἴπερ κακὸν φέροι τις αἰσχύνῃς ἄτερ, | ἔστω· μόνον . . . | . . . οὐτὶν' εὐκλειαν ἔρεῖς.». Ὁ Ἐτεοκλῆς λέγει ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀνεχθῇ τις δυστυχίαν καὶ δύσκειαν. Τὸ χωρίον τοῦτο πολλαχῶς στίζεται καὶ μεταβάλλεται καὶ ὁ Weil τρέπει τὸ ἔστω μόνον εἰς «ἐκ τοῦ μόνον γάρ.». Ἀλλ' ἐνταῦθα φαίνεται μοι ὅτι ὁ σχολιαστής τοῦ M ἐν ἐνὶ κρίνει ὀρθῶς, διότι λέγει «. . . εἰ ὅπως τις ἀτυχεῖ, καλὸν τὸ δίχα αἰσχύνῃς», ὅπερ πρέπει νὰ χρησιμεύῃ ἡμῖν ὡς ἀφειρηγία, ἐν ᾧ πάντα σχεδὸν τὰ ἄλλα ἐπακολοθοῦντα σχόλιά του εἶνε πλημμελῆ. Πρέπει λοιπὸν νὰ στίξωμεν «Ἔτ. εἴπερ κακὸν φέροι τις, αἰσχύνῃς | ἄτερ ἔστω. διότι ὁ νοῦς τοῦ ὅλου χωρίου εἶνε ὅδε· ἐὰν μέλλῃ τις νὰ ἀνέχηται δυστυχίαν, συγχωρῶ ταύτην νὰ ἀνέχηται, ἐὰν εἶνε ἀπηλλαγμένον τοῦτο πάσης κατασχύνῃς (τοῦτο ἡθέλησε νὰ εἴπῃ καὶ ὁ ταλαίπωρος σχολιαστής λέγων «μόνον γὰρ κέρδος ἡ εὐκλεία» καὶ ἐπέχθῃ ὑπὸ τοῦ Weil λέγοντος ὅτι ἔπρεπε τοῦτο διαρρηθῆναι νὰ εἴπῃ ὁ ποιητής· ἀλλ' ὁ ποιητής ἤδη εἶπεν «αἰσχύνῃς ἄτερ» καὶ τοῦτο νῦν ἐννοεῖ κέρδος ἐν τῷ Ἄδῃ) δυνάμεθα νὰ συναποκομίσωμεν τοῦτο εἰς τὸν Ἄϊδην καὶ τοῦτο μόνον ὑπάρχει ἐκεῖ (περὶ οὗ πρέπει πάντες νὰ φροντίζωμεν· διότι

ἐκεῖ διαρκῶς θὰ μένωμεν· προστίθῃμι δὲ ταῦτα, διότι τοῦτο ἠθέλησε νὰ εἴπῃ ὁ Ἑτεοκλῆς διὰ τῶν «ἐν τε-
θνηκόσιν»· ἀλλ' ἐὰν δυστυχῇ καὶ καταισχύνηται ὥσι
συνημμέναι, εὐκλεία δὲν ὑπάρχει, καὶ χάριν τῆς εὐ-
κλείας πρέπει νὰ ἀποφεύγῃ τις τὴν καταισχύνην. Ἐπειδὴ
λοιπὸν ἐν τῷ παρόντι καιρῷ εἶνε ἀμφότερα συνημμένα,
δὲν δύναμαι νὰ ἀνεχθῶ τὴν δυστυχίαν καὶ πρέπει νὰ
προτιμήσω τὸν θάνατον».

679—681 Χο ὠμοδακῆς σ' ἄγαν ἱμερος ἐξοτρύνει
πικρόκαρπον ἀνδροκτασίαν τελεῖν | αἵματος οὐ θεμι-
στοῦ. «Ὁ χορὸς λέγει ὅτι ὁ Ἑτεοκλῆς ὠμὴν ἐπιθυμίαν
ἔχει νὰ ἀποκτείνῃ τὸν ἀδελφόν του. Ἐπειδὴ τὸ σχόλιον
λέγει «ἡ πικρὸν τὸν καρπὸν ἔχουσα», φαίνεται ὅτι εἶχε
«πικρόκαρπος», ὅπερ καὶ Paley καὶ Weil ὁρῶ φρονοῦντας.
Ἀλλ' ἐνταῦθα δεῖται διορθώσεως τὸ ὅλον σχόλιον «ὠ-
μοδακῆς σ' ἄγαν ἡ ἄλογος ἄγαν ἐπιθυμία παρορμᾷ ἡ
πικρὸν τὸν καρπὸν ἔχουσα εἰς τὰ ὑπὸ τὸν οὖν τοὺς ἄν-
δρας ἀδίκου ἔνεκεν αἵματος, ἵνα ἢ ὅτι μέλλουσιν
οἱ ἀδελφοὶ ἀλλήλους ἀναιρεῖν». Ἐνταῦθα οἱ κριτικοὶ
τοῦ Αἰσχύλου μεταβάλλουσι πολλαχῶς τὸ «εἰς ταὐτὸν
οὖν», ὅπερ εἶνε ὑγίης, καὶ τὸ δεόμενον θεραπείας «ἵν'
ἢ ὅτι» ῥῶσιν ἄψανστον, εἰ καὶ ἐν τούτῳ κρύπτεται ἡ
βλάβη. Διότι πρέπει νὰ γράψωμεν ὥδε τὸ σχόλιον
«ἡ πικρὸν τὸν καρπὸν ἔχουσα εἰς ταὐτὸν οὖν τοὺς ἄν-
δρας ἀδίκου ἔνεκεν αἵματος συνάγει, ὅτι». Κατω-
τέρω δὲ 684 «λέγουσα κέρδος πρότερον ὑστέρου μόρου»·
ἀδίκως τινὲς μεταβάλλουσι τὰς λέξεις· εἶνε μὲν ὅλως
πλημμελὲς τὸ σχόλιον «λέγουσα κέρδος· κέρδος μοι ὑποτι-
θεμένη τὸ προτερεῖσαι ἀποκτείναντα ἢ ὑστερεῖσαι», ὁρ-
θὰ δὲ λέγει ὁ Weil ὅτι οἷοςδήποτε πρῶτος θάνατος εἶ-
νε ἄριστος καὶ πλανᾶται μόνον, διότι νομίζει ὅτι τὸ
κέρδος ἔχει ἔννοιαν συγκριτικοῦ κατὰ τὸ βούλο-
μαί μ' ἀλλοι, διότι τὸ ὑστέρον εἶνε συγκριτι-
κὴ γενικὴ τοῦ πρότερον· ὁ πρὸ ὑστέρου μόρου μόρος
εἶνε κέρδος, καὶ οὕτω πρέπει νὰ ἐρμηνευθῇ τὸ χωρίον.

Ὁ χορὸς ἐν Ἀγαμέμν. 1299 λέγει «ὁ δ' ὕστατός γε τοῦ χρόνου πρεσβεύεται.». Ἀλλ' ὥς ἐκεῖ ἡ Κασσάνδρα τὴν γνώμην ταύτην ἀποδοκιμάζει, οὕτω καὶ νῦν ὁ Ἑτεοκλῆς λέγει ὅτι πρέπει ὥς τάχιστα νὰ ἀποθάνῃ.

689—691 «θεοὶς μὲν ἤδη πῶς παρημελήμεθα, | χάρις δ' ἄφ' ἡμῶν ὀλομένων θαυμάζεται | τί οὖν ἔτ' ἂν σαίνοιμεν ὀλέθριον μόρον»;». Ὁ Ἑτεοκλῆς δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ζῇ, ἀλλ' ὀργᾷ νὰ συνάψῃ μάχην πρὸς τὸν ἀδελφόν. Οἱ κριτικοὶ ἄλλοις προσκρούοντες ἂν ν λόγου οὐδὲν περὶ τοῦ χάρις ὑποπτεύουσιν. Ἀλλ' ὅμως αὕτη μάλιστα ἡ λέξις ἐνταῦθα δὲν ἔχει χώραν καὶ μάταιαι εἶνε πᾶσαι τοῦ σχολιαστοῦ αἱ ἐξηγήσεις τῆς χάριτος ταύτης. Νομίζω ὅτι ἦτε πρὸς τὸν πρῶτον στίχον ἀντιθεσις καὶ τοῦ ἐπακολουθοῦντος ἡ διάνοια διδάσκει ὅτι πρέπει νὰ γράψωμεν «Αἶδης δ'». διότι ὁ Ἑτεοκλῆς λέγει «οἱ μὲν θεοὶ ἀμελοῦσιν ἐμοῦ, ἐγὼ δὲ ἀποθνήσκων μέλλω νὰ τιμήσω τὸν Αἶδην· διατὶ λοιπὸν ἄφ' οὗ ζῶν μὲν οὐδὲν κερδαίνω, ἀποθνήσκων δὲ τιμῶ τὸν Αἶδην, πρέπει νὰ βραδύνω;». Ἀλλὰ πολλῶ μεῖζονες εἶνε αἱ ἐν τῇ ἀποκρίσει τοῦ χοροῦ δυσκολίαι ἐν 692—695. «Νῦν ὅτε σοι παρέστακεν... πνεύματι· νῦν δ' ἔτι ζεῖ». Πρῶτον σημειωτέον ὅτι πᾶσαι αἱ ἀποκρίσεις τοῦ χοροῦ στενῶς συνέχονται τοῖς λόγοις τοῦ Ἑτεοκλέους καὶ οὐδὲν πρέπει νὰ μεταβάλλωμεν τῶν «νῦν ὅτε σοι παρέστακεν»· διότι ὁ χορὸς λέγει ὅτι νῦν ὁ Ἑτεοκλῆς πρέπει νὰ προσπαθήσῃ νὰ ἀποφύγῃ τὸν δαίμονα, ὅτε αὐτὸς ἐγγὺς αὐτοῦ εἶνε, ἐὰν μονομαχήσῃ πρὸς τὸν Πολυνεΐκην. Τῶν δὲ ἐπομένων τὸ λήματος, ὅπερ δὲν μεταβάλλουσιν οἱ ἐκδόται, εἶνε ἀνοίκειον καὶ πρέπει κατὰ τὸ τροπαίᾳ καὶ πνεύματι νὰ μεταβληθῇ εἰς πνεύματος συναπτομένου τῷ τροπαίᾳ. Ἀλλὰ πρὶν ἂν χωρήσωμεν ἐπὶ τὴν ἐξέτασιν τοῦ ὅλου χωρίου, ὠφελίμον νομίζω νὰ παραβάλλωμεν πρὸς αὐτὸ τὸ τῶν Περσῶν 944—945 «δαίμων γὰρ ὁδ' αὖ | μετὰτροπος ἐπ' ἐμοί.», ὅπερ διαφέρει αὐτοῦ

ὅτι μεταχειρίζεται τὰς αὐτὰς λέξεις πρὸς δήλωσιν τῆς ἐναντίας ἐννοίας. Ἡ δὲ παραβολὴ αὕτη διδάσκει ὅτι τὸ ἂν τοῦ ἀντροπαίᾳ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς αὐ καὶ ὁρῶ ὅτι ὁρθῶς ὁ Paley μετέβαλε τὴν λέξιν ταύτην, ἣν καὶ ὁ σχολιαστὴς ἀνέγνω, εἰς «αὐ τροπαίᾳ». Εἶπε λοιπὸν τὸ «τροπαίᾳ» οὐσιαστικὸν καὶ ὁ χορὸς λέγει ὅτι ὁ δαίμων δύναται μετὰ πάροδον πολλοῦ χρόνου νὰ μετατρέψῃ καὶ μεταλλάξῃ τὴν πνοήν του. Ἀλλὰ νῦν θὰ ἐρωτήσῃ τις, εἰ εἶνε δυνατόν νὰ συμβιβασθῇ τὸ πνεύματος καὶ τὸ πνεύματι καὶ ἐξ αὐτῶν δὲν γεννᾶται ματαία ταυτολογία. Ἀλλὰ τίς δὲν κατανοεῖ ὅτι τὸ θαλερωτέρῳ πνεύματι δὲν δύναται νὰ συναφθῇ τῷ ἔλθῳι, διότι ἀπαιεῖται λέξις ἀντίθετος τῆς θαλερωτέρῳ; Τοῦτο ἐπεξήγησαν ματαίως οἱ κριτικοί· διότι νομίζω ὅτι μετὰ τὸ ἔλθῳι πρέπει νὰ θῶμεν μέσσην στιγμὴν συνάπτοντες τὰ «θαλερωτέρῳ πνεύματι» (διότι πρέπει καὶ ἡ μετ' αὐτὰ μέση στιγμή νὰ ἀρθῇ) τῷ ζεῖν οὐδὲν δὲ κωλύει ἡ θέσις τοῦ δέ· διότι πολλαχοῦ εὐρίσκεται ὁ δὲ ἔχων παρ' Αἰσχύλῳ τοιαύτην θέσιν. Περὶ δὲ τοῦ νοήματος παρὰβαλε Ἀριστοφάνους Εἰρην. 872 — 875 «ἐπείγετε νῦν, ἐν ὅσῳ σοβαρὰ θεόθεν κατέχει | πολέμου μετάτροπος αὖρα».

706. «Θεῶν διδόντων οὐκ ἂν ἐκρύγῃς κακὰ». Τὸν στίχον τοῦτον τελευταῖον λέγει ὁ Ἐπιοκλῆς καὶ ἐπὶ τὸν ἀγῶνα ἀπέρχεται ἐκφυγοὶ ἔχουσι πάντες οἱ μεταγενέστεροι κώδικες καὶ ἀπορῶ πῶς δύναται τὸ τρίτον πρόσωπον νὰ δικαιολογήῃ ὁ Weil, ἐν ᾧ ὁ Nauck καὶ Dindorf εἰκάζουσιν «ἐκφυγοιν». Ἀλλ' ὁ M ἔχει ἐκφυγοῖς, ἐφ' οὗ ἐσημειώθη διὰ χειρὸς ἀρχαίας τὸ οἱ. Ἀλλ' οὐδὲν ἡμῶν μέλει τούτου καὶ ὁρθῶς ἐποίησεν ὁ Wecklein προκρίνας τὸ ἐκφυγοῖς, ἀφ' οὗ καὶ ἐν στίχῳ 268 λέγεται «οὐ γάρ τι μᾶλλον μὴ φύγῃς τὸ μόρσιμον» καὶ ἐν 249 ἐξηνέχθη τὸ αὐτὸ νόημα διὰ

πρώτου προσώπου «σιγῶ· σὺν ἄλλοις πείσομαι τὸ μόρσιμον».

757—758 «Τίν' ἀνδρῶν γὰρ τοσόνδ' ἐθαύμασαν | θεοὶ καὶ ξυνέστιοι πόλεος». Ὁ χορὸς τὴν πάλαι τοῦ Οἰδίποδος εὐτυχίαν ᾄδει. Τῷ θεοὶ δικαίως οἱ κριτικοὶ προσέκρινον, διότι δὲν ἔχει χώραν ἐνταῦθα τοιαύτη λέξις. Ἀλλ' αἱ προτεινόμεναι εἰκασταὶ δὲν εἶνε εὐστοχοί, οἷον ἡ τοῦ Paley «ξένοι καὶ» καὶ ἡ τοῦ Wecklein προτεινόντος μετὰ βεβαιότητος «ὀθνεῖοι ξυνέστιοι» εἶνε ἀνάρμοστοι, διότι περιέχεται τὸ τῶν ξένων καὶ ὀθνείων ὄνομα ἐν τῷ 759 «ὁ | πολύβοτος αἰὼν βροτῶν», ἐν ᾧ ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται λέξις δηλοῦσα στενωτέρον κύκλον τοῦ «ξυνέστιοι πόλεως», ὅπερ ἐπεξήγησεν ὁ Weil διὰ τοῦ δόμοιτε καὶ ἄλλων εἰκασιῶν του. Ἐνταῦθα νομίζω ὅτι κρύπτεται ἡ λέξις «ἔται» = οἱ συγγενεῖς τοῦ Οἰδίποδος, οὓς ἐκτίησατο διὰ τῆς κηδεστίας. Κατωτέρω δὲ 768—769 «πατροφόνῳ χερὶ τῶν | κρεισσοτέκνων ὁμμάτων ἐπλάγχθη» πολλαχῶς ἐπείρασαν οἱ κριτικοὶ τὸ ἀκατανόητον κρεισσοτέκνων. Ἀλλ' ὅσοι ἐπειράθησαν καὶ τὸ δεύτερον συνθετικὸν μέρος τέκνων νὰ μεταβάλωσιν, ἡμαρτον τοῦ ἀληθοῦς· διότι τὸ πατροφόνῳ διδάσκει, ὅτι ἐνταῦθα ὑπάρχει τὸ τέκνων. Ἐσφαλμένον λοιπὸν εἶνε μόνον τὸ κρεισσο. Ὁ Αἰσχύλος ἐν Χοηφ. 371 λέγει «ταῦτα μὲν, ᾧ παῖ, κρείσσονα χρυσοῦ» καὶ νῦν ἐννοίαν τῆς αὐτῆς εἰκόνης ἐχομένην ἐκφέρει. Διότι νομίζω ὅτι τὸ κρεισσοτέκνων εἰς χρυσοτέκνων πρέπει νὰ μεταβληθῇ καθ' ὃ ὁ χορὸς ᾄδει ὅτι διὰ τῆς χειρὸς, δι' ἧς ἐφόνευσεν τὸν πατέρα του, ἐστερηθῇ καὶ τῶν ὁμμάτων του, ἅτινα ἦσαν τέκνα του ἐκ χρυσοῦ πεποιημένα, πολυτιμότεα.

770—771 «τέκνοισιν δ' ἄρας ἐπικότους τροφᾶς | αἰαῖ, πικρογλώσσους ἄρας». Ὁ χορὸς ᾄδει τὰς κατὰ τῶν τέκνων ἄρας τοῦ Οἰδίποδος. Τροφᾶς εἶχεν ὁ

σχολιαστῆς τοῦ Μ λέγων «ἐπικότεους τροφάς· ἐπιβλαβεῖς δὲ ἐντολάς περὶ τροφῶν ἐφῆκεν αὐτοῖς» καὶ ὁ Μ. ἐν ᾧ οἱ μεταγενέστεροι κώδικες ἔχουσι τ ρ ο φ ᾶ ς, ὁ περ καὶ ὁ Wecklein ἐν τῇ κειμένῳ παρέλαβεν. Ἀλλ' εἶνε ἐνταῦθα τόπος νὰ γένηται λόγος περὶ τ ρ ο φ ῆ ς ἢ τ ρ ο φ ῶ ν; οὔτε τοῦτο οὔτε οὐδεμία ἄλλη τῶν εἰκασιῶν τῶν κριτικῶν ἐνταῦθα εὐαρμοστεῖ καὶ τὰ 718—720 «χθόνα ναίειν διαπήλας, (σίδηρος) | ὅποσαν καὶ φθιομένοισιν κατέχειν, τῶν μεγάλων πεδίων ἀμοίρους» καὶ τὰ 803—804 «ἔξουσι δ' ἦν λάβωσιν ἐν ταφῇ χθόνα | πατρὸς κατ' εὐχὰς δυσπότερους φορούμενοι» πρέπει νὰ ὁδηγήσωσιν ἡμᾶς εἰς τὴν τοῦ χωρίου ἀποκατάστασιν. Αἰότι τὸ ἀπαιτούμενον ἐνταῦθα εἶνε «ἐφῆκεν ἐπικότεους ταφάς». Τοῦτο δὲ τις κατανοεῖ ὁραδίως καὶ τοῖς ἐπομένοις τὸν νοῦν προσέχων. Αἰότι παρενθὺς τὸ μὲν ἁ ρ ᾶ ς ἐ π ι κ ὅ τ ο υ ς ἐπαναλαμβάνεται διὰ τῶν «πικρογλώσσους ἁράς», τὸ δὲ τ α φ ᾶ ς ἐρμηνεύεται ὑπὸ τῶν «καὶ σφε σιδαρονόμῳ | διὰ χερὶ ποτε λαχεῖν | κτήματα». Ἐπειδὴ δὲ ἔμπροσθεν ἐμνημόνευσα τῶν 803—804 στίχων, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ἐν συνεχείᾳ τὸ αὐτόθι ὑπάρχον φ ο ρ ο ῦ μ ε ν ο ι. Περὶ τούτου ὁ Weil λέγει ὅτι δύναται νὰ δηλοῖ ταῦτόν καὶ τὸ φ ε ρ ὅ μ ε ν ο ι, εἰ καὶ προτιμᾷ τὸ κ λ η ρ ο ῦ μ ε ν ο ι. Ἀλλὰ τοῦτο καὶ τῇ ἐννοίᾳ δὲν εὐαρμοστεῖ καὶ ἀπομακρύνεται τοῦ κειμένου. Ὅμοιως δὲ τῇ ἐννοίᾳ δὲν εὐαρμοστεῖ καὶ τὸ φ ρ ο υ ρ ο ῦ μ ε ν ο ι τοῦ Hermann καὶ τῶν ἄλλων αἱ εἰκασίαι. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ φ ο ρ ο ῦ μ ε ν ο ι δύναται νὰ δικαιολογηθῇ, διότι οὔτε τὴν σημασίαν τοῦ φ ε ρ ὅ μ ε ν ο ι δύναται νὰ ἔχῃ οὔτε τὸ φ ε ρ ὅ μ ε ν ο ι προστίθῃσι τι τῇ ἐννοίᾳ, ἀλλ' ὅλως παρέλκει, ἐν ᾧ τοιαύτην φλαζίαν δὲν δύναται τις νὰ καταδικάσῃ τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν. Ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται νόημα, καθ' ὃ οἱ θέλοντες νὰ κληρονομήσωσι πάντων τῶν κτημάτων νῦν περιλαμβάνονται ἐντὸς μικροῦ τάφου καὶ τοῦτο συνάγει τις μεταβάλλων τὸ φ ο ρ ο ῦ μ ε ν ο ι εἰς «χωρούμενοι» το παθητικὸν τοῦ

χωρεῖν. Τὸ ὅλον δὲ τοῦτο νόημα ποιεῖται ἀντίθεσι
πρὸς τὸ 802 «κτημάτων παμψησίαν», ὅπερ ὁ A Nauck
οὐ κατανόησας μεταβάλλει εἰς «δωμάτων παμψησίαν»
φθείων τὴν διάνοιαν τοῦ χωρίου. Ἐπίσης ὁράσθη εἶναι
καὶ ἄλλη τις μεταβολὴ τοῦ χωρίου τούτου καὶ εὐλογος.
Τὰ χειρόγραφα ἔχουσι χ θ ο ν ὅ ς, ὅπερ ὁ Brunek ἐκ
χ θ ὁ ν α μετεβαλε καὶ οἱ ἐκδόται ἐδέξαντο. Ἡ μετα-
βολὴ αὕτη εἶνε ἀναγκαία, διότι τὸ χ θ ο ν ὅ ς ἐγράφη
κατ' ἀφομοίωσιν πρὸς τὸ ἐπόμενον πα τ ρ ὅ ς, α-
μάτην ὁ Hartung θέλων αὐτὸ νὰ φυλάξῃ γράφει, «ἐ-
ξουσι δ' ὅ,τι λάβωσιν ἂν τάφω χθονός». Τῆς αὐθαι-
ρείου ταύτης μεταβολῆς ἐπαινω μόνον τὴν ἀπόπειραν
τοῦ ἀνασῶσαι τὸν ἄ ν, περὶ οὗ οὐδένα λόγον ποιοῦντα
οἱ ἐκδόται, εἰ καὶ εἶνε ἀναγκαῖος. Ἀλλὰ τοῦτον ἀνα-
σῶζομεν διὰ τινος ἀπλῆς γραφῆς ὅ ῃν λάβωσιν ἐν τάφῳ
χθόν' ἄν», ἐν ᾗ ἀπεβλήθη ὁ ἄ ν, διότι κατέλαβε τὴν
θέσιν του ἡ ἀνοίκειος τοῦ χ θ ὁ ν' κατὰληξις. Τοιαύτη
δὲ βλάβη θὰ ἴδωμεν καὶ ἀλλαχοῦ γενομένην.

707 «Θαρσεῖτε, παῖδες μητέρων τεθραμμένοι.»
Ἄγγελος μηνύει τῷ χορῷ τὰ κατὰ τὴν μάχην. Τοιαύτην
αὐτὴν γραφὴν εἶχε καὶ τοῦ M ὁ σχολιαστής λέγων, ὅτι
συνήθως μάταια καὶ πρόχειρα «συγγενεῖς ἢ δειλαὶ ὁ
πὸ μητέρων ἀπαλῶς (ἀπλῶς Viet.) τραφεῖσαι». Οὐδὲν
καίως ὁ Weil καταμέμφεται τῆς τοῦ Hermann εἰκασί-
ας «τεθραμμένοι» οὐδὲ ἡ γνώμη του, ἣν μετὰ πεπο-
θήσεως προήνεγκεν, ὅτι μετὰ τὸ τ ε θ ρ α μ μ ε ν α
ἐξέπεσε τις στίχος, εἶνε ὕγιής. Τοιαῦται εἰκασίαι εἰς
ἔσχατα καταφύγια καὶ ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται λέξις ἀν-
τιθεμένη τῷ θ α ρ σ ε ῖ τ'. Ὁ Wecklein ἐν ταῖς σημει-
ώσεσιν εἰκάζει «θαρσεῖτ' ἀρίστων», ὅπερ οὐδὲν ὠφε-
λεῖ τὸ νόημα. Ἐπεὶ νομίζω ὅτι δὲν πρέπει πολὺ νὰ
ἀφιστώμεθα τῶν ἀρχαίων γραφῶν καὶ τοῦτο πρέπει νὰ
εἶνε τὸ χρυσοῦν παράγγελμα τῷ θέλοντι νὰ μετέλθῃ
τὸ τοῦ ἀληθοῦς ἐρμηνευτοῦ καὶ κριτικοῦ (διότι δὲν
πρέπει νὰ ἀποχωρίζονται αἱ ιδιότητες αὗται) ἐπάγγελμα

Ἐνταῦθα λοιπὸν μόνον τὸ μ. πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς γ «τεθραγμέναι» παθητικὸν παρακείμενον τοῦ θ ρ ἄ σ σ ο μ α ι = ταράσσομαι (ὑπερ καὶ τὸν Hartung ὁρῶ ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Wecklein εἰκάζοντα). Νῦν δὲ εὖ ἐρμηνεύεται καὶ τὸ παῖδες μητέρων δηλοῦν ὅτι αἱ παρθένοι ἐταράχθησαν καὶ λίαν φυσικῶς, ἅφ' οὗ εἶνε τέκνα μητέρων, αἵτινες ὁμοίως εἶνε δειλαὶ διὰ τὸ γένος καὶ ἡ ἔννοια εἶνε «ἔχετε θάρρος, παῖδες, αἵτινες ταῖς μητρᾷσιν ὅμοιαι οὔσαι κατὰ τὸ φοβεῖσθαι τεταραγμέναι ἐστέ». Κατωτέρω δὲ 785—787 «τὰς δ' ἐβδόμας ὁ σεμνὸς ἐβδομαγέτας | ἄναξ Ἀπείλλων εἶλετ', Οἰδίπου γένει | κραίνων παλαιᾶς Λαΐου δυσθουλίας». Οὐδενὶ τούτων προσκρούουσιν οἱ ἐρμηνευταὶ καὶ μόνον ὁ Burton γράφει «ἐβδομαγέτης» ἀντὶ «ἐβδομαγέτας». Ἀλλὰ νομίζω ὅτι δὲν πρόκειται περὶ παρονυχίδος καὶ ἡ ἀσθένεια εἶνε σπουδαιότερα. Τί δηλοῖ τὸ εἶλετ'; ὁ σχολιαστής ἐξηγεῖται «ἔσωσεν». Ἀλλὰ πῶς δύναται νὰ ἔχη τοιαύτην σημασίαν καὶ ποῖον νόημα δύναται τις ἐξ αὐτοῦ νὰ συναγάγῃ; Τί δ' ὠφελεῖ καὶ τὸ ἄλλο σχόλιον «πέπονθεν οὖν οὐχὶ αὐτὴ ἡ πύλη ἢ ἐβδόμη, ἀλλ' ὁ φυλάττων αὐτὴν Ἑτεοκλής»; Ἐνταῦθα ἡ μία βλάβη ἐπηγάγετο ἄλλην καὶ οὕτως ἔχομεν τὰ νῦν ἀκατανόητα. Πρέπει λοιπὸν νὰ τρέψωμεν πρῶτον τὸ τὰς δ' εἰς τὰς δ'. Ἡ μεταβολὴ αὕτη συνεπάγεται τὴν τοῦ ἐβδόμας εἰς ἐβδόμας καὶ τὴν μετὰ τὸ εἶλετ' ἀποβολὴν τῆς ὑποστιγμῆς καὶ τελευταίαν τὴν τοῦ κραίνων εἰς κραίνειν, διότι τοῦτο εἶνε τοῦ εἶλετο τὸ ἀντικείμενον, ἐν ᾧ τὸ «ταῖς δ' ἐβδόμας» εἶνε δοτικὴ τῆς στάσεως, ἣ ἀλλαχοῦ προστίθῃσι καὶ τὴν ἐπὶ πρόθεσιν, καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ στίχῳ τὴν ἐν, ἣν δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ὑπονοήσωμεν. Αἱ τοιαῦται εὐκολοὶ μεταβολαὶ παράγουσι τὸ ἀπαιτούμενον νόημα.— Περὶ δὲ τῶν 803—804 ἰδὲ ἔμπροσθεν 770—771 τὰ λεχθέντα.

944—995 ὀρηνοῦσιν ἐν κομμῷ Ἀντιγόνη καὶ Ἴ-

σμήνη· 968—969 « Ἴσ. ἐδείξατ' ἐκ φυγᾶς ἐμοί. Ἄν. ὅδ' ἵκεθ' ὥς κατέκτανεν. » Πολλὰ τολμῶσιν ἐνταῦθα οἱ κριτικοὶ, ἀλλὰ τῶν οὐδεμίαν χώραν δυναμένων νὰ ἔχωσι *φυγᾶς* καὶ *ἵκεθ'* οὐδαμῶς ἄπτονται, ἐν ᾧ κατὰ τὴν γνώμην μου καὶ τὸ *φυγᾶς* εἰς *φονᾶς* καὶ τὸ *ἵκεθ'* εἰς *ᾧχεθ'* πρέπει νὰ μεταβληθῶσιν, ὥς ἀπαιτεῖ καὶ τοῦ χωρίου ἡ διάνοια.

1000 « στέγων γὰρ ἐχθροὺς θάνατον εἶλετ' ἐν πόλει. » Ὁ Κῆρουξ λέγει ὅτι ὁ μὲν Ἑτεοκλῆς μέλλει νὰ ταφῇ λαμπρῶς, ὁ δὲ Πολυνείκης θὰ ἐκτεθῇ βορὰ τῶν κυνῶν. Στέγων εἰκασεν ὁ Wakefield καὶ ἐδέξατο Weil καὶ Wecklein, ἐν ᾧ στέγων ἔχει ὁ M καὶ στυγῶν οἱ ἄλλοι κώδικες. Ἀλλ' οὔτε τὸ στέγων, ὅπερ καλῶς λέγεται περὶ πύργου, δύναται νὰ λέγηται περὶ τοῦ Ἑτεοκλέους, οὔτε εἶλετο ἀριότιται ἐνταῦθα, διότι δὲν ὑπάρχει ἡ ἔννοια τῆς προσιμῆσεως. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἐν πόλει δύναται νὰ ἀληθεύῃ· διότι δὲν δύναται νὰ διδάσκη ὁ 1005 « ἔξω βαλεῖν ἄθραπτον, ἀρπαγὴν κυσίν » ὅτι ἡ μάχη ἐγένετο ἐν τῇ πόλει, διότι τοῦτο θὰ ἐταπεινῇ τὸν Ἑτεοκλέα, καὶ ὁ στίχος οὗτος κάλλιστα ἐξηγεῖται, εἰ ἐγένετο ἡ μάχη ἐν πύλαις. Τὸ εἶλετ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς *εὔρετ'* = ἔλαβε θάνατον, ἐφρονεύθη. Τὸ δὲ ἐν πόλει, ὅπερ εἰς ἐν πύλαις μεταβάλλουσιν, ἔχει μὲν ἐνίοτε τὴν σημασίαν τοῦ ἐγγύς, ὥς λέγει ὁ Εὐριπίδης ἐν Ἰκετ. 577—578 τοι γὰρ πορούσῃ πολλὰ πόλλ' εὐδαίμονα. | Κη. ἔλθ', ὥς σε λόγχῃ σπαρτὸς ἐν πόλει λάβῃ = ἐγγύς· ἀλλ' ἡ ἔννοια καὶ τοῦ ἐγγύς τῆς πόλεως καὶ τὸ ἐν πύλαις εἶνε προσθῆκαι ὅλως ἀργαί, ἐν ᾧ ἂν μεταβληθῇ εἰς ἐν «πάλη», χρησιμεύει πρὸς τιμὴν τοῦ Ἑτεοκλέους, ὁ καὶ Stadtmüller ὁρῶ ἐν τοῖς Addeudis τοῦ Wecklein εἰκάζοντα, ὥς μάλιστα διδάσκουσιν οἱ ἐπόμενοι στίχοι. Τὸ δὲ σχόλιον τοῦ M « εἰργων δηλον ὅτι » διδάσκει ὅτι *CTΓΩΝ* πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ *ICXΩΝ* = ἰσχων, ὅπερ καὶ ἀπαιτεῖται, καὶ ὁ ὅλος στίχος ἀνα-

γνωστέος «ἴσχω γὰρ ἐχθροὺς θάνατον εὖρετ' ἐν πά-
 λῃ». Κατωτέρω δὲ 1006 «ὥς ὄντ' ἀναστατῆρα Καδ-
 μείων χθονός» οἱ κριτικοὶ δὲν προσέχρουν τῇ τοῦ ἄν
 ἔλλειπει. Ἀλλ' οὗτος εἶνε ἀναγκαῖος, ἀφ' οὗ ἐπε-
 ται «εἰμὴ θεῶν τις ἐμποδὼν ἔστη δορὶ | τῷ τοῦδ'»
 καὶ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γράψωμεν «ὥς ὄντ' ἄν
 ἀναστατῆρα Καδμείων χθονός», ἐκπεσόντος τοῦ ἄν,
 ὥς πολλαχοῦ συνέβη. Κατωτέρω δὲ 1026 «τούτου
 δὲ σάρκας οὐδὲ κοιλογάστορες λύκοι πάσσονται». εἶνε
 ὁλος ἀκατανόητον τὸ οὐδὲ καὶ δι' αὐτὸ ὁ Prie-
 en ἐνόμισεν ὅτι μετὰ τὸ σάρκας ὑπάρχει χάσμα.
 Ἀλλ' ἐγὼ νομίζω ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Μ εἶχε πρότερον
 σπάσσονται, ἡ πρώτη αὕτη γραφὴ εἶνε ὀρθοτέρα
 καὶ μετ' αὐτῆς τὸ τ ο ὕ τ ο υ πρέπει νὰ ἐνωθῇ ὥς γε-
 νικὴ τοῦ ὅλου, ἐν ᾧ ἐν τῷ σάρκας κρύπτεται ἡ λέ-
 ξις κ ό ρ α κ ε ς, καὶ ὁ στίχος γραπτέος «τούτου δὲ
 κόρακες οὐδὲ κοιλογάστορες | λύκοι σπάσσονται» ὑπο-
 νοουμένης παρὰ τὸ κ ό ρ α κ ε ς τῆς οὐ ἀρνήσεως.
 Ὡς δὲ ὁ κῆρυξ ἐμπροσθεν εἶπεν ἐν μὲν 1005 «ἔ-
 ξω βαλεῖν, ἄθαρτον, ἀρπαγὴν κυσὶν», ἐν δὲ 1011
 «οὔτω πετηνῶν τόνδ' ὑπ' οἰωνῶν δοκεῖ» ποικιλῶς χρη-
 σάμενος, οὔτω νῦν ἡ Ἀντιγόνη ἀντὶ μὲν τῶν κυνῶν
 εἶπε λ ύ κ ο ι, ἀντὶ δὲ τῶν πετ η ν ῶ ν ο ἰ ω ν ῶ ν τὸ
 «κόρακες». Μετ' ὀλίγα δὲ 1029—1050 λέγει ἡ Ἀντι-
 γόνη «γυνὴ περ οὔσα τῷδε μηχανήσομαι | κόλπω φέ-
 ρουσα βυσσίνου πεπλώματος | καὶ τὴ καλύψω». ὁ Weil
 θέλει νὰ γράψῃ «αὐτὴ» ἀντὶ τοῦ «καὶ τὴ», ὁ δὲ Do-
 hree καὶ γῇ καλύψω». Ὅτι τὸ καὶ τ ῇ εἶνε ἐσφαλμέ-
 «ον καὶ ἐγὼ πέπεισμαι ἀποβλέπων εἰς τὸ σχόλιον
 «τῷ τοῦ βυσσίνου πέπλου κόλπω τὴν γῆν παρακομί-
 ζουσα, ὥς ἐπιβάλλειν μέλλουσα, διὰ τὸ ὀ ρ ὕ τ τ ε ι ν
 μὴ δύνασθαι» καὶ εἰς τὸ φ έ ρ ο υ σ α, ὅπερ ἀπαιτεῖ
 ἀντικείμενον, οἶον προστίθῃσιν οἴκοθεν τὸ σχόλιον
 «τὴν γῆν». Ἀλλ' αἱ προμνημονευθεῖσαι εἰκασίαι τῇ
 δυσκολίᾳ ταύτῃ οὐδαμῶς ἐπικουροῦσι καὶ νομίζω ὅτι
 τὸ καὶ τ ῇ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «χυτῇ» εἰς ὃ

ὑπονοεῖται γῇ καὶ ἐξ
 χυτῇ ὥς ἀντικείμε
 ἐν οὗτε ὀλίγα εἶνε
 στικοῦ ὑπονοουμένου.
 ἀλλ' ὃν πόλις στρυγεῖ
 τὰ τεῦδ' οὐ διατετίμη
 ραν τήν δε κινδύνω
 ὑπέστη πολλὰς μεταβ
 ἔχει, οὐδεμίαν ἔννοι
 λέγει «τὰ περὶ τῆς τ
 ἄπερ, ὥς πολλὰ σχόλ
 στίχος πρόπει νὰ διο
 πομένην ἀπόκρισιν «ο
 ὁ στίχος εἶχεν ἐρωτημ
 ζω ὅτι ἐν τῷ «ἤδη τ
 ὦ τὰ ἄλλα οἴκοθεν
 πρόπει τῷ τὸν δε
 Θεοὶ νὰ μεταβληθῇ
 τετίμηνται θεοί;», οἷ
 λέγω ὅτι δὲν εἶνε τετι
 κην κτλ». — Περὶ δὲ τ
 —264 τῶν Ἰκετίδων

ΙΚΕΤΙΑΕΣ

15—18 «κέλσαι δ' Ἀργους γαῖαν, ὅθεν δὴ | γένος
 ἡμέτερον τῆς οἰστροδόνου | βοὸς ἐξ ἐπαφῆς κάξ' ἐπι-
 πνοίας | Διὸς εὐχόμενον τετέλεσται.». Ὁ χορὸς διηγεί-
 ται διὰ τίνα αἰτίαν ἐξ Αἰγύπτου ἀπῆρε καὶ εἰς Ἀργος
 προσέσχευεν. Τὸ εὐχόμενον μεταβάλλει ὁ Naber εἰς
 ἀρχόμενον, ὅπερ καὶ ὁ Wecklein ἐν ταῖς σημειώ-
 σεσι παρατίθεται. Ἀλλ' εἶνε ἡ εἰκασία ἐσφαλμένη καὶ
 τὸ εὐχόμενον εἶνε ἀναγκαῖον διότι ἐν 545—546
 λέγεται «Δίας τοι γένος εὐχόμεθ' εἶναι | γὰρ ἀπὸ τᾶσ-
 δ' ἔνοικοι»· καὶ ἡ ἀπαρέμφατος ἡ ὀφείλουσα νὰ ἐξαρ-
 τᾶται ἐκ τοῦ εὐχόμενον κρύπτεται ἐν τῷ τετε-
 λεσται, ὅπερ εἰς τετελέσθαι εἰκάσας πάλαι
 ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ ὁρῶ ὅτι Schuatz προύλα-
 βεν. Ῥῆμα δὲ τοῦ ἀναφορικοῦ λόγου ὑπονοεῖται μετὰ
 τὸ ἡμέτερον τὸ ἐστί, ὥς καὶ ἔμπροσθεν Περσ. 42
 —44 εἶδομεν.

155—156 «παντὶ δὲ σθένει δι | ωγμοῖσι δ' ἀσφαλέ-
 ας | ἀδμήτας ἀδμήτα | ρύσιος γενέσθω». Ὁ χορὸς δεῖ-
 ται τῆς Ἀρτέμιδος νὰ βοηθήσῃ ταῖς παρθένοις. Τὸ
 δ' ἀσφαλέας καὶ διὰ τὸ νύημα καὶ διὰ τὸ μέτρον,
 (διότι κατὰ τὴν στροφὴν ἀπαιτεῖται ἀμφίμακρος), εἶνε
 ἐσφαλμένον καὶ αἱ τῶν κριτικῶν μεταβολαὶ πολ-
 λαί, ἃς ἴδὲ ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Wecklein. Νομίζω
 ὅτι ἐνταῦθα κρύπτεται λέξις τις ἀναφερομένη εἰς τοὺς
 παῖδας τοῦ Αἰγύπτου, ἥτις πρέπει νὰ συναφθῇ τῷ δι-
 ωγμοῖς καὶ πρέπει νὰ γράψωμεν «δι | ωγμοῖς
 ναυστόλων».

204—205 «τὸ μὴ μάταιον δ' ἐκ μετώπων σωφρο-
νῶν | ἴτω προσώπων ὄμματος παρ' ἡσύχου». Ὁ Δα-
ναὸς διδάσκει τὰς κόρας του τὰς ἀποτελούσας τὸν χο-
ρὸν πῶς πρέπει πρὸς τοὺς ξένους νὰ συμπεριφέρων-
ται καὶ διαλέγωνται. Ὁ Wecklein διετήρησε τὰς ἀ-
νεξηγήτους ταύτας γραφὰς τοῦ Μ καὶ ἐν ταῖς σημειώ-
σεσι σημειοῦται ὅτι ὁ Dindorf γράφει ἀντὶ τῶν «ἐκ με-
τώπων σωφρονῶν» τὸ «ἐκ σεσωφρονισμένων» καὶ φαί-
νεται ὅτι ὁ στίχος 752 «ἀλλ' ἡσύχως χρὴ καὶ σεσω-
φρονισμένως» ἐκίνησε τὸν Dindorf εἰς τὴν εἰκασίαν
ταύτην. Ἀλλ' οὐδεὶς δύναται τοιαύταις εἰκασίαις νὰ
πειθῇται. Ἐτι δὲ χεῖρους εἶνε καὶ αἱ ἄλλαι κριτικῶν
τινῶν εἰκασίαι. Νομίζω ὅτι τὸ ἐκ μετώπων εἶνε
τὸ ἐκ μετώπων καὶ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ κινήθῃ,
διότι τὰ μέτωπα τῶν ἀνθρώπων οὐκ ὀλίγον δεικνύ-
ουσιν αὐτῶν τὴν σωφροσύνην, ἀλλὰ τὸ σωφρο-
νῶν εἰς σῶν φρενῶν πρέπει νὰ μεταβάλλωμεν
συνάπτοντες τὰς γενικὰς τῷ «τὸ μὴ μάταιον».
Τούτων δὲ τεθέντων, τὸ προσώπων δὲν ἔχει ἐν-
ταῦθα χώραν καὶ τὸ ὄμματος παρ' ἡσύχου
δεικνύει ὅτι ὁ Δαναὸς ἐνταῦθα διδάσκει διὰ τίνων με-
ρῶν πρέπει ἡ σωφροσύνη νὰ προῖη. Ἀναγκαιῶς λοι-
πὸν καὶ τὸ προσώπων πρέπει νὰ τραπῇ εἰς πρὸς
ὧτων καὶ τὰ τρεῖς μέρη «ἐκ μετώπων πρὸς ὧτων
ὄμματος παρ' ἡσύχου» ἐξηγέθησαν διὰ διαφορῶν προ-
θέσεων ἀσυνδέτως. Δείκνυται δὲ καὶ διὰ τῶν ὧτων
ἡ σωφροσύνη, ὥς διδάσκει ὁ ἐπόμενος στίχος «καὶ μὴ
πρόλεσχος μηδ' ἐφολκὸς ἐν λόγῳ | γένη»· διότι ὀφεί-
λει νὰ γινώσκῃ πῶς πρέπει νὰ ἀκούῃ καὶ ἀποκρίνη-
ται, νὰ ἀκούῃ δῆλον ὅτι πρῶτον καὶ νὰ μὴ ἀποκρίνη-
ται προπετῶς. Κατωτέρω δὲ 213 «μὴ νῦν σχόλαζε· μη-
χανῆς δ' ἔστω κράτος» δὲν δύναμαι μόνον νὰ ἐννοήσω
τί θέλει ἡ προσακτική, ἐν ᾧ τὰ ἄλλα ἔχουσι καλῶς, ἅτι-
να μάτην πολλοὶ κριτικοὶ ταράττουσιν. Διότι οὐδὲν ὠφε-
λούμεθα οὔτε ἐκ τῆς τοῦ Bloomfield εἰκασίας «ἔστω τά-
χος» οὔτε ἐκ τῆς τοῦ Wecklein «σχόλαζε μηχανῆς δρα-

στηρίον» οὔτε ἐκ τῶν ἄλλων, ἐν ᾧ ὁ Δαναὸς λέγει ὅτι ἀπαιτεῖται μηχανή, δι' ἧς θὰ νικήσωμεν, καὶ αὕτη, ὡς τὰ ἐπόμενα δεικνύουσιν, εἶνε ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐπικλήσις. Πρέπει λοιπὸν νὰ γράψωμεν «μηχανῆς δ' ἐστὶ κράτος», ὅπου ὁρᾷς ὅτι διὰ τοῦ δ' ἐκφέρεται ἡ ἔννοια, ὡς συνειθίζει ὁ Αἰσχύλος, ἐν ᾧ κυρίως ἀπαιτεῖται ὁ γὰρ. Καὶ κατωτέρω δὲ 221—222 «Χο. «Εἰδὼς ἂν αἶσαν τήνδε συγγνοίη βροτοῖς | Δα. συγγνοῖτο δῆτα καὶ παρασταίη πρόφρων.» Τὸ συγγνοῖτο, ὅπερ ἔγραψεν ὁ Wielorius ἀντὶ τοῦ σύγνωιτο τοῦ Μ., εἶνε τύπος ἀνύπαρκτος καὶ δικαίως αὐτοῦ ὁ Naber κατηγορεῖ, ὅστις εἰκάζει «γένοιτο δῆτα». Ἀντάται μὲν νὰ ἀποβάλληται τὸ δεύτερον ἐ τοῦ ἐγένετο, ὡς καὶ ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ὁ τύπος ἐγένετο· ἀλλ' εἶνε ὅλως ἀπίθανον νὰ ἐκλείπη καὶ τὸ πρῶτον ε. Ἀλλὰ καὶ τοῦ Naber ἡ εἰκασία εἶνε ἀπίθανος· διότι πόθεν ἐγεννήθη ἡ σὺν; Νομίζω ὅτι ὁ ποιητὴς εἶπε «συγγνωστά δῆτα».

250—251 «καὶ τᾶλλα πόλλ' ἐπεικάσαι δίκαιον ἦν, | εἰ μὴ παρόντι φθόγγος ἦν ὁ σημανῶν.» Ὁ Βασιλεὺς ἐρωτᾷ τὰς Δαναΐδας τίνας εἶνε. Τὸ δίκαιον εὐλόγως ὁ Schwerdt εἰς δίκαιος=ὠφελον μετέβαλε καὶ ὁ Weil ἐδέξατο. Ἀλλὰ καὶ τὸ παρόντι δὲν δύναται νὰ δικαιολογηθῇ, κἄν τις εἴπῃ ὅτι τίθεται ἐνίοτε πλεοναστικῶς καὶ περιέργως παρὰ τοῖς ποιηταῖς, καὶ δι' αὐτὸ ὁ Burges εἰκάζει «εἰ μὴ ἀποροῦντι». Ἀκριβέστερον θὰ ἦτο κατὰ τὸ σημαίνον καὶ τὰ 240—242 «ποδαπὸν ὅμιλον—προσφωνοῦμεν;» τὸ «ἰστοροῦντι»=ἐρωτῶντι. Ἀλλὰ τοιαύτη δῆλωσις δὲν εἶνε ἀναγκαία καὶ τὸ ἐπεικάσαι ὁδηγεῖ εἰς εὔρεσιν τοῦ ὀρθοῦ· διότι νομίζω ὅτι πρέπει νὰ τραπῇ τὸ παρόντι εἰς παρέντι· διότι ἡ ἔννοια εἶνε ὅτι ὁ Βασιλεὺς παραλείπει τὸ ἐπεικάξαι, διότι πάρευσιν ἄνθρωποι οἱ διὰ φθόγγου δηλοῦντες τίνας εἶνε. Κατωτέρω δὲ ὁ χορὸς ἐρωτᾷ τὸν Βασιλέα 253—254 «ἐγὼ δὲ πρὸς σε πότερον ὡς ἔτην λέγω | ἢ τηρὸν Ἑρμοῦ δάβδον ἢ πόλεως

ἄγόν;» ὁ Μ ἔχει «ἢ τηρὸν ἤερου ῥάβδον» καὶ ἐν τῇ
 ὥσ «οἶμαι ἢ Ἑρμοῦ ῥάβδον», ἐξ οὗ ὁ Wecklein παρέ-
 λαβε τὸ Ἑρμ ο υ. Ἀλλὰ τὴν τοιαύτην μεταβολὴν ἀ-
 ποδεικνύουσιν ὅλως πρόχειρον (οἷα εἶνε καὶ ἡ ἐν 312
 τῷ ἐσφαλμένῳ τοῦ Μ π έ δ α ς προσθήκη ἐν τῷ με-
 τωπίῳ «οἶμαι παῖδες», ὅπερ καὶ ἄμετρον καὶ ἀνόητον
 εἶνε,) τὰ συμφραζόμενα. Διότι πῶς δύνανται τὰ τ η ρ ὸ ν
 καὶ ῥ ά β δ ο ν νὰ συμβιβασθῶσι καὶ νὰ τηρηθῇ ἡ
 ὁρθὴ τοῦ σχολιαστοῦ ἐξηγήσις τοῦ τ η ρ ὸ ν διὰ τοῦ
 φύλακα; Ἐκ τῆς δυσκολίας ταύτης ἐγεννήθησαν
 εἰκασίαι μικρῶν τε καὶ μεγάλων φιλολόγων περιεργαί
 καὶ μάταιαι, ἄς ἰδὲ ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Wecklein
 Νομίζω ὅτι τὸ τ η ρ ὸ ν σημαίνει φύλακα καὶ
 χορὸς ἐρωτᾷ τὸν βασιλέα μὴ εἶνε κῆρυξ, ὅστις φυλάτ-
 τει ἱερὰν ῥάβδον. Ἐννοεῖται λοιπὸν ὅτι ἐκ τοῦ τ η
 ρ ὸ ν ἐξαρθῶνται δύο λέξεις καὶ ἐπειδὴ τὸ ῥ ά β δ ο
 εἶνε ἀσυμβίβαστον τῷ κειμένῳ, εἶνε πρόδηλον ὅτι ἐ-
 γεννήθη ἐκ σχολίου ἐξηγουμένου τὴν ἰσοδύναμον λέξιν
 διὰ τῆς γνωστοτέρας λέξεως ῥ ά β δ ο ν. Ἄν λοιπὸν
 ἀναμνησθῶμεν ὅτι ὁ προστάτης τῶν κηρύκων Ἑρμῇ
 ἐκαλεῖτο χ ρ υ σ ὄ ρ α π ι ς ἢ χ ρ υ σ ὄ ρ ρ α π ι ς, ἐπι-
 τρέπεται νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ὁ ποιητὴς ἔγραψεν «ἢ τη
 ρ ὸν ἱρῆς ῥάβδος ἢ πόλεως ἄγόν;». — Κατωτέρω
 δὲ 260 — 261 «καὶ πᾶσαν αἶαν, ἧς διάλγος ἔρχετο
 | Στρυμῶν, τὸ πρὸς θύνοντος ἡλίου κρατῶν» ἀντὶ
 τοῦ ἀτόπου διάλγος προϋτίνειν ὁ Wordsworth
 «δι' ἄγνός» καὶ ἄλλοι ἄλλα. Ἀληθῶς ἐν Περσῶν 49
 — 500 «παγαὶ δ' ἄγνωρύντων ποταμῶν» λέγεται κα-
 ταυτα ἐπικουροῦσι τῇ τοῦ Wordsworth εἰκασίᾳ, ἢ
 καὶ ἄλλοι ἐδέξαντο. Ἀλλ' ἐν Πέρσαις ὑπάρχει καὶ ἄλ-
 λο χωρίον τὸ 870—875 «οἶαι Στρυμονίου | πελάγους
 Ἀχελῷ | ἰδες εἰσὶ πάροιχοι | Θρηκίων ἐπαύλων» κα-
 τοῦτο διδάσκει ὅτι ἐν τῷ ἄ λ γ ο ς κρύπτεται ἡ λέξις
 π έ λ α γ ο ς καὶ ὅλον τὸν στίχον πρέπει νὰ μετα-
 γράψωμεν «καὶ πᾶσαν αἶαν, ἧς διὰ πέλαγος ἔρχεται
 ἐνονμένης τῆς διὰ τῷ ἧς καὶ τοῦ π έ λ α γ ο ς τῷ ἔρ-

χεται ἄνευ προθέσεως, ὡς πολλαχοῦ, οἷον Προμ. 853—855. Οὐδεμίαν δὲ δυσκολίαν παρέχει τὸ μέτρον διότι τοιοῦτος π. χ. εἶνε καὶ ὁ ἐν Προμηθεῖ 707 στίχος «ἀπροσδόκητος δ' αὐτὸν αἰφνίδιος μόρος», ὅπου ἄνευ λόγου προσέκρουσαν φιλόλογοι τινες· καὶ ὁ τόπος εἶνε νὰ εἴπωμεν συντόμως ὅτι δὲν πρέπει νὰ κατασκευάζωμεν ἐκ τῶν προτέρων δόξας καὶ ταύταις νὰ ἀναγκάζωμεν τὰ πράγματα νὰ συμφωνῶσιν, ἀλλὰ νὰ ὀρθώμεν ταῦτα ὡς ἐνδεχεται κατὰ τινὰ ῥῆσιν τοῦ Δημοσθένους.

271—275 «τὰ δὴ παλαιῶν αἱμάτων μιάσμασιν | χρανθεῖσ' ἀνῆκε γαῖα μηνεῖται ἄκη, | δρακονθόμιλον δυσμενῇ ξυνοικίαν.». Ὁ Βασιλεὺς διηγεῖται πῶς ὁ Ἀπιδεὶς ἐκάθρε τὴν ἐξ αὐτοῦ Ἀπίαν κληθεῖσαν χώραν τῶν κνωδάλων. Καὶ ἐν τούτοις τοῖς στίχοις περιέχονται ἀκατανόητα «μηνεῖται ἄκη», ἕτινα πολλαχῶς μεταβάλλονται, ὡς εἰς «μήνη καὶ δάκη» ὑπὸ τοῦ Turnebus, εἰς «μηνιτὴ δάκη» τοῦ Porson, «μηνιταῖ ἄκη» τοῦ Hermann, «μηχανωμένη» τοῦ Margolionth καὶ ἄλλων ἄλλως. Ἀλλὰ τοῦ ἄκη νῦν τόπος δὲν εἶνε, διότι μετ' ὀλίγον 274 θὰ μεταχειρίσῃται αὐτὸ προπόντως ὁ ποιητής. Νομίζω λοιπὸν ὅτι ὡς ἐκ τῶν συγκεχυμένων γραμμάτων ἄλγος ἐμπροσθεν συνηγάγομεν τὸ πέλαγος, οὕτω νῦν πρέπει συμφώνως τῇ διανοίᾳ τοῦ χωρίου νὰ γράψωμεν «χρανθεῖσ' ἀνῆκε γαῖα δεῖν' ἄγη· τί μήν; δρακονθόμιλον δυσμενῇ ξυνοικίαν.». Τὸ δεῖν' ἄγη ἐρμηνεύεται ὑπὸ τοῦ ἐπομένου στίχου καὶ ἡ ἐξήγησις αὕτη παρεσκευάσθη διὰ τοῦ τί μήν; Κατωτέρω δὲ 282 «καὶ ταῦτ' ἀληθῆ πάντα προσφύσω λόγῳ» ὁ Meineke μεταβάλλει τὸ πάντα εἰς κάρτα καὶ ἄλλοι ἄλλως, ἐν ᾧ ὁ Schütz μετέβαλεν εἰς παντὶ, ὁ καὶ Weil ἐπιδοκιμάζει. Ἀλλὰ πῶς τὸ προσφύσω ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἀποδείξω, δι' οὗ ἐξηγεῖται αὐτὸ ὁ σχολιαστής, δὲν δύναμαι νὰ κατανοήσω. Ἐνόμισα ὅτι ὁ ποιητής εἶπεν «ὡς ταῦτ' ἀλη-

θῆ, πάντα προσοίσω λόγον» (ἀφ' οὗ καὶ λόγῳ ν ἐ-
χει καὶ ὁ Μ) παραβάλλων ὡς πρὸς τὴν διάνοιαν πρὸς
τὸ 56—57 «γνώσεται | δὲ λόγους τις ἐν μάκει». Ἀλ-
λὰ καὶ τοῦτο καὶ τὸ «καὶ ταῦτ' ἀληθῆ· πάντ' ἀκήκοας
λόγον», ὅπερ μοι ἐπῆλθε, πολὺ ἀπομακρύνονται τοῦ
κειμένου καὶ ἐπειδὴ οὐδὲν θαυμαστόν, εἰ ὑπισχνεῖται ὁ
χορὸς νὰ ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμόν του, πρέπει νὰ τη-
ρήσωμεν τὸ προσφύσω δηλοῦν συναρμώσῳ,
ἐν ᾧ τὸ πάντα οὔτε μετὰ τοῦ ταῦτ' δύναται νὰ
ἐνωθῇ, διότι δύο εἶπεν ὁ χορὸς «Ἀργεῖται» καὶ «σπέρ-
ματ' εὐτέκνου βοός», οὔτε εἰς παντὶ νὰ μεταβλη-
θῇ· διότι οὐδὲν σημαίνει τὸ παντὶ λόγῳ. Τὸ ἀ-
ληθῆ νομίζω ὅτι ὁρθῶς ἔτρεψεν ὁ Burges εἰς ἀλη-
θεῖ ὅστις ἀτοπον ἐποίησε μόνον μεταθεὶς τὸν στίχον
πρὸ τοῦ 297 καὶ τὸ πάντα πρέπει νὰ τραπῇ εἰς
πιστὰ «καὶ ταῦτ' ἀληθεῖ πιστὰ προσφύσω λό-
γῳ»=δι' ἀληθῶν ἐπιχειρημάτων θὰ συναρμώσω ταῦ-
τα, ὥστε νὰ πιστευθῶσιν.

290—292 «Ἰνδὰς τ' ἀκούω νομάδας ἱπποδάμοσιν |
εἶναι καμήλοις ἀστραβιζούσας, χθόνα | παρ' Αἰθίοψιν ἀ-
στυγειτονουμένας.» Ὁ Βασιλεὺς δὲν πιστεύει ὅτι αἱ Δα-
ναῖδες εἶνε Ἀργεῖται καὶ εἰκάζει τί δύνανται νὰ εἶνε. Ποι-
κίλα μεταβάλλουσι καὶ ἐνταῦθα οἱ ἐρμηνευταὶ, οἵτινες
τοῦ ἀστυγειτονουμένας δὲν ἄπτονται πλὴν τοῦ
Martin, ὅστις ἀντ' αὐτοῦ γράφει «ἄγχι γηνομουμένας.»
Ἀλλὰ τί σημαίνει ἢ τί ὠφελεῖ τοῦτο, μόνος αὐτὸς δύ-
νεται νὰ διδάξῃ. Ἐν Προμηθεῖ 747—748 λέγει ὁ ποι-
ητὴς «ἀστρογείτονας δὲ χορὴ | κορυφὰς ὑπερβάλλουσας»
περὶ τῶν κορυφῶν τοῦ Καυκάσου καὶ νομίζω ὅτι καὶ
ἐνταῦθα πρέπει νὰ γραφῇ «ἀστρογειτονουμένας»· διότι
καὶ ἐν Προμηθεῖ 855—855 λέγει «τηλουρὸν δὲ γῆν |
ἦξις κελαινὸν φῶλον, οἱ πρὸς ἡλίου—να τοῦ σι-
πηγαῖς, ἐνθα ποταμὸς Αἰθίοψ·» καὶ διὰ τῶν λέ-
ξεων τούτων δηλοῦται ὅτι οἱ Αἰθίοπες γειτονεύουσι

τοῖς ἄστροις. Ἴδὲ ὁμοίαν μεταβολὴν τοῦ ἁ σ τ υ—εἰς ἁ σ τ ρ ο—ἐν Εὐμεν· 914—916.

512 «οἷστρον καλοῦσιν αὐτὸν οἱ Νεῖλου πέλας». Ὁ Βασιλεὺς τὸν ὑπὸ τοῦ χοροῦ κληθέντα μύωπα καλεῖ οἷστρον. Ἀλλὰ ποῦ ἐκάλουν αὐτὸν οἷστρον; οὐχὶ παρὰ τὸν Νεῖλον, διότι τὰ ἐκεῖ ἡγνώνει ὁ Βασιλεὺς. Διὰ τοῦτο ὁ Hermann εἰκάζει «Ἰνάχου πέλας» (πέλας ὁρθῶς ἔγραψεν ὁ Turnebus ἀντὶ τοῦ πέδας τοῦ Μ), ὥς καὶ ἐν 506—507 κεῖται «Νεῖλος γὰρ οὐχ ὅμοιον Ἰνάχῳ γένος | τρέφει.» Ἡ εἰκασία εἶνε καλὴ, καθ' ὅσον θέλει νὰ εἰσαγάγῃ ποταμὸν τῆς Ἀργολίδος ἀντὶ τοῦ Νεῖλου, ἐν ᾧ πᾶσαι αἱ ἄλλαι περὶ τοῦ χωρίου τοῦτου εἰκασίαι εἶνε ψευδεῖς. Ἀλλ' ἐνταῦθα νομίζω ὅτι κρύπτεται ἄλλος ποταμὸς ἀγνωστότερος, ὅστις διὰ τοῦτο διεφθάρη εἰς τὸ πρόχειρον Νεῖλον. Διότι ὁ ποιητὴς 1051—1056 λέγει «τε καὶ οἱ χεῦμ' Ἐρασί-
νον | περιναλετε παλαιόν | . . . μηδ' ἔτι Νεῖλον | προ-
χοᾶς σέβωμεν ἔμνοις.» καὶ κατὰ ταῦτα πρέπει νὰ γράψωμεν καὶ νῦν «αὐτὸν Ἐρασίνον πέλας.» Κατωτέρω δὲ 518 «Λιβύη, μέγιστον γῆς καρπουμένη.» ἀποκρίνεται ὁ χορὸς πρὸς τὸν ἐκπεσόντα στίχον τοῦ βασιλέως, ὅστις ἠρώτα ἐν αὐτῷ καὶ περὶ δευτέρου τέκνου τοῦ Λιβύος καὶ τῆς Ἰούς. Ἀλλὰ καὶ ὁ στίχος οὗτος εἶνε ἑλλειπὴς ἐνὶ ποδὶ, ὃν ἄλλοι ἄλλως συμπληροῦσιν, οἷον ὁ Burges «γῆς πέδον» γράφων καὶ ὁ Paley «γῆς πέδον καρπούμενος» καὶ ὁ Wecklein «σχῆμα γῆς.» Ἀλλὰ μετὰ τὸ γῆς νομίζω ὅτι ἐξέπεσεν ἡ λέξις λ ά χ ο ς, ἥτις καὶ εὐκόλως ἐδύνατο νὰ ἐκπέσῃ καὶ ἀναγκαία εἶνε· διότι ἡ Λιβύη εἶνε κόρη τοῦ Ἐπάφου καὶ ἔλαβε κληρὸν τὴν Λιβύην, ἥτις ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς οὕτως ἐκλήθη.—Κατωτέρω δὲ 522 «τὸ πάνσοφον νῦν ὄνομα τοῦτό μοι φράσον» ἐρωτᾷ ὁ Βασιλεὺς τὸν χορὸν περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Δαναοῦ. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔξη ὑγιῶς «τὸ πάνσοφον», ἀφ' οὗ παντελῶς ἡγνώνει τὸν Δαναὸν ὁ Βασιλεὺς. Ἀλλὰ καὶ τὸ παντόσεμνον, ὅπερ εἰκά-

ζει ὁ Weil καὶ ἐμοὶ ἐπὶ ἡλθεν ἀναγινώσκοντι ἐν Εὐμε-
νίσιν 640, καὶ ἄλλην μεταβολὴν τοῦ στίχου θὰ ἀπα-
τήσῃ καὶ εἶνε ἀπόβλητον, διότι δὲν ἐδύνατο ἐκ μόνῃ
τῆς ὀψευς τοῦ Δαναοῦ νὰ καλέσῃ οὕτω τὸ ὄνομα αὐ-
τοῦ. Ἀπέβλεψάν τινες εἰς τὰς πολλὰς κόρας αὐτοῦ κα-
εἰρήτησαν νὰ γράψωσι «τὸ πανσπόρου.» Ἀλλ' ἐνταῦθα
πρέπει τὰ ὀδηγήσῃ ἡμᾶς ὁ 524 στίχος. Διότι ὅπου
ἐκεῖ ζητεῖ νὰ ἀκούσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Αἰγύπτου ἀφ' ὅ-
που λόγῳ, οὕτω καὶ νῦν ὁ στίχος πρέπει νὰ ἐκδη-
λοῖ ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἐφίεται νὰ μάθῃ πολλῶ μᾶλλον
τὸ ὄνομα τοῦ Δαναοῦ τοῦ πατρὸς τῶν κορῶν. Νομίζω
λοιπὸν ὅτι ὁ βασιλεὺς εἶπεν «οὐκ ἂν φθάνοις νῦν
ὄνομα τοῦτό μοι φράσαι, ὦν τὸ φράσαι διε-
φθάρη εἰς φράσον, ἀφ' οὗ καὶ τὸ φθάνοις πρό-
τερον ἦν εἰς σόφον μεταβεβλημένον. Συνεβάλετο δὲ
εἰς τοῦτο ἡ ἀήθης τοῦ φθάνειν μετ' ἀπαρεμφάτου
παρὰ τοῖς κλασσικοῖς σύνταξις. Ἀλλ' ὅμως καὶ Θου-
κυδίδης καὶ Ἀριστοφάνης μεταχειρίζονται τὸ φθάνειν
συντεταγμένον μετ' ἀπαρεμφάτου καὶ τὸ χωρὶς
ὅν τῶν Ἀριστοφάνους Νεφελῶν 1387 «κακῶν ἂν οὐ
ἐφθης φράσαι» εἶνε τῷ ἡμετέρῳ ὁμοιότατον. Προσ-
φυῶς δὲ ἐνταῦθα ἔχει τὸ «οὐκ ἂν φθάνοις—φράσαι
δεικνύον τὴν μεγάλην ἐπιθυμίαν τοῦ Βασιλέως νὰ ἀ-
κούσῃ τὰ ἀκριβῆ περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Δαναοῦ. Κα-
τωτέρω δὲ 527 «δοκεῖτε δὴ μοι τῆσδε κοινωνεῖν χθονός
| τάρχαϊον· ἀλλὰ πῶς πατρώα δώματα | κτλ.»
Μ ἔχει «δοκεῖτέ μοι τῆσδε» καὶ ὁ Turnebus ἔγραψεν
«δοκεῖτε δὴ μοι», ὅπερ καὶ πολλοὶ ἐδέξαντο, ἐν ᾧ
Porson ἔγραψε «δοκεῖτ' ἐμοιγε.». Ἀλλ' ἐν τοιαύταις
συμπληρώσεσιν ἐκπεπτωκυῶν λέξεων πρέπει νὰ ἐκλέγη-
ται ἡ μᾶλλον ἀναγκαία. Διότι καὶ ἐνταῦθα νομίζω
ὅτι ἡ τοῦ ἀλλ' ἀντίθεσις διδάσκει ὅτι πρέπει νὰ γρά-
ψωμεν «Δοκεῖτε μὲν μοι τῆσδε κτλ.»

358—359 «Βα. Ὅρῳ κλάδοις νεοδρόποις κατὰ σκι-
ον | νέονθ' ὁμίλον τῶν δ' ἀγωνίων θεῶν». Ὁ Βασιλεὺς

λέγει ὅτι ὁρᾷ τὰς Δαναΐδας ἱκετενοῦσας τοὺς θεοὺς. Πολλὰχῶς τὸ νέον θ' μεταβάλλεται, οἷον ὑπὸ τοῦ Bamberger «νεύονθ'», ὑπὸ τοῦ Hermann νείονθ', ὑπὸ τοῦ Wecklein νάυονθ', ὅπερ καὶ ἐν τῷ κειμένῳ παρῆλθεν, ὑπὸ δὲ τοῦ Weil ὅλος ὁ στίχος γράφεται «νέονθ' ὁμίλῳ τόνδ' ἀγώνιον πάγον», ἅπερ εἶνε ὅλως αὐθαίρετα. Ὁ Weil ἔχει μόνον δίκαιον νὰ ἀναφέρῃ τὸ ὁμίλον εἰς τὰς Δαναΐδας, ἐν ᾧ οὐδεμία ἀνάγκη μεταβολῆς εἶνε. Ἐν τις ἀναγνῶν τὸν Εὐμενίδ. 409 «καινὴν δ' ὀρῶσα τήνδ' ὁμιλίαν χθονὸς» στίχον, ὅστις ἀναφέρεται εἰς τὰς Ἑρινύας, ἐννοεῖ ὅτι τὸ νέον θ' ἐνταῦθα εἶνε ἀναγκαῖον κατὰ τὸ καίρον, ἐν ᾧ αἱ γενικαὶ ἀγώνων θεῶν συνάπτονται τῷ ὁμίλῳ, ὥς τὸ χθονὸς τῷ ὁμίλειαν καὶ τὸ διὰ τοῦ νάυονθ' ἐπιζητηθὲν νόημα ὑπὸ τοῦ Wecklein περιέχεται ἐν τῇ συντάξει τοῦ ὁμίλον μετὰ τοῦ «τῶν δ' ἀγωνίων θεῶν», ὥς καὶ ἐν Εὐμ. 57 «τὸ φῦλον οὐκ ὀπωπα τῆσδε τῆς ὁμιλίας» λέγεται. Καὶ ὁ Wordsworth νέον θ' ἀναγινώσκει.

570—575 «Βα· οὗτοι κάθησθε δωμάτων ἐφέστιοι |
... ἄστροις δὲ πᾶσι τῶνδε κοινώσας πέρι.» Ὁ Βασιλεὺς ἀρνείται νὰ ἀναλάβῃ ὑπόσχεσιν τινα, πρὶν ἂν ἀνακοινώσῃ τὸ πρᾶγμα τοῖς πολίταις. Τὸ πόλις ὁ Burges ἠθέλησε νὰ μεταβάλλῃ εἰς πόλεως, ἐν ᾧ ὁ σχολιαστὴς λέγει «εἰ δὲ τὸ κοινὸν μαιίνεται, ὃ ἐστὶν ἡ πόλις» ὅπερ εἶνε μὲν ἐσφαλμένον, διδάσκει δὲ ὅτι τοιοῦτον κείμενον καὶ αὐτὸς εἶχεν. Εἰ τὸ πόλις εἶχε καλῶς, ὁρθῇ θὰ ἦν ἡ τοῦ Weil ἐξήγησις νομίζοντος τὸ κοινὸν ἐπίρρημα. Ἀλλ' ὁρθότερον εἶνε τὸ πόλις νὰ τρέψωμεν εἰς πόλει καὶ νὰ στίξωμεν «τὸ κοινὸν δ' ὥς μαιίνεται, πόλει | ξυρῇ μελέσθω», ὅντος τοῦ ξυρῇ ἐπιρρήματος καὶ τοῦ πόλει συναπτομένου τῷ ἐκπονεῖν. Ἐν δὲ τοῖς «τῶνδε κοινώσας πέρι» νομίζω ὅτι ὑπάρχει λογικόν τι ἐμάρτημα· διότι αἱ λέξεις δηλοῦσιν «ἅφ' οὗ δὲ πᾶσι τοῖς πολίταις ἀνα-

κοινῶσω περὶ τοῦδε τοῦ πράγματος, θὰ ἀναλάβω ὑπόσχεσιν». Ἄλλ' ἂν οἱ πολῖται ἀντιστιῶσι, πῶς θὰ ἀναλάβῃ ὑπόσχεσιν; Τῷ αὐτῷ ἁμαρτήματι ἐνέχονται ἢ τε τοῦ Burges μεταβολή «ὑπόσχεσιν, πάρος | λιτῶν σε πᾶσι τοῖσδε κοινῶσαι πέρι» καὶ ἢ τοῦ Marckscheffel «ὑπόσχεσιν, πάρος | ἀστοῖς ἅπασιν τῶνδε κοινῶσαι πέρι.» Παραλείπω δὲ καὶ ἄλλας ἀπιθανωτέρας. Ἄλλὰ τοῦ ἀπλουσιτάτου πάντων «ὑπόσχεσιν, πάρος | ἀστοῖς δὲ πᾶσι τῶνδε κοινῶσω πέρι.» πάντες ὑπερορῶσιν, ἐν ᾧ εἶνε τὸ μόνον λογικὸν καὶ ἀναγκαῖον.» Δὲν δύναμαι νὰ ἀναλάβω ὑπόσχεσιν καὶ πρότερον θὰ ἀνακοινῶσω τὸ πρᾶγμα πᾶσι τοῖς ἀστοῖς ἔων ἐκείνοισι τὴν εὐθυαν. Μᾶλλον δὲ ἀρμόττει, γενομένης τῆς τοῦ κ ο ι ν ὡ σ α ς εἰς κ ο ι ν ὡ σ ω μεταβολῆς, νὰ θῶμεν ὑποστιγμὴν μετὰ τὸ ὑπόσχεσιν ἢ μετὰ τὸ πάρος, ὅπερ πράπει μετὰ τοῦ κ ο ι ν ὡ σ ω νὰ συναφθῇ.

595 «δεῖ τοί σε φεύγειν κατὰ νόμους τοὺς οἰκοθεν, | ὥς οὐκ ἔχουσιν κῦρος οὐδὲν ἀμφὶ σοῦ.» Κατ' ἀρχὰς μὲν νομίζει τις ὅτι ὁ Βασιλεὺς λέγει ὅτι ὀφείλουσιν αἱ Δαναΐδες νὰ ἀποδείξωσι κατὰ νόμους τῶν Αἰγυπτίων ὅτι οἱ συγγενεῖς παῖδες τοῦ Αἰγύπτου οὐδεμίαν ἐπ' αὐτῶν ἐξουσίαν ἔχουσι διὰ τὴν συγγένειαν, ὅπερ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ γένηται κατὰ τοὺς ἐλληνικοὺς νόμους, καὶ ὅτι ἕάν τε τὸ «κατὰ νόμους τοὺς οἰκοθεν» τῷ φεύγειν συνάψῃς, ὥς ἐν τῇ ἔμπροσθεν στίξει, ἕάν τε μετὰ τοῦ «οὐκ ἔχουσιν», ὥς βούλεται ὁ Weil μετὰ τὸ φεύγειν τιθεῖς τὴν μετὰ τὸ οἶκοθεν ὑποστιγμὴν, εἶνε ἀδύνατον τὸ φεύγειν νὰ τηρηθῇ· διότι ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται ἢ τοῦ ἀποδεικνύναι καὶ ἐξελέγχειν ἔννοια. Διὰ τοῦτο ὁ Canter εἶκασε «σε φαίνειν» καὶ Wecklein «σ' ἐλέγχειν» καὶ ἐπειδὴ, ἂν πρόσσχη τις τὸν νοῦν τοῖς ἡγουμένοις, θὰ ἴδῃ ὅτι ἀπαιτεῖται ἔννοια ἐπινοίας, δι' αὐτὸ πρὸ πολλοῦ καὶ ἐγὼ εἶκασα «δεῖ τοι σ' ἐφευρεῖν», ὅπερ καὶ ἐγγύτατα τοῦ κειμένου κεῖται καὶ ὁρῶ ὅτι καὶ Hartung προύλαβεν. Ἄλλ' ἢ τοιαύτη τοῦ

χωρίου ἀντίληψις εἶνε ἐσφαλμένη καὶ τὸ φ ε ύ γ ε ι ν ο ύ-
δαμῶς πρέπει νὰ μετακινήθῃ καὶ τὸναντίον μάλιστα
ἀπαιτεῖται ὑπὸ τοῦ 398—400 «ὑπαστρον δέτοι | μῆ-
χαρ ὀρῖζομαι γάμου δύσφρονος | φ υ γ α τ » (ὅπερ εἰς
φ υ γ ᾶ ν μὲν μεταβάλλει ὁ Heath, ὀρθότερον δὲ εἶνε
εἰς φ υ γ ᾶ ς νὰ μεταβληθῇ, ἐξαρωμένης τῆς γενικῆς
ἐκ τοῦ μ ῆ χ α ρ). Λέγει λοιπὸν ὁ Βασιλεὺς τῷ χορῷ
ὅτι πρέπει νὰ φύγῃ καὶ ὁ χορὸς ἀποκρίνεται ὅτι θὰ
φύγῃ διὰ τοῦ θανάτου. Ἡ δὲ τοιαύτη τοῦ πράγματος
ἀντίληψις μετατιθεῖσα τὴν πηγὴν τῆς δυσχερείας συ-
νεπάγεται τὴν ἐν τῷ ἐπομένῳ στίχῳ ἀναγκαίαν τοῦ «οὐκ
ἔχουσιν» εἰς «οὐκ ἔχουσιν» μεταβολήν, ὅτε καὶ ἡ μετὰ τὸ
ο ἴ κ ο θ ε ν ὑποστιγμὴ πρέπει νὰ ἐξαλειφθῇ, διότι τὸ
νόημα εἶνε «σὺ ἐντεῦθεν πρέπει νὰ ἦς φυγὰς, διότι
κατὰ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος σου οὐδεμίαν κυριό-
τητα ἔχεις σὺ περὶ σεαυτοῦ.»— Κατωτέρω δὲ 404—
405 ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς λέγει «οὐδέ περ κρατῶν, καὶ μὴ
ποτε | εἴπῃ λεῶς, εἴ πού τι καὶ μὴ τοῖον τύχοι.» Προ-
φανῶς ὁ στίχος 505 καὶ κατὰ τὸ μέτρον καὶ κατὰ τὴν
ἐννοίαν εἶνε ἐσφαλμένος. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ θεραπεία εἶνε καὶ
εὐκόλος καὶ βεβαία, εἶνε περιεργοὶ αἱ εἰκασταὶ τῶν
κριτικῶν, ὧν ὁ Wecklein νομίζων ὅτι τὸ καὶ μ ῆ
τ ο ἴ ο ν ἐγεννήθη ἐκ σχολίου γράφει «εἴ πού τι θά-
τερον» καὶ οἱ ἄλλοι τούτου ἀτοπώτερα. Διότι προ-
φανῶς τὸ δεῦτερον μ ῆ ἐγεννήθη ἐκ διττογραφίας
τοῦ πρώτου μ ῆ καὶ πρέπει νὰ γράψωμεν «εἴ πού τι
καὶ τοῖον τύχοι.» Ἐλέχθη δὲ τὸ τ ο ἴ ο ν εὐφημιστι-
κῶς καὶ ἡ ἐννοία αὐτοῦ σαφὴς καθίσταται διὰ τοῦ
ἐπομένου ἀ π ὠ λ ε σ α ς ὅτι δηλοῖ τι κακόν. Ἐν Προμ.
284 λέγεται «οὐ μὴν τι ποινὰς γ' ᾠόμην τοῖαισί με»
(ὅπου κακῶς ὁ Wecklein εἰκάζει ἄνευ ἀνάγκης «τοῖαισ-
δέ με») = οἷας ὀρᾶς, καὶ ἐνταῦθα τὸ τ ο ἴ ο ν δηλοῖ=
οἷον ἐρῶ. Ἀλλ' εἰπὼν περὶ τοῦ 505 πρέπει νὰ εἴπω καὶ
περὶ τοῦ 504, ὅστις ἐν τοῖς «καὶ μὴ ποτε» ἔχει σφάλ-
μα, ὅπερ πρότερον ἠθέλησα νὰ μεταβάλλω εἰς «ὡς μὴ»
καὶ ὁ Canter μεταγράφει «μὴ καὶ,» ὅπερ καὶ Weil

ἔδεξατο, καὶ Wordsworth «οὐ μήποτε,» ἄπερ νόημα μὲν παρέχουσι καλόν, ἀπομακρύνονται δὲ πολὺ τοῦ κειμένου. Εὐτυχέστερος ὀλίγον ὑπῆρξεν ὁ Voss γράφων «μὴ μοί ποτε» καθ' ὅτι τὸ ἀναγκαῖον μοι εἰσάγει καὶ ἁμαρτάνει ὅτι ἀποβάλλει τὸν καὶ καὶ τὸ μοι ἔχει ἄτονον· διότι νομίζω ὅτι ὁ ποιητὴς εἶπε «κάμοι ποτε | εἴποι λεώς,» ὑπονοούμενον ἐκ τῶν ἔμπροσθεν τοῦ «οὐκ ἂν» = οὐδ' ἂν εἴποι ποτὲ πρὸς ἐμὲ ὁ λαός. Ἐχομεν δὲ τὸ αὐτὸ νόημα ὕπερ καὶ διὰ τῆς «κὼν μή» μεταβολῆς.

449 — 450 «καὶ γεγόμεσθαι σκάφος | στρέβλαισι ναυτικάσιν ὡς προσηγμένον». Ὁ Βασιλεὺς λέγει ὅτι ὀπότερον ἂν προτιμήσῃ, ὑπάρχουσι δεινά. Τὸ ὡς εἶνε ἐφθαρμένον, διότι ἐνταῦθα μεταφορικῇ μὲν εἶνε τοῦ σκάφους ἡ ἔννοια, ἀλλ' ἡ ὅλη φράσις γίγνεται ὡς περὶ πραγματικοῦ σκάφους. διότι καὶ πρὸ μικροῦ 447 εἶπε «δεῦρο δ' ἐξοκέλλεται» ἐπὶ τῆς αὐτῆς εἰκόνης καὶ τὸ νόημα εἶνε ὡς 955—956 «τῶνδ' ἐφήλωται τορῶς | γόμφος διαμπάζ, ὡς μένειν ἀραρότως.» Ἐνταῦθα λοιπὸν κρύπτεται πάντως τὸ νεὼς, ὡς καὶ ἐγὼ εἰκασα ἀποβλέπων πρὸς τὸ σκάφος καὶ τὸν Burges ὁρῶ νῦν ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Wecklein ἀναγινώσκοντα «ναυτικάς νεὼς.» Ὁμοίως δὲ καὶ ἐν Ἀγαμέμνονος 666 «ἡμᾶς γε μὲν δὴ νῆα τ' ἀκήρατον σκάφος», ὅπου τὸ ἀκήρατον σκάφος νομίζουσιν ἐπεξήγησιν τοῦ νῆα, πρέπει νὰ γράψωμεν «νεὼς τ' ἀκήρατον σκάφος», ὡς καὶ ὁ Auratus παρήγγειλεν. Ἀλλὰ δὲν θέλουνσι νὰ πεισθῶσιν αὐτῶ. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι καὶ τὸ ἐδὲν πρέπει νὰ ἀποβληθῇ. τοῦ ποιητοῦ εἰπόντος «ναυτικάσιν νεὼς», τῶν ἐω ἀπαγγελθέντων διὰ συνιζήσεως. Ἀπορῶ δὲ ἂν ὁ Wecklein μετὰ πεποιθήσεως γράφῃ «scribendum ναυτικάσιν προσπεπηγμένον,» ἐν ᾧ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἔμπροσθεν δὲν δύναται τις νὰ ἀμφισβιάσῃ. Καὶ ἔπειτα ἀποροῦμεν πῶς δύναται τις νὰ ἀνταλλάττῃ χρύσεια χαλκείων! — Κατωτέρω δὲ ὑπάρχουσι

τρεις στίχοι 452—454 ἀντιστοιχοῦντες τοῖς τρισὶ 455—457 καὶ ἀτόπως ὁ Dindorf τὸν 455 καὶ ὁ Geel τὸν 457 ἠθέλησαν νὰ ἐξοβελίσωσιν, ἀτόπως δὲ ἄλλοι κριτικοὶ ἐπεχείρησαν ἀπιθάνοις μεταβολαῖς· διότι καὶ ὁ 455 «ἔτην γεμίζων καὶ μέγ' ἐμπλήσας γόμον» (ὅπερ ἀτόπως ὑπὸ τοῦ σχολιαστοῦ ἀποδίδεται τῷ Διῷ, διότι λέγεται γενικῶς) λέγεται ἀνακολούθως, ὡς εἰ ἐμελλε νὰ ἀκολουθήσῃ «κτῆσαιτ' ἂν ἄλλα κτησίῳ Διὸς χάριν», καὶ ὁμοίως καὶ ὁ 455 καὶ εἰς τὸ καί ρ ι α ἀναφέρονται τὰ «ἀλγεινὰ (ὅπερ μὴ κατανοηθὲν μετεβλήθη εἰς πολλὰ καὶ ἄτοπα) θυμοῦ κάρτα κινήτρια», ἅτινα περιέχουσιν ἔννοιαν ἐναντιωματικὴν καὶ δὲν πρέπει νὰ μετατεθῶσι μετὰ τὸ καί ρ ι α· διότι ἐπίτηδες ἐτέθησαν ἐν ἧ κεῖνται θέσει, ἵνα ἐξαρθῇ ὁ 456 στίχος· διότι ἡ ἔννοια εἶνε ὅτι «λόγος ἄλλος ἥδ' οὖν δύναται ἄλλον λόγον πικρὸν καὶ ἄκαιρον νὰ θέλῃ, καί τοι οἱ τοιοῦτοι ἄκαιροι λόγοι εἶνε κινήτρια τοῦ θυμοῦ εἰς ὑπερβολὴν ἐμποιοῦντα λύπην» ὥστε μάτην ἐν τοῖς στίχοις τούτοις ἐπιχειροῦνται πολλαὶ μεταβολαί. Ἀλλὰ δυσκολίας παρέχουσιν οἱ ἐπόμενοι στίχοι 458—460 «ὅπως δ' ὁμαιμον αἷμα μὴ γενήσεται | δεῖ κάρτα θύειν καὶ πεσεῖν χρηστήρια | θεοῖσι πολλοῖς πολλὰ, πημονῆς ἄκη.» Τί δηλοῦσι τὰ «ὁμαιμον αἷμα μὴ γενήσεται»; Πρῶτον αἱ λέξεις «ὁμαιμον αἷμα μὴ γενήσεται» δὲν εἶνε δυνατόν νὰ δηλώσι «πῶς δὲν θὰ χυθῇ αἷμα συγγενικόν»· δεύτερον δὲν μέλλουσι νὰ γένωνται αἱ θυσίαι, ἵνα μὴ χυθῇ τὸ συγγενικόν τοῦτο αἷμα, ἀλλ' ἵνα ἐξαφανισθῇ καὶ μὴ μολυνθῇ ἡ πόλις. Νομίζω λοιπὸν ὅτι εἶνε ἀναγκαῖον νὰ τραπῇ τὸ «γενήσεται» εἰς «φανήσεται» ὡς καὶ ἐμπροσθεν περὶ τοιαύτης μεταβολῆς εἵπομεν. Ὅμοίως νομίζω ὅτι εἶνε ἐσφαλμένον καὶ τὸ πεσεῖν καὶ οὐδεμία ἀνάγκη ἦν νὰ μεταβάλλῃ ὁ ποιητὴς τὸ ἐνεργητικὸν θύειν καὶ τὸν ἐνεστώτα εἰς τὸ παθητικὸν πεσεῖν, (ὥστε τὸ χρηστήρια (ίε ρ ἄ) νὰ τιθῇται καὶ ὡς ἀντικείμενον τοῦ θύειν καὶ ὡς ὑποκείμενον τοῦ πεσεῖν) καὶ εἰς τὸν ἀόρι-

στον αὐτοῦ, ἀλλὰ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς ποιεῖν (=ποιην). διότι ποιεῖν ἔρᾳ σημαίνει=ἐπιστατεῖν θουσιῶν. Ὅτι δὲ αἱ θυσίαι αὗται πρέπει νὰ γένωνται, ἵνα ἐξίτηλον γένηται τὸ συγγενικὸν αἷμα «ὅπως ὁμαιομον αἷμα μὴ φανήσεται,» δηλοῦται σαφέστατα καὶ ἐκ τοῦ «πημονῆς ἄκη» διότι ἡ πημονή ἀναφέρεται εἰς βλάβην γενομένην. Καὶ τοῦτο δὲ σαφῶς κατανοοῦμεν, ἀναγιγνώσκοντες 274 «τούτων ἄκη τομαῖα καὶ λυτήρια,» ὅπου τὸ τούτων ἀναφέρεται εἰς τὰ κνώδαλα καὶ τὰ κακὰ τὰ γεννηθέντα μιάσμασι παλαιῶν αἱμάτων. Δύο δὲ λέξεις ἀπαιτοῦνται καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐπομένου στίχου «ἢ κάρτα νείκους τοῦδ' ἐγὼ παροίχομαι», περὶ οὗ ὁ Wecklein λέγει ὅτι ἔχει τόπον μετὰ τὸν 451, ἐν ᾧ ὁ Weil μετατίθῃσι τὸν 451 πρὸ τούτου. Ἀλλὰ καὶ ἀμφότεροι πλανῶνται, διότι ὁ στίχος κεῖται ἐν τῇ θέσει του, καὶ οἱ ἐπιχειρήσαντες πολλαῖς καὶ ματαίαις τοῦ στίχου τούτου μεταβολαῖς. Ὁ βασιλεὺς ἠθέλε νὰ εἴπῃ «ἢ ἐγὼ περὶ τοῦ νείκους τούτου πλανῶμαι νομίζων ὅτι θὰ προξενήσῃ ἡμῖν πολλὰς συμφορὰς, ἢ ἀληθῶς πολλὰς συμφορὰς θὰ προξενήσῃ.» Ἀλλὰ τὸ δευτέρον τοῦτο μέρος παρεσιώπησε καὶ διὰ τῶν δύο ἐπομένων στίχων ἐπέμεινα πολὺ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει λέγων ὅτι ἐπιθυμεῖ μᾶλλον νὰ ἀπατᾶται ἢ νὰ προφητεύσῃ καὶ τὸ νεῖκος νὰ ἀποβῇ καλῶς παρὰ τὴν προσδοκίαν του. Πρέπει λοιπὸν μετὰ τὸ παροίχομαι νὰ θῶμεν παῦλαν ὑποδεικνύοντες, ὅτι σχῆμα ἀποσιωπήσεως ἐνταῦθα ὑπάρχει, ὡς καὶ ἐν Ἀγαμέμνονος 503—504 «ἀλλ' ἢ τὸ χαλεπὸν μᾶλλον ἐκβάξει λέγων— | τὸν ἀντίον δὲ τοῖσδ' ἀποστέρῃ λόγον.»

466—467 «ἔχω στρόφους ζώνας τε, συλλαβὰς πέπλων | Βα. τύχαν γυναικῶν ταῦτα συμπεπῆ πέλοι.» Ὁ χορὸς ἀπειλεῖ νῦν τῷ βασιλεῖ ὅτι θὰ ἀπαγχονισθῇ. Τὸ τύχαν εἶνε ἡμικρημένον καὶ ἡ τοῦ Marckshaffel μεταβολὴ αὐτοῦ εἰς τὰχ' ἂν καὶ ἡ τοῦ Wecklein τροπὴ τοῦ γυναικῶν εἰς γυναιξὶ πρόχειροι καὶ ἀνω-

φελείς καὶ παρόμοιαι ταύταις καὶ αἱ τῶν ἄλλων κριτικῶν μεταβολαὶ τοῦ χωρίου τούτου. Βοήθειαν ἐνταῦθα παρέχει μόνον τὸ ἐν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας 856-857 «ὦν, δυσασαδελφόταται πασῶν ὅποσαι | στρόφον ἐσθῆσιν περιβάλλονται,» ὅπου ὑπάρχει σχολίον «ὦν δυσασαδελφόταται· ὦν δυσασαδελφόταται πασῶν παρθένων, αἱ μίτρας κατὰ τὴν φθορὰν λύονται· ἀντὶ δὲ τῆς μίτρας καὶ ζώνης νῦν στρόφον εἶπεν.» Τοῦ σχολίου τούτου ὁ μὲν Wecklein τρέπει τὸ «κατὰ τὴν φθορὰν» εἰς «κατὰ τὰ φάρεα» μετὰ πεποιθήσεως, ὁ δὲ Heimsöeili τὸ λύνονται εἰς ἐνδύονται. Ἀλλ' εἶνε ἀμφότερα τὰ ἐπινοήματα ὅλως ψευδῆ· διότι ὁ σχολιαστὴς λέγει ὅτι αἱ παρθένοι φοροῦσι μίτρας καὶ ὅτε συζευγνύμεναι καὶ διαπαρθενεύόμεναι λύονται ταύτας ὑπὸ τῶν συζύγων καὶ ἐδύνατο μόνον νὰ εἴπῃ ἀκριβέστερον «αἱ μίτρας περιβάλλονται καὶ κατὰ τὴν φθορὰν λύονται». Ἐκ τούτων καταφαίνεται ὅτι αἱ ὥραϊαι γάμον παρθένοι ἐφόρουν μίτρας καὶ τοιοῦτον θέλει νὰ εἴπῃ ἐνταῦθα ὁ Βασιλεύς. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι τὸ τὺχα νὰ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς τί γὰρ καὶ τὰ λοιπὰ ὧδε γραπτὰ «γάμω καὶ ταῦτα συμπεπῆ πέλει.»=Τί παράδοξον ἂν ἔχῃς στρόφους καὶ ζώνας; διότι καὶ ταῦτα εἶνε ἀναγκαῖα εἰς παρθένον οὖσαν ἐπίγαμον. — Κατωτέρω δὲ 471—472 «Βα. Τί σοι περαίνει μηχανὴ συζωμάτων; | Χο. νέοις πίναξιν βρέτεια κοσμηῆσαι τάδε.» Ὁ Σχολιαστὴς λέγει «καινοῖς ἀναθήμασι τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν κοσμήσω» λέγει δὲ ὅτι μετεωρήσω ξυαντὴν (ὡς γράφει ὁ Paley ἀντὶ ἐμαυτὸν) τῇ ἀγχόνῃ.» Διὰ τὸ δὲν εἶπε κοσμηῆσαι καὶ μετεωρήσασθαι καὶ ὁ σχολιαστὴς; Νομίζω ὅτι καὶ ὁ ποιητὴς ἔγραψε «κοσμήσω τάδε;» ὁ καὶ τὸν Burges ὁρῶ εἰκάζοντα· διότι οὕτως ἀρμόττει νὰ εἴπῃ ὁ χορὸς μετὰ τὰ ἔμπροσθεν «εἰ μὴ τι πιστὸν τῷδ' ὑποστήσεις στόλῳ,» ἐν ᾧ ἡ διαφθορὰ ἐγένετο, ἐξαρτηθέντος τοῦ κοσμηῆσαι ἐκ τοῦ περαίνει. Ἡ δὲ ἔμπροσθεν γενομένη ἐλαφρὰ μεταβολή μου συνεπάγεται καὶ ἄλλην ἀναγκαίαν μεταβο-

λὴν γενομένην ἤδη ὑπὸ τοῦ Naber ἐν 474 «Χο. ἐκ τῶνδ' ὅπως τάχιστα τ' ἀπάγξασθαι θεῶν.» Ὡς νῦν ἔχει τὸ ἐκ τῶν δ' ἀναφέρωσι εἰς τὸ θεῶν, ἐν ᾧ εἶνε πολὺν ἄτοπον νὰ λέγῃ ὅτι θὰ ἀπάγξῃται ἐκ τῶν θεῶν, ἐν ᾧ φυσικώτατον εἶνε τὸ ἐκ τῶν δ' εὐὰ ἀναφέρονται εἰς τὰ βρέτεια καὶ τὸ θεῶν νὰ μεταβληθῇ εἰς θεῶν, ὅπερ ἀποδοκιμάζει μὲν ὁ Burgos, καλῶς δὲ ποιῶν εἰκάζει ὁ Naber. Ὁ σχολιαστὴς ἐνταῦθα λέγει «ἐξήρηται τῶν θεῶν,» ὅπερ ὁ Stephanus εἰς ἐξήρηται μὲν καὶ ὁ Ahrens εἰς ἐξήρηται σθαι ἠθέλησε νὰ μεταβάλλῃ, ἐξ οὗ δηλοῦται ὅτι θεῶν ἀνέγνω. Τὸ δ' ἐξήρηται μὰι νομίζω ὅτι εἰς ἐξήρηται σθαι πρέπει νὰ μεταβληθῇ. — Κατωτέρω δὲ 477 «Καὶ μὴν πολλὰ γὰρ γε δυσπάλαιστα πράγματα,» ὁ στίχος πάσχει εἰς λόγον τοῦ μέτρου καὶ διὰ τοῦτο ὁ Turnebis ἀπέβαλε τὸ μὴν, ἐν ᾧ ὁ Ahrens γράφει «καὶ πολλαχῇ μὴν» ἀποβάλλων τὸν γε. Ἀμφότεραι αἱ μεταβολαὶ οὐδεμίαν πιθανότητα ἔχουσιν. Ἐτι δὲ χεῖρων εἶνε ἡ τοῦ Weekleius εἰκασία «κοῦ τῇ μὲν, ἢ δ' οὐ» ὅπου καὶ τοῦ καὶ τῇ χρῆσις καὶ ἡ ὅλη βιαία μεταβολὴ εἶνε ἀποδοκιμαστέα. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ὁδηγήσωσιν ἡμᾶς τὰ κατωτέρω 481—486 «εἰ μὲν γὰρ ὑμῖν—εἰ δ' αὖ ὁμαίμοις», ὅπου περὶ δύο δυσχερεῶν εἶνε ὁ λόγος. Ὁμοίως ἄξιον παραβολῆς εἶνε τὸ τῶν Εὐμενίδων ὁμοιότατον χωρίον 485—484 «τοιαῦτα μὲν τὰδ' ἔστιν ἀμφότερα μένει | πέμπειν τε δυσπῆματ' (ὅπερ πλημμελὲς ὄν πρέπει νὰ μεταβληθῇ, ὡς ἐν τοῖς ὀπισθεν θὰ ἴδωμεν) ἀμυχανῶς ἐμοί,» ἐνθα ἡ Ἀθηνᾶ ἔχει δύσκολον ἐκλογὴν τοῦ βοηθεῖν τῷ Ὀρέστη ἢ τοῦ ἀρέσκειν τοῖς Ἐρινύσιν. Καὶ αὐτοῦ λοιπὸν περὶ δύο γίνεται ὁ λόγος καὶ νομίζω ὅτι καὶ ἐνταῦθα πρέπει νὰ γράψωμεν «Καὶ μὴν διχῇ γε δυσπάλαιστα πράγματα.» Κατωτέρω δὲ 483—484 «εἰ δ' αὖθ' ὁμαίμοις παισὶν Αἰγύπτου σέθεν | σταθεῖς πρὸ τειχέων διὰ μάχης ἤξω τέλους,» δὲ δύναμαι νὰ κατανοήσω πρὸς τί ἡ πολυλογία καὶ ἐπανάληψις τῶν γνωστοτάτων «ὁμαίμοις παισὶν Αἰγύ

πτου σέθεν». Ἐπειτα ἔχει ὁ *Μ ὁ μα ί μ ο υ ς* καὶ ὁ Turnebus μετέβαλεν εἰς ὁ *μ α ί μ ο ι ς*. Νομίζω ὅτι τὸ ὁ *μ α ί μ ο υ ς* εἶνε ὁρθὸν καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸν χορὸν τὸν διὰ τῆς Ἰοῦς ὄντα συγγενῇ τῶν Ἀργείων, ὃν καλοῦσιν οἱ Ἀργεῖοι ἐν 994 «ἐγγενεῖς φίλους» (περὶ τοῦ τοιούτου ὁμαίμου αἵματος εἶπε καὶ ἐν 458—460· διότι καὶ οἱ παῖδες τοῦ Αἰγύπτου ἦσαν συγγενεῖς τῶν Ἀργείων διὰ τὴν Ἰὼ) καὶ τὸ σέθεν πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς σέβων (γνωστὸν δὲ ὅτι ταῦτα συγχέονται). Νῦν λοιπὸν τὸ μὲν ὁ *μ α ί μ ο υ ς* εἶνε ἀντικείμενον τοῦ σέβων, τὸ δὲ παῖσιν Αἰγύπτου συνάπτεται τοῖς «διὰ μάχης ἥξω τέλους» κατὰ τὴν γνωστὴν συνήθειαν τοῦ συνάπτειν τὸ πρῶτον τῇ τρίτῳ καὶ τὸ δεύτερον τῷ τετάρτῳ.—Κατωτέρω δὲ 487—488 «ὅμως δ'—φόβος» οἱ ἐκδύται τιθέασιν τελείαν στιγμὴν μετὰ τὸ φόβος καὶ διὰ τοῦτο ὁ Schütz ἤθελε τὸ σὺ μὲν εἰς σ τ ε ῖ χ' οὖν νὰ μεταβάλλῃ καὶ ὁ Wellauer τὸ σὺ εἰς σοῦ καὶ ὁ M Schmidt τὸ μὲν εἰς ν ὦν καὶ ἄλλοι ἄλλως μεταβάλλονσιν. Ἀλλὰ φαίνεται μοι ὅτι οὗτοι δὲν κατανοοῦσι τὴν τοῦ ὁ μ ω ς δ' σημασίαν· διότι τὰ μὲν «ἀνάγκη—φόβος» πρέπει ὥς διὰ μέσου λεχθέντα νὰ ἀκούσωμεν, ὥς εἰ ὑπῆρχε καὶ γὰρ «ἀνάγκη γὰρ», τὸ δὲ «ὅμως δ'» τοῖς «σὺ μὲν κτέ» νὰ συναφθῇ καὶ μετὰ τὸ φόβος ὑποστιγμὴν νὰ θῶμεν. Ἐν δὲ 490 «κλάδους τε τούτους αἰψ' ἐν ἀγκάλαις λαβὼν» τὸ αἰψ' δὲν ἔχει τόπον ἐνταῦθα καὶ ὁ μὲν Hermann εἰς ἄψ' μεταβάλλει, ὁ δὲ Weil εἰς αἰρ' καὶ ἄλλοι εἰς ὦ ψ ὅ σ' ἢ λ α β έ. Πάντα εἶνε μάταια καὶ μόνον τὸ αἰψ' πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς σ τ ε ῖ χ' (τοῦτο ἔδει νὰ ποιήσῃ ὁ Schütz καὶ νὰ μὴ μεταβάλλῃ τὸ ὦ γιες σὺ εἰς σ τ ε ῖ χ'), ἐν ᾧ κατωτέρω μετὰ τὸ β ω μ ο ὦ ς πρέπει νὰ προσθῶμεν τὸν τ', ὅπερ ἤδη καὶ Schwerdt καὶ Weil ἐποίησαν. Ὅτι δὲ τὸ σ τ ε ῖ χ' εἶνε ἀναγκαῖον, δεικνύται καὶ ἐκ τοῦ 505 «ἀσφάλεια δ' ἢ δι' ἄστεος | στείχουσι» καὶ ἐκ τῶν 515—514 «Χο. Τούτῳ μὲν εἶπας καὶ τεταγμένος κίον (κίει εἶνε

ὀρθόν) ἐγὼ δὲ πῶς ὄρω. . . », ὅπου καὶ τὸ ἐνταῦθα σὺ μὲν ἔχει τὴν ἀπόδοσιν του. Κύρος δὲ λαμβάνει ἡ μεταβολὴ αὕτη καὶ ὑπὸ τῶν 966 « θράσος λαβοῦσαι στείχετ' εὐερκῇ πόλιν », ὅπου ὁ Βασιλεὺς προτρέπεται τὸν χορὸν νὰ πορευθῇ πρὸς τὴν πόλιν, ὡς τὸν Δαναὸν νῦν. Τὸ δὲ τ ο ὕ τ ο υ ς ἀναφέρεται εἰς τοὺς κλάδους, οὓς ὁ Δαναὸς ἐκράτει. Κατωτέρω δὲ 495 « μηδ' ἀπορριφθῇ λόγος » οὔτε πρέπει νὰ ἐρμηνευθῇ, ὡς ὁ Weil « ἵνα μὴ λόγοι κατ' ἐμοῦ διφθῶσιν » οὔτε τὸ λ ό γ ο ς εἰς ψ ό γ ο ς νὰ μεταβληθῇ, ὡς ὁ Conington εἰκάζει καὶ ἄλλαι ἀποδέχονται διότι ὁ Βασιλεὺς λέγει « ἵνα μὴ ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀπορριφθῇ ἡ πρότασις μου »· διότι δημοκρατικὴν τινα πολιτείαν περιγράφει ὁ ποιητής, ὡς ἐν 625 « τοι-ἀνδ' ἔπειθε ν ῥῆσιν ἀμφ' ἡμῶν λέγων » καὶ 634 « δημηγόρους δ' ἤκουσεν εὐπιθεῖς στροφάς | δῆμος Πελασγῶν », ὅπου ἡ πρότασις τοῦ Βασιλέως δὲν ἀπερρίφθη, ἀλλ' ἐπεδοκιμάσθη. Τοὺς ἐρμηνευτὰς φαίνεται ὅτι ἀπατᾷ τὸ ἐπόμενον φ ι λ α ί τ ι ο ς, ὅπερ καὶ τῆς ἀπορρίψεως καὶ ἀποδοκιμασίας εἶνε αἷτιον.

495-496 « καὶ γὰρ τάχ' ἂν τις οἰκτίσας ἰδὼν τάδε | ὕβριν μὲν ἐχθρήρειεν ἄρσενος στόλου ». Ὁ Βασιλεὺς συμβουλεύει τῷ Δαναῷ νὰ θῇ τοὺς κλάδους ἐπὶ βωμοὺς ἄλλων θεῶν ἐγχωρίων, ἵνα ὁ λαὸς συγκληθῇ. Ὁ Μ. ἔχει « τάχ' ἂν τις οἰκτος εἰσιδὼν τάδε » καὶ ὁ Hermann μετέβαλεν εἰς τὰ ἐμπροσθεν γεγραμμένα, ὅτινα καὶ Weil καὶ ὁ συντηρητικὸς Kirchhoff καὶ Wecklein ἐδέξαντο. Ἀλλὰ δὲν πρέπει τοῦ εἰσορᾶν τὴν ἔννοιαν νὰ ἀπομακρύνωμεν τοῦ χωρίου, ἀφ' οὗ ὁ Αἰσχύλος ἐν Προμηθεῖ 290 λέγει « ἐγὼ γὰρ οὐτ' ἂν εἰσιδεῖν τάδε | ἐχρηξον » καὶ ἐν 262 « καὶ μὴν φίλοις ἔλεινός εἰσορᾶν ἐγώ »· καὶ πολὺ φιλεῖ τὴν λέξιν ταύτην καὶ μόνον τὸ εἰ σ ι δ ὼ ν διαφθαρὲν κατὰ τὸ οἶ κ τ ο ς πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς εἰ σ ι δ εῖ ν καὶ μέση στιγμή μετὰ τὸ τ ά δ ε νὰ τεθῇ. Ὁ ἀοιδίμος Κούρτιος προσέγραψέ ποτε τῇ εἰκασίᾳ μου ταύτην ὅτι ἡ ἀπαρξέμφατος εἶνε ἀκατανόητος.

Ἄλλ' ὥς ἐν Προμηθεΐ 262 «ἐλκινὸς εἰσορᾶν» καὶ αὐτόθι 254 «πάσχειν μὲν ἀλγειναῖσιν, οἰκραῖσιν δ' ἰδεῖν» λέγεται, οὕτω κεῖται καὶ νῦν καὶ μόλις δύναται τις νὰ φαντασθῇ ὅτι θὰ γένηται αὐτῷ τοιαύτη ἀντίρρησης. Ὅρᾳς δὲ ὅτι τὰ ἐπόμενα ἐπιφέρονται ἀσυνδέτως εἰς ἐπεξηγήσιν, ὅπερ συχνότατα ποιεῖ ὁ ποιητής, καὶ παρὰ τὸ «τάχ' ἂν τις» ὑπονοεῖται τὸ εἴη. Ἰδὲ Kühner ausf. hrl. Gramm. II σελ. 57. Μικρὸν δὲ κατωτέρω λέγει ὁ Δαναὸς 499—500 «πολλῶν τὰδ' ἡμῖν ἐστὶν ἠξιωμένα | αἰδοῖον εὖ ῥέοντα πρόξενον λαβεῖν». Οὐδεὶς δύναται νὰ κατανοήσῃ τὸ εὖ ῥέοντα, ὅπερ ὁ Poisson εἰς εὐρεθεῖντα καὶ ὁ Wecklein εἰς εὖρεθεῖντα καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλα μεταβάλλουσιν, ἅτινα δὲν εὐαρμοστοῦσιν. Νομίζω ὅτι ὁ Pauw μᾶλλον προσήγγισε τῇ ἀληθείᾳ γράφων «εὖ κρέοντα», ὅπερ ὤφειλε μᾶλλον νὰ γράψῃ «εὐρυκρέοντα» ἀναγνωσκόμενον διὰ συνιζήσεως· διότι ὁ Δαναὸς ἀκούσας ἐν 255 κέξ, περὶ τῆς μεγάλης ἀρχῆς τοῦ βασιλέως καλεῖ νῦν αὐτὸν εὐρυκρέοντα, ὥς ἐν 585 λέγεται «Ζεὺς αἰῶνος κρέων ἀπαύστου». Καὶ ὁ Ποσειδῶν καλεῖται ἐνίοτε εὐρυκρέων καὶ ἀπλοῦν μεταχειρίζεται καὶ ὁ Πίνδαρος ἐν Πυθ. Η 98-99 «ἐλευθέρῳ στόλῳ | πόλιν τάνδε κόμιζε Αἴν' καὶ κρέοντι σὺν Αἰακῷ». Κατωτέρω δὲ 502-504 «ὥς ἂν τῶν πολισσούχων θεῶν | βωμοὺς προνάους καὶ πολισσούχων ἔδρας | εὖρωμεν,» κοινῶς καταδικάζεται τὸ δευτέρον «πολισσούχων». Τὰ ἐνταῦθα λέγονται συντομώτερον ἐν 510 «ἡγεῖσθε βωμοὺς ἀστικοὺς, θεῶν ἔδρας». Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐνταῦθα λέγονται πλατύτερον, εἶνε προπετές πως νὰ καταδικάσῃ τις νοθεΐαν τοῦ πολισσούχων, διότι λέγεται ἡ αὐτὴ λέξις καὶ ἐν τῷ προηγούμενῳ στίχῳ. Τὸ ζήτημα τοῦτο συνέχεται τῷ περὶ πασῶν τῶν λέξεων τῶν οὕτως ἑγγύς ἐπαναλαμβανομένων παρ' Αἰσχύλῳ. Καὶ ἐν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας προηγηθέντος ἐν 257 «τοῖς πολισσούχοις θεοῖς» λέγεται ἐν 261 καὶ 262 «μήλοισιν αἰμάσσοντας ἐστίας θεῶν | ταυροκτονοῦντας θεοῖσιν ὧδ' ἐπεύχομαι», ὅπου ἄνευ λόγου

πολλά μεταβάλλονται. Ἐν Ἀγαμέμνωνος 550-551 «εἰ δ' εὖ σέβουσι τοὺς πολισσούχους θεοὺς | τοὺς τῆς ἀλούσης γῆς θεῶν θ' ἰδρύματα» καὶ Ἀγαμέμνωνος 14-15 «φόβος γὰρ ἄνθ' ἔπνον παραστατεῖ | τὸ μὴ βεβαίως βλέφαρα συμβαλεῖν ἔπνω», ὅπου ἄνευ λόγον ἠθέλησαν καὶ τὸ «ἄνθ' ἔπνον» νὰ μεταβάλλωσι καὶ τῷ ἔπνω. Τὸ δὲ πολισσούχων ἔδρας ἐλέχθη ἀντὶ τοῦ «καὶ θεῶν ἰδρύματα», ὡς ἐν Ἀγαμέμνωνος 552 λέγεται «βωμοὶ δ' αἵστοι καὶ θεῶν ἰδρύματα». Ἐν Χοηφόρων 986—987 «ὡς τόνδ' ἐγὼ μετῆλθον ἐνδίκως μόρον | τὸν μητρὸς. Αἰγίσθου γὰρ οὐ λέγω μόρον» λέγεται, ὅπου ἄνευ λόγου καὶ τὸ ἐνδίκως καὶ τὸ μόρον ἐπείρασάν τινες κριτικοὶ. Κατωτέρω δὲ 507 «φύλαξαι μὴ θράσος τέκη φόβον» λέγουσιν ὅτι εἶνε φράσις παροιμιακῇ. Ἀλλὰ τίνα σημασίαν ἔχει τὸ φόβον ἐνταῦθα; Καὶ αὐτὸ τὸ «φοβηθῶ ὑπὸ τινος» τοῦ σχολιαστοῦ οὐδὲν ἀποδεικνύει καὶ οἱ σχολιασταὶ φιλοῦσι μεταβάλλοντες ὀλίγον τὰς λέξεις νὰ νομίζωσιν ὅτι συνάγουσι νόημα. Ὁ Müller—Sirrhing εἶκασε «φθόνον», ὅπερ τοῦ «φόβου» εἶνε χειρόν. Ἐγγυτέρω τῆς ἀληθείας κατὰ τὴν ἐννοίαν εἶνε τοῦ Pauw ἡ εἰκασία «φόνον» διότι ἐν 996-999 λέγει ὁ αὐτὸς Δαναὸς «ἐμοὶ δ' ὁπαδούς τοῦσδε καὶ δορυσσοὺς | ἔταξαν, ὡς ἔχοιμι τίμιον γέρας | ,καὶ μητ' ἀέλπτως δορυκανεῖ μόρῳ θανῶν | λάθοιμι» καὶ τοιοῦτον νόημα ὑπάρχει καὶ ἐνταῦθα. Ἀλλὰ τὸ νόημα τοῦτο φαίνεται μοι ὅτι πρέπει νὰ συναχθῇ δι' ἄλλης λέξεως καὶ νὰ γραφῇ «μὴ θράσος τέκη φόγον» διότι ὁ Δαναὸς φοβεῖται μὴ ἡ ἀφοβία γεννήσῃ φόγον τῷ βασιλεῖ, ἂν τυχὸν φοβευθῇ ὁ ξένος. Ἐν τοῖς σχολίοις τοῦ Μ. ἐν Προμηθεῖ στχ. 157 λέγεται «ὑπερβολὴ τοῦ φόβου, εἰ καὶ μέχρι τοῦ Ὁκεανοῦ ἔφθασεν», ὅπου ὁ Davies ἔγραψε τὸ ἀναμφιλέκτως ὁρθὸν «ὑπερβολὴ τοῦ φόγου». Ὁμοίως δὲ καὶ β καὶ γ ἐναλλάττονται. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὸ θράσος (ὅπερ εἶνε ταῦτόν καὶ τὸ θάρασος) εἶνε τοῦ Δαναοῦ, ὡς διδάσκουσι τὰ 266 «θράσος λαβοῦσαι στείχεται εὐερκὴ πόλιν», ἅτινα λέγει ὁ Βασιλεὺς τῷ

χορῷ. Κατωτέρω δὲ 515 λέγει ὁ χορὸς «τούτῳ μὲν εἶπας, καὶ τεταγμένος κίον» οὐδείς τῳ κίονι προσκρούει· ἀλλὰ τί δηλοῖ ἡ εὐκτική οὐδένα δοῶν διδάσκοντα οὐδὲ θὰ διδάξῃ τίς ποτε· διότι ὁ Δαναὸς πορεύεται διατεταγμένος καὶ εὐθαρσής, ὥς καὶ τὸ τεταγμένος καὶ τὸ θράσος τοῦ ἐπομένου στίχου διδάσκουσιν. Νομίζω λοιπὸν ὅτι εἰς κίον πρέπει νὰ μεταβληθῇ.—Κατωτέρω δὲ 516 «Χο. καὶ ὃ ἡ σφε λείπω, χειρία λόγοις σέθεν.» Χειρία ἔγραψεν ὁ Valckenauer ἀντὶ χειρὶ καὶ τοῦ Μ. καὶ παρέλαβεν ὁ Wecklein, ἐν ᾧ ὁ Hartung ἔγραψε «λέγω, πείθομαι λόγοις σέθεν», ὅπερ οὐδεμίαν πιθανότητα ἔχει. Ἀλλὰ καὶ τὸ χειρία, εἰ καὶ κεῖται ἐγγὺς τοῦ κείμενου, δὲν ἀρμόττει, διότι δηλοῖ «ἐν ᾧ γίγνομαι ὑποχειρία τοῖς σοῖς λόγοις», ἐν ᾧ ἦτοι μόνον ἀπλῇ λέξις πείθομένη ἀπαιτεῖται ἢ οὐδεμία, διότι τὸ λόγοις ἀρκεῖ. Νομίζω λοιπὸν ὅτι ὁ καὶ πρέπει νὰ μετατραπῇ εἰς ἐκ καὶ ὁ χορὸς λέγει «λείπω χειρὸς ἐκ λόγοις σέθεν» = διὰ τοὺς σοὺς λόγους, πειθομένη αὐτοῖς. Περὶ δὲ τῶν κλάδων τούτων λέγει ὁ Δαναὸς 197-199 «καὶ λευκοστεφεῖς | ἱκετηρίας, ἀγάλυστ' αἰδοίου Διός, | σεμνῶς ἔχουσαι διὰ χειρῶν εὐωνύμων».

525—527 «ἀλλ' οὔτι θάρῃ χρόνον ἐρημώσῃ πατὴρ | ἐγὼ δὲ λαοὺς συγκαλῶν ἐγχωρίους | πῖετῶ, τὸ κοινὸν ὥς ἂν εὐμενὲς τιθῶ». Ὁ Βασιλεὺς παραμυθεῖται τὸν χορὸν ὅτι ταχέως ὁ πατὴρ θὰ ἐπανέλθῃ καὶ φράζει τίνα μέλλει αὐτὸς νὰ πράξῃ. Τὸ χωρίον τοῦτο εἶνε ἐπιτήδειον νὰ διδάξῃ, ποσάκις μακρὰν πλανώμεθα μάτην, ἐν ᾧ ἡ ἀλήθεια εὑρίσκεται πρὸ τῶν ποδῶν ἡμῶν. Διότι τὸ χρόνον καὶ τὰ ἄλλα πολλαχῶς μεταβάλλονται, οἷον ὁ μὲν Hermann γράφει «δαρὸν σ' ἐξηρημώσῃ πατὴρ», ὁ δ' Enger «δαρὸν σὸς σ' ἐξηρημώσῃ πατὴρ» καὶ ἐν ταῖς σημειώσεσιν ὁ Wecklein «δαρὸν παῖδ' ἐξηρημώσῃ πατὴρ», καὶ δὲ Weil «δαρὸν γόνον ἐξηρημώσῃ πατὴρ» καὶ ἄλλοι ἄλλα τούτων χεῖρω. Διότι ἐν μὲν 214 λέγει ὁ

χορὸς τῷ Δαναῷ «Θέλοιμ' ἂν ἥδη σοι πέλας θρόνον ὅς
ἔχε ν» καὶ περὶ τούτου τοῦ θρόνου, ἐφ' οὗ ἐκάθητο ὁ
Δαναὸς, εἶνε νῦν ὁ λόγος, ἐν δὲ Πέρσαις λέγεται 301
«ταχθεὶς ἄνδρον τὰ ξὶν ἡρήμον θανῶν» καὶ ἐν Ἀ-
γαμέμνονι 272 «γυναῖκ' ἐρημωθέντος ἄρσεως
θρόνον» καὶ αὐτόθι 1054 «ἴθ', ὦ τάλαιν', τόνδ' ἐ-
ρημώσασας ὅχον», ὅν ἐν 1058 λέγει «πιθοῦ λιποῦσα
τόνδ' ἀμαξήρη θρόνον», ἐξ ὧν δηλοῦνται ὅτι καὶ νῦν
πρέπει νὰ γραφῇ ἀλλ' οὔτι θαρὸν (ἐπισημαστικῶς ἐκ-
ληπτέον) θρόνον ἐρημώσει πατήρ.». Διότι καὶ ἐν
Αἰσχ. Εὐμ. 18 λέγεται «ἵξει τέταρτον τόνδε μάντιν ἐν
χρόνοισ», ὅπου καὶ ὁ Vossius ὁρθῶς μετέβαλε τὸ τόνδε
εἰς τοῖς δὲ διὰ τὸ προηγούμενον νιν καὶ ὁ Turnebus
τὸ χρονοίς εἰς θρόνοίς, καὶ ἔμπροσθεν 579 ἔ-
γραψεν ὁ Pauw θρόνοίς ἀντὶ τοῦ χρονοίς, καὶ
ἐν Ἀγαμέμνονι. 1562 ἔτρεψεν ὁρθῶς ὁ Schütz τὸ χρο-
νον εἰς θρόνον καὶ ἐν Εὐμενίδων 801 «ὀθήσας» ὁρ-
θῶς μετέβαλεν ὁ Turnebus εἰς «ὀχρήσας». Ἰδὲ καὶ
Αγαμέμν. 1298 καὶ τὰ αὐτόθι εἰρημένα μοι. Κατω-
τέρω δὲ κεῖται τὸ ἀκατανόητον πίετω, ὅπερ πολλοὶ
πολλαχῶς μεταβάλλουσι καὶ ἐγὼ ἐν σελ. 9 τῆς ἐμῆς
διδασκαλικῆς διατριβῆς μετέβαλον εἰς κίω παραπέμ-
πων εἰς τὸν 513, ὅπερ τιμήσας ὁ Wecklein παρέθετο ἐν
ταῖς σημειώσεσι προστιθεὶς ὅτι καὶ αὐτὸς εἰκάζει «πα-
τῶ». Ἀλλὰ πῶς ἀρμόιζει νῦν τὸ πατῶ, αὐτὸς μόνος
γινώσκει. Ἀλλ' ἐγὼ φρονῶ νῦν ὅτι καὶ τὸ ἐμὸν δὲν
ἀποδίδωσι τὴν χεῖρα τοῦ ποιητοῦ καὶ τὸ σνγκαλῶν,
ἥτις εἶνε μετοχὴ μέλλοντος, διδάσκει ὅτι πρέπει νὰ
γράψωμεν «πέμψω» διότι καὶ τὸ διδάξω τοῦ 528
διδάσκει ὅτι καὶ ἐνταῦθα μέλλων ἀπαιτεῖται. Συνέβη δὲ
πολλάκις ἀπλᾶι λέξεις νὰ διαφθαρῶσιν ἀτόπως, ὥς
ἐνταῦθα τὸ πέμψω, καὶ ἄλλα ἄλλαχοῦ.

536—537 «πιθοῦ τε καὶ γενέσθω | ἄλευσον ἀν-
δρῶν ὕβριν εὐστυγήσας». Εὐχεται ὁ χορὸς τῷ Αἰνὰ
μισήσῃ καὶ ποιήσῃται ἐκποδῶν τὴν ὕβριν τῶν τέκνων
τοῦ Αἰγύπτου. Τὸ γενέσθω εἶνε διεφθαρμένον καὶ

πολλαχῶς μετέβαλον αὐτὸ οἱ κριτικοὶ, ὧν ὁ Schütz γράφει «καὶ γένει σφ». Ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὸ ἀνδροῶν ἑτερόν τι εἰσηγεῖται, ὅτι ἐν τοῖς «καὶ γενέσθω» κρύπτεται λέξις ἀντιτιθεμένη τῶν ἀνδροῶν καὶ πρέπει νὰ γραφῇ «καὶ γυναικῶν»· διότι αὐταὶ εἶνε ἀσθενέστεραι καὶ μᾶλλον χορήζουσι βοήθειας.

608—609 «θαρσεῖτε, παῖδες, εὖ τὰ τῶν ἐγχωρίων |
 δήμου δέδοκται παντελῇ ψηφίσματα». Ὁ Δαναὸς ἐπι-
 θαρσύνει τὸν χορὸν διὰ καλῆς ἀγγελίας. Ἐπειδὴ σή-
 μερον πάντα ὁμοῦ ἀναγιγνώσκονται, εἶνε ἀδύνατον τὸ
 τῶν ἐγχωρίων καὶ τὸ δήμου νὰ συμβιβασθῶ-
 σι καὶ διὰ τοῦτο ὁ Heimsöeth γράφει «λαῶν δέδοκται»,
 ἐν ᾧ ὁ Hermann εἰκάζει ὅτι μετὰ τῶν δύο στίχων
 ἐξέπεσεν ὁλόκληρος στίχος καὶ ἄλλοι πολλαχῶς τὸ δῆ-
 μου μεταβάλλουσιν. Εἰ ἦν ἀνάγκη οἱ στίχοι νὰ συνα-
 πῆρτιζον μίαν ρῆσιν, θὰ ἔτρεπον τὸ δῆμου εἰς ἡ-
 μι, ὅπερ θὰ ἐπανελάμβανε τὴν τοῦ εὖ ἔννοιαν. Ἀλ-
 λά τοιαύτη ἀνάγκη δὲν εἶνε καὶ μετὰ τὸ ἐγχωρίων
 πρέπει νὰ τεθῇ μέση στιγμή· διότι ὁ ἐπόμενος στίχος
 περιέχει ἐρμηνείαν τῶν ἡγουμένων «καλῶς ἔχουσι τὰ
 τῶν ἐντοπίων διότι ἔχουσιν ἀποφασισθῇ ψηφίσματα
 τοῦ δήμου, ὥστε μηδεμίαν περὶ τούτου ἀμφιβολίαν νὰ
 μὲνῃ, ὀριστικά». Ἀντὶ δὲ τοῦ δέδοκται παντελῇ
 θες τὸ ἰσοδύναμον πέπρακται ἢ κέκρανται =
 εἶνε τετελειωμένα, καὶ θὰ ἴδῃς κάλλιον τὴν ἔννοιαν τοῦ
 στίχου. Εἰ ἀπετέλουν οἱ δύο στίχοι μίαν ρῆσιν, τὸ
 παντελῇ θὰ ἦν πλεοναστικόν, ἐν ᾧ νῦν ἀναγιγνώσκο-
 μένων χωρὶς αὐτῶν περιέχει ἰδίαν σημασίαν. Ἐκ
 δὲ τῶν ἐπομένων στίχων τοῦ χοροῦ ὁ μὲν πρῶτος «...
 φίλτατ' ἀγγέλων ἐμοὶ» ἀναφέρεται εἰς τὸ εὖ, οἱ δὲ
 ἄλλοι δύο περιέχουσιν τὴν τοῦ παντελῇ ἐξήγησιν.
 Περὶ δὲ τῶν κατωτέρω 629—632 ὄρα ἔμπροσθεν 8—
 15 Περσῶν πῶς πρέπει νὰ ἐρμηνευθῶσιν. Ἀλλὰ φαί-
 νεται μοι ὅτι καὶ τούτων ὁ 630 στίχος «ὥς εἶναι τά-
 δε», οὗ τὸ ὡς εἰς ᾧ δ' ὁ Martin μεταβάλλει, ἔχει ἀμάρ-

τημα ἐν τῷ εἰναί, ὅπερ δοκεῖ μοι εἰς εἶπον νὰ μεταβληθῇ, ὡς καὶ εἶπεν ἐμπροσθεν ὁ Δαναός.

655—657 «Ζεὺς δ' ἐφορευοί ξένιος ξένιου | στόματος τιμὰς ἐπ' ἀληθείᾳ | τέρμον' ἄμεμπτων πρὸς ἅπαντα». Ὁ χορὸς παρασκευάζεται νὰ εὐχρηθῇ ὑπὲρ τῶν Ἀργείων. Οὕτως ἔχει τὰ τελευταῖα ἀκατανόητα ὁ Μ, οὐ τὸ ἄμεμπτων μετέβαλον κριτικοὶ τινες εἰς ἄμεμπτως ἢ ἄμεμπτον ἢ ἄμεμπτους. Ὁ δὲ Hartung γράφει «τέρμονα πέμπων» καὶ ἔτι τολμηρότερον ὁ Weil «τέρμον'», ἅπαντᾶν πρὸς ἄμεμπτων», ἄπερ βουλούμενος νὰ ἐπανορθώσῃ ὁ Wecklein ἐν ταῖς σημειώσεσιν γράφει «τέρμονα νόμων πρὸς ἄμεμπτων». Πάντως ὠδηγοῦντο οἱ κριτικοὶ οὗτοι ὑπὸ τοῦ σχολίου «βεβαίως εἰς παντελὲς φέρων αὐτάς», ὅπερ ὡς τοσαῦτα ἄλλα εἶνε πλημμελὲς καὶ μάτην πειράται νὰ συλλάβῃ νόημα ἐξ ἀκατανόητων λέξεων. Νομίζω λοιπὸν ὅτι ἡ βλάβη κεῖται ἐν τῷ ἐφορευοί, οὐ τὴν θεραπείαν εἰσηγείται τὸ τέρμον, καὶ πρέπει νὰ γράψωμεν «δὲ πορευοί», ἐν ᾧ τὸ ἐπ' ἀληθείᾳ λέγεται μετ' ἐπιρρηματικῆς σημασίας «ἐπ' ἀληθείας» ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὡς καὶ ι καὶ ς ἐναλλάττονται (ὡς ἐν 1054, ἀντὶ ἐπιπνοῖα ὁρθῶς ἐγγράφη αἰτιατικὴ πληθυντικὴ, οἰαδήποτε ἂν ἢ ἡ ἀπαιτουμένη ἰκεῖ λέξις, περὶ ἧς κατωτέρω θὰ εἵπωμεν) καὶ ἡ γραφή «ἄμεμπτων» οἰκοθεν ἔρχεται. Τὸ δὲ «πρὸς ἅπαντα» δὲν πρέπει νὰ συνδεθῇ μετὰ τοῦ τέρμονα=πρὸς τέρμονα ἄμεμπτων ἅπαντα, ἀλλὰ τὸ τέρμονα πρέπει νὰ συναφθῇ τὸ πορευοί ἄνευ τῆς εἰς προθέσεως, ὡς πολλαχοῦ λέγεται, ἐν ᾧ τὸ πρὸς ἅπαντα εἶνε γένους οὐδέτερον καὶ σημαῖνον τὸ κατὰ τι, ἀναφορὰν, πρέπει μετὰ μόνον τοῦ ἄμεμπτων νὰ συναφθῇ.— Κατωτέρω δὲ 656—659 «ὅν οὐ | τις ἂν δόμος ἔχοι | ἐπ' ὁρόφων μαιίνοντα βαρὺς δ' ἐφίξει.» εὐλόγως οἱ κριτικοὶ προσέκρουσαν τῷ μαιίνοντα· διότι δὲν μαιίνει τὸν δόμον ὁ δῖος σκοπός. Ὁ Wecklein παρατιθέμενος πολλὰς τῶν κριτι-

των εἰκασίας ἐν τῷ παραρτήματι ἔχει ἐν ταῖς σημειώ-
 σεσι τὰς τοῦ Weil μεταβολὰς «ἔχων. . . λαίνοιτο». Ἄλλ'
 αἱ λέξεις αὐταὶ οὐδεμίαν ἀναφορὰν δύνανται νὰ ἔχωσι
 πρὸς τὰς ἐπομένας «βαρὺς δ' ἐφίξει», αἵτινες ἀποτε-
 λοῦσι τὸ θεμέλιον τοῦ νοήματος. Οἱ κριτικοὶ ὤφειλον
 νὰ συλλογισθῶσιν, ὅτι ὁ σκοπὸς δὲν μιαίνει τὸν δόμον,
 ἀλλ' ὁ ἀκάθαρτος δόμος μιαίνει τὸν σκοπὸν, καὶ νὰ
 ἀναμνησθῶσι τοῦ 1669 στίχου τοῦ Ἀγαμέμνονος
 «πρᾶσσε, πιαίνου μιαινὼν τὴν δίκην ἐπεὶ πάρα», ὅπου ὁ
 Αἴγισθος μιαίνει τὴν δίκην, ὡς νῦν ὁ δόμος μιαίνει τὸν
 σκοπὸν. Δεόμεθα λοιπὸν ὁρδοτέρας μόνον στίξεως «ἐπ'
 ὁρόφων | μιαινόντα βαρὺς δ' ἐφίξει». Τοιαύτη δὲ θέσις
 τοῦ δ' εἶνε παρ' Αἰσχύλῳ συχνὴ καὶ δοτικὴ μιαι-
 νόντι δὲν εἶνε ἀναγκαία· διότι καὶ ἡ αἰτιατικὴ τὸ
 αὐτὸ νόημα παρέχει. Περὶ δὲ τοῦ 669 ἰδὲ ἔμπροσθεν
 753—754 τῶν Περσῶν.

706-708 «φυλάσσοι τ' ἀτιμίας τιμὰς | τὸ δῆμιον, τὸ
 πτόλιν κρατύνει, | προμαθεὺς εὐκρινόμητις ἄρχα»,. Ὁ
 χορὸς συμβουλεύει τοῖς πολίταις νὰ σέβωνται τοὺς ἄρ-
 χοντας. Τὸ ἀτιμίας τιμὰς, ὡς διδάσκει καὶ ἡ
 ἀντιστροφὴ «οἱ γὰρ ἔχουσιν ἀεὶ», εἶνε καὶ μετριοκῶς ἐ-
 σφαλμένον, καὶ κατὰ τὴν διάνοιαν καὶ διὰ τοῦτο
 πολλαὶ ἀπόπειραι διωρθώσεως αὐτοῦ ἐγένοντο, οἷον
 ὑπὸ τοῦ Bergk εἰς «τάπιτίμι' ἀστοῖς», ὑπὸ τοῦ
 Wecklein «δ' εὐτ' ἔταισι τιμὰς» καὶ ὑπ' ἄλλων ἄλλαι
 ἀπιθανώτεραι. Ὁ σχολιαστὴς ἐνταῦθα λέγει «ἀμε-
 τακίνητοι εἶεν αὐτοῖς αἱ τιμαί», ἅπερ εἶνε περίφρα-
 σις τοῦ νοήματος εἰς τὴν τοῦ κειμένου ἀποκατάστα-
 σιν ἀνωφελὴς. Μόνον δὲ τὸ ἐν τῷ μετωπίῳ τοῦ Μ.
 κείμενον ἀσφελίας νομίζω ὅτι πρέπει νὰ χρησιμεύ-
 σῃ ὡς ὁδηγός, διότι πρέπει τοῦτο νὰ μὴ μεταβληθῇ εἰς
 ἀσφελῶς, ὡς φρονεῖ ὁ Paley, ἀλλὰ νὰ γραφῇ «ἀ-
 σφαλείας» καὶ τὸ τιμὰς νὰ μεταβληθῇ εἰς μετὰ·
 διότι τοιοῦτον ἀπαιτεῖ τοῦ χωρίου ἡ διάνοια. Τὸ δῆ-
 μιον λοιπὸν εἶνε ὑποκείμενον καὶ «τὸ πτόλιν κρα-

τύνει» τὸ ἀντικείμενον, μεθ' οὗ ἐνωτέον τὸ π ρ ο μ α -
θ ε ὤ ς, ὅπερ κατὰ τὴν ἀντιστροφὴν πρέπει νὰ με-
ταβληθῇ εἰς π ρ ο μ α θ ἔ ς, μεθ' ὃ πρέπει νὰ τεθῇ ὑ-
ποστιγμῇ. Ἐν δὲ τῷ σχολίῳ «ἡ γὰρ ἀρχὴ ὑπὸ τῶν
κοινῶν προνοουμένη» καὶ ἐγὼ εἶκασα καὶ Weil ὁρῶ
προλαβόντα ὅτι πρέπει ἡ ὑπὸ εἰς ὑ π ἔ ρ νὰ μεταβλη-
θῇ, ἐν ᾧ ὁ Wecklein μόνον ἐν τῷ παραρτήματι μνη-
μονεύει καὶ ταύτης τῆς προδήλως ἀναγκαίας με-
ταβολῆς. Ἀλλὰ καὶ ὁ Π. Παπαγεωργίου ἐν σελ. 236
τῶν Κριτ. καὶ Παλ. εἰς τὰ Παλ. Αἰσχ. Σχόλια εἰκά-
ζει «περὶ» ἢ «ὑπὲρ» καὶ προστίθῃμι ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ
περὶ, ἀλλὰ πρὸ αὐτῆς πρέπει καὶ τὸ ἢ νὰ τεθῇ.

752—755 «ἀλλ' ἡσύχως χρῆ καὶ σεσφρονισμένως
| πρὸς πρᾶγμ' ὁρώσας τῶνδε μὴ ἀμελεῖν θεῶν». Ὁ
Δαναὸς ἰδὼν τὸ πλοῖον τῶν παιδῶν τοῦ Αἰγύπτου πα-
ραίνει τῷ χορῷ νὰ εὐχῇται τοῖς θεοῖς. Οἱ κριτικοὶ δὲν
προσέκρουσαν τοῖς «πρὸς πρᾶγμ' ὁρώσας». Ἀλλ' ὅμως
ταῦτα οὐδὲν νόημα παρέχουσι καὶ νῦν πρέπει πρῶτον νὰ
ἀναμνησθῶμεν τῶν 780—782 στίχων «σὺ δὲ | φρόνει
μὲν ὡς ταρβοῦσα μὴ ἀμελεῖν θεῶν | πράξας ἀρωγὴν»,
οἵτινες περιέχουσι τὸ αὐτὸ νόημα, καὶ εἶτα νὰ ἐπανέλ-
θωμεν εἰς τοὺς προτέρους. Εἶνε προφανὲς ὅτι ἐν τού-
τοις τοῖς στίχοις τὸ π ρ ᾶ ξ α ς, ὡς ἔχει, δὲν ἐρμηνεύ-
εται καὶ δι' αὐτὸ Harlung καὶ Schwerdt ἐνόμισαν ὅτι
ἔπρεπε στίχος ἐν τῷ μεταξὺ καὶ τούτοις συμφωνῶν καὶ
Weil ἐν μὲν τῷ κειμένῳ ἔχει π ρ ᾶ ξ α ς, ἐν δὲ ταῖς ση-
μειώσεσιν εἰκάζει «πράξαι τ' ἀρωγὴν». Ἀλλὰ πάντα
ταῦτα εἶνε καὶ τολμηρὰ καὶ ἀνωφελῆ· διότι μόνον τὸ
π ρ ᾶ ξ α ς πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς π ρ ᾶ ξ ο υ ς, ὅ-
περ ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Wecklein ὁρῶ ὅτι καὶ
Stanley εἶκασε, μεθ' οὗ πρέπει καὶ τὸ ὡ ς νὰ συναφθῇ,
ἐν ᾧ τὸ μ ἢ ἀ μ ε λ ε ῖ ν ἐκ τοῦ τ α ρ β ο ὗ ς· ἐξαρ-
τάται. Σαφῆς δὲ εἶνε καὶ ἡ τῶν σ ὺ δ ἔ καὶ ἄ γ γ ε-
λ ο ν, ὅπερ ἀναφέρεται εἰς τὸν Δαναόν, ἀντίθεσις καὶ
οὐδὲν ἐ γ ὡ δ ἔ εἶνε ἀνγκαῖον. Προσέτι δὲν δύναται

τις νὰ ἀντεῖπῃ ὅτι ὁ Δαναὸς θὰ πράξῃ ἀρωγὴν, οὐχὶ δὲ αἱ Δαναΐδες· διότι καὶ ὁ Δημοσθένης ἐν Γ. Ὀλυμπ. § 7 λέγει «ἐπράξαμεν ἡμεῖς κάκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην» καὶ ὁρᾷς ὅτι δὲν λέγεται τὸ π ρ ᾶ τ τ ε ι ν μόνον περὶ τῶν πρέσβων, οἷος ἦν νῦν ὁ Δαναὸς, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πόλεων καὶ τοῦ ἀποστέλλοντος, ἐν δὲ τῷ παρόντι καιρῷ δὲν πρόκειται περὶ τῆς παρὰ τῶν Ἀργείων ἀρωγῆς, ἀλλ' ἡ ἐννοια εἶνε ὅτι ὁ χορὸς φοβούμενος καὶ μὴ ἀμελῶν τῶν θεῶν θὰ τύχῃ τῆς παρὰ τῶν θεῶν βοηθείας. Ἐπανέλθωμεν δὲ νῦν εἰς τὸν 753 στίχον. Καὶ ἐν τούτῳ λοιπὸν πρόκειται περὶ τῆς τοιαύτης ἀρωγῆς, τῆς παρὰ τῶν θεῶν βοηθείας. Ἀλλὰ τὸ ἀναγκαῖον τοῦτο νόημα πῶς δύναται νὰ περιέχεται ἐν τοῖς «πρὸς πρᾶγμ' ὀρώσας»; καὶ εἰ τὸ «πρὸς πρᾶγμ'» ἴσα δύναται καὶ «πρὸς πρᾶξιν ἀρωγῆς», πῶς δύναται νὰ δικαιολογηθῇ τὸ «ὀρώσας»; Οὐδέτερον τούτων εἶνε δυνατόν καὶ νομίζω ὅτι ἐνταῦθα πρέπει νὰ γράψωμεν «πρὸς πρᾶγμ' ἀρωγῆς τῶνδε μὴ ἀμελεῖν θεῶν». Τὸ δὲ π ρ ᾶ γ μ α δηλοῖ τὸ ἀποτελέσμα καὶ ἡ φράσις ἴσα δύναται καὶ «πραξούσας ἀρωγὴν».

773—774 «οὐδ' ὄρμος, οὐδὲ πεισμάτων σωτηρία | ἐς γῆν ἐνεγκεῖν,». Ὁ Δαναὸς λέγει ὅτι ἡ προσόρμισις δὲν εἶνε ῥαδίᾳ σ ω τ η ρ ί α ἔγραψεν ὁ Turnebus ἀντὶ σ ω τ η ρ ί ο υ τοῦ Μ ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ σχολίου «ἀντὶ τοῦ πείσματα σωτήρια». Ἀλλ' οὐδ' οὕτω συνάγεται νόημά τι καὶ δι' αὐτὸ οἱ κριτικοὶ κατὰ πολλοὺς τρόπους μεταβάλλουσι τὸ χωρίον. Νομίζω ὅτι ἐνταῦθα πρέπει νὰ ὀδηγήσῃ ἡμᾶς ἡ συνέχεια τῶν περὶ τὴν προσόρμισιν πράξεων. Πρῶτον λοιπὸν πρέπει ἡ ναῦς νὰ καταχθῇ, δεύτερον νὰ εἰσέλθῃ εἰς ὄρμον, ὅπου μέλλει νὰ προσορμισθῇ, τρίτον διὰ τῶν πεισμάτων νὰ προσαχθῇ εἰς τὴν γῆν καὶ τέταρτον νὰ ῥιφθῇ ἡ ἄγκυρα καὶ ἡ τρίτη πρᾶξις περιέχεται ἐν τοῖς «πεισμάτων σωτηρίου», ὧν δὲν πρέπει νὰ ἀπομακρύνωμεν τὴν ἐννοiam τοῦ σ ῶ ξ ε ι ν, ἀφ' οὗ ὁ αὐτὸς ποιητὴς λέγει ἐν

Ἄγαμ. 888 «σωτῆρα ναὸς πρότονον.». Ἐν τῷ σ
 τῆ ρί ο υ λοιπὸν περιέχεται τὸ σωτῆ ρί καὶ ἐν
 καταλήξει ο υ ἢ ἄρρησις ο υ κ καὶ πρέπει νὰ στίξω
 «οὐδὲ πεισμάτων σωτήρι», οὐκ | ἐς γῆν ἐνεγκεῖν οὐδ
 ἀγκυρουχίαις | θαρσοῦσι ναῶν ποιμένες παραντίκα
 διότι τὸ ἐνε γ κ ε ῖ ν δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ σωτῆ ρ
 ἀλλ' οὐ συναπτόμενον τοῖς ἡγουμένοις, ὡν τὴν αἰτι
 ἀποδίδωσιν, ἐκ τοῦ θ α ρ σ ο ὕ σ ι. Περὶ δὲ τῶν 7
 —782 ἰδὲ ἔμπροσθεν 752—755.

789—794 «τὸ πᾶν δ' ἄφαντος | ἀμπετήσαις ὅσως
 κόνις ἄτερθε πτερύγων ὀλοῖμαν.». Ὁ χορὸς φοβούμε
 μὴ ἀπαχθῇ εὐχεται πρὸ τούτου νὰ ἀφανισθῇ.
 Wecklein εἶπεν ἐν τῷ κειμένῳ τὰ ἀκατανόητα ταῖς
 τοῦ M, ἐν ᾧ εἶπε πρόδηλον ὅτι ἐν τῷ ὁ ὅ σ ω ς πε
 ἔχεται τὸ ὡ ς, ὅπερ ἐνοῦται μετὰ τοῦ κ ὀ ν ι ς. Ὁ W
 εἰκάζει «ἀμπετής ἄστος ὡς» καὶ ὁ Haugl «ἄστος ὡ
 καὶ ὁ Wecklein, ἵνα μηδαμοῦ ὑστερήσῃ, «ἀμπετής
 θριος» καὶ ἄλλοι ἄλλα ποικίλα καὶ ἀπίθανα, ἐν ᾧ
 τοῦ χωρίου ἀποκατάστασις εἶπε εὐκολωτάτη. Τεθνήκ
 ὡς εἴπομεν, ὅτι ἐν τῷ ὁ ὅ σ ω ς κρύπτεται τὸ ὡ ς
 συναπτόμενον τῷ κ ὀ ν ι ς, τὸ λειπόμενον ὁ ὅ σ πρέ
 νὰ συναφθῇ μετὰ τοῦ ἀ μ π ε τ ῆ ς α ι σ' καὶ νὰ ἀπ
 τελέσῃ τὸ ἀπαιτούμενον «ἀμπετήσαισα δ ὡ ς | κ ὀ
 κτλ» καὶ ἡ τοιαύτη γραφή διδάσκει ὅτι καὶ ἔμπροσ
 πρέπει νὰ θῶμεν ὑποστιγμὴν μετὰ τὸ ἄ φ α ν τ
 ὅπερ πρέπει νὰ συναφθῇ τῷ γε ν ο ῖ μ α ν. Εὐδ
 δὲ κατόπιν ἀκολουθεῖ «ἄφυκτον δ' οὐκέτ' ἂν πέ
 κέαρ». Τί ποτε δηλοῖ τὸ ἄ φ υ κ τ ο ν; Ἀλλ' οἱ κ
 τικοὶ προσέκρουσαν καὶ τοῖς κ έ α ρ καὶ κ α ρ δ
 καὶ ὁ Paley ἐνόμισεν ὅτι τὸ κ έ α ρ ἐγεννήθη ἐκ τοῦ
 πομένου κ α ρ δ ί α. Τοῖς τοιούτοις δύναται νὰ πιστ
 ὁ Ἰουδαῖος Ἀπελλῆς, οὐχὶ δὲ ὁ γινώσκων ὅτι ὁ
 σχύλος ἀντὶ ἀντιωνυμίας μεταχειρίζεται ἐν δυσὶν ἐπ
 κολουθοῦσι στίχοις τὴν αὐτὴν ἢ συνώνυμον λέξιν,
 καὶ ἀλλαχοῦ εἴπομεν, καὶ ἡ παρατήρησις αὕτη κα

στησι περιττὴν τὴν τοῦ Schütz εἰκασίαν «πέλοι κακόν» καὶ ἡ βλάβη ἐνυπάρχει ἐν μόνῳ τῷ ἄφρυκτον, ὅπερ ὁ Beutley εἰς ἄσφρυκτον καὶ ὁ Dindorf εἰς ἄθρυκτον καὶ ἄλλα εἰς ἄλλα ἀπίθανα μεταβάλλουσιν. Ἄλλ' ὅμως ἡ ἔννοια κελεύει νὰ μεταβάλλωμεν εὐθὺς εἰς εὐκηλον· διότι ὅ,τι ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ λέγεται ἀρνητικῶς ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐν τῷ ἐπομένῳ «κελαινόχρως δὲ πάλλεται μου καρδία» ἀρνητικῶς καὶ τὸ εὐκηλον εἶνε τὸ ἐναντίον τοῦ πάλλεται.

820 «βίαια μὴ φιλεῖς ὄρῳ» | ὁμμασιν ἐνδίοις» 'Ο χορὸς ἐπικαλεῖται τὴν τοῦ Αἰὸς βοήθειαν. Καὶ ἐνταῦθα ἐκπλήττεται τις ἐπὶ ταῖς γνώμας τῶν κριτικῶν. Ἀφ' οὗ δὲν εἶνε δυνατόν τὸ μὴ φιλεῖς νὰ ἐξηγῇ ὑγιῶς, γράφουσιν ὁ μὲν Turnebus «βίαν εἰ φιλεῖς ὄρῳ», ὁ Lachmann «μὴ φίλοις ὄρῳ», ὁ Hermann, «μὴ στέρεξῃς ὄρῳ» καὶ ἄλλοι ἄλλα καὶ τὴν οὕτω προσφιλῇ τῷ Αἰσχύλῳ λέξιν ἐῖσορῶν τὴν ἐκτῆς εἰς καὶ ὄρῳν ἀποτελουμένην δὲν θέλουν νὰ ἴδωσιν οὐδὲ ὅτι τὸ μὴ φίλ' μετὰ τοῦ βίαια καὶ τοῦ μάχιμα ἀποτελοῦσι μίαν ἔννοιαν καὶ ἀναφέρονται εἰς τὴν συμπεριφορὰν τῶν παίδων τοῦ Αἰγύπτου. Ἢ δὲ παρατηρήσεις αὗται ἄγουν καὶ εἰς ἄλλας ὅτι μετὰ τὸ λύσιμα πρέπει νὰ τεθῇ τελεία στιγμὴ καὶ ὅτι καὶ τὸ ἐνδίοις ὀρθότερον εἶνε νὰ μεταβληθῇ εἰς ἐκδίκως· διότι ὁ χορὸς ἐπικαλεῖται τὸν Αἶα νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἄρσενας τοὺς ἔργοις ὑβρεως ἐπιχειροῦντας.

859—848 «ἰὸρ | ὅμ. | αὐθι κάκκας | —φροίμια πράξαν πόνων | —γαῖ ἔναξ προτάσσου.» 'Ο χορὸς ἰδὼν τὸν κήρυκα ἐρχόμενον, ἵνα ἀπαγάγῃ, ὀδύρεται. Ἐν τοῖς δεινῶς ἐφθαρμένοις τούτοις στίχοις ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ σχολιαστοῦ λέγοντος «κατακάσεις» ὅπερ κακῶς ὁ Victorinus εἰς καταβάσεις μεταβάλλει, νομίζω ὅτι ἐν τῷ κάκκας κρύπτεται ἡ λέξις «κακκονάς» = κατακονάς, ἄλλο ἀφηρημένον τοῦ κατακάλω, καὶ

ἐν τῷ πράξαν τὸ «ἀπάρξαντα», ἣτις λέξις εἶνε πολὺ προσφυῆς τῷ φροίμιᾳ καὶ ἐν τῷ γὰρ... ἀνευρίσκω τὸ «γὰρ ἀναξ, προτάσσου»· διότι τὰς καὶ ἰδιαίφθαιρονται εἰς ἄλληλα συχνότατα. Ὁ Εὐριπίδης ἐν Ἰππολ. 820—821 λέγει «κηλὶς ἄφραστος ἐξ ἀλαστόρων τινός· | κατακονὰ μὲν οὖν ἀβίωτος βίου». — Κατωτέρω δὲ λέγει ὁ Κήρυξ 860 κξ· «αἵμονες ὡς ἐπάμιδα | ηουδουπια τάπιτα | κελεύω βία μεθέσθαι | ἴχαφρενὶ τ' ἄνταν» ὣν τινα εἶνε ἀκατανόητα. Καὶ ἐν ταῦθα καὶ ἐν τοῖς ἐπομένοις αἱ μεταβολαὶ καὶ εἰκασίαι τῶν κριτικῶν εἶτε πολλαὶ καὶ μεγάλαι, ὥς ἐπιθι ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Wecklein. Ἀλλὰ παρατηρῶν ὅτι καὶ πρότερον ὁ χορὸς ἐν 849 εἶπε «σοῦσθε σοῦσθ'» καὶ 872 «ναῖ' ναῖ' νομίζω ὅτι καὶ ἐνταῦθα δις εἶπε τὴν λέξιν «αἷμον'» αἷμον'·» ἔπειτα φαίνεται μοι ὀρθὴ τοῦ Hermann ἐν 855 μεταβολὴ τοῦ ἐπαμίδα εἰς ἐπ' ἄμαλα = ἐπὶ τὴν ναῦν καὶ νομίζω ὅτι ἐνταῦθα ἦν ἡ αὐτὴ λέξις πτώσεως ὀνομαστικῆς, τῆς ἐπὶ συνταπτομένης τοῖς δουπιατάπιτα, ἐν οἷς περιέχονται αἱ λέξεις δουπια δάπεδα· διότι ὀνομάζεται οὕτως ἡ Αἴγυπτος ἐκ τῶν καταρρακτῶν τοῦ Νείλου. Τούτων δὲ κυρουμένων, οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι καὶ ἐν τῷ ηοὺ περιέχεται τὸ οἶσει καὶ ὁ κήρυξ λέγει ὅτι «αἱματόφυρτον αἱματόφυρτον θὰ σὲ φέρῃ ἢ διασχίξουσα τὴν θάλασσαν ναῦς εἰς τοὺς τόπους τῆς Αἰγύπτου τοὺς ὑπὸ τῶν καταρρακτῶν τοῦ Νείλου ἀντηχοῦντας». Ἀλλὰ ἐν τοῖς ἔπειτα φαίνεται μοι πᾶσα ἀπόπειρα μεταβολῆς ματαία. Διότι ὁ Κήρυξ λέγει ὅτι «κελεύω νὰ ἀποβάλλῃς πόρρω σεαυτοῦ πᾶσαν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ φύγῃς ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ νὰ ἀπαλλάχθῃς τῶν παιδῶν τοῦ Αἰγύπτου ὑπέκονσα τῇ ἔσωθεν ἐπιφερομένῃ βίᾳ καὶ τὴν ἄτην, τὴν φρενοβλάβειαν, ὑπέκονσα τῇ ἔσωθεν παραινούσῃ σῇ φρενί». Διότι πλανάται ὁ σχολιαστὴς νομίζων ὅτι ἡ ἐπιθυμία εἶνε ἡ ἄτη τῆς φρενός, διότι ἐπεξήγησις ἐνταῦθα δὲν εἶνε, ἀλλ' ὅτ' σαφῶς διδάσκει. Ἀλλ' ὁ αὐτὸς σχολιαστὴς ὁρ

θῶς διδάσκει ὅτι κατωτέρω τὸ ἀττετα δηλοῖ «μήποτε μετέχων τῆς τιμῆς ἐν τῇ πόλει τῶν εὐσεβῶν». διότι εὐσεβεῖς εἶνε οἱ Αἰγύπτιοι, ὑφ' ὧν οὐδεμιᾶς τιμῆς θὰ ἀπολαύῃ ὁ χορὸς. Καὶ αἱ ἐνταῦθα λοιπὸν γιγνόμεναι μεταβολαὶ εἶνε καὶ μάταιαι καὶ βλαβεραί.

961—962 «Κη. ἔοιγμεν ἤδη πόλεμον ἀρεῖσθαι νέον | εἴη δὲ νίκη καὶ κράτη τοῖς ἄρσεσιν». Ὁ κήρυξ λέγει ὅτι μέλλει πόλεμος νὰ ἐκραγῇ διὰ τὰς παρθένους. Ὁ Μ ἔχει «ἴσθι μὲν τὰδ'—ἔρισθε» καὶ ὁ Cobet μετέβαλεν εἰς «ἔοιγμεν—ἀρεῖσθαι», ἅπερ ὁ Wecklein παρέλαβεν ἐν τῷ κειμένῳ. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀποδεξώμεθα ὅτι τὸ ἔοιγμεν διεφθάρη εἰς «ἴσθι μὲν», πῶς εἰσερίψυσεν τὸ τὰδ'; Ἐπειτα δὲν πρέπει νὰ πειρώμεθα νὰ εἰσβιαζώμεθα εἰς τοὺς παλαιοὺς τύπους Ἀττικοῦς· διότι δὲν πρόκειται περὶ τέρωσεως, ἀλλὰ περὶ ἀληθείας. Νομίζω ὅτι μόνον τὸ τὰδ' τρεπτεῖται εἰς ἄρ', ὥς καὶ ἐν Χοιφύρων 225 εἰς τὰρ' διεφθάρη καὶ τὸ ἔρισθαι καλῶς μετεβλήθη εἰς ἀρεῖσθαι· διότι καὶ ἀλλάχου τὸ οἶδα εὐρίσκεται μετ' ἀπαρεμφάτου καὶ ἄνευ λόγου προσκρούουσιν οἱ φιλόλογοι τῇ τοιαύτῃ συντάξει· διότι ἄλλως θὰ ἀναγκασθῶμεν πολλὰ χωρία νὰ μεταβάλωμεν ἄνευ ἀνάγκης.

975—976 «ἄστροί τε πάντες, ὧνπερ ἦδε κραίνεται ψῆρος. | τί τῶνδε κυριωτέρους μένεις;» Ὁ Βασιλεὺς λέγει τῷ χορῷ ὅτι προστάτης αὐτοῦ εἶνε αὐτὸς καὶ ὁ λαὸς καὶ οὐδὲνα πρέπει νὰ φοβῇται. Ἄν ἐννοεῖ τις τίνα σημασίαν ἔχει τὸ τι· διότι εἶνε ἀδύνατον νὰ σημαίνῃ αἰτίαν. Καὶ ὅμως οὐδεὶς τῶν κριτικῶν προσέκρουσε τῷ χωρίῳ καὶ μόνον ὁ Schwendt θέλει νὰ μεταβάλλῃ μάτην εἰς νέμεις τὸ μένεις, ὅπερ εἶνε ὑγιὲς, διότι ὁ Βασιλεὺς ὁρῶν ὅτι δὲν κινεῖται ὁ χορὸς λέγει τὸ μένεις, καὶ ἐν τῷ τι κρύπτεται ἁμαρτήμα. Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὸ τι πρέπει νὰ τραπῇ εἰς τίνας καὶ τῶνδε εἰς τῶν· διότι πολλαχοῦ τοῦ Αἰσχύλου

τὸ τ ὦ ν καὶ τ ο ὕ ς ἔχει δεικτικὴν σημασίαν, ὅσον κατω-
 τέρω 981 «τ ο ὕ γὰρ προτέρα | μῆτις», καὶ ἄλλοις
 χωρίοις ἀδίκως προσέχρουνσαν. Ἡ ἔννοια λοιπὸν εἶνε=
 τίνας ἔχοντας μεῖζον κῦρος ἐμοῦ καὶ τοῦ λαοῦ περι-
 μένεις νὰ σε κελεύσωσι νὰ κινηθῇς καὶ νὰ ἐγγυηθῶσιν
 ὑπὲρ σοῦ; Κατωτέρω δὲ 979 «πέμψον δὲ πρόφρων δεῦρ
 ἡμέτερον» νομίζω ὅτι ὁ δὲ δὲν ἔχει χώραν καὶ μετὰ
 τοῦ π ε μ ψ ο ν ἐνοῦται τὸ ἔμπροσθεν λεχθὲν «Ἀλλ'»,
 ἐν ᾧ τὰ «ἀντ' ἀγαθῶν—Πελασγῶν» λέγονται διὰ μέ-
 σου, καὶ ὁ δὲ γεννηθεὶς ἐκ παρανοήσεως πρέπει νὰ ἀ-
 ποβληθῇ. Καὶ κατωτέρω 985—988 «εἴη δὲ τὰ λῶστα
 | σύντ'—βᾶξει λαῶν ἐν χώρῳ | τάσσεσθε,» περιέρογον
 εἶνε αἱ φιλονεικίαι τῶν κριτικῶν. Ὁ Hermann νομίζει
 ὅτι μετὰ τὸ «λῶστα» ἐξέπεσον τρεῖς στίχοι, ὁ δὲ Weil
 ὅτι πρὸ τοῦ ἐ ν χ ὡ ρ ῳ (ὅπερ ὁ Hermann τρέπει εἰς
 «τῶν ἐγχώρων») ἐξέπεσον στίχοι. Πάντα μάταια. Ἀγε-
 λετὴν μετὰ τὸ «λῶστα» τελείαν στιγμὴν καὶ τρέψας
 τὸ «ἐν χώρῳ» εἰς «ἐγχώρων» θὲς μετ' αὐτὸ τὴν τελεί-
 αν ὧδ' «εἴη δὲ τὰ λῶστα | σύντ' εὐκλεία καὶ ἀμνηστία
 | βᾶξει λαῶν ἐγχώρων.». Εἰπὼν δὲ οὕτως ὁ χορὸς τῶν
 ἡδὴ ἀπὸντι βασιλεῖ παραγγέλλει νῦν ταῖς θεραπαί-
 ναις νὰ παρασκευάζωνται ὥς ἐπὶ ὁδὸν τὴν πρὸς τὴν
 πόλιν.

994—995 «καὶ μου τὰ μὲν παχθέντα πρὸς τοὺς
 ἐγγενεῖς | φίλους πικρῶς ἤκουσαν αὐτανεψίους.». Ὁ Δα-
 νιὰς λέγει τῷ χορῷ πῶς οἱ Ἀργεῖοι ὑπεδέξαντο τοὺς
 λόγους του. Ὁ M. ἔχει φ ἱ λ ο υ ὡ ς καὶ ἀ τ α ν ε
 ψ ἱ ο υ ς καὶ Scaliger ἔτρεψεν εἰς αὐ τ ε ν ε ψ ἱ ο υ ς
 ἵνα δὴ τὸ π ι κ ρ ῶ ς ἐρμηνευθῇ, καὶ ὁ Heath τὸ ἐ κ τ ε
 ν ε ῖ ς τοῦ M εἰς ἐ γ γ ε ν ε ῖ ς ὁρθῶς. Ἀλλὰ μὴ τὸ φ ἱ
 λ ο υ ς, ἡ γραφὴ αὐτὴ τοῦ κώδικος β, παρέχει νόημά τι.
 Πάλαι λοιπὸν ἐνόμιζον καὶ νομίζω ὅτι τὸ τ ᾶ π ρ α
 χ θ ἔ ν τ α ἀπαιτεῖ ποιητικὸν αἷτιον καὶ ἡ παρατήρησις
 αὕτη διδάσκει ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῶσιν αἱ καταλή-
 ξεις αἵτινες εὐκόλως διαφθεύονται, ὧδε «πρὸς τῶν

ἐγγενῶν φίλως πικρῶν ἤκουσαν αὐτανεψίων». διότι πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν τὴν τοῦ Μ διόρθωσιν φίλως ὡς ὀρθήν· καὶ τὸ πικρῶς νὰ τρέψωμεν εἰς πικρῶν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ καλεῖ τὸν μετὰ τῶν Αἰγυπτίων γάμον πικρὸν ὁ χορός, διότι ὁ ποιητὴς ἀντιπάττει τὸ φίλως εἰς τὸ πικρῶν θέλων νὰ δείξῃ ὅτι οἱ ξένοι οὕτως εὖνοι εἶνε πρὸς αὐτοὺς, οἱ δὲ ἐγγενεῖς καὶ αὐτανεψιοὶ οὕτω πικροὶ καὶ ἐχθροί. Ὁρῶ δὲ ἐν τῇ παραρτήματι τοῦ Wecklein ὅτι καὶ Butler εἰκάσει τὸ πικρῶς. Ἀλλ' ὁ ἀνὴρ οὗτος καὶ τὸ ἐκτενεῖς φυλάττει καὶ τὰς θέσεις τῶν φίλως πικρῶς μεταλλάττει γράφων «πικροὺς φίλων», ἅπερ εἶνε πάντα μάταια καὶ τοῦ νοήματος ἀλλότρια.— Κατωτέρω δὲ 1000—1001 «τοιῶνδε τυγχάνοντας εὐπρυμνῇ φρενὸς | χάριν σέδεσθαι τιμιωτέραν ἐμοῦ.». Ὁ Paley μετὰ τὸ 999 νομίζει ὅτι ὑπάρχει χάσμα, ὁ δὲ Weil, τίθῃσι τοῦτο μετὰ τὸ σέβεσθαι, ἀμφότερα μάταια· διότι ἐκ τοῦ 991 ἐπαναλαμβάνεται τὸ χρεῶν, τῶν νῦν λεγομένων στίχων μετὰ τῶν 991—995 συναπτομένων. Τὸ δὲ εὐπρυμνῇ ὀρθῶς ἐτρεψεν εἰς «ἐν πρύμνῃ φρενὸς» (διότι ἐν τούτῳ περιέχεται ἡ μεταφορικὴ ἔννοια τοῦ οἷακος, ὡς ἐν Ἑπτ. ἐπὶ Θήβ. 2—5 «ὅστις φυλάσσει πρῶτος ἐν πρύμνῃ πόλεως, — οἷακα νωμῶν,») ὁ Hegmann καὶ ἡ μεταβολὴ πρέπει νὰ συμπληρωθῇ διὰ τῆς τοῦ σέβεσθαι εἰς δέχεσθαι· διότι δηλοῖ τὸ δέχεσθαι περὶ τοῦ εὐεργετουμένου λεγόμενον τὸ ἐναντίον τοῦ κατατίθεσθαι τοῦ περὶ τοῦ εὐεργετοῦντος λεγόμενον. Τὸ δὲ ἐμοῦ δηλοῖ ὅτι «ἐμπροσθεν εἶπον ὅτι πρέπει νὰ τιμᾶτε αὐτοὺς ὡς θεοὺς· νῦν δὲ λέγω ὅτι πρέπει νὰ τιμᾶτε αὐτοὺς μᾶλλον ἐμοῦ τοῦ πατρὸς.» Παραλείπω δὲ καὶ ἐνταῦθα τὰς πολυαριθμούς καὶ ματαίως ἀπολείρας. Διότι δὲν εἶνε σκοπὸς τοῦ παρόντος ἔργου ἡ ἀπαρίθμησης καὶ ἀνωφελὴς ἐξέλεγχις, ἣτις σήμερον νομίζεται ἀρετὴ δῆθεν ἐπιστήμονος, ἐν ᾧ πρέπει νὰ λέγεται φλυαρία σαφῆς. Κατωτέρω δὲ 1002 «καὶ ταῦτα μὲν γράψασθε

πρὸς γεγραμμένοις.» Ὁ Hermann μεταβάλλει εἰς «καὶ ταῦθ' ἅμ' ἐγγράψασθε», ἐν ᾧ καὶ ἄλλοι ἄλλα εἰκασαν. Νομίζω καὶ ἐνταῦθα ὅτι τὸ τ α ὕ τ α δὲν ἀναφέρεται εἰς τὰ ἡγούμενα, ἀλλ' εἰς τὰ ἐπόμενα καὶ ὁ μὲν πρέπει νὰ τραπῇ εἰς μ ἢ ν ὥδε «καὶ ταῦτα μὴν γράψασθε»· ἡ δὲ παρατήρησις ὅτι τὸ τ α ὕ τ α ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐπόμενα διδάσκει ὅτι καὶ τὸ ὥ ς κατωτέρω πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς π ω ς, ὥς καὶ ἐν 106 λέγει «τὸ τ' εἰπεῖν εὐπετές μύσαγμα π ω ς». Ἐννοεῖται δὲ ὅτι καὶ τὸ χ ρ ὀ ν ῶ ὕγιως δὲν ἔχει καὶ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς φ ρ ο ν ῶ καὶ ὁ ὅλος στίχος 1004 εἶνε ἀρχὴ νέων παραγγελμάτων τοῦ Δαναοῦ. Οἴκοθεν λοιπὸν ἐννοεῖται ὅτι μετὰ τὸ π α τ ρ ὀ ς πρέπει νὰ θῶμεν μέσην στιγμὴν. Ὅρας δὲ ὅτι τὸ ἐ λ έ γ χ ε σ θ α ι ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ὀ ν ε ι δ ί ζ ε σ θ α ι καὶ οἱ δύο στίχοι 1005 καὶ 1006 ἐξημερεύουσι σαφέστερον τὸν 1004. Τὸ δὲ νόημα τοῦτο εἶπεν ἤδη ὁ χορὸς καὶ ἐν 985—985 «πᾶς τις ἐπειπεῖν | ψόγον ἄλλοθρόοις | εὔτυκος.»

1010 — 1015 «ὀῆρες δὲ κηραίνουσι καὶ βροτοί, τὶ μὴν; | καὶ κνώδαλα πτεροῦντα καὶ παιδοστιβῆ | καρπώματα σπάζοντα κηρύσσει Κύπρις | κάλωρα κωλύουσιν ὠσμένειν ἐρῶ.» Ὁ Δαναὸς συμβουλεύει ταῖς κόραις νὰ ποιῶνται ἐαυτῶν καὶ τῆς παρθενίας των φροντίδα. Τὰ ἔμπροσθεν εἶνε γραφὴ τοῦ Μ, οὗ τὰ τελευταῖα εἶνε ἀκατανόητα. Πρῶτον τὸ θ ἦ ρ ε ς δὲ μεταβάλλεται ὑπὸ τοῦ Martin εἰς θ ε ο ἰ σ φ ε, διότι νομίζεται ὅτι τὸ κ η ρ α ί ν ο υ σ ι δηλοῖ δι α φ θ ε ί ρ ο υ σ ι ν. Ἀλλ' αἱ σημασίαι τῶν λέξεων δίδονται αὐταῖς κατὰ τὴν ἀπαιτουμένην ἐννοίαν καὶ νομίζω ὅτι τὰ ἐπόμενα σαφῶς διδάσκουσιν ὅτι ἡ λέξις δηλοῖ νῦν ἀπολλύεσθαι καὶ οὐδὲν πρέπει νὰ μεταβληθῇ, ὑπονοούμενου τοῦ ὁ π ῶ ρ α ν εἰς τὸ κ η ρ α ί ν ο υ σ ι. Ὁμοίως δὲ κατωτέρω τὸ κ ν ῶ δ α λ α πτεροῦντα ἀναφέρεται εἰς τοὺς ὄρνιθας καὶ θὰ ἐδυνάτο τις ἴσως νὰ εἴπῃ ὅτι τοῦτο διδάσκει ὅτι τὸ θ ἦ ρ ε ς καὶ β ρ ο τ ο ἰ

πρέπει νὰ ἀντιμεταλλάξωσι τὰς θέσεις των, ἵνα ἐν συν-
νεχείᾳ γίνηται περὶ τῶν ζώων ὁ λόγος. Ἀλλ' ὁ λό-
γος οὗτος δὲν εἶνε ἀποχρῶν καὶ ὁ ποιητὴς μετεχειρί-
σατο μᾶλλον ποικιλίαν. Τὰ δὲ πεδ ο σ τ ι β ῆ (διότι
ὁρθῶς ἔγραψεν οὕτως ὁ Robortellus ἀντὶ πα ι δ ο σ τ ι-
βῆ) κ α ρ π ῶ μ α τ α εἶνε τὰ φυτὰ καὶ δὴ καὶ ἡ ἄμμε-
λος, ὄντος ῥήματος τῶν μὲν κ ν ὡ δ α λ α π τ ε ρ ο ὕ ν-
τ α τοῦ κ η ρ α ί ν ε ι, τῶν δὲ πεδ ο σ τ ι β ῆ κ α ρ π ῶ-
μ α τ α τοῦ κ η ρ ὕ σ σ ε ι· ψευδὴς λοιπὸν εἶνε ἡ «καρ-
πῶμαθ' ἄ» τοῦ Hermann γραφή. Ἀλλὰ τί πρέπει νὰ
ποιήσωμεν τὸν ἐπόμενον στίχον; Αἱ μεταβολαὶ καὶ
εἰκασίαι τῶν κριτικῶν εἶνε πολλαὶ καὶ μάταιαι καὶ ὁ
στίχος στενῶς τῷ ἡγουμένῳ πρέπει νὰ συναφθῇ καὶ ἡ
μετοχὴ εἰς τὸ Κ Ὑ π ρ ι ς νὰ ἀποδοθῇ· ἡ ἀρχὴ αὕτη δι-
δάσκει ὅτι κ ω λ ὕ ο υ σ' πρέπει νὰ γραφῇ καὶ ἐκ τῆς δῆ-
θεν καταλήξεως α ν καὶ τοῦ θ ω ς νὰ κατασκευασθῇ ἡ
λέξις ἄ ν θ ο ς, μεθ' ἣν ἀκολουθεῖ καλῶς ἡ λέξις μ ε-
ν ε ι ν. Ἀλλ' ἡ λέξις ἐ ρ ὡ δὲν ἔχει τὴν θέσιν της καὶ
εἶνε λείψανον ἄλλης λέξεως ὑπαρχούσης πρὸ τοῦ κ ω-
λ ὕ ο υ σ'. Εἵκασα λοιπὸν ὅτι ἐν τῷ κ ἄ λ ω ρ' ἐ ρ ὡ
κρύπτονται αἱ λέξεις «κέλωρ' ἔρωτα», αἷς ἡ λέξις ἄ ν-
θ ο ς ἐπιφέρεται εἰς ἐπεξήγησιν. Ἡ δὲ λέξις κ έ λ ω ρ'
ποιητικὴ οὐσα δηλοῖ νόον, ἡ δὲ ἔ ρ ω ς ἄγαν εὐαρμο-
στεῖ τῷ Κ Ὑ π ρ ι ς. Τελευταῖον δὲ περὶ τοῦ κ ω λ ὕ-
ο υ σ' σημειωτέον ὅτι συνήθως τὸ ν εἶνε μακρόν· ἀλλ'
ἐνίοτε εἶνε καὶ βραχύ, οἷον ἀπαιτεῖται νῦν ἐν τῇ τε-
τάρτῃ θέσει. Νομίζω λοιπὸν ὅτι ὅλος ὁ στίχος πρέπει
νὰ μεταγραφῇ «Κύπρις | κέλωρ' ἔρωτα κωλύουσ' ἄν-
θος μένειν».

1045—1046 «Κύπριδος δ' οὐκ ἀμελεῖ Θεσμὸς ὅδ'
εὐφρων· δύναται γὰρ Διὸς ἄγχιστα σὺν Ἡρα·». Ὁ χορὸς
λέγει ὅτι δὲν καταφρονεῖ τῆς Ἀφροδίτης, ἥτις εἶνε με-
γάλη θεά. Οὐδεὶς τῶν κριτικῶν προσέκρουσε τῷ δ ὕ-
ν α τ α ι· καὶ ὁμοως εἶνε ἐσφαλμένον, ὥς διδάσκει τὸ
ἄ γ χ ι σ τ α, ὅπερ καὶ τὴν διόρθωσιν εἰσηγεῖται. Διό-

τι πρέπει τάχιστα τὰ γράψωμεν «εἶται γὰρ Διὸς ἄγχιστα σὺν Ἡρᾷ» = θάσσει, κάθεται, ἐπὶ θρόνον δηλονότι, ὡς περὶ τῆς Ἀθηνᾶς λέγει ὁ χορὸς ἐν Εὐμενίδων 999—1000 «ἔκταρ ἡμένας (διότι οὕτω πρέπει νὰ γραφῇ) Διὸς | παρθένου φίλας φίλοι.» περὶ δὲ τῆς ἐμ-προσθεν προσθήκης μου «ἐπὶ θρόνον δηλον ὅτι» ἰδὲ τὰ ἐκεῖ λεγόμενα.

1054—1055 «φυγάδεσσιν δ' ἐπιπνοίας κακὰ τ' ἄλ-γη | πολέμους θ' αἵματόεντας προφοβοῦμαι.» Ὁ χορὸς φοβεῖται μὴ μέλλουσι δυστυχήματα νὰ συμβῶσιν αὐ-τῷ. Ἐπιπνοίας ἔγραψεν ὁ Turpinus ἀντὶ τοῦ ἐ-πιπνοίας τοῦ M. Ἀλλὰ μὴ τὸ ἐπιπνοίας παρέ-χει νόημα; Τὴν λέξιν ταύτην μεταχειρίζεται ὁ Αἰσχύ-λος μόνον περὶ τοῦ Διὸς καταστήσαντος ἔγκυνον τὴν Ἰὼ διὰ μόνης τῆς ἐπιπνοίας. Φυγάδες εἶνε αὐτοὺς ὁ χορὸς καὶ αὐτοὺς περὶ ἑαυτῷ φοβεῖται. Ἠθέλησα νὰ τρέψω ἐν σελ. 9 τῆς ἐμῆς διατριβῆς τὸ ἐπι-πνοίας εἰς ἔτι ποιναὺς ἀγνοῶν ὅτι καὶ ὁ Burges εἰς τοῦτο ἔτρεψεν. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ ποιναὺς δύνα-ται νὰ μείνῃ· διότι αὐταὶ ὑποτιθέασιν τὸ ἁμάρτημα, ἐν ᾧ ὁ χορὸς οὐδὲν τοιοῦτον διεπράξατο. Νομίζω λοιπὸν νῦν ὅτι πρέπει πάντως νὰ γράψωμεν ἐγγύτητα τοῦ κει-μένου «φυγάδεσσιν δ' ἔτ' ἀνίας» διότι ὁ χορὸς βαίνει ἀπὸ τοῦ ἐλάττωτος εἰς τὸ μεῖζον, ἀπὸ τῆς ἀνίας καὶ τῶν κακῶν ἀλγῶν εἰς τοὺς πολέμους.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ

1—7 «θεοὺς μὲν αἰτῶ—ἀντολὰς τε τῶν.». Ὁ Φύλαξ προλογίζων εὔχεται τοῖς θεοῖς νὰ ἀπαλλάξωσιν αὐτὸν τῶν πόνων τῆς φρουρᾶς. Πολλὴ φιλονεικία ἐγένετο περὶ τῆς ἐξαρτήσεως τοῦ μῆκος, ὅπερ τινὲς ἐπεχείρησαν νὰ μεταβάλλωσιν. Ἀλλὰ μόνη ὁρθὴ ἐξηγήσεις εἶνε ἡ τῶ ἐξαρτώντων τὸ φρουρᾶς ἐτείας ἐκ τοῦ πόνων καὶ τὸ μῆκος ἐκ τοῦ ἐτείας δηλοῦν ἀναφορὰν=ἐτείας κατὰ τὸ μῆκος=φρουρᾶς ἐχούσης μῆκος πολλῶν ἐτῶν, πολυετοῦς, ὡς ὁ Εὐριπίδης ἐν Ὀρέστη 71—72 λέγει «ὦ παῖ Κλυταιμῆστρας τε κάγαμέμνονος, | παρθένε μακρὸν δὴ μῆκος Ἡλέκτρα χρόνου», ὅπου τὸ μακρὸν δὴ μῆκος ἐκ τοῦ παρθένε ἐξαρτᾶται. Ὁ δὲ Αἰσχύλος ἐν Προμ. 1052 λέγει κατ' ἄλλον τρόπον «μακρὸν δὴ μῆκος ἐκτελευτήσας χρόνου». Δυσκολίαν δὲ παρέχει μοι τὸ κοιμώμενος, ὅπερ ὁ μὲν Passow ἀποδίδους τὴν τοῦ φυλάττειν σημασίαν παραπέμπει εἰς τὸδε τὸ χωρίον καὶ εἰς τὰ γνωστὰ τῆς Κύρου Παιδείας 1, 2, 4, καὶ 9 «κοιμῶνται περὶ τὰ ἀρχεῖα», ὅπου δὲν κωλύεται ἡ ἔννοια τοῦ καθεύδειν, ὁ δὲ Wunder ἐξηγεῖται διὰ τοῦ κατὰ γῆς κεῖσθαι, ὅπερ οὐδαμῶθεν ἀποδείκνυται, καὶ νομίζω ὅτι ἑτέρα λέξις ἐνταῦθα ὑπῆρχεν, ἥς τὴν θέσιν κατέλαβε τὸ κοιμώμενος, ἡ ἐγρηγορώς. διότι καὶ ἐν 8 λέγει «καὶ νῦν φυλάσσω λαμπάδος τὸ σύμβολον». Τὸ δὲ ἄγκαθεν ἄλλοι μὲν ἐξηγοῦνται κατὰ τὸν σχολιαστὴν «τὸ δὲ ἄγκαθεν κατὰ συγκοπὴν ἀντὶ ἀνέκαθεν τ. ἔ. ἄνωθεν ἐξ ἀρχῆς», ἄλλοι δὲ «κάμπτων τὸν ἀγκῶνα.» Νομίζω ὅτι ἀμφότεραι αἱ ἐξηγήσεις εἶνε ἐ-

σφαλμέναι καὶ μάλιστα ἡ τοῦ ἀνέκαθεν περιέχει μάταιον πλεονασμόν, ἅψ' οὐ εἶπε πρὸ μικροῦ «ἐτείας μῆκος». Ὁ Πλούταρχος ἐν βίῳ Θησέως κεφ. XXXIII λέγει «... εἰσὶ δὲ οἱ λέγοντες διὰ τὴν τῶν ἀστέρων ἐπιφάνειαν Ἀνακας (τοὺς Τυνδαρίδας) ὀνομάζεσθαι· τὸ γὰρ ἄνω τοὺς Ἀττικοὺς ἀνέκαθεν ὀνομάζειν καὶ ἀνέκαθεν τὸ ἄνωθεν.» Ἀν λοιπὸν ταῦτα ἀληθεύουσι, νομίζω ὅτι τὸ ἀγκαθεν πρέπει ἐνταῦθα νὰ ἔχη τοπικὴν σημασίαν καὶ νὰ ἐρμηνεύη σαφέστερον τὸ στέγαις, ὅπερ ἐδεῖτο ἐξηγήσεως, διότι ἔχει καὶ γενικὴν σημασίαν τοῦ οἴκου, καὶ ὁ φύλαξ λέγει ὅτι φυλάττει ἐπὶ τῶν στεγῶν ἄνω, ὁπόθεν ὄρα τὰ ἄστρα. Τὸν δὲ ἐβδομον στίχον ἀστέρας, ὅταν φθίνωσιν, ἀντολάς τε τῶν» ἄλλοι μὲν ἐξοβελίζουσιν, ἄλλοι δὲ φυλάττουσιν. Νομίζω ὅτι μόνον τὸ τετῶν εἶνε ἐσφαλμένον· διότι εἰ καὶ μεταχειρίζεται ὁ Αἰσχύλος τὸ τετῶν ἀντὶ τοῦ τοῦτῶν, ὡς ἔμπροσθεν εἶπομεν, ἡ θέσις ἐνταῦθα εἶνε ἀνάρμοστος καὶ πρέπει ἐνταῦθα νὰ μεταγραφῇ «ἀντολάς τ' ἔγνων». «Τὸ ἔγνων ἐπαναλαμβάνει τὸ κατόοιδα κατ' ἄλλον τρόπον καὶ μετὰ τινος διαφορᾶς, ὡς τὸ ἀστέραις εἰς ὀλίγους καὶ ὠρισμένους ἀστέρας ἀναφερόμενον τὸ ἀστρων. Ἐν δὲ τῷ 2 στίχῳ ὑπάρχει σχολίον «τῶν κατὰ τὸ μῆκος τῆς ἐτείας φρουρᾶς» ἢ ἐπὶ μῆκος κοιμώμενος» ὅπερ καταλείπουσιν ἀνέπαφον οἱ ἐκδότες νομίζοντες ὅτι ἔχει ὀγίως. Ἀλλὰ πῶς ἦν δυνατόν τὸ κοιμώμενος νὰ ἐξηγησῇται ὁ σχολιαστὴς διὰ τοῦ «ἦν κοιμώμενος» καὶ πῶς ἐδύνατο τὸ μῆκος νὰ μετενέγκῃ ἐπὶ τὰ ἐπόμενα, εἰ μή τι ἄλλοιον συνέβαιnen; Καὶ τῷ ὄντι δύο ὑπάρχουσιν ἐξηγήσεις τοῦ σχολιαστοῦ πρώτῃ ἡ «τῶν κατὰ τὸ μῆκος τῆς ἐτείας φρουρᾶς» καὶ ἑτέρα ἡ δευτέρα, ἢν ὧδε ἐξηγεῖν «ἦν ἐπὶ μῆκος κοιμώμενος» ἀποπειρωμένου κατὰ τὴν δευτέραν τὸ μῆκος νὰ συνάψῃ τῷ κοιμώμενος καὶ στίζοντος μετὰ τὸ ἐτέλεις, διότι νομίζει ὅτι τὸ μῆκος προτέθη τοῦ ἦν, ἵνα ἐξαρθῇ. Κατωτέρω δὲ 12—14 «εἴτ' ἂν δὲ νυκτίπλαγκτον... ἐμήν»

πολλοὶ πολλὰ μεταβάλλουσι καὶ μάλιστα τὸ ἐμὴν.
 Ἐγὼ θὰ ἐνόμιζον ὅτι μάλιστα τοῦτο εἶνε ὑγιὲς πα-
 ραβάλλων 1224—1225, «οἴκουρόν, οἴμοι, τῷ μολόντι
 δεσπότῃ | ἐμῶν» καὶ Ἰκετίδων 570—571 «Βα. οὐ
 τοι κάθῃσθε δωμάτων ἐφέστιοι | ἐμῶν» καὶ ἀλλα-
 χοῦ ὁρῶν τὸ ἐμὸς ἔχον τὴν πρώτην τοῦ στίχου θέ-
 σιν. Ἀλλὰ φρονῶ ὅτι περὶ μὲν τοῦ ἐὶ τ' ἂν μόνος ὁ
 Bentley ἐποίησεν ὀρθῶς θελήσας νὰ τρέψῃ εἰς κοί-
 τῃν, ὅστις ὤφειλε μόνον νὰ τρέψῃ αὐτὸ εἰς ἐν-
 νῇν, ὅπερ ἐντονώτερον ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐν 15,
 καὶ μετὰ τὸ ἔχω πρόπει νὰ θώμεν ὑποστιγμὴν, περὶ
 δὲ τοῦ ἐμὴν (διότι ἄλλα ἀπαιτεῖ ἡ ἔννοια) κυρίως
 πρόπει νὰ ὀδηγηθῶμεν ὑπὸ τοῦ βεβαίως, ὅπερ δη-
 λοῖ τὸν τέλειον ὕπνον, καὶ νὰ νομίσωμεν ὅτι ἐν τῷ
 ἐμὴν περιέχεται ῥῆμα δηλοῦν ὅτι ἔκλειε μόνον τοὺς
 ὀφθαλμούς, ἀλλὰ δὲν ἐκοιμᾶτο. Διότι ἐνταῦθα ὁ φύ-
 λαξ περὶ τριῶν ἔργων του ὁμιλεῖ· ἄλλοτε μὲν φυλάτ-
 τει, ὡς ἐν ταύτῃ τῇ στιγμῇ, ἄλλοτε δὲ τίθεται ἐν τῇ
 εὐνῇ καὶ κλείει τοὺς πεπονημένους ὀφθαλμούς, ἵνα τὸν
 ὕπνον ἐξαπατήσῃ (διότι ἐφοβεῖτο νὰ κοιμηθῇ, ἐν ᾧ ἐφο-
 βεῖτο μὴ δὲν ἴδῃ τὸ φῶς, ὅπερ θὰ διήρκει χρόνον τινά)
 ἄλλοτε δὲ ἄδει, ὅτε τὸ ἄσua εἰς θρόνον μεταβάλλεται,
 καὶ τὸ ἐμὴν πρόπει νὰ μεταβληθῇ εἰς μύω. Κα-
 τωτέρω δὲ 19 «οὐχ ὡς τὰ πρόσθ' ἄριστα διαπονουμέ-
 νου», ὑποπτον νομίζεται τὸ διαπονουμένον καὶ
 πολὺ ἐπαινεῖται ἡ τοῦ Duehner εἰκασία «δεσποτουμέ-
 νου ἦν καὶ ἄλλοι εἴκασαν. Ἀλλὰ φαίνεται μοι περιτ-
 τή· διότι ἐν τῇ 7ῃ ἐπιστολῇ τοῦ Πλάτωνος 526 Α (ἡ
 ἀνδρὸς Πλατωνικοῦ) λέγεται «ἀργῶν δὲ εἰς ἅπαντα
 ἡγουμένων αὐ δεῖν γίγνεσθαι πλήν εἰς εὐωχίας καὶ
 πότους καὶ ἀφροδισίων σπονδὰς διαπονουμένας» καὶ
 νομίζω ὅτι μετηνέχθῃ ἡ λέξις ἐκ τοῦ ἀργοῦ, ὃν τις
 ἐπιμελῶς καλλιεργεῖ. Λέγεται δὲ τὸ διαπονοῦμα
 καὶ ἐνεργητικῶς ὡς Ξεν. Ἑλλ. 2, 5, 51 «ἀλλ' ὥσπερ ἐν
 νηϊ διαπονεῖσθαι, ἕως ἂν εἰς οὖρον καταστῶσιν». Δη-
 λοῖ δὲ θεραπεύειν καὶ θεραπεύεσθαι.

52—53 «τὰ δεσποτῶν γὰρ εὖ πεσόντα θήτομαι, |
 τρίς ἔξ βαλούσης τῆσδε μοι φουκτωρίας.». Ὁ φύλαξ
 χαίρει, διότι τὰ πράγματα τῶν δεσποτῶν αὐτοῦ
 νῦν θὰ μεταβληθῶσιν. Τὸ θήσομαι εἶνε προφα-
 νῶς ἐσφαλμένον καὶ διὰ τὸν μέσον τύπον καὶ διὰ τὸ
 νόημα. Λέγει μὲν ὁ Αἰσχύλος ἐν ἀποσπ. 5 «τί δῆτ' ἐπ'
 αὐτοῖς ὄνομα θήσονται βροτοί;»· ἀλλ' ἡ μεσότης εἰ-
 νε σαφής. Ὁμοίως ἡ Ἀποσσα ἐν Περσαίς 231—232
 λέγει «ταῦτα δ', ὡς ἐφίεσαι, | πάντα θήσομεν θεοῖσιν
 τῆς τ' ἐνερχε γῆς | φίλοις,» καὶ τὸ θήσομεν δηλοῦν
 ποιήσομεν ἀρμόττει τῇ Ἀπόσῃ· ἀλλὰ τίνα δύνα-
 μιν ἔχει νὰ ποιήσῃ τὰ τῶν δεσποτῶν εὐτυχίῃ ὁ φύ-
 λαξ; Ποικίλαι εἶνε τοῦ θήσομαι αἱ μεταβολαί, τοῦ
 Enger γράφοντος «εὖ πεσόνθ' ἡσθήσομαι» καὶ τὸν
 τοιοῦτον στίχον νομιζόντος νόθον, τοῦ δὲ Karsten εἰς
 ἀθρήσομαι μεταβάλλοντος, ὅπερ ὁ Naher εἰς ἀ-
 θρήσομεν μετατρέπει, καὶ ἄλλων ἄλλα ἐκκαζόν-
 των. Ἀλλ' ἡμεῖς πρέπει νὰ ἐξορμήσωμεν ἀπὸ τοῦ σχο-
 λίου «οἰκειώσομαι», ὅπερ πρέπει νὰ διορθωθῇ εἰς «ἀ-
 κροάσομαι.». Ἡ δὲ μεταβολὴ αὕτη ἄγει ἡμᾶς εἰς
 τὴν μεταβολὴν «εὖ πεσόντ' αἰσθήσομαι», εἰς ἣν
 δις μέχρι τοῦδε ἐν διαφόροις χρόνοις ἐνέπεσον καὶ ὁ-
 ρῶ καὶ τὸν Keck ποιούμενον, διότι ὁ φύλαξ μετα-
 χειρίζεται ἐπίτηδες μέλλοντα ἀναφερόμενος εἰς ὅσα
 μέλλει ὁ ἄγγελος ἦτοι ὁ κῆρυξ βραδύτερον νὰ ἀναγ-
 γείλῃ, ἐν ᾧ τὸ «εὖ πεσόντ'» ἀναφέρεται εἰς τὴν γε-
 νομένην πτώσιν τῆς Τροίας καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ οὐ-
 κου τοῦ Ἀγαμέμνονος, εἰ καὶ κατὰ εἰρωνεϊάν τῆς τύ-
 χης ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ χρόνου ἄρχεται ἐτι μεῖζων δυστυ-
 χία τοῦ Ἀγαμέμνονος. Κατωτέρω δὲ 54—55 «γένονται
 δ' οὖν μολόντος εὐρύλῃ χέρα | ἄνακτος οἰκῶν τῆδ'
 βασιτάσαι χερί·» τὸ εὐφίλῃς μεταχειρίζεται ὁ ποιη-
 τὴς καὶ ἐν Εὐμενίσῃ 197 ἐπὶ ἐνεργητικῆς σημασίας, ἐν
 ᾧ πρέπει ἐνταῦθα νὰ ἔχῃ παθητικὴν ἴσα δυνάμενον κα-
 τὰ τὸ εὐφίλητος, ὡς καὶ τὸ εὐμαθὴς ἔχει ἀμφο-
 τέρας τὰς σημασίας. Ἀλλ' ὅτι ἡ χεὶρ καλεῖται ἀξι-

α γ ά π η τ ο ς δὲν ἔχει ἐνταῦθα τόπον καὶ νομίζω ὅτι τὸ εὐφίλη εἰς ἐν χεῖλει πρέπει νὰ μεταβληθῇ, εὐχομένου τοῦ φύλακος νὰ προσαγάγῃ εἰς τὰ χεῖλη του τὴν χεῖρα τοῦ ἀνακτος καὶ νὰ ἀσπάζεται αὐτήν.

69—71 «οὐθ' ὑποκλαίων οὐθ' ὑπολείβων | οὔτε δακρύων ἀπύρων ἱερῶν | ὀργὰς ἀτενεῖς παραθέλξει.». Ὁ χορὸς λέγει ὅτι ἡ Τροία μέλλει ἐξάπαντος νὰ ἀλῶ. Ἡ μεταβολὴ τοῦ ὑποκλαίων εἰς ὑποκαίων, ἣν ὁ Casaubon ἐποίησατο, εἶνε ἀναγκαία, διότι διὰ τῆς λέξεως ταύτης ὑπονοοῦνται αἱ ἔμπυροι θυσίαι. Δυσκολίαν παρέχει τὸ «οὔτε δακρύων», ὅπερ ὁ Bamberg-ger θέλει νὰ ἀποβάλῃ, ἐν ᾧ ἄλλος θέλει νὰ ἀποβάλῃ τὸ ἀπύρων ἱερῶν. Ἀλλὰ τοιαῦται εἰκασίαι καλὸν εἶνε μὴδὲ νὰ ἐπέρχωνται, μὴ τοί γε νὰ ἐξέρχωνται εἰς φῶς καὶ δὴ καὶ ἀποδοχῆς τυγχάνωσι· διότι εἶνε ἀδικαιολόγητοι. Ἡ διάνοια τοῦ χωρίου ἀπαιτεῖ νὰ δηλωθῶσι δύο εἶδη θυσίας· ἀπύρα ἱερὰ εἶνε οὔτε κατὰ τὸν σχολιαστὴν τὰ τῶν Μοιρῶν καὶ τῶν Ἑρινύων οὔτε κατὰ τοὺς νεωτέρους ἐρμηνευτὰς τὰ μὴ ἀποδεκτὰ τοῖς θεοῖς, ἀλλὰ τὰ γιγνόμενα ἄνευ τῆς τοῦ πυρὸς χρήσεως διὰ τοῦ ὑπολείβειν καὶ ἡ παρατήρησις αὕτη ἄγει με εἰς τὴν δοξασίαν ὅτι τὸ δακρύων δὲν εἶνε μετοχή, ἀλλὰ γενικὴ τοῦ δάκρυον, διότι τὸ θυμίαμα δάκρυον δένδρου εἶνε, ὅπερ εἰς θυσίας μεταχειρίζονται (διότι ὑπὸ τοῦ Πινδάρου καλεῖται δάκρυον τῆς λιβάνου ἐν ἀποσπ. 88 τῶν σχολίων στίχ. 2 «αἶτε τὰς χλωρὰς λιβάνου ξανθὰ δάκρη θυμιάτε») καὶ μόνος ὁ οὗτε τοῦ δακρύων πρέπει νὰ ἀποβληθῇ, τοῦ μὲν δακρύων συναπτομένου τῷ ὑποκαίω, τῶν δὲ «ἀπύρων θ'» (διότι καὶ ὁ σύνδεσμος οὗτος πρέπει πρὸ τοῦ ἱερῶν νὰ παρεντεθῇ) ἱερῶν τῷ ὑπολείβων.

86—91 «τίνος ἀγγελίας | πειθοῖ περίπεμπτα θυοτκεῖς; | πάντων δὲ θεῶν τῶν ἀστυνόμων, | ὑπάτων, χθονίων | τῶν τ' οὐρανίων τῶν τ' ἀγοραίων | βω-

μοὶ δώροισι φλέγονται». Ὁ χορὸς ἐρωτᾷ τὴν Κλυταίμην μῆστραν ἂν διὰ καλὴν ἢ κακὴν ἀγγελίαν τοσαῦτα θύῃ. Τὰ περίπεπτα ἄλλοι φυλάττουσιν, ὡς περιπεμπούσης τῆς Κληταίμης ἀνθρώπους, ἵνα πανταχοῦ θυσιάζωσιν, καὶ ἄλλοι πολλαχῶς μεταβάλλουσιν. Ἐν Περσῶν 205—207 λέγεται «σὺν θυηπόλῳ χειρὶ—θάλουσα θύσαι πέλανον» καὶ ἐν 527 «ἤξω λαβοῦσα πέλανον ἐξ οἴκων ξυῶν» καὶ φαίνεται ὅτι προσέφερον τοῖς θεοῖς, «ὧν τέλη τάδε», πελάνους καὶ πέμματα, εἴτε καλὰς εἴτε κακὰς ἀγγελίας ἐλάμβανον, καὶ διὰ τοῦτο ὁ χορὸς ἐρωτᾷ κατωτέρω ἂν εἴνε καλὴ ἢ κακὴ ἀγγελία αὕτη. Τοῦτο δὲ διανοοῦμένῳ μοι ἐπὶ ἤλθεν ἰδέα ὅτι πεπτὰ κρύπτεται ἐν τῷ περίπεπτο ὡς καὶ τὸν Spanheim ὁρῶ τρέποντα εἰς περίπεπτα. Ἀλλὰ τὸ περίπεπτα δὲν ἔχει λόγον καὶ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «πυρὶ πεπτὰ θυοσκεῖς», ἐννοούμενου τοῦ πυρὶ τῷ θυοσκεῖς. Τὰ πεπτὰ λοιπὸν ἀναμιμνήσκουσιν ἡμᾶς τὰ πέμματα καὶ πεπτανα τὰ συγγενῇ ἐκείνων. Τὸ δὲ θυοσκεῖς εἰς τὸ ἐν 274 «θυηπολεῖς». Τὸ δὲ «τῶν τ' οὐρανίων», ὡς περ οὐδένα χώρον ἔχει ἐνταῦθα, ἀφ' οὗ ἐμπροσθεν λέχθη «ὑπάτων», μετεβλήθη εὐφυνῶς ὑπὸ τοῦ Enger «θυραίων»· διότι τοιοῦτον νόημα ἀπαιτεῖται. Ἀλλὰ μοὶ δις ἐν διαφόροις πάλιν χρόνοις πλεῖστον ἀλλήλων ἀπέχουσιν ἐπὶ ἤλθεν ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ ἐγγύτερον τοῦ κειμένου «τῶν τ' οὐρείων». Κατωτέρω δὲ 97—100 «τούτων λέξασ'—φρένα.» πολλαὶ δυσκολίαι ὑπάρχουσιν ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ. Τὸ λέξασ' καὶ παίων δὲν εἴνε δυνατόν νὰ συμβιβασθῶσι καὶ δι' αὐτὸ ἄλλοι μὲν τῶν κριτικῶν μεταβάλλουσι τὸ λέξασ', ἄλλοι τὸν τε. Ἀλλὰ μὴ τὸ αἰνεῖν δύναται ἐκ τοῦ θυμὸς νὰ ἐξαρτηθῇ; εἰς τὰ δυνατὸν καὶ θεμὸν ὑπονοεῖται ἐκ τοῦ λέξασ' τὸ λέξαι καὶ οὐδεμίαν ἄλλης ἀπαρεμφάτου δέονται καὶ τὸ αἰνεῖν νομίζω ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς αἶνει, ὅπερ καὶ μετὰ τοῦ γενοῦ συνάπτεται καὶ διδάσκει ὅτι καὶ τὸ λ

ξ α σ' εἰς λ έ ξ α ι θ' δέον νά μεταβληθῇ. Κατωτέρω δὲ «ἀγανά φαίνεις» κατὰ πολλοὺς τρόπους μεταβάλλεται, ὡν οὐδεὶς περὶ με, καὶ τὸ κα κ ό φ ρ ω ν διδάσκει ὅτι ἐν τῷ φ α ί ν ε ι ς πρέπει νά ζητηθῇ τὸ ἀντίθετον αὐτοῦ καὶ πρέπει νά μεταγράψωμεν «ἀγάν'» (ὕπερ καὶ ἄλλοι ἔγραψαν) εὐφραίνουσ'.» Ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτερα εἶνε τὰ «ἀπληστον | τὴν θυμοφθόρον λύπης φρένα», περὶ ὧν ὁ σχολιαστὴς γράφει «ἤτις ἐστὶ θυμοβόρος λύπη τῆς φρενός», ἐξ οὗ δείκνυται ὅτι εἴχεν ἄλλο κείμενον. Ἐνταῦθα αἱ μεταβολαὶ τῶν κριτικῶν εἶνε καὶ τολμηρότεραι καὶ πολυαριθμότεραι. Ἐγὼ νομίζω ὅτι τὸ πρῶτον ἀμάρτημα τῶν ἐρμηνευτῶν κεῖται ἐν τούτῳ ὅτι ζητοῦσι γενικὴν τοῦ ἄ π λ η σ τ ο ν (δι' ὅπερ τινὲς μεταβάλλουσι τὸ τ ῆ ν εἰς ἄ τ η ς), ἐν ᾧ κεῖται καθ' ἑαυτὸ καὶ ἐρμηνεύεται εὐθὺς ὑπὸ τῶν ἐπομένων. Ἐπόμενοι λοιπὸν τῷ σχολιαστῇ ὀφείλομεν νά γράψωμεν στίζοντες μετὰ τὸ ἄ π λ η σ τ ο ν, ἵνα τὰ ἐπόμενα εἰς ἐπεξηγήσιν ἐπιφέρωνται, ὡς «ἄπληστον, | τὴν θυμοβόρον λύπην». Ἀλλὰ περὶ τοῦ φ ρ έ ν α, ὅπερ ὀφείλομεν κατὰ τὸν σχολιαστήν εἰς φ ρ ε ν ό ς νά μεταβάλλωμεν, νομίζω ὅτι πρέπει νά μεταβάλλωμεν, ὅπερ καὶ ἄλλοι πρότερον ἐποίησαν, εἰς φ ρ ε ν ῖ συνάπτοντες αὐτὸ τῷ ἁ μ ύ ν ε ι, ὅπερ χρήζει δοτικῆς, ἐν ᾧ τὸ λ ύ π η ς δὲν δεῖται γενικῆς, εὐκόλως ὑπονοουμένης τῆς τοῦ θ υ μ ο ὦ ἐκ τοῦ θ υ μ ο β ό ρ ο ν. Τὰ δὲ β καὶ φ θ μεταβάλλονται εἰς ἄλληλα, ὡς καὶ τὸ β καὶ θ, ὡς εἶδομεν τὸ σ θ έ ν ε ι ν καὶ σ έ β ε ι ν ἐν Περσῶν 169 καὶ Ἰκετ. 955 τὸ σ ε β ῆ ς καὶ σ έ θ ε ν εἰς ἄλληλα διαφθειρόμενα.

189—191 «στάζει δ' ἐν θ' ὕπνῳ πρὸ καρδίας | μνησιπήμων πόνος | καὶ παρ' ἄκοντας ἤλθε σωφρονεῖν». Ὁ χορὸς λέγει ὅτι ὁ Ζεὺς διδάσκει διὰ τῶν παθημάτων τοὺς βροτοὺς. Πολλαχῶς μεταβάλλεται τὸ τε σ τ ά ζ ε ι καὶ τὰ ἄλλα ὑπὸ τῶν κριτικῶν. Ἐν Εὐμενίδων 56 ἔχει ὁ Μ «μήτε μ' ἀκταίνειν βάσιν» καὶ ὑπὲρ τὸ β ά-

σιν εἶνε γεγραμμένον σ τ ᾱ σ ι ν, ἃ καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ θὰ ἴδωμεν εἰς ἄλληλα διαφθειρόμενα. Νομίζω ὅτι νῦν συνέβη τοῦναντίον καὶ τὸ σ τ ᾱ ῥ ε ι πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς β ᾱ ῥ ε ι, διότι ὁ πόνος λέγει καὶ διδάσκει. Τὸ δὲ «ἐν θ' ὕπνω» δὲν πρέπει νὰ μετακινηθῇ· διότι ἐνταῦθα ὁ μὲν δὲ εἶνε αἰτιολογικὸς ἀντὶ τοῦ γ ᾱ ρ, ὁ δὲ τ ε δεικτικὸς, ὡς ἐν Πινδάρου Ὀλυμπ. 6, 114—115 «εὖτ' ἂν δὲ — Πατρὶ θ'». Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ὕπνω εἶνε ἀναγκαῖον· διότι ὁ ἄνθρωπος ἐγρηγορῶς καὶ περὶ πολλὰ τυρβάζων ἐπιλανθάνεται ἑαυτοῦ· ἀλλ' ἐν ὕπνῳ γιγνομένη καθ' ἑαυτὴν ἡ ψυχὴ πληροῦται φόβου ἀναμιμνησκομένη τῶν παθημάτων. Ἰδὲ καὶ 966—968 «τίπτε μοι τόδ' ἐμπέδως | δεῖμα προστατήριον | καρδίας τερασκόπου ποτᾶται»,.

285 «Εὖ γὰρ φρονούντας ὄμμα σοῦ κατηγορεῖ». Εἰ πόμος τοῦ χοροῦ ὅτι ὑπὸ χαρᾶς κλαίει, λέγει ἡ Κλυταιμῆστρα τὸν στίχον τοῦτον, ᾧ οὐδεὶς τῶν κριτικῶν προσέκρουσε, πλὴν τοῦ Κ. Κόντου τοῦ ἐν Γλωσσ. Παρατηρ. σελ. 567 γράφοντος «εὖ γὰρ φρονούντ' ὄμμα σοῦ κατηγορεῖ». Βεβαίως τὸ κατ η γ ο ρ εῖ δηλεῖ νῦν μηνύει καὶ ἀπαιτεῖται ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν· ἀλλ' ἡ μεταβολὴ αὕτη δὲν μοι φαίνεται ὀρθή· διὰ τὸν μάταιον ἐνταῦθα πλεονασμὸν σ' καὶ σ ο ὕ. Δὲν πρόκειται ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ περὶ τοιαύτης παρωνυχίδος· διότι εἶνε αὐτὸ τὸ νόημα ἐσφαλμένον. Τὸ σημαίνει ὅτι τὸ ὄμμα μηνύει ὅτι εὖ φρονεῖ ὁ χορὸς, μὴ περὶ τούτου πρόκειται; Νομίζω ὅτι οἱ στίχοι 546—547 «Κη. ὥστ' ἐνδακρύειν γ' ὄμμασιν χαρᾶς ὕπο. | Χο. Τερπνῆς ἄρ' ἦτε τῆσδ' ἐπήβολοι νόσον» πρέπει νὰ ὀδηγήσωσιν ἡμᾶς εἰς τὴν ὀρθὴν τοῦ χωρίου κατανόησιν. Ἡ Κλυταιμῆστρα ὁμολογεῖ ὅτι ἡ χαρὰ τοῦ χοροῦ φαίνεται ἐν τῷ δακρύνοντι ὄμματι. Πρέπει λοιπὸν νὰ γράψωμεν «ἐν γὰρ δακρῦον ὄμμα σοῦ κατηγορεῖ», ὑπονοουμένου τοῦ ἀντικειμένου χαρὰ ν ἐκ τοῦ

ἐμπροσθεν στίχου καὶ αἰτιολογοῦντος τοῦ στίχου τούτου τὸ ὑπονοούμενον «εὖ λέγεις».

292 «Χο· Καὶ τίς τόδ' ἐξίκοιτ' ἂν ἀγγέλων τάχος;». Ἐρωτᾷ ὁ χορός τὴν Κληταιμήστρα πῶς οὕτω ταχέως ἢ ἀγγελία αὕτη ἀφίκετο. Πειρῶνται οἱ ἐρμηνευταὶ ἐνοῦντες τὸ δὲ τάχος διὰ τοῦ ἐξικνεῖσθαι ταχεῖαν ὁ δὲ ν μάτην νὰ δικαιολογήσωσι τὴν σύνταξις ταύτην. Ὁ δὲ Stanley ἔτρεψε τὸ ἀγγέλων εἰς ἀγγέλλων=διὰ τῆς ἀγγελίας, ὅπερ καὶ ἄλλοι ἐπεδοκίμασαν. Ἀλλ' ἡ δυσκολία δὲν αἴρεται. Διὰ τοῦτο ὁ Naber ἔγραψε «τίς εἰς τόδ'—τάχους;» ὅπερ εἶνε σφόδρα βίαιον. Πρέπει νὰ ἀποχωρίσωμεν τὸ τὸ δὲ τοῦ τάχος ἀποδιδόντες ἐκεῖνο τῷ ἀγγέλλων ὡς ἀντικείμενον καὶ νὰ τρέψωμεν τοῦτο τὸ διὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνο ἀφομοιωσιν διαφθαρὲν εἰς τάχει= Καὶ τίς ἀγγέλλων ταύτην τὴν ἀγγελίαν φθάσειεν ἂν διὰ τῆς ταχύτητος νὰ ἀναγγέλλῃ αὐτήν; Εἰς τὸ ἐξίκοιτ' ἂν ὑπονοεῖται ἐκ τοῦ τὸ δὲ τὸ οὐδὲ. Κατωτέρω δὲ 298-301 λέγει ἡ Κληταιμήστρα «ὑπερτελής τε πάντων ὥστε νωτίσαι, | ἰσχύς πορευτοῦ λαμπάδος πρὸς ἡδονήν | πεύκη τὸ χρυσοπευκές, ὡς τις ἥλιος, | σέλας παραγγείλασα Μακίστου σκοπᾶς». Πολλοὶ εἶνε τοῦ χωρίου αἱ δυσχερεῖαι. Καὶ πρῶτον ποῖον εἶνε τὸ ῥῆμα καὶ πῶς πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ τὸ πρὸς ἡδονήν; Ἀλλοι μὲν κριτικοὶ ἀνεζήτησαν τὸ ῥῆμα ἐν τῷ πρὸς ἡδονήν, ὅπερ ἔτρεψαν εἰς προσήνυσεν, προηλάθῃ, προσήλατο, ἄλλοι δὲ ἔτρεψαν τὸ πρὸς ἡδονήν εἰς πρὸς ἐκδοχήν καὶ ἄλλας μεταβολὰς καὶ μεταθεσεις ποιοῦνται, ὡς ὁ Enger παρέλαβε «πεύκη, πορευτοῦ λαμπάδος πρὸς ἐκδοχήν, | πέμπει τὸ χρυσοφειγγὲς κτέ.». Πάντα εἶνε ἀνθαίρετα καὶ ψευδῆ. Διότι πρῶτον οὐδὲν ῥῆμα ἀπαιτεῖται, ἐκ τοῦ 295 παραλαμβανομένου τοῦ ἐπεμπεν ἔπειτα ἐν τῷ πρὸς ἡδονήν ὑποικουρεῖ ἁμάρτημα, ὅπερ ταχέως ἀνακαλύπτεται, ἂν τὴν πρὸς τρέψωμεν εἰς πνρὸς καὶ τὸ ἡδονήν εἰς ἡδονῇ, ὅπερ διεφθάρη εἰς αἰ-

τιατικὴν, διότι ἐξωμοιώθη πρὸς τὴν ἐκ τῆς τοῦ πυρὸς διαφθορᾶς γεννηθεῖσαν πρὸς. Οὐδεμίαν δὲ δυσκολίαν νῦν παρέχει οὔτε τὸ μέτρον (διότι καὶ ἔμπροσθεν εἰχομεν τοιοῦτους ἀναπαίστους ἐν τῇ πέμπτῃ χώρᾳ) οὔτε ἡ ἔννοια, διότι τὸ πορευτοῦ ἐνοῦται μετὰ τοῦ πυρὸς καὶ ἡ ἰσχὺς τῆς λαμπάδος, ἡ ἰσχυρὰ λαμπὰς τοῦ πορευτοῦ πυρὸς, τοῦτ' ἔστιν ἡ πεύκη ἔπεμψε μεθ' ἡδονῆς. Περὶ δὲ τοῦ μέτρον σημειωτέον ὅτι οἱ μετρικοὶ τοσοῦτον μισοῦσι τοὺς ἀναπαίστους ἐν τῷ λαμβικῷ τριμέτρῳ, ὥστε τὸ Εὐρ. Ἰγίγ. Ταύρ. 1457 «τὸ λοιπὸν ἐμνήσουσι ταυροπόλον θεάν.» πολλαχῶς μεταβάλλουσιν ἄλλοι τε καὶ τελευταῖον ὁ μαθηματικὸς Β. Λάκων ἐν Αθηνᾶς σελ. 607-608 (1889) οὐδὲ τὸ κύριον γοῦν ὄνομα σεβόμενοι. Δεύτερον δὲ τὸ παραγγεῖλαια σαὺ Enger φυλάττει ψέγων τοὺς μεταβάλλοντας αὐτὸ εἰς παρηγγάρευσε καὶ παρηγγύησε. Ἰδὲ καὶ ἐν τῷ παρρητήματι τοῦ Wecklein τοὺς καὶ ταύτην καὶ ἄλλας λέξεις ἀνωφελῶς μεταβάλλοντας. Διότι, ὡς εἶπον ἔμπροσθεν, τὸ ἔπεμπεν εἶνε τὸ κοινὸν ῥῆμα καὶ ἐν τῷ παραγγεῖλαια οὐδὲν ῥῆμα πρόπει νὰ ζητήσωμεν. Ἀλλ' ἡ λέξις αὕτη δὲν ἔχει ὑγιῶς, διότι οὔτε πρὸς τὸ σκοπὰς συμφωνεῖ οὔτε ἡ φράσις «ὡς τις ἥλιος» μάτην ἐτέθη, ἥτις ὥφειλε νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς κριτικούς καὶ εἰς τὴν ἀναγκαίαν μεταβολὴν τοῦ παραγγεῖλαια εἰς παραντεῖλαια, ἐν ᾧ καὶ τὸ χρυσοφεγγὲς σέλας καὶ τὸ Μακίστο υσκοπὰς ἐνοῦνται μετὰ τοῦ ἔπεμπεν. Οὐ μόνον δὲ τὸ ἀνατέλλειν καὶ ἐπιτέλλειν κυρίως λέγονται, ὡς ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ μεταφορικῶς, ὡς ἐν Προμηθεὺς 99-100 «πῇ ποτε μόχθων | χρὴ τέρματα τῶνδ' ἐπιτεῖλαι» καὶ Χοηφόρων 281 «λευκὰς δὲ κόρσας τῆδ' ἐπαντέλλειν νόσφ». Τὸ δὲ παρήγγειλάν λέγεται ἐν 506 πάνυ ὀρθῶς. Θὰ ἴδωμεν δὲ ὅτι παρὰ Σοφοκλεῖ τὸ ἀνατέλλειν καὶ ἐνεργητικὴν σημασίαν μεταφορικὴν ἔχει.

315-316 «ὄρος τ' ἐπ' Αἰγίπλαγκτον ἐξικνούμενον |

ὡτρυνε θεσμόν μὴ χαρίζεσθαι πυρός.». Ἡ Κλυταιμῆστρα διηγείται ἔτι πῶς ἀφίκετο τάχιστα ἡ περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Τροίας ἀγγελία. Προφανῶς τὸ μὴ χαρίζεσθαι εἶνε ἐσφαλμένον καὶ κατὰ παμπόλλους τρόπους μετεβλήθη ὑπὸ τῶν κριτικῶν, ὧν ἰδὲ τὰς ὑπομνήδας παρὰ Wecklein. Καὶ ἐγὼ πολλάκις ἐξετάσας τὸ χωρίον τοῦτο ἐνέπεσον τῇ εἰκασίᾳ «μὴ χρονίζεσθαι», ἣτις φαίνεται τῶν ἄλλων πιθανωτέρα καὶ ἦν ὁ μὲν Enger ἀποδίδωσι τῷ Martin, ὁ δὲ Wecklein τῷ Casaubon, ἀναγιγνώσκων καὶ ἐν 1355 «χρονίζομεν γάρ». Ἀλλ' ἀναλογιζόμενος ὅτι τὸ ὀτρύνειν ἀπαγορεύει τὴν ἄρνησιν καὶ τὸ φάος τῆς Κλυταιμῆστρας χάριν παρηγγέλθη τοῖς φρουροῖς ἐνύμισα ὅτι τὸ μὴ πρόπει νὰ μεταβληθῇ εἰς μοι, ὅπερ ὁρῶ τὸν αὐτὸν Casaubon προλαβόντα. Νομίζω ὅτι ἡ ἀπλὴ αὕτη μεταβολὴ ἐπιδοκιμάζεται καὶ ὑπὸ τοῦ 324—325 «τοιούδε τοί μοι λαμπαδηφόρων νόμοι | ἄλλος παρ' ἄλλον διαδοχαῖς πληροῦμενοι.». Ἀλλ' ὥς οἱ στίχοι οὗτοι βοηθοῦσιν ἐκείνῳ, οὕτως ὑπ' αὐτοῦ βοηθοῦνται διότι τὸ πληροῦμενοι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐξηγηθῇ καὶ τὸ θεσμόν πυρός διδάσκει ὅτι καὶ ἐνταῦθα πρόπει νὰ μεταβάλλωμεν εἰς «νόμοι—πυροῦμενοι». Ὁ Εὐριπίδης ἐν Ἰππολύτῳ 248—249 λέγει «ἀλλὰ κρατεῖ μὴ γιγνώσκοντ' ἀπολέσθαι», ὅπου τὸ μὴ διαφθείρει τὴν ἐννοίαν καὶ νομίζω ὅτι εἰς μοι πρόπει νὰ τραπῇ, τοῦ γιγνώσκοντ' ἔχοντος τὴν αὐτὴν ἐννοίαν, ἦν καὶ ὁ 427 στίχος «γνώμην δικαίαν κάγαθὴν, ὅτῳ παρῇ». Κατωτέρω δὲ 538—540 «οἱ μὲν γὰρ ἄμφι σώμασιν πεπτωκότες | ἀνδρῶν κασιγνήτων τε καὶ φυταλμίων | παῖδες γερόντων...» πολλαὶ αἱ μεταβολαὶ γίνονται καὶ τούτῳ τῷ χωρίῳ καὶ ἡ τοῦ Weil γράφοντος «φυτάλμιοι | παῖδων γέροντες...» προτιμᾶται. Ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν πρόκειται νὰ εἴπῃ τίς θορῇ, ἀλλὰ τίνες εἶνε οἱ θορῆνοι τῶν ἀλόντων καὶ τοῦτο δηλοῦται διὰ τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν ὁλωλότων, ὧν περὶ τοῖς σώμασι πεπτωκότες θορῆνοισιν οἱ ζῶντες. Διὰ τοῦτο ὁρθῶς ἐποίησεν ὁ Ahrens τὸ

μάταιον τε καὶ τρέπων εἰς τέκνων καὶ ἐσφάλη μόνον γράψας «παῖδες γέροντες»· διότι ὤφειλε νὰ προσθῇ καὶ ἄλλους ὁλωλότας ἢ χαρακτηρισμὸν τινα αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γράψωμεν «ἀνδρῶν, κασιγνήτων, τέκνων, φυταλμίων | πατέρων γερόντων». Διότι ἄλλη μὲν γυνὴ ἔκλαιεν ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ της, ἄλλος ἢ ἄλλη ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἄλλοι γονεῖς ἐπὶ τοῖς τέκνοις, ἄλλα τέκνα ἐπὶ φυτεύσασιν αὐτὰ γονεῦσιν, οἵτινες εἶνε νῦν γέροντες. Ὁ Εὐριπίδης ἐν Ἑκάβ. 322—324 λέγων, «οὐδὲν ἦσσαν ἄθλαιοι | γραῖαι γυναῖκες ἡδὲ πρεσβύτεαι σέθεν | νύμφαι τ' ἀρίστων νυμφίων τητῶμεναι, «παρὰ λείπει τινὰς θρηνοῦντας. Ὁ αὐτὸς ἐν Κύκλ. 306—307 «ἀλόχους τ' ἀνάνδρους γραῦς τ' ἄπαιδας ὤλεσε | πολιοὺς τε πατέρας» λέγει. Κατωτέρω δὲ 343—344 «νήστεις πρὸς ἀρίστοισιν, ὧν ἔχει πόλις | τάσσει, πρὸς οὐδὲν ἐν μέρει τεκμήριον» δὲν θέλει νὰ εἴπῃ ἡ Κλυταιμῆστρα ἂν ἔχη ἡ Τροία ἀρίστα παρεσκευασμένα, ἵνα οὗτοι ἀριστήσωσι, διότι ὅλως ἀγνοεῖ τὴν κατάστασιν τῆς πόλεως, ἀλλὰ περιγράφει νῦν τὴν κατάστασιν τῶν νικητῶν. Διὰ τοῦτο τὰ «ὧν ἔχει πόλις» πρέπει νὰ μεταβληθῶσιν εἰς «ὧν εἶλον πόλιν». Ἀλλὰ νῦν κρύπτονται ἄλλαι μελίζονες δυσκολίαι καὶ ἐν τούτοις τοῖς στίχοις καὶ ἐν τοῖς ἐπομένοις. Ἐνταῦθα σημειωτέον ὅτι ἡ Κλυταιμῆστρα περιγράφει τρεῖς καταστάσεις. Πρῶτον μετὰ τὴν μάχην νήστεις ἀριστῶσιν ἐν τῇ πόλει· δευτέρον ναιούσιν ἤδη ἐν οἰκῇμασι Τρωϊκοῖς, καὶ τρίτον θά κοιμηθῶσιν ἀφύλακτοι. Ἡ παρατήρησις αὐτῇ διδάσκει ὅτι μετὰ τὸ «πρὸς οὐδὲν» πρέπει νὰ παρεμβάλωμεν τὸν δ' αἶροντες τὴν μετὰ τὸ τεκμήριον μέσην στιγμὴν, διότι δὲν διαφέρει νὰ μάθωμεν τὴν θά ἀριστήσωσιν, ἀλλὰ πῶς θά οἰκήσωσι καὶ τὰ «πρὸς οὐδὲν δ' ἐν μέρει τεκμήριον» πρέπει νὰ συναφθῶσιν τοῖς «ναιούσιν ἤδη». Ὁμοίως δὲ «τῶν ὑπαιθρίων» πρέπει νὰ γραφῇ «τῶν δ' ὑπαιθρίων» καὶ οὕτως ὁ λόγος διαχωρίζεται εἰς τὰ τρία ἀναγκαῖα μέρη. Εὐθὺς δὲ κατωτέρω 345—349 «ἄλλ' ὥς ἕκαστος ἔσπασε τὸ

χης πάλον, | ἐν αἰχμαλώτοις Τρωϊκοῖς οἰκήμασι | ναί-
ουσιν ἤδη, τῶν ὑπαιθρίων πάγων | δρόσων τ' ἀπαλ-
λαχθέντες, ὡς δυσδαίμονες | ἀφύλακτον εὐδῆσουσι πᾶ-
σαν εὐφρόνην» ἢ Κλυταιμῆστρα τὰ κατὰ τοὺς ἡτ-
τημένους καὶ νικητὰς ἐν Τροίᾳ συμβαίνοντα διὰ τῆς
φαντασίας περιγράφει. Τὸ ὡς δ' υἱοὶ δαίμονες εἶνε
προφανῶς ἐσφαλμένον καὶ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς τὸ
ἐναντίον εὐδαίμονες, ὡς καὶ μετεβλήθη ὑπὸ τοῦ
Stanley καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐπεδοκιμάσθη, ἐν ᾧ ἄλλοι ἄλλα
καὶ παραδόξα προήνεγκαν. Ἀλλὰ περὶ τούτου νῦν δὲν
πρόκειται. Ὅρας ὅτι, ὡς ἔχει νῦν ἡ πρότασις, ὁ λόγος
εἶνε ἀσύνδετος καὶ δι' αὐτὸ τὸ «ὡς δυσδαίμονες» εἰς
«ὡς δ' εὐδαίμονες» μετέβαλεν ὁ Stanley. Ἀλλὰ τὸ ἀ-
παλλάχθენტες δὲν πρέπει νὰ ἐνωθῇ μετὰ τοῦ
ναίουσιν, ἀλλὰ μετὰ τοῦ εὐδῆσουσι καὶ τὰ
«τῶν ὑπαιθρίων πάγων δρόσων τ' ἀπαλλαχθέντες» ἀν-
τιτίθενται τοῖς «εὐδαίμονες ἀφύλακτον εὐδῆσουσι πᾶ-
σαν εὐφρόνην». Ἡ παρατήρησις αὕτη διδάσκει ὅτι πρῶ-
τον «τῶν δ' ὑπαιθρίων» πρέπει νὰ γραφῇ, ὡς εἴπομεν
ἔμπροσθεν, καὶ ἀντὶ τοῦ «ὡς δυσδαίμονες» τὸ ἀναγ-
καῖον «ὡς δὲ εὐδαίμονες» διότι τῆς συνιζήσεως ταύ-
της ἡ ἄγνοια ἔτεκε τὴν διαφθοράν. Ἐν δὲ καὶ τὸ δὲ
ἀναγκαῖον διότι δηλοῖ ὅτι ἐν ᾧ πρότερον ἦσαν δυστυ-
χεῖς, νῦν πλέον κτλ. Περὶ τοῦ χωρίου τούτου εἶπον καὶ ἐν
τῇ κρίσει τῆς Ἀντιγόνης καὶ τῶν Φοινισσῶν. Κατωτέρω
δὲ 357—359 λέγεται «θεῶς δ' ἀναμπλάκητος εἰ μῶλοι
στρατός, | ἐγρήγορον τὸ πῆμα τῶν ὀλωλῶτων | γένοιτ'
ἂν, εἰ πρόσπαια μὴ τύχοι κακά.». Ἐορίζουσι καὶ ἐνταῦθα
οἱ ἐρμηνευταὶ καὶ πολλὰ μεταβάλλουσι. Φαίνεται μοι
ὅτι καὶ αὐθις ὁ ποιητὴς ποιῇ τὴν Κλυταιμῆστραν περὶ
τριῶν δυσκολιῶν λέγουσαν, πρῶτον ὅτι διὰ ἁμαρτήμα-
τα πρὸς τοὺς θεοὺς ἐνδέχεται νὰ δυστυχήσῃ καὶ δεύ-
τερον ὅτι διὰ τὰ πῆματα τῶν ὀλωλῶτων καὶ τρίτον διὰ
τὰ ἐκ τύχης συμβαίνοντα. Τὸ παραδεδομένον λοιπὸν
κείμενον περιέχει καὶ τὰς τρεῖς ταύτας δυσχερείας καὶ
μόνον τὸ «εἰ μῶλοι στρατός» εἶνε ἐσφαλμένον διότι

ἀφ' οὗ ὁ στρατός καὶ ἄλλας δύο δυσχερείας μέλλει νὰ ὑπερνικήσῃ, τὸ μὲν οἱ δὲν ἔχει τόπον καὶ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «θεοῖς δ' ἀναμπλάκῃτος εἰ πέλοι στρατός», ὡς καὶ ἐν Σοφοκλέους Ἀλάντι τὸ μὲν οἱ εἰς πέλοι θὰ ἴδωμεν ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ, περὶ οὗ ἰδὲ ἐν τῷ ἐπομένῳ μέρει.

561—562 «Τὸ δ' εὖ κρατοίη μὴ διχορρόπως ἰδεῖν | πολλῶν γὰρ ἐσθλῶν τὴν ὄνησιν εἰλόμην.» Ἡ Κλυταιμήστρα εὐχεται νὰ μὴ πάθῃ τι ὁ ἐπανερχόμενος στρατός. Περὶ τῆς τοῦ τελευταίου στίχου ἐννοίας ὑπάρχει φιλονεικία τις καὶ ὁ Hermann ἔτρεψε τὸ τὴν εἰς τὴν δ' ὅπερ καὶ ἄλλοις ἤρθεσε καὶ τῷ Wecklein, ὅστις καὶ ἐν ταῖς σημειώσεσι κατεχώρισε τὴν μεταβολὴν ταύτην, ἣν ὁ Enger καὶ Weil ἀπεδοκίμασαν. Τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ἔχει ἡ τοῦ Hermann μεταβολὴ ὅτι διδάσκει ὅτι ὁ τελευταῖος στίχος κυρίως πρὸς τὸ «μὴ διχορρόπως ἰδεῖν» ἀναφέρεται καὶ πρὸς τὸ τὴν δ' θὰ ἀνεφέρετο, εἰ ἔγραφε τοῦτο ὁ ποιητής, ὅπερ ὅμως δὲν εἶπε, διότι, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Enger, τὸ πολλῶν τοῦτο δὲν συγχωρεῖ. Ἀλλ' ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῆς ὅλης φράσεως καὶ περὶ τοῦ νοήματος. Τὸ εἰλόμην εἶνε ἐμπειρικός ἀόριστος καὶ δὲν ἐξηνέχθη ἡ φράσις μετὰ τοῦ ἄν, ὡς θὰ ἐνόμιζε τις καὶ θὰ εἵκαζεν ὅτι ἐν τῷ γὰρ κορύπεται τὸ γ' ἄν, ὅπερ ὀρθῶς ὅτι καὶ ὁ Heath εἵκασε· διότι οὕτω θὰ παρίστατο ἡ Κλυταιμήστρα ὡς ἀδυνάτων ἐρῶσα καὶ ἔπρεπεν εἰ ὑπῆρχεν ὁ ἄν, νὰ τραπῇ τὸ εἰλόμην εἰς ἐλόιμην, ὅπερ εἶνε ἐσφαλμένον. Τὸ ἀμάσθημα κεῖται ἐν τῷ πολλῶν, ὅπερ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς πάντων· διότι ἡ ἐννοία εἶνε ὅτι αἰροῦμαι νὰ ὠφελῶμαι ἐκ πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν μὲν νὰ ὠφελῶμαι, ἐκ δὲ τῶν νὰ μὴ ὠφελῶμαι. Τὸ νόημα εἶνε ὡς ἐν 505 «εὖ γὰρ πρὸς εὖ φανείσι προσθήκη πέλοι».

585—589 «πέφανται δ' ἐγγόνους | ἀτολμήτων Ἀρη

| πνεόντων μείζον ἢ δικαίως | φλεόντων δωμάτων ὑ-
 πέρρευ | ὑπὲρ τό βέλτιστον». Ὁ χορός ψέγει τοὺς νομί-
 ζοντας ὅτι οἱ θεοὶ δὲν φροντίζουνσι τῶν ἀμαρτανόντων.
 Ἐκ τοῦ κειμένου τούτου τῶν χειρογράφων εἶνε ἀδύ-
 νατον νὰ συναγάγῃ τις ἄνευ μεταβολῆς ἐννοίαν καὶ οἱ
 κριτικοὶ πολλαχῶς πολλὰς λέξεις μεταβάλλουσιν. Τὸ κοι-
 νὸν σφάλμα αὐτῶν κεῖται ἐν τῇ παρανοήσει τῆς ἐν τῷ
 «ἐγγόνους» λαμβανούσης λέξεως, ἣτις εἶνε «ἐν γόοις»,
 ὡς ἐν Χοηφόρων 500 «οἴκτειρε θῆλυν ἄρσερος θ' ὁμοῦ
 γόον», ὅπου ὁρθῶς ὁ Ραυω ἀποκατέστησε τὸ γόον ἀν-
 τὶ τοῦ γόον τοῦ Μ. Ὁ δὲ σχολιαστὴς λέγων «οἱ
 θεοί, φησί, πέφανται καὶ φανεροὺς ποιοῦσι τοὺς ἐκγό-
 νους τῶν ἀσεβῶν τῶν πνεόντων Ἀρη μείζω ἢ δικαίως
 κατὰ τῶν δωμάτων τῶν ἀτολμήτων ἤγουν ὑπὲρ τὸ
 δίκαιον μαχομένων τοῖς ἱεροῖς οἴκοις τῶν θεῶν.» ὑπο-
 δείκνυσιν ὅτι οὐδὲν ἐννοεῖ διότι τοῦ πέφανται ὑ-
 ποκείμενον εἶνε τὸ ὅ δ' καὶ τὸ οὐκ ἐνσεβῆς ὑπο-
 νοεῖται ὡς κατηγορούμενον. Τιθέντες λοιπὸν ὑποστιγ-
 μὴν μετὰ τὸ ἐν γόοις ὀφείλομεν νὰ νομίσωμεν ὅτι
 τὸ ἀτολμήτων (ὅπερ εἶνε γένους οὐδετέρου καὶ οὐ-
 σιαστικὸν ἔχει τὸ ὑπονοούμενον ἔργον) εἶνε ὑποκείμε-
 νον τοῦ πνεόντων, οὗτινος ἀντικείμενον εἶνε τὸ Ἀ-
 ρη, ὡς ἐν 1254—1255 «ἄσπονδον τ' Ἀρη φίλοις
 πνέουσαν» λέγεται. Εἶνε δὲ τὰ ἀτόλμητα αἱ πρά-
 ξεις, ὡς ἄλλος μὲν δὲν θὰ ἐτόλμα, ἀλλ' ὁ παντό-
 τολμος ἀσεβὴς τολμᾷ. Περὶ δὲ τῶν 459—461 ἰδὲ τὰ
 ἐν τοῖς ὀπισθεν 488 Χοηφόρων εἰρημένα μοι.

489—490 «Γυναικὸς αἰχμῇ πρέπει | πρὸ τοῦ φανέν-
 τος χάριν ζυναίνεσθαι». Ὁ χορός ψέγει τὴν Κλυταιμή-
 στραν, ὡς ταχῶς πιστεύσασαν τῇ τοῦ πυρὸς ἀγγελίᾳ.
 Τὸ αἰχμῇ, ἐξ οὗ ἐξαριθῶσι τὸ γυναικὸς οἱ ἐρημ-
 νεῦται καὶ πολλοὶ κριτικοὶ πολλαχῶς μεταβάλλουσιν,
 πρέπει τὰ ἐξαριθῆθαι ἐκ τοῦ χάριν καὶ περιέχει τὸ ἐν
 596 «Τροίαν νῦν πεπορθῆσθαι δοκεῖς;» διότι ἡ Κλυ-
 ταιμήστρα γινώσκει νῦν χάριν τῇ αἰχμῇ τῇ τὴν Τροί-

αν πορθησάσῃ. Τὸ δὲ γυναικὸς πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ἐκ τοῦ πρέπει, ὡς καὶ τὸ πρέπον συντάσσεται ἐνίοτε γενικῇ. Ἀλλὰ τὸ πρὸ τοῦ, περὶ οὗ οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἐκδηλοῦσιν οἱ ἐρμηνευταί, οὐδὲν νόημα περιέχει καὶ πάντως πρέπει νὰ μεταγραφῇ «φρυκτοῦ φανέντος», διότι τοῦτο λέγει καὶ ἡ Κλυταιμῆστρα ἐν 595 «φρυκτωρῶν δία». Ἐν γένει δὲ σημειωτέον ὅτι καὶ τὸ χωρίον τοῦτο παρενοήθη πολὺ ὑπὸ τῶν ἐρμηνευτῶν τοῦ Αἰσχύλου. Εὐθύς δὲ κατωτέρω 491—495 «Πιθανὸς ἄγαν ὁ θῆλυς ὄρος ἐπινέμεται | ταχύπορος· ἀλλὰ ταχύμορον | γυναικογῆρυτον ὄλλυται κλέος.» εὐλόγως οἱ κριτικοὶ προσέκρουσαν τῷ ὄρος, ὅπερ ὁ Enger ἀδίκως ἀποδίδωσι τῷ Αἰσχύλῳ, καὶ πολλαχῶς μεταβάλλουσιν, ἐν ᾧ ὁ μακάριος σχολιαστὴς λέγει «ἡγουν περιφραστικῶς ἡ γυνή· ὡς ταῦτόν ὃν γυναῖκα εἶπεῖν καὶ ὄρον αὐτῆς ἐκθεῖναι». Τοῦτο ἐκεῖνο τὸ «παίζειν ἐν οὐ παικτοῖς». Ἀλλ' ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ κατανοήσω καὶ τὸ πιθανός, ὅπερ ἐν πάσαις ταῖς μεταβολαῖς φυλάττουσιν. Εἰς τὰ ἐνταῦθα λεγόμενα ἀναφέρονται τὰ ἐν 597 «ἡ κάρτα πρὸς γυναικὸς αἰρεσθαι κέαρ» καὶ τὰ ἐπινέμεται καὶ ταχύπορος ὑποδεικνύουσιν ὅτι τὸ πιθανός πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «ποταμός». Ἀλλὰ καὶ τὸ θῆλυς πρέπει νὰ ἀποχωρισθῇ τοῦ ὄρος καὶ νὰ συναφῇ τῷ ποταμός ταχύπορος, καὶ τὸ ὄρος δὲν πρέπει εἰς ἔρος νὰ μεταβληθῇ, ὃ ὁ Bloomfield ἐποίησεν, ἀλλ' ὡς διδάσκουσι τὰ 1153—1154 «πόθεν ὄρους ἔχεις θεσπεσίας ὁδοῦ | κακοροήμονας;» εἰς ὄρον· διότι πάντα ὄρον ὑπερβαίνει καὶ πάντα φραγμὸν ὑπερπηδᾷ ὁ θῆλυς ποταμός μετὰ μεγάλης ταχύτητος. Ὁ Εὐριπίδης ἐν Ἡρακλείδ. 189—190 λέγει «ἡ τὸν Ἑλλήνων ὄρον | φεύγειν δικαιοῦσθ' ὅστις ἂν τᾶργος φύγῃ».

523—526 «Ἴω μέλαθρα βασιλέων, φίλαι στέγαι, | σεμνοὶ τε θᾶκοι δαίμονές τ' ἀντήλιοι, | ἦπον πάλοι, φαιδροῖσι τοισὶδ' ὄμμασιν | δέξασθε κόσμῳ βασιλέα πολλῷ χρόνῳ». Ὁ Κῆρυξ προσαγορεύει τὰ μέλαθρα

καὶ τὰ ἄλλα καὶ προτρέπει νὰ ὑποδεξωνται καλῶς τὸν βασιλέα. Τὸ ἦ π ο υ π ἄ λ α ι μεταβάλλει ὁρθῶς ὁ Augustinus εἰς εἶ π ο υ, ὡς καὶ ἀλλαχού τὸ ἦ εἰς εἶ διεφθάρη π ἄ λ α ι, ὅπερ ἐδέξατο ὁ Enger καὶ Wecklein ἐν ταῖς σημειώσεσι κατεχώρισεν. Τὸ δὲ τ ο ι σ ῖ δ' εἰς πολλὰ μετεβλήθη, ἅπερ ἐπιθι παρὰ Wecklein. Νομίζω ὅτι ἐν αὐτοῖς περιέχονται τὰδε «φαιδροῖσι τοι σὺν ὁμμασιν»· διότι πολλάκις τὸ τ ο ι προστίθεται, ἵνα ἐπισχῇ τὰ λεγόμενα. Κατωτέρω δὲ 544 «Κη χαίρω τεθνᾶναι δ' οὐκ ἄντερῳ θεοῖς»· ἔχει ὁ Wecklein ἐν τῇ κριτικῇ ἐκδόσει. Ἀλλὰ τὸ σχόλιον τοῦ 555 διδάσκει ὅτι καὶ ὁ σχολιαστής εἶχε τὸ ἔ τ', ὅπερ πρέπει νὰ φυλάξωμεν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ α τοῦ τ ε θ ν ᾶ ν α ι εἶνε βραχύ, πολλὰ καὶ συνεπληρώθη ἢ ἐλλείπουσα συλλαβὴ καὶ τὸ χωρίον πολλὰ καὶ μετεβλήθη. Ἀλλ' ἡ ἀπλουσιότης καὶ φυσικωτάτης μεταβολῇ οὐδενί, ὡς νομίζω, ἐπῆλθε νὰ μεταβάλλῃ τὸ τ ε θ ν ᾶ ν α ι εἰς τ ε θ ν η κ έ ν α ι, ἀφ' οὗ ἐν 575 λέγεται «παροίχεται δὲ τοῖσι μὲν τεθνηκόσιν», ἀποβαλλομένου τοῦ δ'.

555 «ὥς νῦν τὸ σὸν δὴ καὶ θανεῖν χάρις». Ὁ χορὸς ὑπαινίσσεται τὰς τῆς Κλυταιμῆστρας πρὸς τὸν Αἰγισθον σχέσεις. Ὁ Scaliger ἔτρεψεν ὁρθῶς τὸ ὦ ν εἰς τὸ ἀναγκαῖον ὦ ς, ἐν ᾧ ὁ Dobree καὶ ὁ Enger θέλουσι τὸ κ α ἰ θ α ν εῖ ν εἰς κ α τ θ α ν εῖ ν νὰ μεταβάλλωσι· διότι τὸ τ ε θ ν ᾶ ν α ι ἢ τ ε θ ν η κ έ ν α ι τοῦ 544, εἰς ὃν λέγουσιν ὅτι ἀποβλέπει ὁ στίχος οὗτος τοῦ χοροῦ, μᾶλλον εὐαρμοστεῖ τῷ κ α τ θ α ν εῖ ν. Τὸ δὲ τ ὸ σ ὸ νοῖ κριτικοὶ πλὴν ἑνὸς δὲν ἐπέρρασαν, διότι, ὡς εἴπομεν, ἀναφέρουσι τὸν 555 εἰς τὸν 544, ὁδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ σχολίου «ὦν ἐστὶ τὸ εἰρημένον ὑπὸ σοῦ, τὸ «τεθνᾶναι, δ' οὐκέτ' ἄντερῳ θεοῖς», οὕτινος τὸ ὦ ν μετενεχθὲν καὶ εἰς τοὺς κώδικας τοῦ κειμένου τοῦ Αἰσχύλου πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς οἶ ο ν. Ἀλλ' ὁ κῆρυξ ἐκεῖ λέγει ὅτι δὲν θὰ ἐναντιωθῇ νῦν νὰ ἀποθάνῃ καὶ τὸ π ο λ λ ἦ χ ᾶ ρ ι ς τοῦ χοροῦ οὐδὲν κοινὸν ἔχει πρὸς τοὺς λόγους ἐκείνους τοῦ

χαίροντος ἐπὶ τῇ θείᾳ τῆς πατρίδος του κήρυκος καὶ διὰ τοῦτο ἴσως ὁ Seidenstuecker ἔτρεψε τὸ σὺν εἰς τόσον, ὅπερ εἶνε ὅλως ἀνωφελές. Νομίζω ὅτι εἶνε ἀναγκάσιον νὰ γράψωμεν «ὡς νῦν τὸ σὺν δὴ καὶ θανεῖν πολλὴ χάρις.» διότι ὁ χορὸς εὐχεται νὰ ἀποθάνῃ νῦν σὺν τῇ ἐπανόδῳ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ βασιλέως. Περὶ δὲ τοῦ χωρισμοῦ τῆς σὺν ἀπὸ τοῦ θανέειν ἰδὲ 591 «σὺν δὲ πλουτίζειν ἐμὲ» καὶ περὶ τοῦ σὺν θνήσκειν ἰδὲ 810 «συνθνήσκουσα δέ». Περὶ δὲ τῆς ἐννοίας ὅτι ἀπαιτεῖται νὰ δηλωθῇ σαφέστερον διὰ τῆς σὺν ἢ τοῦ στρατοῦ ἐπάνοδος διδάσκει καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ κήρυκος λεγόμενον εὐθὺς «εὖ γὰρ πέπρακται», ὅπερ δηλοῖ ὅτι ἔχει δίκαιον νὰ χαίρῃ πολὺ ὁ χορὸς ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ τοῦ στρατοῦ. Κατωτέρω δὲ εὐθὺς 556-557 «Κη. εὖ γὰρ πέπρακται ταῦτα δ' ἐν πολλῶ χρόνῳ | τὰ μὲν τις ἂν λείξειεν εὐπετῶς ἔχειν,» ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ ὁρθῶς τὸ τῶν χειρογράφων εὖ μετεβλήθη εἰς ἂν ὑπὸ τοῦ Auralus, ὅστις καὶ τὸ ἡμαρτημένον ταῦτα δ' τοῦ πρώτου στίχου μεταβάλλει εἰς τὰ λ λ α δ'. Ἀλλὰ δὲν ὑποδηλοῦται ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ποῖον εἶνε τὸ ἄλλο μέρος τοῦ τὰ λ λ α. Νομίζω ὅτι τὸ ταῦτα, ὅπερ πολλαχῶς μετεβλήθη, πρέπει νὰ χωρισθῇ εἰς δύο μέρη καὶ νὰ γράψωμεν «Κη. εὖ γὰρ πέπρακται τοι, τὰ δ' ἐν πολλῶ χρόνῳ» καὶ τὸ τὰ δ' ἐρμηνεύεται εὐθὺς ὑπὸ τῶν «τὰ μὲν—τὰ δ'».

560—562 «μόχλους γὰρ εἰ λέγοιμι καὶ δυσσαυλίας, | σπαρνὰς παρήξεις καὶ κακοστρώτους, τί δ' οὐ στένοντες οὐ λαχόντες ἡματος μέρος». Ἐκ τοῦ εὐθὺς ἐπομένου «τὰ δ' αὐτὲ χέρσῳ» γίγνεται δῆλον ὅτι πρόκειται νῦν περὶ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶ συμβαινόντων κακῶν. Ἀδίκως ὑποπτεύουσιν τὰς σπανίας λέξεις σπαρνὰς καὶ παρήξεις καὶ νομίζω ὅτι τὸ ἀμαρτημα κεῖται ἐν τῷ «οὐ λαχόντες», ὧς δικαίως οἱ κριτικοὶ προσέκρουσαν, οἵτινες καὶ πολλαχῶς αὐτὸ μετέβαλον, ὡς ὁ Margoliouth «στένοντας, ἀσχάλλοντας» καὶ ἄλλοι ἄλλως. Ἡ τοῦ Mur-

goliouth εἰκασία ἔχει τοῦτο τὸ καλὸν ὅτι συνεῖδεν, ὅτι ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται αἰτιατική, ἐν ᾗ κατὰ τὰς λέξεις δὲν εἶνε ἐπιτυχής, καὶ ἐγγύτερον τῆς τε διανοίας τοῦ χωρίου καὶ τῆς παραδεδομένης γραφῆς εἶνε νὰ γράψωμεν «τί δ' οὐ | στένοντας οὐκ ἀλγούντας ἡματος μέρος.». —Κατωτέρω δὲ 565—567 «ἐξ οὐρανοῦ δὲ κάπῳ γῆς λειμώναι· ὁρόσσι κατεψέκαζον, ἔμπεδον σίνος | ἐσθημάτων τιθέντες ἔνθηρον τρίχα.» ὑπάρχουσιν ἀμαρτήματα. Τὸ λειμῶνιαι, ἂν θ' οὐ ὁ Γ' ἔχει λειμῶνιαι ὁρθῶς μετεβλήθη ὑπὸ τοῦ Schütz εἰς λειμῶνιαις καὶ ἐγένετο ἀποδεκτόν. Ἀλλὰ τί εἶνε τὸ ἔμπεδον; τί τὸ ἐν θηρον, ὅπερ οὐδεμίαν ἐξήγησιν ἐνταῦθα ἐπιδέχεται; πῶς συμβιβάζεται τὸ ἀρσενικὸν τιθέντες τῷ θηλυκῷ ὁρόσος; Λέγουσιν ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑπονοούμενον ὄμβροισι. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι τῆς λέξεως ταύτης ἡ ἔννοια εἶνε ἐνταῦθα ἀναγκαία καὶ τὸ ἔμπεδον εἰς ὄμβροισι δ' αὖ μεταβάλλω ἀναμιμνησκόμενος τὸ Πινδαρικὸν Πυθ. IV, 142—145 «ἀμφὶ δὲ παρδαλέα στέγεται φρίσσοντας ὄμβρους.». Ἡ δὲ μεταβολὴ αὕτη διδάσκει ὅτι καὶ τὸ ἐν θηρον πρέπει εἰς «ἐφθειρον» νὰ μεταβληθῇ. Διότι τοῦ χωρίου ἡ διάνοια εἶνε ὅτι οἱ ὄμβροι βλάπτοντες τὰ ἐνδύματα ἐφθειρον τὴν τρίχα αὐτῶν.

575—578 «τί τοὺς ἀναλωθέντας—καταξίω.». Οἱ κριτικοὶ πολλὰ τολμῶσιν ἄνευ λόγου. Νομίζω ὅτι τὰ «παροίχεται δὲ τοῖσι μὲν τεθνηκόσιν» καὶ τὰ «ἡμῖν δὲ τοῖς λοιποῖσιν Ἀργείων στρατοῦ» πρέπει νὰ νομισθῶσιν ἀλλήλοις ἀντίθετα καὶ τὰ «τί τοὺς ἀναλωθέντας—παλιγκότου» νὰ τεθῶσιν ἐν παρενθέσει. Τῶν δὲ λέξεων τὰς «ἀλγεῖν—τύχης» δὲν πρέπει νὰ μεταβάλλωμεν κατὰ τὸν H. L. Ahrens εἰς «ἄλγους—τυχεῖν», διότι τὸ παλιγκότου καλῶς μετὰ τοῦ τύχης συνάπτεται, ὥς ἐν 854 καὶ 865 μετὰ τῶν κληδόνων, αἵτινες πάλιν εἰς τύχας κακὰς ἀναφέρονται, οὐδὲ τὸ συμφοροαῖς εἰς συμφοράς, ὥς ἔτρεψεν ὁ Bloomfield, ἀλ-

λὰ νομίζω ὅτι ὁ πρὸ τῶν «πολλὰ χαίρειν» ὢν καὶ εἶνε ἀδικαιολόγητος, ὡς νῦν ἔχει τὸ κείμενον, καὶ προέπει νὰ τραπῇ τὸ κατὰ ξιὼ εἰς κατὰ ξιοῦν διώτι λέγονται ταῦτα περὶ τῶν ἀποθανόντων, οἵτινες νῦν τῶν συμφορῶν δὲν αἰσθάνονται. Ὁ δὲ σχολιαστὴς λέγων «ἐπὶ τῇ ἀποβολῇ τῶν ἀπολλυμένων δεῖ τὸν ζῶντα ἀλγεῖν καὶ πάλιν ἐπὶ ταῖς εὐποτμίαις χαίρειν» δεικνυσιν ὅτι δὲν εἶχε τὸ ἐρωτηματικὸν σημεῖον καὶ τὸ συμφορᾶς ἐξηγήσατο «εὐποτμίαις», ὅπερ εἶνε ἐσφαλμένον. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὸ κατὰ ξιοῦν ἀπαιτεῖ νὰ ἐξαλειψωμεν τὴν μετὰ τὸ μέλειν τελείαν στιγμήν. Κατωτέρω δὲ 580—584 «ὡς κομπᾶσαι—ἀρχαῖον γάνος.» ἄνευ ἀνάγκης ἐπεχειρήθησαν πολλὰ μεταβολὰ καὶ ἐνταῦθα, οἷον τοῦ ποτωμένοις εἰς ποτωμένω ἢ ποτωμένα, ἐν ᾧ εἶνε μετοχὴ συναπτομένη τῷ κομπᾶσαι καὶ ἐπεξηγουμένη ὑπὸ τῶν εὐθὺς ἐπομένων, ὡς εἰ ὑπῆρχε τὸ τοῖσδε, ὅπερ διὰ τὸ προηγηθῆν τῷ δεθὰ καθίστη τὸν λόγον ἀηδῆ. Τὸ μόνον ἡμαρτημένον εἶνε ἐνταῦθα τὸ ἀρχαῖον, διότι τὰ λάφυρα ταῦτα κομίζονται νῦν εἰς Ἑλλάδα, ὅπερ εἰς πολλὰ καὶ ἀπίθανα μετεβλήθη ὑπὸ τῶν κριτικῶν. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἀναμνησθῶμεν τοῦ τῶν Ἐπὶ ἐπὶ Θήβας 264 «λάφυρα δαΐων δουρίπλεχθ' ἀγνοῖς δόμοις» (ὅπου ἰδὲ τὰ ἐμπροσθεν γεγραμμένα καὶ σημειώσαι ὅτι τὸ ἐκεῖ δουρί ἀναμνησθεῖ τὸ νῦν ἐπασσάλευσαν ἢ ὅ,τι μετ' ὀλίγον θὰ γράψωμεν) καὶ τῶν ἄλλων καὶ τὰ «ἐπασσάλευσαν ἀρχαῖον γάνος» νὰ μεταβάλωμεν εἰς «ἐπασσάλευσ' ἀκασκαῖον γάνος». Τὴν δὲ λέξιν γάνος εἰσηγάγομεν καὶ ἐμπροσθεν στίχ. 148 τῶν Περσῶν. Κατωτέρω δὲ 585—586 «τοιαῦτα χρὴ κλύοντας εὐλογεῖν πόλιν καὶ τοὺς στρατηγούς...» δυσκολίαν παρέχει τὸ πόλιν καὶ ὁ μὲν Hermann λέγει ὅτι τὸ κλύοντας κεῖται ἀντὶ τοῦ κλύουσαν, ὁ δὲ Weil νομίζει ὅτι δηλοῖ τὸ κλύοντας=ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς γινώσκοντας (ὅπερ εἶνε ἐσφαλμένον, διότι τὸ κλύοντας λέγεται περὶ τοῦ χοροῦ, ὅστις δὲν εἶνε δυνατόν νὰ

προτρέπεται νὰ ἐπαινέσῃ τὴν πόλιν του). Ὁ Schneider μεταβάλλει τὸ πόλιν εἰς στόλον καὶ ἄλλοι ἄλλα τολμῶσιν. Ἀλλὰ τὸ χωρίον χρήζει ὀρθῆς ἐξηγήσεως. Ὡς παρὰ Θουκυδίδῃ 7, 15, λέγεται «καὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν στρατηγῶν ὑμῖν μὴ μεμπτῶν γεγενημένων», οὕτω καὶ νῦν ἀπαιτεῖται ἡ ἐννοια τῶν στρατιωτῶν, ἣτις περιέχεται ἐν τῷ κλύοντας, ὅπερ δηλοῖ τοὺς ὑπακούοντας τοῖς στρατηγοῖς. Λέγει λοιπὸν ὁ κῆρυξ ὅτι ἡ πόλις διὰ τοιούτων, ὥς ἐγὼ πρὸ ὀλίγου ἐπήνεσα, τοὺς τε στρατιώτας καὶ τοὺς στρατηγοὺς πρέπει νὰ ἐπαινῇ. Μετ' ὀλίγα δὲ 588—589 «Χο. νικῶ- μινος λόγοισιν οὐκ ἀναίνομαι. | ἀεὶ γὰρ ἡβᾶ τοῖς γέρουσιν εὖ μαθεῖν.» ἔλλειπει τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἡβᾶ, ὅπερ ἄλλοι ἄλλως ἀνεξήτησαν, ἐν ᾧ ἄλλοι μετέβαλον τὸ ἡβᾶ καὶ ὁ Enger εἰκάζει «ἡβᾶ τοὺς γέρουσιν» καὶ ὁ Margoliouth «ἡβῃ τοῖς γέρουσιν». Ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὰ χωρία τῶν Ἰκετίδων 614 «ἀλλ' ὥστ' ἀνηβῆσαι με γηραιᾶ φρενί» καὶ 783 «πόλις γέρονθ', ἡβῶντα δ' εὐγλώσσω φρενί» διδάσκουσιν ὅτι πρέπει νὰ γράψωμεν «ἀεὶ γὰρ ἡβᾶ τοῖς γέρουσι φρενὴν μαθεῖν».

599 «ὅμως δ' ἔθουν καὶ γυναικείῳ νόμῳ». Ὁ Wecklein τρέπει τὸ γυναικεῖον νόμῳ εἰς γυναικεῖοι νόμοι. Ἀλλὰ τὰ εὐφημοῦντες καὶ κοιμῶντες, τὰ κατωτέρω νῦν ἀναγινωσκόμενα, πῶς δύνανται νὰ συνάδωσι τῷ γυναικεῖον νόμῳ, ἂν περὶ ἀνδρῶν εἶνε κατωτέρω ὁ λόγος; Νομίζω ὅτι τὰ «καὶ γυναικείῳ νόμῳ» πρέπει νὰ μεταβληθῶσιν εἰς «ἐκ γυναικείου νόμου» καὶ ἐξαλειφομένης τῆς μετὰ τὸ ἔθουν μέσης στιγμῆς νὰ ἐνωθῶσι τοῖς ἔθουν καὶ μετὰ τὸ ἄλλος τοῦ ἐπομένου στίχου νὰ παρεντεθῇ ὁ δ'. Μετ' ὀλίγα δὲ λέγεται 601—602 «ἔλασxon εὐφημοῦντες ἐν θεῶν ἑδραῖς | θυηφάγον κοιμῶντες εὐώδη φλόγα». Τὸ κοιμῶντες εἶνε ἐσφαλμένον. διότι ἀπαιτεῖται λέξις δηλοῦσα ἐρεθίζοντες, παρὰ ἡ εὐώδη, καὶ κατὰ πολλοὺς τρόπους μετεβλήθη

ἡ λέξις αὕτη. Ἡ τοῦ Emperius εἰς κ ν ι σ ῶ ν τ ε ς (ἂν παραβάλης τὸ τῶν Χρηφόρων «κνισωτὴν πυρὰν») καὶ ἡ τοῦ Weil κ η λ ο ῦ ν τ ε ς (ἂν παραβάλης 95 «μαλακαῖς ἀδόλοις παρηγορίαις») θὰ ἐφαίνοντό μοι πιθανώτεραι, εἰ μὴ ἐνόμιζον ὅτι ἡ βλάβη ἤρξατο ἀπὸ τοῦ ε υ φ η μ ο ῦ ν τ ε ς· διότι τοῦτο μετὰ τὸ ὁ λ ο λ υ γ μ ὸ ν ἔ λ α σ κ ο ν εἶνε περιττόν. Νομίζω λοιπὸν ὅτι πρέπει νὰ τραπῇ εἰς «ἀνδαλοντες», ὡς ἐν 517, ὅτε οἰκοθεν ἐπέρχεται καὶ ἡ τοῦ κ ο ι μ ῶ ν τ ε ς εἰς ἀ κ ο ι μ η τ ο ν μεταβολή. Εἶνε δὲ τὸ ἀ κ ο ι μ η τ ο ν ἀναγκαῖον· διότι θύη εὐώδη βάλλοντες οἱ ἄνδρες ἐν ταῖς φλοξὶ διετήρουν αὐτὴν ἀεὶ ζῶσαν καὶ ἐρηγοροῦσαν.

616—617 «οὐδ' οἶδα τέρψιν οὐδ' ἐπίφογον φάτιν | ἄλλου πρὸς ἀνδρὸς μᾶλλον ἢ χαλκοῦ βαφάς.». Πάσαι ἐ-
 τρεψεν ὁ Auratus ὀρθῶς τὸ χ α λ κ ο ῦ εἰς χ α λ κ ὸ ς
 καὶ ἔνιοι μὲν ἐρμηνευταὶ πείθονται, ἄλλοι δὲ πειρῶνται
 νὰ ἐρμηνεύσωσι τὸ κείμενον καὶ ἄλλοι ἄλλως μεταβάλ-
 λουσιν. Ὁ σχολιαστὴς εἶχε χ α λ κ ο ῦ, ὅπερ ἐξηγεῖται
 «ὥσπερ οὐκ οἶδα τὰς βαφάς τοῦ σιδήρου, οὕτως οὐδὲ
 ἡδονὴν ἑτέρου ἀνδρὸς» καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ Πάσχοντος
 Χριστοῦ. Ἀλλ' ἡ Κλυταιμνήστρα παραβάλλει ἑαυτὴν
 πρὸς τὸν χαλκὸν καὶ ὡς οὗτος ἀγνοεῖ τὰς βαφάς, οὕτως
 αὕτη ἐπαινον ἢ ψόγον ἐξ ἀνδρός. Τὰ τελευταῖα ταῦτα
 ἀναμιμνήσκουσιν ἡμᾶς τὸ τοῦ Περικλέους (Θουκυδ.
 2,45,2) «ἣς ἂν ἐπ' ἐλάχιστον ἀρετῆς περὶ ἢ ψόγον ἐν
 τοῖς ἄρσεσι κλέος ἦ.». Ὁ δὲ ποιητὴς καὶ ἐν 400-403 λέ-
 γει περὶ τοῦ χαλκοῦ «κακοῦ δὲ χαλκοῦ τρόπον | τρίβω
 τε καὶ προσβολαῖς | μελαμπαγῆς πέλει | δικαιωθεῖς.».
 Κατωτέρω δὲ 620-621 λέγεται «Χο. αὕτη μὲν οὕτως εἶπε
 μανθάνοντί σοι | τοροῖσιν ἐρμηνεύσιν εὐπρεπῶς λόγον.».
 Τὸ χωρίον οὐδεμιᾶς δεῖται μεταβολῆς, ἀλλὰ τὸ μὲν
 πρῶτον εἶπε συνάπτεον τοῖς «τοροῖσιν ἐρμηνεύσιν εὐ-
 πρεπῶς», τὸ δὲ δεύτερον «μανθάνοντι» τῷ λόγῳ.

625—626 «οὐκ ἔσθ' ὅπως λέξαιμι τὰ ψευδῆ καλὰ |

ἐς τὸν πολὺν φίλοισι καρποῦσθαι χρόνον.». Ὁ κῆρυξ
 λέγει ὅτι δὲν εἶνε καλὸν τὸ ψεύδεσθαι διότι νικᾷ τε-
 λευτῶσα ἡ ἀλήθεια. Περὶ τῆς τοῦ καλὰ γνησιότητος
 οὐδεὶς τῶν κριτικῶν ἀμφιβάλλει, ἐν ᾧ τὸ φίλοισι
 εἰς φιλοῦσι ὁ Heusde καὶ ὁ Auratus, τὸ ἐς τὸν
 πολὺν εἰς «ἐς οὐ πολὺν» καὶ τὸ καρποῦσθαι
 εἰς κρύπτεισθαι ὁ Karsten μεταβάλλουσιν. Ἀλλὰ
 τὸ τοῦ ἐπομένου στίχου ὑγιὲς κεδνὰ τὸ παραι-
 θέμενον τῷ τὰ ληθῇ σαφῶς διδάσκει ὅτι καὶ τὸ
 καλὰ νῦν πρόπει εἰς κεδνὰ νὰ μεταβληθῇ, διότι
 περὶ τοῦ αὐτοῦ πρόκειται, ὡς καὶ ἐν 655 «πῶς κεδνὰ
 τοῖς κακοῖσι συμμίζω λέγων» καὶ Χοηφ. 154 «κακῶν
 κεδνῶν τ'». Ἀλλὰ καὶ τὸ καρποῦσθαι θὰ ἐνό-
 μιζον ὅτι δὲν εἶνε ὑγιὲς, διότι τὸ κεδνὰ πρόπει με-
 τὰ τούτου νὰ συνάπτηται ὡς κατηγορούμενον τοῦ «τὰ
 ψευδῇ», καὶ ὅτι πρόπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «κρυοῦσθαι»·
 διότι τὸ νόημα εἶνε ὅτι τὰ ψευδῇ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ
 κυρωθῶσιν ἀπέναντι τοῦ πολλοῦ χρόνου παρὰ τοῖς φί-
 λοις καὶ βεβαιωθῶσιν ὡς ἀγαθὰ· διότι ὑπὸ τοῦ πολ-
 λοῦ χρόνου θὰ ἐξελεγχθῶσιν ὡς ψευδῇ καὶ κακά. Ἀλ-
 λά τὸ ἐσφαλμένον φίλοισι διδάσκει ὅτι ἄλλο τι
 συμβαίνει ἐνταῦθα· τὸ καρποῦσθαι ἀπαιτεῖ ἀν-
 τικείμενον καὶ πρόπει νὰ μεμνῶμεθα ὅτι ὁ Αἰσχύλος
 εἶπεν ἔμπροσθεν 497 «τερπνὸν τόδ' ἔλθόν φῶς ἐφίλωσεν
 φρένας» καὶ ἐν Χοηφ. 999 «τοιοῦτον ἂν κτήσαιτο
 φηλήτης ἀνὴρ» καὶ δύναται τις μετὰ πεποιθήσεως νὰ
 ἰσχυρισθῇ ὅτι καὶ ἐνταῦθα φήλωσε ἔγραψεν ὁ ποι-
 ητὴς καὶ τοῦτο διδάσκει ὅτι καὶ ἡ ἐς πρόπει νὰ μετα-
 βληθῇ εἰς ὡς «οὐκ ἔσθ' ὅπως λέξαιμι τὰ ψευδῇ κεδ-
 νὰ | ὡς τὸν πολὺν φήλωσε καρποῦσθαι χρόνον» = ὅτι
 τὰ ψευδῇ ἀγαθὰ ἐξηπάτησαν ἢ ἐξαπατῶσι κτέ, διότι
 ὁ ἀόριστος εἶνε τῆς συνηθείας. Κατωτέρω δὲ 628
 «σχισηέντα δ' οὐκ εὐκρυπτα γίνεται τάδε.» ὁ Ahrens
 εἰς «εὐ κρυπτά» μεταβάλλει καὶ ὁ Weil εἰς «εὐκαρπα»
 τὸ εὐκρυπτα. Τὸ εὐκρυπτα ἢ εὐκρυπτά
 (διότι δὲν διαφέρουσιν) εἶνε ἐνταῦθα ἀνάρμοστον, διότι

δὲν συμβιβάζεται τῷ ἡγουμένῳ στίχῳ καὶ ὁ χορὸς βού-
 λεται νὰ ὦσι τὰ ληθῇ καὶ κεδνὰ καὶ αἱ ἰδιότη-
 τες αὐταὶ εἶνε συνημμέναι. Τοῦτο συνιδὼν ὁ Weil θέ-
 λει νὰ μεταβάλλῃ εἰς εὐκαρπία ἀπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἔμ-
 προσθεν καρποῦ σθαῖ. Τὸ εὐκρυπτα νομίζω
 ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς εὐπερπτα, ὅπερ καὶ
 ἐν Ἰκέτισι 750 μεταχειρίζεται ὁ Αἰσχύλος, ἀντὶ τοῦ
 εὐπερπῇ· «ὅταν αἱ ἰδιότητες αὐταὶ ὦσι τοῦ αὐ-
 τοῦ πράγματος, πρόπουσιν, ἐὰν δὲ ἀλλήλων ἀποχωρι-
 σθῶσι καὶ τὸ ἀληθὲς μὴ ἦ καὶ ἀγαθόν, εἶνε ἀρρεπῇ
 καὶ δυσαρεστοῦσιν.». Κατωτέρω δὲ 641—642 «Κη, εὐ-
 φημον ἡμᾶρ οὐ πρέπει κακκγγέλω | γλώσση μιαινέιν·
 χωρὶς ἡ τιμὴ θεῶν·» οὔτε μεταβολῆς χρήζει τὸ χωρίον
 οὔτε ὁ Hermann καλῶς ἐρμηνεύει καὶ ὁρθῶς ὁ Eugen
 λέγει ὅτι τὸ ἀντίθετον τῶν ἐνταῦθα λεγομένων εἶνε τὰ
 ἐν 650 «πρέπει λέγειν παιᾶνα τόνδ' Ἑρινύων·» διότι
 ἡ ἐννοια εἶνε «ἄλλη ἄλλων θεῶν ἡ τιμή· διότι ἄλλη
 μὲν εἶνε ἡ τιμὴ τῶν οὐρανίων, ἄλλη δὲ ἡ τῶν Ἑρινύων.»
 Ἰνα δὲ τοῦτο κατανοηθῇ, παρατίθεμαι τὸ ἐν 1062—
 1063 «Χο. ἦδ' αὐτε δυσφημοῦσα τὸν θεὸν καλεῖ (τὸν
 Ἀπόλλωνα) οὐδὲν προσήκοντ' ἐν γόοις παραστατεῖν.»

645—647 «πόλει μὲν—ἄνδρας διπλῇ μάστιγι,». Τὸ
 χωρίον οὐδεμιᾶς μεταβολῆς δεῖται, ἀλλὰ μιᾶς ὑποστιγ-
 μῆς. Διότι ὁ 650 στίχος εἶνε ἡ ἀπόδοσις τῶν 645—
 648, ἅτινα ἐπαναλαμβάνονται διὰ τοῦ 649 «τοιῶνδε
 μέντοι πημάτων σεσαγμένον», καὶ πρέπει νὰ θῶμεν μί-
 αν μόνον μετὰ τὸ ἄνδρας ὑποστιγμῆν· διότι τὸ δι-
 πλῇ μάστιγι πρέπει νὰ συναφθῇ μετὰ τοῦ πῆ-
 ματα, ἅτινα εἶνε δύο εἰδῶν καὶ εὐθὺς ἐπεξηγοῦνται.
 Ὑπόνοια δέ τις κατέχει με μὴ, ὥς ἐν 645 εἶπεν «πό-
 λει μὲν ἔλκος ἐν», οὕτως ἐν 647 τὸ ἄνδρας πρόπη
 νὰ τραπῇ εἰς «ἕτερον», ἵνα φαίνεται μᾶλλον ἡ ἐπεξή-
 γησις τῶν πημάτων. Κατωτέρω δὲ 667—668 «ἦτον
 τις ἐξέκλεψεν ἡ ἐξητήσατο | θεός τις, οὐκ ἄνθρωπος, οἴ-
 ακος θιγών» πολλαχῶς μεταβάλλεται τὸ ἐξήτησα-

το καὶ εὐήμερεϊ ἢ τοῦ Schütz ἢ ἐξηγήσατο μεταβολή. Ἀλλὰ καὶ αὕτη καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι εἶνε φροῦνδαι καὶ τὸ ἐξηγήσατο ἔχει πᾶν ὑγιῶς. Ἰδὲ 672 «ἔπειτα δ' Αἶδην πόντιον πεφευγότες,». Ἐν τούτῳ λοιπὸν τῷ κράτει ἦσαν οἱ πλείοντες καὶ τούτους ἠθέλεν οὗτος νὰ ἐξαφανίσῃ. Εἰ λοιπὸν ἐσώθῃ τὸ πλοῖον τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἐσώθῃ ἢ ἄκοντος ἢ ἐκόντος τοῦ Αἶδου. Καὶ εἰ μὲν ἄκοντος, θεὸς τις φαίνεται ὅτι ἐξήρπασεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ (καὶ τοῦτο εἶνε τὸ ἐξεκλέψεν, ὅπερ παρ' Ὅμηρῳ πολλάκις συμβαίνει, νὰ ἐκκλέπτωσιν οἱ θεοὶ τοὺς κινδυνεύοντας προσφιλεῖς των), εἰ δὲ ἐκόντος, φαίνεται ὅτι ἡγήσατό τις τοὺς περὶ τὸν Ἀγαμέμνονα ὡς δωρεὰν καὶ ὁ Αἶδης συνήρπασε (καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ ἐξηγήσατο, ὅπερ συχνὸν ἦν ἐν ταῖς Ἀθηναϊκοῖς δικαστηρίοις). Κατωτέρω δὲ 675 «λευκὸν κατ' ἡμαρ οὐ πιποιθότες τύχη,» τὸ οὐ καὶ εἰς αὐτὸ καὶ εἰς εἷ μετεβλήθη. Βέβαιον εἶνε ὅτι εἶνε τὸ οὐ πλημμελεῖς, διότι νῦν πλέον εἶχον πεποίθησιν εἰς τὴν τύχην· διότι ἄλλως δὲν θὰ ἀνεζήτουν τοὺς ἀπολωλότας. Ἐνθυμούμενος δὲ ὅτι καὶ καὶ οὐ πολλάκις εἰς ἄλληλα διεφθάρησαν νομίζω ὅτι καὶ ἐνταῦθα πρέπει νὰ γράψωμεν «καὶ πεποίθότες τύχη,», τοῦ καὶ συνάπτοντος τὰ «λευκὸν κατ' ἡμαρ» καὶ «πεποίθότες τύχη,». Ἐν δὲ 675 «στρατοῦ καμόντος καὶ κακῶς σποδουμένου» δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐξηγηθῇ ὁ χρόνος τοῦ σποδοῦμενον μετὰ τὸν ἀόριστον καμόντος καὶ δι' αὐτὸ ὁ Meineke εἰκασε «κατεσποδμένου,». Ὁ σχολιαστής λέγει ἐνταῦθα «διασπεδασθέντος δίκην σποδοῦ,». Ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἀποδεικνύουσιν ὅτι εἶχεν ἄλλο κείμενον· διότι πολλάκις παραφράζει. Ἐνταῦθα θὰ συγχωρηθῇ μοι τόλμη τις· νομίζω δηλαδὴ ὅτι ἐν τῷ κακῶς σποδοῦμενον ὑπάρχει τὸ «κακοσπόδον μὲν οὖν,» Περὶ μὲν τοῦ μὲν οὖν ἰδὲ τὸ Αἰσχύλ. λεξικὸν τοῦ Dindorf περιέχον παραδείγματα ὁμοιότατα, τὸ δὲ κακὸ σποδος εἶνε μὲν νῆα λέξις, ἀλλ' εἶνε καλῶς ἐσχηματισμένη καὶ παρ' Αἰσχύλῳ ὑ-

πάρχουσι πολλά τὰ ἅπαξ καὶ μόνον παρ' αὐτῷ ἀπαν-
τῶντα, περὶ ὧν ἢ οὐδενὶ ἐπῆλθε νὰ ἀμφιβάλλῃ ἢ ἐνί-
οις ἄνευ λόγου. Καὶ νῦν τὸ κακὸ σποδὸς περιέ-
χει τὴν ἔννοιαν τοῦ κακῶς ἐσποδῆμενον. Ἐν
δὲ 679—681 «Μενέλεων γὰρ οὖν | πρῶτόν τε καὶ μά-
λιστα προτδόκα μολεῖν. | Εἰ δ' οὖν τις ἀκτὶς ἡλίου νυν
ἴστωρεϊ», ὁ κῆρυξ διηγηθεὶς περὶ τῶν ἐν θαλάττῃ δυσ-
τυχημάτων τῶν Ἀχαιῶν λέγει νῦν καὶ περὶ τοῦ Με-
νελάου. Ἐπλανήθησαν ὁ Hartung καὶ Wecklein τρέπον-
τες τὸ μολεῖν ὁ μὲν εἰς θανεῖν, ὁ δὲ εἰς κα-
μεῖν καὶ ὅσοι ἄλλοι κριτικοὶ ἐπεχείρησαν τοιαύτη
τινι μεταβολῇ ἐπιτηδεῖα νὰ ποιῇ τὸν κῆρυκα κακὰ λέ-
γοντα περὶ τοῦ Μενελάου, ὥς καὶ τὸ ὡς ἄριστα
καὶ τὸ πρὸ σδόκα καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ «πρῶτόν τε
καὶ μάλιστα» διδάσκουσιν διότι οὐδεὶς λόγος εἶνε νὰ
πάθῃ πλείω τῶν ἄλλων ὁ Μενέλαος· διότι καὶ οὗτος
καὶ οἱ ἄλλοι ἐπὶ τῆς αὐτῆς τρικυμίας ἔπαθον. Τὸ ἐ-
ναντίον λοιπὸν ἀληθεύει καὶ ὁ Μενέλαος θὰ ἔλθῃ τά-
χιστα. Ὁρθότερα λοιπὸν ἐποίησαν ὁ Auralus καὶ ὁ
Bloomfield νομίσαντες ὅτι τὸ ἀμάρτημα κεῖται ἐν τῷ
δ' οὖν. Ἀλλ' οὔτε τὸ γοῦν ἐκείνου οὔτε τὸ γὰρ
τούτου εἶνε ἀναγκαῖον, ἀλλὰ τὸ ΔΕ, ὅπερ ἔγραψεν ὁ
ποιητὴς καὶ, ἵνα μὴ γένηται χασμωδία, ἐνομίσθη ὅτι
ἔπρεπε νὰ ἀναγνωστῇ Δ', ἔπρεπε νὰ μεταχαρακτηρισθῇ
εἰς ΔΗ ἔχον χρονικὴν σημασίαν καὶ ἀποτελοῦν μετὰ
τοῦ οὖν συνίξῃσιν «εἰ δὴ οὖν τις».

694—696 «ἐκ τῶν ἀβροτίμων | προκαλυμμάτων ἔ-
πλευσεν | ζεφύρου γίγαντος αὔρα», «Ὁ χορὸς καταρᾶται
τῇ πολλῶν κακῶν αἰτία γενομένη Ἑλένη» ἀβροτί-
μων ἔχουσιν οἱ κώδικες, οὔπερ ὁ Hermann μάτην ἐ-
περασπίζει, ἐν ᾧ ὁ Salmasius ἔτρεψεν αὐτὸ εἰς ἀβρο-
πήνων, «ὅπερ ὁ Enger καὶ ἐν τῷ κειμένῳ παρελάβε
καὶ ὁ Wecklein ἐν ταῖς σημειώσεσι κατεχώρισε, καὶ ὁ
Meineke εἰς «ἀκροτίμων». Τὸ ἀβροπήνων εἶνε
κατὰ τὸ νόημα προσφυνὲς τῷ χωρίῳ καὶ τοιοῦτον νόη-

μα λαμβάνομεν διὰ ἐλαχίστης μεταβολῆς τοῦ ἁ β ρ ο-
τ ι μ ω ν εἰς ἁ β ρ ο μ ι τ ω ν οὐδαμῶς κωλνόμενοι ὑ-
πὸ τοῦ βραχέος μιν διότι τὸ ἁ β ρ εἶνε θέσει μακρὸν
ὥς ἐν Περσ. 1072 ἐν τῷ ἁ β ρ ο β ἄ τ α ς. Μεταθέσεις
δὲ γραμμάτων ὡς νῦν τῶν μ καὶ τ εἶνε ἐν τοῖς χειρο-
γράφοις συχνόταται καὶ ἄφθονος πηγὴ πολλῶν δια-
φθορῶν.— Περὶ δὲ τῆς μεταβολῆς τῶν ἐν στίχ. 728—
729 «... ἀπέδειξεν | ἡθός τὸ πρὸς τοκήων» εἰς «... ἡθός
τορῶς τὸ τοκήων» ἰδὲ διατριβῆς μου σελ. 7—8. Κατωτέ-
ρω δὲ 795—795 «οὐδ' εὖ πραπίδων οἶακα νέμων | θράσος
ἐκούτιον | ἀνδράσι θνήσκουσι κομίζων» ὁ χορὸς λέγει ὅτι
ἄλλοτε ἀπεδοκίμασε τὴν ἐπὶ Τροίαν στρατείαν καὶ τούτῳ
συμφωνεῖ καὶ ὁ Ἀγαμέμνων ἐν 821—822. Ἐνταῦθα
ἔχει θ ἄ ρ σ ο ς ὁ Earnr καὶ νομίζω ὅτι αὕτη εἶνε ἡ ὀρ-
θὴ γραφή. Ἀλλ' ἡ φιλονεικία εἶνε περὶ τοῦ ἐ κ ο ὕ-
σ ι ο ν, ὅπερ ὁ Canler μεταβάλλει εἰς ἁ κ ο ὕ σ ι ο ν δια-
τηρῶν καὶ τὸ θ ρ ἄ σ ο ς, ᾧ πολλοὶ ἠκολούθησαν, ἐν ᾧ
ἄλλοι ἄλλως τὸ χωρίον μετέβαλον καὶ ὁ Wecklein γρά-
φει «θάρσος ἐτώσιον». Ἀλλ' αἱ εἰκασίαι εἶνε μάταιαι,
διότι τοῦτο δὲν πάσχει, καὶ ἔπρεπε νὰ θεραπευθῇ μάλ-
λον τὸ θ ν ἡ σ κ ο υ σ ι (οὕτως ἔχουσιν οἱ κώδικες), ὅ-
περ οὐδὲν νόημα παρέχεται καὶ δικαίως τινὲς τῶν κρι-
τικῶν ἐπέλασαν. Νομίζω ὅτι τὸ ἐ κ ο ὕ σ ι ο ν διδά-
σκει ὅτι τὸ ἀ ν δ ρ ἄ σ ι θ ν ἡ σ κ ο υ σ ι πρέπει νὰ με-
ταβληθῇ εἰς «ἀνδράσιν ἀέκουσιν», ὅπερ ὁρῶ νῦν ἐν τῷ
παραρτήματι τοῦ Wecklein ὅτι καὶ ὁ Schoemann εἴκα-
σεν, ᾧ καὶ τὸ ἁ π ο κ ν ο ὕ σ ι ἐπὶ λθε μᾶτην.

807—808 «τῷ δ' ἐναντίῳ κύτει | ἐλπίς προσήει χει-
ρὸς οὐ πληρουμένῳ.» Ὁ Ἀγαμέμνων ἐπανελθὼν ἀπὸ
τῆς στρατείας προσαγορεύει τοὺς θεοὺς τοὺς βοηθή-
σαντας αὐτῷ εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας. Πολλὰ ὥς
μεταβάλλονται τὰ «ἐλπίς προσήει χειρὸς» καὶ ὁ Weck-
lein παρέλαβεν ἐν ταῖς σημειώσεσι τὴν εἰκασίαν τοῦ
Margliouth «ἐλπίς προσεῖται χεῖρας» ἣτις εἶνε ἐσφαλμέ-
νη διὰ αὐτὸν τὸν ἐνεσιῶτα π ρ ο σ ε ῖ ε ι. Ἀλλὰ καὶ οὐ-

δευτέρα ἄλλη μεταβολὴ τοῦ προσήγει εἶνε ὁρθή, ἐν ᾧ τ
 χειρὸς ὁρθῶς μετεβλήθη εἰς χειρὰς. Ὁ Εὐριπί
 δης ἐν Ἀνδρομάχῃ στίχ. 27—29 λέγει «ἐλπὶς μ' ἀ
 προσήγε σωθέντος τέκνον | ἀλκὴν τιν' εὐρεῖν κἀπικου
 ρησιν κακῶν», καὶ νομίζω ὅτι καὶ ἐνταῦθα τὸ πρ
 σῆγε ἀρμότιον ἢ ἐλπὶς προσήγε τὰς χειρὰς εἰς τ
 ἐναντίον κύτος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐπληροῦτο, διότι αἱ χεῖ
 ρες ἔργον δὲν προσήγοντο. Κατωτέρω δὲ 810—81
 «ἄτης θύελλαι ζῶσι· συνθνήσκουσα δὲ | σποδὸς προπέμ
 πει πόντας πλούτου πνοάς·» ὁ μὲν Hermann τρέπει τ
 θύελλαι εἰς θυηλαί, ὁ δὲ Enger φυλάττων αὐ
 τὸ τρέπει τὸ συνθνήσκουσα εἰς δυσθνή
 σκουσα καὶ ἄλλοι ἄλλως μεταβάλλουσι καὶ τοῦτ
 καὶ τὸ ζῶσι. Ἡ μόνη ἀναγκαία καὶ ὁρθή μεταβολή
 εἶνε ἡ τοῦ Hermann, ὅστις ὅμως καὶ τοῦτο κακῶς ἐρ
 μηνεύει καὶ τὸ συνθνήσκουσα· διότι νομίζω
 ὅτι τὸ «ἄτης θυηλαί ζῶσι» δηλοῖ ὅτι πάντα διὰ το
 πυρὸς καταναλίσκονται καὶ δι' αὐτὸ ἐδύνατο νὰ προσ
 τεθῇ τὸ «συνθνήσκουσα σποδός.» Ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅτι
 πάντα διὰ τοῦ πυρὸς καταναλίσκονται δὲν ἐπεται ὅτι
 συνθνήσκει ἢ σποδός, ἥτις ἐξ αὐτῶν σχηματίζεται
 Ἀλλ', ὥς εἶπον, παρενόησεν ἀμφοτέρω ὁ Hermann κα
 τοῦτο ἐποίησε καὶ ὁ Enger καὶ οἱ ἄλλοι· διότι εἰς τ
 θυηλαὶ περιέχεται ἡ ἔννοια τοῦ πυρὰς, ἐφ' ᾧ
 καίονται ἐκεῖναι, καὶ τὸ ζῶσι εἰς τὰς πνοὰς κυρίως
 ἀναφέρεται· διότι καλεῖ ἀλλαχού τὰς πνοὰς ζῶ
 σι καὶ ὁ ποιητὴς λέγει ὅτι εἰσέτι φλόξ ὑπάρχει πο
 ἐν τῇ Τροίᾳ. Τοῦ δὲ συνθνήσκουσα ἢ συν δὲ
 σημαίνει τὸ πρὸς τὸ ζῶσι σύγχρονον, ἀλλ' ἀναφε
 ρεται εἰς τὴν αἰτίαν τοῦ θνήσκειν, διότι ἡ ἔννοι
 εἶνε· ἀνέμου πνέοντος, διασκορπίζεται ἅμα καὶ ἡ σπο
 δὸς καὶ ἅμα διασκορπίζεται καὶ τὸν εἰς ἑαυτήν ἀναλυ
 θέντα πλοῦτον. Ἀναγκαῖον εἶνε λοιπὸν νὰ γράψωμε
 «πόντας πλούτους πνοαῖς.» διότι αἱ πνοαὶ διασκορπι
 ζουσιν ἅμα τὴν σποδὸν καὶ τοὺς εἰς αὐτήν ἀναλυθέντα
 πλούτους τῆς Τροίας. Καὶ κατωτέρω δὲ ὁρθῶς ἐν 81

μετέβαλε τὸ ἔπραξα μεθα εἰς ἐφραξα μεθα
 ὁ Franken καὶ ἐξετάζομεν τὸν δύσκολον στίχον 816
 «ἵππον νεοσσὸς | ἀσπιδηστρόφος λεῶς», ὃν ἄλλοι ἄλ-
 λως μεταβάλλουσι καὶ δι' ὃν ὁ Hartung θέλει νὰ με-
 ταθῇ τὸν 817 στίχον μετὰ τὸν 819 καὶ ἄλλους ἔπεισε·
 διότι τὸ ὁροῦσας εἰς τὸ λεῶς δὲν δύναται μὲν νὰ
 ἀποδοθῇ, δύναται δὲ νὰ ἀποδοθῇ τῷ ἵππῳ. Νομίζω
 ὅτι ἀσπιδηστρόφος λεῶς εἶνε οἱ Τρωες καὶ
 πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς δοτικὴν «ἀσπιδηστρόφῳ
 λεῶ | πῆδημ' ὀρούσας» συναπτόμενον μετὰ τοῦ ὁροῦ-
 σας. Ἀλλ' ἐγὼ νομίζω ὅτι καὶ τὸ νεοσσὸς εἶνε
 ἐσφαλμένον καὶ ἀδύνατον νὰ ὀνομάζεται οὕτως ὁ
 Δούρειος μέγας ἵππος καὶ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς
 κολοσσὸς, ὡς ἀντιστρόφως ἐν 425 μετέβαλεν ἡδὴ
 ὁ Karsten τὸ κολοσσῶν εἰς τὸ ἀναγκαῖον νεοσ-
 σῶν. Καὶ κατωτέρω δὲ 845 «νίκη δ' ἐπέιπερ ἔσπετ',
 ἐμπέδως μένοι.» μόνος ὁ Cobet οὐκ ὀρθῶς ἠθέλησε τὸ
 ἐμπέδως εἰς ἐμπεδος, τὸ ἰσχυρότερον εἰς τὸ ἀ-
 σθενέστερον, νὰ μεταβάλῃ. Ἀλλ' ἐμοὶ φαίνεται ὅτι τὸ
 «ἐπέιπερ ἔσπετ'», εἰάν τε αἰτιολογικὸν εἰάν τε χρονικὸν
 ὑποληφθῇ δὲν οὐκ ἀντίκειται μετὰ τῶν ἄλλων ὀρθῶς,
 καὶ νομίζω ὅτι εἰς «ὅπη περ» πρέπει νὰ μεταβληθῇ=
 καθ' ἣν πορείαν ἢ καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον ἠκολούθη-
 σέ μοι, κατὰ τοῦτον ἀμετακινήτως εἶχομαι νὰ μὲνῃ.

857 «καὶ τραυμάτων μὲν εἰ τόσων ἐτύγγανεν | ἀνὴρ
 ὅδ', ὡς πρὸς οἶκον ὤχετεύετο | φάτις, τέτρωται δικτύ-
 ου πλέω λέγειν.». Ἡ Κλυταιμῆστρα λέγει περὶ τῶν φη-
 μῶν τῶν διαδιδομένων περὶ τῶν τραυμάτων τοῦ Ἀ-
 γαμέμνονος. Τὸ τέτρωται δὲν ἀρκεῖ νὰ μεταβλη-
 θῇ εἰς τέτρωται, ὡς βούλεται ὁ Hl. Ahrens, διότι
 κατὰ τὰ 861—865 «τρισώματος τ' ἄν—ἐξηύχει λα-
 βῶν,» πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «τέτρωτ' ἄν» τὸ δὲ
 πλέω δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ μεταβληθῇ εἰς πλέον, ὡς
 εἰσηγεῖται ὁ Dindorf, ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὸ λέγειν πά-
 σchein διότι νῦν δὲν ἔχει ἢ λέξις αὕτη οὐδεμίαν σημα-

σταν. ³Εν Χοηφόρων 504—505 «φελλοὶ δ' ὡς ἄγουσι
 δίκτυον | τὸν ἐκ βυθοῦ κλωστήρα σφίζοντες λίνον.» λέ-
 γεται καὶ νομίζω ὅτι καὶ ἐνταῦθα πρέπει νὰ γράψω-
 μεν «τέτρητ' ἂν δικτύου πλέω λίνων.» Ἰδὲ καὶ Ὅμ.
 Ἰλ. Ε 487 «μήπως, ὥς ἀψῖσι λίνου ἄλόντε πανάγρου
 ...γένησθε.» Κατωτέρω δὲ 886—887 «πελλὰς ἄνωθεν
 ἀρτάνας ἐμῆς δέρης ἔλυσαν ἄλλοι πρὸς βίαν λελημμέ-
 νης.» καὶ ἐγὼ καὶ ἐν 885 Προμ. ἔτρεψα τὸ λελεμι-
 μένοι εἰς λελεμιμένοι καὶ νῦν νομίζω ὅτι πρό-
 πει νὰ μεταβληθῇ τὸ λελεμιμένης εἰς λελεμι-
 μένης καὶ ἄλλους ὁρῶ τοῦτο εἰκάσαντας. Ἀλλ' ἢ
 βεβαία αὕτη μεταβολή, καθ' ἣν τὸ λελεμιμένης ἀ-
 ναφέρεται εἰς τὸ ἐμοῦ τὸ περιεχόμενον ἐν τῷ ἐμῆς,
 διδάσκει ὅτι καὶ τὸ πρὸς βίαν ὑγιῶς δὲν ἔχει
 ὦν ἢ μὲν πρὸς εἰς σφόδρα πρέπει νὰ με-
 ταβληθῇ, τὸ δὲ βίαν εἰς θανεῖν, διότι τοιοῦτον
 κείμενον ἀπαιτεῖ τοῦ χωρίου ἢ διάνοια «ἔλυσαν ἄλ-
 λοι σφόδρα θανεῖν λελημμένης.» Κατωτέρω δὲ 872
 — 875 «Στρόφις ὁ Φωκεὺς, ἀμφίλεκτα πῆματα |
 ἐμοὶ προφωνῶν,» ὁ Schneidewin εἰς ἀμφίθηκτα
 καὶ ὁ Kayser εἰς «οὐ φυλακτά» ἢ «δυσφυλακτα» μετα-
 βάλλουσι τὸ ἀμφίλεκτα. Καὶ ἐγὼ νομίζω ὅτι τὸ
 ἀμφίλεκτα δὲν ἔχει ὑγιῶς. Λέγεται μὲν ἐν 1585
 «ἀμφίλεκτος ὢν κράτει» καὶ ἐν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας 724
 «οὐδ' ἀμφιλέκτως μὴν κατεσποδημένοι.» Ἀλλ' ἐν ἀμ-
 φοτέροις τοῖς χωρίοις περιέχεται τὸ νόημα τῆς ἀμφι-
 σβητήσεως, ἐν ᾧ ἐνταῦθα δὲν εἶνε δυνατόν νὰ λέγῃ ἢ
 Κλυταιμῆστρα ὅτι τὰ πῆματα τὰυτα εἶνε ἀμφισβη-
 τούμενα. Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὸ ἔμπροσθεν 868 «ἐκ
 τῶνδ' ἐμοὶ» ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ὧδε λεγόμενον διότι
 ἐκεῖ λέγει ὅτι διὰ τὰς διαδόσεις ταύτας ἐγὼ φοβου-
 μένη παρέδωκα τῷ Στροφίῳ τὸν Ὁρέστην καὶ ἐνταῦ-
 θα τὸ «ἀμφίλεκτα» πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «ἀρτί-
 λεκτα» = τὰ πρὸ μικροῦ λεχθέντα δυστυχήματα, οἷς
 ἐν τοῖς ἔπειτα προστίθῃσι καὶ ἄλλον λόγον. Ἐν δὲ
 874—875 «εἴ τε δημόθρους ἀναρχία | βουλὴν καταρ-

ρίψειεν,» οὐδεμίαν μεταβολὴν πρέπει νὰ ποιησώμεθα, διότι ὁ ποιητὴς ἔχει νῦν ἐν νῶ τὴν ἐξ Ἀρείου Πάγου βουλήν, περὶ ἧς πολλὰ μέλλει νὰ εἴπῃ ἐν Εὐμενίσῳ, οἷον ἐν 707 «κερδῶν ἄθικτον τοῦτο βουλευτήριον.» Κατωτέρω δὲ 877 «τοιᾶδε μέντοι σκῆψις οὐ δόλον φέρει.» ἵνα τὸν στίχον τοῦτον ἐξηγήσωνται, λέγουσιν οἱ ἐρμηνευταὶ ὅτι ἡ σκῆψις αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὸν Στρόφιον, διότι αἰσθάνονται ὅτι εἶνε ἄτοπον νὰ λέγῃ ἡ Κλυταιμῆστρα ὅτι «ἡ πρόφασίς μου αὕτη δὲν περιέχει δόλον.» διότι δὲν ἦτο δυνατόν περὶ δόλου παρασκευαζόμενον ὑπὸ τῆς Κλυταιμῆστρας καθ' ἑαυτοῦ νὰ διανοηθῇ ὁ Ἀγαμέμνων. Ἀλλὰ δὲν εἶνε πιθανώτερον ὅτι ὁ στίχος οὗτος εἶνε πλάσμα μεταγενέστερον, θελήσαντός τινος δι' ἐρωτηματικοῦ στίχου νὰ εἴπῃ τῷ Ἀγαμέμνονι ὅτι ὥφειλε νὰ ὑποπτεύσῃ δόλον τινὰ ὑπὸ τῆς Κλυταιμῆστρας παρασκευαζόμενον; Ἀληθῶς, ἂν ἀναγνωσθῇ ἐρωτηματικῶς «τοιᾶδε μέντοι σκῆψις οὐ δόλον φέρει;», ἕκαστος αἰσθάνεται ὅτι ὁ στίχος εἶνε μεταγενέστερον σχόλιον. Κατωτέρω δὲ 888 «λέγοιμ' ἂν ἄνδρα τόνδε τῶν σταθμῶν κύνα,» εἶνε τὸ τῶν πλημμελῆς, διότι καὶ τὰ ἄλλα ἄνευ ἄρθρου λέγονται καὶ ποιητικὸν εἶνε τὸ ἀναρθρον, καὶ δι' αὐτὸ ὁ Hermann β ο υ σ τ ᾱ θ μ ω ν κ ῦ ν α εἰκάζει. Ἀλλὰ διὰ τί δὲν εἶνε καὶ πάσης ἀγέλης κύων; ὁ Weil ἔτρεψεν εἰς «τόνδ' ἐγώ,» ὅπερ καὶ Enger ἐδέξατο. Ἀλλὰ ἂψ' οὐ ἐν 878 εἶπεν «ἔμοιγε μὲν δὴ», εἶνε τοῦτο νῦν περιττόν. Τὸ τῶν, ὅπερ καὶ ἄλλοι ἄλλως μετέβαλον, νομίζω ὅτι εἰς τοῖς πρέπει νὰ μεταβληθῇ, διότι ἡ ἔννοια μᾶλλον δι' αὐτοῦ ἐπισχέται. Ἀλλὰ κατωτέρω 890 «καὶ γῆν φανείσαν» ἄνευ λόγου ὁ Bloomfield τρέπει καὶ ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ τὸ «καὶ γῆν» εἰς γ α ῖ α ν καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλα· διότι διὰ τοῦ συνδέσμου τούτου ἐποικίλλε τὸν λόγον, ὥς καὶ ἀλλαχοῦ. Ὁμοίως δὲ ἐν 891 ἄνευ λόγου τὸν ὑπερθετικὸν βαθμὸν κ ᾶ λ λ ι σ τ ο ν ὑπόπτευσαν λέγοντες ὅτι δὲν δικαιολογεῖται. Διότι ὥς ἐμπροσθεν 888 εἶπε σ ω τ ῆ ρ α καὶ οὐδεὶς αὐτῷ προσ-

ἐκρουσεν, οὕτως εἶπε νῦν καὶ λ λ ι σ τ ο ν· διότι ἡ Κλυταιμῆστρα χρηταί ἐπὶ πάντων ὑπερβολῇ.

902—904 «τὰ δ' ἄλλα φροντίς οὐχ ὕπνω νικωμένη | θήσει δικαίως σὺν θεοῖς εἰμαρμένα.» *Ἡ Κλυταιμῆστρα ἐνταῦθα ὑπονοεῖ τὸν μέλλοντα καὶ τέλοςθῆναι φόνον τοῦ Ἀγαμέμνονος.* Ὁ Karsten θέλει εἰς εἰ ρ γ α σ μ έ ν α καὶ μεταβάλλῃ τὸ εἰ μ α ρ μ έ ν α καὶ ὁ Meineke εἰς «θεοῖσιν ἄρμενα», ὅπερ καὶ τῷ Enger καὶ Wecklein ἀρεσκεῖ. Ἀλλὰ πᾶσα τοῦ εἰ μ α ρ μ έ ν α μεταβολὴ εἴνεαι ἄτοπος, διότι τὸ μὲν θή σ ε ι πρέπει καὶ συναφθῆναι κατὰ τὴν συνήθη ποικιλίαν τῷ σὺν θ ε οῖ ς τὸ δὲ δικαίως τῷ εἰ μ α ρ μ έ ν α καὶ τὰ εἰ μ α ρ μ έ ν α εἶνε τὰ πεπρωμένα, ὁ φόνος τοῦ Ἀγαμέμνονος δὲ ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης δικαίως προορισθεὶς διὰ τὸν τῆς Ἰφιγενείας θάνατον. Τὸ δὲ χωρίον τοῦτο λαμπρῶς ὑμφηγεῖται τὴν ἐν 1657 μεταβολὴν τοῦ δό μ ο υ ς π ε π ρ ω μ έ ν ο υ ς εἰς π ό ν ο ι ς π ε π ρ ω μ έ ν ο ι ς, περ οὐκ ἰδὲ τὰ ἐκεῖ λεγόμενα. Κατωτέρω δὲ 926 «εἰ πάντα δ' ὥς πράσσοιμ' ἄν εὐθαρτῆς ἐγὼ» καὶ ὁ Bindorf γράφει «πράσσοιμεν» καὶ ὁ Weil «εἶπον τὰ δ' ὥς πράσσοιμ' ἄν», ὅπερ κατεχώρισεν ἀμφότερα ὁ Wecklein ἐν ταῖς σημειώσεσιν, ἐν ᾗ ἄλλοι ἄλλα εἰκάζουσιν. Ἀλλ' ὑποστιγμὴ μετὰ τὸν ἄν πρέπει καὶ τεθῆναι, τῶν εὐ θ α ρ σ ῆ ς ἐ γ ὼ οὔσης ἀποδόσεως τῶν «εἰ πάντα δ' ὥς πράσσοιμ' ἄν», ὅπερ δέχονται καὶ τὸν ἄν, ὡς ὁ Πλάτων ἐν Πρωταγόρᾳ 326 B λέγει «καὶ ἐγὼ εἶπερ ἄλλοι τῶν ἀνθρώπων πειθοίην ἄν, καὶ σοὶ πείθομαι».

924—925 «Κλ. ἡὔξω θεοῖς δείσας ἄν ᾧδ' ἔρδειν τά· δεῖ· | Ἀγ. εἴπερ τις, εἰδὼς γ' εὔ τόδ' ἐξείπον τέλος.» *Ἡ Κλυταιμῆστρα πειράεται καὶ πείσῃ τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ πατήσῃ ἐπὶ τῶν πορφυρῶν στρωμάτων. Ποικίλα εἶνε αἱ ὑπὸ τῶν κριτικῶν γερόμεναι μεταβολαὶ ἀμφότερων τῶν στίχων, αἵτινες εἶνε ἀτυχεῖς, διότι παρανοεῖται ἡ διάνοια αὐτῶν. Διότι νομίζεται ὅτι ἡ Κλυταιμῆ*

στρα ἐρωτᾷ δὴθεν ἀστείως τὸν Ἀγαμέμνονα, εἰ ἤϋξα-
το τοῖς θεοῖς νὰ μὴ θελῇ νὰ ὑποχωρήσῃ νῦν τῇ ἑαυτοῦ
γυναικί, ἐν ᾧ πρόκειται νῦν περὶ πράγματος διαφορω-
τάτου. Καὶ ἡ τοῦ Hermann λοιπὸν μεταβολὴ τοῦ δ ε ἰ-
σ α ς ᾧ ν εἰς δ ε ἰ σ α σ α ν καὶ αἱ λοιπαὶ εἶνε πλημμε-
λεῖς καὶ ἀναγκαῖον φαίνεται μοι μόνος ὁ ᾧ ν νὰ τρα-
πῇ εἰς ν ι ν, διότι τῶν στίχων ἡ διάνοια εἶνε ἡδε
«Κλ. ἡγήθης τοῖς θεοῖς νὰ κατορθώσῃς τὴν ἄλωσην
τῆς Τροίας οὕτω, διότι ἐφοβήθης αὐτούς; Ἀγ. ἐγὼ
εἶπον καθαρῶς τοῦτο τὸ τέλος τῆς ἐπὶ Τροίαν στρα-
τείας, διότι ἐγίνωσκον τοῦτο καλῶς, ἀκριβέστερον παν-
τὸς ἄλλου, ὅτι ἔμελλεν ἡ Τροία νὰ ἀλῇ.». Νῦν δὲ κα-
θίσταται συμφανές, διὰ τί ἔμπροσθεν ἡ Κλυταιμῆστρα
(922) ἐδεήθη αὐτοῦ νὰ εἴπῃ εἰλικρινῶς τὴν γνώμην
του, ἀφ' οὗ ὁ Ἀγαμέμνων ὡφείλε νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι
ἄνευ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς εὐχῆς καὶ τῆς βοηθείας των
εἶχε πεποίθησιν περὶ τῆς ἐκβάσεως τοῦ ἀγῶνος. Ἀλλὰ
καὶ ὅσα περὶ τοῦ Προάμου εὐθὺς λέγονται τὴν ἔμπρο-
σθεν ἐρμηνείαν μου ἐπικυροῦσι καὶ ἡ Κλυταιμῆστρα
θέλει νὰ εἴπῃ ὅτι τοὺς θεοὺς δὲν πρέπει νὰ φοβώμεθα,
ὥς οὐδ' ὁ Προάμος θὰ ἐφοβεῖτο· ἐνταῦθα δὲ σημειωτέον
ὅτι τὸ «μὴ διαφθεροῦντα» σημαίνει «μὴ διαστρέφον-
τα», ὥς ἐν Ἰκετίδων 1028 κεῖται «ἵχνος τὸ πρόσθεν
οὐ διαστρέψω φρενός». — Κατωτέρω δὲ 959—940 «πρὸς
τὴν γὰρ κείδῳ σωματοφθορεῖν ποσὶν | φθείροντα πλοῦτον
ἀργυρωνήτους θ' ὑφ' αὐτῶν»· τὸ σ ω μ α τ ο φ θ ο ρ ε ῖ ν ὁ ρ-
θῶς διώρθωσεν ὁ Franz εἰς ε ἰ μ α τ ο φ θ ο ρ ε ῖ ν καὶ
τὸ λειπόμενον ἀμάρτημα ὑπάρχει ἐν τῇ φ θ ε ἰ ρ ο ν τ α,
ὅπερ ὁ Wecklein μεταβάλλει μετὰ πεποιθήσεως εἰς «φα-
ρέων τε», ἀνθ' οὗ ἄλλοι εἰκάσαν φ α ρ ῶ ν, καὶ πολλα-
χῶς ἄλλοι τὴν μετοχὴν μετέβαλον. Ἀλλ' ἀκριβεστέρα τοῦ
χωρίου ἐξέτασις πείθει ὅτι ἀλλαχοῦ πρέπει νὰ ζητήσω-
μεν τὸ ὁρθόν. Τὸ ἀ ρ γ υ ρ ω ν ἡ τ ο υ ς θ' ὑ φ ᾶ ς διδά-
σκει ὅτι αἱ ὑφαὶ αὗται εἶνε ἀντὶ χρημάτων ἡγορασμέ-
ναι καὶ ὅτι ὁ π λ ο ῦ τ ο ς, ᾧ αὗται ἀντίθενται συνί-
σταται εἰς ἔργα κατεσκευασμένα ὑπὸ τῶν χειρῶν τῶν

θεραπεινῶν τοῦ Ἀγαμέμνονος. Διὰ τοῦτο δὲ νομίζω ὅτι τὸ φθελόντα πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «χειρῶν τε». Κατωτέρω δὲ 947-948 «ἐπεὶ δ' ἀκούειν τοῦ κατέστραμμαί τάδε, | εἴμ' ἐς δόμων μέλαθρα πορφύρας πατῶν» τὸ κατέστραμμαί νομίζω ὅτι ἔχει βλάβην τινὰ καὶ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «μετέστραμμαί», ὥς ἐν Εὐμενίδων 493—494 «νῦν καταστροφὰί νέων | θεσμίων» ὁρθῶς ὁ Meineke μετέβαλε τὸ καταστροφὰί εἰς μεταστροφὰί, καὶ ἐν Ἡροδότου 65 «ὥς γὰρ ἐπετρόπευσε τάχιστα, μετέστησε τὰ νόμιμα πάντα, καὶ ἐφύλαξε ταῦτα μὴ παραβαίνειν» ἐκ τοῦ ταῦτα (ὅπερ ὁ Stein ἀναφέρει κακῶς εἰς τὸ μετασταθέντα, διότι εἰς τὸ κατασταθέντα ἀναφέρεται) γίγνεται δηλὸν ὅτι τὸ μετέστησε πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς κατέστησε, οὐδαμῶς κωλύοντος τοῦ πάντα, διότι πάντα ταῦτα τὰ νόμιμα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἀγωγὴν. Καὶ μετ' ὀλίγον λέγει ἐκεῖ πάλιν ἔστησε καὶ πρὸ μικροῦ «τὸν νῦν κατεστεῶτα κόσμον.». Ἀλλὰ καὶ κατωτέρω 952—955 «οἶκος δ' ὑπάρχει τῶνδε σὺν θεοῖς, ἄναξ ἔχειν πένεσθαι δ' οὐκ ἐπίσταται δόμος.», ὅπου ποικίλαι μεταβολαὶ τοῦ κειμένου ἐπεχειρήθησαν, μόνῃ ἢ τῶν νοημάτων ἀντίθεσις δύναται νὰ ἀγάγῃ εἰς εὐρεσιν τοῦ ὁρθοῦ. Διότι τὸ πένεσθαι εἶνε τοῦ ἔχειν ἀντίθετον καὶ τὸ οἶκος, ὅπερ ὑπὸ τοῦ δόμος ἐπαναλαμβάνεται, πρέπει εἰς «οἶκων» νὰ μεταβληθῇ συμφωνοῦν πρὸς τὸ τῶν δ', ἐξαρτωμένων τῶν γενικῶν ἐκ τοῦ ὑπάρχει· δηλοῖ δὲ τὸ ὑπάρχει ὅτι ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς εἶνε οἱ οἶκοι οὗτοι πλούσιοι, ὥς διδάσκει τὸ «οὐκ ἐπίσταται» καὶ ὁ 1027, ὅπου λέγει ἡ Κλυταιμῆστρα «ἀρχαιοπλούτων δεσποτῶν πολλὴν χάρις.»

1021—1022 «πολλῶν μετὰ | δούλων σταθεῖσαν κησίου βωμοῦ πέλας.». Ἡ Κλυταιμῆστρα προτρέπεται τὴν Κασάνδραν νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἀμάξης. Τί εἶνε βωμὸς κτήσιος, δὲν δύναμαι νὰ κατανοήσω. Λέγεται μὲν ὁ

Ζεὺς κτήσιος ἐν Ἰκετίδων 555· ἀλλ' ὁ βωμὸς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κληθῇ κτήσιος. Ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ Naher μεταβολὴ «κτησίον Διὸς», ἣν καὶ ὁ Wecklein ἐν ταῖς σημειώσειςι παρατίθεται, εἶνε ἐσφαλμένη· διότι τὸ πέλας διὰ τῆς μεταβολῆς ταύτης γίγνεται ἀνεξήγητον. Ἀλλὰ καὶ τὸ πρὸ μικροῦ λεγθὲν 1020 «Ζεὺς» δὲν συνίστησι τὴν μεταβολὴν ταύτην. Ἀλλὰ δύναμαι κάλλιπτα νὰ κατανοήσω τὸ κτησίον συναπτόμενον μετὰ τοῦ δοῦλων, εἴτε ὑπονοοῦνται οἱ ἀργυρώνητοι δοῦλοι, οἵτινες διὰ τὴν ἀξίαν των ἡγοράζοντο, εἴτε πάντες οἱ ὄντες κτήματα τοῦ οἴκου. Ἐν δὲ 1024—1025 «καὶ παῖδα γάρ τοι θασίν Ἀλκμήνης ποτὲ | πρᾶθέντα τλῆναι δουλίας μάξης βία» ἡ Κλυταιμῆστρα βουλομένη νὰ ἀποκτείνῃ μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τὴν Κασάνδραν πειράται νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν. Τὸ βία εἶνε προφανῶς ἐσφαλμένον καὶ πολλαχῶς μετεβλήθη ὑπὸ τῶν κριτικῶν, οἷον ὑπὸ Bloomfield εἰς «δουλίας μάξης βίον», ὑπὸ Eager «δουλίας τροφῆς τυχεῖν» ὑπὸ Wecklein ἐν ταῖς σημειώσεσιν εἰς «μάξης κυρεῖν» καὶ ὑπ' ἄλλων εἰς ἄλλα ἀτοπώτερα. Καὶ ὅμως ἐν 453 λέγεται «ἄλλοτρίας διαὶ γυναικὸς», ὡς ὁρθῶς ἡ διαὶ μετεγράφη ὑπὸ τοῦ Hermann καὶ ὑπὸ πάντων παρεδέχθη, διότι ἐν τοῖς ἀνεκδότοις τοῦ Cramer Oxon I σελ. 119 λέγεται «καὶ ἐν Ἀγαμέμνονι ἄλλοτρίας διαὶ γυναικὸς» ἀντὶ ἔνεκα. Ὁμοίως δὲ 1454 «πολλὰ τλάντος γυναικὸς διαὶ.» Τίς λοιπὸν δὲν ἐννοεῖ ὅτι καὶ ἐνταῦθα τὸ βία εἰς διαὶ πρέπει νὰ μεταβληθῇ καὶ ὅτι ἡ διαὶ δηλοῖ ἔνεκα; Διότι καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἠνέχθη νὰ πωληθῇ, ἵνα ἄρτου δουλικοῦ μεταλαμβάνῃ. Τὸ δὲ χωρίον τοῦτο ἀναμεινῇσκει ἡμᾶς τοῦ τῶν Χοηφόρων 652 «εἶπερ φιλόξεν' ἐστὶν Αἰγίσθου διαὶ», ὅπου πολλαχῶς τὸ διαὶ μεταβάλλεται, εἰς βία, βία, βίαν, δίχα, τέλει, ἵνα παραλείπω τὰς τοῦ φιλόξευ μεταβολάς. Ἀλλ' ὅμως καὶ ἐνταῦθα ἡ διαὶ πρέπει νὰ τηρηθῇ δηλοῦσα = ἔνεκα τοῦ Αἰγίσθου, διότι ὁ Αἰγίσθος εἶνε κύριος

αὐτῶν· διότι ἡ διαί ἐν τοιούτοις χωρίοις ἄλλοτε ση-
μαίνει τελικὸν αἴτιον καὶ ἄλλοτε ἀναγκαστικόν, οἷο
εἶνε καὶ ἐν τῷ «ἀλλοτριᾶς διαί γυναικὸς» καὶ ἐν τῷ
τῷ χωρίῳ, ἐν ᾧ ἐν τῷ «δουλείας μάξης διαί» εἶνε τε-
λικὸν αἴτιον.

1054—1056 «ἀλλ' εἶπερ ἐστὶ μὴ γελιδόνος δίκην |
ἀγνώτα φωνὴν βάρβαρον κεκτημένη, | ἔσω φρενῶν λέ-
γουσα πείθω νιν λόγῳ». Ἡ Κλυταιμῆστρα πειρά-
ται ἔτι διὰ λόγου νὰ πείσῃ τὴν Κασάνδραν νὰ εἰσέλθῃ.
Ὁ τρίτος στίχος νομίζεται βαρέως διεφθαρμένος κα-
τὰ ἀπείρους μεταβολὰς ὑφίσταται π. χ. ὑπὸ Schweman
«εἰ σωφρονεῖ λέγουσα», ὑπὸ Bhode «ἔσω φρενῶν λα-
χοῦσα πείθεται λόγῳ», ὑπὸ Enger «ἔσω φρενῶν γεγῶσ
πείθοι' ἂν λόγῳ», ὑπὸ Wecklein ἐν Aeschyl. Studie
σελ. 150 καυχώμενου ὅτι διορθῇ τὴν ἀληθῆ τοῦ χωρίου
ἐννοιαν «εἰσω φρενῶν γέγωνε πείθων νιν λόγῳ» κα-
τὰ νῦν ἐν ταῖς σημειώσεσι τῆς Λατ. ἐκδόσεως «εἰσω φρε-
νῶν γεγωνὰ πείθε νιν λόγῳ». διότι νομίζει ὁ ἀνὴρ ὅτι
ἡ Κλυταιμῆστρα προτρέπει τὸν χορὸν νὰ πείσῃ διὰ λό-
γου τὴν Κασάνδραν. Ἀλλὰ τοῦ Wecklein αἱ μεταβο-
λαὶ εἶνε ἐσφαλμέναι, διότι ἐν τοῖς ἐπομένοις μόνον φαί-
νεται ὅτι ἡ Κλυταιμῆστρα δὲν σχολάζει νὰ πείθῃ τὴν
Κασάνδραν. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλων κριτικῶν εἶνε α-
μεταβολαί. Καὶ οὕτως ὁ στίχος οὐδεμίαν βλάβην ἔχει.
Διότι πρῶτον τὸ πείθω εἶνε ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως
τῆς Κλυταιμῆστρας προτροπῆς ἐαυτὴν «φέρε πείθω
νὰ πείσῃ τὴν Κασάνδραν» ἔπειτα τὰ ἔσω φρενῶν
λέγουσα λόγῳ ἐν νόημα ἀποτελοῦσι καὶ ἀντιτί-
θενται τοῖς 1042—1045 «εἰ δ' ἄξυνήμων οὔσα μὴ δέ-
χη λόγον (ὃν ἐγὼ ἔλεγον «ἔσω σῶν φρενῶν» νομίζουσιν
ὅτι ἐννοεῖς τὴν γλῶσσαν) σὺ δ' ἀντὶ φωνῆς φράζε καρ-
βάνῳ χειρί.» διότι ἔμπροσθεν μὲν ὠμίλει ἡ Κλυταιμῆ-
στρα, νῦν δὲ προτρέπει τὴν Κασάνδραν διὰ τοῦ σὺ δ' νὰ
ἀποκριθῇ τί θὰ πράξῃ· ἔμπροσθεν μὲν ἡ Κλυταιμῆστρα
εἰσέφερε λόγους εἰσω τῶν φρενῶν τῆς Κασάνδρας, νῦν

πέιση αὐτήν· νῦν δὲ αὐτὴ ἡ Κασάνδρα ὀφείλει διὰ ἐξωτερικῶν σημείων καὶ διὰ τῆς βαρβάρου χειρὸς τῆς νὰ δηλώσῃ τί θὰ πράξῃ. Κατωτέρω δὲ 1040—1042 «τὰ μὲν γὰρ ἐστίας μεσομφάλου ἔστηκεν ἤδη μῆλα πρὸς σφαγὰς πυρὸς, | ὥς οὐ ποτ' ἐλπίσασι τήνδ' ἔξειν χάριν». Ὡς νῦν ἔχει τὸ κείμενον, τὸ ἐστίας μεσομφάλου εἶνε ἀνεξήγητον καὶ δι' αὐτὸ ὁ Musgravius μετέβαλε τὸ πυρὸς εἰς πάρος, ἵνα ἐξ αὐτοῦ ἐξαριῶνται αἱ γενικαὶ ἐκείναι, ἐν ᾧ ἄλλοι ἄλλως διορθοῦνται. Εἶκασα ὅτι τὸ πυρὸς, ἐξ οὗ νομίζω ὅτι ἐξαριῶνται τὸ «ἐστίας μεσομφάλου», στεροῦμενον παντὸς ἑρμεισματος καὶ τὸ «τὰ μὲν» διδάσκουσιν ὅτι μετὰ τὸν 1041 ἐξέπεσεν εἰς στίχος περιέχων τὸ «πρὸς ἐσχάrais» (ἐξ οὗ τὸ πυρὸς θὰ ἐξαριῶνται) καὶ τὸ «τὰ δέ», ἐν ᾧ αἱ ἄλλαι λέξεις θὰ ἀντιτιθῶνται τοῖς «ἔστηκε πρὸς σφαγὰς» διότι ἄλλα εἶχον τυθῇ ἱερεῖα καὶ ἄλλα ἔμελλον. (Ἰδὲ καὶ Εὐμενίδων 108 «καὶ νυκτίσεμνα δεῖπν' ἐπ' ἐσχάρῃ πυρός.»). Ἀλλ' ὁ Αἰσχύλος ἐν 570 ἀποσπ. λέγει «ὕμεῖς δὲ βωμὸν τόνδε καὶ πυρὸς σέλας | κύκλῳ περίσστητ' ἐν λόχῳ τ' ἀπείρου εὐξασθε» καὶ τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο, οὗτινος τὸ ἐν λόγῳ τ' πρέπει νὰ τραπῇ εἰς χορτ' (διότι τὸ κυκλικὸν σχῆμα τοῦ χοροῦ δὲν ἔχει πέρας), διδάσκει ὅτι τὸ σφαγὰς εἶνε ἐφθαρμένον καὶ εἰς «πρόσθ' αὐγῆς πυρός» πρέπει νὰ μεταβληθῇ τὸ χωρίον. Ἐννοεῖται δὲ νῦν ὅτι τὸ τὰ μὲν δὲν περιμένει ἕτερον τὰ δέ, ἀλλ' ἡ ἀντίθεσις αὐτοῦ περιέχεται ἐν τοῖς ἡγουμένοις, δι' ὧν δηλοῦται ὅτι προσδοκῶσι τὴν Κασάνδραν, καὶ ἡ μικρὰ αὕτη μεταβολὴ εἶνε μακροῦ βελτίων τῆς δοξασίας, ὅτι στίχος ἐξέπεσεν, ἥτις εἶνε τὸ ἔσχατον καταφύγιον.

1075—1077 «μισόθεον μὲν οὖν πολλὰ, συνίστορα αὐτοφύνα κακὰ καρτάναι | ἀνδροσφαγεῖον καὶ πεδορραντήριον». Ἡ Κασάνδρα περιγράφει ἐν τῇ θείᾳ μανίᾳ τῆς τὴν στέγην τῶν Ἀτρειδῶν. Τὸ καρτάναι καὶ κατὰ τὴν ἑννοίαν καὶ ἐκ παραβολῆς πρὸς τὴν ἀντιστροφὴν

«βρέφη σφαγὰς» εἶνε ἡμαρτημένον καὶ ὁ Dindorf «κακὰ κάκ', ἀρτάνας» εἵκασεν, ὁ Kayser «κακὰ καρατόμα» («καρατόμον» ὁ Emperius), ὅπερ καὶ τῷ Wecklein ἀρέσκει, ὁ Hermann «αὐτοφόνα τε κακὰ καρτάνας», ὁ Lachmann «αὐτοφόνα κακὰ καὶ ἀρτάναι» καὶ ἄλλοι ἄλλα. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἡ διόρθωσις εἶνε ἀπλῆ· διότι πρὸ τοῦ καρτ ἔπεσεν ἡ πρόθεσις κατ' καὶ τὸ ἀρτάνας εἶνε πιώσεως γενικῆς «αὐτοφόνα κακὰ κατ' ἀρτάνας»=ἐπὶ τῆς ἀρτάνης, ὅπερ καὶ ἡ ἔννοια τοῦ χωρίου ἀπαιτεῖ.

1171 «ἐγὼ δὲ θερμόνους τάχ' ἐμπέδω βαλῶ.». Ἡ Κασάνδρα προλέγει τὸν θάνατόν της. Ἐν σελ. 8 τῆς ἐμῆς διατριβῆς ἐξετάζων τὸ χωρίον εἵκασα ὅτι πρέπει νὰ μεταγραφῇ «ἐγὼ δὲ θερμὸν ὡς τάχος πέδοι βαλῶ.», ὃ κατεχώρισεν ὁ Wecklein ἐν τῷ παραρτήματι. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὸ βαλῶ πάσης ἀμφιβολίας ἀπαλλάττει τὸ θερμὸν εἰ εἶνε ὑγίης καὶ διδάσκει ὅτι ὑπονοεῖται αἷμα ὡς καὶ ἄλλο χωρίον 1659 ἔχει βαρεῖαις, ὑπονοουμένου ἐκ τοῦ ζεύξω τοῦ ζεύγλαις, καὶ ἄλλα ἐπίθετα παρ' Αἰσχύλῳ κεῖνται καθ' ἑαυτὰ, ἀναπληρουμένων τῶν ἀπαιτουμένων οὐσιαστικῶν καὶ εἶνε περιττὸν τὸ θερμόβους τοῦ Wecklein καὶ αἱ εἰκασίαι τῶν ἄλλων. Φιλονεικία λοιπὸν εἶνε μόνον περὶ τῶν «ους τάχ' ἐμπέδω», ἅπερ νομίζω νῦν ὅτι ἐγγύτατα τοῦ κειμένου πρέπει νὰ μεταβάλωμεν εἰς «θερμὸν οὐ τάχ' ἐν πέδῳ βαλῶ;», μεταβαλούσης τῆς Κασάνδρας τὸν λόγον εἰς ἐρωτηματικόν.

1198—1200 «θαυμάζω δέ σου, | πόντου πέραν τραφεῖσαν ἀλλόθρου πόλιν | κυρεῖν λέγουσαν ὥσπερ εἰ παρυστάτεις.». Ὁ χορὸς ὁμολογεῖ ὅτι ἡ Κασάνδρα ἐπιτυχάνει τῆς ἀληθείας καὶ ἐκπλήττεται ἐπὶ τούτῳ. Τὸ ἀλλόθρου πόλιν δὲν εἶνε ἀντικείμενον τοῦ λεγούσαν, ὡς νομίζει ὁ Hermann, ὅστις πολλάκις ἐπιχειρεῖ νὰ ἐρμηνεύῃ τὰ ἀνερμηνεύτα, διότι δὲν λέγει

περὶ τοῦ Ἀργους, ἀλλὰ περὶ τοῦ οἴκου τῶν Ἀτρειδῶν. Τὸ δὲ ἀλλόθροον μεταχειρίζεται καὶ ἐν Ἰκτίσις ὁ Αἰσχύλος περὶ ξένων ἀνθρώπων καὶ ἐνταῦθα ἀναφέρεται εἰς τὴν Κασάνδραν καὶ διὰ τοῦτο εἶνε ἐσφαλμένη καὶ τοῦ Enger ἡ γραφὴ «ἀλλόθροον ἐν πόλει», ἀφ' οὗ τὸ μὲν ὥσπερ εἰ παρ ε σ τ ά τ ε ι ς ἀντιτίθεται τῷ «πόντου πέραν τραφεῖσαν», τὸ δὲ ἀλλόθροον τῷ «κυρεῖν λέγουσαν» καὶ μόνον τὸ π ό λ ι ν εἶνε ἡμαρτημένον καὶ ὡς ἐν 1196 λέγει «παλαιὰς τῶνδ' ἡμαρτίας δόμων», οὕτω νῦν τὸ π ό λ ι ν πρέπει νὰ τραπῇ εἰς π ό ν ο υ ς. Κατωτέρω δὲ 1218 «παῖδες θανόντες ὥσπερ εἰ π ρ ό ς τ ῶ ν φί λ ω ν» οὐκ ὀρθῶς ὁ Hermann ὑπερασπίζει τοῦ ὡ σ π ε ρ εἰ, ὅπερ εἰς «πῶς ἐρῶ» ὑπὸ τοῦ Bamberger, ὡς π ό ρ ι ς ὑπὸ τοῦ Martin καὶ ἄλλως ὑπ' ἄλλων μεταβάλλεται ἄνευ πιθανότητός τινος· διότι ἡ Κασάνδρα ὁ ρ ᾶ τοὺς παῖδας τούτους καὶ φ ο ν ε υ ο μ έ ν ο υ ς καὶ πλήθοντας κρεῶν καὶ τὰ σπλάγχνα κρατοῦντας καὶ διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ τὸ ὡ σ π ε ρ εἰ εἰς φ α σ γ ά ν φ, δι' οὗ ὁ Ἀτρεὺς ἀπέκτεινε τὸν υἱὸν τοῦ Θυέστου.

1222—1224 «ἐκ τῶνδε ποινὰς φημὶ βουλευσεῖν τινὰ | λέοντ' ἀναλκιν ἐν λέγει στρωφώμενον | οἰκουρὸν οἶμοι, τῷ μολόντι δεσπότη». Ἡ Κασάνδρα προφητεύει ὅτι ὁ Αἰγισθος μετὰ τῆς Κλυταιμῆστρας θά ἀποκτείνωσι τὸν Ἀγαμέμνονα. Οὐδεὶς τῶν κριτικῶν προσέκρουσε τῷ «λέοντ' ἀναλκιν». Ἀλλ' εἶνε ὁ λέων ἀναλκίς; καὶ δύναται ὁ Αἰγισθος νὰ καλῇται λ έ ω ν; ἐν 1257—1258 λέγει ἡ Κασάνδρα «αὕτη δίπους λείαινα συγκοιμωμένη | λύκῳ λέοντος εὐγενοῦς ἀπουσία», ὅπου τὸ εὐ γ ε ν ο ῦ ς εἶνε μόνον κοσμητικὸν ἐπίθετον τοῦ λέοντος, καὶ νομίζω ὅτι καὶ ἐνταῦθα πρέπει νὰ γράψωμεν «λύκον τ' ἀναλκιν ἐν λέγει στρωφώμενον», ἀφ' οὗ καὶ ἐν 1227—1228 «κυνὸς | λείξασα κἀκτείνασα φαιδρὸν οὗς δίκην», πρὸς κύνα παραβάλλεται ἡ Κλυταιμῆστρα. Οὐδεμίαν δὲ δυσκολίαν παρέχει ὁ τ'· διότι ὁ

ποιητῆς χρησάμενος αὐτῷ διανοεῖτο εὐθὺς περὶ τῆς Κλυταιμῆστρας νὰ εἴπῃ· ἀλλ' ἔπειτα προεῖλετο νὰ ἐξενέγκῃ αὐτοτελέστερον καὶ μετέβαλε τὸν λόγον· ἰδὲ καὶ 162" — 1627. Κατωτέρω δὲ 1226 — 1229 «νεῶν τ' ἄπαρχος Ἰλίου τ' ἀναστάτης | οὐκ οἶδεν οἷα γλῶσσα μισητῆ, κυνὸς | λείξασα κάκτεινασα φαιδρὸν οὐς δίκην | ἄτης λαθραίου τεύξεται κακῇ τύχῃ» τοῦτο ἔχει τὸ κείμενον ὁ Wecklein ἀποδεξάμενος δικαίως τὴν τοῦ κακτείνασα γραφὴν τοῦ Canter, ἀντὶ καὶ κτείνασα καὶ τὴν τοῦ λείξασα εἰς λείξασα μεταβολὴν τοῦ Tyrwhitt καὶ τὴν τοῦ φαιδρόνους εἰς φαιδρὸν οὐς τοῦ Arens. Ἀλλ' ὑπολείπονται δύο ἀμαρτήματα κυριώτατα. Τὰ χειρόγραφα ἔχουσι μισητῆς καὶ ὁ Kirchhoff μετέβαλεν εἰς μισητῆς, ὅπερ καὶ ὁ Wecklein παρέλαβεν, ἐν ᾧ ὁ Herwerden γράφει «οἷα γλῶσσα μισητῆς κυνός». Ἀλλὰ τί ὠφελοῦσι ταῦτα τὸ χωρίον; εὐφυνὴς εἶνε ἡ τοῦ Paley μεταβολὴ τοῦ μισητῆς εἰς μισητῆς = πόρνης, δι' οὗ θὰ ἀντιτίθεντο ταῦτα τοῖς ἐν 1225 — 1224 λεχθεῖσιν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀποδεῖκνται ἐσφαλμένον ὑπὸ τοῦ λείξασα, ὅπερ ἀπαιτεῖ ἀντικείμενον, ὥς τὸ ἐκτείνασα ἔχει τὸ φαιδρὸν οὐς. Νομίζω λοιπὸν ἀναγκαῖον τὸ μισητῆς νὰ μεταβληθῇ εἰς γ' αἶματος, δηλούσης τὴν μέθεξιν τῆς γενικῆς. Δεύτερον ἀμάρτημα εἶνε τὸ τεύξεταί, οὗτινος ἡ μεταβολὴ ὑποδείκνυται ὑπὸ τῆς ἔμπροσθεν γενομένης. Διότι ἡ ἔννοια εἶνε ὅτι ἀφ' οὗ ἡ Κλυταιμῆστρα θὰ διαπράξῃται τὸν φόνον καὶ ἐκ τοῦ αἵματος αὐτοῦ λείξῃ καὶ ἐκτείνῃ τὸ οὐς φαιδρὸν, τότε θὰ καυχῇθῃ ἐφ' οἷς διεπράξατο καὶ θὰ χαρῇ, ὅπερ κατωτέρω πρὸς ἀληθῶς ἡ Κλυταιμῆστρα. Πρὸ πολλῶν λοιπὸν ἐτῶν ἐσημειωσάμην τὴν τοῦ τεύξεταί εἰς ἐπέύξεταί μεταβολὴν, ἣν ὁρῶ ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Wecklein ὅτι καὶ M. Schmidt εἴκασε καὶ τῇ μεταβολῇ ταύτῃ ἐπικουρεῖ τὸ ὑπὸ τῆς Κλυταιμῆστρας ἐν 1595 «ἐγὼ δ' ἐπεύχομαι.»

1251—1252 «Κα. ἡ κάρτ' ἄρ' ἂν παρεσκόπεις χρη-
σμῶν ἐμῶν. | Χο. τοῦ γὰρ τελούντος οὐ ξυνῆκα μη-
χανήν.». Ὁ χορὸς πυνθάνεται ἐνταῦθα τῆς Κασάν-
δρας τίς θὰ ἦ τοῦ Ἀγαμέμνονος ὁ φονεὺς. Τὸ ἂν
δὲν ἔχει χώραν ἐνταῦθα καὶ ἐν γένει ὅλος ὁ στίχος
πολλαχῶς μετεβλήθῃ, οἷον τὸ παρεσκόπεις εἰς
παρεκόπη, τὸ ἄρ' ἂν εἰς ἄρ' ἂν καὶ ἄλλαι
πολλὰ μεταβολαὶ ἐγένοντο πᾶσαι σκοπὸν ἔχουσιν νὰ
ποιήσωσι τὴν Κασάνδραν λέγουσαν διαροήδην τῷ χο-
ρῷ ὅτι δὲν κατενόησε τοὺς χρησμούς αὐτῆς. Ἀλλὰ νο-
μίζω ὅτι αὐτὸ τοῦτο εἶνε ἐσφαλμένον καὶ τὸ κάρτ'
ἄρα περιέχει εἰρωνείαν, οἷαν καὶ ἐν τῷ Προμηθεῖ
778 ἀνεζητήσαμεν. Τούτου δὲ συγχωρηθέντος, πρέπει
καὶ ὁ ἂν εἰς εὖ νὰ μεταβληθῇ, διότι τοιαύτη βλάβη
καὶ ἀλλαχοῦ ἐγένετο, καὶ τὸ παρεσκόπεις εἰς πε-
ρεσκόπη, ὡς καὶ ἐν Εὐμεν. λέγει. Ὁ δὲ νοῦς εἶνε
ὅδε «ἀληθῶς λοιπὸν λίαν καλῶς περιεσκόπεις καὶ ἐ-
φρόντιζες περὶ τοῦ νὰ κατανοήσῃς τοὺς ἐμούς χρησμούς.».
Νοήσας δὲ ὁ χορὸς τὴν εἰρωνείαν λέγει· «δὲν κατενόη-
σα τίς εἶνε ὁ τὸν φόνον μηχανώμενος.». — Κατωτέρω δὲ
1259—1260 «ὥς δὲ φάρμακον | τεύχουσα κήμου μι-
σθὸν ἐνόησει ποτῶ, | ἐπέύχεται θήγουςα φωτὶ φάσγα-
νον | ἐμῆς ἀγωγῆς ἀντιτίσασθαι φόνον.» ὁ Auralus ὁρθῶς
τὸ κότε εἰς ποτῶ μετέβαλεν, ἀλλ' οὐκ ὁρθῶς
ὁ Hartung τὸ ἐπέύχεται εἰς κἀπεύξεται, ὅπερ
καὶ ἄλλοι ἐδέξαντο, διότι μετ' ὀλίγον χρόνον θὰ φο-
νευθῇ ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ἤδη ἡ Κλυταιμῆστρα ἔθνηξεν
ἢ νῦν θήγει τὸ φάσγανον· ὅφειλον δὲ οἱ κριτικοὶ οἱ
ἄλλα ἀνωφελῶς μεταβάλλοντες νὰ τρέψωσι πρῶτον τὸ
«ὥς δὲ» εἰς «ὥς δ' εἰ»· διότι τὸ «ὥς εἰ—ποτῶ» περι-
έχει τὸ ἡγούμενον μέρος τοῦ ὑποθετικοῦ λόγου· ἔπειτα
ὁ μέλλων τοῦ ἐν θ' ἡσει εἶναι ἐνταῦθα ἀπροσφνήξ
διὰ τὸ ἐπέύχεται καὶ αὐτὴ ὅλως ἡ λέξις ἐν τ' ἰ-
θῆμι καὶ δι' αὐτὸ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ «ἐνί-
ησι ποτῶ», ὅντος ἐνίοτε καὶ τοῦ ι τοῦ ἱμὶ βραχέος, ὡς
ἐν Ἐπτ. ἐπὶ Θῆβ. 480 «Τυφῶν' ἰέντα» καὶ ἀλλαχοῦ.

διότι καὶ τὸ ἐντήμι εἶνε ἡ κυριολεκτουμένη λέξις. Τότε-
τον δὲ τὸ τε ὑχουα δὲν εἶνε ἡ κύρια λέξις καὶ
νομίζω ὅτι εἰς τὸ μ ο υ σ α πρέπει νὰ μεταβληθῇ, ὡς
17 «ἐντέμνων ἄκος».

1265—1267 «σὲ μὲν πρὸ μοίρας τῆς ἐμῆς διαφθερῶ·
| ἵτ' ἐς φόβον πεσόντ', ἐγὼ δ' ἄμ' ἔφομαι.». Ἡ Κα-
σάνδρα διαφθείρει τὰ τοῦ μαντικοῦ τῆς ἔργου σημεῖα.
Πρὸ μικροῦ ἐλέγχθη «καὶ σκῆπτρα καὶ μαντεῖα περὶ δέ-
ρη στέφη;». Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὸ σ ἐ δὲν πρέπει νὰ
μεταβληθῇ εἰς σ φ ἐ, ὅπερ ἤδη Auratus εἴκασε, διότι ἡ
Κασάνδρα λαβοῦσα νῦν τὰ στέφη προσαγορεύει αὐτὰ
διὰ τοῦ σ ἐ, ἐν ᾧ κατόπιν διὰ τῶν «ἵτ' ἐς φόβον»
ἀπορρίπτει τὰ σκῆπτρα. Ἐν δὲ τῷ 1267 «ἄλλην τιν'
ἄτην ἀντ' ἐμοῦ πλουτίζετε.» τὸ ἄ τ η ν νομίζεται
πλημμελὲς καὶ ποικίλως ὁ στίχος μεταβάλλεται. Θὰ
ἐνόμιζον ὅτι ἐν τῷ ἄ τ η ν κρύπτεται ἡ λέξις ἀ γ α-
θ ὠ ν, ὅπερ εἰρωνικῶς τεθὲν ἀρμόττει πολὺ τῷ π λ ο υ-
τ ί ζ ε τ ε, καὶ ὅτι τὸ ἀ γ α θ ὠ ν τοῦτο, ὅπερ ἐνταῦθα
ἀρμόττει, μεινέχθη εἰς τὸν 1266 «ἀγαθὸν δ' ἀμεί-
ψομαι», ὅπου ὁρθῶς ὁ Heath καὶ ὁ Hermann ἀντικα-
τέστησαν «ἐγὼ δ' ἄμ' ἔφομαι,» ἐν ᾧ Wecklein γράφει
«ἄλλην ματαίαν» ἀντὶ τοῦ «ἄλλην τιν' ἄτην», εἰ καὶ
τὸ π λ ο υ τ ί ζ ε τ ε εἶδετο γενικῆς. Ἀλλ' οὔτε τὸ ἄ-
τ η ν πρέπει νὰ γραφῇ Ἄ τ η ν, ὡς μετεβλήθη, οὔτε
διὰ τοῦ ἄ τ η ν καλεῖ ἡ Κασάνδρα ἑαυτὴν οὔτε εἰς ἄ-
τ η ς ἢ ἄ τ α ι ς πρέπει νὰ μεταβληθῇ, διότι ὑπάρ-
χει στίχος τις τῶν Ἰκετίδων 455 «ἄτην γεμίζων καὶ
μέγ' ἐμπλήσας γόμου» (ὃν ἀφρόνως ὁ Dindorf ἠθέλησε
νὰ ἐκβάλῃ) διδάσκων ὅτι τὸ ἄ τ η ν σημαίνει συμφο-
ρὰν καὶ ὅτι ὡς ἐκεῖ τὸ γε μ ί ζ ω ν δέχεται αἰτιατικὴν
οὕτω νῦν τὸ π λ ο υ τ ί ζ ε τ ε καὶ κακῶς ἐποίησεν ὁ
Hermann θελήσας νὰ συντάξῃ τὸ π λ ο υ τ ί ζ ε ι ν κα-
τὰ τὸ π λ ο υ τ εῖ ν. Ἡ δὲ τοῦ Wieseler καὶ Schneide-
win ἐνστάσις, ὅτι δὲν δύνανται νὰ πλουτίσωσιν ἄλλην
τινὰ γυναῖκα, ἄτην, τὰ διαφθαρέντα σημεῖα τῆς μαν-

τικῆς, δὲν ἐξελέγχεται διὰ τῆς παρατηρήσεως ὅτι δὲν διαφθείρονται τὰ σημεῖα τῆς μαντικῆς, ἣν ποιεῖται ὁ Enger, ἀλλὰ διὰ τῶν ἐμπροσθεν λεχθέντων, ὅτι τὰ στέφη ἠφάνισε, τὰ δὲ σκῆπτρα ἀπέριψε καὶ ταῦτα νῦν σφύζονται. Κατωτέρω δὲ 1269—1271 «ἐποπτεύσας δέ με | κἂν τοῖσδε κόσμοις καταγελωμένην μετὰ | φίλων ὑπ' ἐχθρῶν οὐ διχορρόπως μάτην.» ὑφίστανται καὶ ταῦτα ποικίλας μεταβολὰς καὶ ὁ Wecklein εἰκάζει «καταγελωμένην μάτην. . . διχορρόπως μαθεῖν» ἐπιδοκιμάζων τὴν τοῦ A. Schwarzmann μεταβολὴν τοῦ διχορρόπως μάτην εἰς διχορρόπως μαθεῖν. Ἀλλὰ σημειωτέον πρῶτον ὅτι τὸ μάτην δὲν πρόπει οὔτε νὰ μετατεθῇ οὔτε νὰ μεταβληθῇ, ἀλλὰ νὰ συναφθῇ τῷ καταγελωμένῃ νην δηλοῦν ὅτι καὶ τὸ ὁμηρικὸν μαψιδίως π. χ. Ὁμ. Ἰλ. E. 375—374 «σὲ τοιάδ' ἔρεξε—μαψιδίως» ἔπειτα οὐδὲ ἡ μεταπρέπει νὰ μετακινήθῃ, ἀλλ' αὕτη δείκνυσιν ὅτι τὸ κόσμοις πρόπει νὰ μεταγραφῇ εἰς «κόσμων», μεθ' οὗ ἡ μετὰ συνάπτεται, καὶ τὸ «κἂν τοῖσδε εἰς κἂν ταῦθα νὰ μεταβληθῇ διότι ἡ Κασάνδρα λέγει ὅτι καὶ ἐν Τροίᾳ ἐπεῖδεν ὁ Ἀπόλλων αὐτὴν καταγελωμένην μετὰ τῆς μαντικῆς σκευῆς καὶ ἐνταῦθα ἐν Ἀργεὶ διότι ἔχει τὸ ἐν ταῦθα καὶ τὴν τοῦ ἐνθάδε σημασίαν. Περὶ δὲ τοῦ 1289 ἰδὲ τὰ λεγόμενα ἐν 1669.

1298 «Κασ. οὐκ ἔστ' ἄλυσξις, οὐ, ξένοι, χρόνῳ πλ' ἔω » Ἡ Κασάνδρα λέγει ὅτι ἀδύνατον εἶνε νὰ ἀποφύγῃ τὸν Ἀἰδην. Πολλαχῶς ἡ κατάληξις τοῦ χρόνῳ μεταβάλλεται καὶ ἡ τοῦ πλέω, ὅπερ καὶ δι' ἄλλων λέξεων ἀντικαθίσταται. Ἀλλὰ πάσχει αὕτη ἡ λέξις χρόνῳ, ἥτις ἐνταῦθα δὲν ἔχει χώραν, καὶ μόνον τὸ ἄλυσξις δύναται νὰ ἀγάγῃ εἰς τὴν εὔρεσιν τοῦ ὀρθοῦ. Διότι τὸ ἄλυσξις δηλοῖ ὅτι ἡ Κασάνδρα δὲν δύναται νὰ ἀποφύγῃ τὸν Ἀἰδην, εἰς ὃν πρόπει νὰ ἀναφέρεται καὶ τὸ οὐ, ὅπερ πρόπει νὰ μεταβληθῇ εἰς οὐ. Ἡ δὲ μεταβο-

λή αὕτη διδάσκει ὅτι τὸ οὐ πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ἐκ τοῦ
 χροῦ, ὅπερ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς θροῦ, ὡς
 καὶ ἐμπροσθεν Ἰκετ. (525—527) παρατηρήσαμεν ὅτι αἱ
 λέξεις αὗται διαφθείρονται εἰς ἀλλήλας. Νῦν λοιπὸν
 ἔχει καὶ τὸ πλέω τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ἔννοιαν· διότι ἡ
 Κασάνδρα φαντάζεται ὅτι ἤδη πλεῖ τὸν Ἀχέροντα
 ποταμὸν καὶ τῷ τοῦ Ἄιδου θρόνῳ προσέρχεται. Κατω-
 τέρω δὲ 1522—1525 «ἡλίῳ δ' ἐπεύχομαι | πρὸς ὕστατον
 φῶς τοῖς ἐμοῖς τιμαόροις | ἐχθροῖς φονεῦσι τοῖς ἐμοῖς
 τίνειν ὁμοῦ | δούλης θανούσης εὐμαροῦς χειρώματος.
 ἡ Κασάνδρα εὐχεται νὰ τιμωρήσῃται ὁ Ὀρέστης τὸν
 φονεὰς καὶ ὑπὲρ ἑαυτῆς. Ἐν ὁλοκλήρῳ σελίδι τοῦ πα-
 ραρτήματος τῆς Ἀτιν. ἐκδ. τοῦ Wecklein μνημονεύον-
 ται τῶν κριτικῶν αἱ μεταβολαὶ τῶν στίχων τούτων
 ὧν οὐδεμία δύνανται νὰ ἐπιδοκιμάσῃ. Πρῶτον μέ-
 μνησο ὅτι ἐν 1279 λέγει ἡ αὐτὴ περὶ τοῦ Ὀρέστο
 «ἥξει γὰρ ἡμῶν ἄλλος αὖ τιμαόρος» καὶ τοῦ ἁλλο-
 τὸ νόημα περιέχεται ἐν τῷ ἐφθαρμένῳ «τοῖς ἐμοῖς τι-
 μαόροις», ὅπερ εὐθὺς πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «νεοί
 τιμαόροις». Ὁμοίως δὲ διορθοῦται ῥᾶστα καὶ ὁ ἐπόμε-
 νος στίχος, ἐὰν ἀναμνησθῶμεν ὅτι ἐγένετο βλάβη τῷ
 καταλήξῃ, ἥτις εἶνε πολὺ συχνή. Διότι καὶ ὁ στίχο-
 οὔτος πρέπει νὰ διορθωθῇ ὡς «ἐχθρῶν φονεῦσι τῶν
 ἐμῶν τίνειν ὁμοῦ»· διότι τοιαύτη εἶνε ἡ ἀπαιτούμενη ἔν-
 νοια. Περίεργον δὲ εἶνε πῶς οἱ κριτικοὶ πολλαῖς οὕτως
 ἀμβλυνωποῦσι καὶ περὶ πράγματα σαφῆ, ὥστε ὁ Wecklein
 ἐν ταῖς Aeschyl. Studien σελ. 145 ἀπογινώσκει τὴν ἴα-
 σιν τοῦ ἀνιάτως δῆθεν διεφθαρμένου τούτου χωρίου.
 Κατωτέρω δὲ 1537—1539 «νῦν δ' εἰ προτέρων αἶμα
 ἀποτίσει | καὶ τοῖσι θανούσι θανῶν ἄλλων | ποινὰς θα-
 νάτων ἐπικρανεῖ,» βέβαιον εἶνε ὅτι πάντα λέγονται πε-
 ρὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ διὰ τοῦτο εἶνε ἐσφαλμένη
 τοῦ Wecklein μεταβολὴ τοῦ ἁλλων εἰς ἁλλοι.
 Τὸ ἀμάρτημα λοιπὸν κεῖται κυρίως ἐν τοῖσι θροῦ
 ν ο ὕ σ ι· διότι ἀπαιτεῖται ἡ ἐναντία αὐτῆς λέξις, ἥ
 τις οὕσα «καὶ τοῖσι φονεῦσι» πρέπει στενῶς νὰ συνα-

φθῆ τῷ ἐπικρανεῖ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ λέξις πάλιν αὕτη ἐνέχεται μετρικῶς ἁμαρτήματι, διότι πρέπει τὸ α νὰ εἴνε μακρόν, οὔτε εἰς ἐπικράνα κατὰ τὸν Keck οὔτε εἰς ἐπικρανεῖ κατὰ τὸν Hermann οὔτε εἰς ἄλλο τι τῶν προτεινομένων πρέπει νὰ μεταβληθῇ, διότι τό τε ἁποτίσει καὶ τὸ ἐπικρανεῖ πρέπει νὰ ᾄσι τοῦ αὐτοῦ χρόνου καὶ τῆς αὐτῆς ἐγκλίσεως. Νομίζω λοιπὸν ὅτι καὶ ἐνταῦθα ὁ εἰ φέρεται πρὸς ὑποτακτικὰς, καὶ πρέπει νὰ γράψωμεν «νῦν δ' εἰ-ἀποτίσῃ | ποιῶν θανάτων ἐπικράνη», ἐνθυμούμενοι ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Αἰσχύλου γραφὲν ἔπειτα δὲν μετεχαρακτηρίσθη, ἐν ᾧ ὤφειλε νὰ μεταβληθῇ εἰς Η.

1342—1545 «Ἄγ. ὦμοι πέπληγμαι καιρίαν πληγὴν ἔσω. | Χο. σίγα· τίς πληγὴν ἄντει καιρίως οὐτασμένος;». Ὁ Ἀγαμέμνων τραθεῖς βοᾷ. Τὸ ἔσω δὲν διακαιολογεῖται καὶ δι' αὐτὸ ὁ Blomfield τρέπει εἰς ἔχω, ὁ Weil γράφει «πλευρῶν ἔσω», ὅπερ εἴνε ἐσφαλμένον· διότι κατὰ τὸ 1454 «αἶσι τόνδ' ἐσφαξ' ἐγὼ», ἐπαισεν αὐτὸν ἡ Κλυταιμῆστρα ἐπὶ τοῦ τραχήλου καὶ ταύτην τὴν ἐννοίαν φαίνεται ὅτι ἠθέλησεν ὁ Keck ἐνταῦθα νὰ ἀναζητήσῃ γράφων «δέξης ἔσω», ὡς Εὐριπίδης ἐν Ἡλέκτ. 1219—1225 «. . . . ματέρος ἔσω δέρας μεθεῖς» καὶ ἄλλοι ἄλλα. Εἵκασα ὅτι πρέπει νὰ τραπῇ εἰς ἐγὼ, ὅπερ ὀρώ ὅτι ὁ Karsten προύλαβεν. Ἦγαγε δέ με εἰς τὴν μεταβολὴν ταύτην ὁ ἐπόμενος στίχος· διότι πλὴν τοῦ προτροπετικοῦ σῖγα τὰλλα τελείαν ἔχουσι τὴν πρὸς ἄλληλα ἀναφοράν, τοῦ μὲν ὦμοι ἀναφερομένου εἰς τὸ ἄντει, τοῦ δὲ πέπληγμαι πληγὴν εἰς τὸ πληγὴν καὶ τοῦ καιρίαν εἰς τὸ καιρίως, καὶ ἐνόμισα ὅτι πρέπει ἐν τῷ ἔσω νὰ κορύπτηται τὸ εἰς τὸ τίς ἀναφερόμενον ἐγὼ, οὐ ἀκούσας ὁ χορὸς ἐρωτᾷ τίς. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι τὸ ἐγὼ δὲν εἴνε ἀναγκαῖον, ἀλλὰ μάλιστα καὶ περιττὸν καὶ νομίζω νῦν ὅτι ἐκ τῆς τοῦ Αἰσχύλου γραφῆς ΕΕ ἐγεννήθη τὸ ΕCΩ, ἐν ᾧ ὁ Ἀγαμέμνων εἶπε μόνον «πλη-

γὴν ἔ' ἔ», ὡς ὁ Αἰγισθος ἐν Χρηφόρων 864 «Αἴ. ἔ' ἔ' ὁτοτοτοῖ.». Κατωτέρω δὲ 1558 «τοῦ δρωντός ἐστὶ καὶ τὸ βουλευσθαι πέρι» τὸ νόημα ἀπέδωκε καλῶς ὁ σχολιαστής λέγων «κἂν γὰρ βουλευσώμαι, πράξαι οὐ δύναμαι ἀνήνυτος δὲ δίχα πράξεως ἢ βουλή.». Ἀλλὰ τὸ πέρι δὲν ἐξηγεῖται καὶ μετὰ τοῦ «τὸ βουλευσθαι» δὲν δύναται νὰ ἐνωθῇ, μήτοιγε μετὰ ὑπονοουμένου τοῦ δρωτός. Ὁ Schütz μετέβαλεν εἰς περὶ καὶ Hermann ἐδέξατο. Νομίζω ὅτι πρέπει εἰς χερὶ νὰ τραπῇ καὶ τοῦτο μετὰ τοῦ δρωτός νὰ ἐνωθῇ, ὡς καὶ ἐν 1556 εἶπε τὴν αὐτὴν λέξιν.

1576—1577 «ἐμοὶ δ' ἀγὼν ὅδ' οὐκ ἀφρόντιστος πά-
λαι | νείκης παλαιᾶς ἦλθε, σὺν χρόνῳ γε μὴν.». Ἡ
Κλυταιμίστρα ὁμολογεῖ ὅτι πρὸ καιροῦ ἐμελέτα τὸν
φόνον τοῦτον. Ὁ Enger λέγει ὅτι τὸ γε μὴν δύναται
νὰ ἐξηγηθῇ «ὁπὲ μὲν, ἀλλ' ἤκειν.». ἀλλ' ὡς ἔχει νῦν
ὁ λόγος, δηλοῦται τούναντίον τούτου τοῦ ὑπὸ τοῦ Enger
ὁρθῶς ἀπαιτουμένου νοήματος. Οὐδὲν δ' ὠφελεῖ ἡ
τοῦ Rauchenstein μεταβολὴ «γε νῦν», ἀλλὰ τὸ κακὸν
ποιεῖ χειρόν. Πρῶτον παρατηρητέον ὅτι τὸ ἦ λ θ ε δὲν
πρέπει νὰ συναφθῇ τοῖς ἡγουμένοις, ἀλλὰ τῷ «σὺν
χρόνῳ» καὶ πρέπει νὰ ἀρθῇ ἢ μετὰ τὸ ἦ λ θ ε ὑπο-
στιγμῇ. Τὸ δὲ πάλαι δὲν πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς
πέλει, ὡς θέλει ὁ Maehly, διότι ὁ ἐνεστώς δὲν ἔχει
χώραν, ἀφ' οὗ ὁ φόνος ἐγένετο. Ἡ ἔννοια εἶνε «καίτοι
πρὸ πολλοῦ ἐφρόντιζον περὶ τοῦδε τοῦ ἀγῶνος, ἐξ οὗτου
ἀπέκτεινε τὴν θυγατέρα μου, καὶ αἰεὶ ἀνεβάλλετο, ἀλ-
λὰ τέλος πάντων ἦλθεν.». Ἀλλὰ τί ἦ λ θ ε ν; ὁ ἀγὼν
εἴνε δυνατόν τοῦ ἦ λ θ ε νὰ εἶνε ὑποκείμενον τὸ ἀγὼν,
ἢ δύναται μετὰ τῆς λέξεως ταύτης νὰ συναφθῇ τὸ
νείκης παλαιᾶς; νομίζω ὅτι ἀπὸ τοῦ γε μὴν
πρέπει νὰ μεταγράψωμεν «δίκη», ἀνθ' οὗ καὶ τῆς
λέγεται ἀλλαχοῦ· διότι ἡ λέξις αὕτη εἶνε ἀναγκαία καὶ
τῷ νείκης παλαιᾶς καὶ τῷ ἦ λ θ ε. Ὅρας δὲ
νῦν ὅτι εἶνε καὶ τι εἶδος ἀνακολούθου, διότι μετὰ τὸ

πάλαι πρέπει νὰ τεθῇ ὑποστιγμῇ. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἐννοια καὶ τὸ ἀνακόλουθον διδάσκουσιν ὅτι καὶ τὸ πάλαι πρέπει νὰ τραπῇ εἰς πέλων· διότι τοῦ σὺν χρόνῳ ἀντίθετον εἶνε οὐχὶ τὸ πάλαι ἀλλὰ τὸ παλαιᾶς καὶ πάντα γραπτέα «... οὐκ ἀφρόντιστος πέλων, | νείκης παλαιᾶς ἦλθε σὺν χρόνῳ δίκη». Κατωτέρω δὲ 1584—1585 «καὶ πεπτωκότι | τρίτην ἐπενδίδωμι, τοῦ κατὰ χθονὸς | Ἰδίου νεκρῶν σωτήρος εὐκταίαν χάριν.» ὁ Enger ἔγραψεν ἀντὶ τῶν «Ἰδίου νεκρῶν» τὸ «Διὸς νεκρῶν», ὅπερ καὶ ἄλλοι ἐπεδοκίμασαν. Ἡ εἰκασία αὕτη εἶνε ὀρθή, ὡς τὸ σωτήρος διδάσκει. Ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο τὸ σωτήρος διδάσκει ὅτι οὐ μόνον τὸ Ἰδίου εἶνε σχόλιον, ἀλλὰ καὶ τὸ νεκρῶν καὶ νομίζω ὅτι καὶ ἀντ' αὐτοῦ τοῦ Διὸς πρέπει νὰ γράψωμεν τὸ συνηθέστερον ἐν τοιαύτῃ περιστάσει Ζηνὸς καὶ ἀντὶ τοῦ νεκρῶν τὸ τρίτον ὧδε «τοῦ κατὰ χθονὸς | Ζηνὸς τρίτου σωτήρος», ὡς λέγει καὶ ἡ παροιμία «τὸ τρίτον τῷ Σωτήρι» καὶ «Ζεὺς τρίτος Σωτήρ»· διότι τὸ νεκρῶν προσετέθη ὡς σχόλιον τοῦ «κατὰ χθονὸς.» Ἴδὲ καὶ Λοηφόρων 245—244 καὶ Εὐμενίδων 762—764. Ἐν δὲ τῷ ἐπομένῳ στίχῳ 1587 «οὕτω τὸν αὐτοῦ θυμὸν ὀρμαίνει πεσών» ὁ Hermann ὀρθῶς ἀποκατέστησε τὸ ὀρυγάνει ἀντὶ τοῦ ὀρμαίνει παραλαβὼν ἐκ τοῦ Ἡσυχίου καὶ νομίζω ὅτι καὶ τὸ πεσών δὲν εἶνε ὑγιὲς, ἀφ' οὗ ἐν 1584 εἶπε «μεθῆκεν αὐτοῦ κῶλα» καὶ εὐθὺς προσέθηκε «καὶ πεπτωκότι» καὶ τὸ οὕτω ἐπαναλαμβάνει τὸ τρίτην ἐπενδίδωμι. Ἀλλ' οὐδὲ αἱ μεταβολαὶ εἰς πνέων πτύσων μετὰ τὴν τοῦ ὀρυγάνει ἀποκατάστασιν ἔχουσι καλῶς καὶ νομίζω ὅτι ἡ Κλυταιμῆστρα ὑβριστικῶς εἶπε νῦν πόσις ἀντὶ πεσών, ὡς καὶ ἐν 1404. Κατωτέρω δὲ 1595—1596 «χαίροιτ' ἄν, εἰ χαίροιτ', ἐγὼ δ' ἐπεύχομαι | εἰ δ' ἦν πρεπόντων ὥστ' ἐπισπένδειν νεκρῶ, | τῷδ' ἄν δικαίως ἦν, ὑπερδίκως μὲν οὖν.» τὸ πρεπόντων εἶνε ἐσφαλμένον καὶ παραλείπων τὰς ποικίλας εἰκασίας νομίζω ὅτι πρέ-

πει νὰ γράψωμεν «εἰ δ' ἦν πρόπον νόμος τ' ἐπισπέν-
δειν νεκρῷ.» Περὶ δὲ τοῦ νοήματος σημειοῦμαι ὅτι οἱ
ἐρμηνευταὶ δὲν κατανοοῦσι τὴν ἐνθάδε σημασίαν τοῦ
ἐπ εὐχομαί, ὅπερ διὰ τοῦ χαίρω μεταφράζουσιν.
Ταύτην μὲν ἔχει ἐν τῇ ψυχῇ τῆς Κλυταιμίστρας τὴν
σημασίαν, ἀλλ' ἐν τῇ πρὸς τὸ ἐπισπένδειν ἀνα-
φορᾷ δηλοῖ «εἵχομαι ἐπ' αὐτῷ κειμένῳ εὐχὰς καὶ θὰ
ἤθελον καὶ σπονδὰς νὰ ποιήσωμαι, εἰ ἦν πρόπον καὶ
νόμος.» Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ σχολιαστοῦ ὡς
λεγόμενα «ἐπεύχομαι χαίρειν ὑμᾶς ἢ κανχῶμαι δηλο-
νὸτι χαίρειν.» εἶνε ἐντελῶς ἐσφαλμένα. Ἐν δὲ τῷ 1395
τὰ χειρόγραφα ἔχουσι τὰ δ', ἐν ᾧ ὁ Tyrwhitt ἔτρεψε
εἰς τῷ δ', ὅπερ ὁ Hermann δὲν ἐδέξατο εἰσαγαγὼν τν
τῷ δ' εἰς τὸν προηγούμενον στίχον, ἐν ᾧ ἔγραψεν
«πρόπον τῷ δ'». Νομίζω ὅτι τὸ τῷ δ' τὸ ἀντὶ τοῦ
τὰ δε τιθέμενον δὲν εἶνε ὁρθόν, ἀφ' οὗ ἐν τῷ ἐπό-
μένῳ στίχῳ λέγεται «κακῶν ὅδε» περὶ τοῦ αὐτοῦ Ἀ-
γαμέμνονος λεγόμενον, καὶ ὅτι τὰ δ' ἀναφέρεται εἰς
τὴν ἔρεμνὴν ψακάδα τῆς φοινίας δρόσου, περὶ ἧς λέγει
ἐν 1389 ὅτι ἔβαλε τὴν Κλυταιμίστραν, ἥτις νῦν θὰ
ἤθελε νὰ ἐπισπείσῃ αὐτὴν τῷ Ἀγαμέμνονι τῷ αἰτίῳ
πάντων τῶν κακῶν καὶ νὰ ἐκτινάξῃ ἐπ' αὐτὸν αὐτήν.
Ἄν ταῦτα ἀληθεύωσι, πρέπει νὰ στίξωμεν «εἰ δ' ἦν
πρόπον νόμος τ', ἐπισπένδειν νεκρῷ (=τῷ πόσει) τὰ δ'
ἂν δικαίως ἦν,». Περὶ δὲ τοῦ ἐπ εὐχομαί παρά-
βαλε Σοφ. Τραχ. 808—811 «ὅν σε ποίνιμος δίκη |
τίσαιτ' ἔρινός τ'· εἰ θέμις δ' ἐπεύχομαι | θέμις δ', ἐπεὶ
μοι τὴν θέμιν σὺ προύβαλες, | πάντων ἄριστον ἄν-
δρα τῶν ἐπὶ χθονὶ | κτείνας, ὅποιον ἄλλον οὐκ ὄψει
ποτέ.» Διότι καὶ ὁ ὕλλος εὔχεται τοῖς θεοῖς νὰ τίσων-
ται τὴν ἀποκτείνασαν τὸν πατέρα του Ἀηΐάνειραν καὶ
ἡ Κλυταιμίστρα εὔχεται τοῖς θεοῖς καὶ εὐχαριστεῖ
αὐτοῖς ὅτι ἐτίσασαν τὸν ἀποκτείναντα τὴν κόρην τῆς
Ἰφιγένειαν.

1455—1457 «οὐ μοι φόβου μέλαθρον ἑλπίς ἐμπα-

τεῖ, ἡ ἕως ἂν αἴθρη πῦρ ἐφ' ἐστίας ἐμῆς | Αἰγισθος, ὡς
 τὸ πρόσθεν εὖ φρονῶν ἐμοί». *Ἡ Κλυταιμῆστρα ἐλπίζει*
ἐπὶ τὸν Αἰγισθον, ὅστις εἶπε ὁ εἰσηγητὴς τοῦ τρόπου
 τοῦ φόβου. Ὁ Enger ὁρθῶς συνάπτων ἐν τῷ ἐξηρηνευ-
 τικῷ μέρει τὸ φ ό β ο υ τῷ ἐ λ π ῖ ς λέγει ἐν ταῖς
 κριτικαῖς σημειώσεσιν ὅτι δὲν ἔχει ὁρθῶς ἡ παραδεδο-
 μένη γραφή, ὁ δὲ Wecklein τὴν μὲν σύνδεσιν «φό-
 βου μέλαθρον» εὐρίσκει δικαίως ἀληθῆ, προσκρούων δὲ
 τῷ «φόβου ἐλπίς» ἀσπάζεται τὴν τοῦ Vossius μεταβο-
 λὴν τοῦ φ ό β ο υ εἰς φ ό ν ο υ. Ἔτι δὲ πλείω μετα-
 βάλλουσιν οἱ Hermann καὶ Weil καὶ Keck ἴδια προ-
 τείνοντες. Ἀλλ' ὅμως τὸ χωρίον ἔχει ἰγίως. Αἰότι καὶ
 ὁ Θουκυδίδης ἐν VII 61, 2 λέγει «διὰ παντὸς τὴν ἐλ-
 πίδα τοῦ φόβου ὁμοίαν ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν» διότι
 καὶ ἐκεῖ ὁρθῶς μεταφράζεται «προσδοκίαν ἢ φοβού-
 μενοι ἔχουσιν» καὶ ἐνταῦθα σημαίνει ἡ φράσις «οὐ δέ-
 δοικα καὶ δι' αὐτὸ οὐ προσδοκῶ κακά.» Ὁ αὐτὸς κριτι-
 κὸς μου ἀοίδιμος Γ. Κούρτιος προσέγραψέ ποτε τῇ ἐμῇ ἐ-
 ξηγήσει ταύτη «δὲν δύναται ὁρθῶς νὰ κατανοηθῇ.» Ἀλλ'
 ἐγὼ τούτου δὲν εἶμαι αἷτιος καὶ συμβουλευνὼ μόνον νὰ
 ἐξετάζωνται ἄμεινον καὶ παραβάλλωνται οἱ παλαιοὶ
 πρὸς ἀλλήλους καὶ μάλιστα οἱ σύγχρονοι συγγραφεῖς
 καὶ ποιηταί. Αἰότι ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης ἐν VII, 77, 5
 λέγει «ἀνθ' ὧν ἡ μὲν ἐλπίς ὅμως θρασεῖα τοῦ μέλ-
 λοντος» καὶ ὁμοίως εἶπεν ὁ Αἰσχύλος ἐν Χοηφ. 415—
 416 «θρασεῖα ἐλπίς ἀπέστασεν ἄχος» (ὡς διορθοῦται
 τὸ διεφθαρμένον τοῦτο χωρίον) καὶ Εὐριπίδης ἐν Ἀν-
 δρομάχῃ 444 «οὐκ οὐν θρασεῖα γ' αὐτὸν ἐλπίς ἀναμέ-
 νει.» Κατωτέρω δὲ 1447—1449 «κεῖται φιλήτωρ τοῦδ',
 ἐμοὶ δ' ἐπήγαγεν | εὐνῆς παροψώνημα τῆς ἐμῆς χλι-
 δῆς.» ὁ Enger νομίζει ὅτι τὸ εὐ ν ῆ ς δὲν πρέπει νὰ
 μεταβληθῇ ἀλλὰ τὸ «τῆς ἐμῆς χλιδῆς», ὅπερ μεταβάλ-
 λει εἰς «τῆσδ' ἐμῇ χλιδῇ», ἔξ οὗ συνάγεται ἔννοια ἀπί-
 θανος. Τὸ ἀμάροτημα κεῖται ἐν τῷ εὐ ν ῆ ς, ὅπερ
 πολλοὶ κατὰ διαφόρους τρόπους μετέβαλον, καὶ νομίζω
 ὅτι πρέπει νὰ γράψωμεν «ἐμῇ δ' (οὐχὶ ὁ μ ο υ δ' ἢ

σὺ ν δ', ὡς ἤθελεν ὁ Enger) ἐπήγαγεν | ψυχῇ παροψώ-
 νημα τῆς ἐμῆς χλιδῆς.» Διότι χ λ ι δ ῆ μὲν εἶνε ὁ Ἄ-
 γαμέμων, οὐ ἐπὶ τῷ φόνῳ ἀβρύνεται ἡ Κλυταιμῆστρα,
 ψυχῇ δὲ δηλοῖ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ χαρὰν αὐτῆς,
 καὶ παροψώνημα ἡ Κασάνδρα. Κατωτέρω δὲ
 1451 «μόλοι τὸν αἰεὶ φέρουσ' ἐν ἡμῖν» ἐπειδὴ ἡ ἐ ν δὲν
 δικαιολογεῖται, νομίζω ὅτι πρόπει νὰ μεταβληθῇ εἰς
 ἄ ν, διότι ἡ διαφθορὰ αὕτη καὶ ἀλλαχοῦ ἐγένετο, καὶ
 ὁρῶ νῦν ὅτι αὕτη εἶνε καὶ τοῦ Imperius ἡ γνώμη.
 Ἐν δὲ 1456 «ἰὼ παρανόμους Ἑλένα», ὅπου τὸ πα-
 ρα νό μ ο υ ς εἶνε προφανῶς διεφθαρμένον καὶ κατὰ
 πολλοὺς τρόπους μεταβάλλεται, πάντας ὄντας ἀπιθά-
 ρους, οἱ στίχοι τῆς Κλυταιμῆστρας 1465—1468 πρό-
 πει νὰ ὁδηγήσωσιν εἰς εὖρεσιν τοῦ ὀρθοῦ· διότι τὰ
 «μία—ὑπὸ Τροίᾳ» ἐκεῖ ἐπαναλαμβάνονται διὰ τῶν «ὡς
 μία πολλῶν—ὀλέσας», τὰ δὲ «νῦν δὲ τελείαν—ἀνδρὸς
 οἰζὺς.» διὰ τῶν «ἄξύστατον ἄλγος ἔπραξεν» καὶ τὰ
 «ἰὼ παρανόμους Ἑλένα» ἐκεῖ μὲν παρεφράσθησαν «ἀν-
 δρολέτειρ',», νομίζω δὲ ὅτι οὐχ ἡ αὕτη λέξις πρόπει νὰ
 τεθῇ ἀντὶ τῆς πα ρα νό μ ο υ ς, ἀλλ' ἐνταῦθα κρύ-
 πτονται αἱ λέξεις «ἀνδρῶν Ἀναῶν», ὡς καὶ ἡ Κλυ-
 ταιμῆστρα κατωτέρω μεταχειρίζεται ἐπανεξήσασα διὰ
 τοῦ ἀ ν δ ρ ο λ ε τ ε ι ρ α, διότι ἀφθονώτερον ἐκτίθη-
 σι τὸ πρᾶγμα, καὶ γραπτέον «ἰὼ Ἀναῶν ἀνδρῶν
 Ἑλένα».

1469—1472 «Δαῖμον, ὅς ἐμπίτνεις δώμασι καὶ δι-
 φοῖ | οἱσι Τανταλίδαισιν, | κράτος ισόψυχον ἐκ γυναι-
 κῶν | καρδιόδηκτον ἐμοὶ κρατύνεις.» Ὁ χορὸς ὀργίζεται
 ὅτι μέλλει αὐτοῦ νὰ ἄρξῃ ἡ Κλυταιμῆστρα. Τὸ σχό-
 lion λέγον, «Κληταιμῆστραν καὶ Ἑλένην λέγει, αἱ
 κατὰ φανλότητα ἴσας τὰς ψυχὰς ἔχουσι.» διδάσκει ὅτι
 ἐκ γυναικῶν εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν, εἰ καὶ εἶνε ἡ
 ἐρμηνεία του ἐσφαλμένη, διότι τὸ ἐκ γυναικῶν
 δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν Κλυταιμῆστραν καὶ Ἑλένην.
 Τὸ δὲ ἐκ γυναικῶν λέγει μὲν ὁ Schütz ὅτι κεῖ-

ται ἀντὶ «ἐκ γυναικός» ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο εἶνε ἀδύνατον, ὁ Enger μετέβαλεν εἰς ἐκ γυναικός, ἣν περ ἀπορεῖ ὅτι οὐδεὶς παρέλαβε προφανῇ διόρθωσιν οὔσαν πλὴν τοῦ Hartung· διότι ἀναφέρεται εἰς μόνην τὴν Κλυταιμῆστραν, ὡς διδάσκει τὸ κ ρ ά τ ο ς καὶ τὸ κατωτέρω 1475 «ἐπεύχεται.» Ἀλλ' ὅμως ἡ προφανὴς διόρθωσιν αὕτη διόρθωσις εἶνε ψευδής· διότι τὸ «ἐκ γυναικῶν» ἀναφέρεται εἰς τὴν Κλυταιμῆστραν καὶ τὸν Αἴγισθον, περὶ οὗ λέγει ὁ χορὸς αὐτὸς 1625 «γύναι, σὺ τοὺς ἤκοντας ἐκ μάχης νέον» καὶ τὸ κ ρ ά τ ο ς πάνυ καλῶς ἀναφέρεται εἰς τὸ κρατοῦν τοῦτο ζεύγος, ἐν ᾧ διὰ τοῦ ἐπ ε ὑ χ ε τ α ι ἐπανέρχεται πάλιν εἰς τὴν Κλυταιμῆστραν, μεθ' ἧς εἶνε ὁ Αἴγισθος συνημμένος. Ὁ δὲ χορὸς ἤδη ἐν 1457—1458 ἤκουσε παρὰ τῆς Κλυταιμῆστρας «Αἴγισθος, ὡς τὸ πρόσθεν εἰ φρονῶν ἐμοί· | οὗτος γὰρ ἡμῖν ἀσπίς οὐ σμικρὰ θράσους» καὶ δι' αὐτὸ ἀπεκάλεσε γυναῖκα ἐκεῖνον τὸν διὰ τῆς γυναικὸς Κλυταιμῆστρας ἀποκτείναντα τὸν ἄνδρα. Ἀλλὰ θὰ εἴπῃ τις ὅτι τότε πρέπει νὰ ἀποδεξώμεθα τὴν τοῦ Keck μεταβολὴν τοῦ «ἐκ γυναικῶν» εἰς «ἐκ γυναικοῖν.» Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ἐσφαλμένον καὶ δήλωσις σαφὴς δύο γυναικῶν Κλυτ. καὶ Αἴγ. δὲν εἶνε ἀναγκαῖα· διότι ὁ χορὸς δὲν ἠθέλε νὰ δηλώσῃ τὸν Αἴγισθον σαφῶς, εἰ καὶ διὰ τοῦ ἱ σ ό ψ υ χ ο ν, (ὅπερ κακῶς μετεβλήθη εἰς φ θ ι σ ι ψ υ χ ο ν καὶ κ α κ ό ψ υ χ ο ν καὶ ἕλλα, διότι δηλοῖ ὅτι ὁ Αἴγισθος ἔχει ψυχὴν ἴσην τῇ τῆς Κλυταιμῆστρας), ὑπεδηλώθη ὁ ἄνθρωπος μοιχός. Ὁμοίως δὲ ὁ Ὅρεσθης ἐν Χορηφῶρων 502—505 «Τροίας ἀναστατήρας ἐνδόξω φρενὶ δ υ ο ῖ ν γυναικοῖν ᾧδ' ὑπηκόους πέλειν» περὶ τοῦ αὐτοῦ ζεύγους λέγει.

1547—1549 «τίς δ' ἐπιτύμβιος αἶνος ἐπ' ἀνδρὶ θεῖῳ | σὺν δακρύοις ἰάπτων | ἀληθεῖα φρενῶν πονήσει;». Ὁ χορὸς λέγει τίς μέλλει προπόντως νὰ θορνήσῃ τὸν Ἀγαμέμνονα. Καὶ ἐνταῦθα πάντα μᾶλλον ὑποπτεύουσιν οἱ κριτικοὶ ἢ τὸ νοσοῦν· διότι καὶ τὸ ἐ π ι τ ὑ μ β ι ο ς καὶ

τὸ αἶνος καὶ τὸ δακρύοις καὶ τὸ ἀληθεία
πειρῶνται νὰ μεταβάλλωσιν, ἐν ᾧ πάντα ἔχουσιν ὑγι-
ῶς, καὶ ἔωσιν ἄθικτον τὸ πονήσει, ᾧ θελου-
σι τὰ ἄλλα νὰ προσαρμόσωσιν, ἐν ᾧ τοῦτο κατ' ἐκείνα
ὀφείλει νὰ συµμεταβληθῇ. Διότι τὸ φρενῶν δὲν δύ-
νεται νῦν νὰ ἐξηγηθῇ, ἂν μὴ τὸ πονήσει μετα-
βληθῇ εἰς κυρήσει, μεθ' οὗ συνάπτεται τὸ φρε-
νῶν, αἵτινες εἶνε τοῦ Ἀγαμέμνονος τοῦ ἀρεσκομένου
τῷ αἰνῷ τοῦ θρηνοῦντος, καὶ ὑφ' οὗ ἐρμηνεύεται τὸ
ἰάπτων λεχθὲν ἐκ μεταφορᾶς ἀπὸ τῶν τόξων, δι'
ᾧ τις ἰάπτων βέλη ἐπιτυγχάνει τοῦ σκοποῦ. Κατωτέρω
δὲ 1565 «κεκόλληται γένος προσάψαι» ἡ ἔννοια εἶνε
ὅτι ὁ φονεύσας μέλλει νὰ φονευθῇ καὶ ἡ διαδοχὴ αὐ-
τῇ εἶνε ἀναγκαία. Ἀλλὰ τὸ προσάψαι εἶνε ἐσφαλ-
μένον καὶ εἰς προσάψει καὶ προσόψει καὶ
πρὸς ἅτα καὶ ἄλλως πολλαχῶς μετεβλήθη. Ἀλλὰ
νομίζω ὅτι ἐν τούτῳ περιέχεται λέξις δηλοῦσα τὴν τοῦ
κακοῦ συνέχειαν καὶ αὐξησιν καὶ πρόπει νὰ τραπῇ εἰς
«πρὸς αὐξή.» Ἡ λέξις αὕτη εὐρίσκεται μὲν πρὸ πάν-
των παρὰ Πλάτωνι· ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἔπεται ὅτι δὲν
ἐδύνατο νὰ χρησθῇ αὕτῃ καὶ ὁ Αἰσχύλος. Ἐν 152 ἀ-
ποσπ. τῶν ἀδελφῶν «πανοῦχον ἄξαντες φλόγα» ὁρ-
θῶς ἔτρεψεν ὁ Meineke τὸ ἄξαντες εἰς ἄψαντες·
διότι τὰ γράμματα ταῦτα εἰς ἄλληλα διαφθείρονται.
Ὅμοιως ὁ Εὐριπίδης ἐν Ἑλέν. 590 λέγει «λείψεις γὰρ
ἡμᾶς, τὰ δὲ κέν' ἐξάξεις λέχη;», ὅπου τὸ ἐξάξεις
δὲν δύναται νὰ λέγεται περὶ τῆς ψευδοῦς Ἑλένης, ἣν
μεθ' ἑαυτοῦ ἤγεν ὁ Μενέλαος, καὶ μάτην ὁ Cobet τρέ-
πει τὸ ἐξάξεις εἰς ἐξάξει, καὶ νομίζω ὅτι πρό-
πει εἰς ἐξάψει νὰ μεταβληθῇ· διότι ἡ Ἑλένη λέ-
γει τῷ Μενελάῳ «ἐκ σεαυτοῦ θά ἀναρτήσης τὴν ψευ-
δὴ σύζυγον;». Ὁ Εὐριπίδης ἐν Ἰκετ. 479—480 λέγει
«ἐλπίς βροτοῖς κάκιστον, ἢ πολλὰς πόλεις | συνῆψ' ἄ-
γουσα θυμὸν εἰς ὑπερβολάς.». Οὐδένα ὁρῶ ἐν τῇ Anno-
tatio Critica τοῦ Nomex προσκρούοντα τῷ χωρίῳ τού-
τῳ. Καὶ ὅμως εἶνε τὸ συνῆψ' ἐσφαλμένον καὶ εἰς

συνήξ' | ἀόριστον τοῦ συνάγνυμι ἢ ὡς εἶνε ὁ τύπος οὗτος ἐπιτετραμμένος ἐν τῷ διαλόγῳ εἰς συνέ-
αξ', ὡς αὐτόθι 507—508 «ἦν αὖξιν χρεὼν—καὶ μὴ
κατάξαι» λέγεται.

1605—1607 «τρίτον γὰρ ὄντα μ' ἐπὶ δέκ' ἀθλίῳ
πατρὶ | συνεξελαύνει τυτθὸν ὄντ' ἐν σπαργάνοις· | τρα-
φέντα δ' αὖθις ἡ δίκη κατήγαγεν». Ὁ Αἰγισθος ὁμο-
λογεῖ ὅτι ἐπεβούλευσε τῷ Ἀγαμέμνονι τιμωρούμενος
ἐφ' οἷς ἔπαθε τὸ γένος του ὑπὸ τοῦ Ἀτρεῶς. Εἶνε πρό-
δηλον ὅτι τὸ «ἐπὶ δέκ'» εἶνε ἡμαρτημένον· διότι τρία
τέκνα εἶχεν ὁ Θυέστης, ὧν τὸ τρίτον εἶνε ὁ Αἰγισθος.
Πολλὰ καὶ ἄσκοποι εἶνε καὶ αἱ περὶ τούτου τοῦ χω-
ρίου εἰκασίαι καὶ τοῦ συνεξελαύνει ἢ σὺν δύ-
νεται ἡμᾶς νὰ ἀγάγῃ εἰς εὐρεσιν τοῦ ἀληθοῦς καὶ τὸ
«τυτθὸν ὄντ' ἐν σπαργάνοις». Μόνον μετὰ τοῦ πατρὸς
συνεξεβαλε τὸν Αἰγισθον ὁ Ἀτρεὺς; ἡ μήτηρ ἔμεινεν ἐν
Ἀργεῖ; δὲν εἶνε πρόδηλον ὅτι πρῶτον ἡ μήτηρ ἔπρε-
πε νὰ μνημονευθῇ καὶ ἔπειτα ὁ πατήρ; Πρέπει λοιπὸν
νὰ γράψωμεν «τρίτον γὰρ ὄντα μητρὶ καὶ ἀθλίῳ πατρὶ |
συνεξελαύνει κτέ.». Τοῦ μ' δὲν εἶνε ἡ δῆλωσις ἀναγκαία·
διότι πρὸ μικροῦ εἶπε «καγὼ δίκαιος τοῦδε τοῦ φό-
νου ῥαφεύς» καὶ εὐθὺς πάλιν λέγει ἄνευ τοῦ μ
«τραφέντα δ' αὖθις ἡ δίκη κατήγαγεν». Κατωτέρω δὲ
λέγει ὁ χορὸς 1615 «σὺ δ' ἄνδρα τόνδε φῆς ἐκὼν κα-
τακτανεῖν» ὅπου προσέκρουσάν τινες οἷον ὁ Carsten,
ὅστις τὸ ἐκὼν τρέπει εἰς ἀπὼν, οὕτινος τὴν ἔννοιαν
ἐπεξήτησε καὶ ὁ Wecklein τρέπων τὸ ἐκὼν εἰς ἐκάς.
Ἀλλ' ὁ χορὸς δὲν ἔχει συμφέρον νὰ δηλώσῃ τὸ ἔμ-
προσθεν 1608 «θυραῖος ὢν» καὶ ὁ ἐπόμενος στίχος
διὰ τοῦ «βουλευσάι» φράζει τοῦτο. Ἀπαιτεῖται λέξις
ἐπαυξάνουσα τὴν τοῦ κατακτανεῖν ἔννοιαν καὶ
δι' αὐτὸ νομίζω ὅτι τὸ ἐκὼν εἰς νέκυν πρέπει νὰ
μεταβληθῇ, ἵνα ἀμφοτέρω ἀντιτιθῶνται τοῖς «βουλευ-
σαι φόνον», ὡς καὶ αἱ ἄλλαι λέξεις ἀλλήλαις ἀντιτί-

θενται ἀρφοτέρων τῶν στίχων, ἐν ᾧ τὸ ψ ἢ ε εἶνε κινόν.

1625—1627 «Χο. γύναι, σὺ τοὺς ἦκοντας ἐκ μά-
χης νέον | οἰκουρὸς εὐνήν ἀνδρὸς αἰσχύνουσ' ἄμα | ἀν-
δρὶ στρατηγῷ τόνδ' ἐβούλευσας μόρον;» Ὁ χορὸς ὀ-
νειδίζει τῷ ἀνάνδρῳ Αἰγίσθῳ ὅτι ἐπεβούλευσε τῷ Ἀ-
γαμέμνονι φόνον. Εἶνε σαφὲς ὅτι διὰ τούτων ὁ χορὸς
ὀνειδίζει τῷ Αἰγίσθῳ καὶ τὸ γύναι εἰς τοῦτον ἀνα-
φέρεται. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀνάγκη εἰς γυνή νὰ μεταβλη-
θῇ, ἀλλ' ὡς διδάσκει τὸ αἰσχύνουσ' (ὅπερ δὲν ὤ-
φειλεν ὁ Keck εἰς αἰσχύνουν νὰ μεταβάλλῃ, διότι
διὰ θηλυκοῦ γένους ἐκφερομένη ἢ μετοχή κατὰ τὸ
γύναι ἐνέχει πλεῖω ὀνειδισμὸν) προσφωνεῖ αὐτὸν ὡς
γυναῖκα, ὃν ἐν 1225—1224 καὶ 1257—1258 καλεῖ ὁ
ποιητὴς ἀναλκίην λυκόν, ὡς καὶ τὸ οἰκουρὸς
ὡς εἰς γυναῖκα ἀναφέρεται, καθ' ἃ καὶ ὁ Ὁρέστης ἐν
Χορηφόρων 918 λέγει περὶ τῆς Κλυταιμῆστρας «μὴ λέγ-
χε τὸν ποιοῦντ' ἔσω καθημένῃ.» Ἀλλ' οὐδὲ τὸ νέον
ἔπρεπε νὰ πειράσωσιν οἱ κριτικοὶ, διότι καὶ ἐν 1224
λέγει ἡ Κασάνδρα «οἰκουρὸν, οἴμοι, τῷ μολόντι δεσπό-
την» καὶ ὁ Ἀπόλλων ἐν 654 τῶν Εὐμενίδων περὶ τοῦ αὐ-
τοῦ Ἀγαμέμνονος «ἀπὸ στρατείας γάρ νιν ἡμποληκότα»
καὶ οἱ παρατεθέντες οὗτοι στίχοι διδάσκουσιν ὅτι «τοὺς
ἦκοντας» πρέπει νὰ μεταβληθῇ τάχιστα εἰς «τοῦδ'
ἦκοντος», δι' οὗ πᾶσαι αἱ δυσκολίαι αἴρονται. Ἀλλ' ὅμως
ἡ ἀναγκαία αὕτη μεταβολή, ἣν ὁρῶ νῦν τὸν Stanley
ἤδη ποιησάμενον, φαίνεται ὅτι δὲν ἐπιδοκιμάζεται καὶ
ἄλλαι ἀπίθανοι εἰκασίαι πλείονος ἄξιαι νομίζονται.
Εἶπε δὲ τοῦδ', διότι ἔμπροσθεν παρίσταται πολλα-
χοῦ ὡς προκείμενος ὁ νεκρὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος. Κα-
τωτέρω δὲ 1659 «τὸν δὲ μὴ πειθάνορα | ζεύξω βαρεῖ-
αις οὐ τι μὴ σειραφόρον | κριθῶντα πῶλον· ἀλλ' ὁ δυσπι-
λεῖ σκότῳ | λιμὸς ξύνοικος μαλθακὸν σφ' ἐπόψεται.» οἱ
κριτικοὶ προσέκοψαν πολλαχῶς τῷ χωρίῳ καὶ πολλὰς
λέξεις αὐτοῦ μεταβάλλουσιν. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι μόνον

ἐν ταῖς «οὐ τι μὴ» κρύπτεται ἡ βλάβη καὶ τὸ μὲν οὖν
 τι πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «ὄντα», τὸ δὲ μὴ εἰς μὲν
 διότι εἰς τὰς μετὰ τοῦ μὲν ἐκφερομένας λέξεις ἀντιτί-
 θενται τὰ «ἀλλ' ὁ—ἐπόψεται», ἐν ᾧ τὸ βαρεῖαις
 ἔχει οὐσιαστικὸν ἐκ τοῦ ζεύξω εὐκόλως ὑπονοούμενον
 ζεύγλαις, ὡς ἔμπροσθεν 1170 εἰς τὸ θερμοὺν
 ὑπονοεῖται αἶμα. Κατωτέρω δὲ 1643—1646. «Χο.
 Τί δὴ τὸν ἄνδρα τόνδ' ἀπὸ ψυχῆς κακῆς | οὐκ αὐτὸς
 ἡνάρξεις, ἀλλὰ νιν γυνή | χώρας μίασμα καὶ θεῶν ἐγγω-
 ρίων | ἔκτειν;» τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν «ἀλλὰ σὺν γυ-
 νῇ» καὶ ὁ Spanheim ἔτρεψε τὸ σὺν εἰς νιν, ὅπερ ἐδέ-
 ξατο καὶ Enger καὶ Wecklein, ἐν ᾧ ἄλλοι πολλαχῶς
 μετέβαλον τὸ χωρίον. Ἀλλ' ἀφ' οὗ προηγήθη «τὸν
 ἄνδρα τόνδ'», δὲν εἶνε τὸ νιν ἀναγκαῖον. Οἱ κριτικοὶ
 καὶ νῦν πολλὰ τολμῶσιν, ἀλλὰ τὸ ἐγγυτάτω κείμενον
 δὲν βλέπουσιν. Ἡ γλῶσσα τοῦ Φαρνεσιανοῦ κώδικος
 εἶνε «σοὶ δηλονότι» καὶ ὁ γράψας αὐτὴν ἤθελε νὰ ὑπο-
 νοηθῇ παρὰ τὴν σὺν τὸ σοι, ὅπερ εἶνε ἀδύνατον,
 καὶ ὁ Dobree τὴν σὺν εἰς σοι μεταβάλλει. Ἀλλ'
 ἡ σὺν πρέπει νὰ τηρηθῇ καὶ νὰ συγχωνευθῇ μετὰ
 τῆς ἐπομένης λέξεως ὥδε «συγγενὲς χώρας μίασμα»,
 οὕτω καλοῦντος τὴν Κλυταιμῆστραν τοῦ ποιητοῦ
 διότι τὸν θάνατον τοῦ Ἀγαμέμνονος θὰ ἐκδικήσῃ ὁ
 Ὁρέστης καὶ διὰ τῆς συζυγοκτονίας καὶ μητροκτονίας
 ταύτης μολύνεται ἡ χώρα καὶ οἱ θεοί.

1657—1658 «στείχετε δ' οἱ γέροντες πρὸς δόμους
 πεπρωμένους τούσδε, | πρὶν παθεῖν ἔρξαντες καιρόν· χρῆν
 τάδ' ὡς ἐπράξαμεν· | εἰ δέ τοι μόχθων γένοιτο τῶνδ'
 ἄλις, δεχοίμεθ' αν | δαίμονος χηλῇ βαρεῖα δυστυ-
 χῶς πεπληγμένοι.» Ἡ Κλυταιμῆστρα συμβουλεύει τῷ
 Αἰγίσθῳ νὰ μὴ πολεμήσῃ τῷ χορῷ καὶ τούτῳ νὰ ἀ-
 ποχωρήσῃ. Ἀπειροὶ εἶνε τῶν κριτικῶν αἱ εἰκασίαι, ὧν ἡ
 ξηροτάτη ἀπαρίθμησις καταλαμβάνει δύο σελίδας καὶ
 ἡμίσειαν τοῦ παραρτήματος τῆς Αατ. ἐκδ. τοῦ Wecklein.
 Μάτην ἀνεξήτησα πιθανότητά τινα ἐν αὐταῖς καὶ μία

μεταβολή τοῦ Madwig τρέποντος τὸ πεπρωμένους εἰς· πεπρωμένοις ὁρθῇ οὕσα καταστρέφεται ὑπὸ τῆς τοῦ ἔρξαντες εἰς ἔξαντες, μεθ' οὗ συνάπτει τὸ πεπρωμένοις = cedentes rebus fatu decretis. (I-δὲ Advers. Crit. σελ. 205), ἅπερ εἶνε ὅλως πλημμελῆ. Καὶ ὁμως τὸ πεπρωμένους πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς πεπρωμένοις. Πρώτη ἀτοπία τοῦ νοήματος προσπίπτει τῷ σκοποῦντι ἥ δε, ὅτι ἡ Κλυταιμῆστρα προτρέπεται τὸν χορὸν νὰ ἀπέλθῃ πρὸς τοὺς πεπρωμένους δόμους· ἀλλὰ τίνες εἶνε οὗτοι; τῶν γερόντων; ἀλλ' εἶνε δυνατόν νὰ καλῶνται οὕτως οἱ δόμοι αὐτῶν; οἱ τοῦ Ἀγαμέμνονος; ἀλλὰ τί θέλει ὁ χορὸς ἐν αὐτοῖς ὁ οὕτω διακείμενος ἀπεχθῶς τῷ Ἀγίσθῳ; καὶ πῶς εἶνε δυνατόν οἱ δόμοι νὰ καλῶνται πεπρωμένοι· ἄνευ τίνος προσδιορισμοῦ; Ἡ πρώτη αὐτῇ παρατήρησις διδάσκει ὅτι τὸ πεπρωμένους πρέπει νὰ ἀποχωρισθῇ τοῦ δόμου καὶ ὅτι οἱ γέροντες ἀπῆλθον εἰς τὰς οἰκίας των καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ στείχετε, καὶ τὸ δόμους ἐνταῦθα τόπον δὲν ἔχει. Ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται τὸ νόημα ὅτι δὲν πρέπει νὰ πρᾶχθῶσι καὶ ἄλλα κακὰ πλὴν τῶν πρᾶχθέντων. Τὸ ἀναγκαῖον τοῦτο νόημα συνάγεται καὶ φῶς εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ἐπιχεῖται, ἂν μετὰ τὸ γέροντες θῶμεν ὑποστιγμὴν καὶ ἄρωμεν τὴν μετὰ τοῦ σδε ἐνοῦντες τὰ ἡγούμενα τοῖς «πρὶν παθεῖν ἔρξαντες» καὶ τιθέντες ὑποστιγμὴν μετὰ τὸ ἔρξαντες. Αἱ δὲ μεταβολαὶ αὗται τῆς στίξεως δεικνύουσι σαφῶς ὅτι τὸ μὲν καί ρὸν πρέπει νὰ συναφθῇ τῷ στείχετε δηλοῦν = πορεύεσθε ἐγκαίρως (διότι καὶ ἄνευ προθέσεως τίθεται τὸ καί ρὸν μετὰ ῥημάτων κινήσεως σημαντικῶν) τὰ δὲ πρὸς δόμους πεπρωμένους τούσδε «πρέπει νὰ μεταβληθῶσιν εἰς «πρὸς πόνοις πεπρωμένοις τοῖσδε πρὶν | παθεῖν ἔρξαντες», διότι ἡ Κλυταιμῆστρα λέγει «ἀπέλθετε δὲ ἐγκαίρως ὑμεῖς οἱ γέροντες, πρὶν ἂν πρὸς τοῖς κακοῖς τοῖς ὑπὸ τοῦ θεοῦ πεπρωμένοις, τῷ φόβῳ τοῦ Ἀγαμέμνονος, πρά-

ζητε καὶ πάθητε». ³ Ἰδὲ ἔμπροσθεν 902—904. Καὶ ἐκ
 τούτου δὲ τοῦ χωρίου ὁρᾷς ὅσα εἶνε ἡ κατάστασις τῶν κει-
 μένων πολλῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων ἀρχαίων διότι
 οὔτε αἱ τῶν τὰ πάντα ἐξηγουμένων εἴτε προχείρως εἴτε
 βεβιασμένως ἐξηγηταὶ ὠφελοῦσιν αὐτὰ, ἕτινα πολλάκις
 δέονται ἐλαφρῶν καὶ φυσικῶν μεταβολῶν, οὔτε αἱ ἀ-
 σύστατοι μεταβολαὶ πολλῶν κριτικῶν, οἵτινες νομί-
 ζοντες ὅτι ἐπιδείκνυνται ὁξύνοιαν μεταβάλλοντες γρα-
 φὰς εἴτε ὑγιεῖς εἴτε διεφθαρμένας κατὰ τρόπον ἀπίθα-
 νον καθιστάσι σαφῇ τὴν ἀδεξιότητα τὴν περὶ τὸ ἐξηγη-
 νεῖν καὶ μεταχειρίζεσθαι ἀρχαῖα κείμενα. Τὰ ἀμαρ-
 τήματα πολλάκις τῶν ἀρχαίων οὔτε μεγάλα εἶνε οὔτε
 δυσεύρετα, εἰ καὶ πρέπει πολὺ νὰ φυλαττώμεθα τὰς
 προχείρους μεταβολάς, αἵτινες εἶνε ὁμοίως ἀπίθανοι
 διότι δὲν διαφθείρονται συνήθως τὰ προχείρως ἀποκα-
 θιστάμενα. Ἡ διάνοια τοῦ χωρίου διδάσκει καθ' ὅλου
 ὅτι πρόκειται νῦν περὶ νέων κακῶν. Διότι ἀφ' οὗ συνε-
 βούλευσεν ἡ Κλυταιμῆστρα τῷ χορῷ νὰ ἀπέλθῃ, προ-
 σέθηκε «χορὴν τὰδ' ὥς ἐπράξαμεν», ὅπερ πρέπει νὰ ἐρ-
 μηνευθῇ «ἦν πεπρωμένον νὰ γένωνται ταῦτα καὶ ἐγέ-
 ροντο» καὶ τὸ χ ρ ἦ ν ἐπαναλαμβάνει αὐθις τὸ ἔμπροσθεν
 π ε π ρ ω μ έ ν ο ι ς, ὡς τὸ «μόχθων τῶνδε» ἐπαναλαμ-
 βάνει τὸ ἔμπροσθεν «πόνοις τοῖσδε». Νῦν δὲ τούτοις
 προστίθενται τὰ ἐπόμενα αἰτιολογοῦντα. Οἱ κώδικες ἔ-
 χουσι γ' ἐ χ ο ῖ μ ε θ' ἄ ν, ὅπερ ὁ Martin ἔτρεψεν εἰς
 δ ε χ ο ῖ μ ε θ' ἄ ν. Νομίζω ὅτι τοῦτο μὲν πρέπει νὰ με-
 ταβληθῇ εἰς ἐ λ ο ῖ μ ε θ' ἄ ν, τὸ δὲ «τῶνδ' ἄλλις γ'» εἰς
 «τῶνδε παῦλ'» τηρουμένου τοῦ δ υ σ τ υ χ ῶ ς, ὅπερ ὁ Keck
 εἰς δ ι π τ υ χ ῶ ς μετέβαλεν. Διότι ἡ ἔννοια εἶνε «εἰ δὲ τῷ
 ὄντι τῶν παρόντων μόχθων λῆξις γένηται, τοῦτ' ἂν προ-
 τιμήσαιμεν τῶν νέων ἀγώνων, κτλ. καίτοι ἐσμέν πε-
 πληγμένοι ὑπὸ τῆς τύχης». Ὁ δὲ προστετέθη ὑπὸ τινος
 πρὸς θεραπείαν τοῦ πάσχοντος μέτρου καὶ μήκυνσιν τοῦ
 λ ι ς, ὡς ἐν Χοηφόρων 929 «κἄνεσγ'», ὅπου ὁ γ' προ-
 στετέθη πρὸς μήκυνσιν τοῦ ν ε ς, ἐν ᾧ ὁ Pauw ἔγραψεν
 ὁρθῶς «ἐκάνες». Κατωτέρω δὲ 1669 «Χο. πρᾶσσε, πι-

αίνου, μιαίνων τὴν δίκην· ἐπεὶ πάρα» ὁ Enger νομίζει ὅτι τὸ π ρ ᾱ σ σ ε εἶνε προφανῶς ἐσφαλμένον καὶ μεταβάλλει αὐτὸ εἰς «χρόα σὺ πίανον», «ἐν ᾧ ὁ Keck γράφει «τέως σὺ πιαίνου». Εἰ ἐνόμιζον ὅτι ἐνταῦθα μεταβολῆς χρῆζομεν, θὰ μετέβαλον εἰς πέσσε, πιαίνου,» ὅπερ καὶ τῷ σιτιομένους καὶ τῷ πιαίνου θὰ συνεγώνει. Ἀλλ' ἐν 1287 λέγει ἡ Κασάνδρα, «ἰοῦσα πράξω, τλήσομαι τὸ κατθανεῖν», ὅπου τὸ π ρ ᾱ ξ ω ἐρμηνεύεται ὑπὸ τοῦ «τλήσομαι τὸ κατθανεῖν», ὡς νῦν τὸ π ρ ᾱ σ σ ε ὑπὸ τῶν π ι α ί ν ο υ καὶ τῶν ἄλλων καὶ ἄνευ λόγου καὶ ἐν 1289 οἱ κριτικοὶ ἐπεχείρησαν μεταβολαῖς καὶ ἐνταῦθα.

ΧΟΗΦΟΡΟΙ

107=110 «Χο. λέγοις ἄν—στυγεῖ.». Πρῶτον σημειώσαι τοῦ «ὥσπερ ἡδέσω» τὴν σημασίαν. Διότι εἰπόντος τοῦ χοροῦ «αἰδουμένη σοι», δηλοῦσιν αἱ λέξεις αὗται τῆς Ἠλέκτρας «ὥσπερ εἶπες ὅτι αἰδεῖ» καὶ περὶ τῆς χρήσεως ταύτης ἰδὲ τὰ ἐν τῷ ἐπομένῳ μέρει λεγόμενα ἐν 1251 Φιλοκτ. Σοφοκλ. Δεύτερον σημειωτέον ὅτι τὸ «σεμνὰ» μετεβλήθη εἰς «κεδνὰ» ὑπὸ τοῦ Harlung καὶ ἡ μεταβολὴ ἔτυχεν ἐπιδοκιμασίας. Ὁ σχολιαστὴς λέγει «χέουσα χοᾶς εὔξαι ἀγαθὰ τοῖς εὐφρονοῦσι τῷ Ἀγαμέμνονι δηλονότι» καὶ ταῦτα κυρίως ἐξηπάτησαν τοὺς ἐρμηνευτάς καὶ ὁ ἐπόμενος στίχος. Ἀλλ' εὐφρονας δὲν εἶνε οἱ φίλοι, ἀλλ' οἱ ἐν 125—128 μνημονευόμενοι Ἑρμῆς καὶ οἱ τῆς γῆς ἔγεοθε δαίμονες καὶ αὐτὴ ἡ γῆ καὶ τὸ σεμνὰ πρέπει νὰ μείνῃ, διότι εἰς τοὺς θεοὺς οἱ λόγοι ἀναφέρονται. Ἐν 87 εἶπεν ἡ Ἠλέκτρα «πῶς εὐφρον' εἶπω;». Ἐν δὲ τῷ ἐπομένῳ στίχῳ τὸ τ ο υ τ ο υ ς, ὅπερ ἐνομίσθη ὅτι ἀναφέρεται εἰς τοὺς εὐφρονας, τοὺς δὴθεν φίλους, ἀναφέρεται εἰς τοὺς εὐφρονας θεοὺς καὶ εἰς τ ο υ τ ο ι ς (ὅπερ ὁρῶ Schulz μεταβαλόντα) δὲν πρέπει νὰ μεταβληθῇ; ἀλλὰ μόνον τὸ τ ί ν α ς εἰς τ ί ν ο ς· διότι ἡ ἔννοια εἶνε «ἐκ μέρους τίνος τῶν φίλων πρέπει νὰ προσαγορεύωμεν τοὺς θεοὺς;». Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἐπομένῳ στίχῳ 110 «πρῶτον μὲν αὐτὴν», οἱ ἐρμηνευταὶ ἀναφέρουσι τὸ αὐτὴν εἰς τὴν Ἠλέκτραν καὶ εἴτε φυλάττουσι τὴν γραφὴν αὐτὴν τοῦ Μ εἴτε τρέπουσιν εἰς αὐτὴν ἐξηπατήθησαν πάλιν ὑπὸ τοῦ σχολιαστοῦ λεγοντος «σεαυτὴν δηλονότι ὅτι κακεῖνον ὅστις Ἀγίσθου στυγεῖ.». Ἀλλὰ πρῶτον διατί γίνεται μνεία μόνου τοῦ Αἰγίσθου καὶ σιωπᾶται ἡ Κλυταιμῆστρα, ἥτις εἶνε ἔτι

μᾶλλον ἔνοχος; Ἐπειτα εἰ τὸ αὐτὴν ἀνεφέρετο εἰς τὴν Ἠλέκτραν, ἐδύνατο αὕτη ἐν τῇ εὐθὺς ἐπομένῳ στίχῳ νὰ εἴπῃ «ἐμοὶ τε-τάδε.» Τὸ αὐτὴν λοιπὸν πάντως ἀναφέρεται εἰς τὴν Κλυταιμῆστραν καὶ ὅπως τὸ εἶτε ἀλλαχοῦ ἅπασι τιθέμενον καὶ αὐθις ὑπονοεῖται καὶ τὸ οὐδὲ, οὕτω καὶ νῦν τὸ ὅστις πρέπει νὰ ὑπονοηθῇ αὐθις· διότι ἡ ἔννοια εἶνε «πρῶτον μὲν λέγε ὑπὲρ ἐκείνου, ὅστις μισεῖ αὐτὴν (τὴν μητέρα σου, περὶ ἧς ἐμ-προσθεν ἐγένετο λόγος) καὶ ὑπὲρ ἐκείνου, ὅστις μισεῖ τὸν Αἰγισθον». Κατωτέρω δὲ 111—112 λέγεται Χο. «αὐτὴ σὺ ταῦτα μανθάνουσ' ἤδη φράσαι.» Τῷ στίχῳ τούτῳ προσέκρουσαν κριτικοὶ τινες, ὧν ὁ Musgravius εἶκασε «ταύτῃ σὺ» καὶ ὁ Abresch «μανθάνουσ'» καὶ ὁ Naber «ἤδη φράσας». Τὸ νῦν ὑπάρχον κείμενον πα-ρῆκει, μικρὸν τι μεταβαλλόμενον, νόημα βέλτιον τοῦ ἐκ τοιούτων μεταβολῶν γεννωμένου· τὸ χωρίον ἐρμη-νεύει ὁ σχολιαστὴς ὧδε, «σὺ σκόπησον τίς στυγεῖ Αἰγι-σθον· οὐκ ἐμὸν γὰρ εἰπεῖν» παραλείπων νὰ ἐρμηνεύσῃ, ὥς γνωστὸν τὸ «ταῦτα μανθάνουσ'». Ἀλλὰ τῇ ὀρθῇ ταύτῃ ἐξηγήσει δὲν συνάδει τὸ «μανθάνουσας», διότι περὶ τούτου δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ διδαχθῇ ἡ Ἠ-λέκτρα, καὶ τὸ νόημα τοῦ χωρίου ἀποκαθίσταται διὰ τῆς πολλάκις ἐκπεσούσης ἀρνήσεως καὶ πρέπει νὰ γρά-ψωμεν «αὐτὴ σὺ ταῦτ' οὐ μανθάνουσ' ἤδη φράσαι» = σὺ πλέον μόνῃ σκέψαι περὶ ὧν ἐρωτᾷς· διότι εἶνε περιττὸν τὰ τοιαῦτα νὰ διδάσκησαι. Κατωτέρω δὲ 124 «Ἐρμῇ χθόνιε» καὶ ἐγὼ εἶκασα καὶ ἄλλους ὁρῶ εἰκά-σαντας ὅτι πρὸ τοῦ Ἐρμῆ ἐξέπεσεν ἡ λέξις ἐρ-ι-ο-ύ-νι' ἥτις εἶνε προσφυσιστὰ τῇ Ἐρμῇ. Κατωτέρω δὲ 129 «κἀγὼ χέουσα τάσδε χέρνιβας βροτοῖς» τὸ βρο-τοῖς ἄλλοι ἄλλως μεταβάλλουσιν. Ἦδη ἐν τῇ Μ γράφει ἡ δευτέρα χεὶρ «γο. νεκροῖς», ὅπερ καὶ Enger θέλει, ἐν ᾧ ὁ Hermann τρέπει εἰς φθιτοῖς, ὁ Wie-sseler εἰς τρωῶς καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλα. Ἀλλ' οἱ στί-χοι 90—92 οὐδ' ἔχω τί φῶ | χέουσα τόνδε πέλανον ἐν τύμβῳ πατρὸς, ἢ τοῦτο φάσκω τοῦτος ὡς νόμος βρο-

τοῖς» διδάσκουσιν ὅτι τὸ β ρ ο τ ο ῖ ς πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς τ ά φ ω. Ἐνῆλλαξε δὲ τ ὁ μ β ο ν καὶ τ ά φ ο ν ὡς ἐν 105 «τύμβον πατρός» καὶ 107 «τάφον πατρός». Ἀλλαχοῦ δὲ «τύμβω χέουσα» λέγει.

130—132 «λέγω καλοῦσα πατέρ', ἐποίκτειρόντ' ἐμέ | φίλον τ' Ὀρέστην πῶς ἀνάξομεν δόμοις.». Ἡ Ἥλέκτρα δεῖται τοῦ πατρός νὰ ἐπαρῇξῃ αὐτῇ τε καὶ τῷ Ὀρέστῃ. Κατὰ πολλοὺς τρόπους μεταβάλλουσι ταῦτα. Ἀλλ' ὅμως ἡ θεραπεία εἶνε ἀπλουστάτη, ἐὰν μόνον μεταβληθῇ τὸ δ ό μ ο ι ς εἰς δ ό μ ο υ ς· διότι οἱ δόμοι εἶνε νῦν πεπιτωκότες καὶ τούτους, λέγει, ἡμεῖς πρέπει νὰ ἀναστήσωμεν. Κατὰ τὸ 477—478 Ὁρ. «πάτερ. . . | αἰτουμένω μοι δὲς κ ρ ά τ ο ς τῶν σῶν δόμων.». Ἰσως θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι πρέπει νὰ μεταβάλωμεν «ἀνάξωμεν (τοῦ ἀ ν ά σ σ ε ι ν) δόμοις». Ἀλλ' ἐν 961—962 λέγεται «ἄναγε μάν, δόμοι· πολλὸν ἄγαν χρόνον | χαμαιπετεῖς ἔκεισθ' αἰε.». Ὡσαύτως δὲ νομίζω ὅτι καὶ ἐν 802—804 «Τὸ δὲ καλῶς κείμενον ὦ | μέγα ναίων στόμιον, εὖ | δὲς ἀνιδεῖν δόμον ἀνδρός», ὅπου κατὰ πολλοὺς τρόπους οἱ κριτικοὶ μεταβάλλουσι, τὸ ἀ ν ι δ ε ῖ ν εἶνε ἐσφαλμένον, ἀφ' οὗ μετ' ὀλίγον μέλλει νὰ εἴπῃ «λαμπρῶς ἰδεῖν φίλοις κτέ.», καὶ πρέπει εἰς ἀ ν ά γ ε ι ν νὰ μεταβληθῇ, ὡς τὸ δ ό μ ο ν εἰσηγεῖται. Ἐπανιόντες δὲ εἰς τὸ ἔμπροσθεν χωρίον παρατηροῦμεν ὅτι ὁ ἐπόμενος αἰτιολογικὸς λόγος «πεπραμένοι γάρ» δὲν ἐναντιοῦται τῇ μεταβολῇ τοῦ δ ό μ ο ι ς εἰς δ ό μ ο υ ς· διότι δόμοι δὲν εἶνε τὰ οἰκοδομήματα, ἀλλ' οἱ ἐν αὐτοῖς οἰκοῦντες. Ὁμοίως λέγει ἐν στίχῳ 236 «ἄλκῃ πεποιθὼς δῶμ' ἀνακτῆσει πατρός», ὅστις μετ' ἄλλων δύο προηγουμένων ἄνευ μεταθέσεως τῷ χορῷ πρέπει νὰ ἀποδοθῶσιν.

166—167 «Χο. «λέγοις ἄν ὀρχεῖται δὲ καρδία φόβω» | Ἥλ. ὀρῶ τομαῖον τόνδε θόστρυχον τάφω.». Ἡ Ἥλέκτρα ἐρωτᾷ τὸν χορὸν τί φρονεῖ περὶ τοῦ βοστρύχου τοῦ ἐπὶ

τοῦ τάφου. Οὐδεὶς τῶν κριτικῶν ἐνταῦθα προσκρούει· ἀλλ' ἐπέρχεται εὐθὺς ἡ ἐρώτησις, διατί ἐκ φόβου ὀρχεῖται τοῦ χοροῦ ἡ καρδιά; πόθεν ὁ φόβος; οὐδὲν αἷτιον ἐνταῦθα ὑπάρχει. Φοβεῖται μὲν ἐν 1022—1025 ὁ Ὀρέστης λέγων «πρὸς δε καρδία φόβος | ἔδειν ἔτοιμος, ἢ δ' ὑπορχεῖσθαι κότῳ». Ἀλλ' ἐκεῖ ἤρξαντο αἱ Ἑρινύες νὰ ἐμβάλωσιν αὐτῷ μανίαν. Ὁμοίως ἡ Ἰὼ ἐν Προμ. 907 λέγει «καρδία δὲ φόβῳ φρένα λακτίζει» διὰ τὴν μανίαν. Ἄν εἶνε λοιπὸν ἀμφισβολία ὅτι ἦτοι κρύπτεται ἀμαρτημά τι ἐν τῷ φόβῳ ἢ ἄλλως πρέπει ἡ λέξις νὰ ἐξηγηθῇ. Ἀναγινώσκων τις 187 «τῆσδε δεσπόζειν φόβης νομίζει ὅτι τὸ φόβῳ πρέπει εἰς φόβῳ νὰ μεταβληθῇ, καὶ ἐν τῇ παρατηρήσει ταύτῃ ὑπάρχει τις ἀλήθεια. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδένα λόγον ἐποίησατο περὶ βόστρυχου ἢ Ἡλέκτρα, οὐπω ἀρμόττει τῷ στόματι τοῦ χοροῦ λόγος περὶ φόβης καὶ φαίνεται ὅτι καὶ ὁ χορὸς ἰδὼν ἐπὶ τοῦ τάφου τὸν βόστρυχον προήσθητό τι καὶ ἡ προαίσθησις αὕτη ἔτεκε τὸν φόβον. Ἀλλ' ὁ φόβος αὗτος δὲν εἶνε ὁ συνήθης, ἀλλὰ δηλοῖ ὁ ῥομῆν, ὡς ἐν Εὐρ. Φοιν. 1158—1141 «Ποτριάδες δ' ἐπ' ἀσπίδι ἐπίσημα πῶλοι δρομάδες ἐσκήρτων φόβῳ | εὖ πως στρόφιγξιν ἐνδοθεν κυκλούμεναι πόρπαχ' ὑπ' αὐτόν, ὥστε μαίνεσθαι δοκεῖν.». Περὶ τοῦ χωρίου τούτου ἰδὲ τὰ εἰρημένα μοι ἐν τῇ Κρίσει τῆς Ἀρτιγόνης καὶ τῶν Φοινισσῶν. Ἡ προαίσθησις αὕτη ἐν Ἀγαμ. 966—969 «τίπτε μοι τόδ' ἐμπέδως | δεῖμα προστατήριον | καρδίας τερασκόπου ποτᾶται, | μαντιπολεῖ δ' ἀκέλευστος ἄμισθος ἀοιδά,» ἔτεκε φόβον· ἀλλ' ἐνταῦθα ἡ περιοργία ἔτεκεν ὁρμήν, σφοδρὰν κίνησιν, ἐν δὲ τῷ χωρίῳ τοῦ Εὐριπίδου ἡ ὁρμὴ φαίνεται μανία καὶ τὸ μαίνεσθαι ὑπερμαχεῖ τοῦ φόβῳ, ὅπερ ἀτόπως εἰς φόβῳ νὰ μετεβλήθῃ ἀρτίως. Ἀνάγεται δὲ τις νὰ εἴπῃ ὅτι καὶ τῆς Ἰοῦς ἐν τῷ Προμηθεῖ ὁ φόβος ὁ ἐκ μανίας εἶνε μᾶλλον ὁρμή. Εἶπε δὲ ἐν τῷ ἐπομένῳ στίχῳ τὰ φῶ, διότι ἡ Ἡλέκτρα οὐπω ἦν ἀνελιγφυῖα ταῖς χερσὶ τὸν βόστρυχον, ὅπερ

εὐθὺς ἐποίησε, διότι πάντα τὰ ἐπόμενα ἀναφέρονται εἰς τὸν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς εὐρισκόμενον. Κατωτέρω δὲ 180—181 «Χο. οὐχ ἦσπον εὐδάκρυτά μοι λέγεις τάδε, | εἰ τῆσδε χώρας μήποτε φαύσει ποδί.» οὐδείς τῶν κριτικῶν ὑπὸ τοῦ νοήματος ἐνοχλεῖται καὶ μόνον ἐν τῇ Μ ὑπεράνω τοῦ εἰ προστίθῃσιν ἡ πρώτη χεῖρ. Ἀλλὰ τὸ νόημα τοῦ χωρίου ἐπιτάττει τὸν ἢ τοῦτον νὰ προσθῶμεν πρὸ τοῦ εἰ ὥδε «ἢ εἰ τῆσδε», διότι ἀπαιτεῖται ὁ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως τοῦ ἢ σ σ ο ν· διότι παραβάλλεται τὸ π έ μ π ε ι ν τ ῆ ν χ α ί τ ῆ ν πρὸς τὸ μ ή πο τε ψ α ύ ε ι ν, ἅπερ εἶνε ἰσοδύναμα· διότι τὸ λέγειν ὅτι ἐπεμψε τὴν κόμην σημαίνει ὅτι οὐδέποτε θὰ ψαύσῃ τῆς χώρας ταύτης. Καὶ ἀλλαχοῦ δὲ ἦτε τοῦ ἢ παράλειψις καὶ ἡ χασμωδία ἐγένοντο ἀφορμαὶ βλάβης, ὥς καὶ ἐν τῇ μνημονευθείσῃ Κρίσει λέγομεν. Ἴδὲ καὶ κατωτέρω 515—517. Κατωτέρω δὲ 184—185 «ἐξ ὁμμάτων δὲ δόψιοι πίπτουσί μοι | σταγόνες ἄφρακτοι δυσχίμου πλημμυρίδος,» δὲν δύναμαι νὰ κατανοήσω τὸ ἄ φ ρ α κ τ ο ι ἢ ἄ φ α ρ κ τ ο ι, ὥς ὁ Dindorf βούλεται, καὶ ἔτι χειρόν τοῦτου νομίζω τὸ ἄ φ ρ α σ τ ο ι, ὅπερ ὁ Turnebus εἶκασεν. Νομίζω ὅτι ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται μόνον «σταγόνες ἀστακτί». Κατωτέρω δὲ 204—205 «καὶ μὴν στίβοι γε, δεύτερον τεκμήριον, | ποδῶν δ' ὁμοιοι τοῖς τ' ἐμοῖσιν ἐμφερεῖς.» ὁ Turnebus ἀποβάλλει τὸν δ', ὁ δὲ σχολιαστὴς γράφει ἐνταῦθα «ἐπειδὴ ἄδηλον τίσιν ὁμοιοι, ἐπήγαγε «τοῖς γ' ἐμοῖσιν ἐμφερεῖς.». Ἀλλὰ τοιαύτη τοῦ ὁ μ ο ι ο ι δικαιολογία εἶνε ὅλως ψευδής καὶ δι' αὐτὸ ἄλλοι μὲν τῶν κριτικῶν πολλαχῶς μεταβάλλουσι τὸ χωρίον, ἄλλοι δὲ μετατιθέασιν στίχους καὶ ἐξοβελίζουσιν, ἅπερ οὐδεμιᾶς πιθανότητος πάντα ἔχονται. Νομίζω ὅτι ὁ δ' εἰς θ' πρέπει νὰ τραπῇ καὶ ἐπειδὴ ἀπαιτεῖται ὁ ἀριθμὸς δύο, καὶ τὸ ποδῶν τρεπτεόν εἰς ποδοῖν ὥδε «ποδοῖν θ' ὁμοῖοι». Ἡ Ἠλέκτρα, ὥς καὶ ἐκ τῶν ἐπομένων καταφαίνεται, ὅρᾳ δύο ζεύγη ἰχνῶν ποδῶν, τὸ τοῦ Ὁρέστου καὶ τοῦ Πυλάδου καὶ λέγει περὶ τοῦ Ὁρέστου ὅτι «ἀποτελεῖται ἐξ ἰχνῶν δύο

ποδῶν ὁμοίων ἀλλήλοις, ἅτινα εἶνε ὅμοια καὶ τοῖς ἑμοῖς. Εἰς τὸ ὁμοίων λοιπὸν ὑπονοεῖται τὸ ἀλλήλοις.

225 «Ὡς ὄντ' Ὁρέστην τάδ' ἐγὼ σε προυννέπω;» Ἡ Ἠλέκτρα ἐρωτᾷ εἰ δύναται νὰ προσαγορεύσῃ τὸν μετ' αὐτῆς διαλεγόμενον ὡς Ὁρέστην. Οὕτως ἔχει ὁ στίχος ἐν τῷ *M* καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Wecklein, ἐν ᾧ ὁ Kirchhoff ἐδέξατο τὴν τοῦ Arnold εἰκασίαν «τάδε σ' ἐγὼ προσεννέπω;» καὶ ὁ Francken εἰκάζει «τὸνδ' ἐγὼ προσεννέπω;» καὶ ὁ Weil «τάδε λέγω σε προυννέπειν;» καὶ ἄλλοι ἄλλα ποικίλα καὶ βίαια καὶ πολὺ ἀπομακρυνόμενα τῆς γραφῆς τοῦ *M*. Ἐπειτα τὸ τὰ δ' δὲν ἔχει οὐδένα τόπον ἐνταῦθα καὶ μόνον ἐν αὐτῷ κεῖται ἡ βλάβη καὶ οὐδεμιᾶς ἄλλης μεταβολῆς δεόμεθα. Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὸ τὰ δ' εἰς τὰ ρ' πρέπει νὰ μεταβληθῇ, δι' οὗ καὶ ἡ μετρικὴ καὶ ἡ τοῦ νοήματος δυσκολία αἴρεται. Ἴδὲ περὶ τῆς διαφθορᾶς ταύτης καὶ Ἰκετ. 961—962. Περὶ δὲ τοῦ 256 καὶ τῶν ἐπομένων ἰδὲ ἐμπροσθεν 150—152.

245—244 «μόνον Κράτος τε καὶ Δίκη σὺν τῷ τρίτῳ | πάντων μεγίστῳ Ζηνὶ συγγένοιτό σοι.» Ἡ Ἠλέκτρα εὐχεται νὰ βοηθήσῃ τὸ Κράτος καὶ ἡ Δίκη καὶ ὁ Ζεὺς· ἀλλὰ τίνοι; ὁ *M* ἔχει «συγγένοιτό μοι» καὶ ὁ Stanley μετέβαλε τὸ μοι εἰς σοι. Ἀλλὰ διατί ἑαυτὴν ἐξαιρεῖ ἡ Ἠλέκτρα; μὴ δὲν εἶνε ἡ αὐτὴ τύχη ἀμφοτέρων; Νομίζω ὅτι τὸ μοι πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς νῶν, ὡς ἐν 255 λέγει ὁ Ὁρέστης «τοὺς φιλτάτους γὰρ οἶδα νῶν ὄντας πικρούς.» Τοῦναντίον δὲ ἐν 278 «βροτοῖς πιφανύσκων εἶπε τάσδε νῶν νόσους» τὸ νῶν τῶν χειρογράφων θὰ ἔλεγέ τις ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς μοι, ὅπου καὶ ὁ Schneidewin ἔγραψεν «ἐμοί». Ἀλλ' ἰδὲ περὶ τοῦ χωρίου τούτου ἐκεῖ. Κατωτέρω δὲ 259—260 «οὐτ' ἀρχικός σοι πᾶς ὅδ' ἀθανθεὶς πυθμὴν | βωμοῖς ἀρήξει βουθύτοις ἐν ἡμασιν» οἱ ἐρμηνευταὶ δὲν προσ-

κρούουσι καὶ μόνος ὁ γενναῖος Dindorf θέλει νὰ ἀποβάλλῃ τοὺς 257—260 στίχους. Φαίνεται ὅτι ἀρκεῖ αὐτοῖς ἡ τοῦ σχολιαστοῦ ἐξήγησις «ἀντὶ τοῦ ἐπιμελήσεται τῶν βωμῶν.» Ἀλλ' οὐδεὶς δύναται ὁρθῶς σκοπῶν νὰ πεισθῇ ὅτι ἀρὴ γ ε ι ν τ ο ῖ ς β ω μ ο ῖ ς δύναται νὰ λεχθῇ καὶ ὅτι ἴσα δύναται καὶ ἐ π ι μ ε λ ε ῖ σ θ α ι τ ῶ ν β ω μ ῶ ν. Νομίζω λοιπὸν ὅτι ἐν τῷ β ω μ ο ῖ ς ἀρὴ ξ ε ι κρύπτεται τὸ «βωμοὺς ἐρέψειν» διότι ἐν θυσίαις ἔστεφον τοὺς βωμοὺς τῶν θεῶν καὶ ἦν αὐτῇ τιμὴ αὐτῶν. Ἐν δὲ τῷ εὐθύς ἐπομένῳ στίχῳ τὸ «κόμιζ'» οὐδεμιᾶς χρήζει μεταβολῆς, διότι καθ' ἑαυτὸ δηλοῖ «ἐπιμελοῦ», ἡμῶν, ὡς κ ο μ ι δ ῆ εἶνε ἡ ἐπιμέλεια καὶ εἶνε καὶ αὕτη χρήσις ὀμηρικῇ.

266—267 «οὓς ἴδοιμ' ἐγὼ ποτὲ | θανόντας ἐν κηκίδι πισσῆρει φλογός.» Ὁ χορὸς συμβουλεύει Ὁρέστη καὶ Ἡλέκτρα νὰ προσέχωσι μὴ νοηθῶσιν ὑπὸ τῶν κρατούντων, ὧν εὐχεται τὸν θάνατον. Μόνος ὁ Wecklein, προσέκρουσε τῷ θ α ν ὀ ν τ α ς, ὅπερ θέλει νὰ μεταβάλλῃ εἰς φ θ ῖ ν ο ν τ α ς. Ἀλλ' ὁ χορὸς δὲν θέλει νὰ εἴπῃ ὅτι εὐχεται νὰ ἴδῃ αὐτοὺς ζῶντας καιομένους, ἀλλ' ἡ ἔννοια εἶνε ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ αὐτοὺς ἐν τῇ πυρᾷ, ἐπειδὴν φονευθῶσι, καὶ φαίνεται μοι μόνον ὅτι τὸ θ α ν ὀ ν τ α ς εἶνε ἀσθενὲς, καὶ ὡς παθητικὸς τοῦ κ τ ε ῖ ν ω τύπος ὑποληφθῇ, καὶ νομίζω ὅτι ὑπὸ τοῦ δ α μ ε ν τ α ς πρέπει νὰ ἀντικατασταθῇ. Κατωτέρω δὲ 270—271 «καὶ δυσχειμέρους | ἅπας ὑφ' ἥπαρ θερμὸν ἐξαυδόμενος,» μόνος ὁ Bothe θέλει τὸ θ ε ρ μ ὀ ν νὰ μεταβάλλῃ εἰς τ ο ὕ μ ὀ ν. Ἀλλὰ τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ ἀνὴρ τῆς τοῦ χωρίου διανοίας δὲν ἤσθετο· διότι τὸ ἐπίθετον τοῦτο περιέχει πᾶσαν τὴν δύναμιν τῆς προτάσεως καὶ πρὸς τε τὸ δ υ σ χ ε ι μ ε ρ ο υ ς ἀντιτίθεται καὶ ὑπὸ τῶν «ἀποχρημάτοις ζημίαις ταυρούμενον» ἐρμηνεύεται. Ἀπορον δὲ εἶνε πῶς δύνανται νὰ ἐρμηνεύωσιν οἱ ἐρμηνευταὶ τὰ «ὑφ' ἥπαρ θερμὸν ἐξαυδόμενος» διότι ἡ ὑ π ὀ διδάσκει ὅτι ἡ εἰκὼν εἶνε

εὐλημμένη ἐκ τοῦ λέβητος, ὅφ' ᾧ ἄπει τις πῦρ. Νο-
 μιζῶ λοιπὸν ἀναγκαῖον νὰ μεταβάλωμεν τὸ ἐξ αὐδῶ-
 μ ε ν ο ς εἰς «ἐξάπτων μένος». Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀνάγ-
 κη καὶ τὸ «δυσχειμέρους ἄτας» εἰς «δυσχειμέρου ἄτης»
 νὰ μεταβληθῇ καὶ αἱ γενικαὶ αὐταὶ νὰ ἐξαρηθῶσιν ἐκ
 τοῦ μ ε ν ο ς· διότι τὸν ἀπαιτούμενον καὶ πορίζομεθα
 γράφοντες «ἄτας χυφ' ἥπαρ θερμὸν ἐξάπτων μένος.»
 Τὸ ἥ π α ρ λοιπὸν εἶνε ὁ λέβης, ὅστις θερμὸς ὢν ἔτι
 μᾶλλον ἐξάπτεται ὑπὸ τοῦ μένους. Περὶ δὲ τοῦ νοήμα-
 τος ἰδὲ Εὐμεν. 156—158 «ἔτυπεν δίκαν διφορηλάτου |
 μεσολαβεῖ κέντρον | ὑπὸ φρένας, ὑπὸ λοβόν.». Αὐτόθι
 469 λέγει ὁ Ὀρέστης «ἄλγη προσφωνῶν ἀντίκεντρα
 καρδίᾳ (λοξίας),». Κατωτέρω δὲ 275—278 «αὐτόν
 δ' ἔφασκε—τάσδε νῶν νόσους», ὅπου πολλὰ οἱ κριτικοὶ
 μεταβάλλουσιν, ὢν τινες ἐνταῦθα μεταφέρουσι καὶ τὸν
 284 στίχον, νομίζω ὅτι μόνη ἡ τοῦ χωρίου ὀρθὴ κα-
 τανόησις καὶ στίξεις δύνανται νὰ βοηθήσωσιν ἡμῖν εἰς
 ἀποκατάστασιν αὐτοῦ καὶ ἐρμηνείαν. Διότι πρῶτον τὸ
 αὐτὸν ἀναφέρεται εἰς τὸν πατέρα, ὅστις καίτοι
 ἀγαπᾷ (τοῦτο δηλοῖ τό «τῇ φίλῃ ψυχῇ») τὸν Ὀρέστην,
 θὰ τιμωρήσῃται αὐτόν. Δεύτερον τὸ τὰ δὲ δὲν ἀνα-
 φέρεται εἰς τὰ εὐθύς ἐπακόλουθα, ἀλλ' εἰς τὰ 285 κέξ.
 Ἡ δὲ παρατήρησις αὕτη διδάσκει ὅτι τὰ 277—283
 «τὰ μὲν γὰρ—τελουμένας» πρέπει νὰ τεθῶσιν ἐν παρεν-
 θέσει, ἐξ οὗ ἔπεται ὅτι καὶ ὁ στίχος 284 «ὀρώντα λαμ-
 πρόν ἐν σκότῳ νωμῶντ' ὀφρύν» ἀναφέρεται εἰς τὸ αὐ-
 τόν. Αὐθις δὲ ἡ ὀρθὴ βάσις, ὅτι τὸ αὐτὸν ἀνα-
 φέρεται εἰς τὸν πατέρα, διδάσκει ὅτι ἐν ᾧ τὰ ἐν
 285 κέξ, μνημονευόμενα κακὰ εἶνε τῆς ὀργῆς τοῦ πα-
 τρός γεννήματα, τὰ ἐν 277—283 δὲν εἶνε ταύτης, ἀλλὰ
 τῶν χθονίων Θεῶν, ὡς σαφῶς διδάσκει καὶ ὁ 282
 «ἄλλας τ' ἐφώνει προσβολὰς Ἑρινύων», αἵτινες ἐκ τῶν
 πατρῴων αἱμάτων τῶν ἀτιμωρήτων διαμενόντων ὀρ-
 γίζονται τοῖς μὴ ἐπεξιοῦσι τοῦ φόβου δίκην, καὶ τὸ
 δὲ υ σ φ ρ ό ν ω ν ἀναφέρεται εἰς τοὺς δ α ί μ ο ν α ς, ὅ-
 περ λανθάνει ἐν τῷ «τάς δε νῶν», ὅπερ νομίζω ὅτι

πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «δαιμόνων». Τοῦτο δὲ διδάσκει ὅτι καὶ τὸ *μειλίγματα* δὲν πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς *μηνίματα*, ὡς ὁ Lobeck βούλεται διότι οἱ θεοὶ ἐπιβάλλοντες τοῖς βροτοῖς τὰς νόσους ταύτας μαλάσσονται, ὡς ἐν *Εὐμενίδων* 302 λέγεται «ἀναίματον βόσκημα δαιμόνων σκιάν» (ὡς νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ ὁ στίχος, τοῦ *δαιμόνων* εἰς τὰς Ἑρινίας ἀναφερομένου) καὶ 304—305 «ἐμοὶ τραφεὺς τε καὶ καθιερωμένος; | καὶ ζῶν με δαίσεις οὐδὲ πρὸς βωμῶσφαγείς.» Τὸ δὲ *βροτοῖς*, ὅπερ ἴσως θὰ ἐκίνησε τὸν Lobeck νὰ τρέψῃ τὸ *μειλίγματα* εἰς *μηνίματα* πρέπει νὰ συναφθῇ τῷ *δυσφρόνων*· διότι οὕτω μόνον δύναται νὰ ἐξηγηθῇ τὸ *βροτοῖς*, ὅπερ παντὸς ἄλλου ἐπιθέτου στερεῖται. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ὁ 285 στίχος «ἐκ τῶν πατρώων αἱμάτων τελουμένης» περιέχει τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οἱ χθόνιοι θεοὶ εἶνε *δυσφρονες* τοῖς βροτοῖς, οἵτινες εἶνε οἱ συγγενεῖς τῶν πατέρων. Κατωτέρω δὲ 285—289 «τὸ γὰρ σκοτεινὸν—λυμανθὲν δέμας» ἔτι μείζους *δυσχερείας* παρέσχε καὶ ἐκίνησε *κοιτικούς* τινες νὰ ἀποβάλλωσι τοὺς γνησιωτάτους τούτους στίχους καὶ ἄλλους πολλὰχῶς νὰ μεταβάλλωσιν. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα νομίζω ὅτι ἡ μετὰ προσοχῆς ἐξέτασις τοῦ χωρίου θὰ διδάξῃ ἡμᾶς τὴν ὀρθὴν αὐτοῦ ἐρμηνείαν καὶ ἀποκατάστασιν. Εἵπομεν ἔμπροσθεν ὅτι νῦν πρόκειται περὶ τῶν *κακῶν*, ὧν ἡ ὀργὴ τοῦ πατρὸς εἶνε αἰτία. Τὸ *προστροπαίων* λοιπὸν ἀναφέρεται εἰς τοὺς *ἐνεργήτους*, οἵτινες εἶνε νῦν αὐτὸς ὁ Ἀγαμέμνων, τὸ δὲ *ἐν γένει πεπτωκότων*, ὅπερ συνάπτουσι τῷ *προστροπαίων* ἄλλων ἄλλως συναπτόντων τὰς λέξεις, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀναφερῇται εἰς τοὺς προστροπαίους, ἀλλὰ τὸ «*λυμανθὲν δέμας*» σαφῶς δεικνύει ὅτι ἡ γενικὴ αὕτη πρέπει ἐξ αὐτοῦ νὰ ἐξαρτηθῇ· διότι ἄλλως τοῦτο εἶνε ἀκατανόητον καθ' ἑαυτὸ λεγόμενον. Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὸ «*ἐν γένει πεπτωκότων*» πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «*ἐγγενῶν ἐπηκόων*» καὶ ὁ ποιητὴς λέγει ὅτι τῶν συγγενῶν τῶν ὑπὸ

δειλίας μὴ ἐπεξιόντων τοῖς φονεῦσι τῶν πατέρων τὰ σώματα δὲν εὐρίσκουσιν οὐδαμοῦ ἡσυχίαν. Τὸ δὲ «καὶ λύσσα», ὅπερ μετεβλήθη εἰς «λύσαν τε», ἔχει ὑγιῶς καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἐνταῦθα ἐπιχειρηθεῖσαι μεταβολαὶ εἶνε ἐσφαλμένα καὶ ἀνωφελεῖς· διότι ἐνταῦθα ὁ λόγος ἐν μέρει μὲν εἶνε ὀρθὸς ἐσχηματισμένος, ἐν μέρει δὲ πλάγιος καὶ ἡ λύσσα καὶ ὁ μάταιος ἐκ νυκτῶν φόβος, εἶνε τὸ σκοτεινὸν ἐκ τῶν ἐνεργέτερων ἰὼν βέλος τῶν αἰτούντων τιμωρίαν καὶ μὴ εἰσακουομένων, εἶνε αὐτὸς ὁ πατὴρ ὅς-τις ἐν τῇ σκότει τῆς νυκτὸς ἐμφανιζόμενος καὶ κινῶν τὴν ὀφρὺν ταράττει τὸν ὕπνον, ὡς καὶ τὸν Ἀμλέτον εἰς τιμωρίαν τοῦ θείου καὶ τῆς μητρὸς ἐκίνησε τὸ φᾶσμα τοῦ πατρὸς. Μόνον δὲ τὸ «διώκεσθαι πόλεως» περιέχει ἀμάρτημά τι· διότι δὲν ἔχει πόθεν νὰ ἐξαρτηθῇ ἡ ἀπαρέμφατος καὶ δι' αὐτὸ νομίζω ὅτι τὸ π ὁ λ ε ω ς πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς π ο ι ε ῖ (ποεῖ), ὅπερ ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται.

301—504 «τὸ μὴ πολίτας εὐκλεεστάτους βροτῶν, | Τροίας ἀναστατῆρας εὐδόξῳ φρενί, | δυοῖν γυναικοῖν ὧδ' ὑπηκόους πέλειν. | θήλεια γὰρ φρήν· εἰ δὲ μὴ, τάχ' εἴ-σεται.» Ὁ Ὅρεστής λέγει ὅτι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ὑπ' ἄλλων αἰτίων εἶνε ἡναγκασμένος τὸν τε Αἰγισθον καὶ τὴν Κλυταιμῆστραν νὰ ἀποκτείνῃ. Πρῶτον παρατηρητέον ἐνταῦθα ὅτι οἱ 298—500 πρέπει νὰ τεθῶσιν ἐν παρενθέσει καὶ τὰ «τὸ μὴ-πέλειν» εὐθὺς νὰ συναφθῶσι τῷ 297 «τοῦργον ἔστ' ἐργαστέον», ὡς ἔχει νῦν τὸ χωρίον. Ἀλλ' ἕκαστος ἐννοεῖ ὅτι καὶ «τὸ μὴ πολίτας—πέλειν» εἶνε ἵμερος καὶ αἰτία τοῦ φόνου καὶ διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι πρέπει νὰ συναφθῇ τοῖς ἄλλοις ἡμέροις καὶ τὸ τ ὁ εἰ ς καὶ νὰ μεταβληθῇ. Ἀλλὰ προφανεστέρα εἶνε ἡ βλάβη τοῦ ε ἰ δ ἔ μ ἡ, ὅπερ ὁ Weil μεταβάλλει εἰς «ἡ δ' ἐμὴ-τάχ' εἴσεται» ἀποσιωπήσεως σχῆμα δεχόμενος, πρὸς ὃ φαίνεται ὅτι ἔχει ἰδιάζουσαν κλίσιν· διότι καὶ ἐν Περσῶν στίχῳ 216 ὁμοίον σχῆμα ἄνευ ἀνάγκης ἐδέξατο καὶ ἄλλους παρέπεισεν. Νομίζει δὲ ὁ Weil ὅτι

διὰ τῆς μεταβολῆς ταύτης λαμβάνει καὶ τὸ ὑποκείμενον τοῦ εἴσεταί, ἐν ᾧ ἄλλως πρέπει νὰ νομισθῇ παθητικόν, ὅπερ οὐδαμοῦ εὐρίσκεται. Ἀλλὰ μὴ πρόκειται νὰ ἐπαινέσῃ ἑαυτὸν ὁ Ὁρέστης; πρόκειται μόνον περὶ τῆς θηλείας φρενὸς τοῦ Αἰγίσθου καὶ τὸ εἶδέν μὴ εἶνε ὑγιὲς καὶ τὸ ἁμάρτημα ἔγκειται ἐν τῇ καταλήξει τοῦ εἴσεταί, ὅπερ ἀφωμοιῶθαι πρὸς τὸ φρεν, ἐν ᾧ ἔγραψεν ὁ ποιητὴς «τάχ' εἴσομαι.» Ὁ Εὐριπίδης ἐν Ἡρακλείδ. 269 λέγει «πειρώμενος δὴ τοῦτό γ' αὐτίκ' εἴσομαι.»

559—562 «βασιλεὺς γάρ ἦν, ὅρρ' ἔζη, | μόριμον λάχους πιμπλάντων | χερσὶν πεισιβρότω τε βράκτρῳ». Ὁ χορὸς λέγει ὅτι ἐπειδὴ ὁ Ἀγαμέμνων ἦν ἐπὶ τῆς γῆς βασιλεὺς, ὥφειλε νὰ ἦ τοιοῦτος καὶ ἐν Αἰδου. Τοῦ πιμπλάντων εἶνε ὅλως ἀνεξήγητος ἡ γενική, ἣν ἄλλοι ἄλλως ἐπειράθησαν νὰ μεταβάλωσιν, ὥς ὁ Dindorf εἰς περαινων, διότι καὶ ἡ πρώτη συλλαβὴ εἶνε ἐσφαλμένη, δέον κατὰ τὴν στροφὴν νὰ ἦ βραχεῖα. Νομίζω λοιπὸν ὅτι πρέπει νὰ γράψωμεν «μορίμου λάχους τε κράντωρ», συναπτομένου τοῦ κράντωρ (=ἐκτελεστής) μετὰ τοῦ βασιλεὺς διὰ τοῦ τε. Τοιοῦτόν τι ἤθελε καὶ ὁ Meineke νὰ εἰσαγάγῃ μεταβάλλων εἰς «τε πιμπλὰς» ἢ «τ' ἐπίμπλα», ὅτε τῆς τελευταίας συλλαβῆς ντῶν οὐδαμῶς ἐρμηνεύεται ἡ εἰσαγωγή.

575 «μεῖζονα φωνεῖς δύνασαι γάρ.» Ὁ χορὸς λέγει τῇ Πλέκτρῃ ὅτι εὔχεται αὕτη κρείσσονα χρυσοῦ καὶ μεῖζονα τύχης. Τὸ σχόλιον τοῦ Μᾶρκου γάρ τὸ εἶχασθαι δεικνύει ὅτι «δύνασαι γάρ.» ἀνέγνω ὁ σχολιαστής, ὅπερ καὶ ὁ Hermann ἐν τῇ κειμένῳ εἰσήγαγεν, ἐν ᾧ ὁ Μᾶρκος «φωνεῖς ὀδυνᾶσαι γάρ», ὅπερ πολλαχῶς μεταβάλλεται. Πρῶτον παρατηρητέον ὅτι τὸ «δύνασαι γάρ» παρέχει ὅλως ἀνοίκειον τοῦ χωρίου νόημα, διότι

ἀπαιτεῖται τὸ ἐναντίον, καὶ διὰ τοῦτο ὑπό τινων ἐτράπη εἰς «οὐ δύνασαι γάρ». Ἀλλὰ τίς δύναται ἀπαρέμφατος νὰ ὑπονοηθῇ εἰς τὸ δύνασται; Νομίζω ὅτι τὸ νόημα ἀπαιτεῖ νὰ γράψωμεν «δάκνει γάρ», τοῦ χοροῦ λέγοντος ὅτι ἡ Ἥλέκτρα ποιεῖ τοῦτο εἰκότως· διότι κατέχεται ὑπὸ λύπης. Ἀντίθετα δὲ τῶν ἔμπροσθεν λεχθέντων καὶ πιθανὰ εἶνε τὰ ἐπόμενα ὅτι κατὰ γῆς ἐπακούουσι τῶν παίδων καὶ ἡ ἐκδίκησις θὰ κατορθωθῇ.

597—598 «δίκαν δ' ἐξ ἀδίκων ἀπαιτῶ | κλύτε δὲ τὰ χθονίων τε τιμαί.». Ἡ Ἥλέκτρα ἀπαιτεῖ δίκην καὶ ἐπικαλεῖται βοήθειαν παρὰ τῶν Ἑρινύων. Προφανὲς εἶνε ὅτι ἐνταῦθα κρύπτεται ἀμάρτημα, διότι ὁ τε οὐδὲν ἔχει νὰ συνάψῃ, καὶ ὁ Ahrens ἔγραψε «κλύτε δὲ Γὰ χθονίων τε τιμαί» καὶ ὁ Wecklein «κλύτε δ, ἔται χθονιοί τε τιμαί» καὶ ἄλλοι κατ' ἄλλους τρόπους. Τοῦτο εἶνε βέβαιον ὅτι τὸ σχόλιον λέγον «αἱ Ἑρινύες παρὰ τῶν χθονίων Θεῶν τετιμημέναι» τὸ τιμαί ἐρμηνεύει καὶ τὸ «τετιμημέναι» τοῦ Μ ἐγένετο ἐκ τοῦ σχολίου. Ἐν 645 ἀναγιγνώσκωμεν «Δίκας δ' ἐρείδεται πυθμὴν» καὶ αὐτόθι ἔμπροσθεν μὲν γίνεται λόγος περὶ Διός, κατωτέρω δὲ περὶ Ἑρινύων, ὡς ἐνταῦθα, καὶ νομίζω ὅτι τὸ κ λ υ τ ε πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «κλύθι δὲ τὰ χθονίων τε τιμαί.», δι' ὧν ἐπικαλεῖται τὸν Δία καὶ τὴν Δίκην καὶ τὰς Ἑρινύας.

479—480 «κἀγώ, πάτερ, τοιάνδε σου χρεῖαν ἔχω, —φυγεῖν μέγαν προσθεῖσαν Αἰγίσθω—». Ἡ Ἥλέκτρα εὐχεται τῷ πατρὶ νὰ σωθῇ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Αἰγίσθου. Λεῖπει ὁ τελευταῖος ποὺς τοῦ δευτέρου στίχου, ὃν ἄλλοι ἄλλως ἀναπληροῦσι, ὡς ἐγώ τε ἐν σελ. 8 τῆς ἐμῆς δι-ατριβῆς ἔγραψα «φυγεῖν μέγαν προσθεῖσαν Αἰγίσθω μόγον», καὶ ὁ Weil δόλον καὶ ἄλλοι μόρον καὶ ἄλλοι ἄλλα ἀπιθανώτερα. Ἐννοεῖται ὅτι οὕτως ἔχοντος τοῦ στίχου ἕκαστος δύναται νὰ ἐπινοῇ τι καὶ οὐδεὶς νὰ ἔχη ἐλπίδα ἐπιδοκιμασίας. Ἀλλ' ἐνταῦθα πρέ-

πει νὰ ὀδηγηθῶμεν ὑπὸ τινος ἄλλου τεκμηρίου. Ἐν στίχ. 750 ὁ ὑποκριτὴς ὁ νῦν τὴν Ἥλεκτραν ὑποκρινόμενος ὑποδύεται τὸ πρόσωπον τῆς τροφῆς, ἣ λέγει ὁ χορὸς 767 «ἄνωχθ' ὅσον τάχιστα γαθούσῃ φρενί.» καὶ οὕτως ἐξαπατᾷ τὸν Αἰγισθον ὡς τροφὸς διὰ προσποιήσεως. Μετὰ τὸ Αἰγίσθω λοιπὸν ἐξέπεσεν ἡ λέξις γέλωρ, ἣν ὁρῶ τὸν Heimsoeth ἐνταῦθα ἀτόπως μεταχειριζόμενον· διότι εἰκάζει «φυγεῖν γέλων προσθεῖσαν Αἰγίσθω δόλους», ἐν ᾧ ἡ Ἥλεκτρα εὐχεται νὰ ἐκφύγῃ τὸν Αἰγισθον, ἀφοῦ μεγάλην ἀπάτην αὐτὸν ἀπατήσῃ καὶ καταγελάσῃ αὐτοῦ. Νῦν δὲ καὶ τὸ φυγεῖν λαμβάνει τὴν πρέπουσαν ἐξηγήσιν του· διότι κινδυνεύει ἡ Ἥλεκτρα νὰ ἀνακαλυφθῇ ὑπὸ τοῦ Αἰγισθοῦ καὶ ὀφείλει καλῶς νὰ προσποιηθῇ, ἵνα ἀπατήσῃ ἐκεῖνον, ὅστις σφόδρα θὰ καταγελασθῇ ὑπὸ γυναικὸς ἀπατηθεῖς.

488 Ἥλ. ὦ Περσέφασσα, δὸς δέ τ' εὐμορρον κράτος.». Ἡ Ἥλεκτρα δεῖται τῆς Περσεφόνης νὰ εἰσάγῃ τὸν πατέρα νὰ βοηθήσῃ· διότι μόνον περὶ τοῦ πατρὸς ἐνταῦθα πρόκειται. Καὶ ὁ στίχος οὗτος εἶνε πλημμελής. Ο Hermann εἰς δ' ε' γ' καὶ ὁ Dindorf εἰς δ' ε' π' μετέβαλον τὸ δ' ε' τ' καὶ ὁ Weil ἐδέξατο τὴν τοῦ Dindorf μεταβολήν· εἰκότως· διότι τοιαῦται πρόχειροι μεταβολαὶ γίνονται ταχέως ἀσπασταί. Ὁ αὐτὸς Dindorf γράφει ἐν τῷ Αἰσχλ. Αεξικῶ «mire tamen dictum εὐμορρον κράτος· aptius foret τελεσφόρον κράτος.» καὶ ἄλλοι ἄλλως μεταβάλλουσι τὸ εὐμορρον. Ἀλλά, ὡς εἴπωμεν ἔμπροσθεν, πρόκειται μόνον περὶ τοῦ πατρὸς καὶ αὐτὴ ἡ προσφωνήσις «ὦ Περσέφασσα» δηλοῖ ὅτι ἡ Ἥλεκτρα αἰτεῖ παρὰ τῶν νεκρῶν καὶ δὴ καὶ παρὰ τοῦ πατρὸς βοήθειαν καὶ δι' αὐτὸ νομίζω ὅτι εἶνε ἀναγκαῖον νὰ μεταγραφῇ ῥᾶστα «ὦ Περσέφασσα, δὸς δ' ἀπ' εὐμόρφων κράτος» = ἀπὸ τοῦ Αἴδου, τοῦ πατρὸς, τῶν τεθνηκότων, ὧν τὰ ὀστέα εἶνε λευκά. Μετὰ δὲ τοῦ χωρίου τούτου συνάπτω ἕτερόν τι τοῦ Ἀγαμέμνονος 459—461 «οἱ δ' αὐτοῦ περὶ τείχος | θήκας Ἰλιάδος γὰς | εὐμορ-

γοι κατέχουσιν», ὅπου ἀμιλλώμενοι πρὸς ἀλλήλους οἱ Κριτικοὶ μεταβάλλουσιν ὁ μὲν Ahrens εἰς εὐμοροτοί, ὅπερ καὶ Keek ἔδεδξατο, ὁ δὲ Wieseler εἰς ἔμμοροί καὶ ὁ Weil εἰς ἔμμοροί. Ἀλλ' ὅμως ἡ διάνοια τοῦ χωρίου ἀπαιτεῖ τ ε θ ν ε ὦ τ ε ς καὶ ἐκλήθησαν εὐμοροφοί διὰ τὰ ὅσα, ἅτινα ὅταν μάλιστα ὦσιν ἐκκείμενα καὶ βρέχονται, γίνονται πολὺ λευκά, καὶ ὁ ποιητὴς μεταφράζει νῦν τὸ Ὀμηρικὸν «λευκά ὅστέα». Ὁ δὲ ἀοίδιμος ἐν Λειψία κριτικὸς μου προσέγραψεν «ὅλως ἡμαρτημένον». Πείθομαί τι, ἀφ' οὗ σοφὸς Γερμανὸς λέγει μοι τοῦτο· ἀλλὰ δὲν εἶμαι καὶ πολὺ ταχυνπειθὴς καὶ δι' αὐτὸ ἐπιθυμῶ καὶ ἄλλους νὰ ἐρωτήσω περὶ τοῦ πράγματος. Ἀλλὰ καὶ ἕτερός τις κριτικὸς ἂν μοι ταῦτόν ἐπαναλάβῃ, ἐγὼ δὲν θὰ πεισθῶ ὅτι εἶνε ἡμαρτημένον καὶ μάλιστα ὅλως· διότι δύναται τις πολλάκις περὶ διορθώσεως ἢ ἐρμηνείας περιέργον, ἀλλὰ καὶ ἀληθοῦς, νὰ προείπῃ ὅτι οἱ κριτικοὶ θὰ ἀποδοκιμάσωσιν αὐτήν. Τὸ ὅημα λοιπὸν τοῦ Θουκυδίδου (1,20,5) «οὕτως ἀταλαίπωρος—ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας καὶ ἐπὶ τὰ ἱστοῖα μᾶλλον τρέπονται» ἔχει γενικὸν κῦρος· διότι καὶ σήμερον τὰ πρόχειρα μᾶλλον ἀρέσκουσιν. Ὁμοίως καὶ ὁ Πίνδαρος λέγει ἐν Νεμ. Θ, 22—23. «Ἰσμηνοῦ δ' ἐπ' ὄχθαισι γλυκὺν | νόστον ἐρυσσάμενοι λευκανθεὰ σώμασι πίαναν καπνόν»· διότι καὶ νῦν περὶ ὁσίων εἶνε λευκῶν ὁ λόγος. Ἀλλὰ περὶ τοῦ Πινδαρικοῦ τούτου χωρίου ἀλλαχοῦ θὰ γένηται λόγος.—Κατωτέρω δὲ 490 «μέμνησο δ' ἀμφιβλήστρον ᾧ σ' ἐκαίνισαν» εἶκασεν ὁ Conington «ὡς ἐκαίνισας», ὅπερ παρέλαβεν ὁ Weeklein ἐν ταῖς σημειώσεσιν. Ἀλλὰ τί καὶ τοῦτο ὠφελεῖ; Τῷ Weil δὲν ἀπαρέσκει ἡ τοῦ Valckenaer εἰκασία «ἐκαίνετην», ἥτις διὰ τὸ φ (ἀμφιβλήστρον) εἶνε ὅλως ἀπόβλητος. Ὁ Hermann ἐρμηνεύει «καθιέρωσαν» ἐν ᾧ δὲν ὑπάρχει ἐνταῦθα τόπος εἰρωνείας. Νομίζω ὅτι τὸ «πέδαις δ' ἀχαλκεύτοις» ἐνταῦθα θὰ ὀδηγήσῃ διότι καὶ ἐνταῦθα θέλει νὰ εἴπῃ ὅτι νέον τι παρεσκευάσθη. Ἐπειτα σκεπτέον ὅτι τὸ ἀμφιβλήστρον δὲν πρόπει

τὰ συναφθῆ τῇ μεμνησο, ἀφ' οὗ πρὸ μικροῦ μετε-
χειρίσατο γενικὴν «μεμνησο λουτρῶν». Προέπει λοιπὸν τὰ
γραφή «ἀμφίβληστρον ὡς ἐκαίνισαν» = μεμνησο ὅτι δι-
κτυον ὅλως νέον εἶδους κατεσκεύασαν. Περὶ δὲ τοῦ νέου
τούτου καὶ παραδόξου μηχανήματος ἰδὲ 996—998 ἄπερ
εἶνε ἐρμηνευτικὰ τοῦ ἐκαίνισαν, ὅπερ δὲν πρέπει
οὐδαμῶς τὰ μεταβληθῆ.

515—517 «Θανόντι δ', οὐ φρονοῦντι, δειλαία χάρις |
ἐπέμπετ' (οὐκ ἔχοιμ' ἂν εἰκάσαι τόδε) | τὰ δῶρα, μείω
δ' ἐστὶ τῆς ἁμαρτίας.». Ὁ Ὁρέστης ἐρωτᾷ διατί ἡ Κλυ-
ταιμήστρα ἐπέμπε τῷ πατρὶ χράς. Τὸ σχόλιον ἐνταῦθα
εἶνε «τῷ ὑπ' αὐτῆς θανόντι καὶ μὴ φρονοῦντι τὰ αὐ-
τῆς» καὶ κατ' αὐτὸ ὁ Ahresch ἔγραψε τὸ θανοῦντι
τοῦ Μ εἰς θανόντι, ὅπερ πάντες ἐδεξάντο. Τὰ σχό-
λια γίνονται πολλάκις πρόξενα κακῶν διότι ἴσως ἐν-
ταῦθα οἱ κριτικοὶ, εἰ μὴ ὑπ' αὐτῶν ἡπαιτῶντο, θὰ ἀ-
νεύρισκον τὸ ἀληθές, ἐν ᾧ νῦν δὲν συλλογίζονται πῶς
τοῖς «Θανόντι δ', οὐ φρονοῦντι» συμβιβάζονται τὰ «οὐκ
ἔχοιμ' ἂν εἰκάσαι τόδε», ἄπερ ὁ Wecklein ἔχει ἐν πα-
ρενθέσει. Τὸ νῦν νόημα λοιπὸν τῶν στίχων τούτων εἶ-
νε πλημμελὲς καὶ μικρὰ μεταβολὴ καὶ ἀλλαγὴ τῆς
στίξεως θὰ δειξῇ τὸ ἀληθές νόημα αὐτῶν διότι προ-
επει τὰ μεταγράψωμεν «φρονοῦντι δ' ἢ οὐ φρονοῦντι
δειλαία χάρις | ἐπέμπετ'; οὐκ ἔχοιμ' ἂν εἰκάσαι τόδε, |
τὰ δῶρα μείω δ' ἐστὶ τῆς ἁμαρτίας.» = δὲν δύναμαι τὰ
εἰκάσω, λέγει ὁ Ὁρέστης, πότερον ὡς πρὸς αἰσθανόμε-
νον ἢ πρὸς μὴ αἰσθανόμενον τὸν πατέρα μου ἐπέμπον-
το αἰ χραὶ αὐταὶ ἀλλ' ὅπως δὴ ποτε τὰ δῶρα ταῦτα δὲν
εἶνε ἱκανὰ τὰ ἐξαγνίσωσι τὴν τοῦ φόρου ἁμαρτίαν.

541—543 «εἰ γὰρ τὸν αὐτὸν χῶρον ἐκλιπὼν ἐμοὶ |
οὐφίς ἐπᾶσα σπαργανηπλείζετο—καὶ μαστὸς ὁμφέχα-
σκ' ἐμὸν θρεπτήριον.». Ὁ Ὁρέστης ἐρμηνεύων τὸ ὑπὸ
τοῦ χοροῦ ᾄθῃ ὄνειρον τῆς Κλυταιμήστρας λέγει ὅτι
αὐτὸς εἶνε ὁ οὐφίς. Ὁ δεύτερος στίχος εἶνε ὁλοσχερῶς ἐ-

φθαρμένος καὶ ἐγένετο ἀφορμὴ ποικίλων αὐτοῦ μεταβολῶν, ὡς ἰδὲ ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Wecklein. Θὰ προτιμῶν τὴν τοῦ Metzger εἰκασίαν «ἠλελίζετο», εἰς ἣν πρότερον ἐνέπεσον τῆς παρ' Ὁμήρῳ χρήσεως τῆς λέξεως ἀναμνησθεῖς, εἰ μὴ ἠναγκαζόμην ὑπὸ τῶν ἄλλων νὰ ἀναζητήσω ἀλλαχού τὴν θεραπείαν. Αἱ πολλαὶ εἰκασίαι εἴνε ἐνταῦθα ἡμαρτημέναι διότι οἱ εἰκάσαντες αὐτὰς δὲν παρέβαλον τοὺς ὑπὸ τοῦ Ὁρέστου λεγομένους νῦν στίχους πρὸς τοὺς ἔμπροσθεν ὑπὸ τοῦ χοροῦ λεχθέντας. Διότι ὡς ὁ 541 ἀντιστοιχεῖ τῷ 525 καὶ ὁ 543 τῷ 529, οὕτως ὁ 542 τῷ 527 «ἐν σπαργάνοις παιδὸς ὀρμίσαι δίκην», ὅπου ἄνευ λόγου τῷ ὁ ρ μ ἱ σ α ι προσέκρουσαν κριτικοί τινες. Ἀλλὰ δὲν πρέπει πάλιν τὸ ἡ π λ ε ἷ ε τ ο νὰ μεταβληθῇ εἰς ὡ ρ μ ἱ ἷ ε τ ο καὶ τὰ λοιπὰ ὧδε κατὰ τὰ ἐκεῖ νὰ γραφῶσιν «οὔφισ ἄτε παῖς ἐν σπαργάνοις», ὡς ἤδη μετέβαλεν ὁ Schüller καὶ ἐγὼ ποτε πάλιν διεννοήμην διότι ἐλευθέρως ἐκεῖνα λέγει ὁ Ὁρέστις. Ἐγγύτατα λοιπὸν τοῦ κειμένου πρέπει νὰ γραφῇ «οὔφισ ἐπὶ ταῦτὰ (=τὰ ἐμὰ) σπάργαν' ἐπλωῖζετο» (=ὠρμίζετο). Ὁρῶς δὲ ὅτι καὶ τὸ ὁ ρ μ ἱ σ α ι δι' ἄλλης λέξεως παρέστησε καὶ ἀντὶ τῆς ἐν μετεχειρίσατο τὴν ἐ π ἱ διότι ἐκεῖ μὲν ἀπηγεῖτο στάσις διὰ τὸν ἀόριστον, ἐνταῦθα δὲ κίνησις διὰ τὸν παρατατικόν. Περὶ δὲ τῶν σπαργάνων ἰδὲ Πινδάρου ἀπόσπ. 175 [205] «ἐν ᾧ πρῶτον εὐνᾶσθην ἀγαπατὸς ὑπὸ σπαργάνοις». Κατωτέρω δὲ 549 «Χο. τερασκόπον δ' ἐ τῶν δέ σ' αἰροῦμαι πέρι | γένοιτο δ' οὕτως· τᾶλλα δ' ἐ ξηγοῦ φίλοις | τοὺς δ' ἐν τι ποιεῖν, τοὺς δὲ μή τι ὄρεᾶν λέγων.» ὁ Kirchhoff τρέπει τὸν πρῶτον «δὲ» εἰς «δὴ» καὶ ὁ Weil τὸν δεύτερον δ' εἰς θ', ἅπερ ἀμφότερα ὁ Wecklein ἐν ταῖς σημειώσεσι κατεχώρισεν. Ἀλλὰ καὶ ἀμφότεραι αἱ μεταβολαὶ εἴνε ἐσφαλμέναι καὶ πρόχειροι καὶ ὁ πρῶτος δὲ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς μ ἑ ν, ἐν ᾧ ὁ δεύτερος τοῦτω ἀντιτίθεται. Ἀλλ' ἐν τῷ τρίτῳ στίχῳ «τοὺς δ' ἐν τι» δὲν εἴνε ὁρθή ἢ τοῦ Stanley μεταβολή τοῦ θ' ἐν εἰς μ ἑ ν διότι ὁρθῶς ὁ

Hermann εἶκασε καὶ ὁ Dindorf ἀπεδέξατο ὅτι ὁ στίχος οὗτος πρέπει νὰ τεθῇ μετὰ τὸν ἐπόμενον. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἀναγκαία μετάρθεσις οὐ μόνον τὴν τῆς λέγων εἰς λέγων μεταβολήν, ὅπερ ἤδη Hermann ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ «τοὺς δ' ἔν τι ποιεῖν» εἰς «τοὺς δ' ἀντιποιεῖν» ἀπαιτεῖ· διότι ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τὸν Ὁρέστην καὶ Πυλάδην, οἵτινες μέλλουσι νὰ ἀντιτίσωνται τὸν Αἰγισθον καὶ τὴν Κλυταιμῆστραν ἐπὶ τῷ φόνῳ τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ἀλλ' ἐν 757 «ἐγὼ διπλᾶς δὲ τάσδε χειρωναξίας», ὅπου μάτην ἔγραψεν ὁ Dobree «ἐγνων διπλᾶς γάρ», δὲν ψέγω ὅτι δὲν κεῖται καλῶς ὁ δε, διότι πολλάκις λαμβάνει οὗτος τοιαύτην θέσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἄνευ βλάβης τοῦ μέτρου ἐδύνατο νὰ εἴπῃ τὸ συνηθέστερον «ἐγὼ δὲ διπλᾶς» καὶ κατωτέρω 759 «τεθνηκότος δὲ νῦν τάλαινα πεύθομαι» λέγεται, ὅπερ ἀπαιτεῖ ἀντίθεσιν, νομίζω ὅτι ὁ πρῶτος δὲ εἰς μὲν πρέπει νὰ μεταβληθῇ. Κατωτέρω δὲ 554 λέγεται «ὥς ἂν δόλῳ κτείναντες ἄνδρα τίμιον | δόλῳ τε καὶ ληφθῶσιν ἐν ταυτῷ βρόχῳ | θανόντες». Ἀσκολίαν παρέχουσιν οἱ τε — καί, ἣν ὁ Hartung ἐπειράθη νὰ ἄρῃ γράφων «δόλοισι καί», ἐν ᾧ ὁ J. A. Hemming ἀντιμετατίθησι τὰς λέξεις λ η φ θ ὠ σ ι ν καὶ θ α ν ὀ ν τ ε ς γράφων «καὶ θάνωσιν. . ληφθέντες». Ἀλλ' εἴνε βίαιοι αἱ μεταβολαὶ αὗται, ἐν ᾧ θὰ ἀπητεῖτο εἰς ἕτερος καί, ἵνα συνήπτετο τῷ τε καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ γράψωμεν «δόλῳ τε καὶ ληφθῶσι καὶ ταυτῷ βρόχῳ», ὅτε διὰ τῶν τε καὶ θὰ συνεδέοντο τὰ δόλῳ καὶ ἐν ταυτῷ βρόχῳ. Τὰ δὲ λ η φ θ ὠ σ ι καὶ θ α ν ὀ ν τ ε ς εὐχολώτερον μὲν ἡμεῖς κατανοοῦμεν ἀντιμεταλλάττοντες τοὺς τύπους των, δὲν δικαιούμεθα δὲ καὶ νὰ μεταβάλλωμεν ἐν κειμένῳ· διότι τὸ θ α ν ὀ ν τ ε ς πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ = ὅτε θὰ φονευθῶσιν, ὡς ἔαν ἔχῃ τὸν ἄν. Ἀλλ' ἀναγινώσκων ἐν 887 «δόλοισι δλοῦμεθ' ὥσπερ οὖν ἐκτείνωμεν» καὶ παρατηρῶν ὅτι τὸ ἀναφορικὸν μέρος διὰ τοῦ οὖν ἐπισχύεται νομίζω ὅτι καὶ νῦν τὸ δεύτερον δόλῳ ἠθέλεν ὁ ποιητὴς νὰ ἐπισχύσῃ διὰ τοῦ γε, εἰς ὃ πρέπει ὁ τε νὰ μεταβληθῇ, καὶ ἄξιον ἀπορίας εἶνε

διατί τὸ καὶ ὑπ' ἄλλων εἰκασθὲν τοῦτο δὲν παρῆλθεν ἐν τῷ κειμένῳ ὁ Wecklein ἀλλ' ἐν τῷ παραρτήματι κατεχώρισεν. Κατωτέρω δὲ 566—568 «τί ἐν πύλαισι τὸν ἱκέτην ἀπείργεται | Αἴγισθος, εἴπερ οἶδεν ἔνδημος παρῶν;» ἐπειδὴ τὸ ἀπείργεται ἐπὶ ἐνεργητικῆς σημασίας δὲν τίθεται, προτιμᾶται εἰκότως ἡ γραφή τοῦ Aldus «ἀπείργετε» καὶ ὁ Weil τίθησιν ὑποστιγμὴν μετὰ τὸ ἀπείργετε συνενῶν τὸ Αἴγισθος τοῖς ἐπομένοις. Ἀλλὰ ποῖον εἶνε τὸ νόημα τοῦ στίχου «Αἴγισθος εἴπερ οἶδεν ἔνδημος παρῶν;» Οὐδὲν καὶ διὰ τοῦτο πολλαχῶς ὑπὸ τῶν κριτικῶν μεταβάλλεται οἷον ὑπὸ Dindorf «ἐκδημός περ ὦν;», ὅπερ οὐδὲν ὠφελεῖ, διότι ἡ δυσκολία εἶνε ἐν τῷ οἶδεν. Νομίζω ὅτι ὁ Naber ἤσθετο καλῶς τῆς τοῦ χωρίου διανοίας γράφων ἐν σελ. 95 τῆς Μημέος. 1881 «Αἴγισθος οὐ παρεῖδ' ἂν ἔνδημος περ ὦν». Διότι ἀληθῶς μετὰ τὸ ἀπείργετε πρέπει νὰ τεθῇ τὸ ἐρωτηματικὸν σημεῖον. Ἀλλὰ εἶνε περιττὸν τὸ παρῶν εἰς περ ὦν νὰ μεταβληθῇ διότι οὐδὲν περιέχει τὸ μεμπτόν τὸ «ἐνδημος παρῶν». Εἶνε δὲ ἐνταῦθα ψόγος τις κατὰ τῆς Κλυταιμῆστρας καὶ ἔπαινος τοῦ Αἰγίσθου, ὡς ἐν 652 «εἴπερ φυλόξεν' ἐστὶν Αἰγίσθου διὰ», ὅπου οὐδὲν πρέπει νὰ μεταβάλωμεν, ὡς ἐμπροσθεν εἴπομεν. Διὰ δὲ τῆς τοιαύτης μεταβολῆς ἐρμηνεύεται καὶ τὸ ἀπεικάξειν διότι οἱ παραστέλλοντες συμπεραίνουσιν ὅτι δὲν εἶνε παρῶν ὁ Αἴγισθος. Κατωτέρω δὲ 571—574 «ἢ καὶ μολῶν ἔπειτά μοι κατὰ στόμα | ἀρεῖ, σάφ' ἴσθι, καὶ κατ' ὀρθαλμοὺς βαλεῖ, πρὶν αὐτὸν εἰπεῖν ποδαπὸς ὁ ξένος; νέκρον | θήσω ποδώκει περιβαλὼν χαλκεύματα.» ὁ Μῆχει ἐρεῖ ἀντὶ ἀρεῖ, ὅπερ ἔγραψεν ὁ Bamberger καὶ πολλοὶ ἐδίξαντο, καὶ βαλεῖν, ὅπερ ὁ Robertellus εἰς βαλεῖ μετεβαλε καὶ πολλοὺς ἐπέσειεν, ἐν ᾧ ἄλλοι ἄλλα καὶ ἀπίθανα εἰκάζουσιν. Πρῶτον σημειώτεον ὅτι ἔχει δίκαιον ὁ σχολιαστής λέγων «τὸ ἔξῃς· σάφ' ἴσθι πρὶν εἰπεῖν». Διέτερον τὸ κατὰ στόμα διδάσκει ὅτι τὸ ἐρεῖ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς ἡξει, μεθ' οὗ πρέπει νὰ ἐρωθῇ τὸ τε κατὰ στόμα καὶ τὸ

κατ' ὃ φθαλμοῦς· διότι εἰπὼν ἔμπροσθεν «μολὼν ἔπειτα» προστίθισιν ὅτι κατὰ πρόσωπον καὶ κατ' ὀφθαλμοὺς τοῦ Ὁρέστου θὰ ἔλθῃ ὁ Αἰγισθος. Ταῦτα δὲ διδάσκουσιν ὅτι καὶ τὸ βάλειν πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς βάλων, ὅπερ ἀναφέρεται εἰς τὸν θόνον καὶ προσδιορίζεται διὰ τῶν «ποδῶκει περιβαλὼν χαλκῶματι», ὅπου ἀξία σημειώσεως εἶνε ἡ παρονομασία τῶν βάλων καὶ περιβαλὼν.

581—582 «τὰ δ' ἄλλα τούτῳ δεῦρ' ἐποπτεῦσαι λέγω, | ξιζηφόρους ἀγῶνας ὀρθώσαντί μοι.» Ὁ Ὁρέστης παραγγέλλας τοῖς ἄλλοις τὸ δέον γενέσθαι ἐπιφέρει τοὺς στίχους τούτους. Ὁ Bothe τομίσας ὅτι τὸ τούτῳ ἀναφέρεται εἰς θεὸν εἰκάζει «ἄλλα τῷ Θεῷ» καὶ ὁ Schütz «ἄλλα Φοῖβον—ὀρθώσαντα». Ἡ γνώμη ἐνε πλημμελὴς καὶ καλῶς λέγει τὸ σχόλιον τοῦ M ὅτι τὸ τούτῳ ἀναφέρεται εἰς τὸν παρόντα Πυλάδην, ᾧ παραγγέλλει νὰ παρῇ συμβοηθός. Ἀλλ' ἄπορον εἶνε τί δηλοῖ τὸ ὀρθώσαντι, ὅπερ εἶχε προφανῶς τὸ σχόλιον λέγον «συμπράξαντί μοι». Ἀλλὰ τί κατώρθωσε μέχρι τοῦδε ὁ Ὁρέστης; Ὁ Pearson εἶκασεν ὀρθώσονται. Ἀλλὰ φυσικώτερον τοῦ ἐκ τῆς μεταβολῆς ταύτης παραγομένου νοήματος συνάγεται, ἂν τρέψωμεν διαγράφοντες τὴν μετὰ τὸ λέγω ὑποστιγμὴν τὸ «ὀρθώσαντί μοι» εἰς «ὀρθώσαι τέ μοι», οὗτινος ἡ περὶ τὸν τοῦ θεοῦ ἐγέννησε τὴν διαφθοράν, ἐν ᾧ συχνάκις παρ' Αἰσχύλῳ καὶ ὁ δὲ καὶ ὅτε λαμβάνουσιν ἀσυνήθεις θέσεις. Καὶ ἡ μεταβολὴ αὕτη φαίνεται μοι ἀναγκαία.

645—646 «Δίκας δ' ἐρείδεται πυθμὴν | προχαλκεύει δ' Αἶτα φασγανουργός | τέκνον δ' ἐπεὶ φέρει δῖμασε». Ὁ χορὸς λέγει ὅτι ἡ Δίκη ἀπαιτεῖ νὰ τιμωρηθῶσιν οἱ φονεῖς τοῦ Ἀγαμέμνονος· τὸ δῖμασε εἶνε ἀκατανόητον καὶ ἀντ' αὐτοῦ ὁ Schütz δόμοις γράφει, ὅπερ εἶνε ὀρθόν. Ἀλλ' ὡς διδάσκει ἡ στροφή, ἔλλελεται καὶ ἄλλη λέξις καὶ οἱ κριτικοὶ ποικίλα ἐπινοοῦσι τοῦ ὀρθοῦ ἀ-

στοχοῦντες. Ὁ αὐτὸς ποιητὴς ἐν 801 λέγει «γέρον φόνος
μηκέτ' ἐν δόμοις τέκον», ὅπερ φαίνεται μοι ὅτι
διδάσκει σαφῶς ὅτι καὶ ἐνταῦθα πρέπει νὰ γράψω-
μεν «τέκνον δ' ἐπισφέρει φόνος δόμοις». «διότι ὁ
τάκεϊ λέγων χορὸς ἀναφέρεται εἰς τὰ νῦν λεγόμενα.
Περὶ τοῦ 652 στίχου ἰδὲ Ἀγαμέμν. 1024.

659—665 «ἐξελλέτω τις δωμάτων τελεσφόρος, ||
γυνὴ τάπαρχος, ἄνδρα δ' εὐπρεπέστερον | αἰδῶς γὰρ ἐν
λέσχαισιν οὐκ ἐπαργέμους | λόγους τίθησιν, εἶπε θαρ-
σήνας ἀνὴρ | πρὸς ἀνδρα κασήμενεν ἐμφανὲς τέκμαρ». Ὁ Ὁρέστης λέγει τῷ οἰκέτῃ ὅτι κάλλιον εἶνε νὰ προ-
σελθῇ ἀνὴρ ἵνα αὐτῷ τὴν ἀγγελίαν εἴπῃ. Τὸ τάπαρ-
χος λέγει ὀρθῶς ὁ Wecklein ὅτι πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ
«τ' ἀπαρχος» καὶ μάταιαι εἶνε αἱ μεταβολαί· ἀλλ' ἐν
τοῖς ἄλλοις ὑπάρχουσι δυσκολίαι. Ἀντὶ τοῦ ἐν λέσ-
χαισιν, ὃ ἔγραψεν ὁ Emperius, καὶ οἱ ἄλλοι ἐδέξαντο,
κεῖται ἐν τῷ M «ἐν λεχθεῖσιν», ἐν ᾧ τὸ σχόλιον τοῦ M
λέγει «ἐν ταῖς πρὸς γυναῖκας ὁμιλίαις» (ὡς ὀρθῶς ἔ-
γραψεν ὁ Victorius). Ἀλλ' ἐκ τούτου πρέπει τάχα νὰ
ἐξαγάγωμεν τὸ «ἐν λέσχαισιν» τοῦ Emperius ἢ τὸ «ἐν-
λεσχαις ἴν» τοῦ Wecklein; ποῖον δὲ νόημα συνάγεται
καὶ πῶς τὸ οὐκ ἐπαργέμους καὶ τὰ ἄλλα οἰκο-
νομοῦνται; Νομίζω ὅτι ἐν τῷ «ἐν λεχθεῖσιν» κρύπτεται
τὸ «ἐν γυναιξίν», μεθ' ὃ πρέπει νὰ θῶμεν μέσην στι-
γμὴν καὶ τὸ οὐκ νὰ μὴ τρέψωμεν εἰς οὐδ', διότι τὸ
ἁμάρτημα κεῖται ἐν τῷ τίθησιν, καὶ ἡ ὅλη φράσις
πρέπει νὰ ῥυθμισθῇ ὥδε «αἰδῶς γὰρ ἐν γυναιξίν οὐκ
ἐπαργέμους λόγους | τιθεῖς δ' ἄν εἶπε θαρσήνας
κτλ.», καὶ ἡ διάνοια εἶνε «αἰδῶς εἶνε ἐν ταῖς πρὸς τὰς
γυναῖκας ὁμιλίαις (κατὰ τὸν σχολιαστήν)· εἰ δέ τις θὰ
διελέγετο πρὸς ἄνδρα ἀνὴρ, θὰ ἐλάμβανε θάρρος καὶ
θὰ ἔλεγε λόγους οὐχὶ σκοτεινοὺς καὶ μέχρι τέλους τὸν
λόγον θὰ διεπέραινε σαφῶς.». Τοῦτο δὲ ἀκριβῶς θέλει
νὰ εἴπῃ καὶ ὁ Ὁρέστης. Περὶ δὲ τοῦ οὐκ ὑπάρχει
λαμπρὸν σχόλιον ἐνταῦθα «πλεονάζει ἡ οὐ.». Περὶ δὲ

τοῦ ἐπαργέμουσ ἰδὲ Προμηθ. 515 «ἐξωμμάτωσα, πρόσθεν ὄντ' ἐπάργεμα». Κατωτέρω δὲ 666—667 «καὶ θερμὰ λουτρὰ καὶ πόνων θελκτήρια | στρωμνὴ δικαίων τ' ὁμμάτων παρουσία» ὁ Alf Ludwig μετέβαλε τοὺς θελκτήρια εἰς θελκτήριος, ὅπερ ὁ Wecklein παρέλαβεν, ἐν ᾧ ὁ Wakefield μετέβαλεν εἰς θελκτηριῶ. Ἀλλὰ τὸ οὕτω μεταβάλλειν τὴν γραφὴν ἴσα δύναται καὶ μὴ αἰσθάνεσθαι τῆς ἐννοίας τοῦ χωρίου. Διότι διὰ τοῦ «πόνων θελκτήρια» ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς τὴν βρῶσιν καὶ τὴν πόσιν, ἥπερ οἱ κριτικοὶ διὰ τῶν τοιούτων μεταβολῶν ποιοῦνται ἐκποδῶν ἀναγκαιότερα τῶν ἄλλων ὄντα, ἅτινα καὶ ἐν 707 καὶ 710 περιλαμβάνονται ἐν τῷ «πρόσφορα». Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τοὺς κριτικούς ἐσκανδάλισεν ὅτι τὸ «στρωμνὴ» ἐπιφέρεται ἀσυνδέτως. Ἀλλ' ὁ αὐτὸς ποιητὴς λέγει Ἀγαμέμνωνος στίχ. 560—561 «μόχθους γὰρ εἰλέγοιμι καὶ δυσανλίας, —σπαρνὰς παρήξεις καὶ κακοστρώτους». Ὁμοίως δὲ ποικίλαι μεταβολαὶ ἐπεχειρήθησαν τῶν «δικαίων τ' ὁμμάτων παρουσία» ἐν ᾧ διὰ τούτων δηλοῖ ἡ Κλυταιμῆστρα ὅτι δύνανται οἱ ξένοι ἀμέριμνοι νὰ καθεύδωσι, διότι δίκαια ἥμματα καὶ ἄγρυπνοι φύλακες ἐπιβλέπουσιν ἐπ' αὐτούς. Κατωτέρω δὲ 671—672 «στείχοντα δ' αὐτόφορτον οἰκεία σαγῆ | ἐς Ἄργος, ὥσπερ δεῦρ' ἀπεζύγην πόδας». Ὁ σχολιαστής λέγει «τῆς ὁδοῦ, (ὁ Paley ὁρθῶς τρέπει εἰς τοὺς πόδας) τῆς ὁδοιπορίας ἀπέλυσα ἐπὶ τῷ ξενισθῆναι παρ' ἡμῖν, ἐκ μεταφορᾶς τῶν ἀπολυομένων τοῦ ζυγοῦ ἵππων καὶ ἐπὶ φάτην ὁρμώντων». Ταῦτα θὰ ἦσαν ἀληθῆ, εἰ ἀντὶ τοῦ δεῦρο ἔκειτο ἐν θάδε, ἐν ᾧ νῦν ἐπὶ τοῦ δεῦρο ἐξελέχονται ψευδῆ. Ὁ Dindorf τρέπει τὸ πόδας εἰς πόδα, ἥτις εἶνε πρόχειρος καὶ ματαία μεταβολή. Ὁ Porus αἰσθόμενός τι γράφει «οὐπερ» ἀντὶ ὧσπερ καὶ ὁ Paley «ἀπεζύγην ὁδοῦ». Ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐπὶ τοῦ δεῦρο ἐξελέχονται ψευδῆ, διότι τοῦτο δηλοῖ τὴν πρὸς Ἄργος πορείαν καὶ διδάσκει ὅτι τὸ ἀπεζύγην πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «ὑπεζύγην» = ἔθηκα τοὺς

ἐμαυτοῦ πόδας ὑπὸ ζυγὸν καὶ εἰσρεῦθην δεῦρο πρὸς
 ὑμᾶς. Κατωτέρω δὲ 687 «Κλ. οἱ ὕψ. κατ' ἄκρας ἐν πᾶς
 ὡς πορθοῦμεθα» πολλαχῶς μεταβάλλεται τὸ ἐν π ᾶ σ ὡς
 καὶ ὁ Bamberger εἰκασεν εἰπ ας ὡς καὶ ὁ Wecklein πα-
 ρέλαβε τὸ εἰπ ας ἐν ταῖς σημειώσεσιν. Ὁ αὐτὸς ἀνὴρ
 εἰκασε καὶ ἐμ φ α ν ὦς, οὗ προκρίνει τὸ εἰπ ας ὡς. Καὶ
 ὁμως τὸ ἐμ φ α ν ὦς τοῦτο, ὃ πάλαι εἴλασα, ἀνθ' οὗ ὁ
 Αἰσχύλος καὶ φ α ν ε ρ ὦς λέγει ἐν Προμηθ. 1124 εἶνε ἐν-
 ταῦθα ἀναγκαῖον, ἀφ' οὗ ὁ αὐτὸς ἐν Εὐμεν. 954—955
 «φανερῶς τελέως διαπράττουσιν | τοῖς μὲν ἀσιδᾶς», ὅν
 τὸ μὲν τ ε λ έ ως δύναται νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸ κατ' ἄ-
 κ ρ ας, τὸ δὲ φ α ν ε ρ ὦς τὸ ἐμ φ α ν ὦς. Ἐν δὲ
 692—695 «Καὶ νῦν Ὀρέστης ἡ γὰρ εὐδούλως ἔχων,
 | ἔξω κομίζων ὀλεθρίου πηλοῦ πόδα, | νῦν δ' ἤπερ ἐν
 δόμοις βακχείας καλῆς | ἰατρὸς ἐλπίς ἦν παροῦσαν ἐγ-
 γράφει» ἡ Κλυταιμῆστρα προσποιεῖται λύπην ἐπὶ τῇ
 ἀγγελίᾳ τῇ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ὀρέστου. Τὸ ν ῦ ν δ'
 ἐπαναλαμβάνει τὸ ἔμπροσθεν καὶ ν ῦ ν καὶ οὔτε τὸ
 κ α λ ῆς κατὰ τὸ β α κ χ ε ί ας λεχθὲν πρέπει εἰς κ α-
 κ ῆς ἢ ἄλλο τι νὰ μεταβληθῇ οὔτε τὸ ἰ α τ ρ ὸς καὶ
 ἡ δυσκολία κεῖται μόνον ἐν τοῖς «παροῦσαν ἐγγράφει»,
 ἡπερ εἶνε ὅλως ἀκατανόητα. Τὸ σχόλιον ἐνταῦθα λέ-
 γει «τάξον αὐτὴν ἀφανισθεῖσαν ἀρεῇ, ὡς πρὸς τὸ ἐλπίς
 δ' ἀπέδωκεν» καὶ ὑπὸ τοῦ σχολίου ὁδηγούμενοι εἰκά-
 ζουσι ποικίλα, οἷον ὁ Kirchhoff «ἐλπίς, ἀμπλακοῦσαν»
 καὶ ὁ Stephanus κατὰ τὸ σχόλιον «ἐγγράφε». Ἀλλὰ ὁ
 σχολιαστής, ὅστις πρὸ μικροῦ κακῶς ἠρμήνευσε τὸ
 β α κ χ ε ί ας κ α λ ῆς (ὑπερ ἀναφέρεται εἰς τὸν φόνον
 τοῦ Ἀγαμέμνονος) λέγων «ἰατρικὴ ἐλπίς τῆς ἀγαθῆς
 εὐφροσύνης» καὶ «ἡ εὐφροσύνη τῶν βασιλέων οἴχεται»
 ἐνταῦθα παραφράζει τὸ νόημα καὶ οὐδὲν ὑποστήριγμα
 εἰς διόρθωσιν παρέχει. Ἐπεὶ δὲ πολλάκις φωρᾶται
 ἔχων γραφὴν πλημμελεῖ. Πολυάριθμοι εἶνε καὶ τῶν ἄλ-
 λων κριτικῶν γνωστῶν τε καὶ ἀδόξων αἱ περὶ τούτου
 τοῦ χωρίου εἰκασταί. Νομίζω ὅτι ἐνταῦθα ὁ ποιητής
 εἶπε «πάρεστιν ἐν γραφῇ», ὅπερ δηλοῖ ὅτι δὲν ὑπάρχει

ἐν τῷ βίῳ, ἀλλ' ὡς ἐν ζωγραφίᾳ, καὶ ἀνάμνησιν μόνον ἐν ἡμῶν ἐξεγείρει. Γνωστοὶ δὲ τῶν ποιητῶν οἱ ἀναχρονισμοί. Κατωτέρω δὲ 710 «καὶ κεῖ κυρούντων δώμασιν τὰ πρόσπορα» ὁ H. Voss ἔγραψε τὸ δ ὡ μ α σ ι ν εἰς σ ὡ μ α σ ι ν, οἷα διαφθορὰ καὶ ἀλλαχοῦ ἐγένετο. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὸ σ ὡ μ α σ ι ν εἶνε ὅλως περιττόν, ἐν ᾧ ἂν μεταβληθῇ τὸ δ ὡ μ α σ ι ν εἰς ἀ φ θ ὄ ν ω ς, ἡ ἔννοια πολὺ κερδαίνει· διότι ἡ Κλυταιμῆστρα θέλει καλῶς νὰ ὑποδέξηται τοὺς ξένους.

755—757 «πρὸς μὲν οἰκέτας | ὅτετο σκυθρωπῶν, ἐν-
τὲς ὁμμάτων γέλων | κεύθουσ' ἐπ' ἔργοις διαπεπραγμέ-
νοις καλῶς | κείνη,». Ἡ τροφὸς δηγεῖται τῷ χορῷ ὅτι πέμπεται πρὸς τὸν Ἀγισθον ὑπὸ τῆς Κλυταιμῆστρας, ἣτις προσποιεῖται ὅτι λυπεῖται ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ὀρέστου, ἐν ᾧ ἐνδομύχως χαίρει. Τὸ θ έ τ ο δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὰ ἔμπροσθεν κατὰ σύνταξιν καὶ διὰ τοῦτο ποικίλαι ἐγένοντο αἱ περὶ τοῦ χωρίου εἰκασίαι τῶν Κριτικῶν, ὧν εὐφρεστέρα ἐφάνη μοι ἡ τοῦ Madwig (ἐν σελ. 204 τῶν Advers. Critica Τόμ. I.) «ἔτετο σκυθρωπῶν (ὡς ἔχει καὶ ὁ M) ἐ κ τ ὲ ς ὁ μ μ α τ ὶ ν γέλων | κεύθουσ'», Ἀλλ' ὅτι εἶνε εὐφρεῖς δὲν εἶνε καὶ ἀληθὲς πάντοτε, τοῦναντίον μάλιστα ἀπατώμεθα συχνάκις ὑπὸ τοιούτων εὐφυνῶν καὶ ματαίων ἐπινοιῶν, αἷς εἰς ὑπερβολὴν χαίρουσιν οἱ λεγόμενοι εὐφρεῖς, διότι ἡ εἰκασία αὕτη δὲν δύναται νὰ συμβιβάσῃ τὸ θ έ τ ο πρὸς τὸ ἄ ν ω γ ε ν. Ὁ Wecklein εἰκάζει «δῆθεν» καὶ ἔχει κατὰ τοῦτο μόνον δίκαιον, διότι ἐν τῷ θ έ τ ο ἀναζητεῖ το ἀμάρτημα· διότι φαίνεται μοι ὅτι ἐν τοῖς «ΘΕΤΟΣΚΥΘΡΟ-
ΠΟΝ», ὡς ἔγραφεν ὁ Αἰσχύλος, περιέχεται τὸ ὕγιες «ψευδῶς σκυθρωπῶν», ὡς πολλάκις τὸ θ καὶ τὸ ψ εἰς ἀλληλὰ διεφθάρησαν· διότι τοιοῦτον ἐπίρρημα ἀπαιτεῖ τὸ κ ε ὕ θ ο υ ς α καὶ ἡ Κλυταιμῆστρα δὲ ἐδύνατο νὰ κρύψῃ τὸν γέλωτα καὶ προσεποιεῖτο ὅτι ἐλυπεῖτο. Σκυ-
θρωπῶν δὲ ἡδη ὀρθῶς ἀνέγνω ὁ Victorius. Περὶ δὲ τοῦ 757 ἴδὲ ἔμπροσθεν 549.

762—765 «Χο. πῶς οὖν κελεύει νιν μολεῖν ἐσταλ-
 μένον; Τρ. ἢ πῶς; λέγ' αὖθις ὡς μάθω σαφέστερον.» **Ἡ**
 τροφὸς ἐπιθυμεῖ νὰ ἐρωτήσῃ ἀκριβέστερον ὁ χορὸς. **Ἡ**
 Canter ἐτρέψε τὸ ἢ πῶς; εἰς τὴν πῶς; καὶ ὁ Valcke-
 naer εἰς πῶς φησὶ; καὶ ὁ Wellauer εἰς ἢ πῶς καὶ ὁ
 Schütz εἰς ὅπως., ὅπερ καὶ ὁ Weil ἐδέξατο. **Ἀλλ'** οὐ-
 δείς ἐξηγεῖται ἡμῖν πόθεν ἐγεννήθη ὁ ἢ. **Ἡ** **Ο**μολογου-
 μένως ὁ Αἰσχύλος ἔγραψεν «ΕΠΟC ΔΕ Γ ΑΥΘΙC» ὅπερ
 μεταχαρακτηρισθὲν ἐγένετο «ἢ πῶς;». ἀλλ' ἦν ἀνάγκη
 οὕτω νὰ ἀναγνωσθῇ; **Τί** κωλύει νὰ νομίσωμεν ὅτι «ἔ-
 πως λέγ' αὖθις» εἶπεν ἡ τροφὸς πρὸς τὸν χορὸν ἐπιθυ-
 μουσα νὰ σαφηνισθῇ ἡ ἐρώτησις; **Ἐν** 886 «οὔ γ' ὧν ξυ-
 νῆκα τοῦπος ἐξ αἰνιγμάτων» λέγεται. **Κατωτέρω** δὲ
 769—770 «ἐν ἀγγέλῳ γὰρ κρυπτός ὁρθοῦται λόγος |
 Τρ. ἀλλ' ἢ φρονεῖς εὖ τοῖσιν ἐντεταλμένοις;» ὁ Weck-
 klein τὸ τοῦ **Μ** «τοῖσι νῦν ἡγγελμένοις» εἰς «τοῖσιν ἐν-
 τεταλμένοις» μετὰ τοσαύτης πεποιθήσεως μετέβαλεν,
 ὥστε καὶ ἐν τῷ κειμένῳ παρῆλθεν. **Ἀλλ'** ὅμως εἶνε
 ἐσφαλμένον καὶ ἔχει δίκαιον μόνον ὁ ἀνὴρ ὅτι ὁρθῶς
 ἤσθετο ὅτι κρύπτεται ἐνταῦθα ἁμάρτημα, ἐν ᾧ τῶν
 ἄλλων κριτικῶν οὐδείς τῷ χωρίῳ προσέκρουσεν. **Ἐ**-
 ταῦθα εἰς εὐρεσιν τοῦ ὁρθοῦ θὰ ὀδηγήσῃ ἡμᾶς τὸ 766
 «μὴ νυν σὺ ταῦτ' ἄγγελλε δεσπότου στύγειν» καὶ ἡ τροφὸς
 εἰς ἐκεῖνο καὶ εἰς τὸν 769 «ἐν ἀγγέλῳ γὰρ κρυπτός ὁρ-
 θοῦται λόγος» ἀναφέρεται τὰ νῦν λεγόμενα ἀπαγγέλ-
 λουσα, ἅτινα εἶνε ἐσφαλμένα, διότι εἰ δὲν ἡγγέλθη-
 σαν τῷ Αἰγίσθῳ. Τὸ τοῦ Wecklein «ἐντεταλμένοις» εὐο-
 δοῦται μὲν κατὰ τὴν ἔννοιαν, πλημμελὲς δὲ εἶνε, διότι
 καὶ τῆς παραδεδομένης γραφῆς ἀπομακρύνεται καὶ με-
 ταφέρει εἰς τὸν χορὸν τὰ τῇ Τροφῇ προσήκοντα. **Κά**-
λιστα δὲ τοῦτο γίγνεται, ἂν τὸ «τοῖσι νῦν ἡγγελμένοις»
 μεταβληθῇ εἰς «τοῖσι νῦν ἀγγέλμασιν», ὅπερ σημαίνει
 «ἐπὶ τοῖς ἀγγέλμασιν, ἃ μέλλω νῦν νὰ ἀναγγείλω τῷ
 Αἰγίσθῳ, ἔχουσα πρότερον ἄλλα παρὰ τῆς Κλυταιμῆ-
 στρας ἀγγέλματα πρὸς αὐτόν.».—**Κατωτέρω** δὲ 776 «μέ-
 λει θεοῖσιν ὧν περ ἄν μέλη περὶ» μόνος ὁ Scaliger θέλει

τὸ μέλει εἰς μέλοι καὶ ἄνευ ἀνάγκης καὶ ἐσφαλ-
μένως νὰ μεταβάλλῃ. Ἀλλ' ἐνθυμούμενος ὅτι ὁ Αἰσχύ-
λος λέγει τῶ ν ἐν τοιαύτῃ περιστάσει καὶ φωνήεντος καὶ
συμφώνου προηγουμένῳ νομίζω ὅτι καὶ ἐνταῦθα εἶπεν
ὁ ποιητὴς «μέλει θεοῖσι τῶ ν περ ἄν μέλλῃ πέρι». Ἐν
Ἀγαμ. 965 λέγει «μέλοι δέ τοι σοὶ τῶν περ ἄν μέλλῃς τε-
λεῖν» καὶ τὸ μέλοι εἶνε ἀναγκαῖον. Περὶ δὲ τοῦ 802—
804 ὅρα ἔμπροσθεν 150—152 πῶς πρέπει νὰ διορθωθῇ.

840—842 «μόρον γ' Ὀρέστου καὶ τὸδ' ἀμφέρειν δό-
μοις | γένοιτ' ἄν ἄχθος αἵματοσταγὲς φόνῳ | τῷ πρόσθεν
ἐλκαίνοντι καὶ δεδηγμένῳ». Καὶ ὁ Αἰγισθος, ὡς ἔμπροσ-
θεν ἡ Κλνταιμήστρα, προσποιεῖται ὅτι λυπεῖται ἐπὶ τῷ
θανάτῳ τοῦ Ὀρέστου. Καὶ Kirchhoff καὶ Wecklein πα-
ρέλαβον τὴν τοῦ δ' εἰς γ' μεταβολὴν τοῦ Portus. Κα-
τωιέρῳ δὲ ὁ Hamberger μετέβαλε τὸ «ἐλκαίνοντι καὶ
δεδηγμένῳ» εἰς ἐλκαίνουσι καὶ δεδηγμένοις», ἵνα συ-
ναφθῶσι τοῖς δόμοις, καὶ τὴν μεταβολὴν ταύτην ἐ-
δέξατο καὶ Weil. Ἀλλὰ πολλάκις εἶδον ὅτι βελτίων στί-
ξις βέλτιον νόημα ἀποδίδωσι καὶ νῦν νομίζω ὅτι πρέπει
νὰ στίξωμεν ἐλάχιστα μεταβάλλοντες ὥδε «μόρον δ'
Ὀρέστου καὶ τὸδ' ἀμφέρειν δόμοις, | γένοιτ' ἄν ἄχθος
δ' αἵματοσταγὲς (αἱ μ α τ ο σ τ α γ ἔ ς ἔγραψεν ὁ Portus
ἀντὶ δ ε ι μ α τ ο σ τ α γ ἔ ς, καὶ οἱ ἐκδότης παρέλαβον)
φόνῳ τῷ πρόσθεν ἐλκαίνοντι καὶ δεδηγμένῳ». Πρέπει
λοιπὸν νὰ τηρηθῇ ὁ δ' τοῦ Μ καὶ ἕτερος μετὰ τὸ ἄ-
χθος ἐκ τοῦ δ ε ι μ α τ ο σ τ α γ ἔ ς νὰ σχηματισθῇ καὶ
τὸ μὲν τὸ δ' ὑποκείμενον τοῦ ἀμφέρειν ὃν νὰ ἀ-
ναφέρεται εἰς τὴν νέαν φάτιν, αἱ δὲ δοτικαὶ ἐλκαί-
νοντι καὶ δεδηγμένῳ προσωπικαὶ οὖσαι τοῦ γέ-
νοιτο μηδὲν κοινὸν νὰ ἔχωσι πρὸς τὸ δόμοις, καὶ
αἱ «φόνῳ τῷ πρόσθεν» σιενῶς μετ' αὐτῶν νὰ συνδε-
θῶσιν· «μανθάνω δὲ ὅτι ἡ νέα αὕτη φήμη ἀναγγέλλει
τὸν θάνατον τοῦ Ὀρέστου καὶ νέον κακὸν προστίθησι
τοῖς δόμοις, τὸ δ' ἄχθος τοῦτο θὰ γένηται τιμὴ ἐλκαί-
νοντι καὶ δεδηγμένῳ (γενικῶς λεχθὲν ἀντὶ ἡ μ ἴ ν) ὑπὸ

τοῦ πρόσθεν φόρου αἵματοςταγές.». Ὅρας δὲ ὅτι καὶ ὁ Αἰγισθος νῦν καὶ ἔμπροσθεν ἢ Κλυταιμῆστρα 694 «βακχείας καλῆς» ἀναμιμνήσκονται τοῦ φόρου τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ προσποιοῦνται ὅτι καὶ ἐπὶ ἐκείνῳ λυποῦνται. Κατωτέρω δὲ 847—849 «Χο. ἡκούσαμεν μὲν, πυρθάνου δὲ τῶν ξένων | ἔσω παρελθόν· οὐδὲν ἀγγέλων σθένος | ὥς αὐτὸν ἄνδρα πείθεσθαι πέρι.» ὁ τρίτος στίχος πολλαχῶς μεταβάλλεται καὶ ὡς πιθανώτεραι θεωροῦνται μεταβολαὶ ἢ τοῦ Canter τοῦ ὡς αὐτὸς εἰς ὡς αὐτὸν καὶ ἢ τοῦ Turnebus τοῦ αὐτὸν εἰς αὐτῶν καὶ ἢ τοῦ Porlus τῆς πέρι εἰς πάρα. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι δυνάμεθα δι' ἐλαχίστης μεταβολῆς νὰ ἀποκαταστήσωμεν τὴν χειρὰ τοῦ ποιητοῦ. Ἐν πρώτοις σημειωτέον ὅτι «τὸ τῶν ξένων» εἶνε αὐτὸ τὸ 880 «τὸν ἄγγελον», ἐν ᾧ τὸ «οὐδὲν ἀγγέλων σθένος» ἀναφέρεται εἰς τὸ 857 «ἀλλ' ὑπάγγελος», οὔτινες δὲν εἶνε ἄλλοι ἢ ἡ Τροφός· ἔπειτα ἢ πέρι σημαίνει ἐνταῦθα ταῦτὸν καὶ τὸ περίεστι καὶ τὸ αὐτὸς πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ αὐτό σ' καὶ ἢ ἐννοία εἶνε «ὅσον περίεστι τὸ αὐτὸν σὲ ὄντα ἄνδρα (παρ' ἄνδρός, τῆς Κλυταιμῆστρας καὶ ἡμῶν γυναικῶν οὐσῶν) πυρθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, εἰ ὄντως τέθνηκεν Ὁρέστης; Περὶ δὲ τοῦ 850 ἰδὲ ἔμπροσθεν 294—295 Περσῶν.

862—864 «ἢ πῦρ καὶ φῶς ἐπ' ἐλευθερίᾳ | δαίων ἀρχάς τε πολιτσονόμους | ἔξει πατέρων μέγαν ὄλβον.». Ὁ χορὸς λέγει ὅτι νῦν πρόκειται ἢ παντελῶς νὰ ἀφανισθῇ ὁ ὄκος τοῦ Ἀγαμέμνονος ἢ ὁ Ὁρέστης νὰ ἄρξῃ. Ἐπειδὴ ὑπάρχει ἀσύνδετον πλημμελές, ἀφ' οὗ προηγείται «ἀρχάς τε», ὁ Weil εἰκάζει «πατέρων θ' ἔξει» καὶ ὁ Wecklein «πατέρων τ' εὖν ὄλβον» ἀμφότερα διὰ τὸ βίαιον ἀπίθανον. Νομίζω ὅτι μετὰ τὸ ἔξει ἐξέπεσεν ὁ καὶ «ἔξει καὶ πατέρων μέγαν ὄλβον.». Εὐθύς δὲ κατωτέρω 865—867 «ποιάνδε πάλην μόνος ὢν ἔπρεδρος | διπτοῖς μέλλει θεοῖς Ὁρέστης | ἄφειν.» τὸ θεοῖς εἶνε μετρικῶς καὶ εἰς λόγον τοῦ νοήματος ἐσφαλμένον καὶ ὁ Turnebus εἰς θεῖ-

ος μετέβαλεν. Μεταχειρίζεται μόνον καὶ ἐν Ἀγαμέμνονι ὁ χορὸς τὸ ἐπίθετον τοῦτο ἀποδιδούς τῷ Ἀγαμέμνονι· ἀλλ' ἐνταῦθα τὸ τοιοῦτον ἐπίθετον δὲν εὐαρμωστεῖ, ἐν ᾧ ἐπίθετόν τι ἐξαΐρον τὸ μένος τοῦ Ὁρέστου εἶνε ἀναγκαῖον. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «θούρος».

881—883 «ποῖ Κλυταιμῆστρα; τί δρᾷ; | ἔοικε νῦν αὐτῆς ἐπὶ ξυροῦ πέλας | αὐχὴν πεσεῖσθαι πρὸς δίκην πεπληγμένος.». Ὁ οἰκέτης μαντεύεται ὅτι μέλλει καὶ ἡ Κλυταιμῆστρα ὑπὸ τοῦ Ὁρέστου νὰ ἀποθάνῃ. Ποικίλα εἶνε τὰ περὶ τῶν ἐπὶ ξυροῦ καὶ πέλας λεγόμενα καὶ ὁ Abresch γράφει «ἐπιξήνου πέλας» καὶ Wecklein «ἐπὶ ξυροῦ τύχης» ἀπατηθεῖς ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ διεφθαρμένου στίχου τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους (996), περὶ οὗ ἰδὲ τὰ ἐν τῇ Κρίσει λεγόμενα, καὶ ἄλλοι ἄλλα. Ἀλλὰ τὸ ἐπὶ ξυροῦ δὲν ἔχει ἀνάγκην ἄλλου προσδιορισμοῦ, ἀφ' οὗ ὁ αὐχὴν θὰ πέσῃ ἐπὶ ξυροῦ καὶ θὰ τμηθῇ, καὶ τὸ πέλας πρέπει νὰ τραπῇ εἰς μέλας. ὁ οἰκέτης λέγει ὅτι ὁ αὐχὴν πεσὼν ἐπὶ τοῦ ξυροῦ θὰ γένηται μέλας, διότι ὑπὸ αἵματος μέλανος ῥέοντος θὰ ῥαντισθῇ, καὶ τοιοῦτος προσδιορισμὸς εἶνε ἀναγκαῖος. Κατωτέρω δὲ 890 «ἐνταῦθα γὰρ δὴ τοῦδ' ἀφικόμην κακοῦ.» οὐδεὶς τῶν κριτικῶν προσκρούει τῷ χωρίῳ τούτῳ, οὐτινος τὰ ἐνταῦθα καὶ τοῦδε περιέχουσιν ἀσύγγνωστον ταυτολογίαν καὶ συντακτικὸν σφάλμα. διότι δὲν εἶνε δυνατόν τὸ τοῦδ' ἐκ τοῦ ἐνταῦθα νὰ ἐξαρθᾷται, τὸ δεικτικὸν ἐκ τοῦ δεικτικοῦ. Νομίζω λοιπὸν ὅτι πρέπει νὰ μεταγράψωμεν «ἐνταῦθα γὰρ ἦδη, οἶδ', ἀφικόμην κακοῦ.» διότι διὰ τοῦ οἶδ' ἰσχυρῶς βεβαιοῦ τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ εὐρίσκεται. Ὁμοίως τὸ χωρίον τοῦ Φιλοκτήτου Σοφοκλ. 899 «ἀλλ' ἐνθάδ' ἦδη τοῦδε τοῦ πάθους κυρῶ.» δὲν εἶνε ὑγιές, ἀλλ', ὥς ἐν τῷ δευτέρῳ Μέρει θὰ ἴδωμεν, πρέπει εἰς «ἀλλ' ἐνδον ἦδη τοῦδε τοῦ πάθους κυρῶ» νὰ μεταβληθῇ. Κατωτέρω δὲ 905—906 «τούτῳ θανοῦσα συγχάθευδ', ἐπεὶ φίλεῖς

τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὃν δὲ χρῆν φιλεῖν στυγαῖς.» οὐδεὶς τῶν κριτικῶν προσκρούει καὶ μόνος ὁ Wecklein θέλει νὰ ἐξοβελίσῃ. Ἀλλὰ δὲν κατανοῶ διὰ τί οἱ στίχοι εἶνε ἀποβλήτοι καὶ μόνον τοῦ στυγεῖς ὁ ἐνεστὼς εἶνε ἀκατανόητος ἐμοὶ τουλάχιστον καὶ πάντως ἀπαιτεῖται παρατατικός. Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὸ φιλεῖν, ὅπερ ὄραται ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν φιλεῖν ὑπονοεῖται, εἶνε σχόλιον καὶ τὸ στυγεῖς πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «ἀπεστυγεις», ὅπερ ἀρμόττει τῷ παρατατικῷ τοῦ χροῖν.— Κατωτέρω δὲ 914 «διχῶς ἐπράθην ὧν ἐλευθέρου πατρός.» τὸ διχῶς δὲν ἔχει νόημα καὶ διὰ τοῦτο ὁ Bothe εἰς ἀδίκως ἢ αἰκῶς μεταβάλλει καὶ ὁ Heath εἰς αἰσχρῶς. Ἀλλ' εἶνε ταῦτα ἀνωφελῆ καὶ τὸ νόημα ἄλλα ἀπαιτεῖ. Ὁ Σοφοκλῆς ἐν Τραχινίαις λέγει 267 «φανείς δὲ δοῦλος ἀνδρὸς ἀντ' ἐλευθέρου» (ἀλλ' ἰδὲ περὶ τοῦ φανεῖς τὰ ἐν τῷ δευτέρῳ Μέρει λεγόμενα) καὶ ἐν τῇ ἡμετέρῃ χωρίῳ τὸ ἐλευθέρου διδάσκει ὅτι καὶ ἐν τῷ διχῶς κρύπτεται ἡ λέξις δοῦλος. Ἀλλ' ἡ ἀναγκαία αὕτη μεταβολὴ εἰσηγεῖται καὶ ἑτέρα ἐλάσσονα· διότι μετὰ τὸ δυστυχὲς τοῦ 912 πρέπει νὰ θῶμεν ὑποστιγμὴν καὶ μετὰ τὸ δοῦλος νὰ παρενεύρωμεν τὸν δ'. Ἐν δὲ 925 — 926 «Κλ. ἔοικα θρηγεῖν ζῶσα πρὸς τύμβον μάτην. | Ὅρ. πατρός γὰρ αἶσα τόνδε σ' ὀρίζει μόρον.» ὁ Ὁρέσις λέγει τῇ Κλυταιμῆστρᾳ ὅτι διὰ τὸν φόνον τοῦ πατρὸς καὶ αὐτὴ θά φονευθῇ. Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐξηγηθῇ τὸ τοῦ Μ «σ' ὀρίζει», ἀνθ' οὗ ἐπορεύεῖ Hermann καὶ Dindorf «σὺνρίξει» εἰκάζουσι καὶ ἄλλοι ἄλλα. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἄλλο τι καὶ ἐνταῦθα κρύπτεται. Ἐν Ἀγαμέμνονος 540 — 541 λέγεται «καὶ πανώλεθρον | αὐτόχθονον πατρῶον ἔθρισεν δόμον (Πάρις)» καὶ ἐν 1655 «ἀλλὰ καὶ τάδ' ἐξαμῆσαι πολλὰ δύστηνον θέρους» καὶ νομίζω ὅτι ὁ Ὁρέσις εἶπε «τόνδε σείζει μόρον». Τὸ δὲ μόνον εἶνε σύστοιχον τοῦ θρίξει (=θερίζει) ἀντικείμενον, ὡς ἔμπροσθεν τὸ θέρους.

975—976 «σεμνοὶ μὲν ἦσαν ἐν θρόνοις τόθ' ἡμενοί, | φίλοι δὲ καὶ νῦν, ὥς ἐπεικάσαι πάθη | πάρεστιν, ὅρκος τ' ἐμμένει πιστώμασιν.». Ὁ Ὁρέστης ἀποκτείνας Αἰγίσθον καὶ Κλυταιμῆστραν ἐξέρχεται καὶ δείκνυσι τὰ πτώματα αὐτῶν καὶ τὸν πέπλον, ἐν ᾧ ἀπέθανεν ὁ Ἀγαμέμνων. Νομίσαντες οἱ ἐρμηνευταὶ ὅτι τὸ σεμνοὶ εἶνε ἀνάρμοστον τῷ χωρίῳ, ἐν ᾧ πρόκειται νὰ δειχθῇ τὸ ἀχώριστον τοῦ Αἰγίσθου καὶ τῆς Κλυταιμῆστρας, ἀμιλλώμενοι μεταβάλλουσιν εἰς σύμπνοι, φίλοι, ὁμόνοιοι, εὐνοιοι, ἅπερ δῆθεν ἀρμόττουσι τῇ ἐννοίᾳ τοῦ χωρίου, καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλα ἀνάρμοστα. Ὁ Εὐριπίδης ἐν Ἀνδρομάχῃ 699 — 700 λέγει «σεμνοὶ δ' ἐν ἀρχαῖς ἡμενοὶ κατὰ πτόλιν (οἱ στρατηγοὶ) | φρονοῦσι δήμου μείζον ὄντες οὐδένες.» καὶ τὴν σεμνότητα ταύτην ἐξαίρει καὶ νῦν ὁ ποιητής. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἀπατήσῃ ἡμᾶς τὸ ἐπόμενον «φίλοι δὲ καὶ νῦν» διότι καὶ ἐν τῷ πρώτῳ «ἐν θρόνοις τόθ' ἡμενοί» περιέχεται ἡ ἐνδειξις τῆς φιλίας καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ «φίλοι δὲ καὶ νῦν» ἡ τῆς σεμνότητος, διότι ὁ Ὁρέστης εἶχε στήσῃ ἀμφοτέρους ἐπὶ τῶν θρόνων ἐγγὺς ἀλλήλων. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ πάθη πρέπει νὰ μεταβάλωμεν εἰς πάθει, ὥς εἰκάζει ὁ Thiersch· διότι ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸν θόνον τοῦ Ἀγαμέμνονος, οὗ τὸ μηχανήμα ἐν 979 δείκνυσι, καὶ εἰς τοὺς τῶν μοιχῶν, ὧν τὰ πάθη εἶνε παρόντα καὶ διδάσκουσιν ἡμᾶς νὰ συμπεράνωμεν καὶ τὸ συμπέρασμα εἶνε τὰ περὶ ὅρκων κατωτέρω λεγόμενα. Περὶ δὲ τῶν 987—988 ἰδὲ Ἰκετίδων 499—500. Κατωτέρω δὲ 988 «ἔχει γὰρ αἰσχυνηῆρος, ὥς νόμος, δίκην.» τὸ ἔχω δίκην δὲν δηλοῦ δίδωμι δίκην, ὅπερ ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται, ἀλλὰ λαμβάνω, εἴληφα δίκην, καὶ διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι ἐνταῦθα πρέπει νὰ γράψωμεν «εἶλε γὰρ αἰσχυνηῆρος, ὥς νόμος, δίκην», ὑπονοουμένου «τὸν Αἰγίσθον» ὥς καὶ ἐν Ἀγαμέμνονος 1287 «οἱ δ' εἶχον πόλιν», ὅπου ὁ Musgrave πάνυ ὀρθῶς ἔτρεψε τὸ εἶχον εἰς τὸ ἀναγκαῖον εἶλον. Ἀλλὰ καὶ κατωτέρω 990—991 «ἐξ οὗ τέκνων ἤνεγχε' ὑπὸ ζώνην βάρος, | φίλον

τέως, νῦν δ' ἐχθρόν, ὡς φαίνει, κακόν,» τῷ ὡς φαί ν ε ι οὐδείς τῶν κριτικῶν προσέκρουσε, διότι νομίζουσιν ὅτι ἡ Κλυταιμῆστρα εἶνε ὑποκείμενον. Ἀλλὰ τοῦτο, δὲν παρέχει νόημα καὶ δύναται μόνον νὰ δικαιολογηθῇ, ἂν πρὸς τὸ δ ἡ λ ο ῖ παραβληθῇ. Διότι ὡς τοῦτο ἐνίστε ἴσα δύναται καὶ δ ἡ λ ο ν ἐ σ τ ι ν, οὕτω τίθεται καὶ τὸ φαί ν ω ἀμεταβάτως ἐνίστε. Δὲν παραπέμπω εἰς τὸ 1078—1079 χωρίον τῆς Ἀντιγόνης «φανεῖ γὰρ οὐ μακροῦ χρόνου τριβὴ | ἀνδρῶν, γυναικῶν σοῖς δόμοις κωκύνματα», ὅπου νομίζουσι τινες τὸ φα ν ε ῖ ἀμετάβατον, διότι καὶ τὸ τ ρ ι β ῇ δύναται ἐπίσης ὁρθῶς νὰ ἦ ὑποκείμενον. Ἀλλ' ἐν Εὐριπ. Ἡλέκτρ. 1255—1255 «ἀλλ' οἶδε δόμων ὑπὲρ ἀκροτάτων | φαίνουσι τινες δαίμονες ἢ θεῶν | τῶν οὐρανίων,» τὸ φαί ν ω εἶνε σαφῶς ἀμετάβατον. Ὁμοίως ἐν 297 ἀποσπ. τοῦ Αἰσχύλου στίχ. 4 «ὅς ἦρι μὲν φαίνοντι διαπάλλει πτερὸν» εἶνε τὸ φαί ν ω ἀμετάβατον καὶ οὐκ ὁρθῶς ὁ Nauck ἔτρεψε τὸ φαί ν ο ν τ ι εἰς φανέντ ι. Διὰ τῶν χωρίων τούτων θὰ εἴδῃτο νὰ δικαιολογηθῇ ἡ ἀμετάβατος ἐν τῷ ἡμετέρῳ χωρίῳ σημασία τοῦ φαί ν ε ι ν, ὅτε ὡς ὑποκείμενον θὰ ἦν τὸ π ρ ᾱ γ μ α ἢ θὰ ἐλέγομεν ὅτι ἴσα δύναται καὶ φανερὸν ἐσ τ ι ν. Ἀλλ' ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ φαίνεται μοι ὅτι ἡ ἔννοια ἀπαιτεῖ νὰ μεταβάλλωμεν καὶ στίξωμεν ὧδε «φίλον τέως, νῦν δ' ἐχθρόν ὡς φανῇ κακόν» = βάρους φίλον μὲν μέχρι τοῦδε ἦνεγκεν, ἀλλ' ἵνα νῦν τὸ φίλον τοῦτο βάρους (ὁ Ὁρέστης) ἀναφανῇ μισητόν κακόν ἀναγκασθεὶς ὑπὸ τοῦ φόβου τοῦ πατρός του. Εἶνε δὲ ὁ τελικὸς λόγος, ὡς πολλάκις παρ' Ὁμήρῳ καὶ ἄλλοις, δηλωτικὸς σκοποῦ ὑπὸ τῆς μοίρας ὠρισμένου ὡς ἐν τῷ τετάρτῳ Μέρει θὰ σαφηνίσωμεν ἐξετάζοντες χωρίον τι τῆς Πλάτωνος Ἀπολογίας. Κατωτέρω δὲ 992 — 995 «τίσοι δοκεῖ, μύραινα γ' εἴτ' ἐχιδν' ἔφου | σήπειν θιγοῦσ' ἂν ἄλλον οὐ δεδηγμένον,» εἰ ἐνόμιζον ὅτι ἐν τῷ τ ῖ σ ο ι κρύπτεται ἀμάρτημα, θὰ ἔτρεπον εἰς «οὔσοι», ὅπερ καὶ πάλαι Hermann ἐποίησε, μᾶλλον ἢ μετὰ τοῦ Meineke εἰς «ἡ σοι». Ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὸ

ἐρωτηματικὸν σημεῖον τὸ νῦν ὃν μετὰ τὸ φρονήμα-
 τος πρέπει νὰ μετατεθῇ μετὰ τὸ ἐφ' ὃ διότι ἐκ τῶν
 ἐπομένων ὑπονοεῖται εἰς τὸ δοκεῖν τὸ ποιεῖν ἄν,
 ὃν ἀπόκρισις εἶνε τὸ σήπειν ἄν καὶ ἀμάρτημα
 κρύπτεται μόνον ἐν τῷ ἄλλοι, ὅπερ πολλαχῶς με-
 ταβάλλουσιν. Ἀλλὰ τοῦτο πρέπει, νομίζω, νὰ μετα-
 βληθῇ εἰς ἔλκος, ὅπερ εἶνε σύστοιχον τοῦ σήπειν
 ἀντικείμενον. Εὐθύς δὲ 995 «τί νιν προσεῖπω, κἄν
 τύχω μάλ' εὐστομῶν», ὡς δεικνύουσι νὰ ἐπόμενα, δὲν
 πρόκειται περὶ ὀνόματος ἀποδοθησομένου τῇ Κλυταιμή-
 στρᾳ, ἀλλ' ὁ Ὁρέστης εἰπὼν «φρονήματος», ἔσθη ὀλί-
 γον καὶ τὸν λόγον στρέφει πάλιν ἐπὶ τὸ ἐμπροσθεν
 μνημονευθὲν μηχανήμα. Τὸ κἄν πολλαχῶς μεταβάλλ-
 λεται, οἷον εἰς «καὶ τύχῳ ὑπὸ τοῦ Portus καὶ «προσε-
 πῶν καὶ τύχῳ» ὑπὸ τοῦ Weil καὶ ἀληθῶς εἶνε πλημ-
 μελές. Ἀλλ' ἡ διόρθωσις εἶνε ἀπλουστάτη, εἰς ἣν ὁδη-
 γούμεθα ὑπὸ τοῦ εὐστομῶν, ὅπερ δὲν πρέπει νὰ
 μεταβληθῇ εἰς εὐστοχῶν, ὡς τινες ἠβουλήθησαν,
 οὐδὲ εἰς ἄλλο, ἀλλὰ δηλοῖ=καλλιρρημονῶν, οὐ μετα-
 χειριζόμενος λέξιν χυδαίαν περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' εὐγενῶς αὐ-
 τὸ προσαγορεύων. Ταῦτα δὲ σαφῶς διδάσκουσιν ὅτι
 «προσεῖπω καὶ τύχῳ» πρέπει νὰ γράψωμεν=πῶς προ-
 σαγορεύσω τὸ μηχανήμα τοῦτο, καὶ χωρὶς πάλιν νὰ ὑ-
 βρίσω αὐτό, ἀλλὰ κατὰ προσέγγισιν αὐτὸ ὀνομάσω;
 Ἐκ τούτου ἕκαστος κατανοεῖ ὅτι τὸ εὐστοχῶν εἶνε
 ἄστοχον· διότι τὸ ἐναντίον θέλει νὰ εἴπῃ ὁ Ὁρέστης
 πῶς αὐτὸ προσαγορεύσω κατὰ προσέγγισιν τοῦλάχιστον,
 ἔστω καὶ ἄστοχῶν τῆς ἀληθείας, διότι τῆς ἀληθείας
 δὲν δύναται τις νὰ ἐφίκηται. Κατωτέρω δὲ 999—1002
 «τοιούτον ἄν κτήσαιτο—βίον νομίζων, τῷδε τ' ἄν δολώ-
 ματι | πολλοὺς ἀναιρῶν πολλὰ θερμαίνει φρενί.» πολ-
 λαχῶς μεταβάλλεται καὶ τὸ θερμαίνει καὶ τὸ
 φρενί, ὅπερ ὁ Lobeck εἰς φρενα, μεταβάλλει, ἵνα
 δηλοῖ τὸ θερμαίνει «τέρποι». Ἀλλὰ τοῦτο δὲν στέρ-
 γει τὸ νόημα καὶ νομίζω ὅτι τὸ θερμαίνει πρέπει
 νὰ μεταβληθῇ εἰς θερμουρῶν, μεθ' οὗ καὶ τὸ

πολλὰ συνάπτεται καὶ τὰ «πολλὰ θερμορρογῶ φρενί» ἀποτελοῦσιν ἀναγκαῖον τοῦ «πολλοὺς ἀναιρῶν» προσδιορισμόν. Ἡ δὲ μεταβολὴ αὕτη εἰσηγείται ὅτι καὶ τὸ «τῷ δὲ τ' ἄν δολώματι» πρέπει εἰς «τῷδε τ' ἐν δολώματι» νὰ μεταβληθῇ, ἐν ᾧ ὁ τε χρησιμεύει νὰ συνάπτη τὰ νομίζων καὶ ἀναιρῶν. Ἐν 1005—1008 Χο. αἰαῖ αἰαῖ μελέων ἔργων | στυγερῶ θανάτῳ διεπράχθης, | ἔξ, | μίμνοντι δὲ καὶ πάθος ἀνθεῖ.» τὸ μίμνοντι μεταβάλλει ὁ Schütz εἰς δρόσαντι καὶ ὁ Weil νομίζει ὅτι ἡ μεταβολὴ αὕτη κατὰ μὲν τὴν ἔννοιαν ἔχει ὁρθῶς, εἴνε δὲ περιττή, διότι καὶ τὸ παρὸν κείμενον τὴν αὐτὴν παρέχει δηλοῦν ὅτι εἰς τὸν φονέα χρονίζοντα μένει ἐκδίκησις καὶ ἐπαινεῖ τὸν σχολιαστὴν λέγοντα «τῷ τοιαῦτα πράξαντι χρόνῳ πάθος ἀνθεῖ» οὕτινος τὸ πρᾶξαντι ἀναφέρεται εἰς τὸν διαπραξάμενον τὸν φόνον, τῷ δὲ χρόνῳ δηλοῖ «τοῦ χρόνου προϊόντος». Ἀλλ' οὔτε τοῦτο ἤθελε νὰ εἴπῃ ὁ χορὸς οὔτε τὸ ἄλλο, καθ' ὃ τὸ μίμνοντι ἀναφέρεται εἰς τὸν μέλλοντα νὰ δῶ δίκην Ὁρέστην, ὅπερ ὅλως ἀπάδει τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας τοῦ χοροῦ. Ἐνταῦθα ὁ χορὸς λέγει συντόμως ὅτι ἐν 1008—1011 λέγει εὐθύς ὁ Ὁρέστης, ὅτι ἐν τῷ μηχανήματι ὑπάρχουσιν ἔτι τοῦ πάθους καὶ τῆς τοῦ Ἀγαμέμνονος συμφορᾶς τὰ ἴχνη καὶ ἡ ἔννοια εἴνε «ἐπὶ τοῦ ἔτι διατηρουμένου ἐνδύματος ἀκμάζουσιν ἔτι καὶ τοῦ πάθους τὰ σήματα.». Κατὰ τὸ μίμνοντι ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσῃ μίμνει, ὅτε μᾶλλον θὰ ἀνεφαίνετο ἡ ἀλήθεια τῶν ἔμπροσθεν λεγομένων. Ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ ἔθηκε τὸ ἰσχυρότερον ἀνθεῖ. Κατωτέρω δὲ 1012—1015 «νῦν αὐτὸν αἰνῶ—ἔχων μιᾶσματ'» ὑπάρχουσι πολλαὶ δυσκολίαι. Τὸ αὐτὸν δὲν δύναται εὐκόλως νὰ ἀναφέρηται εἰς τὸν πατέρα καὶ τὸ αἰνῶ δὲν ἔχει ἐνταῦθα τόπον καὶ διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι πρέπει νὰ μεταγραφῇ νῦν αὐτὸ θρηνῶ,» ὁμοίως τὸ ἀλγῶ μὲν δὲν ἔχει ἕτερον ἐπακολουθοῦντα δὲ καὶ διὰ τοῦτο νομίζουσιν οἱ κριτικοὶ ὅτι ἐξέπεσεν εἰς στίχος ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ ἀλγῶ δε. Ἀλλὰ πιθανώτερον εἴνε νὰ

τρέψωμεν τὸ «ἀλγῶ μὲν» εἰς «ἀλγῶ νῦν»: διότι διὰ τοῦ ἐν τῷ ἡγούμενῳ στίχῳ κειμένου θ' συνάπτεται τὸ ἀλγῶ τῷ ἀποϊμῳζῶ. Ἀλλὰ πολλῶν μερίζοντας δυσκολίας παρέχονσι τὰ ἐπόμενα 1019—1021 «Ὅρ. ἀλλ' ὥς ἂν εἰδῇτ', οὐ γὰρ οἶδ' ὅπῃ τελεῖ, | ὥσπερ ξὺν ἵπποις ἡνιοστρόφου δρόμου | ἐξωτέρω». Ὑποκείμενον τοῦ τελεῖ δὲν ὑπάρχει οὐδὲ εἶνε δυνατόν νὰ ἐλλείπῃ· τὸ δὲ ἡνιοστρόφου εἰς ἡνιοστρόφον μετέβαλλεν ὁ Hermann καὶ εἰς ἡνιοστρόφον ὁ Weil, ὡς καὶ τὸ ἐξωτέρω ὁ Bamberger, εἰς ἔξω πεισών, ὁ Franz εἰς ἔξω τρέων, ὁ Weidner εἰς ἔξω τρέχων. Σημειωτέον πρῶτον ὅτι τοῦ «ὥς ἂν εἰδῇτε» ἡ ἀπόδοσις εἶνε 1024 «κηρύσσω φίλοις», δεύτερον νομίζω ὅτι ἐν τῷ ἐξωτέρω περιέχεται τὸ ὑποκείμενον τοῦ τελεῖ, ὅπερ εἶνε τὸ «πεπρωμένον», καθ' ὃ καὶ τὸ ἡνιοστρόφον, ἵνα ἡ τοῦ τελεῖ ἀντικείμενον, πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς ἡνιοστρόφον· καὶ τὸ δρόμου εἰς δρόμον· τὸ δὲ τελεῖ εἶνε χρόνον μέλλοντος, ὡς 1073—1074 «ποῖ δῆτα κρανεῖ, ποῖ καταλήξει | μετακοιμισθὲν μένος ἄτης;».

1038—1039 «τὰ δ' ἐν χρόνῳ μοι πάντας Ἀργεῖους λέγω | καὶ μαρτυρεῖν μοι μενέλεως ἐπορσύνθη κακά.» Ὁ Ὀρέστης παρεσκευασμένος νὰ πορευθῇ εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν παραγγέλλει τοῖς Ἀργεῖοις νὰ μνημονεύσωσι τῶν προχθέντων. Ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ ὑπάρχονσι πλημμελήματα, ἃ κατὰ πολλοὺς τρόπους οἱ κριτικοὶ ἐδοκίμασαν νὰ ἄρῳσιν. Εἵκασά ποτε ὅτι τὸ «καὶ μαρτυρεῖν» πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «ἐκμαρτυρεῖν» καὶ ὁρῶ ὅτι καὶ Hermann τοῦτο εἵκασεν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὑπὸ τοῦ «ἐν χρόνῳ» ἀποδοκιμάζεται, ὡς εὐθὺς θὰ δειχθῇ, καὶ τολμηραὶ εἶνε τοῦ ἀνδρὸς καὶ αἱ ἄλλαι μεταβολαί· διότι τὰ ἐπόμενα γράφει «ἡ μέλε' ἐπορσύνθη κακά.» Ὅλως περιττὸν εἶνε καὶ τῶν ἄλλων πολυαριθμῶν εἵκασιων νὰ μνημονεύσω καὶ θαυμάζω πῶς ἐν τῷ μενέλεως ἄλλα ἐξήτησαν καὶ τοῦ κυρίου ὀνόματος Με-

νέλεως κατεφρόνησαν. Διότι οὐδὲν θαυμαστὸν εἶναι εἰς ὃ Ὁρέστης ἐλπίζει ἐπὶ τὸν Μενέλαον, περὶ οὗ ἐν Ὁρέστου Εὐριπ. 243—244 λέγει ὁ Ὁρέστης πῶς εἶπας; ἦκει φῶς ἐμοῖς καὶ σοῖς κακοῖς, | ἀνὴρ ὁμογενὴς καὶ χάριτας ἔχων πατρός;» Διότι γινώσκει ὁ Ὁρέστης ὅτι ὁ Μενέλαος καὶ ὡς ἀδελφὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ ὡς γαμβρὸς τῆς Κλυταιμῆστρας ἐπ' ἀδελφῇ θὰ ἔλθῃ ταχέως καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ μαρτυρηθῇ αὐτῷ ὅτι δικαίως ἀπέκτεινεν ἐκείνους. Ἄν λοιπὸν τοῦ Νέλεως δὲν πρέπῃ νὰ ἀπομακρυνθῶμεν καὶ ὁ Μενέλαος ὑπάρχῃ ἤδη ἐν Σπάρτῃ (ἐν ᾗ ὁ Εὐριπίδης πλάττεται ὅτι καθ' ὃν χρόνον ὁ φόνος οὗτος διεπράχθη καὶ ἡ μανία κατέλαβε τὸν Ὁρέστην, ἐκεῖνος προσέσχεν εἰς Νάυπليون), διότι πολλοῦ χρόνου μέχρι τῆς πράξεως τοῦ Ὁρέστου διελθόντος ἐπανῆλθεν ἤδη εἰς Σπάρτην ἐκ Τροίας, τὸ ἐκμαρτυρεῖν δὲν συμβιβάζεται τῷ «ἐν χρόνῳ», ὅπερ παραινεῖ νὰ μεταβάλλωμεν τὸ λέγω εἰς λέγειν τηροῦντες τὸ «καὶ μαρτυρεῖν»· διότι καὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ μαρτυρεῖν ἦτοι εἶνε ἀπαρέμφατοι ἀντὶ προστακτικῆς ἢ ἐξαορτῶνται ἐκ τινος ῥήματος ἐκ τοῦ ἐμπροσθεν «κηρύσσω» (στ. 1024) ὑπονοουμένου. Ὁ Αἰσχύλος ἐν Εὐμενίδ. 579—582 λέγει «καὶ μαρτυρήσων ἦλθον... καὶ ξυνδικήσων αὐτός». Τοῦ δὲ ἐπομένου στίχου μόνον τὸ μοι ἐκ τοῦ ἐμπροσθεν στίχου παρεισελθὸν πρέπει νὰ ποιησώμεθα ἐκποδῶν γράφοντες «καὶ μαρτυρεῖν Μενέλεω τὰ πορσύνθη κακά.» Διότι κατὰ τοὺς μετρικούς τῶν κυρίων ὀνομάτων καὶ μάλιστα τῶν μὴ ῥαδίως προσαρμοττομένων τῷ λαμβικῷ τριμέτρῳ οἱ ἀνάπαιστοι ἐπιτρέπονται.

1057—1058 Χο· εἰς· ὁ καθαρμός· Λοξίου δὲ προσθιγών | ἐλευθέρῳ σε τῶνδε πημάτων κτίσει.». Ὁ χορὸς παραινεῖ τῷ Ὁρέστῃ νὰ μένῃ. Ἐκ τῶν πολλῶν τοῦ χωρίου μεταβολῶν εἶνε ἡ τοῦ Wecklein γράφοντος «οἷσω καθαρμούς» πιθανωτέρα. Ἀλλὰ νομίζω ἀνάγκη εἶναι νὰ γράψωμεν «λύνσω καθαρμοῖς», ὡς ἐν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας

725—726 «τίς ἂν καθαροὺς πόροι, — τίς ἂν σφελού-
σειεν;». Παρηγορεῖ δὲ ὁ χορὸς λέγων ὅτι θὰ καθαρίσῃ
νῦν αὐτόν. Ἐν δὲ τοῖς ἐπομένοις ὁρθῶς ἔτρεψεν ὁ
Auratus τὸ Λοξίου εἰς Λοξίας· διότι οὐδένα τόπον
ἔχει ἑνταῦθα τὸ ἀνακόλουθον. Ἀλλ' ἴσως ἀκατανόητον
θὰ ἐνόμιζέ τις τὸ προσθιγών· διότι δὲν δυνάμεθα
νὰ νοήσωμεν πῶς ὁ Ἀπόλλων θὰ ἄψῃται αὐτοῦ, καὶ
ποῦ τοῦτο θὰ γένηται· ἔπειτα θὰ ἐγίγνετο τοῦτο ἐν
Λελφοῖς, ἐν ᾧ ὁ χορὸς συμβουλεύει αὐτῷ νὰ μὴ φύγῃ
ἐκ τοῦ Ἀργους. Ἀλλ' ὁ Ὁρέστης ἐν Εὐμεν. 282—285
λέγει «ποιταίνιον γὰρ ὄν πρὸς ἐστίᾳ θεοῦ | Φοίβου κα-
θαρμοῖς ἠλάθη χοιροκτόνοις»· καὶ ὁ χορὸς, ὅστις γι-
γνώσκει ὅτι ὁ Ὁρέστης παρεκινήθη ὑπὸ τοῦ Λοξίου νὰ
διαπράξῃται τὸν φόνον, πιστεύει ὅτι ὁ αὐτὸς καὶ θὰ
καθάρῃ ἔπειτα αὐτόν. Ὁ Αἰσχύλος ἐν ἀποσπ. 519
λέγει «πρὶν ἂν σταλαγμοῖς αἵματος χοιροκτόνου | αὐτὸς
σε χράνῃ Ζεὺς καταστάξας χεροῖν.», ἅπερ διδάσκουσιν
ὅτι καὶ ἐν τῷ χωρίῳ τῶν Χοηφόρων οὐδεμία μεταβολὴ
ἀπαιτεῖται ἑτέρα.

ΕΤΜΕΝΙΑΕΣ

50—52 «καὶ νῦν τυχεῖν με τῶν πρὶν εἰσόδων μακρῶ
| ἄριστα δοῖεν· κει' παρ' Ἑλλήνων τινές, | ἱτῶν πάλῳ
λαχόντες, ὡς νομίζεται». Ἡ Πυθία προτρέπεται τοὺς
αἰτοῦντας χρησμόν νὰ κληρωθῶσι καὶ προσέλθωσιν.
Ὁ Μ. ἔχει παρ' Ἑλλήνων καὶ ὁ Abresch μετέβαλεν εἰς
«πάρ' Ἑλλήνων» = πάρεσιν Ἑλλήνων, ὅπερ καὶ ἄλλοι
ἐδέξαντο, ἐν ᾧ ὁ Burges εἰκάζει «εἰ τις Ἑλλήνων πάρα,»
ὅπερ εἶπε μὲν τὸ εἰθισμένον, πολὺ δὲ ἀπομακρύνεται
τῆς πρώτης γραφῆς. Ἐμοὶ δις ἐν χρόνοις ἀφεστῶσιν
ἐπῆλθεν ὅτι πρόπει τὸ π ά ρ' Ἑ λ λ ή ν ω ν νὰ τραπῇ
εἰς «Πανελλήνων» ὅπερ μᾶλλον ἀρμόττει τῇ ἐννοίᾳ
τοῦ χωρίου, δι' οὗ μᾶλλον ἐξαιρεται τοῦ μαντείου ἡ
σημασία. Τὴν λέξιν ταύτην καὶ ὁ Πίνδαρος μεταχει-
ρίζεται ἐν Ἰσθμ. Β 58 «ἐν Πανελλήνων νόμῳ» καὶ
ἄλλοι καὶ μάλιστα ὁ Εὐριπίδης.

67—70 «καὶ νῦν ἀλούσας τάςδε τὰς μάργους ὁρᾷς
| ὕπνῳ πεσοῦσαι δ' αἱ κατάπτυστοι κόραι, | γραῖαι πα-
λαιαὶ παῖδες, | αἷς οὐ μίγνυται | θεῶν τις οὐδ' ἀνθρώπος
οὐδὲ θῆρ ποτε.». Ὁ Απόλλων εἰς ὕπνον ἐμβαλὼν τὰς
Ἐρινύας συμβουλεύει τῇ Ὀρέστη νὰ ἀπέλθῃ εἰς Ἀ-
θήνας. Πολυάριθμοι εἶνε τοῦ χωρίου αἱ μεταβολαί·
διότι ἡ ὀνομαστικὴ π ε σ ο ὕ σ α ι δὲν εἶνε δυνατὸν διὰ
ἀνακολούθου νὰ ἐξηγηθῇ. Ὁ Μ. ἔχει π ε σ ο ὕ σ α, ὅπερ
ἡ πρώτη χεὶρ εἰς π ε σ ο ὕ σ α ι μετέβαλεν, ἐξ οὗ οὐδὲν
ὠφελούμεθα. Νομίζω ὅτι ἐνταῦθα ὑπάρχει ἀρχαία
βλάβη, ἥτις ἐποίησε νὰ συμβῶσι καὶ ἄλλαι· διότι τὸ
π ε σ ο ὕ σ α εἰκάζω ὅτι εἰς ἐ π έ δ η σ α πρόπει νὰ με-

ταβληθῇ, μεθ' οὗ καὶ τὸ ὑπνω πρέπει νὰ συναφθῇ. Ἡ δὲ μεταβολὴ αὕτη διδάσκει ὅτι καὶ τῶν ἐπομένων αἱ καταλήξεις πρέπει νὰ μεταβληθῶσι καὶ τὸ ὅλον χωρίον ὧδε νὰ μεταγραφῇ «τὰς μάρχους ὁρᾷς ὑπνω ἐπέδησα τὰς καταπτύστους κόρας, | γραίας παλαιὰς παίδας, αἷς οὐ μίγνυται κτλ» διότι νῦν ἐρμηνεύεται κάλλιον τὸ ἀλ ο ὕ σ α ς, ὅπερ δηλοῖ παγιδευθείσας, καὶ ἀσυνδέτως ἐπεξηγεῖται ὑπὸ τῶν ἐπιφερομένων. Κατωτέρω δὲ 75—76 «ἐλῶσι γάρ σε καὶ εἰ ἡπίρου μακρᾶς | βεβῶντ' ἄναιεὶ τὴν πλανοστιβῇ χθόνα» πολλαχῶς μεταβάλλεται ὁ δευτέρος στίχος, ὃν τινες θέλουνσι καὶ νὰ ἐξοβελίσωσιν. Νομίζω ὅτι ὁρθῶς ἔτρεψεν ὁ Stephanus τὸ β ε β ὦ ν τ' εἰς β ι β ὦ ν τ' καὶ τὰ λοιπὰ ὧδε πρέπει νὰ γράψωμεν «βιβῶντα ναύτην τὴν πλανοστιβῇ χθόνα», ἐν ᾧ τὸ ν α ὕ τ η ν δηλοῖ ταὐτὸν καὶ ἐκέτην.

91—95 «πομπαῖος ἴσθι, τόνδε ποιμαίνων ἐμὸν | ἱκέτην σέβειτο Ζεὺς τόδ' ἐκνόμων σέβας | ὁρμώμενον βροτοῖσιν εὐπόμπῳ τύχῃ». Ὁ Ἀπόλλων προτρέπεται τὸν Ἑρμῆν νὰ προνοῇ περὶ τοῦ Ὀρέστου τοῦ ἱκέτου του. Τὸ ἐκνόμων ἐρμηνεύειαν δὲν ἐπιδέχεται καὶ δι' αὐτὸ πολλαχῶς μεταβάλλεται οἷον ὑπὸ τοῦ Hermann εἰς ἐκνόμω ς, ὑπὸ τοῦ Wecklein εἰς «κηρύκων σέβας» καὶ ἄλλως ὑπ' ἄλλων. Τοῦ Harlung ἡ μεταβολὴ «τόδ' κομένων σέβας» κεῖται τοῦ νοήματος καὶ τῆς γραφῆς ἐγγυτέρω πάσης ἄλλης. Ἀλλὰ καὶ αὕτη ὥφειλε μᾶλλον νὰ εἶνε «Ζεὺς ἱκνουμένων σέβας» ὡς ἐν 151 «τὸν ἱκέται σέβων ἄθεον ἄνδρα» καὶ 580 «ἱκέτης ὃδ' ἄνῆρ καὶ δόμων ἐφέστιος». Ἰδὲ καὶ περὶ τοῦ σέβειν Προμηθεὺς 559—560 «ἰδὲ γνῶμῃ σέβῃ | θνητοὺς ἄγαν, Προμηθεὺς καὶ ἱκετίδων 822 «σιβίζου δ' ἱκέτας σέθεν». Ἐπειδὴ δὲ ἐν ἱκετίδων 512 λέγεται «ναύτην (=ἱκέτην) ἄγοντας τόνδ' ἐφέστιον θεῶν» κατὰ τὰ χωρία ταῦτα εἵκασα ὅτι πρέπει νὰ γράψωμεν καὶ νῦν. «Ζεὺς τόδ' ἐκ ναυτῶν σέβας». Ἀλλ' εἶνε πάλιν ὅλως ἀνεξήγητα καὶ τὰ «ὁρμώμενον βροτοῖσιν εὐπόμπῳ τύχῃ» καὶ

αἱ λέξεις τοῦ σχολιαστοῦ «οὐ μόνον» τιμᾷ ὁ Ζεὺς, ἀλλὰ καὶ σέβει, ὁρῶν αὐτὸ ὁρμώμενον προσηκούσῃ τύχῃ» μένουσι μόνον λέξεις ἄνευ νοήματος. Διὰ τοῦτο τὸ ἐκ-
 νόμων κατὰ τὸ 579—581 «ἔστι γὰρ δόμων | ἱ-
 κέτης ὅδ' ἀνὴρ καὶ δόμων ἐφέστιος | ἐμῶν» πρέπει νὰ
 τραπῇ εὐθὺς εἰς «ἐκδόμων» καὶ τὸ τόδε σέβας νὰ
 ἀποδοθῇ εἰς τὸν Ὁρέστην καὶ τοὺς ἱκέτας, ὡς ἐν 705
 «τοιόνδε τοι ταρβούντας σέβας» ἀναφερόμενον εἰς τὸν
 Ἄρειον Πάγον. Ἡ δὲ διάνοια τοῦ χωρίου εἶνε «ἀλη-
 θῶς ὁ Ζεὺς τοὺς ἀξιους σεβασμοῦ τούτους ἱκέτας σέβει
 τοὺς ἐκ δόμων πορευομένους εἰς τοὺς βροτοὺς μετὰ τύ-
 χης καλῶς αὐτοὺς συνοδευούσης καὶ αἰσίας». Περὶ δὲ
 τοῦ ὁρμώμενον ἰδὲ 1050 «καὶ τὸ φέγγος ὁρμά-
 σθω πυρός». Κατωτέρω δὲ λέγει ἡ Κλυταιμῆστρα 96—
 99 «ἄλλοισιν ἐν νεκροῖσιν ὡς μὲν ἔκτανον | ὄνειδος ἐν
 φθιτοῖσιν οὐκ ἐκλείπεται, | αἰσχρῶς δ' ἄλῳμαι· προυννέ-
 πω δ' ὕμῶν ὅτι | ἔχω μεγίστην αἰτίαν κείνων ὕπο». *Εὐλόγως* τὸ ὡς τῶν χειρογράφων πρὸ πολλοῦ χρόνου
 μετεβλήθη εἰς ὧν, ἀλλὰ μένουσιν ἄλλαι δυσκολίαι.
 Ἀφ' οὗ εἶπεν «ἄλλοισιν ἐν νεκροῖσιν», τί θέλει πάλιν
 τὸ «ἐν φθιτοῖσιν», ὅπερ δηλοῖ τὸ αὐτό; Ὅμοιως κατω-
 τέρω ὁ Weil οὐ θέλων νὰ ἐπαναλαμβάνηται τὸ αὐτὸ
 νόημα τρέπει τὸ κείνων ὕπο εἰς κείνων ὕπερ
 τιθεῖς ὑποστιγμὴν μετὰ τὸ προυννέπω δ' καὶ τὸ
 ὕμῶν τοῖς ἔχω αἰτίαν συνάπτων. Καὶ πρῶτον λέ-
 γομεν περὶ τῶν ἡγουμένων, ὅτι ὁ Αἰσχύλος ἀρξάμενος
 «ἄλλοισιν ἐν νεκροῖς» ἀφῆκε τὸν λόγον, ὃν πάλιν ἐπανέ-
 λαβε διὰ τῶν «αἰσχρῶς δ' ἄλῳμαι», μεθ' ὧν πρέπει
 νὰ συναφθῶσιν ἐκεῖνα, τοῦ νοήματος ὄντος «ὠνειδισμέ-
 νη ἀναστρέφομαι μετὰ ἄλλων νεκρῶν τοῦ Ἄδου οὐ-
 σα καὶ αὐτὴ νεκρά». Αὕτη δὲ ἡ παρατήρησις ἄγει εἰς
 τὴν ὁρθὴν ἀντίληψιν τοῦ χωρίου, ὅπερ περιέχει ἀντίθε-
 σιν μετὰ νεκρῶν καὶ ζώντων, καὶ διδάσκει ὅτι τὸ
 φθιτοῖσιν πρέπει νὰ τραπῇ εἰς «ἐν θνητοῖσιν», ὅτε
 δηλοῦται ὁ ὅλος νοῦς τοῦ χωρίου κάλλιστα, ὅτι παντα-
 χοῦ καὶ ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆς εἰμι ἡτιμασμένη. Ἰδὲ ἐν

τοῖς ὀπισθεν Ἀποσπ. Αἰσχ. 259. Τὸναντίον δὲ ὀρθῶς ὁ Hermann ἐν ἀποσπ. 259 ἔτρεψε τὸ ἐσφαλμένον θ ν η-
 τ ο ὕ ς εἰς φ θ ι τ ο ὕ ς, περὶ οὗ ἰδὲ κατωτέρω. Δυσκο-
 λῆαν δὲ τινα παρέχεται καὶ τὸ «ἐκλείπεται», ὅπερ ὁ
 Herwerden ἠθέλησεν εἰς ἐκ ν ἰ π τ ε τ α ῖ ν ὥφειλε τοῦ-
 λάχιστον εἰς ἐκ ν ἰ ζ ε τ α ῖ νὰ μεταβάλῃ κατὰ τὸν
 τρόπον τῶν Ἀττικῶν. Καὶ ἐμοὶ φαίνεται τὸ ἐκ λ ε ἰ-
 π ε τ α ῖ ἀσθενὲς καὶ εἰκάζω ὅτι πρέπει εἰς ἐκ ν ἰ ψ ε-
 τ α ῖ νὰ μεταβληθῇ, παρισταμένον τοῦ ὀνειδούς ὡς μι-
 ᾱσματος, ἀφ' οὗ καὶ ἐν 281 λέγεται «μητροκτόνον
 μῖασμα δ' ἐκπλυτον πέλει» καὶ ὁ Πλάτων (ἢ ἀνὴρ
 Πλατωνικός) ἐν ἐπιστολῇ Z 352 λέγει «ταῦτα γὰρ ἀ-
 νίατα καὶ οὐκ ἂν ποτέ τις αὐτὰ ἐκνίψειεν». Ἐπειδὴ δὲ
 ὁ Αἰσχύλος ἔγραφεν ΕΚΝΙΠCΕΤΑΙ, δύσκολον οὐκ ἦν
 νὰ διαφθαρεῇ εἰς ΕΚΛΕΙΠΕΤΑΙ. Ὁμοίως ὁ Πλάτων
 ἐν Πολιτείας 379 λέγει «δυσέκνιπτά τε καὶ ἀμετάστα-
 τα φιλεῖ γίγνεσθαι». Κατωτέρω δὲ θέλων ὁ Weil νὰ
 διορθώσῃ τὸν ποιητὴν ἡμαρτε τοῦ ὀρθοῦ. Διότι τὸ
 «κείνων ὑπο» ἀναφέρεται εἰς τοὺς νεκροὺς καὶ τοὺς
 ζῶντας· καὶ ἡ Κλυταιμῆστρα προκηρύττει ταῖς Ἐρινύσιν
 ὅτι αὐτὴ μὲν δίδωσι δίκην τῶν ἀμαρτημάτων (καὶ ταῦ-
 τα ἐπαναλαμβάνουσι τὰ ἐμπροσθεν «ὦδ' ἀπητημασμέ-
 νη»), οἱ δ' ἀποκτείνοντες αὐτὴν οὐδὲν πάσχουσιν. Ἀλλὰ
 καὶ τὰ ἐπόμενα 100—101 «παθοῦσα δ' οὕτω δεινὰ
 πρὸς τῶν φιλιτάτων | οὐδεὶς ὑπὲρ μου δαιμόνων μηνίε-
 ται» διδάσκουσιν ὅτι ἡ Κλυταιμῆστρα θέλει σαφῶς νὰ
 παραστήσῃ ὅτι μόνον αὐτὴ ὀνειδίζεται, ἐν ᾧ οὐδένα ἔ-
 χει τιμωρὸν τοῦ φόνου της. Κατωτέρω δὲ 104—105
 «εὐδουσα γὰρ φρήν ὄμμασι λαμπρύνεται, | ἐν ἡμέρᾳ δὲ
 μοῖρ' ἀπρόσκοπος βρατῶν» δὲν δύναμαι νὰ κατανοήσω
 τί δηλοῖ τὸ εὐ δ ο υ ς α φ ρ ῆ ν· λέγει μὲν ὁ Σοφοκλῆς
 ἐν ἀποσπ. 374, 5 «εὐδούσῃ φρενί»· ἀλλ' ἐκεῖνο πᾶν τοῦ-
 ναντίον δηλοῖ. Εἶκασα λοιπὸν ὅτι τὸ «εὐδουσα γὰρ φρήν»
 πρέπει νὰ τραπῇ εἰς «εὐδουσι γὰρ φρήν» καὶ τὸ εὐ δ ο υ-
 σ ι νὰ μὴ συναφθῇ τῇ ὄ μ μ α σ ι ν ἀλλὰ νὰ νομισθῇ
 γένους ἀρσενικοῦ=παρὰ τοῖς καθεύδουσιν ἀνθρώποις

καὶ ὁρῶ νῦν ὅτι καὶ Droysen τὸ αὐτὸ εἰκάζει. Ἄλλ' ὁ ἀνὴρ οὗτος μεταβάλλει καὶ ἐν τῇ ἐπομένῃ στίχῳ τὸ *μοῖρα* εἰς *μαῦρ*, ὅπου καὶ ὁ Hermann ἔγραψε *φρενῶν* ἀντὶ *βροτῶν* ὑπὸ τοῦ σχολιαστοῦ ὀδηγούμενος καὶ ἄλλοι ἄλλας πολλὰς μεταβολὰς ἐποιήσαντο. Ἀλλὰ τὸ σχόλιον «ἡ τῆς φρενὸς μοῖρα οὐ προορᾷ ἐν ἡμέρᾳ» δύναται μόνον νὰ ὀδηγήσῃ νὰ μεταβάλωμεν τὸ *μοῖρα* πρὸ σκοπος τοῦ *Μεῖς μοῖρ'* ἀπρὸ σκοπος, ὅπερ ἤδη ὀρθῶς ἀποκατέστησεν ὁ Turnebus, καὶ δὲν διδάσκει ὅτι καὶ τὸ *βροτῶν* πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς *φρενῶν*· διότι τοῦτο ὁ σχολιαστὴς παρέλαβεν ἐκ τοῦ *φρήν* τοῦ ἡγουμένου στίχου. Ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι ἡ παράληψις αὕτη εἶνε ὅλως ἐσφαλμένη, καὶ οὐδὲν νόημα ἔχει οὐδὲ δύναται τὸ *βροτῶν* νὰ ἐξηγησῇται. Ἐν τῇ *εὐδουσι* ὑπάρχει ἡ ἐννοια τῆς νυκτός, ὅτε συνήθως οἱ ἄνθρωποι κοιμῶνται, καὶ νομίζω ὅτι ἐνταῦθα ὑπάρχει ἡ φράσις «ἡμέρας μοῖρ'», δι' ἧς ἡ ἡμέρα προσωποποιεῖται. Νῦν δὲ ἐπέρχεται εἰς τὸν νοῦν ὅτι καὶ ἡ ἐν πρέπει εἰς «δεῖν» νὰ μεταβληθῇ «ἡ δὲ ἡμέρα δὲν προσκοπεῖ τὰ δεινὰ τῶν βροτῶν, ὡς ἡ νύξ, ἡ φρήν δηλ. δὲν προσκοπεῖ ἐν ἡμέρᾳ ὡς ἐν νυκτί». Τὸ δὲ *δεῖν'* ἐξαρθάται ἐκ τοῦ ἀπρὸ σκοπος, ὡς *σοφός*, *ἐμπειρός*, *ἐξαρνός* δέχονται αἰτιατικὴν. Κατωτέρω δὲ 108—109 «καὶ νυκτίσεμνα δεῖπν' ἐπ' ἐσχάρα πυρός | ἔθυσον, ὦραν οὐδενὸς κοινήν θεῶν.» ἐν λόγῳ οἱ κριτικοὶ προσέκρουσαν τῷ *ἔθυσον* διότι ἀπὸ τοῦ *ἐλεῖξατε*, ὅπερ εἰς τὰς Ἑρινύας ἀναφέρεται, μεταβαίνει εἰς τὸ *ἔθυσον* τὸ εἰς τὴν Κλυταιμῆστραν ἀποδιδόμενον, ἐν ᾧ καὶ τὰ *νυκτίσεμνα* δεῖπν' εἰς τὸ *ἐλεῖξατε* ἀναφέρονται. Ἀλλ' ἡ τοῦ Wecklein εἰκασία «ὅτ' ἐσχάρας πάρος» ἀπατηθέντος ἴσως ὑπὸ τοῦ χωρίου τοῦ Ἀγαμέμνονος 1041, περὶ οὗ ἰδὲ ἐμπροσθεν, εἶνε ἐσφαλμένη, διότι μεταβάλλει τὸ ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ἀπαιτούμενον «ἐπ' ἐσχάρα»· ὁδὲ Weil συνεῖδε μὲν γράφων «χὰ νυκτίσεμνα» ὅτι ἀπαιτεῖται ὁ *καί*, ἀλλὰ νομίζω ὅτι ὧφειλε μᾶλλον

να τρέψη τὸ ἔθνον εἰς ἄθνον «ἃ ἔθνον» διότι εἶνε πολὺν εὐκολωτέρα ἢ μεταβολή αὕτη.

118—119 «Κλ. μύζοιτ' ἄν, ἡνὴρ δ' οἴχεται φεύγων πρό-
σω | φίλοις γάρ εἰσιν οὐκ ἑμοῖς προσίκτορες.». Ἡ Κλυ-
ταιμήστρα ψέγει τὸν χορὸν ὅτι κοιμηθέντα διέφυγεν
αὐτὸν ὁ Ὅρεστης. Ποικίλαι καὶ μάταιαι εἶνε τοῦ δι-
εφθαρμένου τούτου χωρίου αἱ εἰκασταὶ καὶ ὁ Wecklein
παρέλαβεν ἐν ταῖς σημειώσεσι τὴν τοῦ Hermann ἐμ οἷς
εἰς ἐμ οἱ μεταβολήν. Ἀλλὰ καὶ αὕτη εἶνε ἐσφαλμένη
καὶ ἄξιον ἀπορίας ὅτι ἐν ᾧ οὕτως ἐγγὺς κεῖται καὶ τοῦ
χωρίου τούτου ἢ διόρθωσις, περὶ ἄλλα τυρβάζουσιν οἱ
κριτικοί. Διότι τὸ νόημα ἀπαιτεῖ νὰ γράψωμεν «φί-
λοις γάρ εἰσιν ἐν δόμοις προσίκτορες.». Τὸ προσί-
κτορες δὲν εἶνε δυνατόν νὰ σημαίνη τὸν θεόν, ᾧ τις
προσερχεται. ἀλλ' ὡς ἐν 444 «σεμνὸς προσίκτωρ ἐν
τρόποις Ἰξίονος» λέγεται περὶ τοῦ ἱκέτου, οὕτω καὶ
νῦν. Ἡ δὲ Κλυταιμήστρα περὶ τοῦ ἐνὸς Ὅρεστου λέγει
ὡς περὶ πολλῶν ἱκετῶν, ὡς ἐν 100 «πρὸς τῶν φιλιτάτων»
λέγει, ἐν ᾧ πρόκειται περὶ μόνου τοῦ Ὅρεστου· ἡ δὲ
ἐννοια εἶνε «οὗτοι οἱ φυγόντες εἶνε ἱκέται ἐντὸς δόμων
φίλων, τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅστις ἀποκοιμίσας ὑμᾶς ὠφε-
λεῖ τὸν ἱκέτην του, ἐν ᾧ ὑμεῖς ἀμελεῖτε ἐμοῦ». Κατωτέρω
δὲ 157—158 «οὐδ' αἵματηρὸν πνεῦμ' ἐπουρίσασα τῷ, |
ἀτμῷ κατισχναίνουσα, νηδύος πυρί» πρὸ πολλοῦ εἰκασα
καὶ ἐν τῇ Λατιν. ἐκδόσει τοῦ Wecklein ὁρῶ ὅτι καὶ ὁ
Musgrave εἰκασεν ὅτι τὸ διεφθαρμένον οὐδ' πρέπει
νὰ μεταβληθῇ εἰς τὸ ἀναγκαῖον σοῦδ' = ἐφόρμα, ὡς
σοῦσθε λέγεται ἐν Ἰκέτισιν 849, ὁ Ἀριστοφάνης
ἐν Σφηξίν στίχ. 447 λέγει «οὐχὶ σοῦσθ.».

175—178 «ὑπό τε γὰρ φυγῶν | οὐ ποτ' ἐλευθεροῦ-
ται, | ποτιτρόπαιος ὦν δ' ἕτερόν ἐν χάρᾳ | μιάστορ' ἐ-
κείνου πάσεται.». Ὁ χορὸς τῶν Ἑρινύων λέγει ὅτι οὐ
μόνον ὁ Ὅρεστης δὲν ἐλευθεροῦται αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ
ἄλλω θὰ γένηται παρραίτιος δυστυχίας. Ὁ Σχολιαστής

λέγει «ὡν ἐναγῆς ἐν τῷ κάρῳ ἑαυτοῦ ἕτερον μιάστορα λήψεται καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ δίκας ἡμῖν δώσουσιν» καὶ ἡ ὀρθὴ αὕτη ἐξηγήσις διδάσκει ὅτι οὗτος εἶχεν ὅπερ καὶ ἡμεῖς ἔχομεν καὶ μόνον τὸ ἐκ ἐλν ο υ, ὅπερ ἐρμηνεύει ὁ σχολιαστὴς διὰ τῶν «καὶ ἐξ αὐτοῦ κτλ.» εἴνε ἡμαρτημένον καὶ ὀρθῶς ὁ Wecklein τρέπει τὸ ἐκ ἐλν ο υ εἰς ἐκ γ ὀ ν ο υ, ὡφειλε δὲ μόνον εἰς «ἔκγονον» νὰ τρέψη, ἀπιθάνως δὲ καὶ οἱ ἄλλοι κριτικοὶ πάσας σχεδὸν τὰς λέξεις τῶν τελευταίων στίχων μεταβάλλουσιν διότι ἡ ἐννοια εἶνε ὅτι ἀπόγονός τις αὐτοῦ θὰ τιμωρηθῇ, ὡς ὁ Ἀγαμέμνων ἐτιμωρήθη διὰ τὰ τοῦ Ἀτρέως ἐγκλήματα.

195—195 «λέοντος ἄντρον αἱματορρόφου | οἰκεῖν τοιαύτας εἰκός, οὐ χρηστηρίοις | ἐν τοῖσδε πλησίοις τριβεσθαι μύσος». Ὁ Ἀπόλλων ἀπελαύνει ἐκ τοῦ μαντείου τὰς Ἑρινύας τὸ πλησίοις ὑπὸ πάντων ὁμολογεῖται ἐσφαλμένον καὶ εἰς π λ ο υ σ ῖ ο ι σ ι Π υ θ ῖ ο ι σ ι κ λ ε ῖ σ ῖ ο ι σ ι π λ α ῖ σ ῖ ο ι σ ι μετεβλήθη, ἐν ᾧ ὁ Weil εἰκάζει «ἀπαιδίουόντι», ὅπου τὸ τι διὰ τὸ κεχηρὸς τοῦ θυθμοῦ προσετέθη. Τὸ δὲ ἐν σελ. 97 τῆς Μνημ. 1881 εἰκασθὲν ὑπὸ Naber π α ν δ ῖ κ ο ι σ ι πολὺ ἀπομακρύνεται τοῦ κειμένου. Πρόδηλον εἶνε ὅτι νῦν ὁ ποιητὴς ἀφθονώτερον λέγει ὅ,τι ἐν 185 εἶπεν «οὔτοι δόμοισι τοῖσδε χρίμπεσθαι πρέπει» συντομώτερον καὶ νομίζω ὅτι κατὰ τὸ τ ρ ῖ β ε σ θ α ῖ ἀπαιτεῖται λέξεις τις καὶ πρέπει νὰ γράψωμεν «οὐ χρηστηρίοις | ἐν τοῖσδε τοῖς πλευροῖσι τριβεσθαι μύσος» = διὰ τῆς προστριβῆς τῶν πλευρῶν διότι αἱ Ἑρινύες ἐχοιμήθησαν ἐν τῷ μαντεῖϊ καὶ ἔτριψαν τὰ πλευρά των ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ὁ Εὐριπίδης λέγει ἐν Ἡρακλ. Μαινομ. 52—53 «ἀστρώτω πέδῳ πλευρὰς τιθέντες». Κατωτέρω δὲ 202—205 «Χορ. ἔχρησας ὥστε τὸν ξένον μητροκτονεῖν. | Ἀπ. ἔχρησα ποινὰς τοῦ πατρὸς πέμψαι τί μήν;» πολλαχῶς μεταβάλλουσι τὸ διεφθαρμένον π έ μ ψ α ι καὶ ὁ Wecklein τρέπει εἰς «κλέψαι». Τοῦτο εἶνε τὸ Ὀμηρικὸν «χρύσεια

χαλκείων»· διότι ἐγγύτατα κεῖται ἡ ἀναγκαία μεταβολή τοῦ πέμψαι εἰς πράξει, ἣν καὶ ἐγὼ διενόηθην καὶ ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Wecklein ὁρῶ αὐτὸν λέγοντα «*πράξει in I. Bigoli*». Τῆς δὲ ἀναγκαίας ταύτης μεταβολῆς ὁ Wecklein προτιμᾷ τὸ κλέψαι! Ἀλλὰ τὸ πράξει κυρίως περὶ ταιαύτης ἐκδικήσεως λέγεται. Ἐν δὲ στιχ. 772 θὰ ἴδωμεν ὅτι μετὰ τῆς αὐτῆς καὶ νῦν πειθανάγκης θὰ τρέψωμεν τὸναντίον τὸ πρᾶξομεν εἰς πέμψομεν· διότι αἱ λέξεις αὗται εἰς ἀλλήλας διαφθίρονται, ὥς καὶ ἐμπροσθεν εἶδομεν.

213—214 «*ἦ κάρτ' ἄτιμα καὶ παρ' οὐδὲν ἤρκεσω | Ἥρας τελείας καὶ Διὸς πιστώματα*». Ὁ Ἀπόλλων ψέγει τὰς Ἑρῆνας τὰς τοῦ γάμου καταφρονούσας. Τὸ ἤρκεσω εἶνε πλημμελὲς καὶ ἄλλοι ἄλλως μεταβάλλουσιν αὐτὸ εἰς ἄλλο ῥῆμα, οἷον ὁ Hermann εἰς ἤκεσοι καὶ ὁ Weil εἰς ἤρκεσεν καὶ ἡ δέσω λέγων ὅτι τὸ ἤρκεσεν εἶνε προτιμότερον, χρῆσάμενος τῇ μεθόδῳ, ἣν πολὺ φιλεῖ, καὶ ἄλλοι ἄλλα εἰκάζουσιν. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἐν αὐτῷ κρύπτεται ἐπίθετον τοῦ πιστώματα, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τὸ ὀρκία, ὥς ἐν Χοηφόρων 900 «*πιστὰ δ' εὐορκώματα*» καὶ 975 «*ὄρκος τ' ἐμμένει πιστώμασιν*». διότι τὸ πιστώμα-τα θέλει νὰ ἐξάρῃ, ἐν ᾧ τὸ πᾶρ' οὐδὲν ἄρκει εἰς δῆλωσιν τῆς καταφρονήσεως, ὥς ἐν 848—849 «*ἀπὸ γὰρ με τιμᾶν δαναιᾶν θεῶν | δυσπάλαιμοι παρ' οὐδὲν ἤραν δόλοι*». Ὁμοιον δὲ καὶ τὸ Ὀμηρικὸν (Ἰλιάδος B 124) «*ὄρκια πιστὰ ταμόντες*» ὅπου τὸ ὀρκία εἶνε οὐσιαστικόν. Ἐνόμισα δέ ποτε ὅτι καὶ τὸ τοῦ Σοφοκλέους Οἰδ. Κολ. 1655 «*δὸς μοι χερὸς σῆς πίστιν ἄρχαίαν τέκνοις*» ὅπου ὁ Wecklein εἰς ἀρχμίαν καὶ ὁ L. Schmidt (σελ. 171 Philolog. 1881) εἰς ἀρχίαν μεταβάλλουσι, τὸ ἀρχαίαν πρέπει κατὰ τὸ 1673 ὀρκος νὰ μεταβληθῇ εἰς ὀρκίαν. Ἀλλὰ νῦν πέπεισμαι ὅτι ἐκεῖ τὸ ἀνεξήγητον ἢ μάταιον ἀρχαίαν πρέπει νὰ τραπῇ εἰς ὀρφανοῖς, ὥς θὰ ἴδωμεν. Κατωτέρω

δὲ 219—220 «εἰ τοῖσιν οὖν κτείνουσιν ἀλλήλους χαλᾶς
| τὸ μὴ γενέσθαι μὴδ' ἐποπτεύειν κότῳ,» κατὰ πολλοὺς
τρόπους μεταβάλλουσι τὸ «τὸ μὴ» καὶ τὸ «γενέσθαι» οἷον
τὸ «γενέσθαι» ὁ Meineke εἰς «τὶ ν ε σ θ α ι, Auratus εἰς
μέλλεσθαι» καὶ ἄλλοι ἄλλως. Ἄλλ' ἡ βλάβη κρύπτεται
ἐν τῷ «τὸ μὴ», ὅπερ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «τιμὴν»
=ἐκδίκησιν, ὅπερ εἰσηγεῖται ὅτι καὶ τὸ ἐποπτεῦ-
ειν εἰς ἐποπτεῦειν πρέπει νὰ μεταβληθῇ, ὅπερ
ἤδη Doederlein ἐποίησεν ὀρθῶς.

222—225 «τὰ μὲν γὰρ οἶδα κάρτα σ' ἐνθυμουμένην,
| τὰ δ' ἐμπρὼν πρᾶσσουσιν ἡσυχαιέραν.». Ὁ Weil
παρανοῶν τὴν τοῦ χωρίου διάνοιαν τρέπει τὸ «οἶδα
κάρτα» εἰς «οἶδ' οὐ κάρτα» καὶ κατωτέρω νομίζει ὅτι
τὸ ἡσυχαιέραν εἶνε ἐφθαρμένον καὶ ἀγνοεῖ τί
κρύπτεται ἐν αὐτῷ. Ἀλλὰ τὸ τὰ μὲν ἀναφέρεται εἰς
τὸν φόνον τοῦ Ὁρέστου, τὸ δὲ τὰ δὲ εἰς τὸν φόνον, ὃν
διεπράξατο ἡ Κλυταιμῆστρα, καὶ τὸ μὲν πρῶτον τὰ
δὲ πρέπει νὰ συναφθῇ τῷ τρίτῳ πρᾶσσουσαν, τὸ
δὲ δεύτερον τῷ τετάρτῳ ἡσυχαιέραν. Ἀλλὰ τὸ
πρᾶσσουσαν δὲν εἶνε δυνατόν εἰς τὰς Ἑρινύας νὰ
ἀποδοθῇ καὶ πρέπει νὰ τραπῇ εἰς πρᾶσσουσιν με-
τοχὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν Κλυταιμῆστραν, ὥς δι-
δάσκει τὸ ἐμπροσθεν 219 κτείνουσιν· διότι διὰ
τοῦ αἰτιολογικοῦ λόγου ἐπαναλαμβάνονται τὰ ἐμπρο-
σθεν χιαστικῶς, καὶ τὸ κτείνουσιν εἰς τὴν Κλυται-
μῆστραν ἀναφέρεται. Οὐδεμία λοιπὸν μετὰ τὸ πρᾶσ-
σουσιν ὑποστιγμὴ ἀπαιτεῖται. Κατωτέρω δὲ 227
«Χο. Τιμᾶς σὺ μὴ σύντεμνε τὰς | ἐμὰς λόγῳ» εἶνε τὸ
λόγῳ ἡμαρτημένον, διότι δὲν ἐξευτελίζει ὁ Ἀπόλλων
τὰς τιμὰς αὐτῶν διὰ λόγου, ἀλλ' ἔργῳ ἀφαιρεῖ αὐτάς.
Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι ἡ τοῦ Hermann μεταβολὴ τοῦ
«λόγῳ» εἰς ψόγῳ δὲν εἶνε ὀρθή οὔτε αἱ ἄλλαι, καὶ
τὸ λόγῳ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς κλέπτῳ. Ἰδὲ
καὶ 578. Κατωτέρω 235—254 «δεινὴ γὰρ ἐν βροτοῖσι
κάν θεοῖς πέλει | τοῦ προστροπαίου μῆνις, εἰ προδῶ

σφ' ἐκόν». Τὸ προδῶ εἶνε ἡμαρτημένον, διότι νῦν ἐκφέρεται γενικῶς ὡς γνώμη. Τοῦτο ἐξήγησε καὶ ὁ Weil γράφων «ὡς προδῶ». Ἀλλ' οὔτε εἶνε ἀνάγκη τοσοῦτον τοῦ κειμένου ν' ἀπομακρυνθῶμεν οὔτε τὸν εἰ εἰς ἡ νὰ τρέψωμεν, ὡς ὁ Porson καὶ ὁ Casaubon ἐποίησαν, ἀλλὰ πρέπει νὰ γράψωμεν «εἰ προδῶς» (καὶ ὁ Casaubon ἔγραψε προδῶς). διότι τὸ εἰ σπανίως φέρεται καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν καὶ τὸ δευτέρον ἐνικὸν πρόσωπον τίθεται ἐπὶ γνωμῶν, ὡς καὶ ἔμπροσθεν εἶδομεν. Κατωτέρω δὲ 258—259 «ἀλλ' ἀμβλὺν ἤδη προστετριμμένον τε πρὸς | ἄλλοισιν οἴκοις καὶ πορεύμασιν βροτῶν» οὐδένα τῶν κριτικῶν ὁρῶ προσκρούσαντα τῷ πορεύμασιν, ὅπερ μεθερμηνεύεται μὲν διὰ τοῦ ὁδοῖς, οὐδεμίαν δὲ χώραν ἔχει ἐνταῦθα. Νομίζω ὅτι ἐνταῦθα κεῖται ἡ λέξις «πορεύμασιν». Ἄν εὗρισκω μὲν τὴν λέξιν ταύτην ἐν τοῖς λεξικοῖς· ἀλλ' ἐκ τοῦ πυνεύω σχηματιζομένη ἡ λέξις εἶνε ἐνταῦθα ἀναγκαῖα δηλοῦσα ὅτι καὶ τὸ 282 «πρὸς ἐστία Θεοῦ», ὅπερ δηλοῖ τὸν βωμὸν αὐτοῦ.

276—278 «Ὁρ. ἐγὼ διδαχθεὶς ἐν κακοῖς ἐπίσταμαι | πολλοὺς καθαρμούς, καὶ λέγειν ὅπου δίκη | σιγᾶν θ' ὁμοίως». Ὁ Ὁρέστης ἐπικαλεῖται τὴν Ἀθηνᾶν νὰ προσέλθῃ ἐπικουρὸς αὐτῷ. Καθαρμοὺς ἀνέγνω καὶ ὁ σχολιαστής, ὅστις πειρᾶται ματαίως αὐτὸ νὰ ἐρμηνεύσῃ, ἐν ᾧ ὁ Weil ἀντὶ τῶν «πολλοὺς καθαρμούς» τίθησι τὸ ἐπόμενον ἡμιστίχιον «σιγᾶν θ' ὁμοίως» καὶ ἐν τῇ θέσει τούτου μετατίθῃσιν ἐκεῖνο μεταγράφων «πολλοὺς καθ' ὅρμους». Καὶ ἡ μετάθεσις καὶ ἡ μεταβολὴ εἶνε ἀπίθανοι. Ὁ δὲ Herwerden μεταβάλλει εἰς «πολλοῖσι καιροῖς». Ἀλλ' ἐνταῦθα οὐδὲ γράμμα πρέπει νὰ μετακινήθῃ καὶ ἡ λέξις νὰ γραφῇ μόνον «πολλοὺς καθ' ὁρμούς», τῆς μετ' αὐτὸ ὑποστιγμῆς ἀφαιρουμένης. Κεῖται δὲ τὸ ἁρμοὺς μεταφορικῶς· ὡς τὸ σῶμα ἔχει διαφόρους ἀρθώσεις καὶ δι' αὐτῶν κινεῖται καὶ εὐκίνητον καθίσταται, οὕτως ἔχει καὶ ὁ λόγος καὶ ὁ Ὁρέστης γινώσκει κατὰ πολλὰς προσαρμογὰς καὶ κατὰ

τρόπον πολὺ προσήκοντα καὶ ἐνκίνητον καὶ νὰ λέγῃ καὶ νὰ σιγῇ. Τὰ δὲ ὅπου δέκεται καὶ ὁμοίως διασαφηνίζουσι τὴν ἐννοίαν ἐκείνου. Κατωτέρω δὲ 292—295 «ἀλλ' εἴτε χώρας ἐν τόποις Λιθυστικοῖς, | Τρίτωνος ἀμφὶ χεῦμα γενεθλίου πόρου, | τίθησιν ὀρθὸν ἢ κατηρεφῇ πόδα, | φίλοις ἀρήγουσ'», πολλὰ ἐξηγήσεις ἀνωφελεῖς τοῦ κατηρεφῇ ἐκφέρονται καὶ ὡς εἰκὸς καὶ πολλὰ εἰκασίαι, οἷον κατηρεμῇ ὑπὸ τοῦ Auratus ἢ κατηφερῇ ὑπὸ τοῦ Fritzsche καὶ ἄλλαι ὑπ' ἄλλων. Ἀλλ' ἐνταῦθα θὰ ὁδηγήσῃ ἡμᾶς τοῦ τίθησιν ὀρθὸν ἢ ἀντίθεσις. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐν τῇ Λιβύῃ νῦν πολεμεῖ καὶ βοηθεῖ τοῖς φίλοις αὐτῆς εἴτε αὐτοὺς, ὅπου ἂν μάχωνται, ποθοῦσα νὰ νικῶσι εἴτε τοὺς πολεμίους, ὅπου ἂν μάχωνται, νὰ νικῶνται. Τὸ σφάλμα λοιπὸν πρῶτον ζητητέον ἐν τῷ πόδα, εἰς ὅπερ νομίζω ὅτι διεφθάρη ὑπὸ τινος τὸ ὁμοῖον νομίσαντος ὅτι δι' αὐτοῦ ἐρμηνεύεται κάλλιον τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ τίθησιν ὀρθὸν διδάσκει ὅτι τὸ κατηρεφῇ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «καταρρίπτει», ὅπερ, καὶ ἐν Ἀγαμέμνονι 875 μεταχειρίζεται ὁ ποιητής. Ἡ Ἀθηνᾶ βοηθοῦσα τοῖς φίλοις εἴτε τοὺς οἴκους αὐτῶν καθίστησιν ὀρθοὺς διὰ τῆς νίκης εἴτε τοὺς οἴκους τῶν πολεμίων καταρρίπτει διὰ τῆς ἥττης των, ὅπου ἂν μάχωνται, ὅστις εἶνε δεύτερος τρόπος τοῦ ἀρήγειν τοῖς φίλοις. Κατωτέρω δὲ 502 «ἀναίμακτον βόσκημα δαιμόνων σκιά» τί θέλει ἐνταῦθα τὸ δαίμονων οὐδεὶς δύναται νὰ διδάξῃ καὶ δι' αὐτὸ καὶ αὕτη ἡ λέξις καὶ τὸ σκιά πολλαχῶς μετεβλήθησαν ἀπιθάνως. Νομίζω ὅτι τὸ σκιά ὀρθῶς εἰς αἰτιατικὴν σκιάν μετεβλήθη ὑπὸ τοῦ Hermann καὶ ἡ λέξις αὕτη διδάσκει τί ἐν νῶ εἶχεν ὁ ποιητής. Ὁ Ὀμηρος ἐν Ὀδυσ. Κ, 495 λέγει περὶ τῶν νεκρῶν «τοὶ δὲ σκιαὶ αἴσσουσιν» καὶ τὸ σκιά τοῦ Αἰσχύλου ἀναμιμνήσκει ἡμᾶς τὸν Αἶδην. Ἦτοι λοιπὸν τὸ δαίμονων ἀναφέρεται εἰς τοὺς χθονίους θεοὺς ἢ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς νερεῖον ἐπεισχωμάσαν εἰς τὸ κείμενον ὡς σχόλιον τοῦ ἐπιθέτου τούτου. Ἴδὲ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν

275-278 τῶν Χρηφόρων· ἐν δὲ 805. Εὐμ. λέγεται «ἀφείσαι δαιμόνων σταλάγματα», ὅπου τὸ δ α ι μ ό ν ω ν σαφῶς ἀναφέρεται εἰς τὰς Ἑρινύας.

557-540 «θνατῶν τοῖσιν αὐτουργίαις | ξυμπασιωσιν μάταιοι, | τοῖς ὁμαρτεῖν, ὅφρ' ἄν γὰν ὑπέλθῃ». Ὁ χορὸς λέγει τίνα ἐπέκλωσεν αὐτῷ ἡ Μοῖρα. Τὸ ξ υ μ π α σ ω σ ι ν εἶνε ἐσφαλμένον καὶ αἱ τοῦ ὅλου χωρίου ὑπὸ τῶν κριτικῶν ἐπιχειροῦμεν μεταβολαὶ εἶναι πολυάριθμοι. Νομίζω ὅτι τὸ Α πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς Ν καὶ τὸ C εἰς Θ ἢ τοι τὸ ξ υ μ π α σ ω σ ι ν εἰς ξ υ μ π ν έ ω σ ι ν. Ἀλλὰ καὶ τὸ αὐτοφυργίαις εἰς αὐτοφυργίαι, ὅπερ ἤδη πολλὰ ἐποίησαν, εἶνε μεταβλητέον. Παρίστανται δὲ ποιητικῶς αἱ μάταιοι αὐτουργίαι, αἱ κακαὶ καὶ ἀνόητοι πράξεις, ὡς συνοδοιπόροι· ἐν Ἀγαμέμνονι 197 λέγεται «ἐμπαίοις τύχαισι συμπνέων» = «συμφωνῶν» (λέγει τὸ σχόλιον) συστοιχῶν συναντῶν».

561-565 «σπεύδομεν αἰδ' ἀφελεῖν | τίνα τάσδε μερίμνας, | θεῶν δ' ἀτέλειαν ἐμαῖ | σι λιταῖς ἐπικραίνειν.» Αἱ Ἑρινύες περιγράφουσι τὰ ἀνατεθειμένα αὐταῖς ἔργα. Ὁ Μ. ἔχει «σπεύδόμεναι δ'», ὅπερ ὁ Doederlein μετέβαλεν εἰς «σπεύδομεν αἰδ'», ὅπερ καὶ ὁ Kirchhoff καὶ Wecklein ἐδέξαντο. Ἀλλὰ τὸ σχόλιον λέγει «λείπει εὐχομαι τοῖς θεοῖς τελέσαι μου τὸ βούλημα καὶ μὴ εἰς μάχην μοι ἐλθεῖν», ἐξ οὗ συνάγω καὶ ἄλλους ὁρῶ ἐκλάζοντας ὅτι εἰς σ π ε υ δ ο μ έ ν α πρέπει νὰ μεταβληθῇ, ὡς διδάσκει καὶ τὸ ἐμαῖ σ ι· διότι καὶ ἐν 572 «ἡμετέrais ἐφόδοis μελανείμοσιν» λέγει ὁ ποιητὴς καὶ ὁ σχολιαστὴς πληθυντικὸν μεταχειρίζεται καὶ 576-577 κατὰ τὸν ἐνικὸν τοῦ κειμένου λέγει καὶ ὁ σχολιαστὴς «ἐπάγονοα τὰ σφαλερά μου κῶλα». Περὶ δὲ τὰ ἄλλα μεταχειρίζεται μεγάλην τόλμαν ὁ Weil ἀποβάλλων τὸ θ ε ῶ ν, ὅπερ εἶχεν ὁ σχολιαστὴς, καὶ γράφων δ ε ῖ τ ε λ έ α ν, ἐν ᾧ μόνον τὸ ἐπικραίνειν γιγνώσκει

ὁ σχολιαστής, ὅπερ διὰ τοῦ τε λέσαι μεταφράζει, καὶ ἄλλα μεταβάλλων. Πολυάριθμοι δὲ εἶνε ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ καὶ τῶν ἄλλων κριτικῶν αἱ μεταβολαί. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἐγγύτατα τοῦ κειμένου πρέπει νὰ γράψωμεν «σπευδομένα καθελεῖν | τινὰ τὰςδε μερίμνας | (ἄνευ ὑποστιγμῆς) θεῶν παντέλειαν ἔμαϊ | σι λιταῖς ἐπικραίνειν κτλ.» διότι ἡ ἀπαρέμφατος κεῖται ἀντὶ προστακτικῆς καὶ ὁ σχολιαστής οἰκοθεν προσέθηκε τὸ εὐχόμεαι. Τὸ δὲ παντέλεια καὶ ἀλλαχοῦ μεταχειρίζεται ὁ ποιητὴς εἰς τὸ σύνολον τῶν θεῶν ἀναφερόμενον.

416—417 «Λέγειν δ' ἄμορφον ἄντα τοὺς πέλας κακῶς | πρόσω δικαίων ἢ δ' ἀποστατεῖ θέμις.». Ἡ Ἀθηναῖα εἰπουσα περὶ τῆς δυσμορφίας τῶν Ἑρινύων λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ ψέγη αὐτάς. Τοῦς πέλας εἶνε πάντως ἀντικείμενον τοῦ ψέγειν καὶ δι' αὐτὸ ὑπὸ τοῦ Rohottellus ἐτράπη τὸ ἄμορφον εἰς ἄμορφον, ἐν ᾧ ὑπ' ἄλλων τὸ τοῦς ἐτράπη εἰς τὸν, ὅτε τὸ ἄμορφον πρέπει νὰ τηρηθῇ. Τὸ ἄμορφον ἐνταῦθα εἶνε ἀναγκαῖον, ὡς διδάσκει ὁ ἐπόμενος στίχος. Τὸ ἢ δ', ὅπερ φυλάττουσιν οἱ ἐκδόται, οὐδεμίαν χώραν ἔχει καὶ τὸ ἢ δ' τῶν χειρογράφων g καὶ h εἶνε ἀναγκαῖον· διότι ἡ ἔννοια εἶνε ὅτι τὸ δίκαιον τοῦτο δὲν εἶνε δίκαιον. Εἰ λοιπὸν τὸ ἄμορφον ἀνεφέρετο εἰς τὰς Ἑρινύας, τοῦ τοῦς τρεπομένου εἰς τὸν, πόθεν γεννᾶται ἡ θέμις; Τὸναντίον δὲ τοῦ ἄμορφον καὶ τὸ ἢ δ' καὶ τὸ θέμις ὑπερασπίζουσιν διότι ἡ Ἀθηναῖα λέγει ὅτι «θὰ ἐνόμιξέ τις ὅτι ἐγὼ ἄμεμπτος οὖσα ἔχω πᾶσαν τὴν ἔξουσίαν καὶ τὸ δίκαιον τοῦ ψέγειν τοὺς ἄλλους· ἀλλὰ τὸ δίκαιον τοῦτο δὲν εἶνε δίκαιον καὶ ἐμοὶ δὲν ἐπιτρέπεται ὁ λόγος».

437—438 «Ἀθ. ἢ καπ' ἐμοὶ τρέποιτ' ἂν αἰτίας τέλος; | Χο. πῶς δ' οὐ; σέβουσαί γ' ἄξιαν ἐπαξίωσιν.». Ὁ χορὸς ἐπιθυμεῖ νὰ ἀνατεθῇ τῇ Ἀθηναίᾳ τῆς δίκης τὸ

πέρας. Ὁ σχολιαστής γράφει ἐνταῦθα «ἀξίων οὖσαν γονέων», ἐξ οὗ δηλοῦται ὅτι ἄλλο κείμενον εἶχεν. Ἀλλὰ καὶ ἄλλως τὸ ἐπ α ξ ι ω ν δὲν εἶνε δυνατόν εἰς τοὺς γονέας τῆς Ἀθηνᾶς νὰ ἀποδοθῇ καὶ δι' αὐτὸ ὁ Wecklein μετὰ πεποιθήσεως γράφει «ἐπάξια» ἀντὶ τοῦ ἐπ α ξ ι ω ν. Ἀλλὰ δὲν ὀφείλομεν τῆς ἐξηγήσεως τοῦ σχολιαστοῦ νὰ ἀπομακρυνθῶμεν. Ἀλλὰ καὶ αἱ πολλαὶ καὶ ποικίλαι τῶν ἄλλων κριτικῶν εἰκασταὶ ὁμοίως εἶνε ἐσφαλμέναι καὶ ἐνταῦθα δι' ἀπλῆς τῶν καταλήξεων μεταβολῆς λαμβάνομεν τὸ ὀρθόν· διότι ὁ ποιητὴς ἔγραψε πάντως «ἀξίων ἐπαξίαν»· διότι ἀληθῶς τὸ ἐπ α ξ ι α ν εἰς μόνην τὴν Ἀθηνᾶν δύναται νὰ ἀποδοθῇ, ἵτις εἶνε ἐπαξία τῶν γονέων τῆς, τοῦ Διός. Ὁ Εὐριπίδης ποιεῖ ἐν 755—756 Ἴωνος τὸν παιδαγωγὸν λέγοντα τῇ Κρεοῦσῃ «ὦ θύγατερ, ἄξι' ἀξίων γεννητόρων ἦθι φυλάσσεις», ὅπερ ἴσα δύναται καὶ «ἀξία ἀξίων γεννητόρων εἶ». Κατωτέρω δὲ 451—455 «ἄφθογγον εἶναι τὸν παλαμναῖον νόμος, | ἔστ' ἂν πρὸς ἀνδρὸς αἵματος καθαρσίῃ | σπαγαὶ καθιξιμάξωσι νεοθήλου βοτοῦ»· δικαίως ὁ Weil προσέκρουσε τῷ π ρ ὀ ς ἀ ν δ ρ ὂ ς, ὅπερ μετέβαλεν εἰς π ρ ο ς α ρ δ μ ο ῖ ς. Τοῦτο δὲ ἤρесе καὶ τῷ Wecklein, ὅστις καὶ ἐναλλαγὰς πολλῶν λέξεων τῶν δύο τελευταίων στίχων ὅλως ἀπιθάνους ποιεῖται. Ἀλλ' οὔτε ἡ ἐννοια τοῦ ἀ ρ δ ε ι ν ἐνταῦθα ἔχει τὸν τόπον τῆς οὔτε τὸ π ρ ὀ ς ἀ ν δ ρ ὂ ς εἶνε λέξεις περιτταί, ὥς νομίζει ὁ Weil, καὶ προσκρούει τις κυρίως σήμερον αὐταῖς, διότι δὲν ἔχουσι πόθεν νὰ ἐξαρτηθῶσιν. Ἀλλ' ἂν τὸ σ φ α γ α ῖ μεταβληθῇ εἰς σ τ έ γ α ι ς καὶ μετὰ τούτου συναφθῇ ἡ π ρ ὀ ς καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτηθῇ τὸ ἀ ν δ ρ ὂ ς, αἱ λέξεις «πρὸς ἀνδρὸς» φαίνονται ἀναγκαῖαι. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἔ κ α θ α ι μ ά ξ ω σ ι εἶνε γενικόν, ὥς καὶ τὸ ἀ ν δ ρ ὂ ς γενικῶς λέγεται, καὶ αἱ γενικαὶ «αἵματος καθαρσίῃ» δηλοῦσι τὴν ἔλην τοῦ ἔ κ α θ α ι μ ά ξ ω σ ι. Εὐθὺς δὲ κατωτέρω 454—455 πάλαι πρὸς ἄλλοις ταῦτ' ἀφιερῶμεθα | οἴκοισι καὶ βοτοῖσι καὶ ῥυτοῖς πόροις.» Ὁρόστης λέγει περὶ ξαντοῦ ὅτι εἶνε ὑπὸ πολλῶν καὶ

πολλαχοῦ κεκαθαρμένος τοῦ φόνου. Ὁ σχολιαστής ἐνταῦθα λέγει «καὶ εἰς οἶκον εἰσῆλθον καὶ ὑδάτων μετέλαβον». Ταῦτα μνημονύουσι μὲν ὅτι οἱ κ ο ι σ ι ἀνέγνω οὗτος, ἀπλῆ δ' ὄντα παράφρασις οὐδαμῶς ἐξηγοῦνται τὴν διάνοιαν τοῦ χωρίου. Τὸ β ο τ ο ῖ σ ι ἐξηγοῦνται οἱ ἐρμηνευταὶ διὰ τοῦ αἵματος κτηνῶν.». Ἀλλὰ τὸ ὅ υ τ ο ῖ σ π ὶ ρ ο ι σ σαφῶς διδάσκει ὅτι πρέπει εἰς β α τ ο ῖ σ ι νὰ μεταβληθῇ, ὑπερ καὶ Martin καὶ Weil ὁρῶ εἰκάζοντας, ὡς ἐν 76—77 «βεβῶντα ναύτην τὴν πλανοστιβὴ χθόνα | ὑπερ τε πόντον καὶ περιρρύτας πόλεις.» καὶ ἐν 775—774 «ὁδοὺς ἀθύμους καὶ παρόρονιθας πόρους | τιθέντες» τὰ νοήματα ταῦτα ἀντιτίθενται ἀλλήλοις, ὡς καὶ ἐν 240 «ἥμοια χέρσον καὶ θάλασσαν ἐκπερῶν,», καὶ νομίζω ὅτι καὶ ὁ πρὸ τοῦ β α τ ο ῖ σ ι ὢ ν καὶ εἰς κ ἄ ν πρέπει νὰ μεταβληθῇ = καὶ ἐν βατοῖσι καὶ ἐν ῥυτοῖσι. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ οἱ κ ο ι σ ι εἶνε ἐσφαλμένον· διότι τὸ π ρ ὶ σ ἄ λ λ ο ι σ δηλοῦν ὅτι ὑπ' ἄλλων ἀνθρώπων ὁ Ὁρέστης εἶνε κεκαθαρμένος δὲν δεῖται ἑτέρου καὶ ἀπαιτεῖται προσθήκη, δι' ἣς θὰ δηλωθῇ πῶς ὁ Ὁρέστης εἶνε κεκαθαρμένος, διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «ἄκεσσι». Κατωτέρω δὲ 468 «καὶ τῶνδε κοινῇ Λοξίας ἐπαίτιος,» μεταβάλλει τὸ ἐ π α ἰ τ ι ο ς, (ἐν ᾧ ἐν 470 «τοὺς ἐπαιτίους» = τοὺς ἐνόχους κεῖται πάννυ καλῶς) ὁ Weil εἰς μ ε τ α ἰ τ ι ο ς, ὁ καὶ τῷ Wecklein ἐν ταῖς σημειώσεσι παραλαβόντι πιθανὸν φαίνεται. Ἀλλὰ ἐγγύτητα κεῖται ἡ τοῦ ἐ π α ἰ τ ι ο ς εἰς ὑ π α ἰ τ ι ο ς = ὑπόλογος, ὑπεύθυνος μεταβολή, ὡς 582—585 λέγει αὐτὸς ὁ Ἀπόλλων «αἰτίαν δ' ἔχω | τῆς τοῦδε μητρὸς τοῦ φόνου.». Ἐν δὲ 472 «πράξας γὰρ ἐν σοὶ πανταχῇ τὰδ' αἰνέσω.» λέγει μὲν ὁ σχολιαστής «τὰ κατὰ τὴν σὴν κρίσιν ἀποβαίνοντα, ὅποια ἂν ᾖ, ἐπαινέσω» καὶ ταύτῃ τῇ ἐξηγήσει ἀρκοῦνται οἱ ἐρμηνευταί· ἀλλ' ὁ σχολιαστής ἐν τῇ ἐξηγήσει ταύτῃ συνάπτει τὸ π α ν τ α χ ῇ τῷ α ἰ ν ἔ σ ω ἡμαρτημένως· διότι οὕτω τὸ π ρ ᾶ ξ α ς μένει ἀνεξήγητον, μεθ' οὗ στενῶς ἐκεῖνο πρόπει νὰ συναφθῇ· διότι ἡ ἔννοια εἶνε «καθ' οἷονδ' ἵποτε

τρόπον ἂν περὶ ἐμοῦ δικάσῃς, ἐγὼ θὰ εἶμαι σύμφωνος καὶ ἡὐχαριστημένη», ἅπερ διδάσκουσιν ὅτι τὸ τ' ἄδ' δὲν ἔχει χώραν καὶ πρέπει νὰ γράψωμεν «καταινέσω». Εὐθύς δ' ἔπειτα 475-474 «'Αθ. τὸ πρᾶγμα μεῖζον εἴ τις οἶεται τόδε | βροτοῖς δικάζειν, «ὁ Μ' ἔχει βρο-
τοῖς, ὅπερ μετεβλήθη ἐν αὐτῷ εἰς «βροτός»· διότι καὶ ὁ σχολιαστὴς λέγει «εἴ τις οἶεται τὸ πρᾶγμα τό-
δε βροτὸς δικάζειν, μεῖζον ἢ κατὰ ἀνθρώπους οἶεται». Καὶ τὸ χωρίον τοῦτο ποικίλας ὑπέστη μεταβολὰς ἐπὶ τῶν κριτικῶν καὶ ὁ Hermann γράφει «ἢ εἴ τις». Ἀλλ' εἰ καὶ ἡμεῖς τοιαύτην ἐν Χοηφόροις ἐνομίσαμεν ἀναγκαί-
αν, ἐνταῦθα εἶνε περιττή. Ὁ Herwerden ὁρθῶς ἔτρεψε τὸ βροτοῖς εἰς βροτοῦς καὶ ἡ μεταβολὴ αὕτη δεῖται συμπληρώσεως, τρεπομένου τοῦ τ' ὁ δ' εἰς τὸ δ' ἂν· διότι ἡ ἔννοια τοῦ χωρίου εἶνε «ἐάν τις νομίζῃ ὅτι βροτοὶ δ' ὕν' αὐτ' αὖ τὸ πρᾶγμα τοῦτο νὰ δικάζω-
σιν, ἐγὼ λέγω ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶνε ἀνώτερον τῆς δυνά-
μεως αὐτῶν».

476—478 «ἄλλως τε καὶ σὺ μὲν κατηρτυκῶς ὅμως | ἱκέτης προσῆλθες καθαρὸς ἀβλαβὴς δόμους. | ὅμως δ' ἄμομφον ὄντα σ' αἰροῦμαι πόλει». Ἡ Ἀθηναῖα λέγει ὅτι ἡ δίκη αὕτη παρέχει αὐτῇ πολλὰς δυσκολίας. Ἐκ τῶν δύο ὁ μὲν τὸ πρῶτον ἔχει ὕγιως, διότι ἀντιτί-
θησι τὰ ἐπόμενα «ἱκέτης-καθαρὸς-δόμοις» τῷ κατηρ-
τυκῶς, οὗ ὑπονοεῖται ὡς ἀντικείμενον ἐκ τοῦ ἐμπρο-
σθεν φόνου τὸ αὐτόν. Ἀλλὰ τὸ δεύτερον εἶνε ἡ-
μαρτημένον καὶ δικαίως αὐτῷ οἱ κριτικοὶ προσέκρου-
σαν, ὧν τινες καὶ τὸ πρῶτον ὁ μὲν ἐπιχείρησαν ἄνευ
λόγου νὰ μεταβάλλωσιν. Ἀλλ' αἱ μεταβολαὶ αὐτῶν αἰ
εἰς τε τὴν λέξιν ταύτην ἀναφερόμεναι καὶ εἰς ἄλλας δὲν
δὲν εἶνε ὁρθαὶ καὶ μόνον τὸ ὁ μὲν πρέπει νὰ με-
ταβληθῇ εἰς ὁ μὲν ὅπερ εἶκασε καὶ ὁ Pearson ὁ μὲν, τ'
ὅστις καὶ ὁ λὼς εἶκασε κατὰ τὸ ἔθος τῶν προχείρως δι-
ορθούντων. Νῦν δὲ τὸ χωρίον δεῖται ἐρμηνείας. Τὸ
«αἰροῦμαι πόλει» δὲν σημαίνει ὅτι νομίζει ὁ Σχολια-

στῆς «δέχομαι ἐν πόλει» οὐδὲ πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ, ὥς
 συνήθως ἐξηγεῖται καὶ διορθοῦται· διότι οὔτε περιέχει ὁ
 στίχος τὴν αὐτὴν ἔννοιαν, ἣν καὶ ὁ προηγούμενος, οὔτε
 εἶνε δυνατόν νὰ νομίσωμεν ὅτι ὁ ποιητὴς οὕτως ἐ-
 ταυτολόγησεν. Τὸ π ὅ λ ε ι δὲν ἀναφέρεται εἰς τὰς Ἀ-
 θήνας, ἀλλ' εἰς τὸ Ἄργος, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ λέγει «ὡς εἶ
 καθαρὸς τοῦ φόβου καὶ δι' αὐτὸ δεκτὸς, οὔτως εἰ ὁ-
 μοίως ἄμεμπτος καὶ κατὰ τὴν πόλιν, τὴν πατρίδα, τὸ
 Ἄργος, καὶ δι' αὐτὸ δέχομαί σε». Ἡ μεταβολὴ τῶν
 Hartung καὶ Wecklein «ἐγὼ δ' ἄμοιφος οὔσα» εἶνε
 πλημμελής ὅσον ἐμπροσθεν 416—417 εἶνε ἀναγκαία·
 διότι νῦν δὲν πρόκειται νὰ ἐπαινεσθῇ ἑαυτὴν ἡ Ἀθηνᾶ.
 Κατωτέρω δὲ 485—484 «Τοιαῦτα μὲν τάδ' ἐστὶν ἄμ-
 φότερα μένειν | πέμπειν τε δυσπήματ' ἄμηχάνως ἐμοί»
 ἁμαρτημα μετρικὸν κρύπτεται ἐν τῷ «δυσπήματ'», δι-
 ὅτι πρέπει τὸ μ α ι νὰ εἶνε μακρόν, καὶ ἐκ τούτου ἐ-
 γεννήθησαν ποικίλαι διορθώσεις τοῦ τε δ υ σ π ῆ μ α τ'
 καὶ τοῦ ἄ μ η χ ἄ ν ω ς. Ἀλλὰ τὸ ἄ μ η χ ἄ ν ω ς ἔχει
 ὀγιῶς καὶ εἶνε ἀποτέλεσμα τοῦ ἐν τῷ δ υ σ π ῆ μ α τ'
 κρυπτομένου, ὅπερ θὰ ἐνόμιζε τις ὅτι εἶνε τὸ δ υ σ κ ῦ -
 μ α ν τ', ὅπερ καὶ ἐν Ἀγαμέμνωνος 658 κεῖται, «ἐν νυ-
 κτὶ δυσκύμαντα δ' ὠρώρει κακὰ», ὅπου κεῖται κυριολε-
 κτικῶς, ἐν ᾧ νῦν θὰ ἔκειτο τροπικῶς, ἢ τὸ «δυσπά-
 λαιστ'», ὡς ἐν Χοηφόρων 658 «ὦ δυσπάλαιστε τῶνδε
 δωμαίων ἀρά». Ἀλλ' οὐδὲ τὸ «δυσπέλαστ'» εἶνε βέλτι-
 ον καὶ νομίζω ὅτι ὁ ποιητὴς εἶπεν «πέμπειν τε, δις
 πῆμ' ἐστ' ἄμηχάνως ἐμοί. «Τὸ δὲ δις δείκνυσιν ὅτι ὡς
 ταῦτα εἶνε δύο, οὕτω δύο δυστυχήματα παρέχουσιν. Ὁ
 δὲ σχολιαστὴς λέγων» πέμπειν αὐτὰς ἀμνηνίως δυσχε-
 ρές ἐστιν ἐμοί» δὲν εἶχεν ἄλλην γραφὴν, ἀλλὰ τὸ π έ μ π ε ι ν
 πλατύτερον διασαφηνίζει, εἰ καὶ εἶνε ἄτοπος ἢ
 ἐξήγησίς του, καὶ πλανῶνται οἱ νομίζοντες ὅτι εἶχεν
 ἄλλο κείμενον καὶ πειρώμενοι ἐκ τῶν λέξεων του νὰ ἀ-
 ποκαταστήσωσι τὴν χεῖρα τοῦ ποιητοῦ.

485—487 «ἐπεὶ δὲ πρᾶγμα δεῦρ' ἐπέσκηψεν τόδε,
 | φόνων δικαστὰς ὀρκίων αἰρουμένους | θεσμὸν, τὸν εἰς

ἅπαντ' ἐγὼ θήσω χρόνον.» Ἡ Ἀθηνᾶ λέγει ὅτι μέλλει νὰ συστήσῃ τὸν Ἀρειὸν Πάγον, ἵνα τοῦ λοιποῦ δικάζῃ τὰς φονικὰς δίκας. Ἐπειδὴ ὁ λόγος εἶνε ἄνευ ῥήματος, πολλαχῶς οἱ κριτικοὶ μεταβάλλουσι καὶ ὁ Prieur τὸ αἰροῦμενοὺς εἰς αἰδοῦμενοὺς καὶ ὁ Weil δέχεται κατ' εἰσήγησιν τοῦ Linwood χάσμα μετὰ τὸν 485. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα εἶνε καὶ ψευδῆ καὶ ἀνωφελῆ καὶ τὸ αἰροῦμενοὺς πρόπει νὰ μεταβληθῇ εἰς αἰρήσομαι, ὅπερ καθίστησι καὶ τὰς ἄλλας ῥέξεις σαφεῖς· διότι τὸ μὲν φόνον ἑξαρτᾶται νῦν ἐκ τοῦ δικαστᾶς, τὸ δὲ ὁρκίων ἐκ τοῦ θεσμοῦ· τὸ δὲ «τὸν εἰς ἅπαντα χρόνον» κεῖται ἀντὶ «εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον» ὡς ἐν 575 λέγεται «εἰς τὸν αἰανῆ χρόνον» καὶ Ἀγαμ. 626 «εἰς τὸν πολὺν-χρόνον», ἀσυνδέτως τῶν ῥημάτων ἐκφερομένων. Κατωτέρω δὲ 488—489 «ὕμεις δὲ μαρτύριά τε καὶ τεκμήρια καλεῖσθ' ἄρωγὰ τῆς δίκης ὀρκώματα,» τὸ ὀρκώματα μετέβαλεν ὁ Pauw εἰς ὁρθώματα καὶ ὁ Wecklein ἐν ταῖς σημειώσεσι παρέλαβεν. Ἀλλ' εἶνε ἐσφαλμένον, διότι τὸ ἄρωγὰ θὰ ἦν πολὺ ἀσθενὲς αὐτοῦ ἐπίθετον καὶ ὅτι ὁρθοῖ τὴν δίκην δὲν δύναται νὰ λέγεται ὅτι αἰρήγεται, ὅπερ εἶνε, ὡς εἶπον, πολὺ ἀσθενές. Ὁ Weil πειθόμενος τῷ σχολίῳ «ὕμεις δὲ ὄρκους αὐτοὺς αἰτήσατε» νομίζει ὅτι προτιμότερον νὰ γράψῃ μετὰ τοῦ Wellauer καὶ Hermann «τῆς δίκης θ' ὀρκώματα». Ἀλλὰ τίς δὲν κατανοεῖ ὅτι τὸ σχόλιον εἶνε ἐκ τοῦ ἄερος εἰλημμένον, ὡς τοσαῦτα ἄλλα, καὶ οὐδαμῶς ἀρμόττει τῷ χωρίῳ οὐδὲ συνάγεται ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν λέξεων; ὁ σχολιαστὴς ἔγραψε τὸ ἐπελθὼν νομίζων ὅτι ἐρμηνεύει τὸ ὀρκώματα. Ὁ Αἰσχύλος ἐν Χοηφόρων 899—900 λέγει «ποῦ δαὶ τὰ λοιπὰ Λοξίου μαντεύματα | τὰ πυθόχρηστα, πιστὰ δ' εὐορκώματα;» καὶ νομίζω ὅτι τοῦτο λέγει καὶ ἐν ταῦθα ὁ ποιητὴς «καλεῖσθ' ἄρωγὰ, πιστὰ δ' εὐορκώματα,». Κατωτέρω δὲ 490—491 «κρίνασα δ' ἀστῶν τῶν ἐμῶν τὰ βέλτατα | ἤξω διαιρεῖν τοῦτο πρᾶγμ' ἐτητύμως,» ὁ Weil νομίζει ὅτι ἔξέπεσον πρὸ τοῦ ἤξω σίχοι,

ἐν ᾧ ἄλλοι τὸ ἦ ξ ω εἰς ξ ξ ω ἄ ξ ω εἴ ρ ξ ω καὶ ἄλλῃ μεταβάλλουσιν. Ἀλλ' οὔτε τὰ 652—655 «ἀλλ' ὡς ἀκούσῃ, Παλλὰς οὔτ' ἐφήμενοι | ψῆφον διαιρεῖν τοῦδε πράγματος πέρι.» πρέπει νὰ ὀδηγήσωσιν ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ γράψωμεν «κάθιῳ», ὅπως καὶ λέγει ὁ Δημοσθένης ἐν Γ' Ὀλυνθ. § 10 «νομοθέτας καθίστατε» διότι τοῦτο πορρωτέρω τοῦ κειμένου εἶνε οὔτε τὰ ἐν 641—642 λεγόμενα «ὡς δηθῇ λεῶς | ὅπερ τέτακται τήνδε κυρῶσαι δίκην» εἰς τὰ «τάξω διαιρεῖν». Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν 677—678 λέγεται «ἤδη κελεύω τοῦσδ' ἀπὸ γνώμης φέρειν | ψῆφον δίκαιαν, ὡς ἄλλῃς λελεγμένων» καὶ τὸ δ ι κ α ί α ν ἐπαναλαμβάνει τὸ νῦν «μηδὲν ἐκδικον», προτιμότερον εἶνε τὸ ὑπὸ τοῦ Αἰσχύλου γραφὲν ΕΚΚΟ νὰ ἀναγνώμεν ΛΕΚΚΟ=λέξω=κελεύσω. Τῶν δὲ ἄλλων οὐδὲν πρέπει νὰ μεταβάλωμεν ἀπατῶμενοι ὑπὸ τῶν λέξεων τοῦ σχολίου «ὄρκον διδόντας», αἵτινες ἠπάτησαν τὸν Hermann νὰ τρέψῃ τὸ π ε ρ ῶ ν τ α ς εἰς π ο ρ ὄ ν τ α ς καὶ ἄλλους ἄλλα μάταια νὰ εἰκάσωσιν. Διότι τὸ σχόλιον ἀναφέρεται εἰς τὸ ὄ ρ κ ω ν καὶ λέγει μόνον τί προηγεῖται τοῦ π ε ρ ῶ ν τ α ς. Ἐννοεῖται δ' ὅτι καὶ τοῦτο τὸ σχόλιον εἶνε ὅλως μάταιον.

495—496 Χο. Νῦν καταστροφαὶ νέων | θεσμίων, εἰ κρατὴ | σει δίκαια τε καὶ βλάβαι | τοῦδε μητροκτόνου.». Ὁ χορὸς περιγράφει τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσι τοῖς ἀνθρώποις κακὰ, ἂν ἀθρωθῇ ὁ Ὁρέστης. Ὁ Μ. ἔχει «δίκαια καὶ βλάβαι», ὅπερ διὰ τὴν ἀντιστροφὴν ὁ Heath μετέβαλεν εἰς «δίκαια τε καὶ βλάβαι», ἃ ὁ Wecklein ἐδέξατο, ἐν ᾧ ἄλλοι ἄλλως τὸ χωρίον μεταβάλλουσιν. Ἡ τοῦ Heath προσθήκη τοῦ τ ε εἶνε ἐσφαλμένη, διότι τὸ δ ι κ α οὐδενὶ τρόπῳ δύναται εἰς τὸν Ὁρέστην νὰ ἀποδοθῇ. Νομίζω ὅτι ἐνταῦθα εἶνε τὸ καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ Αἰσχύλου κείμενον «δίκας πλέον βλάβαι», ὅπερ καὶ ἡ ἔννοια ἀπαιτεῖ. Περὶ δὲ τῆς ἀναγκαίας τοῦ Meineke μεταβολῆς τοῦ κ α τ α σ τ ρ ο φ α ῖ εἰς μ ε τ α σ τ ρ ο φ α ῖ ἰδὲ ἔμπροσθεν Ἀγαμ. 947—948. Κατωτέρω δὲ

499—500 «πολλὰ δ' ἔτυμα παιδότρωτα | πάθεα προσ-
μένει τοκεῦ | σιν μεταυθίς ἐν χρόνῳ.» *Κριτικοὶ τινες*
νομίζοντες ὅτι ἡ στροφή αὕτη ἔχει ὑγιῶς ἐνόμισαν ὅτι
ἡ ἀντιστροφή χρήζει διορθώσεως καὶ ἀποβάλλουσιν αὐ-
τῆς τὸ μετὰ τὸ «τλάμων» ὑπάρχον ἐν τῷ *M.* «δὲ τις».
Ἄλλ' αἱ λέξεις αὗται ἔχουσιν ὑγιῶς καὶ τὸ σφάλμα
κεῖται ἐν τῷ στροφῇ, ἧς νομίζω ὅτι καὶ τὸ τοκεῦ-
σιν πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς τοκεῖας καὶ μετ' αὐτὸ
νὰ παρεμβληθῇ τὸ παθεῖν. Τοῦτο δὲ τὸ δεύτερον ὁρῶ
ὅτι καὶ Wieseler εἶκασεν. Κατωτέρω δὲ 502—503 «οὔτε
γὰρ βροτοσκόπους | μαινάδας τῶνδ' ἐφέρπει κότος τις ἐρ-
γμάτων.» ἔγραψεν ὁ Wecklein ἀντὶ τοῦ βροτοσκό-
πων μαινάδων τοῦ *M.* Ἄλλ' ἡ μεταβολὴ αὕτη εἶνε
ὅλως πρόχειρος καὶ τὸ κακὸν καθίστησι χειρόν· διότι ὁ
κότος εἶνε τῶν βροτοσκόπων μαινάδων καὶ
τὸ ἀμάρτημα κεῖται ἐν τῷ ἐφέρπει, ὅπερ κατ' ἀ-
παίτησιν τοῦ νόηματος πρέπει νὰ μεταβάλλωμεν εἰς ἀ-
περιρῆξι, ἵνα οὐ ἐξαρτᾶται τὸ τῶνδ' ἐργμάτων.
Ἀλλὰ νομίζω ὅτι καὶ τὸ οὔτε, ὅπερ ὁ Casaubon εἰς
οὔτε καὶ ὁ Elmsley εἰς οὐδὲ μεταβάλλουσι, πρέπει νὰ
τηρηθῇ καὶ μόνον τὸ «πάντ' ἐφήσω μόρον» νὰ
ἀναγνωσθῇ «πάντ' ἐφήσω μόρου», ὅτε τὸ μόρον
ἐκ τοῦ πάντ' ἐξαρτᾶται. Κατωτέρω δὲ «πεύσεται δ' ἄλλος
κτέ» μόνος ὁ Harlung ἠθέλησε νὰ γράψῃ «πεύσεται τ'»,
ἵνα ὁ τ' ἀντιστοιχῇ τῷ οὔτ', ὅπερ, ὥς ἐφθίμεν εἰ-
πόντες, μετὰ τοῦ πάντ' πρέπει νὰ συναφθῇ, ἐν ᾧ οὐ-
δεὶς ἄλλος προσέκρουσε τῷ χωρίῳ, διότι νομίζουσιν ὅτι
ὁρθὰ λέγει ὁ σχολιαστὴς «ἀεὶ τὰ ἀλλήλων ἀκούσονται,
καὶ οὐ γίνεται κακῶν ἀνάπανσις», ὅπερ τινὲς *Κριτικοὶ*
πειρῶνται νὰ μεταβάλλωσιν ἀνευ ἀνάγκης, ὁ δὲ Wecklein
νομίζει ὅτι πρέπει νὰ γράψωμεν κατὰ τὰς λέξεις τοῦ
σχολιαστοῦ κατωτέρω «κάκ, οὐ λήξιν, ὑπόδοσιν δέ».
Ἄλλ' ὥς συνήθως ποιεῖ ὁ σχολιαστὴς, ἔγραψε καὶ νῦν
ὅ,τι ἔγραψεν, ἵνα συναγάγῃ νόημα, καὶ δὲν ὑπάρχει λό-
γος νὰ νομίσωμεν ὅτι εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν ἄλλο κεί-
μενον, εἰ μὴ ὅπερ καὶ ἡμεῖς ἔχομεν. Ἄλλ' ἐκ τούτου

οὐδεμία ἔννοια συνάγεται καὶ ὁ νοῦς τοῦ χωρίου ἀπαι-
τεῖ νὰ τρέψωμεν τὸ π ε ὕ σ ε τ α ι δ' εἰς «εὐξεται».

520—522 «ἔσθ' ὅπου τὸ δεινὸν εὔ, | καὶ φρενῶν ἐ-
πίσκοπον | δεῖ μένειν καθήμενον». Ὁ χορὸς λέγει ὅτι ὁ
φόβος εἶνε ἀναγκαῖος. Τὸ ε ὕ εἶνε ἀνεξήγητον καὶ ἐν γέ-
νει τὸ ὅλον χωρίον δὲν παρέχει, ὡς νῦν ἔχει, νόημα. Ἀλ-
λὰ καὶ αἱ προτεινόμεναι μεταβολαὶ εἶνε ἄστοχοι· αὐτὴ
ἡ νομιζομένη βελτίων τῶν ἄλλων εἰκασία τοῦ Wieseler
«τὸ δεινὸν ἐγγὺς φρενῶν» δὲν εἶνε ὀρθή· διότι καὶ τὸ
ὅ π ο υ δὲν ἐξηγεῖται καὶ τὸ δ ε ὀ σ δὲν θὰ εἶνε ἐγγὺς
τῶν φρενῶν, ἀλλ' ἐν ταῖς φρεσίν. Διὰ τοῦτο τὸ μὲν ὅ-
π ο υ δὲν πρέπει τοῦ φ ρ ε ν ῶ ν νὰ ἀποχωρίσωμεν, δι-
ότι ἡ γενικὴ αὐτὴ ἐκ τοῦ ὅ π ο υ ὡς γενικὴ τοῦ ὅλου ἐ-
ξαριτᾶται, τὸ δὲ ε ὕ καὶ πρέπει νὰ μεταβάλλωμεν εἰς
«οἰκοῦν». Κατωτέρω δὲ 525—526 «τίς δὲ μηδὲν ἐν
σῶζει καρδίαν ἀνατρέφων» ὁδηγοῦμενοι ὑπὸ τοῦ σχολίου
«λαμπρότητι, ὀρθότητι φρενῶν» οἱ Κριτικοὶ ποικίλα
εἰκάζουσι συνάπτοντες τὸ φάει καὶ τὸ καρδίαν.
Ἀλλὰ τὸ σχόλιον ἀποδείκνυσι μόνον ὅτι εἶχε πρὸ ὀφ-
θαλμῶν τὸ «ἐν φάει» καὶ τοῦτο μόνον ἠθέλησε νὰ ἐρ-
μηνεύσῃ. Ὁ Luratus ἔτρεψεν «ἐν δέει» καὶ ὁ Wecklein
νομίζει ὅτι τὸ «φάει» ἐγεννήθη ἐκ τοῦ φ ὀ β ω καὶ δ ε ε ι.
Ταῦτα εἰκάζονται εὐκολώτερον ἢ ἀποδείκνυνται. Νο-
μίζω ὅτι πρέπει νὰ γράψωμεν «θυμὸν αὐθάδη | καρ-
δίαν τ' ἀνατρέφων», συνάψαντος τοῦ ποιητοῦ τὰ θ υ-
μ ὸ ν καὶ κ α ρ δ ί α ν κατ' ἔθος Ὀμηρικόν. Τοιαύτας
δὲ λέξεις ἀπαιτεῖ καὶ τοῦ χωρίου ἡ διάνοια. Κατωτέ-
ρω δὲ 552—554 «Παντὶ μέσῳ τὸ κῆρτος | θεὸς ὥπα-
σεν, ἀλλ' | ἄλλα δ' ἐφορεύει» ὑπάρχει τὸ σχόλιον «ἄλ-
λα ἄλλως ἐφορεῖ ὁ Ζεὺς· ἔσθ' ὅπη θεούς», οὗτινος τὸ μὲν
πρῶτον μέρος ἀναφέρουσιν εἰς τὸδε τὸ χωρίον, τὸ δὲ
δεύτερον εἰς τὸ 550 ἄλλοι ἄλλως ἀναπληροῦντες. Νο-
μίζω ὅτι τὰ τελευταῖα δὲν εἶνε τοῦ σχολιαστοῦ, ἀλλὰ
τινος ποιητοῦ ἀπόσπασμα, ὡς ἐν Χοηφ. 543 «νεοκράτα·
κρατῆρα· νεοκρήτου τ' εἰσεπιλειβομένης» καὶ νομίζω ὅ-
τι μόνον τὸ δ ε ἰ ἐξέπεσε μετὰ τὸ δ ε ο υ ς, ὅπερ καὶ τὸν

Paley ὁρῶ εἰκάζοντα. Κατωτέρω δὲ 556—560 «τὸν ἀντιτολμὸν δὲ φαιμί περαιβάδαν | τὰ πολλὰ παντόφυρτ' ἄνευ δίκας | βιαίως ξὺν χρόνῳ καθήσειν | κεραίας», ὁ Μ. ἔχει *π ε ρ α ι β α δ α ν* καὶ ὁ Γ *π α β δ α ν*, ὅπερ εὐαρμοστοῦν τῷ μέτρῳ τηρεῖ ὁ Weil, ἐν ᾧ ἄλλοι ἄλλως μεταβάλλουσι κατὰ τὸ σχόλιον «παραβεβηκότα». Νομίζω ὅτι ὁ σχολιαστής ἐξηγήσατο τὸ *π α ρ β α τ α ν* ὅ παλαι ὁ Hermann ἀποκατέστησε καὶ ὁ Γ διετήρησεν κάλλιον τοῦ Μ. τὴν λέξιν τοῦ Αἰσχύλου μετὰ μικρῆς τιμῆς βλάβης, ὡς ἐν 565 ἄλλος κῶδιξ ὁ ἡ ἔχει τὸ ὁρθότερον *θ ε ρ μ ῶ*, ἐν ᾧ τὸ *θ ε ρ μ ο ε ρ γ ῶ* τοῦ Μ εἶνε μόνον σχόλιον αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡ δυσκολία κεῖται ἐν τῷ ἐπομένῳ στίχῳ, οὗ τὸ μέτρον δὲν συμφωνεῖ τῷ τοῦ ἀντιστοιχοῦντος στίχου τῆς ἀντιστροφῆς, καὶ ὁ O. Müller εἰκάζει «ἄγοντα πολλὰ», ἐν ᾧ ἄλλοι ἄλλα εἰκάζοντες παρεμβάλλουσιν ἐν διαφόροις τόποις διαφόρους λέξεις. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι οἱ 561—562 «καλεῖ δ' ἀκούοντας οὐ | δὲν ἐν μέσῃ δυσπαλεῖ τε δίνε» πρέπει νὰ ὁδηγήσωσιν ἡμᾶς εἰς εὕρεσιν τῆς ἐκπεσούσης λέξεως· διότι ἐκεῖ ἀναφέρει ὁ σχολιαστής τὸ ἀ κ ο ὕ ο ν τ α ς εἰς «τοὺς θεοὺς» καὶ λέγει ὁρθῶς. Ἀλλὰ πῶς δύναται τοῦτο νὰ συμβῇ, ἂψ' οὐ ἔμπροσθεν δὲν ἐμνημονεύθησαν θεοί; Νομίζω λοιπὸν ὅτι πρὸ τοῦ τ ἀ π ο λ λ ᾶ ἐξέπυσεν ἡ λέξις «θεοῖς», ἣτις συναπτομένη τῷ «τὸν ἀντιτολμόν» ἐρμηνεύει αὐτό. Τούτου δὲ ἀληθεύοντος, δὲν ὑπάρχει φιλονεικία ἂν τὸ λ α ῖ φ ο ς θὰ συναφθῇ μετὰ τοῦ κ α θ ῆ σ ε ι ν ἢ μετὰ τοῦ λ ᾶ β η· διότι τοῦ κ α θ ῆ σ ε ι ν ἀντικείμενον εἶνε τ ἀ π ο λ λ ᾶ π α ν τ ὁ φ υ ρ τ' καὶ τοῦτο εἶνε ἀναγκαῖον νὰ συμβῇ, ὡς διδάσκουσι τὰ β ι α ί ω ς ξ ὺ ν γ ρ ὀ ν ω· διότι ταῦτα δὲν ἀναφέρονται εἰς τὸν τοῦ λαίφους καταβιβασμόν, ὃν ἐνωρὶς χάριν σωτηρίας οἱ ναυτιλλόμενοι ποιοῦνται, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκ τῆς νεῶς ἀποβολὴν τοῦ φόρτου καὶ τοῦ ὄλβου, ἣτις γίνεται σὺν χρόνῳ καὶ ἐκ πολλῆς ἀνάγκης. Τοῦτο δὲ αὐθις ἐπαναλαμβάνει ἐν 566—568, ὅπου μετὰ τοῦ ὄλβου λέγεται ὅτι καὶ αὐτὸς ἀπόλλυται.

570—571 «εἰτ' οὖν διάτορος Τυρσηνική | σάλπιγγ' ἔβροτειού πνεύματος πληρουμένη, | ὑπέρτονον γήρυμα φαινέτω στρατῷ.». Ἡ Ἀθηνᾶ ἐπιτάττει διὰ τοῦ κήρυκος καὶ τῆς σάλπιγγος σιωπὴν. Τὸ οὖν εἶνε ἥτοι σύντομος γραφὴ τῆς λέξεως οὐρανόν ἢ ἄλλης περιουσίας ταύτην ἢ λείψανον αὐτῆς. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ γράψωμεν «εἰς οὐρανὸν δὲ», ὡς εἰκάζει ὁ Wecklein, οὐδὲ εἶνε τις ἄλλος τρόπος μεταβολῆς τῶν ἐπιχειρηθέντων πιθανὸς, ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὸ ἐν 427 ἀποσπ. τοῦ Αἰσχύλου «οὐρανίζετω» ὑπάρχει καὶ ἐνταῦθα καὶ πρέπει νὰ μεταγράψωμεν «ἦτ' οὐρανίζον». Ὅρῳ δὲ ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Wecklein ὅτι καὶ Merkel γράφει «εἴτ' οὐρανίζον». Ὁ Εὐριπίδης λέγει ἐν Βάκχαις 972 «ὥστ' οὐρανῷ στηρίζον εὐρήσεις κλέος» ὅπερ δύναται νὰ ἐρμηνεύῃ τὸ οὐρανίζον. Ὁ αὐτὸς ἐν Ἰππολ. 1207 «εἶδομεν κῆμ' οὐρανῷ στηρίζον, ὥστ' ἀφηρεῖται κτλ.». Ὁμοίον εἶνε καὶ τὸ 212 ἀποσπ. τοῦ Αἰσχύλου «εἴμοι γένοιτο φᾶρος ἴσον οὐρανῷ». Κατωτέρω δὲ 574—576 «σιγαῖν ἀρήγει καὶ μαθεῖν θεσμούς ἐμούς | πόλιν τε πᾶσαν εἰς τὸν αἰανῆ χρόνον | καὶ τόνδ' ὅπως ἂν, εἴ καταγνωσθῇ δίκη.». Τὸ καὶ τὸν δὲ δὲν εἶνε δυνατὸν μετὰ τοῦ θεσμοῦς ἐμούς, ἀλλὰ ὀφείλει μετὰ τοῦ πόλιν τε πᾶσαν νὰ συναφθῇ, ὡς δεικνυσιν ὅ τε καὶ δι' αὐτὸ ὁ Hermann εἰς καὶ τοῦ σ δ' ἔτρεψεν. Ἀλλὰ καὶ τὸ «καὶ τόνδ'» ἔχει καλῶς διότι ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν στρατῷ ὑπονοεῖται τὸ στρατὸν, ὡς ἐν 641—642 λέγεται «λεῶς, ὅσπερ τέτακται τήν δὲ κυρῶσαι δίκην» καὶ ἐν 684—685 «κλύοιτ' ἂν ἡδὴ θεσμόν, Ἀττικὸς λεῶς | πρῶτας δίκας κρίνοντες αἵματος χυτοῦ». Ἀλλ' ἐνταῦθα ὑπολαμβάνει ἄλλῃ δυσκολία. Τίς εἶνε ἡ τοῦ «εἰς τὸν αἰανῆ χρόνον» ἀντίθεσις; Ἡ πόλις πᾶσα πρέπει νὰ μάθῃ ταῦτα εἰς τὸν αἰανῆ χρόνον; ἀλλ' οἱ νῦν Ἀρεοπαγῖται; Πρέπει ἐν τῷ ἐπομένῳ τελικῷ λόγῳ νὰ περιέχεται μόνον χρονικὸν καὶ δι' αὐτὸ νομίζω ὅτι τὸ καταγνωσθῇ, ὅπερ ἐνταῦθα δὲν ἀρμόττει, δὲν πρέπει νὰ τραπῇ εἰς διαγνω-

σθῆ ὡς φρονεῖ ὁ Paley ἀποβλέπων εἰς τὸν 712 «καὶ διαγνώσθαι δίκην», ἀλλ' εἰς «τὰ νῦν γνωσθῇ δίκη». Ἐν δὲ 578 λέγει ὁ χορὸς τῷ Ἀπόλλωνι «τί τοῦδε σοὶ μέτεστι πράγματος λέγει». Οὐδεὶς τῶν κριτικῶν προσκρούει τῷ λέγει. Ἀλλὰ νῦν τὸ πρῶτον ὁρῶν τὸν Ἀπόλλωνα ἐν Ἀθήναις ὁ χορὸς πῶς θὰ προτρέπηται αὐτὸν νὰ λέγῃ πῶς μετέχει τοῦδε τοῦ πράγματος; Μὴ ἤθελε νὰ μάθῃ τοῦτο ὁ χορὸς; Ὡς ἔμπροσθεν 227 τὸ λόγῳ, οὕτω νῦν τὸ λέγει εἶνε πλημμελὲς καὶ τὸ μὲν λέγει πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς λαχεῖν, ὁ δὲ στίχος νὰ ἀναγνωσθῇ ἐρωτηματικῶς «τί τοῦδε σοὶ μέτεστι πράγματος λαχεῖν;», ὡς ἐν 718 λέγει ὁ αὐτὸς χορὸς «ἀλλ' αἵματηρὰ πράγματ' οὐ λαχὼν σέβεις».

605—606 «ἀνδροκτονοῦσα πατέρ' ἐμὸν κατέκτανεν. | Χο. τοιγὰρ σὺ μὲν ἔζης, ἢ δ' ἐλευθέρα φόνος». Ὁ μὲν Ὁρέστης κατηγορεῖ τῆς μητρός, ὁ δὲ χορὸς ὑπεραπολογεῖται αὐτῆς. Ὁ Μ. ἔχει φόνου, ὅπερ ὁ μὲν Schütz ἔτρεψεν εἰς φόνος, ὁ δὲ Weil καὶ Wecklein παρέλαβον ἐν τοῖς κειμένοις. Ὁ Weil παρέλαβεν ἐν τῷ κειμένῳ καὶ τὴν τοῦ τοιγὰρ μεταβολὴν τοῦ Hermann εἰς τί γὰρ ἐπόμενος τοῖς σχολίοις. Καὶ ἐγὼ ποτε ἐνέπεσον τῇ εἰκασία τοῦ Hermann ἀλλ' ἐξετάζων ἀκριβέστερον τὸ χωρίον ὁρῶ ὅτι αὕτη εἶνε ἐσφαλμένη, ὡς εἶνε καὶ ἡ τῶν σχολίων ἐξηγήσις. Ὁ σχολιαστὴς γράφας περὶ τοῦ 605 τὸ σχόλιον «ἐμὲ κακῆνον ἠδίκησεν» γράφει περὶ τοῦ 606 «πῶς οὖν λέγεις ὅτι ἠδίκησέ με; πῶς δὲ Ἀγαμέμνονα, ὅπου ἀπέθανε δι' αὐτὴν (ὁ Linwood ὁρθῶς γράφει αὐτόν);». Ἐκ τοῦ «πῶς οὖν» οὐδὲν δύναται τις νὰ συναγάγῃ περὶ τοῦ τοιγὰρ, ὡς καὶ περὶ τοῦ 607 μάταια ψυχρολογεῖ. Ἀλλ' ἡ περὶ τοῦ 606 ψυχρολογία εἶνε ψευδὴς καὶ τοιοῦτον νόημα δὲν εἶνε δυνατόν νὰ περιέχῃ ὁ στίχος τοῦ χοροῦ· διότι ὁ Ὁρέστης ἐδύνατο νὰ εἴπῃ «δὲν ἠδίκησεν ἐμὲ ὡς Ὁρέστην, ἀλλ' ὡς υἱὸν τοῦ Ἀγαμέμνονος ἀποκτείνασα τὸν πατέρα μου· ἠδίκησε τὸν Ἀγαμέμνονα, διότι τὸν ἀπέκτεινε καὶ ὅτι ἐφρονεύθῃ,

τοῦτο δὲν ἀποδείκνυσιν ὅτι δὲν ἠδίκησεν ἐκεῖνον.». Ἐπαναλαμβάνω λοιπὸν ὅτι τοιαῦτα ἄτοπα δὲν ἐδύνατο νὰ εἴπῃ ὁ χορὸς καὶ ἄλλο εἶνε τὸ νόημα τοῦ στίχου. Ἐν 605 εἶπεν ὁ Ὅρεστης περὶ τῆς Κλυταιμῆστρας «δυοῖν γὰρ εἶχε προσβολὰς μιάσματόιν.». ἀφ' οὗ λοιπὸν καὶ ἐν 605 ἐδίδαξε, τίνα εἶναι ταῦτα, ὁ χορὸς ἐκ τούτου συνάγει τὸ συμπέρασμα. Ἐχει λοιπὸν ὀρθῶς ὁ τοι γάρ. Ἀλλ' ἔχει ὀρθῶς καὶ τὸ φόνος; καὶ ὁ Σχολιαστὴς ἐξηπάτησε τὸν Schütz καὶ μόνον τὸ ἔῃς πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς ἔεῖς καὶ ἡ διάνοια τοῦ χοροῦ εἶνε «ἐπομένως σὺ μὲν ἐκῆεῖς καὶ βρονάζεις ἐκ τοῦ φόνου τῆς Κλυταιμῆστρας, τοῦ μιάσματος, ἐκεῖνη δὲ εἶνε ἀπηλλαγμένη τοῦ φόνου τοῦ Ἀγαμέμνονος, τοῦ μιάσματος.». ΖΕΚ' λοιπὸν ἔγραψεν ὁ Αἰσχύλος καὶ κακῶς τοῦτο μετεξακρατηρίσθη.

615—616 «ἀλλ' εἰ δικαίως εἴτε μὴ τῇ σῇ φρενὶ | δοκεῖ τόδ' αἶμα κρίνον, ὡς τούτοις φράσω.». Τὸ «τόδ' αἶμα» δὲν ἔχει πόθεν νὰ ἐξαρτηθῇ καὶ δι' αὐτὸ ὁ Weil γράφει «τὸ δὴ μοι» ὁ δὲ Weidner «φεύγω τόδ' αἶμα» καὶ ἄλλοι ἄλλα ἀπιθανώτερα. Τὸ αἶμα πρέπει νὰ τραπῇ εἰς ἡμαρ «δοκεῖ τόδ' ἡμαρ κρίνον» = ἄλλοτε προντρέψω με νὰ ἀποκτείνω σήμερον, ὅτε πρόκειται περὶ τῶν ὄλων, δίδαξον διατί δικαίως προντρέψω με νὰ ἀποκτείνω. Κατωτέρω 695 «τὸ τ' ἡμαρ καὶ κατ' εὐφρόνην ὁμῶς,» λέγει. Εὐθὺς δὲ κατωτέρω 617—618 λέγεται «Ἀπ. λέξω πρὸς ὑμᾶς τόνδ' Ἀθηναίης μέγαν | θεσμὸν δικαίως, μάντις ὦν δ' οὐ ψεύσομαι.». Ἐν τοῖς ἡγουμένοις ἐδεήθη ὁ Ὅρεστης τοῦ Ἀπόλλωνος νὰ τῇ ἐξηγήσῃται εἰ δικαίως ἀπέκτεινεν, ἵνα ἐρμηνεύσῃ ὁ Ὅρεστης τὸ πρᾶγμα τοῖς δικασταῖς. Ἀλλ' ὁ Ἀπόλλων δὲν κρίνει περὶ τοῦ πράγματος τῇ Ὅρεστη, ἀλλ' αὐτὸς ὡς συνήγορος φράζει πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀρεοπαγίτας. Ὁ Weil ἐνόμιζε κατ' ἀρχὰς ὅτι δικαίως εἶνε ἡ ἀπόκρισις, ἣν ἔδωκεν ὁ Ἀπόλλων τῇ Ὅρεστη καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸ ἐν 615 δικαίως. Ἀλλὰ τὰ ἐπόμενα «οὐ πῶποι' εἶπον

πτε», ἄτινα εἶνε τῶν λ ε ξ ω καὶ «οὐ ψεύσομαι» ἀντικείμενα, οὐδὲν κοινὸν πρὸς τὸ δ ι κ α ι ω ς ἔχουσιν. Διὰ τοῦτο γνωσιμαχίῃς ὁ Weil ἠθέλησε νὰ τρέψῃ τὰ «λέξω-δικαίως» εἰς «λέξαι-δικαίῳ». Νομίζω μάλιστα ὅτι ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ μεταβάλλῃ τὸ ψεύσομαι εἰς ψεύδομαι (ταύτην δὲ τὴν μεταβολὴν καὶ ὁ Wecklein ἐν ταῖς σημειώσεσιν ἔχει) συνεβάλετο εἰς τὴν ἐμπροσθεν μνημονευθεῖσαν εἰκασίαν. Ἀλλ' ἀμφότεραι εἶνε ψευδεῖς· διότι τὸ «οὐ ψεύσομαι» περιέχει τὸ ἀντίθετον τοῦ λ ε ξ ω· διότι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα δι' ἀμφοτέρων ἐκφέρεται. Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὸ δ ι κ α ι ω ς πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς δ ι κ α σ τ ῶ ν «θεσμὸν δικαστῶν», τῆς Ἀθηνᾶς ἐπαναλαμβάνουσης ὅτι καὶ ἐν 486—487 «φόνων δικαστὰς ὁρκίων αἰρήσομαι | θεσμὸν». Νῦν δὲ καὶ τοῦ θεσμὸν ἄμεινον ἀναφαίνεται ἡ σημασία.

659-642 «ἄνδρὸς μὲν ὑμῖν οὗτος εἴρηται μόρος | τοῦ παντοσέμνου, τοῦ στρατηλάτου νεῶν | Ταύτην τοιαύτην εἶπον, ὡς δηχθῇ λεώς, | ὅσπερ τέτακται τήνδε κυρῶται δίκην». Ὁ Ἀπόλλων περιγράφει μετὰ δεινότητος τὸν θάνατον τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ὁ σχολιαστὴς λέγει ἐνταῦθα «τὴν Κλυταιμνήστραν», ὅπερ ἐπιδοκιμάζων ὁ Weil λέγει ὅτι τὸ τ α υ ῑ τ η ν δὲν ἔχει ἐνταῦθα χώραν καὶ γράφει «τὴν δ' αὖ τοιαύτην εἶπον», ἵνα καὶ ὁ μὲν ἔχῃ ποῦ νὰ ἀποδιῶται, ἐν ᾧ ὁ Butler «ταύτην τελευτήν» καὶ ὁ Rann «ταύτην τοιαύτην δ'» καὶ ἄλλοι ἄλλα εἰκάζουσιν. Νομίζω ὅτι εἶπεν ὁ Ἀπόλλων «ἄνδρὸς μὲν»· διότι εἶχε κατὰ νοῦν νὰ εἴπῃ περὶ τοῦ μόρου τῆς μητρὸς, ὡς ἐν 666 «πατήρ μὲν ἂν γένοιτ' ἄνευ μητρὸς», ὅπου ὁμοίως δὲν ἀκολουθεῖ δέ, ἐν ᾧ οἱ 641-642 ἐπαναλαμβάνουσι τὸ αὐτὸ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀγαμέμνονος νόημα. Κεῖται λοιπὸν τὸ ἀμάρτημα ἐν ταῖς καταλήξεσι καὶ πρέπει νὰ μεταγράψωμεν «τοῦτον (τὸν μόρον) τοιοῦτον εἶπον», Ἀλλὰ νομίζω ὅτι καὶ τὸ δηχθῇ δὲν ἔχει ὑγιῶς. Ἐν τῇ Μ ἐγράφη πρῶτον δ ε ι χ θ ῇ καὶ κατόπιν τὸ ε ι μεταβλήθη εἰς η. Ἀλλὰ δὲν

ἔδει νὰ μεταβληθῇ τὸ εἰ, ἀλλὰ τὸ χθ εἰς δ' «ὡς εἰδῇ
 λεῶς», ὡς ἐν Χορηγόρων 458 λέγει ὁ χορὸς τῷ Ὀρέ-
 στη «ἔμασχαλίσθῃ δὲ γ', ὡς τὸδ' εἰδῆς». Λέγει μὲν
 παρ' Εὐριπίδῃ ἐν Μηδ. 817 ἡ Μήδεια «οὕτω γὰρ ἂν
 μάλιστα δηχθεῖν πόσις... ἀλλ' ἐκεῖ πρόκειται νὰ λυ-
 πηθῇ ὁ Ἰάσων, ἐν ᾧ ἐνταῦθα τοιοῦτον νόημα δὲν ἀ-
 παιτεῖται.—Κατωτέρω δὲ 648 «πέδας μὲν ἂν λύσειεν,
 ἔστι τοῦδ' ἄκος | καὶ κάρτα πολλὴ μηχανὴ λυτῆριος»
 τὸ λύσειεν δὲν ἔχει ὑποκείμενον καὶ δι' αὐτὸ ὁ
 Dindorf ἔγραψε «λύσειας» καὶ ὁ Weil «πέδαι... λυθεῖεν»,
 ἀπερ' ἀμφότερα ἔχει ὁ Wecklein ἐν ταῖς σημειώσεσιν.
 Ἄλλ' εἴνε ἀμφότεραι αἱ εἰκασταὶ ψευδεῖς, διότι εὐθὺς
 λέγει «λυτῆριος» καὶ ἡ ταυτολογία εἴνε πλημμελής.
 Ἄλλοι δὲ κριτικοὶ, ὧν ἐν τῷ παραρτήματι ἔχει ὁ
 Wecklein τὰς εἰκασίας, ἤσθοντο τῆς δυσχερείας κάλ-
 λιον καὶ ὁ μὲν Wakefield εἰκάζει δ' ἡ σ ε ι ε ν ἢ δ ὕ-
 σ ε ι ε ν (τοῦτο εἴνε ἐσφαλμένον), ὁ δὲ Schütz «πέδαις
 μὲν οὖν δῆσει' ἂν». Οὗτος ὀρθῶς μὲν κατεῖδεν ὅτι τὸ
 π έ δ ας πρόλει νὰ μεταβληθῇ εἰς π έ δ α ι ς, ἠγνόησε δὲ
 νὰ συμπληρώσῃ τὴν διόρθωσιν. Διότι πάντως πρόπει
 νὰ γράψωμεν «πέδαις ἐὰν δῆσῃ τ ι ς, ἔστι τοῦδ' ἄκος
 κιτλ.», συμβάσης τῆς αὐτῆς πως βλάβης νῦν, ἥτις καὶ ἐν
 Ἰκέτισι 719 «μητρεσ' αἰ» ἀντ' τοῦ ὀρθοῦ «μήτρεσητ'»,
 ὅπερ ὁ Turnebus ἀποκατέστησεν. Περὶ δὲ τῆς συγχύσε-
 ως τῶν Δ καὶ Α ἰδὲ κατωτέρω ἀποσπ. Αἰσχ. 565. Ἐν
 δὲ 661-662 «οὐκ ἔστι μήτηρ ἢ κεκλημένου τέκνου |
 τοκεὺς, τροφὸς δὲ κύματος νεοσπόρου» κώδικες τινες
 ἔχουσι κ ε κ λ η μ έ ν η (ἀντὶ κεκλημένου) καὶ τὴν γρα-
 φὴν ταύτην πολλοὶ παρεδέξαντο, ἐν ᾧ ἄλλοι ὑπερασπί-
 ζουσι τοῦ κ ε κ λ η μ έ ν ο υ. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἀμφότε-
 ραι αἱ γραφαὶ εἴνε πλημμελεῖς· διότι οὔτε τὸ τέ κ ν ο ν
 οὔτε τὸ μ ή τ η ρ δέονται τοιοῦτου προσδιορισμοῦ, ὅς-
 τις καὶ ἄλλως δὲν ἔχει ἐνταῦθα χώραν, καὶ τὸ κ ὕ μ α-
 τ ο ς διδάσκει ὅτι ὅμοιον νόημα πρόπει καὶ ἐν τῷ κ ε-
 κ λ η μ έ ν ο υ νὰ ζητήσωμεν. Ὁ Αἰσχύλος λέγει ἐν τινι
 ἀποσπλάσματι «ἔκυσα»=κύειν, συλλαβεῖν ἐποίησα (οὐ

ὁ Dindorf ἐν τῇ *Αἰσχυνείῳ* λεξικῷ δὲν μνημονεύει ὡς οὐ-
δὲ τοῦ ῥήματος κ' υ' ω) καὶ νομίζω ὅτι κατὰ τοῦτο εἶπε
καὶ «κεκρυμένον» = τοῦ συνειλημμένου ἐν τῇ γαστρὶ.

686—687 «ἔσται δὲ καὶ τὸ λοιπὸν Αἰγέως στρατῷ |
αἰεὶ δ' ἐκάστων τοῦτο βουλευτήριον». *Ἡ Αθηνᾶ* ἰδρύνει
μεγαλοπρεπῶς τὸ ἐξ Ἀρείου Πάγου συνέδριον. Πολλὰ-
χῶς μεταβάλλεται τὸ «αἰεὶ δ' ἐκάστων» καὶ τοῦ Canter
ἡ μεταβολὴ «αἰεὶ δικαστῶν» θὰ ἐφαίνετό μοι ἀπλου-
στερά, ἀφ' οὗ καὶ ἐν 746 λέγεται «ὅσοις δικαστῶν
τοῦτ' ἐπέσταλται τέλος», εἰ αὕτη μόνη ἦν ἡ βλάβη.
Ἀλλὰ τὰ ἐπόμενα «πάγον δ' Ἀρειον κτε», πῶς δύναν-
ται νὰ οἰκονομηθῶσι καὶ πόθεν νὰ ἐξαρθηθῶσιν; Καὶ
ταῦτα δὲ ποικίλως μεταβάλλονται. Ἐνόμισα ὅτι τὰ
«ἔσται δὲ-βουλευτήριον» πρέπει νὰ τεθῶσιν ἐν παρεν-
θέσει καὶ τὰ «πάγον δ' Ἀρειον κτε» νὰ νομισθῶσιν
ἐρμηνεία τοῦ Θεσμοῦ. Ἀλλ' εἶνε δυνατόν ὁ Θεσ-
μὸς νὰ εἶνε ὁ Ἀρειος πάγος καὶ ἡ ἔδρα τῶν Ἀμαζό-
νων καὶ αἱ σκηναί; Ὁ Θεσμὸς περιλαμβάνει πάντα τὰ
ἐπόμενα καὶ εἶνε ἀδύνατον τὰ «πάγον δ' Ἀρειον» νὰ
θεωρηθῶσι τοῦ Θεσμοῦ ὡς ἐπεξηγήσεις. Διὰ τοῦτο
νομίζω ὅτι τὰ «αἰεὶ δ' ἐκάστων» πρέπει νὰ μεταβληθῶ-
σιν εἰς «αἰεὶ σέβεσθε τοῦτο βουλευτήριον, | πάγον τ' Ἀ-
ρειον τόνδ' Ἀμαζόνων ἔδραν», ἅπερ εἶνε ἀληθῶς ἐ-
πεξηγήσεις τοῦ βουλευτήριον. Ἡ δὲ ἔννοια τοῦ
σέβεσθε αὐθις ἐν 695 κ' ἐξ ἐπαναλαμβάνεται. Ἐρρο-
εῖται δὲ ὅτι καὶ τὰ ἔμπροσθεν πρέπει νὰ σιζῶμεν ὧ-
δε «χυτοῦ. | ἔσται δὲ καὶ τὸ λοιπὸν Αἰγέως στρατῷ.
(ὁ Θεσμός).» Κατωτέρω δὲ 688—694 καὶ τὸ Ἀρειον
θέλουνσι νὰ ἀποβάλωσι, διότι κατωτέρω ἐν 692 κυρί-
ως ὥφειλε νὰ μνημονευθῇ, καὶ ἐν 691 τό τὸτ' εἰς
πόλει μεταβάλλουσιν. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἐνταῦθα ἀ-
παιτεῖται ὁρθὴ ἐξήγησις. Τὰ «Ἀμαζόνων—Ἀρειος»
πρέπει νὰ ἐκλάβωμεν ὡς ἐρμηνείαν τοῦ Ἀρειον καὶ
ἀνακόλουθον ἐνταῦθα νὰ ἀποδεξώμεθα, ὅπερ ἤρξατο
ἀπὸ τοῦ «ἐν δὲ τῇ» διότι ὁ ποιητὴς εἰπὼν «Πάγον δ'

Ἄρειον τόνδε» διανοεῖτο νὰ ἐξακολουθήσῃ «ὁρῶντες ἄστοι» ἢ «σέβοντες καὶ φοβούμενοι», ἐν ᾧ νῦν μετέβαλε τὸν λόγον διὰ τὰ παρεμπιπτόντα. Πρέπει λοιπὸν μετὰ τὸ σιρατηλατοῦσαι νὰ θῶμεν μέσῃν στιγμὴν καὶ νὰ τηρήσωμεν τὸ ἰσχυρότατον τὸ εἶναι διότι τὰ «καὶ πόλιν τότε» ἐπῆρξαν ἡ αἰτία τοῦ ἀνακολουθῆναι. Εὐθὺς δὲ κατωτέρω 694—696 «φόβος τε συγγενῆς τὸ μὴ ἀδικεῖν | στήσῃ τόδ' ἡμᾶρ καὶ κατ' εὐφρόνην ὁμῶς, | αὐτῶν πολιτῶν μὴ πικαινόντων νόμους.», ἢ Ἀθηνᾶ συμβουλεύει τοῖς Ἀθηναίοις νὰ ἔχωσι διὰ πολλῆς τιμῆς τὸν Ἄρειον Πάγον. Τὸ τὸ δ' ὁρθῶς ὁ Schütz μετέβαλεν εἰς τὸ εἶναι καὶ δυσκολίαν παρέχει τὸ «μὴ πικαινόντων νόμους», ὅπερ πολλαχῶς κατὰ τρόπον ἀπίθανον μεταβάλλεται. Νομίζω ὅτι ἐγγὺς κεῖται ἡ μεταβολὴ «μὴ τι κινούντων νόμους».

722—725 «Χο. Λέγεις· ἐγὼ δὲ μὴ τυχεῦσα τῆς δίκης | βαρεῖα χώρα τῇδ' ὁμιλήσω πάλιν.». Εἰπόντος τοῦ Ἀπόλλωνος περὶ τοῦ Ἰξίονος, ὁ χορὸς ἀπειλεῖ τῇ Ἀττικῇ. Τὸ λέγεις δὲν παρέχει νόημα καὶ δι' αὐτὸ ὁ Burges μετέβαλεν εἰς γελᾶς, ὁ δὲ Rauchenstein εἰς ληροεῖς, ἅτινα εἶνε, ὡς τὸ λέγεις, πλημμελῆ. Ὁ χορὸς δείκνυσιν ὅτι δὲν προσέχει τὸν νοῦν τῷ Ἀπόλλωνι καὶ ἀπειλεῖ καὶ δι' αὐτὸ πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς εὐκτιπὴν «λέγοις», ἄνευ τοῦ ἄν, ὡς πολλαχοῦ, = δύνασαι νὰ λέγῃς ὅτι βούλεις ἀλλ' ἐγὼ κτλ. Τὸ δὲ πάλιν, ὅπερ ὁ Herwerden θέλει εἰς πᾶν νὰ μεταβάλλῃ, δὲν χρήζει μεταβολῆς δηλοῦν τοῦ μπαλιν, τοῦ ναντίον· διότι τέως δὲν εἶχε βλάβη ποτὲ τὴν χώραν.

749—750 «Ὁρ. νῦν ἀγχόνῃς μοι τέματ' ἢ πάρος βλέπειν. ἸΧο. ἡμῖν γὰρ ἔρρειν, ἢ πρόσω τιμὰς νέμειν.». Καὶ ὁ Ὁρέστης καὶ ὁ χορὸς λέγουσι τίνας τύχαι αὐτοὺς ἀναμένουσιν. Ὁ γὰρ εἶνε ἐσφαλμένος καὶ εἰς δ' ἄρ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ, ὅπερ καὶ Schütz εἵκασεν. Τὸ δὲ νεμεῖν νομίζω ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ

εἰς «μένειν» ὅπερ καὶ Wakefield ὁρθῶς εἰκάσεν. Ἄλλ' ὁ Wecklein μόνον τὴν ἀντίθانون εἰκάσεν τοῦ Paley «τιμὰς ἔχειν» κατεχώρισεν ἐν ταῖς σημειώσεσιν. Ἄλλ' ὅμως ὁ αὐτὸς ἀνὴρ ἐν 719 ὁρθῶς ποιῶν παρελάβεν ἐν αὐτῷ τῷ κειμένῳ τὴν τοῦ μένων εἰς νέμω μεταβολὴν τοῦ Hermann, ἣτις εἶπε ἐκεῖ ἐπίσης ἀναγκαία, ὅσον νῦν ἡ τοῦ νέμειν εἰς μένειν. Ἐν Ἀριστοφάνους Ἰππεῦσιν στίχ. 465 «ὅπόταν μόνον ὁρθριον ἄσῃ» ὁρθῶς ἔτρεψεν ὁ Porson τὸ μόνον εἰς νόμον, ἀφ' οὗ ἐν Ἐκκλησιαᾷ. 741 λέγει «ἄωρὶ νυκτῶν διὰ τὸν ὁρθριον νόμον». Ὡσαύτως ἐν 200 ἀποσπ. Εὐριπίδου «δεῖ γὰρ ἄνδρ' εἰθισμένον | ἀκόλαστον ἦθος γαστροῦ ἐν ταύτῳ μένειν.» λέγει μὲν ὁ Nauck ὅτι τὰ τελευταῖα verba graviter affecta sunt, ἀλλ' ὅμως νομίζω ὅτι μόνον τὸ μένειν πρόκειται νὰ μεταβληθῇ εἰς νέμειν μετενεχθὲν ἐκ τῶν βοσκομημάτων, ὡς καὶ τὸ «ἐν ταύτῳ» δηλοῦν = ἐν τῷ καὶ πρότερον διδάσκει. Κατωτέρω δὲ 755—754 «γνώμης δ' ἀπούσης πῆμα γίνεταί μέγα, | βλαστᾷ τ' οἶκον ψῆφος ὥρθωσεν μία.» λέγων ὁ σχολιαστὴς «ἡ ψῆφος δὲ βαλεῖν τε καὶ ὁρθῶσαι οἶκον δύναται» ὑποδείκνυσιν ὅτι εἶχε τὸ βαλοῦσα τ'. Ἀλλὰ δύναται τοῦτο νὰ κεῖται ἀντὶ τοῦ καταβαλοῦσα; Ἀλλὰ πάντως ὅμως ἡ μετοχὴ αὕτη περιέχει τὸ ἀντίθετον τοῦ ὁρθώσε καὶ διὰ τοῦτο ἡ τοῦ Wloss μεταβολὴ εἰς παροῦσα, εἰ καὶ περιέλαβεν αὐτὴν ὁ Wecklein ἐν ταῖς σημειώσεσιν, εἶπε πασῶν χειρίσθη καὶ ἡ εἰς σφήλασα τοῦ Paley εἶπε πολλῶν κρείττων· ὁμοίως δὲ καὶ Weil εἰκάζει «σφάλλουσα ἢ οἶκον». Ἀλλὰ νομίζω ὅτι ὁ ποιητὴς εἶπε «καθελοῦσα τ' οἶκον». Ἐν δὲ 757—759 «Ὀρῶ Παλλὰς, ὦ σώσασα τοὺς ἐμοὺς δόμους, | γαίης πατρώας ἐσπερημένον σύ τοι | κατώκιστάς με.» ὁ Windorf ἔγραψε γαίης ἀντὶ τοῦ «καὶ γῆς,» ὅπερ καὶ ἐν τῷ κειμένῳ κατεχώρισεν ὁ Wecklein. Ἄλλ' ἡ μεταβολὴ εἶπε ἐσφαλμένη, ἂν τὸν νοῦν προσχωμεν τῷ 760 «Ἀργεῖος ἀνὴρ αὖθις ἐν τε χοήμασιν,» ὅπου διὰ τοῦ τε συνδεῖται τὸ Ἀργεῖος ἀνὴρ καὶ τὸ ἐν χοήμασιν.

Ὁμοίως λοιπὸν καὶ ἐνταῦθα πρέπει νὰ συνάπτηται τὸ σῶσασα καὶ τὸ κατῳκισας· διότι ἐν τῷ «σῶσασα» τοὺς ἐμοὺς δόμους» περιέχεται τὸ Ἀργεῖος· ὁμοίως ἐσφαλμέναι εἶνε καὶ αἱ ἄλλαι εἰκασταὶ καὶ πρέπει νὰ γράψωμεν «ὦ Παλλὰς, εἰ σῶσασα τοὺς ἐμοὺς δόμους | καὶ γῆς πατρῴας . . . κατῳκισάς με».

762—764 « . . . καὶ τοῦ πάντα κραίνοντος τρίτου | σωτήρος, ὃς πατρῶον αἰδεσθεὶς μέρον | σῶζει με μητρὸς τάσδε συνδίκους ἄρῶν.». Ὁ Ὁρέστης τὴν ἱερατοῦ πρὸς τὴν Ἀθηναίων εὐγνωμοσύνην λέγει. Ὁ σχολιαστὴς λέγει «τὰς συνηγόρους Εὐμενίδας», ἐξ οὗ δηλοῦνται ὅτι καὶ αὐτὸς ἀνέγνω συνδίκους. Ἀλλὰ τί δηλοῖ τὸ ὁρῶν; ὁ Weil νομίζει ὅτι τὸ ὁρῶν ἐγεννήθη ἐκ τῆς καταλήξεως τοῦ μύθου καὶ εἰκάζει ὅτι στυγῶν ἦτι ὁμοιον ὑπῆρχεν, ὁ Heimsöeth κρατῶν, ὁ Wecklein παρεῖς. Ἀλλὰ ταῦτα εἶνε ἀνωφελῆ ἐμπλάστρα· διότι ἡ βλάβη ἐγένετο ἀλλαχοῦ πρῶτον. Καὶ ἐνταῦθα ἡ βλάβη κεῖται ἐν ταῖς καταλήξεσι καὶ ἀπαιτεῖται τὸ δεύτερον ἀντικείμενον τοῦ σῶζει καὶ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ μεταβάλωμεν «σῶζει με μητρὸς τῶνδε συνδίκων ἄρῶν» = ὁ τρίτος σωτὴρ ἀπήλλαξε με τῶνδε τῶν ὑπὲρ τῆς μητρὸς ἀγωνιζομένων ἄρῶν, τῶν Ἑοινύων. Κατωτέρω δὲ 770—772 «αὐτοὶ γὰρ ἡμεῖς ὄντες ἐν τάφῳ τότε | τοῖς τῶμα παρβαίνουσι νῦν ὀρκώματα | ἀμνηχάνοισι πράξομεν δυσπραξίας» πολλαχῶς μεταβάλλεται τὸ πράξομεν καὶ αἱ ἄλλαι λέξεις, οἷον ὁ Wecklein γράφει «τὸν . . . παρβαίνοντα . . . ἀμνηχάνοις ταράξομεν» ἢ μᾶλλον (ὥς λέγει) «ἀμνηχάνοισι θοράξομεν» καὶ ἄλλοι καὶ ἄλλους τρόπους ποικίλους. Ἀλλ' ἡμεῖς πρέπει νὰ ἀναμνησθῶμεν ὅτι τότε ὁ Ὁρέστης θὰ εὐρίσκηται ἐν τῷ τάφῳ καὶ τὸ εὐαρεστοῦν ῥῆμα εἶνε ἐνταῦθα τὸ «ἀμπέμφομεν», ὥς καὶ ἐν Περσῶν λέγεται, καὶ πρέπει εὐθὺς νὰ γράψωμεν «ἀμνηχάνους ἀμπέμφομεν δυσπραξίας» ὥς ἐν 604 λέγει ὁ Ὁρέστης «πέποιθ' ἀρωγὰς δ' ἐκ τάφου πέμπει πατὴρ» καὶ 1008

—1010 «κατὰ γῆς σύμεναι τὸ μὲν ἀτηρόν χώρας κατέχειν, τὸ δὲ κερδαλέον | πέμπειν πόλεως ἐπὶ νύκτῃ» «καὶ Χοηφ. 581» Ζεὺ Ζεὺ, κάτωθεν ἀμπέμπων κτλ». Περὶ δὲ τοῦ εἶναι τὸν στίχον ἄτμητον οὐδὲν πρέπει νὰ εἰπωμεν· διότι δὲν εἶνε ὀλίγοι ἄτμητοι. Ἐν δὲ 775—777 «ὀρθομένων δὲ καὶ πόλιν τὴν Παλλάδος | . . . αὐτοῖσιν ἡμεῖς ἐσμεν εὐμενέστεροι» οὔτε τὸ ὀρθομένωνν πρέπει νὰ μεταβληθῇ, διότι ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ὑπονοεῖται τὸ ὀρθομένωνν, (ἐν ᾧ τὸ σχόλιον γεννωμένων δὲν πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς γεννομένωνν, ὡς λέγει ὁ Wecklein, ἢ εἰς ὀρθῶν γενομένωνν, ὡς ὁ Linwood, ἀλλ' ὡς εἶνε τὸ ὀρθομένωνν ἐνεστῶς, οὕτω καὶ τὸ γεννωμένωνν εἰς γεννομένωνν) οὔτε τὸ ἐσμεν εἰς ἐσόμεθ' ἢτι παρόμοιον, διότι ὁ Ὁρόστης φαντάζεται ὅτι εἶνε ἐν τῷ τάφῳ καὶ ὡς ἐκ τοῦ τάφου λέγει, ἐν ᾧ ὁ ἐνεστῶς δηλοῖ καὶ τὸ διαρκές.

827—828 «Ἄθ. οὐκ ἔστ' ἄτιμοι μηδ' ὑπερθύμως ἄγαν | θεαὶ βροτῶν στήσῃτε δύσκηλον χθόνα.». Ἡ Ἀθηνᾶ δεῖται τῶν Ἑρινύων νὰ μὴ βλάβῃσιν τὴν Ἀττικὴν. Ἄν κατανοῶ τίνα σημασίαν ἔχει ὧδε ἡ ἀντίθεσις τῶν θεῶν καὶ τῶν βροτῶν· ἐπίσης εἶνε πλημμελὲς τὸ στήσῃτε, ὑπερμετέβαλεν ὁ Linwood εἰς κτίσῃτε· ἀλλ' ἂν τὸ βροτῶν δὲν ἔχῃ ὑγιῶς, οὐδὲ τὸ κτίσῃτε εἶνε ὀρθόν. Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὸ θεαὶ εἶνε κλητικὴ καὶ πρέπει μετ' αὐτὸ νὰ τεθῇ ὑποστιγμὴ καὶ τὸ στήσῃτε νὰ μεταβληθῇ εἰς σκήψῃτε, ὑπερσυνεπάγεται νῦν καὶ τὴν τοῦ βροτῶν εἰς φθορὰν καὶ τοῦ δύσκηλον χθόνα εἰς «δυσκλήρω χθονί» μεταβολήν. Εἶνε μὲν ἡ διόρθωσις αὕτη ὀλίγον βιαία· ἀλλὰ καὶ ἔναι βλάβαι εἶνε παλαιαὶ καὶ μία βλάβη γιγνομένη συνεπάγεται ἄλλας πολλὰς. Κατωτέρω δὲ 855 854—«γλώσσης ματαίας μὴ ἑβάλλῃς ἐπὶ χθόνα | ναρπὸν φέροντα πάντα ρ) ἢ πράσσειν καλῶς» εἶνε ἀναγκαῖα ἢ τοῦ Burges μεταβολὴ τοῦ ἐπὶ χθόνα εἰς ἐπὶ χθονί, ὡς καὶ τὸ γλώσσης ἀπαιτεῖ καὶ τὸ φέροντα,

ὅπερ ἄνευ τοῦ ἔπη δὲν ἔχει ὑποστήριγμα· διότι τὸ κ α ρ π ὀ ν εἶνε ἀντικείμενον αὐτοῦ. Ἐπειτα καὶ ἐν 1015 «χαίρετε, χαίρετε δ' αὖθις ἐπιδιπλοῦζω,» ἔγραψεν ὁρθῶς ὁ Weil «ἔπη διπλοῦζω,» ὅπερ καὶ ἐν τῷ κειμένῳ ὁρθῶς ποιῶν παρέλαβεν ὁ Wecklein.

850—851 «καίτοι μὲν τὸ κάρτ' ἐμοῦ σοφώτερα, | φρονεῖν δὲ καί μοι Ζεὺς ἔδωκεν οὐ κακῶς.». Ἡ Ἀθηναῖα λέγει ὅτι εἶνε μὲν αἱ Ἑρινύες σοφαί, ἀλλὰ καὶ αὕτη δὲν εἶνε ἀνόητος. Ὁ πρῶτος στίχος εἶνε κατὰ μίαν συλλαβὴν ἐλλειψής, ἢν πολλαχῶς ἐπεχείρησαν νὰ συμπληρώσωσιν οἱ μὲν τὸν γε παρεμβάλλοντες, οἱ δὲ τὸ εἰ. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὴν τροπὴν τοῦ τ ο ι εἰς τ ῶ τὴν ὑπὸ τοῦ Wakefield γενομένην πρέπει νὰ συμπληρώσωμεν γράφοντες «καὶ τ ῶ δ ε μὲν», δι' οὗ ἱσχυρῶς δείκνυσιν τὸ ἐμπροσθεν γ ε ρ α ι τ έ ρ α. Θαυμαστὸν δὲ εἶνε τί παθῶν ὁ Wecklein θέλει καὶ τὸ σ ο φ ω τ έ ρ α νὰ μεταβάλλῃ εἰς π ρ ο φ ε ρ τ έ ρ α, ἐν ᾧ τὸ φ ρ ο ν εῖ ν σαφῶς ἀναφέρεται εἰς τὸ σ ο φ ω τ έ ρ α. Κατωτέρω δὲ 858—859 «τεύξῃ παρ' ἀνδρῶν καὶ γυναικείων στόλων, | ὅσῃν παρ' ἄλλων εὐποτ' ἄν σχέθαις βροτῶν.» εἶνε τὸ ὅ σ ῃ ν πλημμελές, διότι εἰς τὸ τ ι μ ι α ν ἔ δ ρ α ν δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀναφέρεται, καὶ νομίζω ὅτι οὐχὶ εἰς ὅ σ ω ν, ὡς ὁ Pauw εἶκασεν, ἀλλ' εἰς ὅ σ' ἄ ν (ὅπερ καὶ H. L. Ahrens ὁρῶ εἰκάζοντα) πρέπει νὰ μεταβληθῇ. Διότι ὁ διπλοῦς ἄ ν ἄμεινον ἐμφανίζει τὸν νοῦν τῆς Ἀθηναῖς λεγούσης ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ τιμηθῶσιν ὑπ' ἄλλων αἱ Ἑρινύες ὅσων ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. Ἐν δὲ 865—864 «μήτ' ἐξελούσ' ὡς καρδίαν ἀλεκτόρων | ἐν τοῖς ἐμοῖς ἀστοῖσιν ἰδρύσσης Ἀρη» κατὰ πολλοὺς τρόπους μετεβλήθη τὸ πλημμελές ἐ ξ ε λ ο ῦ σ', διότι δὲν συμφωνεῖ τῇ συγκρίσει «ὡς καρδίαν ἀλεκτόρων» ἀλλὰ πάντες εἶνε ἀπίθανοι καὶ ἐγγύτατα κεῖται ἡ μεταβολὴ «μήτ' ἐξανεῖτ' ὡς καρδίαν ἀλεκτόρων,» οὗσης τῆς ἐ ξ α ν εῖ τ' μετοχῆς τοῦ ἐ ξ α ν ι έ ν α ι, ὅπερ ὡς τὸ ἀπλοῦν ἀ ν ι έ ν α ι δηλοῖ ἐ ρ ε θ ί ζ ε ι ν. Ἡ Διώνη, παρ' Ὀμήρῳ

Ἰλιάδ. Ε, 405 λέγει τῇ Ἀφροδίτῃ «σοὶ δ' ἐπὶ τοῦτον ἀνῆκεν θεά, γλανκῶπις Ἀθήνη». Ἐν δὲ Ὀδυσσεύς Θ, 75 κεῖται «μοῦσ' ἄρ' ἀοιδὸν ἀνῆκεν ἀειδόμεναι κλέα ἀνδρῶν». Ὁμοίως λέγεται ἡ λέξις καὶ ἐπὶ τοῦ ἐρεθίζειν τὸν πύνα καὶ αὐτὴ εἶνε ἡ μόνη ἐνταῦθα κατάλληλος λέξις. Περὶ δὲ τῆς παρομοιώσεως ἰδὲ Πινδάρου Ὀλυμπ. 1Β 14—15 «ἐνδομάχας ἄτ' ἀλέκτωρ».

866—868 «θυραῖος ἔστω πόλεμος, οὐ μόλις παρών, | ἐν ᾧ τις ἔσται δεινὸς εὐχλείας ἔρως· | ἐνοικίου δ' ὄρνιθος οὐ λέγω μάχην». Ἡ Ἀθηνᾶ δεῖται τῶν Ἑρινύων νὰ μὴ ἰδρύνωσιν ἐμφύλιον πόλεμον ἐν τοῖς Ἀθηναίοις. Τὸ «οὐ μόλις παρών», ὅπερ πολλοὶ πολλαχῶς μεταβάλλουσιν, οὐδεμιᾶς χοῖζει μεταβολῆς· διότι τὸ οὐ πρέπει νὰ συναφθῇ τῷ παρὼν καὶ ἴσα δύναται καὶ ἀπὼν καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν τοὺς Περσικοὺς πολέμους, οὓς φαντάζεται ἐπικείμενους. Ἰδὲ ἔμπροσθεν Προμ. 49—50. Ἀλλ' ἀκατανόητον εἶνε τὸ «οὐ λέγω μάχην». Ὁ Musgravius εἰκάζει «οὐ κλείω», ὁ Schulte «οὐ στέργω», ὁ Wecklein «ἀπολέγω». Ἀλλὰ πάντα ταῦτα εἶνε μάταια καὶ ἡ διάνοια τοῦ χωρίου ἀπιτεῖ νὰ γράψωμεν «ἐνοικίου δ' ὄρνιθος οὐ λήγει μάχην». Διότι εἶπεν ἔμπροσθεν 865 «ἐμφύλιόν τε καὶ πρὸς ἀλλήλους θρασύν» καὶ νῦν λέγει διὰ τί ἀποστέργει τὸν πόλεμον τοῦτον· διότι ἀρχόμενος οὐδέποτε παύεται.

900—901 «Ἀθ. ἔξεστι γάρ μοι μὴ λέγειν ἅ μὴ τελεῶ. | Χο. θέλξειν μ' ἔοικας, καὶ μεθίσταμαι κοτου». Αἱ Ἑρινύες ἤδη κατεπέσιθσαν ταῖς προτροπαῖς τῆς Ἀθηνᾶς. Ἀλλ' ἄφ' οὗ ἐν 895 λέγουσιν αἱ Ἑρινύες «καὶ δὴ δέδεγμαί· τίς δέ μοι τιμὴ μένει;» ὅπου δὲν σημαίνει «ἅς ὑποθῶμεν τοῦτο», διότι ἐκ τοῦ 895 φαίνεται ὅτι αἱ Ἑρινύες ἐξιλεώθησαν, καὶ εὐθὺς νῦν λέγει «μεθίσταμαι κότου» καὶ εὐθὺς ἐρωτῶσι τὴν Ἀθηνᾶν «τί οὖν μ' ἄνωγας τῇδ' ἐφθυμήσαι χθόνη;», πῶς δύναται τὸ θ ε λ

ξείν νὰ δικαιολογηθῇ; ὁ Wecklein εἰκάζει «θέλειν». Προτιμότερον εἶνε εἰς «θέλξει» νὰ μεταβάλλωμεν. Κατωτέρω δὲ 910—914 «καὶ τῶν βροτείων σπερμάτων σωτηρίαν. | τῶν δυσσεβούντων δ' ἐκφορωτέρα πέλοις. | στέργω γὰρ ἀνδρὸς φιλιοίμενος δίκην, | τὸ τῶν δικαίων τῶνδ' ἀπένθητον γένος·» μόνος ὁ Heimsoeth προσέκρουσε τῷ δυσσεβούντων, ὅπερ εἰς δυσθε-
 νούντων μεταβάλλει ἀτόπως, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι πολλα-
 χῶς μεταβάλλουσι τὰ «ἐκφορωτέρα πέλοις», ἀνθ' ὧν Weil γράφει «ἐκφορος σπορά πέλοι». Κοινὸν ἁμάρτημα πασῶν τῶν εἰκασιῶν εἶνε ὅτι τὸ ἐκφορωτέρα νο-
 μίζουσιν ὅτι σημαίνει ἐκποδὼν ποιεῖσθαι, ὡς καὶ Passow ἐν τῷ λεξικῷ του λέγει τοῦτο τὸ χωρίον παρατιθέμενος. Ἀλλ' οἱ κριτικοὶ ἐπιλανθάνονται ὅτι περὶ τῆς χθονὸς (ἰδὲ 907) λέγονται καὶ τὸ ἐκφορω-
 τέρα ἴσα δύναιται καὶ ἐνφορωτέρα. Ἀλλὰ καὶ τὸ φιτιυποίμενος ἐκ τῆς αὐτῆς εἰκόνης ληφθὲν καὶ μέγιστα τὰ «τὸ τῶν δικαίων τῶνδ' ἀπένθητον γένος·» σαφῶς διδάσκουσι περὶ τίνος νῦν πρόκειται. Διότι ποῦ ἀναφέρεται τὸ τῶνδ', ἂν μὴ τραπῇ τὸ «τῶν δυσσε-
 βούντων» εἰς «τῶν εὐσεβούντων»; Νῦν δὲ σαφὲς καθί-
 σταται ὅτι καὶ τὸ πέλοις εἰς πέλοις πρέπει νὰ με-
 ταβληθῇ «τῶνδ' εὐσεβούντων ἐκφορωτέρα πέλοις.» δι-
 ὅτι εὐχεται ἡ Ἀθηνᾶ νὰ παράγῃ ἡ γῆ εὐσεβεῖς καὶ δι-
 καλοὺς πολίτας ὡς τινα φυτά. Ἐν δὲ 914—916 «τῶν ἀρειφάτων δ' ἐγὼ | πρεπτῶν ἀγώνων οὐκ ἀνέξομαι τὸ μὴ οὐ | τήνδ' ἀστύνικον ἐν βροτοῖς τιμᾶν πόλιν» ὁ Pauw καὶ Madwig ἠθέλησαν νὰ μεταβάλλωσι τὸ ἀνέξομαι εἰς ἀφέξομαι, ἐν ᾧ ἄμεινον εἶνε τὸ ἀνέξομαι νὰ μεταβληθῇ εἰς ἐνέξομαι, ὡς ἐν Ἰκετ. 175—176 λέγεται «καὶ τότε οὐ δικαίους | Ζεὺς ἐνέξεται λόγοις», ὡς ὀρθῶς ἔγραψεν ὁ Porson ἀντὶ τοῦ ἐνεύξεται διότι ἡ Ἀθηνᾶ λέγει ὅτι δὲν θὰ ψεχθῇ ὅτι δὲν τιμᾷ τὴν πόλιν κτλ. Ἀλλ' ἡ περὶ τοῦ ἀστύνικον ὑπόψια τοῦ Kirchhoff εἶνε δικαία διότι νῦν λέγεται πόλις ἀστύνικος, ὡς εἰ ἐλέγετο πόλις πολύνικος,

ἄπερ δὲν συγχωροῦνται. Ἀλλὰ ὅλως ἀτυχὴς εἶνε ἡ τοῦ ἀστύνοικον μεταβολὴ αὐτοῦ εἰς αὐτόνοικον, ὅπερ οὐδεμίαν ἔννοιαν ἔχει. Ἀπαιτεῖται λέξις περιέχουσα τὸ ἀποτελεσμα τοῦ τιμᾶν, ἐξ ἧς θὰ ἐξαρτῶνται καὶ αἱ γενικαὶ «τῶν ἀρειφάτων προπτῶν ἀγώνων». Ὑπάρχει ἐν ταῖς Ἰκετίσι τοῦ Αἰσχύλου 171 ἡ λέξις οὐρά-
νόνοικον, ἣτις μόνον ἐκεῖ ἀπαντᾷ, καὶ νομίζω ὅτι κατὰ ταύτην ἐπλάσατο καὶ ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς τὸ «ἀστρονίκον» διότι καυχᾶται ἡ Ἀθηνᾶ ὅτι ὑπεράνω τῶν ἄστρον τὴν δόξαν τῶν Ἀθηνῶν θὰ ἀναβιβάσῃ. Ἰδὲ καὶ Ἰκετίδων 290—292.

989—990 «Ἀθ. ἄρα φρονοῦσιν γλώσσης ἀγαθῆς | ὁδὸν εὐρίσκει;». Ὁ Hermann πάσαι εἰκασεν «ἄρα φρονοῦσα . . . εὐρίσκεις;» ἄπερ παρέλαβεν ὁ Dindorf, ἐν ᾧ βραδύτερον ἄλλα εἰκασεν. Ποικίλαι δὲ εἶνε αἱ εἰκασίαι καὶ τῶν ἄλλων κριτικῶν, ὧν ὁ Bothe τρέπει τὸ φρο-
νοῦσιν τοῦ Μ, ἀνθ' οὗ φρονοῦσης ἔχει ὁ G εἰς φρόνησις. Πρῶτον σημειωτέον ὅτι ἐνταῦθα τὸ ἄρα ἴσα δύναται καὶ ἄρ' οὐ, ὥς καὶ ἐν τῇ Κρίσει λέγομεν καὶ ἐν τῷ ἐπιτομένῳ Μέρει θὰ εἴπωμεν. Ἐπειτα τὸ ὁδὸν ἔχει μεταφορικὴν σημασίαν ἴσα δυνάμενον καὶ γνώμην. Ἡ δὲ δευτέρα αὕτη παρατήρησις διδάσκει ὅτι καὶ τὸ φρονοῦσιν εἰς φρονοῦσαν ἐνούμενον τῷ ὁδὸν τρεπτέον διότι ἡ Ἀθηνᾶ ἐπαινεῖ τὰς Εὐμενίδας λέγουσα ὅτι αὗται φρονήσῃ χρώμεναι λέγουσι ταῦτα τὰ ὠφέλιμα. Ὁ δὲ ἐνικός ἀριθμὸς ἐ-
ρίσκει (αὕτη) κεῖται ὥς 85 «σὺ κάρτ'» καὶ 882—
885 «σοι . . . ὥσμή ποτ' εἴπης».

998—1001 «χαίρετ' ἀστικός λεώς, | ἵκταρ ἤμενοι Διός, | παρθένου φίλας φίλοι, | σωφρονοῦντες ἐν χρόνῳ.» Ὁ χορὸς πορευόμενος ὑπὸ γῆν εὐχεται τοῖς Ἀθηναίοις νὰ χαίρωσιν. Τὸ ἡμενοῖ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀποδοθῇ τοῖς Ἀθάναιοις καὶ ἀρμόττει μόνον τῇ Ἀθηνᾷ καὶ κατὰ τὸ φίλας πρέπει νὰ μεταβλήθῃ εἰς ἡμενας,

ὅπερ ὁ Bothe προύλαβεν. Τὴν δὲ βεβαίαν καὶ ἀναγκαίαν ταύτην μεταβολὴν ἔχει ὁ Wecklein ἐν τῷ παραορτήματι! Ἀλλ' ἐπίσης βεβαία καὶ ἀναγκαία εἶνε καὶ ἄλλη τις μεταβολὴ τοῦ χωρίου τούτου στενῶς μετὰ τῆς τοῦ ἡμέρας συναπτομένη. Τί ἀράγε δηλοῖ τὸ «ἐν χρόνῳ»; οὐδέν· ἀλλ' οὐδὲν δηλοῦσι καὶ αἱ ἐνίων κριτικῶν μεταβολαὶ ἔμφρονος καὶ εὐφρόνως καὶ ἐν κούρῳ, αἵτινες εἶνε τοσοῦτον ἀπόβλητοι, ὅσον καὶ τὸ ἐν χρόνῳ, ὅπερ ἔχει τοῦλάχιστον τὴν ἀρετὴν τοῦ ἄγειν εἰς τὴν εὐρεσιν τοῦ ὀρθοῦ, ὅπερ εἶνε «ἐν θρόνῳ». Τὸν διορισμὸν τοῦτον πρέπει νὰ συνάψωμεν τῷ ἡμέρας καὶ τὸ ἐξῆς τοῦ χωρίου εἶνε «χαίρετε σωφρονοῦντες, φίλοι φίλας παρθένου ἡμέρας ἐν θρόνῳ ἱκταρ Διός». Ὁμοίως δὲ λέγει περὶ τῆς Ἀφροδίτης ἐν 1046 τῶν Ἰκετίδων. «Δύναται γὰρ Διὸς ἄγχιστα σὺν Ἡρᾷ», ὅπου ἀντὶ τοῦ δύναται πρέπει νὰ γραφῇ εἰ ταί. Ὁ Εὐριπίδης ἐν ἀποσπ. 625 «κλύει', ὦ Μοῖραι, Διὸς αἵτε παρὰ θρόνον ἀγχοτάτω θεῶν ἐξόμεναι». Κατωτέρω δὲ 1108—1010 λέγει ἡ Ἀθηνᾶ «κατὰ γῆς σύμεναι τὸ μὲν ἀτηρόν | χώρας κατέχειν, τὸ δὲ κερδαλέον | πέμπειν πόλεως ἐπὶ νίκη». Ὑπάρχει φιλονεικία περὶ τῆς γενικῆς χώρας, ἣν ὁ μὲν Weil ἐκ τοῦ κατέχειν ἐξαγορά, ὡς εἰ ἦν ἀπέχειν, ὅπερ ἄλλοι θελοῦσι νὰ εἰσαγάγωσιν ἀντὶ τοῦ κατέχειν, ὁ δὲ Paley μεταβάλλει εἰς χώρα, ὅπερ καὶ Wecklein ἐν ταῖς σημειώσεσι παρατίθεται. Ὑπάρχει ὁμοιον χωρίον ἐν Περσῶν 224—226 «ἐσθλά σοι πέμπειν τέκνῳ τε γῆς ἐνερθεν ἐς φάος, | τᾶμπαλιν δὲ τῶνδε γαῖα κάτοχα μαυροῦσθαι σκότῳ», ὅπου ὁ Tarnelius ἔτρεψε τὸ γαῖα εἰς γαῖας, ὅπερ ὁ αὐτὸς Wecklein ἐν ταῖς σημειώσεσι κατεχώρισεν. Καὶ εἶνε μὲν τὸ γαῖα ἐν τῷ χωρίῳ τῶν Περσῶν ἀναγκαῖον, διότι δηλοῖ—ἐν τῇ γῇ κατεχόμενα, οὐτινος ἀποτέλεσμα εἶνε τὸ μαυροῦσθαι σκότῳ· ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ὠφελήσῃ ἡμᾶς τὸ χωρίον ἐκεῖνο νὰ μεταβάλωμεν ἐν τῷ χωρίῳ τῶν Εὐμενίδων τὸ χώρας εἰς χώρα· διότι τὸ γαῖα εἶνε ἕτερον τοῦ χώρας, ἥτις

εἶνε νῦν ἡ Ἀττική. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι τὸ *χώρας* πρέπει νὰ συναφθῇ μετὰ τοῦ ἀτηροῦ μόνον ὡς γενική ἐξ ἀντικειμένου. Κατωτέρω δὲ 1057—1040 «γῆς ὑπὸ κεῦθεσιν ὠγυγίοισιν | τιμαῖς καὶ θυσίαις πε | ρισέπται τύχαι τε | εὐραμεῖτε δὲ πανδομί.» τὸν πρὸ τοῦ τιμαῖς ὑπάρχοντα ἐν τῷ *M.* καὶ ὁρθῶς ποιῶν ἀπέβαλεν ὁ Hermann καὶ πάντες ἐπέισθησαν αὐτῷ. Ἀλλὰ τί δηλοῖ τὸ «περισέπται τύχαι τῷ». Ὁ Weil γράφει «τιμαῖς καὶ θυσίαισι τύχαι περιόσεται», ὅπερ καὶ εἰς λόγον μεταβολῶν καὶ εἰς λόγον διανοίας εἶνε ἐσφαλμένον. Ἄλλοι τὸ *τύχαι* εἰς *εὐχαῖς* καὶ ἄλλοι εἰς *τέτυκται*, *τύχητε*, *τυχοῦσαι* μετέβαλον, ἅπερ εἶνε ὁμοίως ἐσφαλμένα, ἐν ᾧ τὸ ἀναγκαῖον καὶ πρὸ χειρῶν κείμενον παραμελεῖται. Διότι νομίζω ὅτι τὸ *τύχαιτε* πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς *στείχετε* καὶ τὸ «γῆς ὑπὸ κεῦθεσιν ὠγυγίοισιν» ἐλέχθῃ ὡς ἐν 1055 «βᾶτε δόμῳ». Κατωτέρω δὲ 1041—1042 «ἴλαοι δὲ καὶ εὐθύφρονες γᾶ | δεῦρ' ἴτε, σεμναὶ πυριδάπτω...» ἐπειδὴ ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ ἐλλείπει μία συλλαβή, πολλαχῶς αὐτὴν ἀνεπλήρωσαν οἱ μὲν γράφοντες «σεμναὶ θεαί», οἱ δὲ «τᾶ πυριδάπτω», καὶ ἄλλοι τὸν ὅϊ καὶ ἄλλοι τὸν καὶ παρεμβάλλοντες. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι λέξις δὲν ἐξέπεσεν, ἀλλὰ τὸ γᾶ πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ «γαί | α» διότι καὶ ἀλλαχοῦ ταῦτα εἰς ἄλλα δι-εφθάρησαν.

ΑΙΣΧΥΛΟΤ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

ΕΚΔΟΣ. NAUCK

Ἀπόσπ. 17

“Καπανεὺς μου καταλείπεται
λοιποῖς ἀέραντος ἀρούρων
ἐπηλύσιων ἀπέλιπεν”

Corruptissimum καλεῖ τὸ χωρίον ὁ Nauck. Τὸ λοιποῖς ὀγιῶς ἔχον δὲν εἶνε δυνατὸν ἄλλω νὰ συνταχθῇ ἢ τῷ μου τραπέντι εἰς ὁμοῦ. Τὸ δὲ ἀέραντος δὲν ἔχει τοῦλάχιστον ἐνταῦθα τόπον καὶ ἀνάγκη εἶνε εἰς ἀτέραμνος νὰ μεταβληθῇ διότι τὸ ἐπίθετον τοῦτο ἀρμόττει πολὺ τῷ αὐθάδει τὴν φύσιν καὶ ὑβριστῇ Καπανεῖ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀπέλιπε καὶ σύνδεσμον καὶ ἀντικείμενον ποθεῖ, πρέπει μετὰ τὸ λοιποῖς νὰ θῶμεν ὑποστιγμὴν καὶ παρεμβalόντες μετὰ τὸ ἀτέραμνος τὸν δ' νὰ τρέψωμεν τὸ ἀρούρων ἐπηλύσιων εἰς ἄρουραν ἐνηλύσιαν διότι τὸ ἐνηλύσιος ἐξηγοῦνται οἱ λεξικογράφοι.

Ἀπόσπ. 25

“ἀνθρωποειδὲς θηρίον ῥῖδατι συζῶν”

Ὁ τέταρτος πούς εἶνε ἄμετρος καὶ δι' αὐτὸ ὁ Meineke καὶ Nauck ἐν τοῖς Aldendis τρέπουσιν εἰς συζῶν ὕδει, ὅπερ πάλιν ὁ Nauck ἀποδοκιμάζει. Ἀλλὰ τὸ χωρίον ἐλαχίστης θεραπείας δεῖται διότι πρὸ τοῦ ὕδατι πρέπει ὁ δ' νὰ παρεμβληθῇ τεθεὶς μετὰ τὸ ἐπίθετον καὶ οὐσιαστικόν, ὡς ἐν ἀπόσπ. 51 «εἰς ὑπὲρ κρημνον ἱμέραν δ' ἀφικόμην» καὶ 45 δεινδρώτις ὥρα δ'».

Ἀπόσπ. 42...

“ὥς ἐγείρω πνευμένους τοὺς νυμφίους
νόμοισι θέντων σὺν κόροις τε καὶ κόραις”

Ὁ τελευταῖος μόνον στίχος πάσχει καὶ μάλιστα τὸ θέντων. Τὸ πρενμενεῖς εἶνε κατηγορούμενον, ἀλλ' οἱ νυμφῖοι δὲν γίνονται πνευμένους διὰ τῶν ἡδομένων νόμων, ἀλλ' εἶνε φύσει μετὰ τὴν πρώτην νύκτα ἡγαπημένοι ἀλλήλοις, καὶ ἡ παρατήρησις αὕτη διδάσκει ὅτι τὸ νόμοισι θέντων εἰς νόμοισιν ὄντας

πρέπει νὰ τραπῇ, τοῦ μὲν ἐγελῶ συναπτομένου τοῖς νόμοις καὶ σὺν κόροιστε καὶ κόραις, τοῦ δὲ πρεσβευεῖς τῷ ὄντας.

Ἀπόσπ. 43 "Ερῶ μὲν ἀγνὸς οὐκ ἀνὸς τρῶσαι χθόνα,,"

Ὁρθῶς νομιζέται τὸ τρῶσαι διεφθαρμένον· διότι τιτρώσκει μὲν τὸ βέλος κυριολεκτικῶς καὶ ὁ ἔρως μεταφορικῶς, ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν δυνάμεθα νὰ νομισώμεν ὅτι τὸ τρῶσαι εἶνε ἐπιτήδειον τὴν διακόρευσιν τῆς γῆς, ἥτις ὡς παρθένος παρίσταται, νὰ δηλώσῃ, καὶ δι' αὐτὸ εἰς χρώσαι ἢ πλῆσαι μεταβάλλεται. Ἀλλ' αἱ σημασίαι τῶν ῥημάτων τούτων ἀφίστανται τῆς διανοίας τοῦ χωρίου, ὅπερ θέλει ἀπαρέμφατον τὴν πλήρωσιν τοῦ πόθου τοῦ οὐρανοῦ δηλοῦσαν. Συγγενὲς τοῦ τιτρώσκει εἶνε τὸ τιτραίνω καὶ τοῦ τρῶσαι τὸ τρῆσαι, ὅπερ ἐνταῦθα ἀρμόττει περὶ τῆς παρθενίας τῆς γῆς νὰ λέγηται. Ὁμοίως ἐν Ἀγαμ. 859 τὸ τέτρωται ὑπὸ τοῦ Ahrens εἰς τέτρηται μετεβλήθη, ἐνθα ἰδέ.

Ἀπόσπ. 94

..... "ἀλλ' Ἄρης φιλεῖ
ἀεὶ τὰ λῶστα πάντα τῶνθρώπων στρατοῦ,,"

Τὸ ἀνθρώπων εἶνε ὅλως ἀνωφελὲς καὶ πολλαχῶς μεταβάλλεται, οἷον εἰς «πάντ' ἀπανθίζειν» «πάντ' ἀμᾶν» «πάντ' ἀμῶν». Ὁρθὰ φρονεῖ ὁ Dohrre ὅτι τὸ φιλεῖ νῦν συντέτακται μετοχῇ καὶ εἶνε ἐσφαλμέναι μόνον αἱ τιθέμεναι ἀντὶ τοῦ τὰνθρώπων λέξεις ὁμοίως ἐσφαλμένη φαίνεται μοι ἡ γνώμη τοῦ Κ. Π. Παπαγεωργίου λέγοντος (ἐν Ἀθηναίῳ 1882 σελ. 342—344) ὅτι τὰνθρώπων καὶ στρατοῦ εἶνε διττὴ τοῦ αὐτοῦ πράγματος γραφή. Ἐν 754 Περσ. μετέβαλον τὸ ἀνωφελὲς ἀνθρώποις εἰς τὸ ἀναγκαῖον ἀντραπεῖς καὶ νομίζω ὅτι καὶ ἐνταῦθα τὸ «πάντα τῶνθρώπων» πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς «πάντ' ἀνατρέπων στρατοῦ». Τὸ νόημα δὲ τοῦ στίχου τούτου ἀναμυμήσκει ἡμᾶς τὰ ἐν Φιλοκτῆτῃ Σοφοκλέους 447—450, ἅπερ τὴν διάνοιαν περιέχουσιν, ὅτι οἱ θεοὶ τοὺς

πανούργους τηροῦσιν ἐν τῷ βίῳ, τοὺς δὲ χρηστοὺς εἰς τὸν Αἶδην πέμπουσιν. Ἀλλ' ἡ γνώμη ἦν κοινὸς τόπος παρὰ τοῖς παλαιοῖς.

Ἀπόσπ. 153 .. "Ἰδὲ τε μηχανομαῖοι καὶ βρονχήμασι
πρὸ ποντοῦ μῆλιν, πᾶν δ' ἐρέχθει πέδον."

Τὸ πρέπουσι εἶνε ὀρθή τοῦ III. Ahegens διόρθωσις τοῦ ἐσφαλμένου ἔρπουσι, τὸ δὲ ἐρέχθει εἶνε μετρικῶς πλημμελές, ὅπερ εἰς ἐρέχθειται καὶ εἰς ἐρέχθειον μεταβάλλεται. Ἀλλ' ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται δοτικὴ ἀντιστοιχοῦσα ταῖς προηγουμέναις καὶ ῥήμα κατάλληλον καὶ δι' αὐτὸ νομίζω ὅτι γραπτέον «πᾶν δὲ ποσὶ ῥοχθεῖ πέδον».

Ἀπόσπ. 184 .. "ἔχομεν... | τοὺς σοὺς ἄθλους
τούσδε, Προμηθεῦ."

Μετὰ τὸ ἥχομεν ἐλλείπουνσι λέξεις. Φαίνεται ὅτι τὸ ἥχομεν ἔκειτο ἐν ἀρχῇ τῆς παρόδου ἢ πρώτῃ λέξιν οὖσα τῶν Τιτάνων, μεθ' ἧν ἴσως ὑπῆρχεν «ἐξ ἀπλῆς γαίης», ὡς μάλιστα διδάσκουσι τὰ τοῦ Ἀρριανοῦ «εἴτα καταλέγουσιν ὅσην χώραν ἐπῆλθον».

Ἀπόσ. 190 .. "ἔπειτα δ' ἦξις δῆμον ἐνδικώτατον |
(βροτῶν) ἀπάντων καὶ φιλοξενώτατον."

Ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ τὸ βροτῶν ἐλλεῖπον προσέτεθ' ὑπὸ τοῦ Hermann, ὅπερ καὶ Nauck καὶ Wecklein παρέλαβον. Ἀλλ' ἐν ταῖς προσθήκαις ἐκπεπωκνυῶν λέξεων πρέπει νὰ προτιμᾶται ἡ δυναμένη εὐκολώτερον νὰ ἐκπέσῃ, ὡς ἐνταῦθα πρὸ τοῦ ἀπάντων ἴσως ἐξέπεσε τὸ ἀπαξ, ὅτε ἔχομεν «ἀπαξάπάντων», εἰς ὃ ἐκ τοῦ δῆμον ὑπονοεῖται δῆμον.

Ἀπόσπ. 238 .. "ἄδων ταῖς ἀγναῖς παρθένοισι γαμηλίῳ
λέκτρον ἔσται μὴ βλεμμάτων ῥέπει βολή."

Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο σιενῶς συνάπτεται τῷ ἐπομένῳ «νέας γυναικὸς οὐ με μὴ λάθῃ φλέγων | ὀφθαλμός, ἥτις ἀνδρὸς ἡ γεγευμένη | ἔχων δὲ τούτων θυμὸν ἱππογνώμονα» ὡς μάλιστα τὸ ἱππογνώμονα διδάσκει.

Ἄμφότεροι οἱ στίχοι εἶνε βεβλαμμένοι, ἀλλ' αἱ εἰκασταὶ εἶνε ἐσφαλμέναι, ἅς ἰδὲ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Nauck. Διότι οἱ στίχοι, ὡς νῦν ἔχουσιν, οὔτε διάνοιαν παρέχουσιν οὔτε συμφωνοῦσι τῷ χωρίῳ Ἀντιγόνης τοῦ Καρυστίου, ἐνθα αὐτοὺς προσέγραψε, καὶ κατ' αὐτὸ πρέπει νὰ διορθωθῶσιν, ὥστε νὰ ἔχωσιν ἀναφορὰν πρὸς τὰς ἵππους. Τὸ ἄδων τ α ῖ ς νομίζω ὅτι πρέπει εἰς αὐδ ὦ ν τ ε ς νὰ μεταβληθῇ καὶ ἐν τῷ ἄ σ τ ε ι κρύπτεται ἡ ἀπαιτουμένη λέξις φά τ ν η, δι' ἧς ὑπαινίσσεται εἰς τὴν ὁρμὴν τῶν θηλειῶν ἵππων. Κατὰ δὲ τὸ αὐδ ὦ ν τ ε ς πρέπει καὶ τὰ ἄλλα νὰ μεταβληθῶσιν εἰς «μὴ βλεμμάτων ὁπὴν βαλεῖν», ὅντος τοῦ παρθένοϋς ὑποκειμένου τοῦ βαλεῖν.

Ἀπόσπ. 253

«καὶ ψευδοδεῖπνα πολλὰ μαργώσης
γράφου | ἐρυσίας οἶον ἐν πρώτῃ χαρᾷ»

Τὸ ἐρρυσίας οἶον μετέβαλεν ὁ Lobeck εἰς ἐρρυσία ξον, ὅπερ ἐδέξατο ὁ Nauck, ὅστις καὶ τὸ μαργώσης γνᾶθου βούλεται εἰς μαργώση γνᾶθον νὰ μεταβάλῃ. Ἀλλ' ἡ γνικὴ αὕτη καλῶς ἔχει ἐκ τοῦ ψευδόδεῖπνα ἐξαρτωμένη, τὸ δὲ ἐρρυσία σθην νομίζω ὅτι εἰς ἐρρυσία σθην πρέπει νὰ μεταβληθῇ, αὐτοῦ τοῦ Φινέως ταῦτα λέγοντος.

Ἀπόσπ. 259

«καὶ τοὺς θανόντας εἰ θέλεις εὐεργετεῖν
ὃ γούνη κακουργεῖν ἀμφιδεξίως ἔχει
καὶ μήτε χεῖρεν μήτε λυπεῖσθαι βροτούς».

Ἐν τοῖς στίχοις τούτοις ὑπάρχουσι βλάβαι, διότι δὲν συνάγεται ἐξ αὐτῶν νόημα. Ἀπὸ τοῦ ὃ γοῦν ἢ τὸ γοῦν ὅπερ μνημονεύει ὁ Nauck ἐν τῇ μνείᾳ τῶν γραφῶν καὶ εἰκασιῶν, γράφει εἴτ' οὔν ὁ Hermann, ὅστις ἐν τῷ τρίτῳ στίχῳ τὸν καὶ τρέπει εἰς τῷ καὶ τὸ θνητοῦς εἰς φθιτοῦς. Αἱ δύο τελευταῖαι εἰκασταὶ τοῦ εἶνε ἀναντιρρήτως ὀρθαὶ καὶ ὠφείλε μόνον νὰ εἴπῃ ὅτι ΤΟ καὶ ΚΑΙ ἔπρεπε νὰ ἀντιμετατεθῶσι, τοῦ ΤΟ μεταχαρακτηριζομένου ΤΩ· διότι καὶ ὁ δεύτερος πρέπει νὰ μεταγραφῇ «καὶ χοῦν κακουργεῖν»· διότι ἡ ἐν-

σοια εἶνε ὅτι ταῦτόν εἶνε νὰ θέλῃς καὶ τοὺς ἀποθάνοντας νὰ εὐεργετῇς καὶ τὸν χοῦν (εἰς ὃν οὗτοι μεταβάλλονται) ; νὰ κακουργῇς τοὺναντίον δὲ ἔμπροσθεν στιχ. 98 τῶν Εὐμενίδων ἔτρεψα τὸ φθιτοῖσιν εἰς θνητοῖσιν.

*Απόσπ. 269

“ἔρωδιος γὰρ ὑψόθεν ποτώμενος
ὄνθω σε πλήξει νηδύος χειλώμασιν”.

Πολὺ ὀρθῶς τὰ «ὄνθω σε πλήξει νηδύος» ἀποκατεστήθησαν ὑπὸ τῶν Valckenaer καὶ Meursius. Ἀλλὰ τὸ χειλώμασιν, ὅπερ εἰς κενώμασιν ὑπὸ τοῦ Nauck καὶ εἰς χυλώμασιν ὑπὸ τοῦ Meineke μεταβάλλεται, νομίζω ὅτι εἰς χωρήμασιν δηλοῦν ταῦτόν καὶ τὸ ἀποχωρήμασιν πρέπει νὰ μεταβληθῇ.

*Απόσπ. 275

“καὶ καμίνον σῶσι μάλιστα τὸν σῆλας. ||
εἰ γὰρ τιν’ ἐστιοῦχον ὄφρα μόνον | κτλ.”.

Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο εἶνε βαρὺ. Πρὸ τοῦ καλ’ νομίζω ὅτι ἐξέπεσεν ὁ πολλάκις μετ’ αὐτοῦ συγχεόμενος ἦ. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ στίχῳ δὲν δύναμαι νὰ κατανοήσω τὸ μόνον καὶ πῶς τὸ ἐστιοῦχον δύναται νὰ μένῃ ἄνευ οὐσιαστικοῦ. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι τὸ μόνον πρέπει νὰ τραπῇ εἰς δόμον, ὅπερ καὶ ἀπαιτεῖται.

*Απόσπ. 276

“κυρεῖν παρὰσχὼν ἰταμαῖς κυσὶν ἀεροφοίτοις”.

Ὁ στίχος οὗτος εὐρίσκεται ἐν 1291 τῶν Βατράχων τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ εἶνε Ἀισχύλειος, διότι παρεμβάλλεται ἐν ἄλλοις τοιοῦτοις. Οἱ ἐρμηνευταὶ αὐτοῦ δικαίως φέγουσι τοὺς ἀρχαίους σχολιαστὰς λέγοντας ὅτι καὶ ὁ στίχος οὗτος εἶνε τοῦ Ἀγαμέμνονος, διότι οὗτοι ἐξηπατήθησαν ὑπὸ τῶν ἄλλων στίχων, καὶ ὁ Thiersch καὶ Koch νομίζουσιν ὅτι εἶνε στίχος τῶν Σφιγγῶν. Ἀλλὰ περὶ τούτου θὰ κρίνῃ αὐτὴ τοῦ χωρίου ἡ διάνοια. Τὰ ἀρχαῖα σχόλια τοῦ Ἀριστοφάνους προστιθέασιν αὐτόθι εἰς τὸ «ἰταμαῖς κυσὶ» τὸδε «τοῖς ἀρπακτικοῖς ἄετοῖς. Ταῦτα δὲ ὡς ἀσαφῇ πάρελθε». Εἰ ἐμέλλομεν τὰ ἀσαφῇ νὰ παρερχώμεθα, καλὴν ἀληθῶς θὰ κατεσκευάζομεν τὴν ἐρμηνείαν καὶ διόρθωσιν τῶν ἀρχαίων κειμένων.

Ἄλλ' εἶνε ἀσαφῆ; αἱ λέξεις εἶνε, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ νόημα· ὁ Κοκκ συντάττει τὸ χωρίον «παρασχὼν ἱταμαῖς κυσὶν ἀεροφοίτοις ὥστε κυρεῖν (αὐτὰς αὐτοῦ)». Ἄλλ' ἐγὼ ἐκ τοιαύτης συντάξεως οὐδὲν νόημα δύναμαι νὰ συναγάγω καὶ ἰσχυρίζομαι ὅτι τὸ παρασχὼν ὡς τὰ δόσεως σημαντικὰ συντάσσεται μετ' ἀπαρεμφάτου δηλούσης σκοπὸν καὶ τοιοῦτον σκοπὸν δὲν ἐκφράζει τὸ κυρεῖν, ἀλλὰ τὸ κεῖρεν=ἵνα κεῖρωσιν αὐταὶ αὐτόν. Τὸ ἀναγκαῖον δὲ τοῦτο νόημα διδάσκει ὅτι καὶ ὁ στίχος οὗτος δὲν εἶνε τῆς Σφιγγός, ἀλλὰ τοῦ Φινέως, οὗτινος ἐν 253 παρατίθεται ὁ Nauck ἀπόσπασμα «καὶ ψευδόδειπνα πολλὰ μαργώσης γνάθου! ἐρρυσιάσθην στόματος ἐν πρώτῃ χαρᾷ» καὶ φαίνεται μοι ὅτι τὰ ἀποσπάσματα ταῦτα ἀλλήλοις συνάπτονται.

Ἀπόσπ. 277 «νηριτοτρόφοι. Ἀθην. 111 σελ. 86 Β καλεῖται δ' ὁ ἀναρίτης καὶ ἀνάριτης. Αἰσχύλος δ' ἐν Πέρσαις τίς ἀνήρει τοὺς (ἢ τὰς) νήσους νηριτοτρόφους εἶρηκεν.». Καὶ ὁ Meineke ἐπόμενος τῷ Dindorf γράφει «τινὰς νήσους». Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ὅλως ἀπίθανον καὶ νομίζω ὅτι τὸ Πέρσαις εἶνε ἐσφαλμένον καὶ εἰς Πρωτεῖ πρόπει νὰ μεταβληθῇ καὶ τὰ ἐπόμενα ὥδε νὰ διορθωθῶσι «τὰς ἀναρίτας τρεφούσας νήσους νηριτοτρόφους εἶρηκεν.». Ὁμοίως δὲ ἐσφαλμένον καὶ ὁμοίως μεταβλητέον εἶνε καὶ τὸ τοῦ 278 «ἐν Πέρσαις», ὅπου περὶ τῆς λέξεως ὑπόξυλος πρόκειται.

Ἀπόσπ. 289 Περὶ τούτου εἵπομεν ἔμπροσθεν στ. 1089--1090 τοῦ Προμηθέως.

Ἀπόσπ. 293

«γένος μὲν αἰνεῖν ἐκμαθὼν ἐπίσταμαι
Αἰθιοπίδος γῆς ἐνθα Νεῖλος ἐπτάρους
γαῖαν κυλίνδει πνευμάτων ἔμπομβρία,
ἐν ᾗ πυρωπὸς ἥλιος ἐκλάμπας χθονὶ κτέ.».

Ὁρθῶς ὁ Schweigheuser ἔτρεψε τὸ ἐκλαθὼν εἰς ἐκμαθὼν, ἀλλ' οὐκ ὀρθῶς ὁ Hermann τρέπει τὸ γαῖαν εἰς γάνος καὶ τὰ «ἐν ᾗ πυρωπὸς ἥλιος» εἰς τὰ

«ἐν δ' ἥλιος πυρρός». Διότι τὸ *Αἰθιοπίδος γῆς* δηλοῖ τὴν χώραν καὶ τὸ *γαῖαν* αὐτὸ τὸ ἔδαφος καὶ τὸ ἀμάρτημα κεῖται ἐν τῷ *κυλινδεῖ*, ὅπερ πρέπει νὰ τραπῇ εἰς «καλύπτει». ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ στίχῳ ἐὰν μὴ δύνηται νὰ δικαιολογηθῇ ὁ ἐν τῷ τετάρτῳ ποδὶ ἀνάπαιστος διὰ τοῦ Σοφ. Φιλ. 490, τὸ ἐν ἧ δὲν εἶνε ἡμαρτημένον, διότι τοῦτο ἀντιστοιχεῖ τῷ *ἐνθα* καὶ τὸ *χθονὶ* τῷ *γαῖαν* (ὅπερ καὶ διὰ ταύτης τῆς παρατηρήσεως ὑγιὲς ἀποδείκνυται), καὶ τὸ ἀμάρτημα κεῖται ἐν τῷ ἡλίος, ὅπερ εἰς ἄστρον δυνάμεθα νὰ μεταβάλωμεν μεταβάλλοντες ὥδε πάντα «ἐν ἧ πυρρὸν ἄστρον ἐκλάμψαν», τοῦ ἄστρου τιθεμένου εἰς δῆλῳσιν ἐνὸς ἀστέρος.

Ἀπόσπ. 297 Περὶ τοῦ φαίνοντι τοῦ ἀποσπάσματος τούτου ἰδὲ ἔμπροσθεν 990—991 τῶν Χρηφόρων. Ἐν δὲ τοῖς 9—10 στίχοις τοῦ «αἰὶ δὲ μίσει τῶνδ' ἀπ' ἄλλον εἰς τόπον | δρυμοὺς ἐρήμους καὶ πάγους ἀποικιεῖ» τὰ «τῶνδ' ἀπ' ἄλλον εἰς τόπον» εἶνε διεφθαρμένα διότι τῷ ἀποικιεῖ δὲν συμφωνοῦσιν ὁ *Heath* εἰκασε «τῶνδ' ἀπαλλαγεῖς τόπων». Ἡ μὲν μεταβολὴ εἶνε εὐφυνής, ἀλλὰ τὸ αἰὶ δὲν συμφωνεῖ καλῶς τῷ ἀπαλλάγεις καὶ νομίζω ὅτι ἐγγύτερον πρέπει νὰ γράψωμεν «τῶνδ' ἐπαύλων ἐκ τόπων» καὶ ὀρθότερον διότι οἱ ἐπανλῶι, οἰκούμενοι, τόποι πάνυ προσηκόντως ἀντιτίθενται τοῖς «δρυμοὺς ἐρήμους καὶ πάγους».

Ἀπόσπ. 307 «εἴτ' οἷν σοφιστὴς καλὰ παραπαίων χέλον».

Ὁ Butler εἰς κάρτα μεταβάλλει τὸ καλὰ. Νομίζω ὅτι τὸ νόημα ἀπαιτεῖ νὰ μεταβάλωμεν τὰ «σοφιστὴς καλὰ» εἰς «σοφιστὴς σχολία».

Ἀπόσπ. 340 «ὁ δ' ἐνδατεῖται τὰς εἰς ἐν παιδίας
νόσων τ' ἀπειροὺς καὶ μακράωνας βίον κτλ.»

Ὁ Hermann ἔγραψεν ὀρθῶς ἐν δατεῖται τὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν δατεῖσθαι, ὅπερ ἐξήρτησεν ἐκεῖνος ἐκ τοῦ ἄδοντα. Ἀλλὰ τὸ ἐάς, ὅπερ ὑπὸ τοῦ Grotius εἰς

ἐμὰς μετεβλήθη, πρέπει εἰς ἀεὶ νὰ μεταβληθῇ, ἐν ᾧ τὸ ἐμὰς περιέχεται ἐν τῷ ἄρθρῳ τὰς. Ὁ Ἀπόλλων δὲν προλέγει ὅτι ἡ Θέτις ἕνα υἱὸν μέλλει νὰ τέκῃ, ἀλλ' ὅτι ἐκάστοτε ἀγαθοὺς παῖδας θὰ τίκῃ καὶ ἡ παρατήρησις αὕτη διδάσκει ὅτι τὸ μακροίωνας βίου τοῦ Πλάτωνος πρέπει νὰ προτιμηθῇ τοῦ μακροίωνος βίου τοῦ Εὐσεβίου καὶ τοῦ μακροίωνας βίου, ὅπερ Bothe καὶ Nauck ἐνέκριναν, διότι εἰς πλειόνων παίδων τοὺς βίους ἀναφέρεται.

Ἀπόσπ. 365 "ἀμήχανον τεύχημα καὶ δυσέκλυτον".

Ἐν τοῖς σχολίοις τοῦ Ὀρέστου τοῦ Εὐριπίδου 25 λέγεται «Ἡ γὰρ Κλυταιμνήστρα χιτῶνα ὕφανεν οὔτε ταῖς χερσὶν οὔτε τῇ κεφαλῇ ἐκδυσιν ἔχοντα», ὅπου καὶ ὁ στίχος οὗτος τοῦ Αἰσχύλου κεῖται. Ὁ δὲ Nauck καὶ ἀντὶ τοῦ τεύχημα εἰκάζει τέχνημα καὶ δὲν ὑπολαμβάνει ὕγιες τὸ δυσέκλυτον. Ἡ πρώτη εἰκασία εἶνε περιτὴ καὶ μόνον τὸ δυσέκλυτον πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς δυσέκδυτον, ὥς καὶ τὸ ἔμπροσθεν σχόλιον διδάσκει.

Ἀπόσπ. 590. Περὶ τούτου εἶπομεν ἔμπροσθεν 1040 — 1042 τοῦ Ἀγαμέμνονος.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ.

Σελ. 5, 6, στιχ. 2 κάτωθεν ἀντὶ κηδεστέῃαι				γράφει κηδεστίαι
				καὶ κηδεστέων καὶ κηδεστίων
»	12	»	10	» πρέπουσ » πρέπει.
»	15	»	14	» ἄνωθεν » τευ » του.
»	18	»	7	» » ἡυστόχησαν » ἡστόχησαν
»	19	»	1	» κάτωθεν » ὅτ, » ὅτι.
»	20	»	6	» ἄνωθεν » Turnelas » Turnelus.
»	21	»	2	» κάτωθεν » ὅτε » ὅτι.
»	25	»	8	» » μετὰ τὸ πύθοιο ἔπεσεν ἡ λέξις ἀποδοθῆ.
»	28	»	11	» ἄνωθεν μετὰ τὸν ἀριθμὸν 261 ἔπεσεν ἡ λέξις τῶν Ἰκετίδων.
»	33	»	10	» κάτωθεν » ταῖς » τοῖς.
»	35	»	19	» ἄνωθεν » κομποῖς » κομπεῖς.
»	42	»	12	» κάτωθεν » μητρογαθῇν » μητρογαθῇ.
»	42	»	8	» » σφύραν » σφύρας.
»	44	»	1	» » ἄν » εἰ.
»	45			Τῷ 165 στίχῳ τοῦ ποιητοῦ ἄξια νὰ παραπεθῶσιν εἶνε τὰ τοῦ Ἡροδότου 7, 47 «Ἐγὼ δ' εἶμι καὶ ἐς τόδε δαίμωνός εἰμι ὑπόπλεος οὐδ' ἐντόξ ἐμεωυτοῦ,».
»	45	»	2	» ἄνωθεν ἀντὶ εἰς γράφε ἐν.
»	47			Πρὸς τοὺς λόγους τούτους τῆς Ἀτόσσης παράβαλλε τοὺς παρ' Ἡροδότῳ 8, 102 πρὸς αὐτὸν τὸν Ξέρξην λεγομένους ἐντονωτέρους λόγους τῆς Ἀρτεμισίας «ἦν γὰρ οὔτε περιῆς καὶ οἶκος ὁ σὸς, πολλοὺς πολλάκις ἀγωνίας δραμέονται περὶ σφείων αὐτῶν οἱ Ἕλληνες.».
»	50	»	18	» ἄνωθεν ἀντὶ εἰκασίαν γράφε σημασίαν.
»	50			Εἰς τὸν 242 στ. τοῦ ποιητοῦ σημειωτέον ὅτι δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ αἰχμηδύναται καὶ γενικωτέραν σημασίαν νὰ ἔχῃ ἴσα δυνάμε-

- Σελ. στιχ. νον καὶ ἀ γ ῶ ν ἀφ' οὗ ὁ Ἡρόδοτος 8, 154 λέγει «ἐπειδὴ σφι πρὸς τοὺς Λακωνδαίμονιους κα-
κῶς ἡ αἰχμὴ ἐστήκαε,».
- » 59 Μετάθες τὰ λέξεις «καὶ ἡ ἄσχοπος» ἀπὸ τοῦ
τετάρτου στ. κάτωθεν μετὰ τὸ ν οὗ τοῦ πέμ-
πτου.
- » 69 » 10 κάτωθεν ἀντὶ νεῶς ἐν γράφε νεῶς—ἐν.
- » 75 Λέγει μὲν ὁ Σοφοκλῆς Οἰδ. Τύρ. 1517 «λέ-
ξεις καὶ τότε εἶσομαι κλύων.» καὶ ὁ Πλάτων
Σοφιστ. 247 Δ «λέγε καὶ τάχα εἰσόμεθα» καὶ
κατὰ ταῦτα θὰ ἐνόμιζέ τις ἴσως ὅτι ἡ τῶν «τάχ»
εἶσομαι» εἰς «τὰ πείσομαι» μεταβολὴ εἶνε πε-
ριττή. Ἀλλὰ ἐν τῇ Αἰσχυλείῳ χωρίῳ δὲν εἶνε
ὁμοίᾳ τοῦ χοροῦ ἡ θέσις τῶν τὰς παρατεθείσας
λέξεις λεγόντων.
- » 82 » 8 ἄνωθεν ἀντὶ κάμπος γράφε κόμπος.
- » 88 » 8 κάτωθεν » ράσω » ράσσω
- » 90 » 6 ἄνωθεν » δεῖν » δεῖν'.
- » 101 » 3 » » τὸ » ὁ.
- » 104 » 15 » » ταρῶ » τάρω.
- 108 Ἐν στίχῳ 810 λέγει ὁ Σχολιαστὴς «φρονίμως
ὁ ποιητὴς μέσσην ὁδὸν ἔδραμε καὶ σωθείσης
τῆς πόλεως ἄτοπον τὸ θρηνεῖν.». Ο Π. Παπα-
γεωργίου ἐν σελ. 235 Κριτ. καὶ Παλ. εἰς τὰ
Παλ. Αἰσχ. σχόλια τρέπει τὸν καὶ εἰς ὧς.
Νομίζω ὅτι γραπτέον «καὶ γάρ». Καὶ ἐν 828
—829 «παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ τῆς πόλεως οὐχ
ἡσύχασεν», ὅπου ὁ Π. Παπαγεωργίου εἰκάζει
«περὶ τῆς πόλεως» ἀντὶ «καὶ τῆς πόλεως»,
νομίζω ὅτι γραπτέον «κατὰ τῆς πόλεως».
- » 106 » 6 κάτωθεν ἀντὶ ἐν «πάλῃ» γράφε «ἐν πάλῃ»
- » 107 » 10 ἄνωθεν » ὅλος » ὅλως.
- » 107 » 13 » » σπάσσοντα, » σπάσσονται,
- » 113 » 18 » » μηνιταῖ » μηνιταῖ'
- » 114 Περὶ τοῦ 318 στίχου τοῦ ποιητοῦ παράβαλλε
τὰ τοῦ Ἡροδότου 4, 45 «Ἦδη γὰρ Λιδύη μὲν
ἐπὶ Λιδύης λέγεται ὑπὸ τῶν πολλῶν Ἑλλήνων
ἔχειν τὸ οὐνομα γυναικὸς αὐτόχθονος».
- » 122 » 14 κάτωθεν ἀντὶ ἐπέμεινα γράφε ἐπέμεινε.

- Σελ. 123 στιχ. 13 ἄνωθεν ἀντὶ ὅτε γράφε ὅτι·
- » 125 » 18 » » τὸ » τὸν.
- » 126 » 10 » » ἄλλαι » ἄλλοι.
- » 127 » 12 » » εἰ σθενοῦντα » εὐσθενοῦντα.
- » 132 » 18 » » τέρμον » τερμον.
- » 134 » 12 » » περὶ » ὑπὲρ.
- » 137 » 4 » » ἄλλα » ἄλλοι.
- » 138 Τῷ 862 στίχῳ παράβαλλε τὰ τοῦ Ἡροδότου 2, 17 «νομισμὲν Αἴγυπτον πᾶσαν ἀρξάμενην ἀπὸ Καταδούπων τε καὶ Ἐλεφαντίνης πόλεως... ὁ γὰρ δὴ Νεῖλος ἀρξάμενος ἐκ τῶν Καταδούπων ῥεεῖ μέσσην Αἴγυπτον σχίζων ἐς θάλασσαν».
- » 139 » 9 ἄνωθεν » ἄνταν γράφε ἄταν
- » 145 Τὸ σχόλιον λέγει ἐν στίχῳ 11 «...«γενναῖον· ἢ κατ' ἀνδρὸς βουλευομένης» καὶ ὁ Π. Παπαγεωργίου γράφει ἐν σελ. 237 (ἐνθ. ἀν.) «κατ' ἀνδρὸς βουλευόμενον». Εἰκάζω «γενναῖον καὶ κατ' ἀνδρὸς βουλευομένης» διότι τὸ γενναῖον εἶνε ἀντικείμενον τοῦ βουλευομένης, ὅπερ ἐξηγέσθῃ κατὰ τὸ γυναικός.
- » 148 » 2 ἄνωθεν ἀντὶ φουκτωρίας γράφε φουκτωρία
- » 151 » 8 κατωθεν » 953 τὸ σε βήης » 483 τὸ σε
- » 158 » 11 » » γ' ἄν » γ' ἄν.
- » 162 » 12 ἄνωθεν » λεγόμενον » λεγόμενον
- » 163 Τὸ σχόλιον λέγει ἐν στίχῳ 566 «τὸ ἐδραῖον ἤτοι τὸ περιβεβλημένον ἡμῖν κάλλος.» ὁ Π. Παπαγεωργίου 237 (ἐνθ. ἀνωτ.) τρέπει εἰς βλάβος· τρεπτέον νομίζω εἰς κακὸν, ὀνομαζομένου οὕτω τοῦ σίνους, ὡς 584 Χοηρ. τὸ δειμάτων διὰ τοῦ κακῶν μεταφράζεται.
- » 170 » 12 κατωθεν ἀντὶ ἀναγνωστῇ γράφε ἀναγνωσθῇ.
- » 173 Τῷ 859 στίχῳ πρόσθεε καὶ τόνδε τὸν στίχον 838 τῶν Εὐριπ. Τρωιάδ. «κλωστοῦ δ' ἀμφιδόλοις λίνιοις».
- » 174 » 4 κατωθεν ἀντὶ πρέφει γράφε πρέπει.
- » 177 » 2 » » ἀντίθενται » ἀντιτίθενται.
- » 178 » 9 ἄνωθεν » Ἡροδότου 65 » Ἡροδότου 1, 65.

Σελ. 181 στιχ. 14	κάτωθεν ἀντὶ χορη	γράφει χορῶ τ'
» 186 » 2	ἄνωθεν » τεύχουα	» τεύχουσα
» » » 6	» » ἄμ.	» ἄμ.
» 196 » 2	κάτωθεν » Nomex	» Nauck
» 201 » 7	» » γένηται	» γένοιτο
» 203	Περὶ τοῦ «ὥσπερ ἡδέσω» δηλοῦντος «ὥσπερ εἶπες ὅτι αἰδεῖ» παράβαλλε καὶ τὸ τοῦ Λυσίου 32,28 «ἀπὸ δὲ τῶν ὑπαρχόντων ἀναλίσκων» = ποιῶν τὰ ἀναλίσκόμενα, λέγων ἐκείνον ἀναλίσκειν.	
» 207 » 6	ἄνωθεν ἀντὶ χειρη	» χεῖρ η
» 209 » 8	» » ἐρέψειν	» ἐρέψει
» 204 » 3	» » δύνασται	» δύνασαι
» 217 » 4	» » μαστός	» μαστόν
» 222	Λέγει τὸ σχόλιον ἐν στίχῳ 652 «τὸ ἐκπέρα- μά ἐστι τὸν διάκονον τὸν εἰσιόντα καὶ ἐξιόντα πρὸς τὰς ἀποκρίσεις.». Ο Π. Παπαγεωργίου προστίθῃσι τὸ ἐκπερᾶν μετὰ τὸ ἐστι. Τρε- πτόν τὸ ἐστὶ μόνον εἰς εἰς ὡς ἐν προμ. 772 λέγει τὸ σχόλιον «πέλαγος ἐστὶ πλῆθος τῶν ἐπομένων αὐτῇ κακῶν. τὸ δὲ δυσχεῖμερον πρὸς τὴν ποιότητά», ὅπου ὁ Π. Παπαγεωργίου ἐν σελ. 228 (ἐνθ. ἄν.) τρέπει ὀρθῶς εἰς «εἰς τὸ»	
» 222 » 10	ἄνωθεν ἀντὶ θαρσήνας	γράφει θαρσήνας
» 227	Ἐν στίχῳ 809 λέγει τὸ σχόλιον «Παῖς ὁ Μαίης ἐπιφορώτατος ὡς ἐπὶ ἀνέμου εἶπεν ἀντὶ τοῦ ὁ λογιώτατος». εἵκασεν ὁ Paley «ὀδηγι- κώτατος» καὶ ὁ Π. Παπαγεωργίου 244 (ἐνθ. ἄν.) ὑπερασπίζει τὸ λογιώτατος παρα- πέμπων εἰς τὸ σχόλιον τοῦ 812 «τὸν Ἑρμῆν δὲ φησι λόγος γὰρ ἐστι.». Ἀλλὰ τότε ὦρειλε μᾶλλον νὰ εἴπῃ «ὁ λεκτικώτατος» ὡς λέγει ὁ Ξενοφῶν ἐν Κύρ. Παιδ. 5, 5, 46 «δικαίως ἂν λεκτικώτατος καὶ πρακτικώτατος κρίνοιτο ἂν εἶναι.». Ἐπειτα τὸ ἐπιφορώτατος ἄλλο ἐπίθετον ἀπαιτεῖ τὸ «ὀρμητικώτατος». Ἴσως δ' ἀνεμνήσθῃ ὁ σχολιαστής τὰ εἴπα πτερό- εντα τοῦ Ὀμήρου.	
» 228 » 14	κάτωθεν ἀντὶ Ὀρέστης;	γράφει Ὀρέστης.»

Σελ. 230 στιχ. 3 κάτωθεν ἀντὶ σείζει.

γράφει θρίζει

» 232

Ὁ Εὐνοφῶν Κύρ. Παιδ. 7, 2, 24 λέγει: «δι-
καίως, ἔφη, ἔχω τὴν δίκην» καὶ Κύρ. Ἀνάβ.
2, 5, 38 «Κλέαρχος, ἐπεὶ ἐπιτοκῶν ἐφάνη, ἔχει
τὴν δίκην—τὴν πρέπουσαν αὐτῷ τιμωρίαν, καὶ
περιττὴ εἶνε ἢ τῶν «ἔχει δίκην» εἰς «εἶλε—
δίκην.» μεταβολή, καίτοι καὶ τοῦτο ἄμεμπτον εἶ-
νε· διότι καὶ ὑπέχω δίκην, αἰτίαν λέ-
γεται παθητικῶς=κολάζομαι, ἐν αἰτίᾳ εἰ-
μί, ὡς καὶ ἔχει ἢ οὐκ ἔχει ὑπερβολὴν
ἐπαίνου ἐν παθητικῇ σημασίᾳ.

» 233 » 9 ἄνωθεν ἀντὶ νὰ

γράφει τὰ

» 236 » 2 κάτωθεν » νομίζω

» νομίζω ὅτι

» 239 » 9 » » ἰκέται

» ἰκέταν

» 240 » 6 ἄνωθεν » ἐκδόμων

» ἐκ δόμων

» 241 » 13 » » ἐκνίψειν

» ἐκνίψειν

» 266 » 11 κάτωθεν » λέγοι

» λέγοις.

Ἐσημειώθησαν μόνον τὰ παραδιδάσκοντα τὴν ἔννοιαν παροράμα-
τα, διότι περιττὸν ἦν νὰ σημειωθῶσιν ἐλλείψεις ἢ προσθήκαι ἐσφαλ-
μέναι εἰσαγωγικῶν ἢ ἐρωτηματικῶν ἢ ἀποστροφῶν ἢ ὑποστιγμῶν ἢ
πλημμελεῖς που γραφαὶ κυρίων ὀνομάτων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΒΕΡΟΙΑΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Αθηναϊκή Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας